

Ledamöter och ersättare

KOMMUNSTYRELSEN

Tid måndag 12 januari 2026 kl. 13:15**Plats** Stadshuset, våning 9

Upprop

Val av justerare

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Punkt	Rubrik	Ärendenr	Sida
1	Information om planerings- och kompetensutvecklingsinsatser för kommunstyrelsen 2026	2025/2035	3
2	Delegationsbeslut till kommunstyrelsen 2026-01-12	2025/1893	4 - 13
3	Meddelanden till kommunstyrelsen 2025-01-12	2025/1894	14 - 27
4	Kurser och konferenser 2026-12-01	2025/1897	28
5	Kommundirektörens rapport 2026-01-12	2025/2036	29
6	Information om tillfällig avvikelse av bemanning vid Råneå deltidsbrandkår	2025/2058	30
7	Räddningstjänstens verksamhetsplan 2026	2025/2039	31 - 48
8	Intern kontroll 2026 för Räddningstjänsten	2025/2040	49 - 56
9	Räddningstjänstens tillsynsplan 2026	2025/2041	57 - 76
10	Hamnordning Luleå Hamn	2025/1869	77 - 96
11	Bildande av nytt dotterbolag, Luleå Science Park AB, till Luleå Kommunföretag AB	2025/1862	97 - 121
12	Motion (L) om minskade barngrupper på förskolan	2025/139	122 - 131

13	Motion (L) om studiefriid	2025/876	132 - 136
14	Motion (SD) Slopa enprocentsmålet	2024/2107	137 - 222
15	Motion (C) om att utveckla näringslivsfrämjande åtgärder riktade mot lantbruksföretag	2025/135	223 - 225
16	Riktlinjer för kulturmiljö Svartösten	2025/1950	226 - 277
17	Kommunala råd - förändringar utifrån översyn av arbetsordningar	2024/1788	278 - 410
18	Kommunövergripande prioriteringar i löneöversyn 2026	2025/1890	411 - 451
19	Markanvisning Pontonen 2 och del av Mjölkudden 3:42	2025/1905	452 - 493
20	Utökning av kollektivtrafik till Brändön och Klöverträsk	2025/1745	494 - 497
21	Ansökan om medfinansiering 2026 Servicepunkten Unbyn Avan	2025/1730	498 - 503
22	Partistöd 2026	2025/1813	504 - 518
23	Finansrapport december 2025	2025/2038	519

Information om planerings- och kompetensutvecklingsinsatser för kommunstyrelsen 2026

Ärendenr 2025/2035-2.1.0.1

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen delges information om planerings- och kompetensutvecklingsinsatser för kommunstyrelsen 2026

Delegationsbeslut till kommunstyrelsen 2026-01-12

Ärendenr 2025/1893-1.1.1.7

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna redovisningen av anmälda delegationsbeslut.

Beskrivning av ärendet

Beslut fattade på delegation ska anmälas till kommunstyrelsen på nästföljande sammanträde. Följande beslut redovisas enligt gällande delegationsordning:

Delegat	Beslutsdatum
Kommunstyrelsens arbetsutskott	
KLF Hid.nr 2025.12767 Medfinansiering av projekt A Thriving Future in Luleå	2025-12-01
KLF Hid.nr 2025.12768 Förstudie avseende strategisk utveckling av isbanan i Luleå	2025-12-01
KLF Hid.nr 2025.12769 Finansiering av etableringsprojekt Arctic Food Arena	2025-12-01
KLF Hid.nr 2025.12770 Finansiering av etableringsprojekt Stärka kommunernas mot- tagarkapacitet och samverkan för nya etableringar i Norrbotten	2025-12-01
KLF Hid.nr 2025.12771 Projektansökan Go Connect 2025	2025-12-01
KLF Hid.nr 2025.12773 Ansökan om medfinansiering av projektet Digital vägledning för kapital och kompetens	2025-12-01
KLF Hid.nr 2025.12774 Projektet för näringslivsgala / Luleå Business Awards 2026- 2028	2025-12-01
KLF Hid.nr 2025.12661 Upphandling ramavtal Tekniska konsulter stadsbyggnads-	2025-12-01

projekt

KLF Hid.nr 2025.12662 2025-12-01
Upphandling Reparation, underhåll och installation av lås

Kommunstyrelsens ordförande

KLF Hid.nr 2025.12580 2025-11-27
Delegationsbeslut avseende Daniel Smirat och Matti Björks
medverkan vid konferensen Arctic Frontiers 2-5 februari 2026

KLF Hid.nr 2025.12581 2025-11-27
Delegationsbeslut avseende Evelina Rydekers medverkan vid
konferensen "Besöksnäring på agendan" den 3 december 2025

KLF Hid.nr 2025.12739 2025-12-02
Delegationsbeslut avseende Fredrik Hanssons och Peder
Lundkvist medverkan vid presidiedagarna inom plan-, bygg-
och miljöområdet som anordnas av Sveriges Kommuner och
Regioner den 23–24 mars 2026

KLF Hid.nr 2025.13030 2025-12-09
Delegationsbeslut avseende Evelina Rydekers medverkan vid
arrangemanget "Tillsammans, för fortsatt handlingskraft
framåt" den 21 januari 2026

Kommundirektör

KLF Hid.nr 2025.13483 2025-08-13
Delegationsbeslut avseende upphandling av fotograferings-
tjänster
Uppskattat avtalsvärde 3 500 000 SEK
Maximalt avtalsvärde 5 500 000

KLF Hid.nr 2025.13435 2025-11-26
Delegationsbeslut avseende tilldelning av avtal revisionstjän-
ster
Uppskattat avtalsvärde 6 000 000 SEK
Maximalt avtalsvärde 8 000 000 SEK

KLF Hid.nr 2025.12970 2025-12-01
Delegationsbeslut om att anta reviderad riktlinje för investe-
ringar

KLF Hid.nr 2025.13244 2025-12-15
Delegationsbeslut avseende återtagande av tidigare delega-

tionsbeslut samt nytt beslut om direktupphandling av konsultläkare, maximalt avtalsvärde 8 000 000 SEK

KLF Hid.nr 2025.13366 2025-12-15
Delegationsbeslut Avrop Husbyggnadsvaror (HBV) ramavtal gällande Fastighetsförnödenheter, uppskattat avtalsvärde 10 000 000 SEK

Samhällsbyggnadsdirektör

KLF Hid.nr 2025.12911 2025-12-05
Delegationsbeslut gällande nitton Luleåförslag som fått avslag

KLF Hid.nr 2025.13313 2025-12-17
Delegationsbeslut avseende Luleåförslaget Ett bussfritt torg i Kyrkstaden

KLF Hid.nr 2025.13314 2025-12-17
Delegationsbeslut avseende Luleåförslaget Aktivitetsyta Björkskatan

HR-chef

KLF Hid.nr 2025.13471 2025-12-22
Delegationsbeslut anställning enhetschef HR-kontoret

KLF Hid.nr 2025.13472 2025-12-22
Delegationsbeslut anställning av utvecklingsledare

Förhandlingschef

KLF Hid.nr 2025.12559 2025-11-27
Tvisteförhandling avseende avsked

KLF Hid.nr 2025.12562 2025-11-27
Tvisteförhandling avseende avsked

KLF Hid.nr 2025.12564 2025-11-27
Tvisteförhandling avseende avsked

KLF Hid.nr 2025.12563 2025-11-27
Tvisteförhandling avseende avsked

Ekonomichef

KLF Hid.nr 2025.12215 2025-11-24
Delegationsbeslut avseende direktupphandling av Försäk-

ringsförmedlare pension
Maximal ersättning 699 000 SEK

KLF 2025/1925-2.3.2.6 2025-11-28
Delegationsbeslut avseende anställning av redovisningschef

Inköpschef

KLF Hid.nr 2025.12108 2025-11-20
Delegationsbeslut avseende upphandling av Digital Samman-
trädeshantering för Kommunfullmäktige
Avtalsvärde 1 254 828 SEK

KLF Hid.nr 2025.12717 2025-11-28
Delegationsbeslut avrop mot ramavtal Hemelektronik Adda
Uppskattat avtalsvärde 2 500 000 SEK

KLF Hid.nr 2025.12915 2025-12-04
Delegationsbeslut för upphandling gällande Material för häl-
sa och rörelse - Friluftsliv och Vintersport
Uppskattat avtalsvärde 400 000 SEK
Maximala avtalsvärde 2 000 000 SEK

KLF Hid.nr 2025.12934 2025-12-08
Delegationsbeslut avseendeavrop Addas ramavtal Park- och
lekplatsutrustning 2021 - Produktområde Parkutrustning
Uppskattat avtalsvärde 2 000 000 SEK

KLF Hid.nr 2025.13187 2025-12-11
Delegationsbeslut ramavtal skanningstjänster fakturor
Avtalsvärde 700 000 SEK

Näringslivschef

KLF Hid.nr 2025.12861 2025-11-25
Delegationsbeslut Direktupphandling av konsult till kultu-
rens roll i samhället (KOSA) projektet
Avtalsvärde 439 000 SEK

KLF Hid.nr 2025.12879 2025-11-25
Delegationsbeslut Direktupphandling av konsult till kultu-
rens roll i samhället (KOSA) projektet
Avtalsvärde 150 000 SEK

KLF Hid.nr 2025.13237 2025-12-12
Delegationsbeslut vid Upphandling Moderator näringsliv

Uppskattat avtalsvärde 130 000 SEK

Mark- och exploateringschef

KLF Hid.nr 2025.12722 2025-12-02

Delegationsbeslut avseende tomträttsavgälder november 2025

Samordnare minoritetsspråk

KLF Hid.nr 2025.12899 2025-12-01

Delegationsbeslut - förskolans kreativa kompetenscentrum

KLF Hid.nr 2025.12900 2025-12-01

Delegationsbeslut - förskolebibliotek Charlottendalens förskola

KLF Hid.nr 2025.12901 2025-12-01

Delegationbeslut - kulturafton Storstigens vård- och omsorgsboende

KLF Hid.nr 2025.12720 2025-12-02

Delegationsbeslut ansökan om bidrag till barnaktivitet Luleå-Boden sameförening

KLF Hid.nr 2025.12721 2025-12-02

Delegationsbeslut ansökan om bidrag till språkrevitalisering-finska föreningen

Kommunjurist

KLF Hid.nr 2025.12910 2025-11-24

Beslut att inte lämna ut allmänna handlingar avseende anbudshandlingar storköksutrustning

KLF Hid.nr 2025.13284 2025-12-16

Avslagsbeslut begäran om allmänna handlingar avseende visselblåsarärenden

Kommunarkivarie

KLF hid.nr 2025.13453 2025-12-22

Delegationsbeslut om att överta handlingar för slutarkivering

Räddningstjänsten, Sektionschef

KLF Hid.nr 2025.12077 2025-11-20

Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för konsert, Svartön Blues, Ebeneser Kulturcentrum

KLF Hid.nr 2025.12917 Beslut om föreläggande enligt Lagen om skydd mot olyckor, Restaurang Bryggan, Norra Hamn	2025-12-01
KLF Hid.nr 2025.12748 Beslut enligt lagen om skydd mot olyckor avseende egensot- ning Bälinge, Luleå	2025-12-02
KLF Hid.nr 2025.12749 Beslut om egensotning Brändön, Luleå	2015-12-02
KLF Hid.nr 2025.13152 Yttrande avseende ansökan om tillstånd för konsert, Jazzkon- sert, Ebeneser Kulturcentrum	2025-12-11
KLF Hid.nr 2025.13222 Yttrande avseende ansökan om tillstånd för konsert, Ebeneser kulturcentrum	2025-12-13
KLF Hid.nr 2025.13221 Beslut enligt lagen om skydd mot olyckor avseende egensot- ning, Vitåvägen, Råneå	2025-12-13
KLF Hid.nr 2025.13494 Beslut enligt lagen om skydd mot olyckor avseende egensot- ning, Högsön, Råneå	2015-12-18
KLF Hid.nr 2025.13481 Yttrande avseende ansökan om tillstånd för användande av offentlig plats, centrum	2025-12-23
KLF Hid.nr 2025.13532 Beslut enligt lagen om skydd mot olyckor avseende egensot- ning, Sunderbyn	2025-12-29
Räddningstjänsten, Brandingenjör KLF Hid.nr 2025.12079 Beslut om avslut av ärende avseende tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO) Örnvik hotell och konferens, Gädd- vik	2025-11-07
KLF Hid.nr 2025.12073 Yttrande enligt miljöbalken avseende ansökan om utökat till- stånd för avfallshantering, Ragnsells, Svartön	2025-11-20

KLF Hid.nr 2025.12105 Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om danstillstånd, restaurang Biströn /Norrbottensteatern, Innerstaden	2025-11-21
KLF Hid.nr 2025.12209 Beslut om tillstånd enligt lagen om brandfarlig och explosiv vara, Skogsbacken, Niemisel	2025-11-21
KLF Hid.nr 2025.12106 Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för konsert, Lillan, Kyrkogatan	2025-11-21
KLF Hid.nr 2025.12210 Beslut om godkännande av föreståndare för hantering av explosiv vara, Skogsbacken, Niemisel	2025-11-21
KLF Hid.nr 2025.12078 Yttrande avseende ansökan om tidsbegränsat bygglov för entreprenörsbostäder, Porsön	2025-11-21
KLF Hid.nr 2025.12380 Yttrande avseende ansökan om tillstånd för användande av offentlig plats, Storgatan och Timmermansgatan	2025-11-26
KLF Hid.nr 2025.12382 Yttrande avseende ansökan om tillfällig ändring av befintligt serveringstillstånd, Restaurang Biströn, Innerstaden	2025-11-26
KLF Hid.nr 2025.12389 Beslut om avslut av ärende avseende tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO) ICA Kvantum, Delfingatan	2025-11-26
KLF Hid.nr 2025.12390 Beslut om avslut av ärende avseende tillsyn enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE) Restaurang Kvarterskrogen Harnet, Västra Brogatan	2025-11-26
KLF Hid.nr 2025.12785 Yttrande avseende bygglovsansökan för storköksmodul, Stadsön	2025-11-26
KLF Hid.nr 2025.12786 Yttrande avseende bygglovsansökan för modulbyggnad,	2025-11-26

Stadsön

KLF Hid.nr 2025.12560	2025-11-27
Yttrande enligt Plan och bygglagen avseende brandskyddsbeskrivning lokalanpassning träningslokal, Björkskatan	
KLF Hid.nr 2025.12579	2025-11-27
Yttrande avseende bygglovsansökan, Torsken	
KLF Hid.nr 2025.12784	2025-11-28
Yttrande avseende bygglovsansökan, Hunden	
KLF Hid.nr 2025.12655	2025-12-01
Beslut om avslut av ärende avseende tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO) Björkskatan	
KLF Hid.nr 2025.12659	2025-12-01
Beslut om tillstånd för hantering av brandfarlig vara enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE) Räven	
KLF Hid.nr 2025.12667	2025-12-01
Yttrande avseende ansökan om tillstånd för användning av pyroteknik, Södra hamn	
KLF Hid.nr 2025.12889	2025-12-05
Yttrande enligt alkohollagen avseende ändring av befintligt serveringstillstånd, Kaptensgården, Kyrkbyn	
KLF Hid.nr 2025.12898	2025-12-05
Beslut om tillstånd lagen om brandfarlig vara Sunderby sjukhus, Södra Sunderbyn	
KLF Hid.nr 2025.12902	2025-12-05
Yttrande granskning detaljplan del av centrum, Flundran	
KLF Hid.nr 2025.12916	2025-12-08
Yttrande enligt Miljöbalken avseende tillstånd för miljöfarlig verksamhet Sunderby avfallsanläggning, Luleå Miljöresurs AB	
KLF Hid.nr 2025.13334	2025-12-10
Yttrande avseende samrådshandling för detaljplan Kallax	
KLF Hid.nr 2025.13138	2025-12-11

Yttrande enligt alkohollagen avseende ansökan om stadigvarande serveringstillstånd, restaurang Nomad, Karlsvik

KLF Hid.nr 2025.13184 2025-12-12
Yttrande avseende ansökan om tillstånd för användning av pyroteknik, Nyårsfirande, Heden

KLF Hid.nr 2025.13185 2025-12-12
Yttrande avseende ansökan om ändring av befintligt stadigvarande serveringstillstånd, Sunderbyn

KLF Hid.nr 2025.13214 2025-12-12
Beslut om avslut av ärende avseende tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO) Gammelstaden

KLF Hid.nr 2025.13333 2025-12-15
Yttrande avseende samrådshandling för detaljplan Porsön

KLF Hid.nr 2025.13337 2025-12-16
Yttrande avseende granskningshandling för detaljplan för Mjölkudden och Skepparen

KLF Hid.nr 2025.13404 2025-12-16
Beslut om avslut av ärende avseende lagen om skydd mot olyckor, Sunderbyskolan

KLF Hid.nr 2025.13405 2025-12-16
Beslut om avslut av ärende avseende lagen om skydd mot olyckor, Borgmästarskolan

KLF Hid.nr 2025.13354 2025-12-17
Beslut om tillstånd enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor, Bilia Center Auto AB, Storheden

KLF Hid.nr 2025.13411 2025-12-19
Yttrande enligt miljöbalken avseende ansökan om tillstånd för utökad avfallshantering, Ragnsells, Svartön

KLF Hid.nr 2025.13451 2025-12-22
Yttrande avseende bygglovsansökan, Bågsågen

KLF Hid.nr 2025.13452 2025-12-22
Yttrande avseende ansökan om tillstånd för användande av offentlig plats, Södra Hamn

Räddningstjänsten, Brandinspektör

KLF Hid.nr 2025.12109 2025-11-24

Yttrande enligt ordningslagen avseende ansökan om tillstånd för byggställning, Skeppsbrogatan

KLF Hid.nr 2025.12110 2025-11-24

Yttrande enligt ordningslagen avseende tillstånd för Byggställning Skeppsbrogatan

KLF Hid.nr 2025.13234 2025-12-15

Yttrande avseende bygglovsansökan, Tygeln

KLF Hid.nr 2025.13422 2025-12-19

Yttrande enligt alkohollagen avseende stadigvarande serveringstillstånd, Bergnäsets Grill AB, Bergnäset

Räddningstjänsten, Handläggare

KLF Hid.nr 2025.12384 2025-11-18

Beslut om avslut av ärende avseende tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO) Café Nouveau, Timmermansgatan

KLF Hid.nr 2025.12544 2025-11-27

Beslut om avslut av ärende enligt lagen om skydd mot olyckor Avanskolan, Avan

KLF Hid.nr 2025.12383 2025-11-26

Beslut om avslut av ärende avseende tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO) Förskola Bälinge, Bälinge

Meddelanden till kommunstyrelsen 2025-01-12

Ärendenr 2025/1894-1.1.1.7

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att lägga redovisade meddelanden till handlingarna.

Beskrivning av ärendet

Följande meddelanden redovisas:

Avsändare

Klimat- och
näringslivsdepartementet
2025-10-06

Ämne

KLF 2025/1613 – 1.3.1.5
Remiss Kärnkraftsprövningsutredningen
delbetänkande Ny kärnkraft – ett samlat
system för omhändertagande av radioaktivt
avfall, Luleå kommun avstår att besvara
remissen då vi inte har kompetens att
bedöma eventuella konsekvenser av
förslaget.

Mark- och
miljööverdomstolen
2025-11-20

KLF Hid.nr 2025.12000
Dom avseende ansökan om tillstånd enligt
miljöbalken till vattenverksamhet SSAB
EMEA, till framtida stålproduktion inom
SSAB:s befintliga verksamhetsområde.

Informationsteknik i
Norrbotten AB/IT Norrbotten
AB
2025-11-25

KLF Hid.nr 2025.12232
IT Norrbotten protokoll ägarsamråd 2025-11-06

Kommunfullmäktige
2025-11-17

KLF Hid.nr 2025.12454
Protokoll kommunfullmäktige 2025-11-17

Förvaltningsrätten i Luleå
2015-11-28

KLF Hid.nr 2025.12674
Dom i mål avseende Överprövning av
upphandling Tekniska konsulter inom bygg
och Fastighet, överprövningen avslås

Kommunstyrelsens
arbetsutskott

KLF 2025/1532-2.4.0.2
Information om näringslivsinsatser -

2025-12-01	finansiering av projektansökningar
Kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-12-01	KLF 2025/1839-2.1.0.1 Information om månadsrapport per oktober 2025
Länsstyrelsen i Norrbotten 2025-12-03	KLF 2025/1973 – 3.5.4.4 Beslut om revideringar av kommunal avseende mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning genom anvisning
Förvaltningsrätten i Luleå 2025-12-10	KLF Hid.nr 2025.13049 Dom avseende överprövning av Direktupphandling, digital grundläggande brandskyddsutbildning
Energikontor Norr 2025-12-11	KLF Hid.nr 2025.13186 Energiöversikt rapport Luleå kommun 2025
Invandrarrådet 2025-12-12	KLF Hid.nr 2025.13216 Minnesanteckningar Invandrarrådet 2025-12- 11
Tillgänglighetsrådet 2025-12-15	KLF Hid.nr 2025.13235 Minnesanteckning Tillgänglighetsrådet 2025- 11-19
Barn- och utbildningsnämnden 2025-12-15	KLF Hid.nr 2025.13272 Barn- och utbildningsnämndens beslut 2025- 12-10 § 136 - Utredningsuppdrag avseende ökad tillgänglighet till skolbibliotek
Samhällsbyggnadsutskottet 2025-12-15	KLF 2025/454-2.1.0.1 Information om lägesrapport Lulebo 2025
Samhällsbyggnadsutskottet 2025-12-15	KLF 2025/1930-3.1.0.2 Information om aktuella frågor och planläge 2025-12-15
Länsstyrelsen i Norrbotten 2025-12-17	KLF Hid.nr 2025.13319 Beslut om ny ledamot och ersättare (KD) i kommunfullmäktige
Räddningsutskottet	KLF Hid.nr 2025.13321

2025-12-16	Räddningsutskottets beslut 2025-12-12 § 17 Utdelning av utmärkelsen Rådig insats
Räddningsutskottet 2025-12-16	KLF Hid.nr 2025.13322 Räddningsutskottets beslut 2025-12-12 § 19 Informationspunkter
Medborgare 2025-12-08	KLF 2025/1983 – 2.5.1.5 Begäran om omprövning av samhällsbyggnadsutskottets beslut om att inleda detaljplanearbete för ny verksamhetsmark inom del av Lövskataområdet
Medborgare 2025-12-08	KLF 2025/1987 – 2.5.1.5 Begäran om omprövning av samhällsbyggnadsutskottets beslut om markanvisning
Medborgare 2025-12-12	KLF 2025/2017 – 2.5.1.5 Överklagade med inhibition avseende kommunstyrelsens beslut om markanvisning till Stålstaden AB
Miljö- och byggnadsnämndens 2025-12-19	KLF Hid.nr 2025.13419 Miljö- och byggnadsnämndens beslut 2025- 12-19, § 175 - Samrådsyttrande över detaljplan för del av Kallax
Kommunfullmäktige 2025-12-15	KLF Hid.nr 2025.13369 Protokoll kommunfullmäktige 2025-12-15
Kommunfullmäktige 2025-12-15	KLF Hid.nr 2025.13385 Kommunfullmäktiges beslut 2025-12-15 § 236 Organisering av kommunens IT-verksamhet
Kommunstyrelseförvaltningen 2025-12-18	KLF Hid.nr 2025.13454 Nulägesrapport GDPR 2025 Kommunstyrelsen
Sveriges Kommuner och Regioner 2025-12-22	KLF Hid.nr 2025.13470 Nytt cirkulär från SKR - 25:68

Sveriges Kommuner och
Regioner
2025-12-22

KLF Hid.nr 2025.13474
Nytt cirkulär från SKR - 25:62

Socialdepartementet
2025-12-23

KLF Hid.nr 2025.13476
Öppet brev om äldres trygghet

Kurser och konferenser 2026-12-01

Ärendenr 2025/1897-1.1.1.7

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att lägga redovisade kurser och konferenser till handlingarna.

Beskrivning av ärendet

Följande kurser och konferenser redovisas:

Avsändare	Ämne
Sveriges kommuner och regioner, SKR 2025-11-20	KLF Hid.nr 2025.12172 Inbjudan till Grundkurs granskning och arvodering för överförmyndare, Webbsändning 2026-01-26
Sveriges kommuner och regioner, SKR 2025-12-04	KLF Hid.nr 2025.12856 Inbjudan till seminarieriet regionala valkonferenser 2026, januari-mars 2026 i Umeå, Stockholm, Göteborg och Malmö
Sveriges kommuner och regioner, SKR 2025-12-05	KLF Hid.nr 2025.12890 Inbjudan till seminariet Lansering av stödmaterial för Datainformerat arbete (DIA), Digitalt 2026-01-21
Kommunstyrelsen Skellefteå 202-12-05	KLF Hid.nr 2025.12897 Inbjudan till Skellefteå Society Expo 2026, 27 maj - 9 juni i Skellefteå
Sveriges Kommuner och Regioner 2025-12-10	KLF Hid.nr 2025.13209 Inbjudan till presidiedagar inom plan-, bygg- och miljöområdet 23-24 mars 2026
Sveriges kommuner och regioner, SKR 2025-12-12	KLF Hid.nr 2025.13196 Inbjudan till information Införande av AI-stöd för schemaläggning i Tyresö kommun, 2026-01-28 via webb

Kommundirektörens rapport 2026-01-12

Ärendenr 2025/2036-2.1.0.1

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen delges information om kommundirektörens rapport 2026-01-12.

Information om tillfällig avvikelse av bemanning vid Råneå deltidsbrandkår

Ärendenr 2025/2058-2.1.0.1

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen delges information om tillfällig avvikelse av bemanning vid Råneå deltidsbrandkår.

§ 15

KS-Räddningstjänstens verksamhetsplan 2026

Ärendenr 2025/68-1.3.3.2

Räddningsutskottets förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna KS-Räddningstjänstens verksamhetsplan 2026.

Sammanfattning av ärendet

Räddningstjänsten har upprättat verksamhetsplan för år 2026.

Verksamhetsplanen innehåller de av kommunfullmäktige beslutade ramarna för drift och investering för åren 2026 – 2028 samt en kort beskrivning av uppdrag och verksamhet samt nuläge och utmaningar.

Verksamhetsplanen innehåller också de mål som bidrar till de av kommunfullmäktige beslutade prioriterade områdena samt aktiviteter till dessa. Till 2026 har följande mål tagits fram.

- Utveckla räddningstjänstens förmåga vid insatser
- Fortsätta att utveckla regional samverkan
- Attrahera, utveckla och behålla kompetens inom räddningstjänsten
- Möjliggöra för industrins etablering i Luleå
- Öka tryggheten och kunskapen om brand och säkerhet hos Luleås invånare
- Räddningstjänstens verksamhet ska vara robust vid störda förhållanden och ha god resilient förmåga
- Omhänderta kraven i Räddningstjänst under höjd beredskap
- Minska utsläppen av koldioxid
- Fortsätta att förbättra kommunikationen och förståelse vid myndighetsutövning

Vilket av de prioriterade områdena som respektive mål hör till framgår av verksamhetsplanen.

Räddningstjänsten föreslår kommunstyrelsen besluta att godkänna KS-Räddningstjänstens verksamhetsplan 2026.

Sammanträdet

Räddningstjänsten föredrar ärendet. Ordföranden ställer räddningstjänstens förslag under proposition och finner att räddningsutskottet bifaller förslaget.

Dialog

Dialog har förts med räddningstjänstens ledningsgrupp vid ett flertal tillfällen samt med räddningsutskottet och kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

- KS-Räddningstjänstens verksamhetsplan år 2026 (bilaga), H-id RTJ 2024.401
- Räddningstjänstens tjänsteskrivelse 2025-12-09, H-id RTJ 2026.402

Beslutet skickas till

Räddningstjänsten

Verksamhetsplan 2026

KS-Räddningstjänst

Innehållsförteckning

1 Verksamhetsplan 2026	2
1.1 Inledning.....	2
1.2 Uppdrag.....	2
1.3 Mål för verksamheten.....	8
1.4 Ekonomi.....	13
1.5 Uppföljning av mål	15

1 Verksamhetsplan 2026

1.1 Inledning

Verksamhetsplanen för KS-Räddningstjänsten innehåller en beskrivning av uppdraget utifrån kommunstyrelsens reglemente samt räddningstjänstens del i Luleå kommuns övergripande processer. Räddningstjänstens verksamhet finns beskriven samt även en analys av nuläget och de utmaningar som räddningstjänsten står inför under de kommande åren.

Räddningstjänstens mål för verksamheten inklusive aktiviteter presenteras samt drift- och investeringsbudget.

1.2 Uppdrag

Utdrag ur kommunstyrelsens reglemente

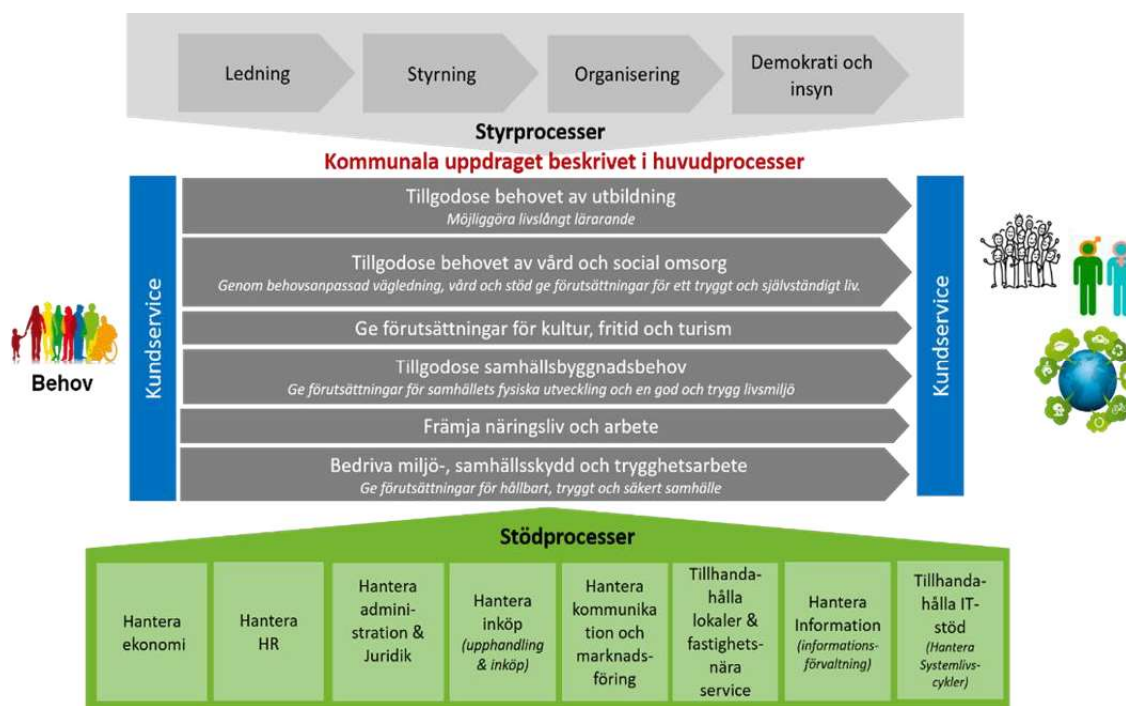
Kommunstyrelsen ansvarar för kommunens räddningstjänst-, sotnings- och olycksförebyggande verksamhet enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Kommunstyrelsen ansvarar också för tillsyn och tillståndsprövning enligt lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor, förutom för egna verksamheter och objekt.

Verksamhetsuppdrag

Räddningstjänsten Luleå arbetar för att kvinnor och män, flickor och pojkar, som bor och vistas i Luleå ska vara trygga och säkra. Det gör räddningstjänsten genom att förebygga och hantera olyckor och samhällsstörningar.

Kommunala uppdraget beskrivet i huvudprocesser

Luleå kommun har tagit fram en översiktsbild för hur det kommunala uppdraget kan beskrivas i processer, den så kallade nollkartan. Nollkartan ska ses som en enklare beskrivning av Luleå kommuns övergripande verksamhetsprocesser samt styr- och stödprocesser. Nollkartan täcker förvaltningarnas och bolagens uppdrag och lyfter fram kommunkoncernens kärnverksamheter.

Räddningstjänstens del i huvudprocessen

Räddningstjänsten har identifierat sina delar i ovanstående huvudprocesser och angett dessa under respektive huvudprocess.

Tillgodose behovet av utbildningar - Möjliggöra livslångt lärande

- Öka kunskapen i brandskydd och säkerhet för barn, ungdomar och övriga medborgare.
- Tillhandahålla vissa utbildningar till företag och andra organisationer i samarbete med andra parter.

Tillgodose samhällsbyggnadsbehov - Ge förutsättningar för samhällets fysiska utveckling och en god och trygg livsmiljö

- Delta i kommunens samhällsplanering och byggprocess.
- Hantera remisser.
- Hantera tillsyn.
- Pröva tillstånd.

Främja näringsliv och arbete

- Hantera tillsyn.
- Pröva tillstånd.
- Hantera remisser.
- Tillhandahålla vissa utbildningar till företag och andra organisationer i samarbete med andra parter.

Bedriva miljö- och samhällsskydd och trygghetsarbete - Ge förutsättningar för ett hållbart, tryggt och säkert Luleå

- Utföra räddningsinsatser vid olyckor.
- Informera och ge råd om skydd och säkerhet.
- Hantera störda förhållanden och ha god resiliens förmåga.

1.2.1 Verksamhet

Räddningstjänsten ska planeras och organiseras så att räddningsinsatser kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt. Arbetet ska leda till ett bättre skydd och höjd säkerhet. Grundsynen ska vara att riskkällor i första hand elimineras och i andra hand reduceras och som sista åtgärd får den skadeavhjälpande verksamheten rycka ut.

Räddningstjänstens verksamhet har tidigare till stor del koncentrerats på det skadeavhjälpande arbetet. De förändringar som sker i samhället medför också förändrade krav på räddningstjänsten och för att möta dessa krav sätts det förebyggande arbetet alltmer i fokus.

Den förebyggande verksamheten ska planeras och organiseras så att den effektivt bidrar till att förebygga bränder och andra olyckor samt förhindra eller begränsa skador till följd av bränder och andra olyckor. Den skadeförebyggande verksamheten ska också i takt med samhällets utveckling förebygga nya och förändrade risker. Detta sker genom lagstadgad tillsyn och genom brandteknisk information, rådgivning samt utbildning riktad till företag, förvaltningar, organisationer och medborgare. För att långsiktigt utveckla den skadeförebyggande kunskapsnivån inom olika samhällssektorer beaktas särskilt information och utbildning riktad till barn och ungdomar, samt insatser mot bostadsbränder.

Nuläge och utmaningar

I flera steg från den 2023 och nu senast till maj 2025 har nya arbetstidsregler trätt i kraft. Ändringarna görs för att kollektivavtalets bestämmelser om dygnsvila ska uppfylla minimikravet om minst 11 timmars dygnsvila och att arbete och dygnsvila ska alternera enligt EU:s arbetstidsdirektiv. För gruppen vakthavande befäl och larm- och ledningsbefäl har räddningstjänsten sökt och fått dispens om att arbeta dygn t o m 31 maj 2026. Räddningstjänsten har i oktober 2025 erhållit beslut om dispens för brandmän och styrkeledare, men med en ny mycket skarpare formulering som medger få undantag om att arbeta dygn. De undantag som dispensen medger ska tillämpas ytterst restriktivt. Arbetsgivaren är skyldig att uttömma alla möjligheter att bemanna verksamheten i enlighet med gällande regelverk och undantag för enstaka pass och kortare perioder medges vid övning och utbildning och då det råder kompetensbrist.

Bra schemaläggning är viktigt för att kunna vara en attraktiv arbetsgivare. Helt delade dygn riskerar med ett fyrskiftssystem leda till uppsägningar och ett kompetenstapp på ca 10 - 20%, alternativet är att det införs ett femte skift-system vilket kräver 25% mer personal. Den kompenserande vilan efter beredskap medför också ökade kostnader då personal måste inkallas, ibland på övertid. Sammantaget så medför de nya arbetstidsreglerna utmaningar till kommande år i form av schemaplanering, att få nuvarande antal medarbetare att "räcka till" med tanke på arbetstidsreglerna samt ökade kostnader på grund av kompenserande vila och annat som tillkommer.

På RUC har utbildningen GRIB, Grundläggande utbildning för räddningsman i beredskap, genomförts under de senaste åren. Under 2024 så har en ny upphandling genomförts av MSB som Luleå Räddningstjänst har deltagit i. Luleå Räddningstjänst har fått detta uppdrag och kommer att genomföra GRIB under 2025 - 2027, med en större grad av distansundervisning.

Nya bränsleslag och ny teknik för omställning skapar nya och väsentligt mer komplexa olycksrisker och samband vilket medför att räddningsinsatserna får allt svårare utmaningar att hantera. Detta innebär ökade krav på räddningstjänstens medarbetare och utrustning för att kunna genomföra komplexa räddningsinsatser med tillfredställande resultat.

Räddningstjänsten har under 2024 tecknat avtal med SMC, Släckmedelscentralen vilket innebär att Luleå Räddningstjänst numera utgör norra Norrlands specialistförmåga för att släcka bränder i oljecisterner och andra brännbara vätskor. SMC förvarar släckutrustning för cisternbränder i mobila moduler på Luleå räddningsstation.

Under 2025 har utvecklingen av ledningssystemet Räddsam Nord fortsatt. Ledningssystemet innebär ett samarbete mellan 19 kommuner i Norr- och Västerbotten. Under 2024 har MSB genomfört en granskning av ledningssystemet. Det som har granskats är bl a systemets förutsättningar till övergripande ledning. MSB har förelagt Räddningssamverkan Nord att senast den 1 januari 2026 öka kapaciteten för övergripande ledning inom ledningssystemet för räddningstjänst så att driftchefen oavbrutet kan leda det löpande arbetet i den övergripande ledningen och att driftchefens förutsättningar för systemuppföljning och omvärldsbevakning ständigt säkerställs. Det kommer i praktiken innebära att räddningscentralens bemanning kommer att öka vilket också kommer innebära ökade kostnader. Kostnaderna för systemet fördelas på alla de 19 ingående kommunerna och innebär en ökad personalkostnad på ca 1 mkr för Luleå Räddningstjänst. Luleå Räddningstjänst har erhållit detta i utökat kommunbidrag till 2026.

Räddningstjänstens uppdrag utmanas just nu kraftigt, bland annat av industrins omställning, kriget som dimensionerande förutsättning och svårigheter med kompetensförsörjning. Nio av kommunerna i Räddsam Nord har under 2024 genomfört en förstudie kring förutsättningarna för att bilda ett räddningstjänstförbund. Det parterna ser framför sig är bättre kvalitet och förmåga till följd av större enhetlighet och stordriftsfördelar. Utredningen har genomförts av en konsult och har presenterats för räddningschefer och politiker i oktober 2024. Fem kommuner har därefter visat intresse för att gå vidare med en fördjupad utredning.

De planer som finns för ett växande Luleå kommer också att påverka den andel invånare i Luleå som nås av insats inom 10 minuter. 2017 uppgick den till 82 % och med placeringen av den nya Räddningsstationen på Risslan så uppgår den till 70% fr o m år 2021. År 2017 fanns även en brandstation i Gammelstad vilket förklarar den högre procentsatsen. På sikt kan ett växande Luleå innebära att räddningstjänsten kan komma att behöva utöka sin verksamhet om man vill behålla den nuvarande andelen invånare som nås av en insats inom 10 minuter.

Ett beslut om att en RIB-organisation ska placeras i Sörbyarna har fattats av kommunstyrelsen och i juni 2025 har kommunfullmäktige fattat beslut om att medel för drift och investeringar ska erhållas i plan och budget 2026 – 2028.

Ett förslag till placering av RIB-stationen i Sörbyarna har tagits fram av Infrastruktur- och serviceförvaltningen, ISF. Under 2025 har en enhetschef för deltidstyrkan Råneå och Sörbyarna rekryterats och under vintern 25/26 påbörjas personalrekrytering, med målet att FIP i Sörbyarna är driftsatt innan sommaren 2026.

De nya industriområden som planeras på Hertsöheden kommer att medföra särskilt riskfylld industri. Även ett bostadsområde är planerat i samma område. Företag som bedriver särskilt farlig verksamhet har särskilda skyldigheter att till viss del själva bekosta viss beredskap för skydd mot olyckor och kommunen har en skyldighet att planera så att en normal insatstid kan upprätthållas till bostäder och verksamheter. Detta kan innebära att både kommunen och de nya verksamheterna kommer att behöva se över beredskapshållningen mot område sydost.

Under de senaste åren har det varit ett ökat tryck på sektionen Myndighetsutövning med anledning av att Framtidens Luleå, Luleå Industripark och Hertsöheden är på gång vilket har medfört att det är svårt att hinna med planerade tillsyner och viss omprioritering har gjorts. Arbetsmängden för sektionen Myndighetsutövning har ökat och förväntas öka till kommande år med anledning av alla satsningar i kommunen. Parallellt med det tar Luleå kommun krafttag i frågan om kommunens service och bemötande. Tillgängligheten per telefon är redan god men sektionen Myndighet jobbar hårt även med service och bemötande, men kämpar med resurser.

Luleå kommun har under 2024 upphandlat sotningsverksamhet och från och med 2025-01-01 är det Luleå Sot & Vent som har tagit över sotningsverksamheten som omfattar både sotning och brandskyddskontroll.

För närvarande finns tre prioriterade uppgifter inom RUHB, Räddningstjänst under höjd beredskap, kompetenshöjning totalförsvaret, stärkt arbete säkerhetsskydd samt krigsorganisation. Räddningstjänsten har fått visst stöd från MSB inom området höjd beredskap. Det ska gå till övergripande planering av krigsorganisation, organisering av räddningstjänsten under höjd beredskap, kontinuitetshandling och säkerhetsskyddsanalys samt att utbilda inom länet. Mycket ändras löpande och hur uppdraget mer exakt ser ut från 2026 och vilken medföljande finansiering som sker från statligt håll är ännu inte helt klart. Under 2026 kommer civilpliktiga räddningspersoner att utbildas av MSB. Det är inte klart hur många som kommer att placeras i Luleå. En omfattande kompetensuppbyggnad även på befintliga brandmän planeras att genomföras på en treårsperiod, från hösten 2025 - 2027.

1.3 Mål för verksamheten

Verksamhetsplanen innehåller de mål som bidrar till de av kommunfullmäktige beslutade prioriterade områdena samt aktiviteter till dessa. Till 2026 har följande mål tagits fram.

- Utveckla räddningstjänstens förmåga vid insatser
- Fortsätta att utveckla regional samverkan
- Attrahera, utveckla och behålla kompetens inom räddningstjänsten
- Möjliggöra för industrins etablering i Luleå
- Öka tryggheten och kunskapen om brand och säkerhet hos Luleås invånare
- Räddningstjänstens verksamhet ska vara robust vid störda förhållanden och ha god resilient förmåga
- Omhänderta kraven i Räddningstjänst under höjd beredskap
- Minska utsläppen av koldioxid
- Fortsätta att förbättra kommunikationen och förståelse vid myndighetsutövning

Nedan följer en beskrivning av respektive nämndsmål och de aktiviteter som hör till respektive mål

Nämndsmål
Utveckla räddningstjänstens förmåga vid insatser Beskrivning: Lag om skydd mot olyckor anger att räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt. Utifrån det pågår ständigt utveckling och kvalitetssäkring av räddningstjänstens förmåga. Räddningstjänsten avser under 2026 stärka förmågan att leda räddningsinsatser, att planera för att minska tiden till räddningsinsats påbörjas i Sörbyarna samt att verka för att bredda uppdraget jämnt emot medborgaren. De planer som finns för ett växande Luleå kommer också att påverka den andel invånare i Luleå som nås av insats inom 10 minuter. 2017 uppgick den till 82 % och med placeringen av den nya Räddningsstationen på Risslan så uppgår den till 70% fr o m år 2021. År 2017 fanns även en brandstation i Gammelstad vilket förklarar den högre procentsatsen. På sikt kan ett växande Luleå innebära att räddningstjänsten kan komma att behöva utöka sin verksamhet om man vill behålla den nuvarande andelen invånare som nås av en insats inom 10 minuter. Den planerade RIB-organisationen i Sörbyarna kommer att medverka till att detta mål nås. Målet följs upp genom uppföljning av genomförda aktiviteter.

Bidrar till det prioriterade området Valfungerande vardag för alla.

Aktivitet
Utveckla räddningstjänstens förmåga vid insatser.
Utvärdera effekter av geografisk placering.
Verka för att göra en första insats med kort responstid.
Stärka förmågan genom att uppgradera vattenlivräddningen.
Påbörja införandet av Civil Insats Person, CIP.
Påbörja införandet av en RIB-organisation i Sörbyarna.

Nämndsmål
Fortsätta att utveckla regional samverkan.
Beskrivning: Den samverkan som bedrivs inom Räddsam Nord och omfattar samverkan mellan 19 kommuner kommer att fortsätta att utvecklas till kommande år. Bemanningen i ledningscentralen kommer att öka innebärande att förutom vakthavande befäl så kommer även larm- och ledningsbefäl att tjänstgöra dygnet runt vilket ger ytterligare möjligheter vid komplexa och samtidiga räddningsinsatser att utöka kapaciteten. Det utredningsarbete som har påbörjats under 2024 om en gemensam räddningsorganisation kommer att fortsätta under 2026 med de kommuner som är intresserade. Målet följs upp genom uppföljning av genomförda aktiviteter.

Bidrar till det prioriterade området Valfungerande vardag för alla.

Aktivitet
Fortsätta att utveckla regional samverkan.
Implementera stärkt ledningsförmåga i ledningscentralen.
Fortsätta utredningsarbetet om en gemensam organisation.

Nämndsmål
Attrahera, utveckla och behålla kompetens inom Räddningstjänsten.
Beskrivning: Luleå kommun står inför en arbetsmarknad där tillgången på arbetskraft minskar samtidigt som behoven inom välfärden växer. För att klara framtidens uppdrag måste vi använda vår samlade kompetens på ett mer långsiktigt, hållbart och strategiskt sätt. Fokus ligger på att bygga en robust organisation som attraherar, utvecklar och behåller den kompetens som krävs – både idag och i framtiden.

Målet följs upp genom uppföljning av genomförda aktiviteter.

Bidrar till det prioriterade området Valfungerande vardag för alla.

Aktivitet
Attrahera, utveckla och behålla kompetens inom Räddningstjänsten.
Stärka medarbetarskapet genom utvecklingsmöjligheter och ett hållbart arbetsliv.
Ge chefer förutsättningar för att leda människor och utveckla verksamheten.
Fortsätta att utveckla möjligheten till att erbjuda studentmedarbetare arbete.

Nämndsmål
Möjliggöra för industrins etablering i Luleå.
Beskrivning: Räddningstjänsten deltar i säkerhetsprovningar, planering av etablering, tillståndprocesser, byggprocesser samt remisser för att svara mot de behov som finns inför de kommande industrisatsningarna samt bostadsbyggandet. Även förmågan i räddningsinsatserna måste anpassas till de nya industrierna samt de behov som ökat bostadsbyggande medför. Målet följs upp genom uppföljning av genomförda aktiviteter.

Bidrar till det prioriterade området Mer Luleå för fler Luleåbor.

Aktivitet
Möjliggöra för industrins etablering i Luleå.
Se över och medverka till att utveckla förmågan för räddningsinsatser till de nya industrierna i Luleå industripark och det nya bostadsområdet Hertsöheden.
Delta i plan- och byggärenden och bistå med yttranden gällande industrietableringar mm.
Räddningstjänsten ska öka sitt deltagande i byggprocessen genom veckomöten med byggnadsinspektörerna.
Påbörja en lokaliseringsutredning av Räddningstjänstens Utbildningscentrum, RUC.

Nämndsmål
Öka tryggheten och kunskapen om brand och säkerhet hos Luleås invånare.
Beskrivning: Räddningstjänsten arbetar för att öka kunskapen om brand och säkerhet hos Luleås invånare och fokus är på utsatta grupper samt barn och ungdomar. Därför riktas informationsinsatser främst till dessa grupper. Målet följs upp genom uppföljning av genomförda aktiviteter.

Räddningstjänstens verksamhet ska vara robust vid störda förhållanden och ha god resilient förmåga.

Beskrivning:

När omvärlden förändras så förändras förutsättningarna för att bedriva räddningstjänst på det sätt som tidigare har skett. Därför satsar räddningstjänsten på att stärka förmågan till övergripande ledning i ledningscentralen vid eventuell komplex/omfattande händelse eller vid flera larm. Räddningstjänstens verksamhet ska också vara robust vid störda förhållanden och ha god resilient förmåga.

Målet följs upp genom uppföljning av genomförda aktiviteter.

Omhändertade kraven i Räddningstjänst under höjd beredskap.

Beskrivning:

Räddningstjänst under höjd beredskap innebär att den kommunala räddningstjänsten får utökade och nya uppgifter för att hantera kriser i ett allvarligt säkerhetspolitiskt läge, inklusive skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel samt befolkningsskydd. Detta utökar det normala arbetet med att hindra och begränsa skador vid olyckor, och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) utvecklar och samordnar arbetet för att stärka kommunal räddningstjänst för dessa högre krav.

Målet följs upp genom uppföljning av genomförda aktiviteter.

Bidrar till det prioriterade området Trygg i Luleå.

Aktivitet
Öka tryggheten och kunskapen om brand och säkerhet hos Luleås invånare.
Genomföra riktade informationsinsatser.
Ge information via teater till elever i årskurs 2 om brand och säkerhet.
Ge information om brand och säkerhet till elever i årskurs 8 om brand och säkerhet.
Erbjuda grundläggande brandutbildning till kommunens verksamheter.
Räddningstjänstens verksamhet ska vara robust vid störda förhållanden och ha god resilient förmåga.
Stärka förmågan till övergripande ledning i ledningscentralen.
Stärka uthålligheten vid störda förhållanden.
Medverka till att genomföra utbildningar om pågående dödligt våld.
Omhändertade kraven i Räddningstjänst under höjd beredskap.
Utreda vad införandet av civilpliktsutbildningen kommer att innebära för räddningstjänsten.
Förstärka material och skyddsutrustning.
Planera, utbilda och öva medarbetarna med fokus på RUHB.
Utbilda operativ personal i ammunitions- och minhantering.

Nämndsmål

Minska utsläppen av koldioxid.

Beskrivning: Kommunkoncernens alla verksamheter bidrar till en positiv trend för att bli klimatsmarta i enlighet med Klimatplan 2040. Räddningstjänsten fortsätter att förflytta verksamhet till mer klimatsmarta lösningar när det finns utrymme. Transporter utgör huvuddelen av förvaltningens påverkan.

Målet följs upp genom uppföljning av genomförda aktiviteter.

Bidrar till det prioriterade området Klimatsmart och naturpositiv.

Aktivitet

Minska utsläppen av koldioxid.

Utreda om räddningstjänstens operativa fordon kan driftsättas på HVO.

Utreda möjligheterna för räddningstjänstens medarbetare att ladda elbilar på Luleå Räddningsstation.

Nämndsmål

Fortsätta att förbättra kommunikation och förståelse vid myndighetsutövning.

Beskrivning:

Det prioriterade områdets syfte är att bl a att Luleå kommun ska ge förutsättningar förutsättningar för ett starkt och växande näringsliv, genom att främja ett gott företagsklimat, hög tillgänglighet och god service.

För räddningstjänsten del så är det främst genom myndighetsutövningen som företag kommer i kontakt med räddningstjänsten. Räddningstjänsten har därför mål om att förbättra kommunikationen och förståelsen vid myndighetsutövning.

Målet följs upp genom uppföljning av genomförda aktiviteter.

Bidrar till det prioriterade området Blomstrande näringsliv.

Aktivitet

Fortsätta att förbättra kommunikation och förståelse vid myndighetsutövning.

Effektivisera processen för myndighetsutövning med avseende på kommunikation.

Etablera en rutin för att ge återkoppling inom 24 timmar inom myndighetsutövningen.

1.4 Ekonomi

Driftbudget

(Tkr)	Bokslut 2024	Prognos 2025	2026	2027	2028
Nettokostnad	-77 249	77 783	- 86 674	- 88 559	- 94 212
Kommunbidrag	77 043	77 783	86 674	88 559	94 212
Resultat	206	0	0	0	0
Specificerade kostnader					
Verksamhet 270 Räddningstjänst	-77 249	-77 783	- 86 674	- 88 559	- 94 212
Summa	-77 249	-77 783	- 86 674	- 88 559	- 94 212

Kommentarer driftbudget:

Kommunbidraget för 2026 har räknats upp med prisindex. I budgeten finns också kompensation för höjd ränta och lönerevision samt att kommunbidraget har sänkts med anledning av sänkt PO-pålägg. Till 2026 har ISF infört objektsekonomi vilket har gett ett tillskott på 1,5 mkr vilket motsvaras av höjd hyra på Räddningstjänsten utbildningscentrum.

Räddningstjänsten har fått utökat kommunbidrag för räddningsledning med 1,0 mkr för år 2026 och framåt samt till en RIB station i Sörbyarna (för år 2026 5,0 mkr, 5,7 mkr år 2027 och 10,0 mkr år 2028). Den beräknas vara färdigställd år 2028.

Räddningstjänstens operativa förmåga är i huvudsak beroende av antalet brandmän vid räddningsinsats. Nästan 80% av förvaltningens kommunbidrag består av personalkostnader vilket innebär att den operativa förmågan därför blir linjärt beroende av den ekonomiska resursen.

Investeringsbudget

(Tkr)	Bokslut 2024	Prognos 2025	2026	2027	2028
- Intäkter					
- Kostnader	3 966	3 400	9 500	12 500	33 200
Nettoinvesteringar	3 966	3 400	9 500	12 500	33 200
Specificering:					
Skogsbrandfordon		2 000			
Ledningsfordon			1 200		
Dragbil			800		
Lastbil med lastväxlare			3 500		
Höjdfordon				11 000	
Släck- och räddningsbil					7 000
Räddningsmaterial		1 100	1 100	1 200	1 200
LNB inventarier		300	300	300	300
Summa	4 000	3 400	6 900	12 500	8 500
Investeringar till RiB-organisation i Sörbyarna					
FIP-bil liten			600		
FIP-bil stor			1 200		
Larmställ			300		400
Rökskydd/RTJ-utrustning			300		400
Teknik, utalarmering Rakel			200		
Stationsbyggnad Sörbyarna					15 000
Inventarier stationsbyggnad					1 500
Räddnings-och släckbil					6 400
Motorsprutor					400
Båt					200
Contal					400

Summa			2 600		24 700
Total summa	3 966	3 400	9 500	12 500	33 200

Kommentarer investeringar:

Planerade investeringar

Till kommande år finns ett antal reinvesteringar upptagna i investeringsplanen, bl a ett skogsbrandfordon, lastbil med lastväxlare, höjdfordon och en släck- och räddningsbil. Det är också upptaget ett antal investeringar till RiB-organisationen i Sörbyarna som ska starta upp under kommande år bland annat stationsbyggnad, ett antal räddningsfordon samt övrig utrustning och material. Detta kommer att innebära ökade kostnader för vilka räddningstjänsten har fått utökade medel för.

1.5 Uppföljning av mål

Uppföljning och rapportering av verksamhetsplanen kommer att ske vid delårsrapporterna 30 april och 31 augusti samt vid bokslutet 2026.

§ 16

Intern kontroll 2026 för KS-Räddningstjänsten

Ärendenr 2025/72-1.3.2.2

Räddningsutskottets förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att godkänna räddningstjänstens förslag till internkontrollplan 2026.

Sammanfattning av ärendet

Räddningstjänsten har upprättat internkontrollplan för år 2026.

En god intern kontroll skapar förutsättningar för en effektiv användning av skattepengar och en god service till kommuninvånare och andra intressenter. Det handlar om att med rimlig grad av säkerhet säkerställa att följande mål uppnås:

- Verksamheten är ändamålsenlig och kostnadseffektiv, vilket innebär bland annat att ha kontroll över ekonomi, effektivitet och kvalitet samt säkerställa att fattade beslut verkställs och följs upp i förhållande till fastställda mål.
- Verksamheten har en tillförlitlig finansiell rapportering och information. Nämnderna och de verksamhetsansvariga ska ha tillgång till korrekt bokföring samt relevant och rättvisande information om verksamheterna.
- Verksamheten följer tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer med mera. Det innefattar lagstiftning och kommunens interna regelverk och riktlinjer.

Kommunstyrelsens obligatoriska riskområde

Korruption i offentlig sektor innebär att utnyttja en offentlig ställning för att uppnå otillbörlig vinning för sig själv eller andra. Oegentligheter är ett nära besläktat begrepp som delvis överlappar korruptionsbegreppet.

Oegentligheter är oönskade beteenden eller tillvägagångssätt hos anställda som har konsekvenser för kommunens verksamhet eller anseende.

Analys av korruptionsrisker i den egna verksamheten bör utgå från en bred syn på vad som är korruption. Det innebär att korruption omfattar en bred uppsättning av oönskade beteenden och företeelser. Begreppet omfattar då alltifrån sådant som uppfattas som olämpligt till sådant som är olagligt.

KS-Räddningstjänstens utvalda kontrollmoment kopplat till kommunstyrelsens obligatoriska riskområde finns inom processerna "Tillgodose samhällsbyggnadsbehov -Ge förutsättningar för samhällets fysiska utveckling och god och trygg livsmiljö" samt "Främja näringsliv och arbete" där nämnden har valt ut ett kontrollmoment, korruption.

Räddningstjänsten föreslår kommunstyrelsen besluta att godkänna räddningstjänstens förslag till internkontrollplan 2026.

Sammanträdet

Räddningstjänsten föredrar ärendet. Ordföranden ställer räddningstjänstens förslag under proposition och finner att räddningsutskottet bifaller förslaget.

Dialog

Dialog har skett i räddningstjänstens ledningsgrupp.

Beslutsunderlag

- Internkontrollplan 2026 KS-Räddningstjänsten, H-id RTJ 2025.403
- Räddningstjänstens tjänsteskrivelse 2025-12-08, H-id RTJ 2025.404

Beslutet skickas till

Räddningstjänsten

Internkontrollplan 2026

KS Räddningstjänsten

Innehåll

1 Inledning	2
1.1 Kommunstyrelsens obligatoriska riskområde	2
2 Process: Tillgodose samhällsbyggnadsbehov Ge förutsättningar för samhällets fysiska utveckling och god och trygg livsmiljö Process: Främja näringsliv och arbete .	4
2.1 Riskområde korruption	4
2.1.1 Kontrollmoment 1	4
3 Uppföljning	5

1 Inledning

En god intern kontroll skapar förutsättningar för en effektiv användning av skattepengar och en god service till kommuninvånare och andra intressenter. Det handlar om att med rimlig grad av säkerhet säkerställa att följande mål uppnås:

- Verksamheten är ändamålsenlig och kostnadseffektiv, vilket innebär bland annat att ha kontroll över ekonomi, effektivitet och kvalitet samt säkerställa att fattade beslut verkställs och följs upp i förhållande till fastställda mål.
- Verksamheten har en tillförlitlig finansiell rapportering och information. Nämnderna och de verksamhetsansvariga ska ha tillgång till korrekt bokföring samt relevant och rättvisande information om verksamheterna.
- Verksamheten följer tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer med mera. Det innefattar lagstiftning och kommunens interna regelverk och riktlinjer.

Internkontrollen tar utgångspunkt från kommunens processer;

- Hantera administration och juridik
- Hantera inköp och upphandling
- Hantera information
- Hantera ekonomi
- Hantera HR
- Hantera kommunikation och marknadsföring
- Tillhandahålla lokaler och fastighetsnära service
- Tillhandahålla IT-stöd
- Huvudprocesser
- Styrprocess

Nämndens riskanalys har identifierat riskområden och fastställt kontrollmoment inom processerna;

- Tillgodose samhällsbyggnadsbehov -Ge förutsättningar för samhällets fysiska utveckling och god och trygg livsmiljö.
- Främja näringsliv och arbete.

1.1 Kommunstyrelsens obligatoriska riskområde

Korruption i offentlig sektor innebär att utnyttja en offentlig ställning för att uppnå otillbörlig vinning för sig själv eller andra. Oegentligheter är ett nära besläktat begrepp som delvis överlappar korruptionsbegreppet. Oegentligheter är oönskade beteenden

eller tillvägagångssätt hos anställda som har konsekvenser för kommunens verksamhet eller anseende.

Analys av korruptionsrisker i den egna verksamheten bör utgå från en bred syn på vad som är korruption. Det innebär att korruption omfattar en bred uppsättning av oönskade beteenden och företeelser. Begreppet omfattar då alltifrån sådant som uppfattas som olämpligt till sådant som är olagligt.

KS-Räddningstjänstens utvalda kontrollmoment kopplat till kommunstyrelsens obligatoriska riskområde finns inom processerna "Tillgodose samhällsbyggnadsbehov -Ge förutsättningar för samhällets fysiska utveckling och god och trygg livsmiljö" samt "Främja näringsliv och arbete" där nämnden har valt ut ett kontrollmoment, korruption.

2 Process: Tillgodose samhällsbyggnadsbehov Ge förutsättningar för samhällets fysiska utveckling och god och trygg livsmiljö

Process: Främja näringsliv och arbete

2.1 Riskområde korruption

För många i Sverige för begreppet korruption tanken till mutor. Men korruption kan vara många olika företeelser. Det behöver inte handla om att någon får en ekonomisk vinning. Det centrala är snarare att vinningen är otillbörlig, det vill säga att en fördel uppstår på osaklig grund. Studier visar att den vanligaste formen av korruption i Sverige sker utan krav på ersättning eller motprestation, så kallad vänskapskorruption.

Att förebygga och hantera korruption berör både medarbetare och arbetsgivare och bidrar i längden till en god förvaltningskultur. Det är viktigt att motverka såväl olämpliga beteenden som rent kriminella handlingar. Detta innebär att objektiviteten och förtroendet för kommunen stärks och upprätthålls.

Riskbedömning utförd av	Riskvärde	Sannolikhet	Konsekvens
KS-Räddningstjänsten		3	3

2.1.1 Kontrollmoment 1

Kvalitativ kontroll av MYND.

Verksamhet	Kontroll utförs av	Frekvens	Metod
Sektion MYND	Sektionschef MYND	En gång per år.	Kontroll av att kommunens e-utbildningar inom korruption, välfärdsbrottslighet och mutor har genomförts av samtliga medarbetare inom sektion Myndighet.

3 Uppföljning

Resultatet av genomförda kontroller, rapporteras till nämnden i samband med del- och helårsuppföljning. I samband med helårsuppföljning av internkontrollplanen sker även en bedömning av nämndens internkontrollarbete. Den utgör del i kommunstyrelsens uppsiktsplikt.

§ 18

Tillsynsplan för räddningstjänsten år 2026

Ärendenr 2025/74-3.2.2.2

Räddningsutskottets förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta tillsynsplan för räddningstjänsten år 2026.

Sammanfattning av ärendet

Enligt lag (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor (LSO), lag (SFS 2010:1011) om brandfarlig och explosiv vara (LBE) och kommunens handlingsprogram för olycksförebyggande verksamhet ska kommunen årligen upprätta och besluta om en plan för tillsynsverksamheten som antas av kommunstyrelsen.

Räddningstjänsten tar fram ett förslag där urvalet av tillsynsobjekt bygger på exempelvis statistik från händelser, lärdomar och erfarenheter från tidigare utförda tillsyner eller insatser, riskfyllda verksamheter, lokal riskbild och anmälningar från allmänhet etc.

Sedan Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd om hur kommunen ska planera och utföra sin tillsyn enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor trädde i kraft ställs nya krav på kommunerna att planerar, genomför och följer upp sina tillsyner.

Tillsynsplanen är framtagen utifrån dessa föreskrifter och på det sätt som framgår i bifogat beslutsunderlag.

Totalt planerar räddningstjänsten att utföra 98 tillsyner enligt LSO och 3 tillsyner enligt LBE, totalt 101, under år 2025. Eventuella händelsestyrda tillsyner tillkommer och är beräknade till cirka 25 stycken.

Räddningstjänsten föreslår som exempel prioritering av verksamheter där personer med hjälpbehov vid utrymning vistas, skola och förskola och övernattande verksamhet.

Räddningstjänsten föreslår kommunstyrelsen besluta att anta tillsynsplan för räddningstjänsten år 2026.

Sammanträdet

Ordföranden ställer räddningstjänstens förslag under proposition och finner att räddningsutskottet bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet***Krav i lag och föreskrifter***

Enligt lag om skydd mot olyckor, LSO, och lag om brandfarliga och explosiva varor, LBE, utövar kommunen tillsyn för att kontrollera lagens efterlevande inom kommunens område.

Inom räddningstjänsten är det sektion myndighetsutövning som ansvarar för myndighetsutövningen i form av tillsyn- och tillståndsverksamhet, där utöver hanteras bland annat sotningsverksamheten, remisser, riktade kommunikationsaktiviteter samt information och rådgivning.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) som fått föreskrivande rätt i enlighet med LSO har medgav föreskrifter och allmänna råd om hur kommunen ska planera och utföra tillsyn enligt LSO.

Föreskriften fokuserar på tillsynen enligt 2 kap. 2 § som består av att följa upp den enskildes skyldighet att ha ett skäligt brandskydd. Föreskriften förtydligar även hur kommunen, räddningstjänsten genom sektionen myndighetsutövning ska planera och genomföra tillsyn enligt LSO.

Det övergripande syftet med lagstiftningen är att ge en ökad säkerhet för människor, egendom och miljö.

Sektionen myndighetsutövning har i sitt metodstöd även tagit fram frister som ska fungera vägledande för när tillsyn ska genomföras mot verksamheter som hanterar brandfarliga och explosiva varor i enlighet med LBE. Som en del i den lokala riskbilden kan detta medföra att sektionen genomför tillsyn mot både tillståndspliktiga verksamheter men även mot verksamheter som hanterar produkter eller varor enligt LBE, men som inte är tillståndspliktiga.

MSB har även mandat att genomföra tillsyn på kommunerna för att kontrollera efterlevnaden av lagstiftningen och föreskrifterna som är antagna för denna.

Kommunens styrning av tillsynsarbetet

Inför varje år upprättas ett förslag till tillsynsplan som antas av kommunstyrelsen. I och med att de nya föreskrifterna trädde i kraft har räddningstjänsten fått se över planeringen av vilka objekt som ska kontrolleras i samband med tillsyn samt att föreskrifterna meddelar om att införa så kallade tillsynsfrister. Det nya föreskrifterna har förtydligat vilka objekt som sak omfattas både enligt föreskrifternas allmänna råd och bilaga samt att man på lokal riskbild ska bedöma tillsynsbehovet utifrån ett antal kriterier.

Räddningstjänsten ska därefter, med tanke på reviderad mängd tillsynsobjekt och nya frister bedöma vilken mängd resurser som behövs för att genomföra tillsyner enligt LSO.

Tillsynsplanens syfte är att planera och prioritera tillsynsbehovet och därigenom tillsätta eller skapa tillräckliga personalresurser för att på bästa vis nå målen för tillsynsverksamheten.

Räddningstjänsten bedömer årligen vad som är en rimlig tillsynsvolym per tillsynsförrättare utifrån antalet tillgängliga tillsynsförrättare och andra arbetsuppgifter, samt vilka verksamheter som bör prioriteras.

Pågående arbete med resurseffektivt tillsynsarbetet

Sektionen myndighetsutövning har tagit fram och arbetar efter metodstöd och processer för att kunna efterleva lagstiftningen LSO med tillhörande föreskrifter och LBE. Bland dessa stöd har sektionen upprättat en skriftlig

Dialog

Ingen dialog har förts i ärendet.

Beslutsunderlag

- Tillsynsplan för räddningstjänstens myndighetsutövning år 2026 (bilaga), H-id RTJ 2026.407
- Räddningstjänstens tjänsteskrivelse 2025-12-09, H-id RTJ 2025.408

Beslutet skickas till

Räddningstjänsten, Luleå kommun

**LULEÅ
KOMMUN**

Räddningstjänsten
Myndighetsutövning
Sektionschef
PärJohan Fredrickson

BESLUT

Datum: 2026

Diarienummer:

Tillsynsplan 2026

Räddningstjänsten Luleå

Enligt lag (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor

och lag (SFS 2010:1011) om brandfarlig och explosiv vara

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	I
1 Inledning.....	1
1.1 Kompetens.....	2
2 Lagstiftning	3
2.1 Lag (SFS 2021:1141) om skydd mot olyckor	3
2.2 Lag (SFS 2022:1123) om brandfarliga och explosiva varor.....	3
2.3 Samordnad tillsyn	4
2.3.1 Samordning med andra tillsynsmyndigheter	4
3 Tillsynsprocessen.....	5
3.1 Planering.....	5
3.1.1 Byggnader eller anläggningar där staten identifierat att tillsyn bör genomföras.....	5
3.1.2 Byggnader eller anläggningar där kommunen identifierat att tillsyn bör genomföras.....	6
3.1.3 Byggnader eller anläggningar där händelsestyrd tillsyn identifierats för initieras 6	
3.1.4 Övergripande inriktning och fördjupad planering	7
3.1.5 Faktorer som styr prioriteringen av tillsynsobjekt	8
3.2 Mål för tillsynsverksamheten	8
3.3 Tillsynskategorier	8
3.3.1 Återkommande tillsyn.....	9
3.3.2 Tematillsyn	9
3.3.3 Händelsestyrd tillsyn.....	9
3.4 Utförande.....	10
3.5 Resurseffektiv myndighetsutövning	10

3.6	Uppföljning och utvärdering av tillsyner	11
3.6.1	Uppföljning	11
3.6.2	Utvärdering	12
4	Redogörelse för identifierat tillsynsbehov	12
4.1	Planerade tillsyner för år 2025	12
4.2	Slutsatser	14

1 Inledning

Enligt lag (SFS 2021:1141) om skydd mot olyckor, LSO, och lag (SFS 2022:1123) om brandfarliga och explosiva varor, LBE, utövar kommunen tillsyn för att kontrollera lagens efterlevande inom kommunens område.

Inom räddningstjänsten är det sektion myndighetsutövning som ansvarar för myndighetsutövningen i form av tillsyn- och tillståndsverksamhet, där utöver hanteras bland annat sotningverksamheten, remisser, riktade kommunikationsaktiviteter samt information och rådgivning till den enskilde.

Sedan ett par år tillbaka gäller ny föreskrifter inom området för LSO. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) som fått föreskrivande rätt i enlighet med LSO medgav därmed föreskrifter och allmänna råd om hur kommunen ska planera och utföra tillsyn enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Föreskriften fokuserar på tillsynen enligt 2 kap. 2 § som består av att följa upp den enskildes skyldighet att ha ett skäligt brandskydd. Föreskriften förtydligar även hur kommunen, räddningstjänsten i Luleå kommuns fall, genom sektionen myndighetsutövning ska planera och genomföra tillsyn enligt LSO.

Det nya föreskrifterna har förtydligat vilka objekt som ska omfattas av tillsyn både enligt föreskrifternas allmänna råd och tillhörande bilagan samt att man på lokal nivå ska bedöma tillsynsbehovet utifrån ett antal kriterier. Föreskrifterna omfattar även så kallade tillsynsfrister.

Räddningstjänsten ska därefter bedöma vilken mängd resurser som behövs för att genomföra tillsyner enligt LSO.

Tillsynsplanens syfte är att planera och prioritera tillsynsbehovet och därigenom tillsätta eller skapa tillräckliga personalresurser för att på bästa vis nå målen för tillsynsverksamheten.

Räddningstjänsten bedömer årligen vad som är en rimlig tillsynsvolym per tillsynsförrättare utifrån antalet tillgängliga tillsynsförrättare och andra arbetsuppgifter, samt vilka verksamheter som bör prioriteras. Detta innebär i praktiken att; när kommunen har identifierat vilka objekt som ska ingå i planeringen av tillsynen samt vilken kompetens som behövs för att genomföra tillsynen kan

kommunens resursbehov fastställas. Med resursbehov menas vilken tillgång, i form av handläggare/tillsynsförrättare med rätt utbildning och erfarenhet, som behövs för att utföra den planerade mängd tillsyner som kommunen kommit fram till är nödvändig för att klara ställda mål och lagkrav.

Kommunen kan i princip initiera och utföra tillsyn vid vilken byggnad och anläggning som helst som är belägen inom kommunen. Även om en byggnad eller anläggning inte ingår i kommunens planering och dokumenterade förteckning så kan tillsyn av brandskyddet bli aktuell. Det kan exempelvis vara på grund av tips om oegentligheter eller kunskap som kommunen fått i samband med en räddningsinsats.

Detta dokument beskriver förslag på omfattning, inriktning samt motiv för tillsynsverksamheten och beslutas av kommunstyrelsen.

1.1 Kompetens

Beroende på vilken typ av ärende som ska handläggas eller vilken typ av verksamhet där tillsyn ska utföras, varierar behovet av kompetens. Räddningstjänsten ska upprätthålla en minsta kompetensnivå om lägst Tillsyn A¹, Förebyggande ² eller annan motsvarande kompetens, så som Skydd mot Olyckor (SMO) eller pågående brandingenjörsutbildning för myndighetsutövning enligt LSO. För att utföra tillsyn och utfärda tillstånd enligt LBE krävs minst en LBE-specifik utbildning som ges av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, alternativt intern utbildning som motsvarar kursens mål. För att kunna hantera de speciella risker som farliga verksamheter genererar och handlägga mer komplicerade ärenden ska dessutom kommunen upprätthålla brandingenjörskompetens eller annan kompetens och erfarenhet som bidrar till den sakkunskapen. Enligt räddningsdirektörens vidaredelegation framgår det vem som i kommunen får utföra tillsyn och utfärda tillstånd enligt gällande lagstiftningar.

¹ Kurs i brand- och olycksförebyggande arbete som ges av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

² Äldre kurs i brand- och olycksförebyggande arbete som gavs av Statens räddningsverk.

För att säkerställa hög kvalitet på myndighetsbeslut samt att kraven är skäligen och likvärdiga, får enligt vidaredelegationen beslut inte fattas utan samråd med ansvarig sektionschef.

2 Lagstiftning

Det övergripande syftet med lagstiftningen är att ge en ökad säkerhet för människor, egendom och miljö.

2.1 Lag (SFS 2021:1141) om skydd mot olyckor

Det andra kapitlet i LSO redogör vilka skyldigheter enskilda och vilka följer nedan:

- 2 kap. 2 §
Ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar skall i skäligen omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka och i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand. Dessa tillsyner benämns "*LSO 2:2-tillsyner*".
- 2 kap. 4 §
Vid en anläggning där verksamheten innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljön, är anläggningens ägare eller den som utövar verksamheten på anläggningen skyldig att i skäligen omfattning hålla eller bekosta beredskap med personal och egendom och i övrigt vidta nödvändiga åtgärder för att hindra eller begränsa sådana skador.

Den som utövar verksamheten är skyldig att analysera riskerna för sådana olyckor som anges i första stycket.
Dessa tillsyner benämns "*LSO 2:4-tillsyner*".

2.2 Lag (SFS 2022:1123) om brandfarliga och explosiva varor

Lagens syfte är att hindra, förebygga och begränsa olyckor och skador på liv, hälsa, miljö eller egendom som kan uppkomma genom brand eller explosion orsakad av brandfarliga eller explosiva varor. Lagen ska även förebygga obehörigt förfarande med varorna. Dessa tillsyner benämns "*LBE-tillsyner*".

2.3 Samordnad tillsyn

För de objekt som är tillsynsobjekt, samplanerade tillsyner enligt både LSO och LBE kan tillsynerna ofta samordnas med andra myndigheter eller kommunala förvaltningar. Detta ses oftast som något positivt av verksamhetsutövare och fastighetsägare då man då får *ett* tillsynsbesök i stället för *flera*. Räddningstjänsten strävar efter att kontinuerligt öka antalet samordnade tillsyner i samråd med berörda myndigheter eller andra kommunala förvaltningar.

2.3.1 Samordning med andra tillsynsmyndigheter

Samordning och samverkan med myndigheter, organisationer och andra kommunala förvaltningar kan vid vissa tillsyner vara aktuella och de regelverk som berörs vid en samordnad tillsyn listas nedan:

- Plan- och bygglag (SFS 2010:900)
- Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor
- Arbetsmiljölagen (SFS 1977:1160)
- Ordningsslagen (SFS 1993:1617)
- Lag (SFS 2088:950) om kulturminnen m.m.
- Lag (SFS 1966:742) om hotell- och pensionatsrörelse
- Alkohollag (SFS 1994:1738)

Figur 1 Tillsynsprocessen.

3 Tillsynsprocessen

Tillsynsprocessens syfte är att använda/tillgodose kommunens resurser där behovet av tillsyn är som störst och processen visas schematiskt i Figur 1 och beskrivs i nedanstående kapitel.

Figur 2 Tillsynsprocessen.

3.1 Planering

Inför varje verksamhetsår upprättas ett förslag till tillsynsplan, vilket fastställs av kommunstyrelsen. Den 1 juli 2022 trädde Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter samt allmänna råd avseende kommunens planering och genomförande av tillsyn enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor i kraft. Sedan lagstiftningens införande 2004 har kommunerna haft ett relativt stort handlingsutrymme i utformningen av tillsynsverksamheten enligt nämnda lag. Genom statliga utredningar har det emellertid konstaterats att denna ordning inte har uppnått avsett resultat, varför en mer detaljerad statlig styrning nu införts. Hur tillsynsobjekten väljs ut framgår av 3.1.1 och 3.1.2.

3.1.1 Byggnader eller anläggningar där staten identifierat att tillsyn bör genomföras

Av nämnda föreskrift framgår att kommunen ska föra register över ett antal olika typer av objekt, såsom exempelvis vård- och omsorgsboenden, hotell, samlingslokaler och museer. Föreskrifterna anger vidare att kommunen ska kunna redovisa särskilda skäl i de fall tillsyn genomförs mer sällan än vart sjätte år. Detta

ska dock inte tolkas som ett bindande krav avseende fasta tillsynsintervall, eftersom det åligger kommunen att själv besluta om huruvida tillsyn ska genomföras samt med vilken frekvens. Avvikelser från nämnda tidsintervall ska dock särskilt motiveras. Räddningstjänsten följer dessa objekt och reviderar objektsregistret årligen inför upprättandet av varje ny tillsynsplan. Föreskriften reglerar uteslutande objekt som omfattas av lagen om skydd mot olyckor (LSO).

3.1.2 Byggnader eller anläggningar där kommunen identifierat att tillsyn bör genomföras

Staten ställer även krav på att kommunen själv, utifrån sin kunskap om lokala förhållanden, ska identifiera egna lokala objekt utifrån ett antal olika kriterier.

3.1.3 Byggnader eller anläggningar där händelsestyrd tillsyn identifierats för initieras

Kommunens tillsyn är i huvudsak planerad, men kommunen ska också ha en förmåga att vidta nödvändiga åtgärder när det framkommit ny och relevant information. Exakta volymer för tillsyn är svåra att fastställa, det handlar mer om att kommunen som tillsynsmyndighet ska ha en beredskap för att agera om det framkommer uppgifter som gör att misstanke om brist i efterlevnaden av lagen uppstår. Ett antal olika varianter av händelsestyrd tillsyn kan förekomma. Händelsestyrd tillsyn kan ske enligt följande:

- Behov av tillsyn baserat på observationer vid räddningsinsats
- Behov av tillsyn baserat på egna observationer inom kommunen
- Behov av tillsyn baserat på tips från allmänheten och organisationer

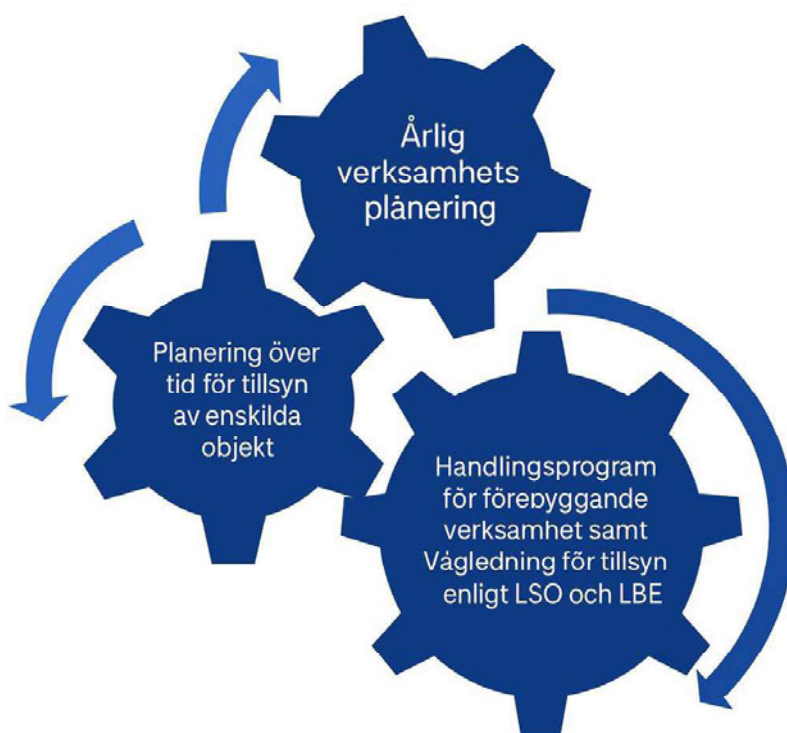
Räddningstjänsten har gjort bedömningen av volymen för händelsestyrda tillsyner kommer att behöva öka till antalet och planerar därför sin verksamhet för det. Detta är en trend som följer av samverkan med bland annat bygglovsavdelningen inom Luleå kommun där andelen samordnade tillsyner under föregående år ökat utöver den plan som lades. Räddningstjänsten genomför även omvärldsbevakning både regionalt och nationellt och därigenom ser man att behovet av samordnade händelsestyrda tillsyner behöver ökas i volym kommande år. Detta är bland annat en följd effekt av de etableringar och projekt som kommer till följd av de gröns omställningen som sker inom kommunen. Som i sin tur medför att fler boende behöver tillskapas och erbjudas den arbetskraft som kommer att finnas i kommunen. Andra liknande etableringar runt om kring i Sverige har en liknande trend och

andelen olovliga boenden har i samband med detta dykt upp. Tillsynerna kommer att samordnas med andra kommunala förvaltningar och eventuellt med andra myndigheter.

3.1.4 Övergripande inriktning och fördjupad planering

Den övergripande inriktningen som presenteras nedan visar tillsynsverksamhetens ram och hur tillsynsobjekt har tagits fram.

Figur 3 Övergripande inriktning och planering.

Utifrån den övergripande inriktningen processas aktuella tillsynsobjekt vidare i den fördjupade planeringen som då beaktar nedanstående punkter:

- Var blir konsekvenser vid händelse av brand eller annan olycka stora
- Erfarenhet och uppmärksammade brister från tidigare tillsynsbesök
- Erfarenhet från tidigare riktade kommunikationsaktiviteter
- Erfarenheter från räddningsinsatser och/eller utförda brand- och olycksutredningar

- Statistik från inträffade händelse, sammanställs årligen samt via räddningstjänstens handlingsprogram för operativ och förebyggande verksamhet.

3.1.5 Faktorer som styr prioriteringen av tillsynsobjekt

Utifrån den fördjupade planeringen fortsätter urvalet av aktuella tillsynsobjekt vidare i den slutgiltiga delen som baseras från faktorerna i nedanstående punkter:

- Personsäkerhet prioriteras före egendomsskydd
- Publika svårutrymda lokaler prioriteras före arbetsplatser utan publik verksamhet
- Antalet eldstadsrelaterade bränder ska minska

3.2 Mål för tillsynsverksamheten

De ovan nämnda skrifterna och dokumenten redovisar var för sig skilda målformuleringar och ambitionsnivåer, vilka räddningstjänsten har lagt till grund för planeringen av tillsynsverksamheten. Målen sammanfattas enligt nedan:

- Medvetenheten hos enskilda om brandrisker och hur man ska agera i händelse av brand ska öka
- Skyddet mot uppkomst av bränder ska öka i kommunen
- Människor ska inte omkomma på grund av brand eller bristande utrymningssäkerhet i allmänna byggnader, vårdlokaler, samlingslokaler, restauranger och liknande nöjeslokaler.
- Prioritering av skyddsvärde och genomförande av stickprovskontroll vid tillsyn på objekten ska följa tabell 1, se nedan.
- Samhällsviktig verksamhet ska inte kunna slås ut av brand.
- Eldstäder och imkanaler ska rengöras och inspekteras enligt kontrollplan och fastlagda frister av entreprenör (sotningsverksamheten).

3.3 Tillsynskategorier

Tillsynerna kan kategoriseras i planerad/återkommande-, tema- och händelsestyrda tillsyn och kategoriseringen är baserat på hur behovet av tillsynen har uppkommit.

3.3.1 Återkommande tillsyn

Återkommande tillsyn är tillsyner som genomförs med löpande intervaller utifrån ovanstående prioriteringar alternativt i samband med nya ärenden. Bedömningen av dessa intervall baseras på nedanstående faktorer:

- Objekt med stor risk för, eller stora konsekvenser vid brand, t.ex. flerbostadshus och större industrier.
- Tillsyn på nya objekt d.v.s. ny verksamhetsutövare vid tidigare befintlig verksamhet eller helt ny verksamhet
- Lokala objekt
- Behovet av systematiskt brandskyddsarbete för att säkerställa brandskyddet
- Väsentliga eller ofta förekommande förändringar som påverkar brandskyddet
- Verksamheter med tillstånd att hantera brandfarlig vara.
- Verksamheter med serveringstillstånd tidigare danstillstånd.

3.3.2 Tematillsyn

Tematillsyn kan vara tillsyn med utgångspunkt i politisk styrning och de behov som påtalats i handlingsprogrammet för olycksförebyggande verksamhet i kommunen eller att fokus bör ligga på en särskild verksamhet på grund av andra orsaker, till exempel ny kännedom om vanliga brister genom lokal och nationell erfarenhetsåterföring eller liknande. Några förslag på tematillsyner redovisas nedan:

- Utrymningssäkerhet i publika lokaler så som skolor, restauranger etc.
- Utrymningssäkerhet i icke publika lokaler så som bostäder.
- Utrymningssäkerhet vid dansrestauranger, pubar, festlokaler, samlingslokaler
- Säkerhet vid offentliga arrangemang, festivaler, mässor etc.
- Försäljning av fyrverkerier
- Försäljning av brandfarlig vara i publika lokaler
- Tillfälliga övernattningar i lokaler som i huvudsak är utformad för annan verksamhet
- Lokala objekt

3.3.3 Händelsestyrd tillsyn

Händelsestyrd tillsyn är besök med anledning av inträffade bränder, tips från allmänheten eller på annat sätt av händelser påtalat behov av tillsyn.

3.4 Utförande

Den beslutade tillsynsplanen löper under hela året och utgör grunden i tillsynsverksamheten för det aktuella året. När tillsynsplanen är fastställd, fördelar ansvarig sektionschef tillsynerna till handläggarna utifrån objektens komplexitet samt handläggarnas kompetens och erfarenheter. Utförandet följer förvaltningslagen (FL) och den arbetsprocess som är fastslagen inom samverkansområdet.

Räddningstjänsten strävar efter att kommunicera tydligt och korrekt i samband med planerad verksamhet. I samband med upprättande av beslut som riktats mot den enskilde ska räddningstjänsten i större utsträckning, där man anser det behövt, bedriva uppsökande verksamhet för att kommunicera beslut. Detta för att den enskilde ska få möjlighet att ställa frågor samt ge räddningstjänsten möjlighet att på ett effektivt sätt förklara beslutets omfattning och de krav som ställt.

3.5 Resurseffektiv myndighetsutövning

I syfte att uppnå en resurseffektiv ärendehandläggning i enlighet med förvaltningslagen (FL), samt säkerställa en fullgod nivå på brandskyddet, det vill säga ett skäligt brandskydd, avser räddningstjänsten att vidareutveckla och effektivisera den dokumentationsskyldighet som följer av FL. Inriktningen är att genom en mer resurseffektiv handläggning möjliggöra ett stärkt brandskydd för en större andel av kommunens invånare samt för den enskilde. Övergripande förändringar avseende prioriteringar vid planering och genomförande av tillsyn kommer därvid att implementeras.

I enlighet med det nationella målet för den förebyggande verksamheten, som infördes i lagen om skydd mot olyckor (LSO) år 2021, ska räddningstjänsten planera och utföra sin tillsynsverksamhet på ett sätt som effektivt bidrar till att förebygga eller begränsa skador till följd av bränder och andra olyckor. Särskild vikt ska läggas vid att förhindra dödsfall och andra allvarliga olyckor. Samtidigt ska räddningstjänsten även verka för att skydda egendom och miljö.

För att uppnå största möjliga effekt avseende skyddet av människoliv ska tillsynens inriktning i första hand avse liv och hälsa. För vissa typer av objekt ska tillsynen därutöver även omfatta skyddet av egendom och miljö. Nedan redovisas prioriteringsordningen avseende det skyddsvärda, det vill säga *Vad som ska skyddas?* främst avseende de typobjekt som omfattas av bilagan till föreskrifterna.

Typobjekt/Verksamheter	Skyddsvärdet
<i>Verksamheter där personer inte förväntas utrymma självständigt</i>	
1. Vård och omsorgsboenden	Liv och hälsa samt Egendomsskydd
2. Gruppboendestäder	Liv och hälsa
3. Låsta institutioner	Liv och hälsa samt Egendomsskydd
<i>Skolväsendet</i>	
4. Förskola	Liv och hälsa
5. Grundskola	Liv och hälsa samt Egendomsskydd
<i>Tillfällig övernattning och vissa gemensamhetsboende</i>	
6. Hotellverksamhet	Liv och hälsa
<i>Större samling av människor som inte kan förväntas ha god lokalkännedom</i>	
7. Samlingslokaler	Liv och hälsa
8. Samlingslokaler som även betraktas som Byggnadsminne motsvarande	Liv och hälsa samt Egendomsskydd
<i>Samhällsviktig verksamhet</i>	
9. Försvarsanläggningar	Liv och hälsa samt Egendomsskydd
<i>Bostad</i>	
10. Bostad	Liv och hälsa

Tabell 1. Prioritering av granskning vid tillsyn

3.6 Uppföljning och utvärdering av tillsyner

Uppföljning och utvärdering av genomförande ska ske kontinuerligt under hela verksamhetsåret för att säkerställa resurseffektivt myndighetsutövande samt sammanställas inför upprättandet av kommande års tillsynsplan.

3.6.1 Uppföljning

Vid varje tillsynsbesök ska uppföljning av ärendet ske. Vilken typ av uppföljning som är aktuellt beror på resultatet av tillsynen, men den enskilde bör alltid få ta del av upprättad tjänsteanteckning och kommunikering i ärendet inom 14 dagar efter utförd tillsyn.

Om det för ett tillsynsobjekt upprättas ett föreläggande ska det alltid genomföras en uppföljning för att säkerställa att beslutet har efterlevts. Detta ska som huvudregel

genomföras som ett fysiskt platsbesök men även andra metoder kan väljas, så som validerande dokumentation eller fotodokumentering. Uppföljning är inte alltid möjlig under aktuellt verksamhetsår då vissa beslut kan ha längre åtgärdstid vilket i sin tur medför att uppföljning blir överskjutande till nästkommande verksamhetsår.

3.6.2 Utvärdering

För att verifiera att urvalet av tillsynsobjekt för det aktuella året var ändamålsenligt och för att kvaliteten av tillsynsbesöken ska säkerhetsställas, utvärderas följande punkter löpande under året samt vid årets slut:

- Analys efter aktuellt verksamhetsår genomförs
- Utvärdering av tiden för upprättande av tjänsteanteckningar
- Utvärdering av antalet upprättande förelägganden
- Utvärdering av återbesök - i de fall det var aktuellt
- Utvärdering av tiden för upprättande av förelägganden
- Utvärdering av tiden för vidarehantering av ett ärende, så som inkommande överklaganden eller annan förvaltningsmässig hantering av ärende

4 Redogörelse för identifierat tillsynsbehov

Räddningstjänsten Luleå planerar att under år 2026 utföra tillsyn enligt nedanstående plan. Planen utgör en inriktning för arbetets genomförande, dock kan sektionschef myndighetsutövning besluta om mindre ändringar under innevarande år, till exempel om objekt behöver kompletteras eller bytas ut vid stängd (makulerad) verksamhet, behov av akuta händelsebaserade tillsyner eller liknande.

4.1 Planerade tillsyner för år 2026

Tillsynsurval LSO 2:2 och 2:3 samt enligt MSBFS 2021:8		
Tillsynskategori	Aktivitet	Antal objekt
Återkommande	Anläggningar som enligt löpande tidsintervall bör besökas under år 2026, är ny eller av liknande anledning behöver genomföras regelbunden tillsyn över, därav 97 som exempel innefattar följande kategorier;	97

BESLUT

Datum: 2026

Diarienummer:

	Verksamheter där personer inte förväntas utrymma självständigt	(16)
	Skolväsendet	(25)
	Tillfällig övernattnig och vissa gemensamhetsboende	(13)
	Större samling av människor som inte kan förväntas ha god lokalkännedom	(29)
	Byggnader med kulturhistoriskt värde	(0)
	Byggnader där egendom tillhörande museer förvaras	(0)
	Byggnader och andra anläggningar vars utformning ställer särskilda krav på det byggnadstekniska brandskyddets tillförlitlighet	(0)
Lokala objekt	Brand-/olycksfrekvens	(1)
	Människors liv och hälsa	(1)
	Ekonomiska kostnader/Samhällsviktig verksamhet	(1)
	Miljöskador	(0)
	Kulturhistoriskt värde	(0)
Tematillsyn		
	F21 – Samhällsviktig verksamhet (B-objekt)	(11)
	Samplanerade krog tillsyner	15
Händelsestyrda	Kan per definition inte planeras, men mål om 10 stycken	

Tillsynsurval LSO 2:4		
Tillsynskategori	Aktivitet	Antal objekt
Återkommande	Tillsyn ska genomföras på samtliga anläggningar som omfattas av kraven i 2 kap. 4 § (farlig verksamhet) vid minst ett tillfälle under mandatperioden. Totalt finns 12 stycken anläggningar inom Luleå kommun.	1

Tillsynsurval LBE		
Tillsynskategori	Aktivitet	Antal objekt
Återkommande	Anläggningar som enligt löpande tidsintervall ska besökas under år 2026 eller till exempel är ny eller av liknande anledning behöver genomföras tillsyn över.	3 (3 LBE)
Tematillsyn	Varav samordnade tillsyner tillsammans med andra myndigheter.	(0)
Händelsestyrda	Kan per definition inte planeras, men mål enligt ovan då dessa kan samplaneras	

4.2 Slutsatser

Totalt planerar räddningstjänsten att utföra 97 stycken tillsyner enligt LSO 2:2 och 1 stycken LSO 2:4 och 3 tillsyner enligt LBE under år 2026.

Planeringen av tillsyner på LBE objekt är lagd låg, totalt kommer 3 objekt tillsynas, där temat kommer att vara verksamheter som har tillstånd för explosiva varor.

Därutöver tar tillsynsverksamheten höjd för 10 stycken händelsestyrda tillsyner. Dessa tillsyner kan inte redovisas i detalj om de kommer att omfattas av LSO men kan även omfatta tillsyn enligt LBE. Dessa tillsyner är händelsestyrda samt planering sker periodvis i samråd med samplanerande verksamheter, bl.a. Polismyndigheten och Luleå kommun, ISF.

Samplanerade tillsyner (krogtillsyner) kan uppskattas till 15 stycken, men kan inte redovisas i detalj om de kommer att omfattas av LSO men kan även omfatta tillsyn enligt LBE. Dessa tillsyner är händelsestyrda samt planering sker periodvis i samråd med samplanerande verksamheter, bl.a. Polismyndigheten och Luleå kommun, ISF.

Enligt plan och de beting som planeras in i tillsynsverksamhetens verksamhetssystem, Daedalos går det när tillsynsplanen beslutas att fastställa att minst 126 objekt kommer att besökas.

Tematillsyner kommer att genomföras under året mot bland annat F21 som är så kallade B-objekt, vilket innebär att denna grupp utreds under året huruvida de ska ingå i den ordinarie tillsynsverksamheten.

§ 208

Hamnordning Luleå Hamn

Ärendenr 2025/1869-3.4.7.3

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att fastställa ny hamnordning för Luleå Hamn.

Sammanfattning av ärendet

En uppdatering av hamnordningen är en del i att säkerställa att hamnens verksamhet bedrivs på ett sätt som är förenligt med dagens krav och förutsättningar. Hamnordningen utgör ett centralt verktyg för att reglera hur hamnen används och hur olika aktörer ska förhålla sig till verksamheten.

Behovet av en revidering grundar sig i flera faktorer. Nya lagar och regelverk på nationell och internationell nivå, särskilt inom områden som sjöfartssäkerhet, miljöskydd och hållbarhet, har förändrat förutsättningarna för hamnverksamhet. Samtidigt har hamnens roll utvecklats med förändrade trafikmönster, större fartyg och ökade krav på effektivitet och säkerhet.

Miljö- och hållbarhetsfrågor har fått en allt större betydelse, där både externa aktörer och lokalsamhället förväntar sig att hamnen tar ansvar för sin påverkan. Även säkerhetsaspekter, såsom hantering av nya risker och skydd av hamnområdet, är viktiga att reflektera i en modern hamnordning.

Genom att se över och uppdatera hamnordningen skapas förutsättningar för att verksamheten ska fortsätta utvecklas på ett sätt som är i linje med moderna krav, samtidigt som hamnen behåller sin konkurrenskraft och bidrar till ett hållbart lokalsamhälle.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att fastställa ny hamnordning för Luleå Hamn.

Sammanträdet

Luleå Hamn AB föredrar ärendet.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

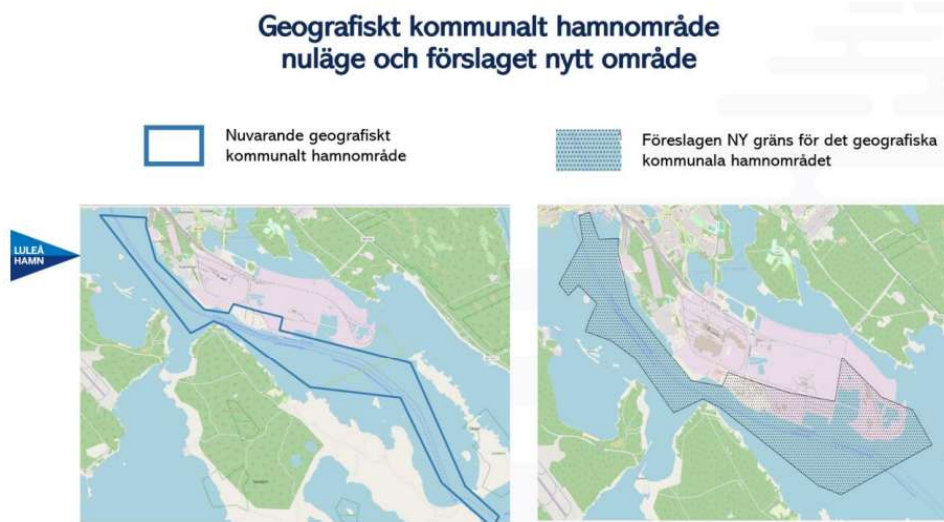

Beskrivning av ärendet

Den nya hamnordningen är mer omfattande, tydlig och anpassad till dagens lagar och förutsättningar. Den klargör ansvarsområden mellan hamninnehavaren och hamnanläggningsinnehavarna, förstärker säkerhets- och miljökrav samt innehåller nya regler som återspeglar förändrade verksamhetsbehov.

I korthet nedan vad som förändrats:

- Språket i den nya hamnordningen är mer juridiskt precist och enhetligt, med tydligare referenser till aktuella lagar och förordningar.
- Definitionerna har utökats för att förtydliga centrala begrepp som "hamnanläggning", "hamninnehavare" och "längd överallt".
- Anmälningsskyldighet för smittfarligt avfall: En ny paragraf (21 § i nya dokumentet) kräver att fartyg anmäler smittfarligt avfall och följer specifika anvisningar.
- Tydligare regler för tillträde: Nya regler för tillstånd och begränsningar av tillträde till olika delar av hamnen (4 §) betonar skillnaden mellan hamninnehavaren och hamnanläggningsinnehavarna.
- Striktare regler har införts för användning av öppen eld under lastning och lossning (32 §).
- Hamninnehavaren har fått en mer central roll i beslut om tillstånd och säkerhetsåtgärder, vilket framgår av flera nya paragrafer (exempelvis 17 § om förhalning och 35 § om villkor för tillstånd).
- Ansvar för hamnanläggningsinnehavare har förtydligats i den nya hamnordningen, särskilt i samband med skyddsplaner enligt förordning (EG) 725/2004.
- Fler detaljer kring bogserbåt- och trosshantering (18 §).
- Nya krav för uppläggning av fartyg, inklusive krav på tillsyn och säkra förtöjningar (15 §).
- Reglerna för hantering av gods, inklusive farligt gods, är mer detaljerade och betonar skyddet av både miljö och egendom.
- Större fokus på att förebygga miljöskador och faror för person och egendom, vilket lyfts i flera paragrafer (5 § och 23 §).
- Vissa detaljer i äldre föreskrifter har utgått eller förenklats för att undvika överlappning med andra lagar, såsom ISPS-koden och lagen om hamnskydd.
- Krav på tillstånd har samlats och förtydligats.

Förslag på nytt geografiskt kommunalt hamnområde

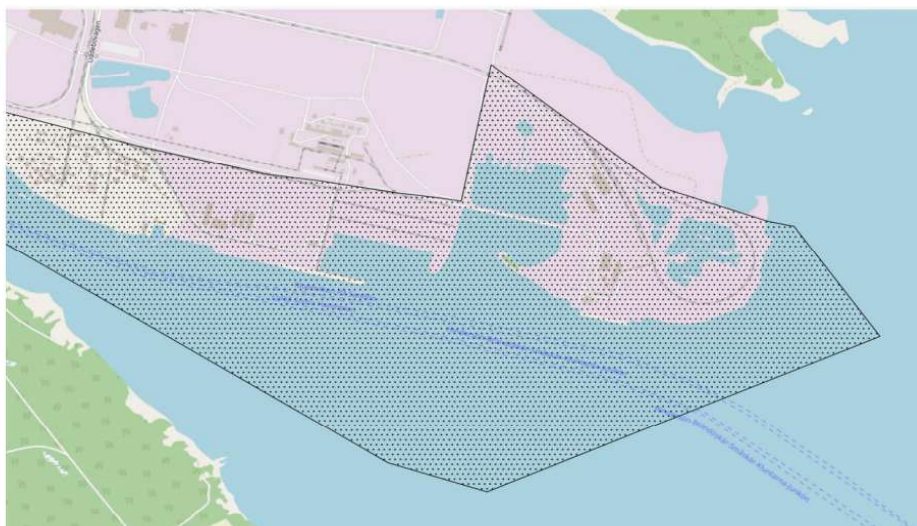
För att bättre anpassa hamnordningen till dagens och framtidens behov föreslås justeringar av det geografiska område där föreskrifterna ska tillämpas. Dessa ändringar syftar till att skapa en mer funktionell och ändamålsenlig reglering av verksamheten i Luleå Hamn.

- I väster föreslås en utökning av hamnområdet så att det även inkluderar Södra hamn. Denna förändring gör det möjligt att tillämpa hamnordningen för fartygs- och hamnverksamhet i detta område och ger en mer enhetlig hantering av fartygstrafik i Luleå Hamn. I nuvarande sträckning finns ett glapp mellan kommunens ordningsföreskrifter och hamnordningen, vilket kan ge upphov till brister i säkerheten vid hantering av fartyg på denna kaj.
- I öster föreslås att hamnområdet minskas, då detta område i dagsläget inte fyller en funktion för hamnverksamheten. Dock föreslås att området justeras så att hamnordningen inkluderar den planerade nya kajinfrastrukturen vid Sandskär, som är en del av LKAB:s verksamhet.
- Utöver förändringar i vattenområdet föreslås en utökning av hamnområdet på landsidan. Detta syftar till att inkludera terminalverksamheten samt strategiskt viktig infrastruktur som ägs av hamnen och ligger inom hamnskyddsområdet. Dessa områden är centrala för att säkerställa hamnens operativa effektivitet och efterlevnad av säkerhetskraven enligt ISPS-koden.

Södra Hamn och ankarplatser - utökning

Det utökade hamnområdet (Södra Hamn) omfattar farleden in mot Södra Hamn, med den befintliga farleden som gräns. Delen av kajytan, där ingår endast några meter in på kajen för att täcka förtöjningsutrustning och längsmed kajen den yta där fartyg för närvarande lägger till.

Ankarplatserna nyttjas till viss del redan idag och lämpligt om hamnordning är tillämpbar.

Östra / Norra delen av hamnområdet

Här föreslås att området justeras så att hamnordningen inkluderar den planerade nya kajinfrastrukturen vid Sandskär, som är en del av LKAB:s verksamhet samt följer hamnskyddsområdet.

Sammanfattning geografiskt nytt hamnområde

Om de nya kajerna och infrastrukturen införlivas i hamnens område, innebär det att hamnen tar på sig följande ansvar, vilket redan hanteras vid de befintliga kajerna

- Säkerställa att verksamheten inom området följer hamnordningen – Precis som vid övriga kajer ser hamnen till att regler och föreskrifter efterlevs.
- Hantering av eventuella klagomål – Genom att inkludera området i hamnens jurisdiktion säkerställs en enhetlig hantering av frågor och synpunkter från aktörer och allmänhet gällande fartygstrafik.
- Säkerställa att sjötrafik och verksamhet vid kajerna uppfyller säkerhetskrav – Hamnen ansvarar för att säkerhetsföreskrifter efterlevs och att trafiken sam-ordnas på ett tryggt och effektivt sätt, vilket blir en naturlig del även vid de nya kajerna.
- Samordning av sjöfart, logistik och transporter inom hamnområdet – Att ha hela hamnen under samma hamnordning skapar en mer enhetlig och effektiv hantering av anlöp, transporter och logistikflöden.

Genom att införliva dessa områden i hamnens ansvarsområde blir verksamheten mer sammanhållen och enhetlig, vilket underlättar drift, tillsyn och samordning i hela hamnen.

Hamninnehavare / Hamnmyndighet

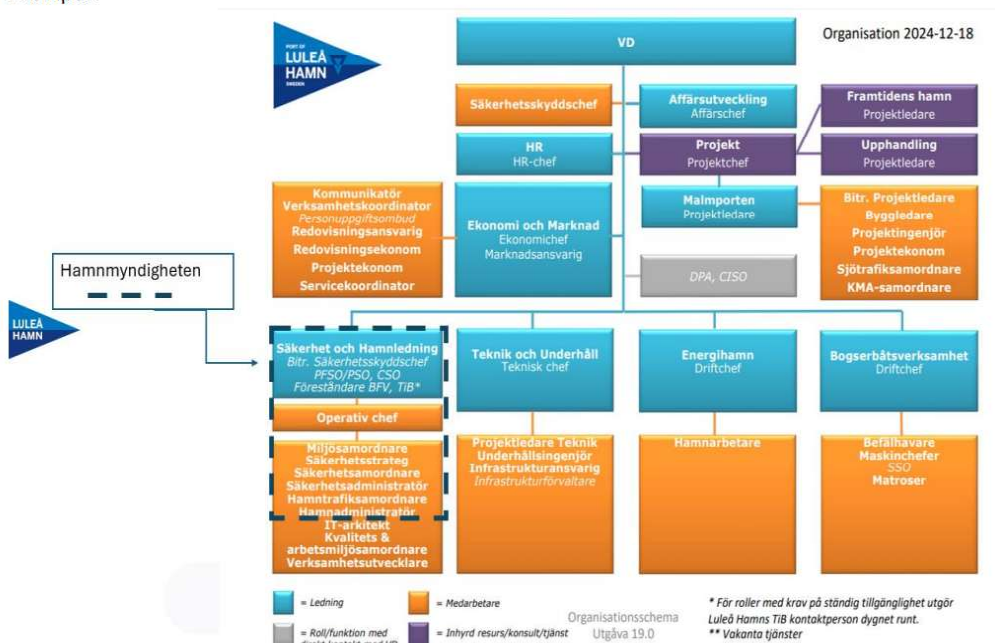
Det finns ingen juridiskt fastställd definition av hur en hamn ska benämnas i hamnordningar. Därför går det bra att använda både "hamninnehavare" och "hamnmyndighet".

- Hamninnehavare syftar oftast på den som äger eller driver hamnen, både juridiskt och ekonomiskt och ordet lierar med annan lagstiftning.
- Hamnmyndighet har en mer administrativ och reglerande roll, särskilt när kommunen eller staten är involverad i tillsyn och drift. Mer vedertaget uttryck vid myndighetsutövning.

För att göra det tydligare rekommenderas att använda "hamninnehavare" i hamnordningen, medan "hamnmyndighet" kan användas internt och externt för att bättre beskriva verksamhetens uppdrag.

Exempel :

Beslutsunderlag

- Förslag - Hamnordning Luleå Hamn 2025, KLF Hid: 2025.12433
- Protokollsutdrag från Luleå Hamn AB styrelse - ny hamnordning 2025-02-26, KLF Hid: 2025.12434
- Syfte ny hamnordning, KLF Hid: 2025.12435
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande hamnordning Luleå Hamn, KLF Hid: 2025.12432

Hamnordning för Luleå hamn

Beslutad av kommunfullmäktige i Luleå kommun den X

Kommunfullmäktige i Luleå kommun föreskriver, med stöd av 4 § förordningen (1993:1632) med bemyndigande för kommuner och länsstyrelser att meddela lokala föreskrifter enligt ordningslagen (1993:1617), att följande ordnings- och säkerhetsföreskrifter att gälla för Luleå Hamn.

Innehåll

Hamnordning för Luleå hamn	1
Inledande bestämmelser	1
Definitioner.....	2
Tillämpningsområde	2
Tillstånd för tillträde till hamnen.....	2
Allmänna krav på fartyg och hantering av fartyg och gods.....	2
Trafikbestämmelser.....	3
Förtöjning, ankring, förhalning och förflyttning.....	3
Anmälningsskyldighet.....	4
Lastning, lossning och uppläggning av gods.....	4
Särskilda ordningsföreskrifter	5
Ansvarsbestämmelser	5
Övrigt.....	5
Bilagor.....	6

Inledande bestämmelser

1 § Grundläggande bestämmelser om allmän ordning och säkerhet på offentlig plats finns i 3 kap. ordningslagen (1993:1617).

Särskilda bestämmelser om tillträde till och ordning i hamnen finns även i lagen (2006:1209) om hamnskydd och föreskrifter utfärdade med stöd av denna lag. Den som befinner sig i hamnen är skyldig att följa hamninnehavarens beslut och anvisningar som meddelats med stöd av dessa bestämmelser.

För de delar av hamnen som utgörs av hamnanläggningar i enlighet med förordning (EG) 725/2004 gäller de tillträdesbegränsningar och andra ordningsbestämmelser som beslutats av respektive hamnanläggningsinnehavare.

Dessa lokala föreskrifter innehåller de ytterligare bestämmelser om ordning och säkerhet i Luleå Hamn som behövs med hänsyn till den verksamhet som bedrivs i hamnen.

Anvisningar avseende tillämpningen av denna hamnordning fastställs genom hamninnehavarens hamnföreskrifter.

Definitioner

2 § I denna hamnordning avses med

1. *fartyg*: varje föremål som används för transport på vatten och varje annat föremål som kan förflyttas på, under eller i vatten,
2. *förordning (EG) 725/2004*: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 725/2004 av den 31 mars 2004 om förbättrat sjöfartsskydd på fartyg och i hamnanläggningar,
3. *hamnanläggning*: plats inom hamnen som omfattas av artikel 3.1–3.3 i förordning (EG) nr 725/2004 och opereras i enlighet med en av Transportstyrelsen godkänd skyddsplan,
4. *hamnanläggningsinnehavare*: de bolag som utövar det avgörande inflytandet över en hamnanläggning belägen inom hamnen,
5. *hamnen*: det geografiska område som har markerats på den till hamnordningen bifogade kartan (Bilaga 1),
6. *hamninnehavare*: Luleå Hamn AB,
7. *luftfartyg*: anordning som kan erhålla bärkraft i atmosfären genom luftens reaktioner med undantag av dess reaktioner mot jordytan, och
8. *längd överallt*: fartygets största längd.

Begrepp i denna hamnordning ska i övrigt ha samma innebörd som i ordningslagen, lagen (2006:1209) om hamnskydd och förordning (EG) nr 725/2004.

Tillämpningsområde

3 § Denna hamnordning gäller i vatten och på land inom hamnen. För ordningen i hamnen ansvarar Luleå Hamn AB:s verkställande direktör eller den som denne sätter i sitt ställe.

Tillstånd för tillträde till hamnen

4 § Av 20 § 1 lagen (2004:487) om sjöfartsskydd följer att det krävs tillstånd från respektive hamnanläggningsinnehavare för att beträda en sådan del en hamnanläggning för vilken det genom stängsel, skyltar eller på annat liknande sätt klart framgår att allmänheten inte har tillträde.

Tillstånd att framföra fartyg inom hamnanläggningar belägna inom hamnen ska sökas genom hamninnehavaren i samband med att anmälan görs enligt 20 §.

Tillstånd att beträda landområde inom hamnen meddelas genom hamninnehavaren.

Tillstånd att beträda landområde inom en hamnanläggning meddelas genom respektive hamnanläggningsinnehavare.

Allmänna krav på fartyg och hantering av fartyg och gods

5 § Fartyg som framförs i hamnen ska vara så inrättade och hanteras så att fara för person, egendom och miljö inte uppkommer. Med hantering avses såväl hantering av fartyget som hantering av fartygets utrustning.

Gods, fordon eller annat material ska hanteras, läggas eller ställas upp på plats som anvisas av företrädare för hamninnehavaren och på sådant sätt att hamnplaner, byggnader, gatubeläggningar, spår, kranar och annat inte skadas, att räddningsgator inte blockeras och att fara för person eller miljö inte uppkommer.

För hantering av farligt gods gäller särskilda bestämmelser.

Trafikbestämmelser

6 § Avgående fartyg ska, när omständigheterna det medger, lämna företräde för ankommande fartyg.

7 § Fartyg ska föras så att fara eller hinder inte uppkommer för annan fartygstrafik och så att andra fartyg eller anläggningar eller personer inte utsätts för fara eller kommer till skada. Fartygets befälhavare ska iaktta särskild försiktighet vid passage av plats där det pågår arbete i vattnet.

8 § Utan tillstånd från hamninnehavaren får fartyg inte framföras närmare än 25 meter från förtöjda eller ankrade fartyg. Sådant tillstånd krävs även för fartyg som måste gå närmare än 25 meter från en hamnanläggnings landgräns.

Tillstånd enligt första stycket krävs inte om de geografiska förhållandena medför att ett kortare avstånd än 25 meter oundvikligen måste hållas med hänsyn till fartygets säkerhet eller i samband med att fartyget ankommer eller avgår från förtöjningsplats i en hamnanläggning.

9 § Luftfartyg får inte starta, landa eller framföras inom hamnen utan tillstånd från hamninnehavaren.

10 § Fartyget får inte föras in i hamnen om det finns risk för att fartyget på grund av sitt skick eller annan orsak kan komma att sjunka, hindra fartygstrafiken eller på annat sätt utgöra en fara för ordningen eller säkerheten inom hamnen.

Förtöjning, ankring, förhalning och förflyttning

11 § Fartyg får endast läggas, förtöjas eller ankras på plats som anvisats av hamninnehavaren. Fartygets befälhavare ska hålla sig underrättad om vattendjupet vid anvisad tilläggs- och förtöjnings- eller ankarplats.

12 § Fritidsfartyg får endast läggas eller förtöjas vid sådan plats som är särskilt upplåten för detta ändamål. Fritidsfartyg får läggas eller förtöjas vid annan plats endast med hamninnehavarens medgivande.

13 § Förtöjning med vajer får endast ske efter tillstånd från hamninnehavaren.

14 § Inrättande av förtöjningsplatser eller utläggning av rörledningar, kablar eller andra ledningar, pontoner, tillfälliga broförbindelser och liknande anläggningar får inte ske utan tillstånd av hamninnehavaren.

15 § Uppläggning av fartyg får ske endast efter tillstånd från hamninnehavaren. Fartygets befälhavare, redare eller ägare ska se till att fartyget är väl förtöjt och under tillsyn vid uppläggning.

16 § Vid förtöjning, ankring och förhalning ska befälhavaren se till att andra fartyg, kajer, bryggor eller liknande anläggningar, kablar eller ledningar inte skadas samt att fartygstrafiken inte onödigtvis hindras eller störs.

17 § Hamninnehavaren kan ålägga befälhavare, redare eller ägare att flytta eller förhala fartyget eller vidta andra åtgärder med fartyget, vilka är påkallade med hänsyn till ordningen och säkerheten i hamnen.

18 § Vid förtöjning, ankring eller förhalning ska åtgärden vidtas med assistans av bogserbåt, om hamninnehavaren beslutar detta eller om det annars behövs av hänsyn till ordningen eller säkerheten inom hamnen.

Anmälningsskyldighet

19 § På fartyg som avser anlöpa, passera eller avgå från hamnen ska fartygets befälhavare, redare eller ombud för någon av dessa anmäla detta till hamninnehavaren.

Anmälan ska ske i så god tid som möjligt, dock inte senare än 24 timmar före fartygets beräknade ankomst respektive senast när fartyget är klart att avgå.

Hamninnehavaren kan med hänsyn till tidsåtgången för fartygets resa eller annan omständighet ändra anmälningstiden eller medge befrielse från anmälningsskyldigheten.

Anmälningsskyldigheten enligt denna första och andra stycket gäller inte för fritidsfartyg som endast passerar hamnens vattenområde.

20 § Den som inom hamnen skadar fartyg, anläggning, gods eller någon annan egendom ska omedelbart rapportera detta till hamninnehavaren.

21 § Om ett fartyg avser att lämna avfall som är eller misstänks vara smittat och därmed innebär en potentiell hälsorisk, ska fartyget anmäla detta till hamninnehavaren före ankomst. Fartyget ska sedan följa hamninnehavarens specifika anvisningar avseende hur detta avfall ska hanteras.

22 § Befälhavare, redare, ägare eller ombud för någon av dessa ska omedelbart anmäla till hamninnehavaren och Sjöfartsverket om ett fartyg har sjunkit, stött på grund eller på annat sätt blivit manöverodugligt.

Ägare till annat sjunket föremål, som kan utgöra hinder för eller skada fartyg eller anläggning, ska göra anmälan om detta till hamninnehavaren. Om annan än ägaren hade föremålet om hand när det sjönk åligger anmälningsplikten denne. Om föremålet har förlorats från ett fartyg, ska fartygets befälhavare, redare eller ägare göra anmälan.

Lastning, lossning och uppläggning av gods

23 § Gods, fordon eller annan materiel ska hanteras, läggas eller ställas upp på plats som anvisats av hamninnehavaren och på sådant sätt att hamnplaner, byggnader, gatubeläggningar, spår, kranar eller annat inte skadas eller räddningsgator blockeras eller så att fara för person eller egendom inte uppkommer.

För anmälan om och hantering av farligt gods finns särskilda bestämmelser.

Särskilda ordningsföreskrifter

24 § Innan muddring, sjömätning, reparations- eller underhållsarbete, bärgning, bogsering eller påskjutning av fartyg eller egendom eller motsvarande arbete från fartyg, flotte eller dylikt påbörjas ska tillstånd inhämtas från hamninnehavaren.

25 § Innan ett fartyg tillfälligt görs manöverodugligt genom reparation eller motsvarande arbete ska tillstånd inhämtas från hamninnehavaren.

26 § Dykning och undervattensarbeten får ske endast efter tillstånd av hamninnehavaren.

27 § Rundkörning av propeller vid kaj får ske endast efter tillstånd av hamninnehavaren.

28 § Fiske med andra redskap än spö eller annat handredskap är förbjudet från land och i vattnet inom hamnen.

29 § Bad och användande av leksaker är förbjudet i vattnet inom hamnområdet.

30 § Pråmar, flottar, timmersläp och dylikt, som inte är försedda med styranordning och inte är bemannade, får inte utan hamninnehavarens särskilda tillstånd framföras inom hamnområdet sammanlänkade till större längd än 100 meter eller större bredd än 20 meter.

31 § Ej anmälda fartyg och fritidsfartyg får inte framföras närmare hamnanläggning eller fartyg förtöjda vid hamnanläggning än angivet i hamninnehavarens hamnföreskrifter.

32 § Under lastning och lossning får öppen eld inte användas eller rökning förekomma i lastrum eller på däck vid lastlucka. Användning av öppen eld eller rökning får inte heller förekomma där anslag om sådant förbud finns.

33 § Fartyg får inte utan tillstånd från hamninnehavaren lämnas utan kvarvarande besättning som, utan dröjsmål, kan flytta eller förhala fartyget.

Ansvarsbestämmelser

34 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot någon av 5-18 §§, 19 § första eller andra stycket eller 20-22 §§, 23 § första stycket eller 24-33 §§ kan dömas till penningböter enligt 3 kap 22 § andra stycket ordningslagen. I ordningslagen finns också bestämmelser om föreläggande och förverkande.

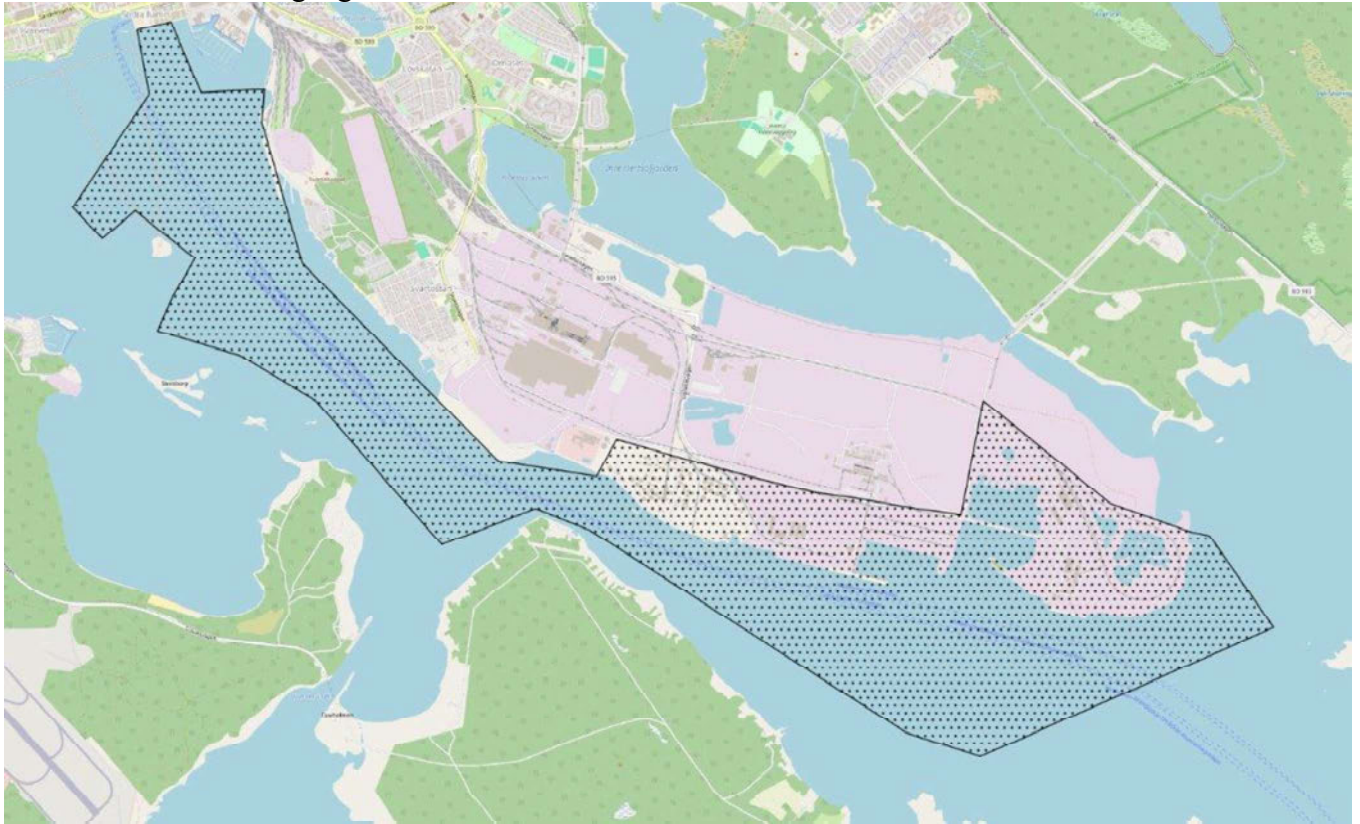
Övrigt

35 § Tillstånd som hamninnehavaren meddelar enligt denna hamnordning får förenas med villkor.

Denna hamnordning träder i kraft den xxxx2025. Samtidigt upphävs tidigare gällande hamnordning av den 22 maj 2017.

Bilagor

1. Karta över det geografiska kommunala hamnområdet

Styrelsen för Luleå Hamn AB

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Sammanträdesdatum

2025-02-26

Plats och tid

Sjöfartshuset, Bryggan kl. 09:00-15:00

§ 6

Fastställande hamnordning

Åsa, tillsammans med Ellen, presenterar förslag på ny hamnordning.

Styrelsen föreslår att godkänna hamnordningen med de föreslagna ändringarna i Kommunfullmäktige.

Ny Hamnordning - Luleå Hamn AB

Hamnordning Luleå Hamn

Hamnordning Luleå Hamn
Fastställd av: Kommunfullmäktige
Luleå Kommun
Senast reviderad: 2017-05-22

En uppdatering av hamnordningen är en del i att säkerställa att hamnens verksamhet bedrivs på ett sätt som är förenligt med dagens krav och förutsättningar. Hamnordningen utgör ett centralt verktyg för att reglera hur hamnen används och hur olika aktörer ska förhålla sig till verksamheten.

Behovet av en revidering grundar sig i flera faktorer. Nya lagar och regelverk på nationell och internationell nivå, särskilt inom områden som sjöfartssäkerhet, miljöskydd och hållbarhet, har förändrat förutsättningarna för hamnverksamhet. Samtidigt har hamnens roll utvecklats med förändrade trafikmönster, större fartyg och ökade krav på effektivitet och säkerhet.

Miljö- och hållbarhetsfrågor har fått en allt större betydelse, där både externa aktörer och lokalsamhället förväntar sig att hamnen tar ansvar för sin påverkan. Även säkerhetsaspekter, såsom hantering av nya risker och skydd av hamnområdet, är viktiga att reflektera i en modern hamnordning.

Genom att se över och uppdatera hamnordningen skapas förutsättningar för att verksamheten ska fortsätta utvecklas på ett sätt som är i linje med moderna krav, samtidigt som hamnen behåller sin konkurrenskraft och bidrar till ett hållbart lokalsamhälle.

Den nya hamnordningen är mer omfattande, tydlig och anpassad till dagens lagar och förutsättningar. Den klargör ansvarsområden mellan hamninnehavaren och hamnanläggningsinnehavarna, förstärker säkerhets- och miljökrav samt innehåller nya regler som återspeglar förändrade verksamhetsbehov.

I korthet nedan vad som förändrats:

- Språket i den nya hamnordningen är mer juridiskt precist och enhetligt, med tydligare referenser till aktuella lagar och förordningar.
- Definitionerna har utökats för att förtydliga centrala begrepp som "hamnanläggning", "hamninnehavare" och "längd överallt".
- Anmälningsskyldighet för smittfarligt avfall: En ny paragraf (21 § i nya dokumentet) kräver att fartyg anmäler smittfarligt avfall och följer specifika anvisningar.
- Tydligare regler för tillträde: Nya regler för tillstånd och begränsningar av tillträde till olika delar av hamnen (4 §) betonar skillnaden mellan hamninnehavaren och hamnanläggningsinnehavarna.
- Striktare regler har införts för användning av öppen eld under lastning och lossning (32 §).
- Hamninnehavaren har fått en mer central roll i beslut om tillstånd och säkerhetsåtgärder, vilket framgår av flera nya paragrafer (exempelvis 17 § om förhalning och 35 § om villkor för tillstånd).
- Ansvar för hamnanläggningsinnehavare har förtydligats i den nya hamnordningen, särskilt i samband med skyddsplaner enligt förordning (EG) 725/2004.
- Fler detaljer kring bogserbåt- och trosshantering (18 §).
- Nya krav för uppläggning av fartyg, inklusive krav på tillsyn och säkra förtöjningar (15 §).
- Reglerna för hantering av gods, inklusive farligt gods, är mer detaljerade och betonar skyddet av både miljö och egendom.
- Större fokus på att förebygga miljöskador och faror för person och egendom, vilket lyfts i flera paragrafer (5 § och 23 §).
- Vissa detaljer i äldre föreskrifter har utgått eller förenklats för att undvika överlappning med andra lagar, såsom ISPS-koden och lagen om hamnskydd.
- Krav på tillstånd har samlats och förtydligats

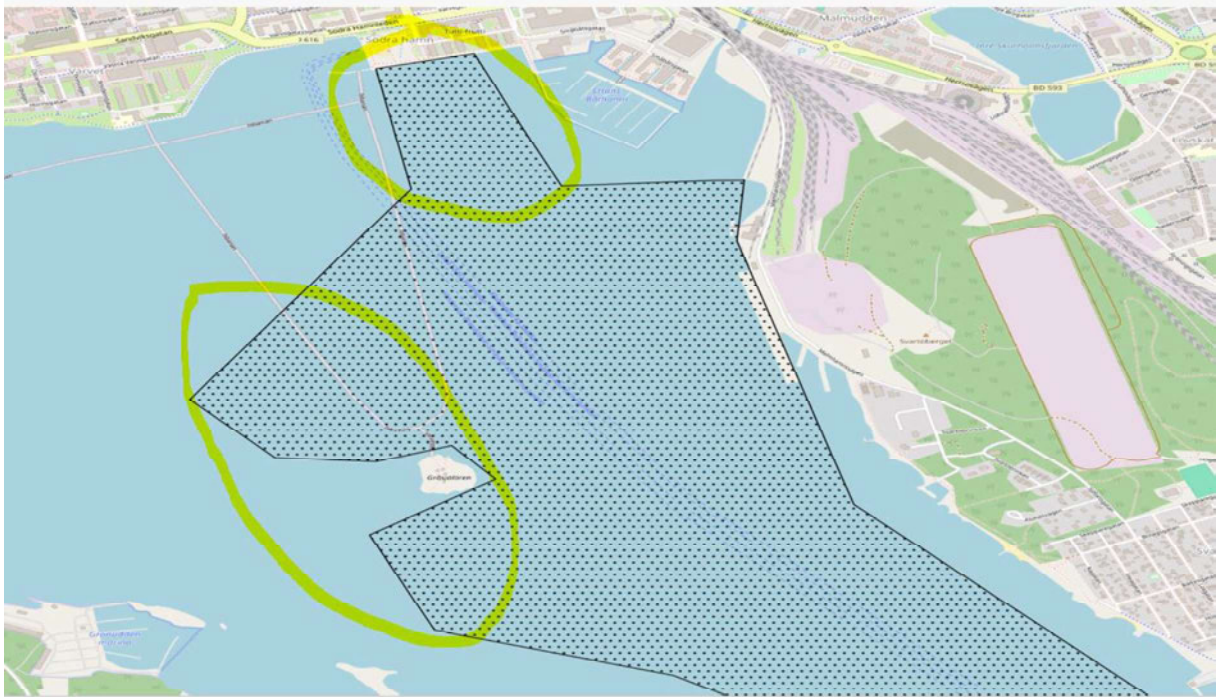
Förslag på nytt geografiskt kommunalt hamnområde

- För att bättre anpassa hamnordningen till dagens och framtidens behov föreslås justeringar av det geografiska område där föreskrifterna ska tillämpas. Dessa ändringar syftar till att skapa en mer funktionell och ändamålsenlig reglering av verksamheten i Luleå Hamn.
- I väster föreslås en utökning av hamnområdet så att det även inkluderar Södra hamn. Denna förändring gör det möjligt att tillämpa hamnordningen för fartygs- och hamnverksamhet i detta område och ger en mer enhetlig hantering av fartygstrafik i Luleå Hamn. I nuvarande sträckning finns ett glapp mellan kommunens ordningsföreskrifter och hamnordningen, vilket kan ge upphov till brister i säkerheten vid hantering av fartyg på denna kaj.
- I öster föreslås att hamnområdet minskas, då detta område i dagsläget inte fyller en funktion för hamnverksamheten. Dock föreslås att området justeras så att hamnordningen inkluderar den planerade nya kajinfrastrukturen vid Sandskär, som är en del av LKAB:s verksamhet.
- Utöver förändringar i vattenområdet föreslås en utökning av hamnområdet på landsidan. Detta syftar till att inkludera terminalverksamheten samt strategiskt viktig infrastruktur som ägs av hamnen och ligger inom hamnskyddsområdet. Dessa områden är centrala

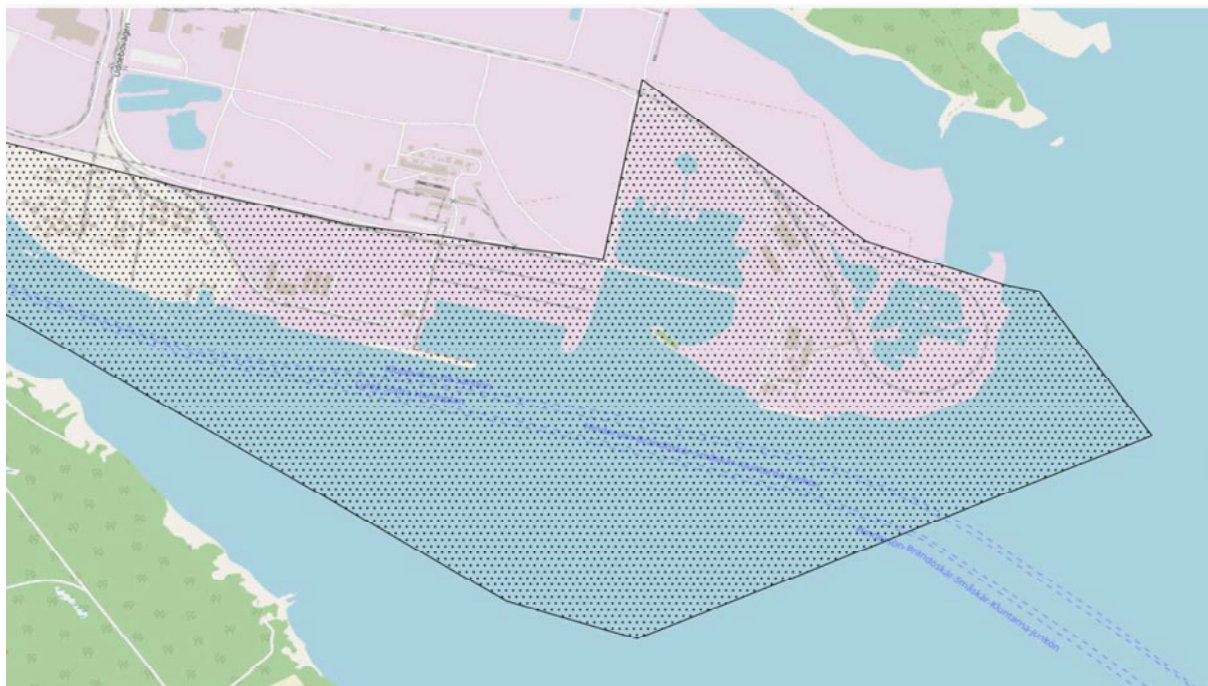
för att säkerställa hamnens operativa effektivitet och efterlevnad av säkerhetskraven enligt ISPS-koden.

Södra Hamn och ankarplatser - utökning

Det utökade hamnområdet (Södra Hamn) omfattar farleden in mot Södra Hamn, med den befintliga farleden som gräns. Delen av kajytan, där ingår endast några meter in på kajen för att täcka förtöjningsutrustning och längsmed kajen den yta där fartyg för närvarande lägger till. Ankarplatserna nyttjas till viss del redan idag och lämpligt om hamnordning är tillämpbar.

Östra / Norra delen av hamnområdet

Här föreslås att området justeras så att hamnordningen inkluderar den planerade nya kajinfrastrukturen vid Sandskär, som är en del av LKAB:s verksamhet samt följer hamnskyddsområdet.

Sammanfattning geografiskt nytt hamnområde

Om de “nya” kajerna och infrastrukturen införlivas i hamnens område, innebär det att hamnen tar på sig följande **ansvar**, vilket redan hanteras vid de befintliga kajerna

- **Säkerställa att verksamheten inom området följer hamnordningen** – Precis som vid övriga kajer ser hamnen till att regler och föreskrifter efterlevs.
- **Hantering av eventuella klagomål** – Genom att inkludera området i hamnens jurisdiktion säkerställs en enhetlig hantering av frågor och synpunkter från aktörer och allmänhet gällande fartygstrafik.
- **Säkerställa att sjötrafik och verksamhet vid kajerna uppfyller säkerhetskrav** – Hamnen ansvarar för att säkerhetsföreskrifter efterlevs och att trafiken samordnas på ett tryggt och effektivt sätt, vilket blir en naturlig del även vid de nya kajerna.
- **Samordning av sjöfart, logistik och transporter inom hamnområdet** – Att ha hela hamnen under samma hamnordning skapar en mer enhetlig och effektiv hantering av anlöp, transporter och logistikflöden.

Genom att införliva dessa områden i hamnens ansvarsområde blir verksamheten mer sammanhållen och enhetlig, vilket underlättar drift, tillsyn och samordning i hela hamnen. Då ny etableringen av LKAB bara delvis ligger inom den allmänna

Hamninnehavare / Hamnmyndighet

Det finns ingen juridiskt fastställd definition av hur en hamn ska benämnas i hamnordningar. Därför går det bra att använda både **"hamninnehavare"** och **"hamnmyndighet"**.

- **Hamninnehavare** syftar oftast på den som äger eller driver hamnen, både juridiskt och ekonomiskt och ordet lierar med annan lagstiftning.
- **Hamnmyndighet** har en mer administrativ och reglerande roll, särskilt när kommunen eller staten är involverad i tillsyn och drift. Mer vedertaget uttryck när man har myndighetsutövning.

För att göra det tydligare rekommenderas att använda **"hamninnehavare"** i hamnordningen, medan **"hamnmyndighet"** kan användas internt och externt för att bättre beskriva verksamhetens uppdrag.

Exempel :

§ 213

Bildande av nytt dotterbolag, Luleå Science Park AB, till Luleå Kommunföretag AB

Ärendenr 2025/1862-1.4.1.1

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att ge Luleå Kommunföretag AB i uppdrag att bilda ett nytt dotterbolag, Luleå Science Park AB.
2. Godkänna bolagsordning för bolaget, Luleå Science Park AB, enligt bilaga.
3. Godkänna specifikt ägardirektiv för bolaget, Luleå Science Park AB, enligt bilaga.

Sammanfattning av ärendet

Luleå Science Park har sedan september 2023 bedrivits som ett projekt inom Näringslivskontoret och integrerats i kommunens förvaltningsorganisation. Driftsformen har gett stabil finansiering och god samhällsförankring, men skapar betydande begränsningar.

Som kommunal verksamhet är möjligheterna till intäktsgenerering, affärsutveckling, strategisk styrning och extern profilering begränsade. Verksamheten saknar flexibilitet i samarbeten, projektansökningar och upphandlingar, och den ekonomiska transparensen blir låg.

En analys inkluderande benchmarking mot nationella science parks visar tydligt att bolagsform bäst möjliggör Luleå Science Parks uppdrag, flexibilitet och legitimitet som neutral och affärsmässig aktör. Slutmålet för ägandet i bolaget är att ta in flera delägare för att skapa en stabil och bred förankrad verksamhet inom akademi och näringsliv.

Verksamheten för bolaget bedöms tas i drift andra kvartalet 2026.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att ge Luleå Kommunföretag AB i uppdrag att bilda ett nytt dotterbolag, Luleå Science Park AB, och att godkänna bolagsordning för bolaget, Luleå Science Park AB, enligt bilaga, samt att godkänna specifikt ägardirektiv för bolaget, Luleå Science Park AB, enligt bilaga.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet

Luleå Science Park är en strategisk satsning för att stärka Luleås och regionens innovationskraft, konkurrenskraft och attraktionskraft. Syftet är att skapa en neutral, samverkande och affärsmässig plattform för innovation, tillväxt och kompetensförsörjning tillsammans med kommunen, näringslivet, Luleå tekniska universitet, regionen och civilsamhället.

Luleå Science Park bedöms viktig för Luleå kommun genom att den:

- Skapa en neutral arena för samverkan och innovation.
- Accelerera framtidens kompetensförsörjning och arbetsmarknad.
- Attraherar investeringar och arbetstillfällen.
- Profilerar Luleå som en framtidsinriktad kommun.
- Stärker kommunens utvecklings- och innovationsförmåga.
- Kan etablera och driva en accelerator för scale-ups, vilket idag saknas.

Vad är en science park

En science park är en innovationsmiljö nära ett universitet där kunskapsintensiva företag utvecklas – från start-ups till internationella koncerner. Miljön erbjuder nätverk, mötesplatser, innovationsstöd och långsiktigt utvecklingsstöd.

Science parks arbetar i en Quadrupel Helix-modell, där akademi, näringsliv, offentlig sektor och civilsamhället samverkar för att skapa hållbar tillväxt och stärka regional konkurrenskraft.

Om Luleå Science Park

Luleå Science Park är världens nordligaste science park med cirka 3 000 personer i 100 företag. Den ligger strategiskt nära Luleå tekniska universitet och erbjuder kontorsmiljöer, innovationsstöd, inkubation för startups, nätverk, seminarier och tillgång till Luleå Tech Lab.

Science parken arbetar för att vara ett ledande Tech centrum för hållbar omställning, i en region med stora industriella etableringar och växande IT- och tekniksektorer.

Luleå Science Parks uppdrag

Luleå Science Park ska vara en neutral och tillväxtfokuserad aktör i innovationsekosystemet. Arbetet sker inom tre prioriterade områden:

1. Innovation
 - Vara en ledande innovationspartner inom IT, tech, cybersäkerhet och hållbarhet.
 - Förbättra företagsklimatet genom neutral samverkan enligt Quadrupel Helix-modellen.
 - Skapa synergier och samarbeten genom Luleå Tech Lab och synliggöra innovativa aktörer.
2. Platsutveckling
 - Bygga ett hållbart och attraktivt Community för start-ups, scale-ups och storföretag.
 - Attrahera teknikintensiva etableringar och stärka service och miljö i området.
 - Öka den nationella och internationella synligheten för Luleå och regionen.
3. Kompetensförsörjning
 - Utveckla lösningar för kompetensutveckling och stärka kunskap inom AI.
 - Fördjupa samverkan med LTU och öka studentengagemanget i företag.
 - Driva på utvecklingen av IT-bolag till techbolag och attrahera kunskapsintensiva etableringar.

Projekt och communities

Exempel på strategiska initiativ:

- Luleå Tech Lab – kompetenshöjande koncept för innovation inom IT/tech.
- Sweden Secure Tech Hub – nationell hubb för cybersäkerhet.
- Access North Sweden – internationell etableringsplattform/softlanding för hållbara tech innovationer.
- Talent Hub North – stärker kompetensförsörjning och studentkoppling.
- Samverkansprojekt med LTU och Luleå Kommun – Projektplan med målet att bygga en innovativ plattform för omställningssamverkan i Norrbotten.
- Business Community – forum för kunskapsdelning mellan akademi, näringsliv och offentlig sektor.

- Innovationsledning inom systeminnovation -Via samverkan med SISP och Ihubs har ett nationellt program inom systemledarskap tagits fram vilket ska implementeras regionalt. Living Lab metoden skapad av LTU kommer att nyttjas inom detta.
- Aktiv medverkan i IASP (International Association of Science Parks).
- Var lokal värd för Sveriges Innovationsriksdag 2024 - med bäst deltagarutvärdering på 12 år. Lade grunden för ökad kunskap om Luleå/Norrbotten och därmed en bra grund för vidare samverkan och varumärkesbyggande.
- Driver initiativ för skapandet av en AI hub i Luleå i samverkan med RISE, regionala och internationella aktörer.
- Ingår i Svenska Institutets Impact Pioneers Alumni Academy- globalt nätverk med goda möjligheter till internationell samverkan/projekt.

Intressenter

Luleå Science Park samverkar med Luleå kommun, Luleå kommunföretag, Luleå tekniska universitet, Region Norrbotten, ABI, LTU Business, Diös, Luleå Näringsliv, lokala företag och myndigheter, Vinnova, Tillväxtverket samt nationella organisationer som SISP, IASP och Sweden ICT.

Organisation och kompetens för att lyckas med uppdraget

En framgångsrik science park kräver strategiska, affärsmässiga och nätverkande kompetenser. Luleå Science Park har idag tre fasta tjänster, en projektanställning och studentmedarbetare.

För att genomföra uppdraget bedöms fem heltidstjänster vara en lämplig nivå. Nuvarande team består av Verksamhetsledare, Operativt ansvarig och marknadsansvarig, Affärsutvecklare samt tre studentmedarbetare. Vidare behov vid bolagisering är en projektkonom och en Event och kommunikationsansvarig.

Beslutsunderlag

- Bolagsordning – Luleå Science Park AB, KLF Hid: 2025.12428
- Specifikt ägardirektiv – Luleå Science Park AB, KLF Hid: 2025.12429
- Protokollsutdrag – Luleå kommunföretag AB:s styrelse 2025-09-29, KLF Hid: 2025.12430
- Kunskapsunderlag i beslut som rör Luleå Science Parks framtid och utveckling, KLF Hid: 2025.12431
- Kommunstyrelseförvaltningens föreslag till beslut gällande bildande av nytt dotterbolag, Luleå Science Park AB, till Luleå Kommunföretag AB, KLF Hid: 2025.12427

Bolagsordning

LULEÅ SCIENCE PARK AB

Dokumentnamn	Kategori	Publicerad	
Bolagsordning	Normerande styrdokument	Lulea.se	
Ärendenummer	Beslutad av	Beslutsdatum, §	Giltighetstid
	Kommunfullmäktige		Tills vidare
Dokumentägare		Dokumentet gäller för	
Vd Luleå Kommunföretag AB		Luleå Science Park AB	

Bolagsordning för Luleå Science Park AB

Organisationsnummer xxxxxx-xxxx

§ 1. Företagsnamn

Aktiebolagets företagsnamn är Luleå Science Park AB.

§ 2. Säte

Styrelsen ska ha sitt säte i Norrbotten, Luleå kommun.

§ 3. Verksamhet

Bolaget har till föremål för sin verksamhet att främja utvecklingen av Science Park i Luleå med det vidare syftet att stärka näringsliv och sysselsättning med fokus kunskapsintensiva bolag och organisationer i Luleå kommun.

§ 4. Kommunala ändamålet med bolagets verksamhet

Bolagets primära syfte är inte att bereda vinst åt aktieägarna. Luleå Science Park AB syftar till att, i samverkan med näringsliv, universitet och andra aktörer verka för en hållbar tillväxt i Luleå.

Ändamålet med bolagets verksamhet är att med iakttagande av kommunala likställighets och självkostnadsprincip främja ekonomisk utveckling i kommunen genom att marknadsföra Luleå Science Park, stärka och utveckla nätverk mellan Luleå Tekniska Universitet och näringslivet samt stimulera utvecklingen av kunskapsintensiva företag och därigenom bidra till att företag och nya invånare attraheras till kommunen.

Bolaget ska följa de kommunalrättsliga principerna i 2 kap. kommunallagen, innebärande att verksamheten ska vara förenlig med den kommunala kompetensen och lokaliseringsprincipen, såvida inte lag eller rättspraxis för viss verksamhet eller åtgärd medger undantag.

Likvideras bolaget ska dess behållna tillgångar tillfalla aktieinnehavarna i förhållande till sitt aktieinnehav.

§ 5. Kommunfullmäktiges rätt att ta ställning

Bolaget skall bereda kommunfullmäktige i Luleå kommun möjlighet att ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell betydelse eller annars av större vikt fattas.

Beslut som alltid ska underställas fullmäktiges beslut är bland annat

- borgensbeslut
- förvärv, försäljning, bildande eller avveckling av bolag
- förvärv av aktier i annat företag
- större/strategiska försäljningar eller köp av fastigheter om inte annat anges i bolagets ägardirektiv
- större investeringar enligt den beslutstrappa som beskrivs i bolagens ägardirektiv eller annars är av strategisk betydelse för kommunen
- förändringar i det fastställda kommunala ändamålet för bolagets verksamhet

- ägardirektiv för såväl helägda som delägda bolag där kommunen har ett bestämmande eller väsentligt inflytande av varaktig karaktär. Det gäller både Luleå Kommunföretag AB, dess dotterbolag och bolag inom underliggande koncerner.
- kapitaltillskott (förlusttäckning, driftsbidrag) mellan kommun och bolag med undantag för det som följer av kommunens finanspolicy
- aktieägaravtal för delägda bolag.

§ 6. Aktiekapital

Aktiekapitalet ska vara lägst 50 000 kronor och högst 200 000 kronor.

§ 7. Antal aktier

Antalet aktier ska vara lägst 50 och högst 200.

§ 8. Styrelse

Styrelsen ska bestå av fem (5) ledamöter. Minst en (1) ska utses utan hänsyn till partitillhörighet. Inga suppleanter utses.

Styrelsen utses av kommunfullmäktige i Luleå kommun för tiden från den årsstämma som följer närmast efter det val till kommunfullmäktige förrättats intill slutet av den årsstämma som följer efter nästa val till kommunfullmäktige. Utsedd styrelse ska anmälas på bolagsstämma.

Moderbolagets styrelse nominerar till kommunfullmäktige de ledamöter som avser tillsättning utan partitillhörighet.

Kommunfullmäktige utser ordförande.

§ 9. Revisorer

För granskning av bolagets årsredovisning jämte räkenskaper samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning utses av bolagsstämman ett auktoriserat revisionsbolag samt en auktoriserad revisor.

§ 10. Lekmannarevisor

Lekmannarevisor utses av Luleå kommunfullmäktige. Valet sker för tiden från den bolagsstämma som inträffar närmast efter det att val till kommunfullmäktige ägt rum till och med den bolagsstämma som inträffar närmast efter följande val till kommunfullmäktige.

§ 11. Kallelse

Kallelse till bolagsstämma ska ske genom e-post med svarskvitto till aktieägarna tidigast fyra veckor och senast två veckor före stämman.

§ 12 Utomståendes närvarorätt vid bolagsstämman

Bolagsstämman kan vara öppen för allmänheten.

§ 13. Ärenden på årsstämma

På årsstämman skall följande ärenden förekomma till behandling:

- 1) Stämmans öppnande
- 2) Val av ordförande vid stämman
- 3) Upprättande och godkännande av röstlängd

- 4) Val av en eller två justerare
- 5) Godkännande av dagordning
- 6) Prövning av om stämman blivit behörigen sammankallad
- 7) Framläggande av årsredovisningen, revisionsberättelsen och lekmannarevisorns granskningsrapport
- 8) Beslut om
 - a) fastställelse av resultat- och balansräkningen
 - b) dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust enligt den fastställd balansräkningen
 - c) ansvarsfrihet för styrelseledamöterna och verkställande direktören
- 9) Fastställelse av arvode åt styrelsen, revisorn och lekmannarevisorn
- 10) Val av revisor
- 11) Annat ärende som ankommer på bolagsstämman enligt aktiebolagslagen eller Bolagsordningen

§ 14. Räkenskapsår

Aktiebolagets räkenskapsår ska vara kalenderår

§ 15. Firmateckning

Styrelsen får ej bemyndiga annan än styrelseledamot eller VD att teckna bolagets firma. Sådant bemyndigande får endast avse två personer i förening.

§ 16 Hembud

Har aktie övergått till person som icke förut är aktieägare i bolaget, skall aktien genast hembjudas aktieägarna till inlösen genom skriftlig anmälan hos bolagets styrelse. Åtkomsten av aktien skall därvid styrkas samt, där aktien övergått genom köp, uppgift lämnas om den betingade köpeskillingen. Hembudet ska ej kunna utnyttjas för ett mindre antal aktier än erbjudandet omfattar.

När anmälan gjorts om akties övergång, skall styrelsen genast skriftligen meddela detta till varje lösningsberättigad, vars postadress är införd i aktieboken eller eljest känd för bolaget, med anmodan till den, som önskar begagna sig av lösningsrätten, att skriftligen framställa lösningsanspråk hos bolaget inom två månader, räknat från anmälan hos styrelsen om akties övergång.

Anmäler sig flera lösningsberättigade, skall företrädesrätten dem emellan bestämmas genom lottning, verkställd av notarius publicus, dock att, om samtidigt flera aktier hembjudits, aktierna först, så långt kan ske, skall jämnt fördelas bland dem, som framställt lösningsanspråk. Under tiden hembudsförfarande pågår äger innehavaren före överlåtelsen rätt att rösta för aktien.

När äganderätten övergått genom köp skall köpeskillingen utgöra lösenbelopp. Om parterna i övriga fall inte komma överens angående lösenbeloppet för hembjudna aktier, skall det bestämmas i den ordning lagen (1999:116) om skiljeförfarande stadgar. Även annan tvist än om lösenbeloppet prövas i den ordning lagen (199:116) om skiljeförfarande stadgar.

Kommer förvärvaren och den som har begärt att få lösa in aktierna inte överens i frågan om inlösen, får den som har begärt inlösen väcka talan inom två månader från det att lösningsanspråket framställdes hos bolaget.

Om inte inom stadgad tid någon lösningsberättigad framställer lösningsanspråk eller lösen inte erlagges inom föreskriven tid, äger den som gjort hembudet, att bli registrerad för aktien.

§ 17 Inspektionsrätt

Kommunstyrelsen i Luleå äger rätt att ta del av bolagets handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolaget och dess verksamhet. Detta gäller dock endast i den mån hinder ej möter på grund av författningsreglerad sekretess.

§ 18 Ändring av bolagsordning

Ändringar till denna bolagsordning ska godkännas av kommunfullmäktige i Luleå kommun. Av bolagsstämma antagen bolagsordning ska efter registrering på Bolagsverket delges kommunens kansli för diarietföring.

Specifikt ägardirektiv

FÖR LULEÅ SCIENCE PARK AB

Dokumentnamn	Kategori	Publicerad	
Specifikt ägardirektiv	Aktiverande styrdokument	Lulea.se	
Ärendenummer	Beslutad av	Beslutsdatum, §	Giltighetstid
	Kommunfullmäktige		Tills vidare
Ersätter			
Dokumentägare		Dokumentet gäller för	
Vd Luleå Kommunföretag AB		Luleå Science Park AB	
Syfte:			
- Fullmäktige styr bolagens genom bolagsordningar och ägardirektiv. - Ägardirektivet kompletterar bolagsordningens beskrivning av det kommunala ändamålet för verksamheten och innehåller en konkretisering av verksamhetsmålen. - Ärendet om ägardirektiv lyfts upp när ägaren vill aktualisera vad ägaren vill att företaget ska uppnå.			
Uppföljning			
Löpande genom delårs- och helårsuppföljningar			

Specifikt ägardirektiv för Luleå Science Park AB

Kommunens motiv till att äga bolaget och verksamhetens inriktning

Bolagets syfte är inte att bereda vinst åt aktieägarna. Luleå Science Park AB syftar till att, med iakttagande av lokaliserings-, likställighets- och självkostnadsprincipen, i samverkan med näringsliv, universitet och andra aktörer verka för goda förutsättningar för näringslivets utveckling och tillväxt i Luleå. Bolaget ska stimulera start och tillväxt inom kunskapsintensiva teknikföretag där goda kontakter med Luleå universitet samt det regionala innovationsstödsystemet är viktiga grundpelare. Bolaget har en viktig roll som en del av kommunens näringslivspolitik, innovativa verksamhetsutveckling och som en aktör för att bidra till nya arbetstillfällen och därigenom en hög lokal sysselsättning.

Bolaget ska stärka varumärket Luleå genom att bygga ett innovativt tech-community.

Bolaget ska genom fokus på IT/Tech kopplat till regionala styrkeområden och smart specialisering stärka innovationskraft, teknisk kompetensförsörjning samt attraktiviteten för studenter och företag i Luleå.

Bolaget ska aktivt bidra till att uppfylla kommunens miljö- och klimatmässiga målsättning.

Slutmålet för bolaget är att ta in flera delägare för att skapa en stabil och bred förankrad verksamhet inom akademi och näringsliv och bolaget ska tillsammans med dess ägare aktivt arbeta för att nå detta mål.

Ekonomiska mål

Bolaget ska utöver tjänsteförsäljning till Luleå Kommun och Luleåkommunföretag ABs dotterbolag söka kompletterande finansieringskällor för sin verksamhet som att tillhandahålla tjänster samt aktivt identifiera och söka i linje med ägardirektivet lämpliga uppdrags- och projektrelaterad finansiering.

- Avkastning på eget kapital efter justering av jämförelsestörande poster, skall överstiga 0%
- Soliditeten bör under perioden uppgå till minst 15%.

Definitioner nyckeltal:

*Resultat efter finansiella poster justerat med jämförelsestörande poster
/justerat eget kapital $(IB+UB/2) + 79,4\%$ av justerat obeskattade reserver.*

Justerat Eget kapital = $(IB \text{ Eget kapital} + UB \text{ Eget kapital}) / 2$

Justerat Obeskattade reserver = $(IB \text{ Obeskattade reserver} + UB \text{ Obeskattade reserver}) / 2$

Soliditet = $\text{Eget kapital} + 79,4\% \text{ av obeskattade reserver} / \text{Totalt kapital}$

Särskilt ägardirektiv

Luleå Science Park AB ska ansvara för de av fullmäktige beslutade utredningsuppdragen och förväntas återkoppla angående uppdragen med förslag till politiska beslut under planperioden.

5. Beslut
Framtida
driftsform
Luleå Science
Park

Luleå Science Park är en ledande mötesplats för teknik, människor, kunskap och kreativitet – med målet att främja hållbar tillväxt och utveckling för både företag och individer.

*Bilaga
5.0-5.1*

Den framtida driftsformen har utretts under det gångna året. Luleå Science Park drevs tidigare som ett delägt bolag, men verksamheten flyttades organisatoriskt in i Luleå Business Region AB. När Luleå Business Region senare blev en del av den kommunala förvaltningen, visade det sig vara en mindre lämplig struktur för Luleå Science Parks behov.

I dag drivs Luleå Science Park som ett projekt inom kommunens förvaltning. Denna driftsform medför flera utmaningar: begränsade möjligheter till intäktsgenerering och affärsutveckling, bristande flexibilitet och långsamhet i beslutsprocesser jämfört med en bolagsform, samt en otydlig strategisk styrning och ansvarsfördelning.

*Styrelsen för Luleå Kommunföretag AB beslutar **att** godkänna om inriktningsbeslut att starta ett nytt bolag för verksamheten inom Luleå Science Park med målet att inom 1-2 år fler externa företag/organisationer skall erbjudas delägarskap.*

Att Luleå Kommunföretag ABs styrelse ger i uppdrag till VD att ta fram förslag till Bolagsordning, Ågordirektiv och Budget inklusive finansiering för Luleå Science Park.

Kunskapsunderlag i beslut som rör Luleå Science Parks framtid och utveckling.

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING PM	1
INLEDNING	2
SCIENCE PARKS SOM FUNKTION FÖR TILLVÄXT OCH INNOVATION	2
VAD ÄR EN SCIENCE PARK?	2
VAD ÄR VÄRDET AV EN SCIENCE PARK FÖR EN KOMMUN?	3
SCIENCE PARKS ERBJUDANDE	4
Science Park som företagsaccelerator	4
Försvarsinnovation och Dual Use	4
Innovationsdistrikt växer fram	4
BENCHMARK MED ANDRA KOMMUNER	5
Politiskt engagemang är nyckeln till framgång	5
Anpassad och trygg basfinansiering	5
Skellefteå Science City	6
Linköping Science Park	7
Lindholmen Sciencepark	8
Ideon Science park	8
FRAMTIDEN FÖR LULEÅ SCIENCE PARK	9
BILAGA. DEFINITIONER	10
Science Park	10
Innovationskontor	10
Inkubator	10
Kluster	10

Sammanfattning

Luleås utgångsläge

Luleå har en högutbildad befolkning, grön och stabil el, god transportinfrastruktur, ett starkt universitet och en hög densitet av teknikbolag. Stadens företag och akademi bidrar till den gröna omställningen och utveckling av kritisk teknologi (rymd, energi, digitalisering). Kommunen har en svag men positiv befolkningstillväxt, en bra branschbalans samt stora högspecialiserade offentliga arbetsgivare. Luleå utmärker sig också nationellt genom att, som enda svenska universitetsstad, ha sin Science Park-funktion i kommunal förvaltning.

Science Parkbolag – funktion & värde

Sveriges Science Parkbolag har gått från fastighetsförvaltning till professionella tillväxt- och innovationsbolag för att öka såväl näringslivets konkurrenskraft som för en hållbar samhällsutveckling. De kopplar ihop företag–akademi–offentlig sektor, driver tillväxt- och innovationsprogram och utgör en långsiktig basinfrastruktur, som i sin tur tryggar att human- och strukturkapital (nätverk, arbetsprocesser, rutiner, varumärke etc.) efter att projekten har slut på finansiering. Den fysiska teknikparken (platsen) och Science Park-bolaget är inte samma sak.

Erbjudande & roller

Science Parks erbjuder idag neutrala plattformar för tvärspektoriella och branschöverskridande samarbeten för utveckling och innovation, tillväxt, talangattraktion och investeringsfrämjande. Allt fler Science Park-bolag får i uppdrag att stödja värdkommuners egen innovativa verksamhetsutveckling. Science Parks kan även driva företagsacceleratorer för Scale Ups och bidra till ett starkare och innovativt totalförsvär.

Skifte mot Innovationsdistrikt

En global trend på senare år är förflyttningen från rena teknikparker till ”Innovation Districts” som karakteriseras av blandstad med öppna arenor för kommersialisering, kultur och innovation. Luleås förutsättningar att skapa ett Innovationsdistrikt skulle kunna vara en fråga att utreda.

Benchmark – vad skapar framgång?

En benchmark med svenska städer som har framgångsrika Science Parks visar på vikten av ett politiskt engagemang, tydlig ägarstyrning, en tryggad basfinansiering, långsiktiga uppdrag och kapacitet att växla upp verksamheten med extern finansiering. Benchmarkbolagen har samtliga uppvisat en ökad omsättning, fler uppdrag och ökad lysekraft till sina värdkommuner.

Luleå Science Park – rekommenderad väg framåt

- Kommunägt bolag för smidigare, avtalsbaserade partnerskap, externa projektmedel, snabbhet och återinvestering.
- Tydligt mandat samt ägardirektiv kopplat till kommunens mål och näringslivets behov.
- Säkra en anpassad basfinansiering som både medger en stabil och långsiktig verksamhet samt kapacitet att växla upp basfinansiering med externa projektmedel.

Med bolagisering, en engagerad och tydlig ägarstyrning samt en tryggad basfinansiering kan Luleå Science Park bli den accelerator och tillväxtmotor man önskar vara. Och stärka Luleås position för Sveriges och Europas hållbara och datadrivna omställning.

Inledning

Luleå har goda grundförutsättningar som näringslivskommun, med en högutbildad befolkning, unikt god tillgång på billig grön el, goda transportförbindelser samt en välbalanserad branschammansättning med en, jämförelsevis, hög densitet av teknikföretag. Tech är Sveriges nya basindustri som har haft en exempellös tillväxt under de senaste decennierna och förväntas ha den största BNP-tillväxten av alla svenska branscher till 2050¹. Luleå är dessutom väl positionerad, och bidrar nationellt och globalt, till den gröna industriella omställningen och utveckling av kritisk teknologi, inte minst inom rymd, energi och digitalisering. Teknisk utveckling sker såväl i grundforskning vid LTU som i produktutveckling i små och stora bolag. Luleå har en positiv befolkningsökning (om än svag) och attraherar studenter från hela Sverige. Kommunen har flera stora offentliga, högspecialiserade, arbetsgivare som LTU, Tullverkets-Försäkringskassans-Pensionsmyndighetens IT avdelningar, Regionsjukhuset och Försvarsmakten.

Luleå utmärker sig även nationellt på ett annat sätt - som den enda svenska universitetsstad som har sin Science Park-funktion i en förvaltning.

Detta PM avser att belysa Science Park-bolags betydelse för kommuner och belyser primära framgångsfaktorer, trender och goda exempel. PM:et ska ses som ett kunskapsunderlag i beslut som rör Luleå Science Parks framtid och utveckling.

Science Parks som funktion för tillväxt och innovation

Vad är en Science Park?

Historiskt har Science Parks varit fysiska platser med ett koncentrat av kontorsfastigheter och öppna mötesplatser i nära anslutning till ett universitet eller högskola. Syftet var att kunna inhysa avknopningsbolag från forskning och studentidéer och ge möjlighet till nyetableringar av kunskapsintensiva företag. Science Parks finns i hela världen och samlar sig i IASP – International Association for Science Parks². SISP – Swedish Incubators and Science Parks - är den svenska medlemsorganisationen som har 30 Science Parks samt 31 Inkubatorer som medlemmar.

Idag är Science Parks professionella innovations- och utvecklingsbolag, ofta ägda av kommuner och/eller regioner, med uppdrag att stärka tillväxt, innovation och samverkan mellan olika aktörer. Det är således viktigt att skilja på den platsbestämda företagshuben/teknikparken och det virtuella Science Park-bolaget som, utifrån näringslivets och akademiens behov, ofta verkar över hela kommunen och/eller regionen. Dock är samspelet mellan Science Park-bolaget och den fysiska

¹ Startsidea - TechSverige

² IASP: <https://www.iasp.ws/>

teknikparken, med sina fastighetsägare och företag, helt central. Teknikparken är själva förutsättningen, och det primära verksamhetsområdet, för en Science Park.

SISP skriver³; ”En Science Park erbjuder program, rådgivning och resurser som stödjer utveckling av företag, forskningsprojekt och samhällsinnovationer. Genom att koppla ihop entreprenörer, etablerade företag och offentliga aktörer skapas förutsättningar för nya samarbeten, projekt, hållbara lösningar och kommersiell tillväxt.”

SISPs medlemmar finns i hela landet och erbjuder miljöer där Startups, Scale Ups (tillväxtbolag) och forskare får tillgång till expertstöd, kapital, nätverk och infrastruktur. Det övergripande målet med SISPs verksamhet är ett konkurrenskraftigt och hållbart svenskt näringsliv.

Vad är värdet av en Science Park för en kommun?

Science Parks, tillsammans med inkubatorer, betraktas idag som kritiska stödorganisationer i värdekedjan för innovation. Det lokala, regionala och nationella målet är ett ökat nyttiggörande och kommersialisering av forsknings- och studentidéer från svenska lärosäten. Inkubatorer och Science Parks ligger steget efter Innovationskontoren i värdekedjan, detta fastställt av FUHS – Föreningen Universitetsholdingbolag i Sverige i sin utredning om hur Excellenta värdekedjor för innovation kan uppnås.⁴

Svenska kommuner är i stark förändring drivet av alltmer komplexa samhällsutmaningar, digitalisering, statlig övervältring, demografi samt ökade förväntningar från invånare och företag. I takt med den ökade komplexiteten behöver kommuner adressera förväntningar och samhällsutmaningar ur ett systemperspektiv, och i allt högre utsträckning söka lösningar i samverkan med näringsliv, civilsamhälle och akademi. För att underlätta för kommuner att samverka med kunskapsintensiva Startups har SISP sedan flera år tillbaka ett, för offentlig sektor, designat utvecklingsprogram kallat Ignite Public⁵. Matchning mellan lokala behov och nationella resurser behöver ofta en intermediär, en roll som den kommunala Science Park-bolaget kan ges. På senare år har även flera typer av upphandlingsmodeller utvecklats, testats och tillämpats, för kommuners innovativa verksamhetsutveckling med tredje part. Efterfrågeacceleratorn⁴, som till exempel Karlstad kommun använder sig av, är en beprövad upphandlingsmodell.

Science Park-bolagen, med sin fast anställda personal och en kvalitetssäkrad arbetsmodell, säkrar långsiktighet, kontinuitet och systematisk kunskapsöverföring. De utgör en viktig komponent i det lokala och regionala innovationsstödsystemet, både som värdar för olika utvecklingsåtgärder och kluster, och som den långsiktiga aktören bland många projektfinansierade satsningar. Science Parks har därför också en ”mäklarroll” mellan innovationsprojekt, smart-specialiseringskluster och expertområden, inom och utanför Science Parken. På så vis bidrar de till lokal och regional korsbefruktnings av insatser och resurser, för maximal nytta.

För en kommun, och särskilt för en universitetsstad, utgör Science Park-bolaget en viktig basinfrastruktur för näringslivets utveckling, tillväxt och innovationskraft. Då majoriteten av offentligfinansierade projekt och satsningar är tidsbestämda är den så kallade ”projektdöden” en utmaning i både Sverige och EU. Där den offentliga finansören erbjuder delfinansierade, tidsbestämda, projekt, kan kommunen (eller regionen beroende på ägarstruktur) erbjuda en långsiktig och hållbar basinfrastruktur för innovation och utveckling. Humankapital, ny kunskap

³ Science Parks | SISP – Tillsammans är vi Sveriges innovationskraft

⁴ Efterfrågeacceleration | Karlstads kommun

och uppbyggda företagskluster och Communitys får därmed bättre förutsättningar att leva kvar efter projektmedlen upphört. Detta gynnar alla – företagen som kommunen som helhet.

Det finns inte många studier om Svenska Science Parks bidrag till innovationskraft och tillväxt men Prof. Magnus Klofsten på Centrum för innovation och entreprenörskap har belyst ämnet i flera artiklar, till exempel “The entrepreneurial University as driver for economic growth and global change”⁵ samt ”Exploring dyadic relationships between Science Parks and universities: bridging theory and practice”⁶.

Science Parks erbjudande

För att stärka konkurrenskraften i näringslivet och bidra till hållbar tillväxt erbjuder Science Parks;

- En neutral plattform för tvärfunktionella samarbetsprojekt mellan akademi, näringsliv och offentlig sektor.
- Främjande av innovation och förnyelse i privat och offentlig sektor.
- Insatser för att attrahera talang, investeringar och nya företag till kommunen/regionen – inte minst till kommunens teknikparker,
- En brygga och stöd i kommunens innovativa verksamhetsutveckling med tredje part.
- Marknadsföring av kommunen i syfte att positionera en attraktiv kommun externt och bygga stolthet hos invånare och företag internt.
- En öppen och inkluderande miljö som samlar studenter, företag och branscher för erfarenhets- och kunskapsdelning, inspiration och utbildningar.

Science Park som företagsaccelerator

Ett Science Park-bolag kan även med fördel driva en företagsaccelerator med målgruppsanpassade tillväxtprogram för Scaleups. Detta förutsätter coacher med entreprenörsbakgrund, som själva har gjort tillväxtresor, dedikerade resurser och avtalad samverkan med relevanta företagsfrämjande organisationer i regionen. Ett exempel på ett framgångsrikt Acceleratorprogram är Tillväxtverksfinansierade Swedish Scaleups.⁷

Swedish Scaleups startade för 10 år sedan och har hela tiden drivits av Science park-bolagen i NUTS-region Östra Mellansverige. Programmet vänder sig mot innovativa bolag med en skalbar produkt/tjänst, med tillväxtambitioner och minst 10 anställda. Över 400 företag har hittills deltagit i programmet och har, i snitt, vuxit tre gånger snabbare än rikssnittet.

Försvarsinnovation och Dual Use

Geopolitiska konflikter, Rysslands aggression mot Ukraina och Sveriges NATO-inträde har på kort tid ökat det nationella (och europeiska) intresset för försvarsinnovation. Nationella och regionala satsningar görs på civil-militära applikationer (S.k. Dual Use) och ett starkare totalförsvar. Några inkubatorer och Science Parks har gått i bräschen och skapat plattformar för försvarsinnovation och

⁵ <https://link.springer.com/article/10.1007/s10961-018-09712-x>

⁶ The Journal of Technology Transfer <https://doi.org/10.1007/s10961-024-10064-y>

⁷ <https://swedishscaleups.se/>

ett starkare framtida totalförsvar. Linköping Science Park var tidig ut ur startblocken, med sin plattform ”Defence Hub Sweden⁸” som har kommunal, regional, privat och nationell finansiering. Försvarsmakten har sedan 2020 ett uttalat ansvar att utveckla svenskt rymdförsvar och har i år tecknat avtal med US Spacecom för utökad satellitinformation. Luleå med sin densitet av techbolag, Försvarsmakten på plats och ledande forskning inom cybersäkerhet och rymd, borde kunna vara en stark aktör på den nationella totalförsvarskartan.

Innovationsdistrikt växer fram

För ca 10 år sedan lanserade Brookings begreppet Innovation Districts⁹ och alltsedan dess har europeiska teknikparker strävat mot att bli Innovationsdistrikt. Som definierats tidigare i detta PM erbjuder en teknikpark kontor, labb och mötesplatser för teknikbolag och andra forskningsnära företag. Ett Innovation District tar steget längre mot en urban/semi-urban stadsdel där företag, akademi, Startups, Scaleups och olika samhällsaktörer samlas. Här finns allt som en teknikpark kan erbjuda men också bostäder, kaféer, testbäddar, Maker spaces och kultur. Målet är innovativa, attraktiva och livsvänliga stadsdelar. Fenomenet går att hitta i stora städer som Berlin och Lissabon men även i Sverige där lokala exempel är Lindholmen Innovation District¹⁰ och Helsingborg Innovation District¹¹. Även blandstadsdelen Ebbe Park¹² i Linköping, där hela parken är en testbädd, skulle kunna klassa Innovationsdistrikt. Och fler planerar för samma stadsutveckling.

Benchmark med andra kommuner

Politiskt engagemang är nyckeln till framgång

I en benchmark har Luleå Science Park särskilt studerat Skellefteå Science Park, Linköping Science Park, Lindholmen Science Park och Ideon Science Park. Samtliga är ledande och framgångsrika tillväxt- och innovationsbolag som har bidragit till det lokala/regionala näringslivets tillväxt och konkurrenskraft och till nationell och internationell lyskraft på sina respektive värdkommuner. Linköping Science Park hade till exempel en stor del i att Linköping 2023 erhöll EU-kommissionens pris som Europas mest innovativa stad. Som den första svenska stad någonsin.

Bolagens framgångar hade aldrig varit möjliga utan ett starkt politiskt engagemang i både ägande och styrning samt en adekvat basfinansiering som garanterar kvalitetssäkrad verksamhet, långsiktighet och uppväxling av investerade skattemedel. Men också att innovation och förnyelse pekas ut som metod och vägval i värdkommunernas politiska utvecklingsstrategier.

Anpassad och trygg basfinansiering

Det är viktigt att tillse att parkbolagets basfinansiering dels motsvarar ägarens och styrelsens förväntningar, dels motverkar ett negativt beroende av projektfinsiering för att kunna bedriva kärnverksamhet. Ett alltför utlysningssdrivet förhållningssätt kan säkra kortsiktig finansiering men riskera ett minskat fokus på de långsiktiga, strategiska målen. Science Parkens tjänsteerbjudanden

⁸ <https://defensehubsweden.se/>

⁹ [The Rise of Innovation Districts | Brookings](#)

¹⁰ [Lindholmen Innovation District](#)

¹¹ [Helsingborg Innovation District](#)

¹² [Ebbepark | En modig, omtänksam och smart del av staden](#)

adresserar ofta långsiktiga utvecklingsprocesser vilka gynnas av att det finns en grundläggande, basfinansierad, kärnverksamhet. En adekvat basfinansiering;

- Tryggar kontinuitet i tjänsteerbjudanden och behovsdrivna insatser över tid,
- Skapar trygghet och kontinuitet för de företag som deltar i parkens kluster och program,
- Minskar sårbarhet och kompetensflykt
- Säkerställer att det strukturkapital som byggs upp i externfinansierade projekt tillvaratas i den långsiktiga kärnverksamheten.

Kommunens basfinansiering till Science Park-bolaget möjliggör för uppväxling med projektfinansiering och inte tvärtom.

I detta PM fördjupar vi oss särskilt i Skellefteå Science City och Linköpings Science Park. Skellefteå som är en annan profilerad Norrlandskommun, mellanstor stad och jämförbar befolkningensmängd. Och Linköping som, liksom Luleå, har en stark teknisk högskola och en hög andel kunskapsintensiva techbolag.

Skellefteå Science City

Är ett kommunalt bolag, 100 % ägt av Skellefteå Stadshus AB som i sin tur ägs av Skellefteå kommun. Parken har även medfinansiering från Skellefteå Kraft. Skellefteå Science City arbetar för att stärka innovation och företagsutveckling i Skellefteå och grundades som en del av Skellefteå kommuns strategi för att främja entreprenörskap och innovation, särskilt inom teknik och hållbarhet. Basfinansiering kommer från ägaren, Skellefteå kommun, men bolagets omsättning (25 MSEK) bygger även på externa projektmedel som möjliggör program och initiativ för att stödja företag, entreprenörer, branscher och industrier i regionen.

Parkbolaget leder bland annat Arctic Aviation Hub, ett utvecklingsprogram för framsteg och innovation inom elektrifierad och hållbar luftfart. Bolaget erhöll även nyligen ett nytt, nationellt uppdrag från Energimyndigheten som syftar till att stötta fler svenska företag att utveckla, testa och kommersialisera energilösningar. Kortfattat förenkla för företag att ta nästa steg med sina energiinnovationer – från idé till marknad. Projektet drivs i samverkan med bland andra Arctic Business Incubator. Bolaget är även samarbetspartner till Luleå SP och Piteå SP i Vinnova-finansierade tillväxtprojektet Access North Sweden; ett softlandingprogram för att attrahera Scaleups och etablerade företag till norra Sverige.

Skellefteå Science City driver två innovationsmiljöer - Skellefteå Innovation Park och Skellefteå Game Park. Miljöerna riktar sig mot olika målgrupper men syftar till samma sak; att främja samverkan, tillväxt och nytänkande och stärka Skellefteåns position som en ledande stad för innovation.

I kommunens ägardirektiv till Skellefteå Science City fastställs att bolaget ska;

- Erbjuda stöd som utvecklar affärer och innovationer,
- Utveckla ett internationellt konkurrenskraftigt innovationssystem,
- Utveckla innovationsmiljöer och testbäddar,
- Attrahera kompetens och kapital till Skellefteå,
- Attrahera kunskapsintensiva företag att etablera sig i Skellefteå,

- Delta i gränsöverskridande och värdeskapande samarbeten på såväl lokal som internationell nivå,
- Driva och utveckla specialiserade kluster av världsklass,
- Sprida bilden av det innovativa Skellefteå.

Vidare anges att bolaget inte ska vara vinstdrivande, erbjuda finansiellt eller direkt företagsstöd eller ta en aktiv roll i ledningen/styrningen av de bolag som använder bolagets tjänster.

Bolaget följs upp på de politiska målen;

- Bidra till en ökad innovationsförmåga hos företag och verksamheter,
- Bidra till ett växande och diversifierat näringsliv,
- Vara en tillväxtmotor för grön omställning,
- Stärka bilden av det innovativa Skellefteå.

I kommunens delårsrapport 2025¹³ anges att bolaget har uppfyllt samtliga fyra mål. Skellefteå Science City har gått från en omsättning på 24 MSEK (2020) till 37 MSEK (2024).

Linköping Science Park

Linköping Science Park är jämte Ideon Sveriges äldsta Science Park-bolag och har genomgått omställningsresan från fastighetsförvaltare till att idag vara Linköpings kommuns innovations- och tillväxtbolag. Kommunen är ensam ägare av Linköping Science Park, via Linköping Stadshus AB, och vill, av strategiska skäl, fortsatt behålla sitt totala inflytande över bolagets verksamhet och utveckling. Stadshus AB står för bolagsordning och ägardirektiv medan uppdragsavtal och basfinansiering går via Kommunstyrelsen med Näringslivsdirektören som funktionell beställare av bolagets uppdrag. Denna konstruktion ger både bolaget, och omvärlden, en tydlig signal om dess betydelse för näringslivspolitik och en positiv näringslivsutveckling i Linköping.

Universitetsstaden Linköping präglas av en stor andel kunskapsintensiva teknik- och tjänsteföretag. Antalet bolag och anställda i Tech branschen har vuxit kraftigt i hela Sverige men har, relativt sett, haft den starkaste tillväxten i Linköping och Östergötland.¹⁴ Det är viktigt för kommunens politiska ledning att fortsatt skapa goda förutsättningar för utveckling och tillväxt inom Tech branschen, i hela kommunen. Ett viktigt steg mot detta mål var när kommunfullmäktige (2020) ändrade bolagsnamnet från Science Park Mjärdevi till Linköping Science Park samt uppdaterade bolagets särskilda ägardirektiv. Bolaget blev med namnbyte och nya ägardirektiv en funktion som skulle agera möjliggörare för tillväxt och innovationskraft i hela Linköping och inte enbart för den geografiskt avgränsade teknikparken Mjärdevi.

I det nya ägardirektivet till Linköping Science Park skrev ägaren även in förväntningar på parkens roll i kommunens egen innovativa verksamhetsutveckling. Bolaget förväntades nu vara ett stöd i kommunorganisationens egen innovativa verksamhetsutveckling med tredje part.

Linköping Science Parks kärnuppdrag är att;

- Facilitera öppen innovation och transformation,

¹³

<https://skelleftea.se/download/18.6a4147c8197a204f7031136/1750861301765/Delarsrapport%20april%202025%20Skelleftea%20kommun.pdf?showContentWith=del%C3%A5rsrapport%202025>

¹⁴ [Ny rapport: Tech fortsatt grundpelare för svensk ekonomi och jobb - TechSverige](#)

- Stötta företagstillväxt, bl. a genom att erbjuda en acceleratorprocess,
- Marknadsföra och positionera Framtidsstaden Linköping,
- Facilitera talangattraktion och Community-byggande,
- Samordna kluster och erbjudanden inom lokala/regionala styrkeområden,
- Utgöra resurs och plattform för kommunens innovativa verksamhetsutveckling med 3:e part.

Det är svårt att kvantitativt mäta Science Parks faktiska näringslivs- och samhällsnytta. Ändå är det viktigt att följa upp verksamheten även i siffror. De KPIer som Linköping Science Park följer är framtagna i dialog med uppdragsgivaren och baseras på insatser som bolaget har rådighet över;

- Antalet unika företag i utvecklingsprojekt och klustermiljöer,
- Aktiva företag i acceleratorprocess per år,
- Deltagande individer i aktiviteter arrangerade av Linköping Science Park,
- Delaktighet i projekt drivna av Linköpings kommun.

Dessutom Indikator; Antal bolag och sysselsatta inom Tech branschen i Linköping.

Som nästa steg i antog Kommunstyrelsen 2021 Riktlinjer för utvecklingsmiljöer¹⁵. Syftet med riktlinjen var dels att fastställa kommunens roll i det regionala innovationsstödsystemet, dels att styra tilldelningen av kommunala utvecklingsmedel till prioriterade utvecklingsmiljöer och satsningar. I riktlinjen pekas Linköping Science Park ut som en prioriterad utvecklingsmiljö och en basinfrastruktur för långsiktig, effektiv kommersialisering och hållbar tillväxt i kommunen, regionen och Sverige. Att kommunledningen så tydligt pekade ut sitt Science Park-bolag som en prioriterad utvecklingsmiljö har både stärkt samverkan med Linköpings universitet som Region Östergötland och har attraherat ökad finansiering från regionala och nationella finansiärer. Sedan de nya ägardirektiven och riktlinjen fastställdes har Linköping Science Park ökat sin omsättning med 250 % - från 17 MSEK (2020) till 43 MSEK (2024). I snitt växlar bolaget upp varje kommunal skattekrona med 300 %.

Innovation och Entreprenörskap är, och har varit sedan sin första version, ett av fem fokusområden i kommunens näringslivsprogram ”Hållbar näringslivsutveckling för framtidsstaden Linköping” (2025-tills vidare).¹⁶ Programmet belyser den starka sysselsättningstillväxten driven av teknikutveckling, tjänstefiering och digitalisering och fastställer att kommunens Science Parkbolag spelar en central roll för fortsatt tillväxt och innovation i internationell framkant. Linköping Science Park har även nära samarbeten för platsutveckling och etableringsfrämjande med de största fastighetsägarna i stadens stora teknikparker. Tillsammans kraftsamlar de sina insatser för att attrahera talang, företag, nationella och internationella investeringar, projekt och satsningar. Detta samarbete materialiseras bland annat i samverkansplan för Mjärdevi¹⁷ samt en nybildad ekonomisk förening där både Linköpings kommun och Linköpings Science har adjungerade styrelseposter.

Linköpings Science Parks styrelse består både av politiker och representanter för Linköpings stora privata arbetsgivare samt för Linköpings universitet. En unik styrelsesammansättning för de kommunala bolagen i Linköping men som bidrar till både strategisk höjd och relevans. Samma privata bolag medfinansierar flera stora innovations- och utvecklingsprojekt.

¹⁵ <https://www.linkoping.se/globalassets/gemensamt/regler-och-styrande-dokument/riktlinjer/linkopings-kommuns-riktlinje-for-utvecklingsmiljoer.pdf>

¹⁶ <https://www.linkoping.se/contentassets/28f4bbfedcfb4c4bb7ce45876ebae14f/linkopings-kommuns-naringslivsprogram-t.pdf>

¹⁷ <https://mjardevi.se/>

Lindholmen Sciencepark

Är ett aktiebolag/holdingbolag där Chalmers tekniska högskola och Göteborgs Stad är grundare och innehar vardera 150 A-aktier. Därtill finns både privata och offentliga ägare av B- och C-aktier. Parkbolaget har även samverkansavtal med Göteborgs universitet och Västra Götalandsregionen som är strategiska partners och finansörer. Genom en tryggad, avtalsreglerad bas- och uppdragsfinansiering från sina ägare har Lindholmen Science Park vuxit till att bli en av Sveriges mest framgångsrika innovations- och tillväxtmiljöer med internationell lyskraft.

I Göteborgs Stads näringspolitiska program 2023-2035 är ”Innovationskraft” ett av fem prioriterade insatsområden där Lindholmen Science Park pekas ut som en ansvarig organisation för genomförande. Göteborgs stad fastställer även att den ekonomiska tillväxt som förväntas ska drivas av förnyelse och att stadens Science Parks skapar förutsättningar för både spetskompetens och innovation. Vidare pekas på vikten av samarbeten mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor - för innovations- och lyskraft. Lindholmen Science Park har ökat sin omsättning från 115 MSEK (2020) till 263 MSEK (2024).

Ideon Science park

Ideon Science Park är ett kommunalt bolag, ägt av Lunds kommun, Lunds universitet samt fastighetsägarna Wihlborgs och Castellum. Parkbolaget har även partners i ett par banker samt revisions- och advokatfirmor. Ideon Science Park AB ingår i en koncern med totalt 3 bolag där moderbolaget är Ideon AB. Parken är idag en sammanslagning av en inkubator, LUs innovationskontor och Ideon Science Park i en gemensam organisation. Lund, och Skåne i stort, utmärker sig genom att ha ett flertal inkubatorer och Science Parks. Förutom Ideon finns SmiLe, Minc, Medeon, Krinova, HETCH och Medicon Village i den geografiska närheten. Ideon Science Park har gått från en omsättning på ca 10 MSEK (2020) till 20 MSEK (2024) (*siffrorna kan vara påverkade av organisationssammanslagningen 2022*).

Framtiden för Luleå Science Park

Sverige har idag 30 Science Park-organisationer där samtliga drivs i bolagsform utom Luleås och Sandvikens. Att Science Parks drivs i bolagsform beror inte på att ägaren förväntar sig avkastning eller ska vara affärsdrivande. Tvärtom. Däremot förväntas bolagen kunna växla upp sin kommunala och/eller regionala basfinansiering med medel från andra finansieringskällor, ofta offentliga finansörer som Vinnova, Energimyndigheten, Tillväxtverket och EU-fonder. För en verksamhet som förväntas söka och administrera externa verksamhetsbidrag, projektmedel och eventuella medlemsavgifter från privata företag är bolagsformen den mest ändamålsenliga. Agilitet och anpassningsbarhet är andra fördelar med att driva Science Park-funktionen i bolagsform. Bolagsformen medger även att ett eventuellt överskott kan återinvesteras i bolagets verksamhet. Även privata företag finansierar Science Parks direkt eller indirekt, främst i form av tjänsteköp, medlemsavgifter i kluster och/eller medfinansiering i innovationsprojekt. Att driva Science Parks som bolag har såväl strategiska som ekonomiska och organisatoriska fördelar.

Luleås Science park-funktion har sedan 2023 temporärt varit placerade inom Luleå kommuns förvaltningsorganisation men organisationsformen är inte ändamålsenlig. Konstruktionen begränsar bland annat möjligheterna till extern finansiering i form av företagspartners och anses hindra organisationen att gå i takt med näringslivet. Exempelvis underlättar bolagsformen tecknande av strategiska samarbetsavtal med privata företag.

Luleå Science Park ska vara en arena som samlar teknik, människor, kunskap och kreativitet och som främjar hållbar tillväxt och utveckling av både företag och individer. Luleå Science Parks fokusområden har fastställts; IT/Tech, cybersäkerhet och kompetensförsörjning. En finansiell analys av nuvarande och potentiella framtida konstruktioner är genomförd där man har undersökt former som stiftelse, ekonomisk förening, medlemsförening och bolag. I utredningen om framtida juridisk form för Luleå Science Park har konsultföretaget Nordic Strategy Partner samt Startpoint Advisory bistått och kvalitetssäkrat beslutsunderlag för bolagskonstruktionen.¹⁸ Tre alternativ för bolagisering, med dess för- och nackdelar, har presenterats. Kort sammanfattning;

- **Alternativ A – Helägt kommunalt bolag**
 - + Full kommunal kontroll, samhällsnytta, trygg finansiering
 - Risk för partiskhet, politisk detaljstyrning
- **Alternativ B – Delägt kommunalt bolag**
 - + Neutralitet, delade resurser, ökad legitimitet
 - Risk för målkonflikter, svårare styrning
- **Alternativ C – Del av Luleå Kommunföretag AB**
 - + Synergier inom kommunkoncernen, långsiktighet, effektivisering
 - Risk för svagare varumärke, otydlighet i uppdrag

Luleå Science Parks ambition är att vara ett ”Techcentrum för hållbar omställning”, en neutral arena och möjliggörare för både individer och företag, bygga innovationskapacitet, bidra till stadens kompetensförsörjning och profilera Luleå i syfte att attrahera talang, företag, investeringar och projektmedel. Rätt resurssatt har Luleå Science Park potential att bli en företagsaccelerator och tillväxtmotor och en arena för cybersäkra och hållbara lösningar. (En utredning om förutsättningarna för Luleå att etablera ett Innovationsdistrikt skulle kunna vara nästa steg efter bolagisering och konsolidering). För att nå ambitionerna krävs politiska beslut och tydliga mandat, bolagisering, en tydlig och engagerad ägarstyrning samt en anpassad och trygg basfinansiering.

¹⁸ Startpoint Advisorys konsult Louise Felldin är tidigare Näringslivschef på Linköping Kommun vars uppdrag bland annat varit att bygga en solid konstruktion för Linköping Science Park.
<https://startpointadvisory.com/>

Bilaga. Definitioner

Definitioner, uppdragsgivande myndighet samt målgrupper, enligt rapport ”Swedish innovation Arena”¹⁹(2023), SISP - Swedish Incubators and Science Parks.

Science Park

Science Parks uppdrag är att erbjuda kunskapsintensiva tillväxtföretag infrastruktur, nätverk och affärsutveckling. En Science park erbjuder program, rådgivning och resurser som stödjer utveckling av företag, forskningsprojekt och samhällsinnovationer. Genom att koppla ihop entreprenörer, etablerade företag och offentliga aktörer skapas förutsättningar för nya samarbeten, projekt, hållbara lösningar och kommersiell tillväxt. En Science Park kan beskrivas som en mötesplats mellan människor, idéer, kunskap och kreativitet samt utgör ofta en plattform för större innovations- och utvecklingsprojekt. Science Parks har ofta nära anknytning till ett närliggande universitet eller högskola. Uppdragsgivande myndighet; Saknas. Målgrupper; ScaleUps, SMF, Stora företag, Offentliga organisationer, Institutioner/fakulteter/forskargrupper.

Innovationskontor

Innovationskontorens uppdrag är nyttiggörande av forskningsbaserad kunskap och inkluderar bland annat kommersialisering, sociala innovationer och socialt entreprenörskap, hantering av immateriella rättigheter och samverkan mm. Uppdragsgivande myndighet: Vinnova. Målgrupper: Studenter, Enskilda forskare/lärare, Institutioner/fakulteter/forskargrupper.

Inkubator

Inkubatorers uppdrag är att erbjuda en dynamisk process för utveckling av människor, affärer och företag. Entreprenörer, innovatörer och nya innovativa bolag erbjuds här aktiv och ändamålsenlig managementsupport, finansiella, tekniska och kommersiella nätverk och en kreativ miljö. Uppdragsgivande myndighet: Vinnova. Målgrupper: Enskilda studenter, Enskilda forskare/lärare, Enskilda Idébärare och Startups.

Kluster

Klusters uppdrag är att koordinera en grupp företag och aktörer verksamma inom en specifik sektor eller bransch. Genom att samverka - och konkurrera – skapas värden för varandra. Tillsammans med regionala näringslivskluster har många lärosäten utvecklat organiserade, tillväxtfokuserade Helix-formationer inom ramen för Kluster. Uppdragsgivande myndighet; Tillväxtverket. Målgrupper; Nischade bolag (från ScaleUps till storbolag), Offentliga organisationer, Institutioner/fakulteter/ forskargrupper.

¹⁹ [Swedish Innovation Arena | Kohesio](#)

§ 216

Motion (L) om minskade barngrupper på förskolan

Ärendenr 2025/139-1.1.1.5

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att avslå motionen.

Reservationer

Samuel Ek (KD) och Matti Björk (M) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Fredrik Hjalte (L) har lämnat in en motion om minskade barngrupper i förskolan. Motionen har anmälts vid kommunfullmäktige 2025-01-27 § 2.

Motionären skriver att kommunen under 2024 meddelade att antalet barn i förskolan minskar, vilket kan leda till övertalig personal. Kommunen föreslog en personalpool för att undvika uppsägningar.

Motionären föreslår att de medarbetare som riskerar övertalighet till följd av minskat antal barn i förskolan i stället för att placeras i en personalpool och fungera som vikarier vid annan personals frånvaro, blir kvar vid den förskola där de senast arbetade och bidrar till minskade barngrupper och en bättre pedagogisk miljö. Motionären menar också att kostnaden för att behålla berörd personal som ordinarie medarbetare vid förskolorna och förstärka barngruppernas bemanning blir densamma som om personalen behålls i en personalpool då lön ändå måste betalas ut till anställd personal.

Motionären föreslår att

- All personal som skulle ingå i en personalpool skall bli kvar på senaste enhet de arbetade och att barngrupperna minskas i stället.
- Barngruppernas storlek minskas på alla avdelningar.

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens yttrande

Förskolans budget bygger på demografi. När barnantalet minskar, minskar också budgeten och personal riskerar övertalighet. När personalen erbjuds anställning i en pool och ersätter andra som är frånvarande ökar inte personalkostnaderna utan anpassas till den budget som förskolan tilldelats. Motionärens förslag att behålla den personal som hade riskerat övertalighet för att minska barngruppernas storlek är kostsam. För varje barn som en barngrupp

minskar med följer en ofinansierad kostnad om cirka 116 tkr vilket motsvarar barnpengen per barn enligt den resursfördelningsmodell som barn- och utbildningsnämnden har idag. Om Luleås alla barngrupper (avdelningar) skulle minska från till exempel nuvarande 17 till 15 heltidsplacerade barn innebär det en ökad kostnad om cirka 44 mkr.

Det finns fördelar med minskade barngrupper men utifrån nuvarande ekonomiska förutsättningar för barn- och utbildningsnämnden är det inte möjligt att genomföra. Mot denna bakgrund föreslås att barn- och utbildningsnämnden beslutar att rekommendera kommunfullmäktige att avslå motionen.

Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskott har 2025-10-01 § 46 föreslagit barn- och utbildningsnämnden besluta rekommendera kommunfullmäktige besluta att avslå motionen. Under ärendets behandling i arbetsutskottet reserverade sig Sana Suljanovic (M) och Arne Nykänen (C) mot beslutet.

Barn och utbildningsnämnden har 2025-10-15 föreslagit kommunfullmäktige besluta att avslå motionen. Under ärendets behandling reserverade sig Fredrik Hjälte (L), Sana Suljanovic (M), Nicklas Kemppainen (KD), Carola Lidén (C), Arvid Persson (M) och Thomas Larsson (SD) mot beslutet.

Sammanträdet

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen föredrar ärendet.

Samuel Ek (KD) och Matti Björk (M) föreslår bifalla motionen.

Beslutsgång

Ordföranden ställer barn- och utbildningsnämndens förslag och Samuel Ek med fleras förslag mot varandra och finner att arbetsutskottet bifaller barn- och utbildningsnämndens förslag.

Beskrivning av ärendet

Barn i förskoleåldrar minskar i hela landet. SKR har i sin senaste framskrivning (2025) bedömt att barn i förskoleåldrar 1-5 år beräknas bli minst 80 000 färre fram till år 2034. Även i Luleå minskar barn i förskoleåldrar. Utvecklingen ser ut att fortsätta under ett antal år framåt men bedöms enligt Luleås kommuns egen prognos (april 2025) stabiliseras och försiktigt öka från år 2028. Att Luleå räknar med en stabilisering och så småningom ökning av barn i förskoleåldrar beror på att kommunen beräknar att växa genom inflyttning till följd av de Gröna industrierna.

Demografin styr den årliga budgeten till barn- och utbildningsnämnden. Det vill säga bedömt antal barn i förskole- och skolåldrar är grunden för budgeten. När barn- och elevunderlaget minskar, minskar budgeten. Till exempel erhöll förskolan en minskad budget om 10,5 mkr inför budgetåret 2025 till följd av minskat antal barn.

Barn- och utbildningsnämnden fastställde under hösten 2024 en inriktning om att all tills vidare anställd personal som kunde riskera övertalighet till följd av minskat antal barn i förskoleåldrar, ska erbjudas anställning i en personalpool. Personalen ska erbjudas längre vikariat eller eventuella vakanta tjänster som uppstår för att stärka kompetens och kvalitet i förskolan. När personalen finns i en pool och ersätter andra som är frånvarande ökar inte kostnaderna. Att inte gå till uppsägningar utan behålla personalen i en personalpool, motiveras också av behovet att vara förberedd för den förväntade framtida inflyttningen och ökningen av barn i förskoleåldrar i Luleå.

Det finns inte några lokala riktlinjer om barngruppernas storlek i Luleå. Det finns oftast inte i någon kommun. De flesta kommunerna i Sverige har en resursfördelningsmodell som indirekt anger barngruppernas storlek och bemanning.

Barn- och utbildningsnämnden resursfördelningsmodell till förskolan baseras på att varje barngrupp, kallad avdelning i Luleå, har 17 heltidsplacerade barn och en grundbemanning om tre heltidsanställda, legitimerad förskollärare och yrkesutbildade barnskötare. För varje heltidsplacerat barn inom denna modell får rektor en barnpeng om i snitt 116 tkr. Pengen betalas ut med en tolfedel (1/12) varje månad under tiden som barnet uppehåller platsen. För varje barn som en barngrupp eventuellt inte kan fyllas upp till 17 heltidsplacerade barn eller minskas, krävs motsvarande resurstillskott (116 tkr) annars kan inte grundbemanningen om tre heltider finansieras.

Om alla barngrupper ska minska och personaltätheten behållas krävs omfattande resurstillskott till förskolan. Om förskolans barngrupper skulle ha 15 heltidsplacerade barn och tre heltidsanställda (i stället för 17 heltidsplacerade barn) innebär det en ökad kostnad om 44 mkr. Om hälften av dessa barngrupper skulle ha 12 heltidsplacerade barn och tre heltidsanställda innebär det en totalt ökad kostnad om 78 mkr för Luleås del. (Beräkningen är gjord på antalet barngrupper/avdelningar mars 2025).

Barn- och utbildningsnämnden har under flera år haft som mål om att barngruppernas storlek i förskolan inte ska öka. Uppföljningar visar att Luleås

barngrupper har varit likvärdigt stora och inte ökat under åren 2020–2024. De har under de aktuella åren varierat mellan 16,7-16,1 barn per avdelning. Luleås barngrupper är dock något större än snittet i den jämförbara kommungruppen, Större städer. De två senaste åren (2023 och 2024) var Luleås barngrupper i snitt 16,3 respektive 16,1 barn per barngrupp medan snittet i den jämförbara kommungruppen samma år var 15,7 och 15,8 barn (SCB, Kolada).

Samtidigt visar samma statistik att antalet barn per årsarbetare i pedagogisk verksamhet i Luleå är likvärdig den jämförbara kommungruppens. 5,2 och 5,1 barn per årsarbetare i Luleå och 5,1 och 5,2 barn per årsarbetare i den jämförbara kommungruppen år 2023 respektive 2024. Det visar på osäkerheten att säga något om barngruppens storlek utan att samtidigt säga något om personaltätheten.

Det finns nationella riktlinjer genom Skolverket om barngruppens storlek i förskolan. Dessa anger dock inte någon personaltäthet för den aktuella barngruppen utan är endast en riktning om en lämplig gruppstorlek. Riktlinjen anger 15 barn som en lämplig gruppstorlek för barn i åldrarna 4-5 år och 12 barn för barn i åldrarna 1-3 år.

Det pågår en nationell utredning om barngruppens storlek och bemanning. Utredningen ska enligt utredningsuppdraget föreslå hur storleken på barngrupperna kan regleras för att säkerställa en god kvalitet i förskolan samt överväga om det bör införas bindande regler för barngruppens storlek och personaltäthet. Utredningen ska redovisas till regeringen i december 2025. Förvaltningen kommer att följa vad denna utredning resulterar i.

Dialog

Dialog har förts internt inom arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen. Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen ingår även i ett nationellt SKR-nätverk för förskolan som omfattar 30-talet kommuner. Demografin och det minskade barnafödandet och därmed färre barn i förskoleåldrar är en stor utmaning i de flesta av kommunerna och något som diskuteras i nätverket. I de flesta kommunerna pågår processer för att anpassa förskolorna efter det minskande antalet barn. I flertalet kommuner sägs också personal upp till följd av minskat antal barn i förskoleåldrar.

Beslutsunderlag

- Motion (L) om minskade barngrupper på förskolan, KLF Hid: 2025.725
- Barn- och utbildningsnämndens beslut 2025-10-15 § 103, KLF Hid: 2025.10939

§ 103

Motion (L) om minskade barngrupper på förskolan

Ärendenr 2025/81-1.1.1.5

Barn- och utbildningsnämndens beslut

Barn- och utbildningsnämnden beslutar rekommendera kommunfullmäktige besluta att avslå motionen.

Reservationer

Fredrik Hjalte (L), Sana Suljanovic (M), Nicklas Kemppainen (KD), Carola Lidén (C), Arvid Persson (M) och Thomas Larsson (SD) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Fredrik Hjalte (L) och Tanja Hyving (L) har lämnat in en motion om minskade barngrupper i förskolan. Motionen har anmälts vid kommunfullmäktige 2025-01-27 § 2.

Motionärerna skriver att kommunen under 2024 meddelade att antalet barn i förskolan minskar, vilket kan leda till övertalig personal. Kommunen föreslog en personalpool för att undvika uppsägningar.

Motionärerna föreslår att de medarbetare som riskerar övertalighet till följd av minskat antal barn i förskolan i stället för att placeras i en personalpool och fungera som vikarier vid annan personals frånvaro, blir kvar vid den förskola där de senast arbetade och bidrar till minskade barngrupper och en bättre pedagogisk miljö. Motionärerna menar också att kostnaden för att behålla berörd personal som ordinarie medarbetare vid förskolorna och förstärka barngruppernas bemanning blir densamma som om personalen behålls i en personalpool då lön ändå måste betalas ut till anställd personal.

Motionärerna föreslår att

- All personal som skulle ingå i en personalpool skall bli kvar på senaste enhet de arbetade och att barngrupperna minskas i stället.
- Barngruppernas storlek minskas på alla avdelningar.

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens yttrande

Förskolans budget bygger på demografi. När barnantalet minskar, minskar också budgeten och personal riskerar övertalighet. När personalen erbjuds

anställning i en pool och ersätter andra som är frånvarande ökar inte personalkostnaderna utan anpassas till den budget som förskolan tilldelats. Motionärernas förslag att behålla den personal som hade riskerat övertalighet för att minska barngruppernas storlek är kostsam. För varje barn som en barngrupp minskar med följer en ofinansierad kostnad om cirka 116 tkr vilket motsvarar barnpengen per barn enligt den resursfördelningsmodell som barn- och utbildningsnämnden har idag. Om Luleås alla barngrupper (avdelningar) skulle minska från till exempel nuvarande 17 till 15 heltidsplacerade barn innebär det en ökad kostnad om cirka 44 mkr.

Det finns fördelar med minskade barngrupper men utifrån nuvarande ekonomiska förutsättningar för barn- och utbildningsnämnden är det inte möjligt att genomföra. Mot denna bakgrund föreslås att barn- och utbildningsnämnden beslutar att rekommendera kommunfullmäktige att avslå motionen.

Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskott har 2025-10-01 § 46 föreslagit barn- och utbildningsnämnden besluta rekommendera kommunfullmäktige besluta att avslå motionen. Under ärendets behandling i arbetsutskottet reserverade sig Sana Suljanovic (M) och Arne Nykänen (C) mot beslutet.

Sammanträdet

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen föredrar ärendet.

Fredrik Hjalte (L), Sana Suljanovic (M), Nicklas Kemppainen (KD), Carola Lidén (C), Arvid Persson (M) och Thomas Larsson (SD) föreslår bifalla motionen.

Ordföranden (S) och Maria Müller (S) föreslår bifalla arbetsutskottets förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag och Fredrik Hjalte med fleras förslag mot varandra och finner att barn- och utbildningsnämnden bifaller arbetsutskottets förslag.

Beskrivning av ärendet

Barn i förskoleåldrar minskar i hela landet. SKR har i sin senaste framskrivning (2025) bedömt att barn i förskoleåldrar 1-5 år beräknas bli minst 80 000 färre fram till år 2034. Även i Luleå minskar barn i förskoleåldrar. Utvecklingen ser ut att fortsätta under ett antal år framåt men bedöms enligt Luleås kommuns egen prognos (april 2025) stabiliseras och försiktigt öka från år 2028. Att Luleå räknar med en stabilisering och så småningom ökning av barn

i förskoleåldrar beror på att kommunen beräknar att växa genom inflyttning till följd av de Gröna industrierna.

Demografin styr den årliga budgeten till barn- och utbildningsnämnden. Det vill säga bedömt antal barn i förskole- och skolåldrar är grunden för budgeten. När barn- och elevunderlaget minskar, minskar budgeten. Till exempel erhöll förskolan en minskad budget om 10,5 mkr inför budgetåret 2025 till följd av minskat antal barn.

Barn- och utbildningsnämnden fastställde under hösten 2024 en inriktning om att all tills vidare anställd personal som kunde riskera övertalighet till följd av minskat antal barn i förskoleåldrar, ska erbjudas anställning i en personalpool. Personalen ska erbjudas längre vikariat eller eventuella vakanta tjänster som uppstår för att stärka kompetens och kvalitet i förskolan. När personalen finns i en pool och ersätter andra som är frånvarande ökar inte kostnaderna. Att inte gå till uppsägningar utan behålla personalen i en personalpool, motiveras också av behovet att vara förberedd för den förväntade framtida inflyttningen och ökningen av barn i förskoleåldrar i Luleå.

Det finns inte några lokala riktlinjer om barngruppernas storlek i Luleå. Det finns oftast inte i någon kommun. De flesta kommunerna i Sverige har en resursfördelningsmodell som indirekt anger barngruppernas storlek och bemanning.

Barn- och utbildningsnämnden resursfördelningsmodell till förskolan baseras på att varje barngrupp, kallad avdelning i Luleå, har 17 heltidsplacerade barn och en grundbemanning om tre heltidsanställda, legitimerad förskollärare och yrkesutbildade barnskötare. För varje heltidsplacerat barn inom denna modell får rektor en barnpeng om i snitt 116 tkr. Pengen betalas ut med en tolfedel (1/12) varje månad under tiden som barnet uppehåller platsen. För varje barn som en barngrupp eventuellt inte kan fyllas upp till 17 heltidsplacerade barn eller minskas, krävs motsvarande resurstillskott (116 tkr) annars kan inte grundbemanningen om tre heltider finansieras.

Om alla barngrupper ska minska och personaltätheten behållas krävs omfattande resurstillskott till förskolan. Om förskolans barngrupper skulle ha 15 heltidsplacerade barn och tre heltidsanställda (i stället för 17 heltidsplacerade barn) innebär det en ökad kostnad om 44 mkr. Om hälften av dessa barngrupper skulle ha 12 heltidsplacerade barn och tre heltidsanställda innebär det en totalt ökad kostnad om 78 mkr för Luleås del. (Beräkningen är gjord på antalet barngrupper/avdelningar mars 2025).

Barn- och utbildningsnämnden har under flera år haft som mål om att barngruppernas storlek i förskolan inte ska öka. Uppföljningar visar att Luleås barngrupper har varit likvärdigt stora och inte ökat under åren 2020–2024. De har under de aktuella åren varierat mellan 16,7–16,1 barn per avdelning. Luleås barngrupper är dock något större än snittet i den jämförbara kommungruppen, Större städer. De två senaste åren (2023 och 2024) var Luleås barngrupper i snitt 16,3 respektive 16,1 barn per barngrupp medan snittet i den jämförbara kommungruppen samma år var 15,7 och 15,8 barn. (SCB, Kolada). Samtidigt visar samma statistik att antalet barn per årsarbetare i pedagogisk verksamhet i Luleå är likvärdig den jämförbara kommungruppens. 5,2 och 5,1 barn per årsarbetare i Luleå och 5,1 och 5,2 barn per årsarbetare i den jämförbara kommungruppen år 2023 respektive 2024. Det visar på osäkerheten att säga något om barngruppens storlek utan att samtidigt säga något om personaltätheten.

Det finns nationella riktlinjer genom Skolverket om barngruppernas storlek i förskolan. Dessa anger dock inte någon personaltäthet för den aktuella barngruppen utan är endast en riktning om en lämplig gruppstorlek. Riktlinjen anger 15 barn som en lämplig gruppstorlek för barn i åldrarna 4-5 år och 12 barn för barn i åldrarna 1-3 år.

Det pågår en nationell utredning om barngruppernas storlek och bemanning. Utredningen ska enligt utredningsuppdraget föreslå hur storleken på barngrupperna kan regleras för att säkerställa en god kvalitet i förskolan samt överväga om det bör införas bindande regler för barngruppernas storlek och personaltäthet. Utredningen ska redovisas till regeringen i december 2025. Förvaltningen kommer att följa vad denna utredning resulterar i.

Dialog

Dialog har förts internt inom förvaltningen. Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen ingår även i ett nationellt SKR-nätverk för förskolan som omfattar 30-talet kommuner. Demografin och det minskade barnafödandet och därmed färre barn i förskoleåldrar är en stor utmaning i de flesta av kommunerna och något som diskuteras i nätverket. I de flesta kommunerna pågår processer för att anpassa förskolorna efter det minskande antalet barn. I flertalet kommuner sägs också personal upp till följd av minskat antal barn i förskoleåldrar.

Beslutsunderlag

- Motion (L) om minskade barngrupper på förskolan, BUF Hid: 2025.276
- Kommunfullmäktiges beslut 2025-01-27 § 2, BUF Hid: 2025.277
- Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens förslag avseende motion (L) om minskade barngrupper på förskolan, BUF Hid: 2025.1364
- Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskotts beslut 2025-10-01 § 46, BUF Hid: 2025.1396
- Presentation - Motion (L) om minskade barngrupper på förskolan, BUF Hid: 2025.1498

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige

Motion om minskade barngrupper på förskolan

Under 2024 kommunicerade kommunen ut att det kommer vara färre barn inskrivna på Luleås förskolor. För att slippa säga upp personal kommer personalen att ställas i en sk personalpool. Vi Liberaler vill inte heller säga upp personal, vi bedömer att nedgången i antalet barn är tillfällig. Vi vill heller inte att personal ska behöva vara osäkra på var de ska jobba eller vilka tider de kommer att bli anspråktaga. Istället för att flytta och ha personalen i en pool så vill Liberalerna att:

- All personal som skulle ingå i en personalpool skall bli kvar på senaste enhet de arbetade och att barngrupperna minskas i stället.
- Barngruppernas storlek minskas på alla avdelningar

Detta skulle leda till en bättre pedagogisk miljö och underlätta för pedagoger och andra anställda med både förberedelsestid samt mer tid för varje enskilt barn. Det är viktigt att på sikt försöka behålla mindre barngrupper både för elever och anställdas skull. Kostnaden för att behålla personal i barnpool eller behålla dem på respektive förskola skulle vara densamma då lön ändå måste utbetalas till anställd personal.

Fredrik Hjalte (L)

Tanja Hyving (L)

§ 217

Motion (L) om studiefriad

Ärendenr 2025/876-1.1.1.5

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att avslå motionen.

Reservationer

Matti Björk (M) och Samuel Ek (KD) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Fredrik Hjalte (L), Thomas Söderström (L) och Ylva Mjördell (L) har inkommit med en motion om studiefriad. Motionen har anmälts vid kommunfullmäktige 2025-05-19 § 93.

Motionärerna skriver att studiefriad är ett helhetsbegrepp som Liberalerna infört som handlar om att skapa studiefriad i alla delar av en elevs skolgång, från vägen till och från skolan till ordning i klassrummen. Liberalerna vill stärka elevernas möjligheter att studera på ett sätt som passar dem och förordar en metod som kallas PAX-metoden. Motionärerna skriver att metoden handlar om att arbeta med positiv förstärkning, att framhäva och lyfta gott beteende i stället för att straffa dåligt beteende, att arbeta med olika röstlägen och samtala på olika sätt i olika situationer. Motionärerna menar att införa denna modell är i många fall att formalisera ett verktyg som redan används i stor utsträckning av pedagogerna. Motionärerna föreslår:

- Att Luleå kommun själva inför PAX-modellen i skolorna upp till åk1 på prov i tre till fem år.
- Att Luleå kommun utbildar sina pedagoger i PAX-metoden för att stärka elever och lärare i klassrummet.
- Att sedan efter provperioden utvärdera utfallet av PAX-metoden.

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens yttrande

Det är av största vikt pedagoger och skolledare tillsammans med elevhälsan själva får avgöra hur de bäst kan stödja och uppmuntra eleverna i deras lärande. Skolan arbetar, precis som motionärerna skriver, redan idag med PAX-metoden som en av flera metoder.

Eftersom motionen berör den pedagogiska undervisningen, vilket är en fråga om metodik som inte bör styras politiskt, föreslår arbetsmarknads- och ut-

bildningsförvaltningen att barn- och utbildningsnämnden beslutar rekommendera kommunfullmäktige att avslå motionen.

Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskott har 2025-10-01 § 47 förslagit barn- och utbildningsnämnden besluta rekommendera kommunfullmäktige besluta att avslå motionen. Vid ärendets behandling i arbetsutskottet så reserverade sig Sana Suljanovic (M) mot beslutet.

Barn- och utbildningsnämnden har 2025-10-15 § 104 föreslagit kommunfullmäktige besluta att avslå motionen. Vid ärendets behandling reserverade sig Fredrik Hjälte (L), Sana Suljanovic (M), Nicklas Kemppainen (KD) och Arvid Persson (M) mot beslutet.

Sammanträdet

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen föredrar ärendet.

Mathias Karvonen (V) föreslår bifalla barn- och utbildningsnämndens förslag.

Matti Björk (M) och Samuel Ek (KD) föreslår bifalla motionen.

Beslutsgång

Ordföranden ställer barn- och utbildningsnämndens förslag och Matti Björk med fleras förslag mot varandra och finner att arbetsutskottet bifaller barn- och utbildningsnämndens förslag.

Dialog

Dialog är genomförd internt på arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Motion (L) om studiefrid, KLF Hid: 2025.5069
- Barn- och utbildningsnämndens beslut 2025-10-15 § 104, KLF Hid: 2025.10940

§ 104

Motion (L) om studiefrid

Ärendenr 2025/195-1.1.1.5

Barn- och utbildningsnämndens beslut

Barn- och utbildningsnämnden beslutar rekommendera kommunfullmäktige besluta att avslå motionen.

Reservationer

Fredrik Hjalte (L), Sana Suljanovic (M), Nicklas Kemppainen (KD) och Arvid Persson (M) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Fredrik Hjalte (L), Thomas Söderström (L) och Ylva Mjördell (L) har inkommit med en motion om studiefrid. Motionen har anmälts vid kommunfullmäktige 2025-05-19 § 93.

Motionärerna skriver att studiefrid är ett helhetsbegrepp som Liberalerna infört som handlar om att skapa studiefrid i alla delar av en elevs skolgång, från vägen till och från skolan till ordning i klassrummen. Liberalerna vill stärka elevernas möjligheter att studera på ett sätt som passar dem och förordar en metod som kallas PAX-metoden. Motionärerna skriver att metoden handlar om att arbeta med positiv förstärkning, att framhäva och lyfta gott beteende i stället för att straffa dåligt beteende, att arbeta med olika röstlägen och samtala på olika sätt i olika situationer. Motionärerna menar att införa denna modell är i många fall att formalisera ett verktyg som redan används i stor utsträckning av pedagogerna. Motionärerna föreslår:

- Att Luleå kommun själva inför PAX-modellen i skolorna upp till åk1 på prov i tre till fem år.
- Att Luleå kommun utbildar sina pedagoger i PAX-metoden för att stärka elever och lärare i klassrummet.
- Att sedan efter provperioden utvärdera utfallet av PAX-metoden.

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens yttrande

Det är av största vikt pedagoger och skolledare tillsammans med elevhälsan själva får avgöra hur de bäst kan stödja och uppmuntra eleverna i deras lärande. Skolan arbetar, precis som motionärerna skriver, redan idag med PAX-metoden som en av flera metoder.

Eftersom motionen berör den pedagogiska undervisningen, vilket är en fråga om metodik som inte bör styras politiskt, föreslår arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen att barn- och utbildningsnämnden beslutar rekommendera kommunfullmäktige att avslå motionen.

Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskott har 2025-10-01 § 47 förslagit barn- och utbildningsnämnden besluta rekommendera kommunfullmäktige besluta att avslå motionen. Vid ärendet behandling i arbetsutskottet så reserverade sig Sana Suljanovic (M) mot beslutet.

Sammanträdet

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen föredrar ärendet.

Fredrik Hjalte (L), Sana Suljanovic (M) och Nicklas Kemppainen (KD) föreslår att i första hand bifalla motionen, i andra hand att anse motionen besvarad.

Ordföranden (S), Maria Müller (S) och Carola Lidén (C) föreslår att bifalla arbetsutskottets förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag och Fredrik Hjalte med fleras förslag om att bifalla motionen mot varandra och finner att barn- och utbildningsnämnden bifaller arbetsutskottets förslag.

Ordföranden ställer därefter arbetsutskottets förslag och Fredrik Hjalte med fleras förslag om att anse motionen besvarad mot varandra och finner att barn- och utbildningsnämnden bifaller arbetsutskottets förslag.

Dialog

Dialog är genomförd internt på förvaltningen.

Beslutsunderlag

- Kommunfullmäktiges beslut 2025-05-19 § 93, BUF Hid: 2025.277
- Motion (L) om studiefrid, BUF Hid: 2025.833
- Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens förslag avseende motion (L) om studiefrid, BUF Hid: 2025.1365
- Barn- och utbildningsnämndens arbetsutskotts beslut 2025-10-01 § 47, BUF Hid: 2025.1397

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige

Motion om studiefrid

Liberalerna har alltid varit ett parti som framhäver att skolan är ett av de viktigaste områdena att vara bra på för att få ett starkt och välmående samhälle. Att skapa goda förutsättningar för våra unga att lära sig och att fungera i samhället är en förutsättning för ett modernt och öppet samhälle där alla har en likvärdig möjlighet till ett fritt liv. Studiefrid är ett helhetsbegrepp som Liberalerna infört som handlar om att skapa studiefrid i alla delar av en elevs skolgång, från vägen till och från skolan till ordning i klassrummen. Liberalerna vill stärka elevernas möjligheter att studera på ett sätt som passar dem och förordar en metod som kallas PAX-metoden för barn upp till årskurs 1.

I korthet så går metoden ut på 10 olika verktyg för att öka studiero och trygghet i klassrummet i en tydlig dialog med elever. Verktygen handlar om att arbeta med positiv förstärkning, vilket betyder att man framhäver och lyfter gott beteende istället för att straffa dåligt beteende. Man arbetar med olika röstlägen och samtalar på olika sätt i olika situationer.

I många fall är detta en naturlig del av pedagogisk verksamhet, att införa denna modell är i många fall endast att formalisera ett verktyg som redan används i stor utsträckning av våra fantastiska pedagoger. Det pågår just nu studier inom området och resultaten hittills är goda och Liberalerna Luleå vill därför:

- Att Luleå kommun själva inför PAX-modellen i skolorna upp till åk1 på prov i tre till fem år
- Att Luleå kommun utbildar sina pedagoger i PAX-metoden för att stärka elever och lärare i klassrummet
- Att sedan efter provperioden utvärdera utfallet av PAX-metoden

Liberalerna Luleå vill att alla ska ha goda förutsättningar att ha en trygg skolgång, fri från kränkningar och mobbing, därför är det viktigt att ha studiefrid i alla delar av skolan.

Fredrik Hjalte (L)

Thomas Söderström L

Ylva Mjärdell (L)

§ 214

Motion (SD) Slopa enprocentsmålet

Ärendenr 2024/2107-1.1.1.5

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att avslå motionen.

Sammanfattning av ärendet

Dexter Krokstedt (SD) har lämnat in en motion som föreslår

- att Luleå kommun slopar den så kallade enprocentsregeln för investering av konst vid i samband med ny- eller ombyggnation.

Motionen har väckts vid kommunfullmäktiges sammanträde 2024-11-18 § 165.

Enprocentsmålet, även känd som enprocentsregeln, innebär att en procent av budgeten ska gå till konstnärlig gestaltning när kommunen bygger nytt eller bygger om fastigheter och offentliga miljöer. Denna regel syftar till att integrera konst i offentliga miljöer och skapa kulturella och sociala värden. Idag tillämpas enprocentsregeln i Luleå kommun. Kommunala bolag uppmanas att tillämpa enprocentsregeln.

Motionären skriver att kommunen behöver prioritera i en tuff ekonomisk tid och vill därför slopa enprocentsmålet. Motionären menar att Luleå kommun i första hand måste finansiera och satsa på kommunens kärnuppgifter. I stället för att ha ett rigoröst enprocentsmål menar *motionären* att all nyinvestering av konst måste ses och motiveras från fall till fall.

Kultur- och fritidsnämnden och infrastruktur- och servicenämnden ansvarar för implementering av enprocentsregeln och har lämnat svar på motionen. Båda nämnderna rekommenderar kommunfullmäktige att avslå motionen.

Kommunstyrelseförvaltningen instämmer i nämndernas syn på vikten av enprocentsregeln i samhällsbyggnadsprocessen i syfte att främja trivsamma och estetiskt tilltalande miljöer. De beskriver också att konstnärlig gestaltning i offentliga miljöer har potential att stärka platsens identitet och människors upplevelse av platsen som mer välkomnande och meningsfull.

I kultur och fritidsnämndens svar nämns förstudien *Kulturens plats i framtidens Luleå* som släpptes 2023. I den framhålls fördelarna med att låta konst och kultur vara centrala drivkrafter i utvecklingen av ett mer attraktivt Luleå. Konsten lyfts fram som en nyckelkomponent i samhällsbyggnadsprocessen som skapar värden som kan attrahera grupper som idag är svåra att attrahera, såsom kvinnor och unga. Kommunstyrelseförvaltningen vill tillägga att en starkt attraktionskraft sannolikt kommer bidra till inflyttning vilket gynnar den kommunala ekonomin. Därför är investering i offentlig konst en strategiskt viktig fråga.

Kommunstyrelseförvaltningen bedömer att det vore allvarligt om konstnärlig gestaltning uteblev, med tanke på de mervärden som nämnderna lyfter fram i sina svar. Det finns även en risk för kostnadsökningar om projekten inte genomförs samordnat och strukturerat. Enprocentsregeln skapar, enligt nämnderna, just denna möjlighet till effektiv samordning.

Vidare vill kommunstyrelseförvaltningen tillägga att genom att implementera enprocentsregeln bidrar kommunen till ett stärkt näringsliv inom kultursektorn. Tidigare nämnd rapport (*Kulturens plats i framtidens Luleå*) framhåller vikten av en dynamisk och kompetent arbetsmarknad och synergieffekter av ett vitalt kulturliv på övriga ekonomiska utvecklingsprocesser, till exempel inom innovation.

Med anledning av ovanstående rekommenderar kommunstyrelseförvaltningen kommunfullmäktige att avslå motionen.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att avslå motionen.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Mathias Karvonen (V) föreslår bifalla kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog

Dialog är förd internt mellan kommunstyrelseförvaltningen, infrastruktur- och serviceförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Motion (SD) Slopa enprocentsmålet, KLF Hid: 2024.10105
- Kultur- och fritidsnämndens beslut 2025-10-14 § 113, KLF 2025.11041
- Infrastruktur och servicenämndens beslut 2025-10-16 § 112, KLF 2025.10993
- Förstudie om kulturens plats i framtidens Luleå, KLF Hid: 2023.1025
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande motion (SD) Slopa enprocentsmålet, KLF Hid: 2025.12436

Motion till kommunfullmäktige Luleå

Slopa enprocentsmålet

I Luleå tillämpas idag den så kallade enprocentsregeln. Denna regel innebär att 1% av budgeten ska gå till konstnärlig gestaltning när kommunen bygger nytt eller bygger om fastigheter och offentliga miljöer. Utöver det uppmanas även de kommunalt ägda bolagen att tillämpa enprocentsregeln.¹ För att illustrera detta med ett exempel innebär detta att 1% av den totala investeringskostnaden för Hertsöskolan på ca 400 miljoner kronor måste gå till konstnärlig gestaltning, vilket innebär en konstsatsning på 4 miljoner kronor.

Vi lever i ett tämligen tufft ekonomiskt läge och för oss sverigedemokrater är det en självklarhet att kommunen prioriterar rätt. Luleå kommun måste alltid i första hand finansiera och satsa på kommunens kärnuppgifter. Istället för att ha ett rigoröst enprocentsmål anser vi istället att all nyinvestering av konst måste ses och motiveras från fall till fall.

Med anledning av detta yrkar Sverigedemokraterna:

- att Luleå kommun slopar den så kallade enprocentsregeln för investering av konst vid i samband med ny- eller ombyggnation.

För Sverigedemokraterna Luleå

Dexter Krokstedt

2024-10-30

¹ <https://www.lulea.se/uppleva--gora/kultur/offentlig-konst/enprocentsregeln.html#:~:text=I%20Lule%C3%A5%20till%C3%A4mpas%20enprocentsregeln,%2D%2C%20om%2D%20eller%20tillbyggnad.>

§ 113

Motion (SD) Slopa enprocentsmålet

Ärendenr 2025/288-1.1.1.5

Kultur- och fritidsnämndens beslut

Kultur- och fritidsnämnden beslutar rekommendera kommunfullmäktige besluta att avslå motionen.

Reservationer

Per-Olof Tjårdalen (M), Arvid Persson (M) och Joas Funck (SD) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Dexter Krokstedt (SD) har lämnat in en motion gällande att föreslå Luleå kommun att slopa enprocentsmålet gällande investeringar i konst kopplat till investeringsprojekt och vill i stället att varje fall ska prövas för sig självt.

Motionen har väckts vid kommunfullmäktiges sammanträde 2024-11-18 § 165.

Motionären skriver att kommunen behöver prioritera i en tuff ekonomisk tid och vill därför slopa enprocentsmålet. Motionären menar att Luleå kommun måste alltid i första hand finansiera och satsa på kommunens kärnuppgifter. Istället för att ha ett rigoröst enprocentsmål menar man att all nyinvestering av konst måste ses och motiveras från fall till fall.

Kultur- och fritidsförvaltningens yttrande

Kultur- och fritidsförvaltningen ställer sig negativ till motionen.

Förslaget skulle medföra allvarliga negativa konsekvenser för Luleå – inte bara ekonomiskt, utan även socialt, kulturellt och strategiskt. Konstnärlig gestaltning är en grundläggande del i ett långsiktigt och hållbart samhällsbyggande. Den bidrar till att forma miljöer där människor vill bo, verka och mötas. Att utreda konstnärlig gestaltning separat för varje projekt är ineffektivt och kostnadsdrivande. Det leder till merkostnader för projektering, samordning, upphandling och kommunikation, och riskerar att konstnärliga inslag uteblir helt, trots att de är beslutade. Genom att arbeta utifrån en samlad policy, såsom enprocentsregeln, kan resurser samordnas och ge större effekt, högre kvalitet och bättre ekonomisk kontroll.

Konstnärlig gestaltning i offentliga miljöer har potential att stärka platsens identitet, främja medskapande och bidra till social hållbarhet. Genom konstnärlig gestaltning formas offentliga miljöer som människor upplever som välkomnande, trygga och meningsfulla. Den bidrar till att ge platser en tydlig identitet, främjar inkludering och skapar förutsättningar för delaktighet och engagemang i det gemensamma rummet.

I rapporten "Kulturens plats i Luleå" som släpptes 2023 framhålls att konst och kultur är centrala drivkrafter i den gröna omställningen och i utvecklingen av ett attraktivt och hållbart Luleå. Konsten lyfts fram som en nyckelkomponent i att bygga ett samhälle som är inkluderande, resilient och som skapar berättelser som engagerar både invånare och besökare.

Konstnärlig gestaltning är en självklar och integrerad del av kommunens investeringsprojekt. Att frånga denna princip skulle försvaga Luleås kulturella profil, minska kvaliteten i den fysiska miljön och innebära ett steg bort från den typ av samhällsutveckling kommunen vill främja. I en tid då Luleå står inför omfattande samhällsomvandling är det avgörande att investera i platsens själ och attraktionskraft. Konsten är en viktig del av detta arbete och är en strategisk investering i kommunens framtid.

Kultur- och fritidsnämndens arbetsutskott har 2025-09-30 § 51 föreslagit kultur- och fritidsnämnden besluta rekommendera kommunfullmäktige besluta att avslå motionen.

Sammanträdet

Kultur- och fritidsförvaltningen föredrar ärendet.

Per-Olof Tjårdalen (M), Joas Funck (SD) Andreas Bergström (KD) Arvid Persson (M) föreslår bifalla motionen.

Ann-Christine Larsson (S), Kati Jääskeläinen (V), Fredrik Sidevärn (C), Anna Tannersjö (MP) föreslår bifalla arbetsutskottets förslag.

Joas Funck (SD) reserverar sig skriftligen mot beslutet enligt följande:

Med anledning av att kultur- och fritidsnämnden har valt att rekommendera kommunfullmäktige att avslå motionen från SD reserverar jag mig mot nämndens beslut.

Sverigedemokraterna anser att Luleå kommun befinner sig i ett ekonomiskt läge där kärnverksamheterna såsom vård, skola, omsorg och trygghet bör prioriteras före symboliska och estetiska satsningar. Att avsätta en fast procent av varje investering till

konst oavsett projektets karaktär, behov eller ekonomiska förutsättningar är inte ett ansvarsfullt sätt att använda skattebetalarnas pengar.

Varje investering bör i stället bedömas utifrån sina egna meriter. I vissa projekt kan konstnärlig gestaltning vara motiverad och önskvärd, i andra inte. En generell regel som automatiskt reserverar en procentandel till konst riskerar att skapa incitament att köpa in konst för att den är dyr snarare än för att den tillför ett kulturellt värde eftersom konstinköpen måste uppgå till en viss summa. Detta blir extra slösaktigt och orimligt vid större projekt. Att reservera 1 % vid bygget av exempelvis badhuset på Hertsön som kostar 400 miljoner innebär att konst måste köpas för 4 miljoner vilket uppenbart bryter mot den hushållning med skattemedel som Sverigedemokraterna värnar.

Kommunen ska självklart värna kulturens roll i samhällsbygget men kulturpolitiken måste bygga på prioriteringar och inte på rigida mål som saknar koppling till den ekonomiska verkligheten. Att pröva konstnärliga inslag från fall till fall är inte att nedvärdera konsten utan att ta ansvar för ekonomin och för medborgarnas förtroende.

Mot denna bakgrund reserverar jag mig mot beslutet och ställer mig bakom motionen om att avskaffa enprocentsmålet.

Beslutsgång

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag och Per-Olof Tjårdalen med fleras förslag mot varandra och finner att kultur- och fritidsnämnden bifaller arbetsutskottets förslag.

Dialog

Dialog är förd internt i kommunen inom och mellan kultur- och fritidsförvaltningen, infrastruktur- och serviceförvaltningen och kommunstyrelseförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Motion (SD) avseende slopande av enprocentsregeln, KFF Hid: 2025.1199
- Kultur- och fritidsförvaltningens förslag till beslut avseende motion (SD) avseende slopande av enprocentsregeln, KFF Hid: 2025.1488
- Kultur- och fritidsnämndens arbetsutskotts beslut 2025-09-30 § 51, KFF Hid: 2025.1527
- Presentation OFF-konsten 20251013, KFF Hid: 2025.1661

Beslutet skickas till

Kommunstyrelseförvaltningens kansli

Kommunfullmäktige

§ 112

Motion (SD) Slopa enprocentsmålet

Ärendenr 2025/652-1.1.1.5

Infrastruktur- och servicenämndens beslut

Infrastruktur- och servicenämnden beslutar rekommendera kommunfullmäktige besluta att avslå motionen.

Sammanfattning av ärendet

Dexter Krokstedt (SD) har lämnat in en motion om att slopa enprocentmålet.

Motionen har väckts vid kommunfullmäktiges sammanträde 2024-11-18 § 165.

I Luleå tillämpas idag den så kallade enprocentregeln. Denna regel innebär att 1 % av budgeten ska gå till konstnärlig gestaltning när kommunen bygger nytt eller bygger om fastigheter och offentliga miljöer. Utöver det uppmannas även de kommunalt ägda bolagen att tillämpa enprocentregeln. Motionären illustrerar detta med ett exempel: detta innebär att 1 % av den totala investeringskostnaden för Hertsöskolan på ca 400 miljoner kronor måste gå till konstnärlig gestaltning, vilket innebär en konststatsning på 4 miljoner kronor.

Vi lever i ett tämligen tufft ekonomiskt läge och för oss sverigedemokrater är det en självklarhet att kommunen prioriterar rätt. Luleå kommun måste alltid i första hand finansiera och satsa på kommunens kärnuppgifter. I stället för att ha ett rigoröst enprocentsmål anser vi i stället att all nyinvestering av konst måste ses och motiveras från fall till fall.

I motionen yrkar SD att Luleå kommun slopar den så kallade enprocentregeln för investering av konst vid i samband med ny- eller ombyggnation.

Infrastruktur- och serviceförvaltningens yttrande

Infrastruktur- och serviceförvaltningen konstaterar att konstnärlig gestaltning är en viktig del av samhällsbyggnadsprocessen och att den bidrar till att skapa en attraktiv och estetiskt tilltalande miljö. Konstnärlig gestaltning är en del i ett långsiktigt och hållbart samhällsbyggande. Den bidrar till att forma miljöer där människor vill bo, verka och mötas. Att utreda konstnärlig gestaltning separat för varje projekt är ineffektivt och kostnadsdrivande. Genom att arbeta utifrån en samlad policy, såsom enprocentregeln, kan resurser samordnas och ge större effekt, högre kvalitet och bättre ekonomisk kontroll. Den summa som

avsätts till konstnärlig gestaltning är 1 % av entreprenadsumman och oförutsett, inte hela investeringssumman för objektet (då det i den summan också ingår kostnader för projektledare och byggherrekostnader).

Konstnärlig gestaltning i offentliga miljöer har potential att stärka platsens identitet, främja medskapande och bidra till social hållbarhet. Genom konstnärlig gestaltning formas offentliga miljöer som människor upplever som välkomnande, trygga och meningsfulla.

Infrastruktur- och servicenämndens arbetsutskott har 2025-10-02 § 44 föreslagit infrastruktur- och servicenämnden besluta rekommendera kommunfullmäktige besluta att avslå motionen.

Sammanträdet

Ordföranden (V), Fredrik Hjalte (L), Hans Å Strandberg (M), Siw Ahlfort (MP), Bo Larsson (-) och Tommy Haapala (S) föreslår bifalla arbetsutskottets förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag under proposition och finner att infrastruktur- och servicenämnden bifaller förslaget.

Dialog

Dialog är förd internt i kommunen inom kultur- och fritidsförvaltningen och mellan tjänstepersoner inom kultur- och fritidsförvaltningen, infrastruktur- och serviceförvaltningen och kommunstyrelseförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Motion (SD) Slopa enprocentsmålet, SBF Hid: 2025.2353
- Infrastruktur- och serviceförvaltningens förslag till beslut avseende motion (SD) slopa enprocentsmålet, SBF Hid: 2025.3347
- Infrastruktur- och servicenämndens arbetsutskotts beslut 2025-10-02 § 44, SBF Hid: 2025.3512

Beslutet skickas till

Sektor samhällsutveckling och demokrati
Kommunfullmäktige

ulturens plats i framtidens Luleå

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
1.1 KULTUREN SOM DRIVANDE KRAFT I SAMHÄLLSOMSTÄLLNINGEN	7
1.2 UPPDRAG OCH UTFÖRANDE	7
1.3 OM RAPPORTFÖRFATTARNA	8
2. Utveckling av kulturlivet	9
2.1 FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR KULTUR	10
2.1.1 KULTURENS INFRASTRUKTUR	10
2.1.2 BEFINTLIG OCH NY FINANSIERING	13
2.1.3 LOKALER	16
2.1.4 DIGITALA FÖRUTSÄTTNINGAR	17
2.1.5 KOMPETENS	17
2.2 UTVECKLA DET LOKALA	18
2.2.1 RESIDENSSTAD	18
2.2.2 KULTUR UTANFÖR CENTRALORTEN	18
2.2.3 NATIONELLT OCH INTERNATIONELLT UTBYTE	19
2.3 PUBLIKEN	19
2.3.1 INTERNATIONELLT	20
2.3.2 KOMMUNIKATION	21
2.3.3 STÖRRE EVENEMANG	21
2.3.4 KULTUR FÖR BARN, UNGA OCH UNGA VUXNA	22
2.4 PERSPEKTIV	23
2.4.1 DE NATIONELLA MINORITETERNA OCH URFOLKET SAMERNA	23
2.4.2 TILLGÄNGLIGHET	25
3. Gestaltning av staden och kommunen	26
3.1 GESTALTAD LIVSMILJÖ MED CREATIVE PLACEMAKING	27
3.2 ARKITEKTUR	29
3.2.1 ATT BYGGA STAD – INTE OBJEKT	29
3.2.2 NYA MÄRKESBYGGNADER	29

3.3 FORM OCH DESIGN	30
3.3.1 FORM	30
3.3.2 DESIGN SOM OBJEKT OCH PROCESS	30
3.4 KULTURMILJÖ	31
3.5 OFFENTLIG KONST	31
3.5.1 KONST REDAN I PLANSKEDET - ATT SKAPA VÄRDE I STADEN	31
3.5.2 FÖRANKRING	31
3.5.3 KONSTNÄRLIG KVALITET	32
3.5.4 SÄRSKILT FOKUS FÖR LULEÅ	33
3.5.5 SAMVERKAN MED ANDRA AKTÖRER KRING GESTALTNING	33
 4. Strategiska beslut och samarbetsprocesser	 35
4.1 KULTURENS UTVECKLING SOM STRATEGISK INRIKTNING	36
4.2 KUNSKAPSHÖJNING	36
4.3 ARBETSKULTUR OCH PROCESSER	37
4.4 SAMVERKAN MED OFFENTLIGA AKTÖRER	37
4.4.1 SAMVERKAN MED BODEN	37
4.4.2 REGION NORRBOTTEN	38
4.5 UNIVERSITETET	38
4.6 NÄRINGSLIVET	39
 5. Mervärden	 40
5.1 SOCIAL HÅLLBARHET	41
5.2 EKOLOGISK HÅLLBARHET	41
5.3 KULTUR SOM NÄRING	41
 6. Sammanfattning	 42
 7. Fristående forskningsbakgrund	 44
 8. Medverkande i förstudien	 53

Inledning

1.1 KULTUREN SOM DRIVANDE KRAFT I SAMHÄLLSOMSTÄLLNINGEN

Industrins gröna omställning innebär tusentals nya arbetstillfällen, komplex teknisk utveckling och en kraftigt ökad befolkning i norra Sverige. För att den planerade utbyggnaden i norr ska kunna genomföras behövs insatser som får människor att bo kvar, lockar personer från andra delar av landet och inte minst, får människor från andra länder att flytta till norra Sverige. Samhället behöver göras mer attraktivt för grupper som idag är svåra att attrahera, såsom kvinnor och unga. Jobb, bostad och välfärdstjänster som vård och skola är en självklar grund. I Luleå finns dessutom redan rik tillgång till natur och idrott som bidrar till människors livskvalitet. Utöver det kan kulturen, med en kraftfull satsning, bli den magnet som håller kvar och lockar nya invånare till norr.

Ett stärkt kulturliv kommer att attrahera nya målgrupper till kommunen. Kultur ger mening till människors liv. Den påminner oss om att vi inte enbart finns till för att prestera utan för att uppleva, känna och reflektera. Öppna och mångkulturella samhällen präglas dessutom alltid av ett starkt kulturliv. Det beror på att kulturen skapar öppenhet för nya perspektiv och tolerans mellan människor.

Kulturen kan vara en drivande kraft för samhällsomställning i norra Sverige. För att skapa ett hållbart samhällsbygge gäller det att inte se kulturen som ett särintresse, utan att ta fram processer för att integrera kultur och gestaltning av gemensamma miljöer som självklara delar i utvecklingen.

1.2 UPPDRAG OCH UTFÖRANDE

Denna förstudie är ett strategiskt dokument som fokuserar på förutsättningar för att utveckla kulturen på lång sikt. Här beskrivs hur infrastrukturen för kulturen kan stärkas med målet att Luleå ska bli en levande kulturkommun genom en rad olika förslag och rekommendationer. Rapporten föreslår däremot inte särskilda insatser för varje enskilt kulturområde, då detta är ett mer långsiktigt arbete som behöver göras genom en kartläggning av befintliga värden i kommunen och en fördjupad kulturplan.

Förstudien grundar sig på intervjuer med ett 60-tal personer från bland annat Luleå kommun, dess kulturaktörer, Region Norrbotten, samt näringslivet i kommunen. Därtill har vi talat med en rad experter på olika områden för att få en fördjupad förståelse för vissa av de förslag och rekommendationer som tagits fram.

Rapporten är disponerad i fyra avsnitt: Utveckling av kulturlivet, Gestaltning av staden och kommunen, Strategiska beslut och samarbetsprocesser och Mervärden. Förslag och rekommendationer listas löpande i de två första avsnitten. Avslutningsvis listas de viktigaste utvecklingsområdena för denna förstudie i sammanfattningen.

En fristående forskningsbakgrund presenteras längts bak i förstudien. Denna ger en vetenskaplig bas till rapporten och fokuserar på kulturens betydelse i utvecklingen av städer, med särskilt fokus på Luleå. Här utvidgas och fördjupas även frågor om hur kultur kopplas till olika mervärden som kreativa näringar, platsens identitet och marknadsföring av staden.

1.3 OM RAPPORTFÖRFATTARNA

Magdalena Malm är curator och konsult för utvecklingsfrågor inom kulturområdet. Hon har bland annat utfört uppdrag för ArkDes, Riksarkitekten, Kulturdepartementet, Kungliga konsthögskolan och medverkade i den statliga utredningen Från kris till kraft. Återstart efter Corona. Malm var fram till 2019 direktör för Statens konstråd och innan dess grundade och drev hon konstplattformen MAP, Mobile Art Production. Magdalena har curaterat utställningar bland annat på Moderna Museet, Venedigbiennalen och på Iaspis.

Foto: Elin Strand Ruin

Michael Johansson är konsult inom kulturområdet med bred kunskap om kulturpolitiska strukturer på kommunal, regional och nationell nivå. Michael har skrivit en rad rapporter för olika organisationer på kulturområdet, bland annat bransch- och arbetsgivarorganisationen Svensk Scenkonst. Han var verksamhetsledare för intresseorganisationen Länsteatrarna i Sverige mellan åren 2018-2022. Michael Johansson ingår i Kulturfonden för Sverige och Finlands styrelse.

Foto: Jonas Jörneberg

Thomas Borén är docent i kulturgeografi vid Stockholms universitet. Fokus i hans forskning är på strategisk samhällsplanering och kulturens roll i urban utveckling. Genom ett antal forskningsprojekt med fältstudier i Sverige och olika delar av Europa har urban policy och planering undersökts i relation till kultur och kulturaktörer för att förstå hur utvecklingsidéer sprids inom och mellan städer, hur de anpassas och utformas givet lokala förutsättningar och möjligheter.

Dominic Power är professor i kulturgeografi vid Stockholms universitet. Han är en ekonomgeograf som främst sysslar med relationerna mellan kultur och ekonomi, och den ekonomiska geografin för innovation, entreprenörskap och samtida ekonomiska förändringar. Mycket av hans arbete har berört kulturella och kreativa näringar och kulturekonomin. Det handlar om forskning både om kulturindustrins och ekonomins allmänna parametrar och sektorsspecifik forskning om musik-, design- och modebranschen.

Utveckling av kulturlivet

2.1 FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR KULTUR

Många tänker på en teater- eller operaföreställning när man talar om kultur. Men kulturen är bred och innehåller allt från filmer på bio, de låtar vi lyssnar på i Spotify, en spelning på pubben, till design av en lampa i vårt vardagsrum och en konstutställning.

Kultur är även att delta i en teatergrupp, sjunga i kör, gå på drej- eller skrivarkurs. Att ett barn får lära sig ett instrument eller att teckna serier. Kulturen är både underhållning, fördjupat meningsskapande och utveckling av människors egna kreativitet.

Mycket av detta finns redan i Luleå genom att det finns en kombination av yrkesverksamma konstnärer och aktörer som Galleri Syster och Luleåbiennalen. Likväl biblioteken som arbetar i kommunens olika stadsdelar, Kontext - litterär scen i Luleå, Lule Stassteater, Dansinitiativet och mycket mer.

Alla kulturella uttryck har dock olika förutsättningar som behöver tas hänsyn till. För att skapa en mer levande kommun med kulturen som attraktionskraft så behöver det göras satsningar och dessa bör ses som en investering.

Denna rapport bygger i stort på det som inom forskningen kallas Creative placemaking. Metoden tar fasta på det kulturliv som redan finns, initiativ från enskilda kulturaktörer och försöker underlätta för dem att realisera sina idéer. Att använda sig av creative placemaking innebär att utveckla platsens förutsättningar och de värden som finns i form av civilsamhälle, kultur, näringsliv, utbildning, byggnader och platser med mera.

2.1.1 KULTURENS INFRASTRUKTUR

Luleå kommun har redan idag ett rikt kulturliv som består av offentligt, såväl som privat, finansierade verksamheter samt ideella engagemang. Men likt många andra delar av samhället kommer även kulturlivet att behöva utvecklas i takt med att kommunen växer. Det kommer krävas tid och resurser i form av ekonomiska medel såväl som personal, lokaler och andra förutsättningar.

Kulturlivets ekosystem har en stor bredd. Konstnärer ska kunna leva och bo i kommunen, det behöver finnas ett fritt kulturliv som får växa och förändras som det vill samtidigt som starka och robusta institutioner utgör en grund. Viktigast är att allt förändringsarbete som berör kulturlivet i kommunen utgår från skaparna och konstnärernas förutsättningar och behov.

För att kunna stärka kulturlivet i Luleå kommun och för att göra kommunen mer levande krävs att det finns många kulturskapare och arrangörer som väljer att leva och arbeta i Luleå och i Norrbotten. Utgångspunkten för att stärka kulturlivet måste vara kulturskaparna, kreatörerna, arrangörerna och kulturverksamheterna. För att åstadkomma ett vitalt kulturliv behövs en spännvidd mellan professionella institutioner, kommersiella aktörer men också gott om utrymme för det fria kulturlivet och det egna utövandet.

KULTURSKAPARNA

Precis som för andra yrkesgrupper så behöver konstnärer, kreatörer och skapare känna sig attraherade och vilja leva och bo i norra Sverige. Det måste bland annat finnas arbetstillfällen och en stark infrastruktur för kulturen. Likväl behöver det finnas ett engagemang och

en känsla av att kulturen tas på allvar. Med en mångfald av kulturskapare kommer det att finnas goda förutsättningar för att kulturen ska frodas och växa, inte bara i Luleå kommun utan även i hela norra Sverige.

Viktigt är även att förstå att många kulturskapare och konstnärer ofta arbetar utan ersättning för att starta igång projekt och hitta samarbeten. Ofta finansieras detta ur egen ficka. Därför behöver kommunen vara bra på att bemöta de skaparna professionellt, inlyssnande och med en vilja att stötta dem med kreativa lösningar. Genom att ha detta förhållningssätt så är det möjligt att ta till vara värdefulla initiativ som till exempel Musikens Makt. Det är också viktigt att förstå att utförsäljning av fastigheter som används av kulturaktörer kan inverka negativt på deras verksamhet.

DET FRIA KULTURLIVET

En annan viktig del i den kulturella infrastrukturen är det fria kulturlivet. Verksamheter och projekt som uppstår från kreativa och konstnärliga idéer. Ett fritt kulturliv stimulerar nya och okonventionella tankar, kan samla konstnärer i grupp och kan ge publiken något annat än vad det traditionella kulturlivet kan. Exempel på hur det fria kulturlivet kan ta sig uttryck på är musiker som går samman för att bilda ett band, konstnärer som skapar ett konstnärskollektiv eller DJs som gör spelningar med nischade musikgenrer för en särskilt intresserad publik. Kommunen behöver vara möjliggörare och sedan låta kulturskaparna stå för innehållet.

INSTITUTIONERNA

Vid sidan av det fria kulturlivet finns institutionerna som grundar sig i det professionella skapandet och främjandet av kultur. Kulturinstitutionerna står för en stabilitet för konstnärer och skapare som arbets- och uppdragsgivare, men även som en leverantör av konst och kultur av hög kvalitet till invånarna. Institutionerna har ofta uppdrag från sina huvudmän som på olika sätt bidrar till ett starkt kulturliv för kommunen.

ARRANGÖRER OCH ANDRA FRÄMJARE

För att kulturen ska nå ut till invånarna krävs att det finns många arrangörer i en kommun. Arrangörerna kan vara professionella såväl som ideella, båda lika viktiga för att hålla uppe den kulturella infrastrukturen. Arrangörer är nödvändigtvis inte skapare själva, även om de kan vara det. Många är föreningar eller organisationer som bokar eller anordnar kulturevenemang eller upplåter en plats för kulturskapare. Arrangörerna kan ses som länken mellan de som skapar konsten och publiken.

När det gäller de professionella arrangörerna så behöver det finnas stöd för att kunna bedriva sin verksamhet, stödet kan bland annat ges i form av hjälp med tillståndsansökningar hos kommunen och tillgång till lämpliga lokaler.

Arrangörerna är ofta i behov av utbildningar och nätverk för att kunna utvecklas i sin roll som arrangörer. Det finns redan många aktörer i Luleå kommun som arbetar med arrangörsutveckling men området behöver trots det stärkas för att kunna möta behovet av kunniga arrangörer.

Vidare finns det kulturaktörer som arbetar för att främja kulturlivet i kommunen och regionen. Exempel är kulturföreningar och organisationer som stöttar kulturskapare ekonomiskt såsom Filmpool Nord.

FÖRSLAG

Fördjupad kulturplan

För att kunna göra Luleå till en starkare kommun behöver man ta vara på och stärka det kulturliv som redan finns. Det behövs en ordentlig undersökning av vilka konstnärer och kulturaktörer som redan verkar i kommunen för att ta vara på vilka insatser som krävs. Detta bör resultera i en fördjupad kulturplan som inte enbart beskriver hur kulturlivet i kommunen ska vara de kommande åren. Utöver löpande behov ska den ta fasta på nya idéer, konkreta utvecklingsområden och koppla åtgärdsinsatser till detta.

Kultursamordnande funktion

I våra intervjuer återkommer iakttagelsen att det verkar finnas glapp i hur kulturaktörernas behov kommuniceras till kommunens olika förvaltningar. För att det arbete som görs i en fördjupad kulturplan ska hållas levande behöver det finnas en funktion som ansvarar för återkoppling mellan kulturlivet och kommunen och kontinuerligt skapar den dialog som behövs. Denna funktion bör även ha i uppgift att hålla sig ajour med hur kulturlivet utvecklas samt se över att praktiska förutsättningar som efterfrågas, såsom tillgång till lokaler och utrustning.

Utveckla dialogen mellan kommunen och kulturlivet

Kommunen bör systematisera hur dialog förs med hela kulturlivet i kommunen. På så sätt går det att fånga upp de behov som finns, exempelvis gällande hyreskostnader, projekt, lokaler och upphandling. Denna funktion skulle även kunna inkludera ett nätverk mellan de olika kulturaktörerna och kommunen. Detta bör göras på ett sätt så att så många som möjligt får delta i dialogerna.

REKOMMENDATIONER

- Subventionera vissa av föreningarnas och arrangörens kostnader, exempelvis hyreskostnader i kommunens egna lokaler.
- Öppna upp för kulturlivet att ta mer initiativ och möjlighet att skapa arrangemang för invånarna.

KOMMUNENS ROLL

För verksamheter som exempelvis konsthallen och bibliotek är kommunen självklar huvudman. En bra utgångspunkt utöver detta är att kommunen fokuserar på sina egna verksamheter men låter kulturlivet driva fler arrangemang med stöd av kommunen. På så vis blir kommunen en möjliggörare för kulturen. Kommunen har beställt en utredning om hur den egna arrangörsverksamheten kan utvecklas, detta är något som är positivt och i rätt riktning för utvecklingsarbetet.

Kommunen har även en viktig roll som beställare av kultur genom skolorna, exempelvis genom bokning av teaterföreställningar och besök hos konsthallen. Det är något som bör upprätthållas och utvecklas.

REKOMMENDATION

- Renodla kommunens roll som möjliggörare för andra kulturaktörer.

2.1.2 BEFINTLIG OCH NY FINANSIERING

Många gånger finansieras kulturverksamheter av en blandning av offentliga och privata medel. När det gäller de delar av kulturlivet som främst finansieras av privata medel är de beroende av att det finns en betalvilja hos publiken och mottagarna. Det måste alltså finnas ett tillräckligt starkt publikunderlag och en tillräckligt hög efterfrågan. Sådana faktorer kan skaparna ofta anpassa sig till, och även arbeta för att skapa andra typer av intäkter såsom sponsring. Vidare finns det en rad verksamheter som har en blandfinansiering. Sådana skulle kunna vara föreningar som både får någon form av bidrag från kommunen och som även behöver täcka större delen av sina kostnader med andra intäkter.

Viktigt att påpeka är att kulturen inte är gratis och måste få kosta pengar, kulturskapare och konstnärer ska ses som andra yrkesutövande, löntagare och företagare. Det är något som såväl kommunen såväl som publik behöver förhålla sig till och vänja sig vid.

OFFENTLIGT FINANSIERAD KULTUR

När det gäller offentligt finansierade verksamheter finns i stor grad ett beroende av den kommunala kulturbudgeten och andra bidrags/anslagsgivare. Ofta villkoras medel med ett uppdrag, exempelvis att verksamheten ska nå en särskild målgrupp. Kulturverksamheter som finansieras av offentliga medel är viktiga för att upprätthålla en stabil tillgång och hög nivå på konst och kultur. De är också viktiga arbetsgivare. Dock behöver de inte alltid tillhandahålla kultur enbart för en bred massa utan kan även vara viktiga aktörer för smalare uttryck. Utmaningen för de verksamheter som drivs helt på årliga projektbidrag är att det är svårt att skapa en långsiktighet, något som kan få konsekvenser för utförande och kvalitet.

Stödgivningen som räknas upp enligt index gör det möjligt för offentligt finansierade kulturverksamheter att upprätthålla hög kvalitet på sin verksamhet. Det kommer skapa en stabilitet som även kan generera samarbeten. Med en stark offentlig finansiering av kultur stärks även många privata kulturaktörer och skapare. Inte minst när det offentliga står som beställare eller uppdragsgivare. På så sätt skapas ett levande kulturliv som är mångfacetterat där kulturen kan utvecklas organiskt. Det är också viktigt att ha med sig att de flesta professionella kulturskapare vill kunna leva på sitt yrke, något som idag inte är en självklarhet.

FÖRSLAG

Räkna upp anslagen för de offentligt finansierade verksamheterna enligt index

Det finns många kulturverksamheter i Luleå kommun som idag finansieras helt eller till största delen av stöd från den kommunala kulturbudgeten. En viktig aspekt att ta med i budgetarbetet är att stöden behöver räknas upp enligt index annars uppstår en urholkning av verksamheternas ekonomier.

Se över det befintliga stödsystemet så att det blir mer anpassat till dagens kulturliv

För att skapa goda förutsättningar för kulturen är det viktigt att stöden är långsiktiga och ges med god framförhållning. Eftersom kulturlivet ständigt utvecklas bör kommunens stödsystem kontinuerligt ses över och anpassas. Det är även önskvärt att stödgivning till föreningar förenklas och ses över. Luleå kommun håller för närvarande på att se över sina rutiner och riktlinjer för sin stödgivning vilket är positivt.

FINANSIERING MED NÄRINGSLIVET

När norra Sverige nu expanderar är det avgörande att räkna in kulturen som drivande kraft i samhällsomställningen. Utan levande städer finns en större risk att inte kunna lösa bemanningen av den nya industrin och andra verksamheter som etableras. En stor utmaning är hur en satsning på kulturen ska komma till stånd innan skatteintäkterna har ökat. I Luleå finns många kulturaktörer med kreativa idéer, men det saknas finansiering. Med ökade resurser och tydliga satsningar på att ta in nationell och internationell kompetens finns mycket stor potential för att kulturen kan bli en magnet som håller kvar och lockar nya invånare till norr.

Ett fritt kulturliv bidrar i sin helhet till samhällets utveckling genom att stärka samhörighet, demokrati och öka trivsel och hälsa. Dock är det viktigt att förstå att kulturlivet behöver vara fritt för att målen ska uppnås. Att kräva sådana värden av enskilda kulturprojekt är ett effektivt sätt att kväva dem. Därför finns i politiken principen om armlängds avstånd, där medel fördelas till kulturen men inte styr dess innehåll. Liknande struktur kan uppnås när finansiering från näringslivet fördelas av en jury som utgör mellanled mellan utövare och finansiärer.

FÖRSLAG

Idétävling

Luleå kommun och näringslivet i samverkan utlyser en idétävling för Luleås framtida kultur. Tävlingen syftar till att ta till vara de många idéer som finns lokalt, och

samtidigt stimulera till nya. Kulturaktörer i Luleå kan skicka in förslag, och de kan koppla upp sig på personer utifrån som de vill involvera för nya idéer. Tävlingen skulle kunna arrangeras som ett samarbete mellan akademi, näringsliv och kommunen. En expertjury med konstnärlig kompetens utses som bedömer förslagen. Näringslivet har sedan möjlighet att gå in och finansiera genomförandet av ett urval av förslagen. Eftersom publiken i Luleå och Boden till stor del är gemensam kan idétävling med fördel göras tillsammans med Boden.

Kulturfond

För att bygga långsiktig attraktivitet i Luleå bör en kulturfond skapas där företag bidrar med finansiering, och en referensgrupp med hög konstnärlig kompetens fördelar medel till kulturens aktörer. Kommunen och regionen fortsätter naturligtvis att stödja kulturlivet och framförallt långsiktigt säkra grundbehoven.

Med en innovativ stiftelse för kultur i norr skulle strukturen med en jury skapa armlängds avstånd mellan givare och mottagare. Syftet med detta är att garantera att den kultur som görs håller högsta möjliga kvalitet. Det minskar också risken för de företag som går in med pengar. Fonden kan organiseras som en gåvostiftelse eller ideell förening, detta behöver utredas vidare.

Eftersom publiken i Luleå och Boden till stor del är gemensam kan fonden med fördel göras tillsammans med Boden.

Kultur– och näringslivslots

Från näringslivet finns en stor förståelse för att kulturen kommer att vara viktig för att locka fler personer till Luleå. Det finns en vilja att hjälpa till och stödja kulturen. Men det finns inte alltid kontakter mellan näringsliv och kulturaktörer. Därför bör kommunen tillsätta en kultur- och näringslivslots, en person med stort förtroende både i kultur och näringsliv. Denna person kan vara mellanled och förmedla kontakter mellan företag och kulturaktörer.

Komma igång-stöd

Privata kulturaktörer som vill genomföra kulturprojekt som på sikt blir självbärande kan söka "komma igång"- stöd. Genom detta ges möjlighet att under en begränsad period starta upp en verksamhet där kommunen bidrar med stöd till exempelvis hyra av utrustning och tekniker samt marknadsföring. Detta ska kunna sökas av seriösa aktörer som samtidigt förbinder sig att arrangera ett visst antal arrangemang under perioden. Stödet fråntas aktören om villkoren inte uppfylls, vid nedläggning eller om verksamheten kan bära sig själv ekonomiskt.

2.1.3 LOKALER

En viktig förutsättning för konstnärer och kulturaktörer i Luleå är att det finns tillräckligt många och ändamålsenliga lokaler av olika storlek med låga hyror.

I intervjuer framkommer att det är bra att Kulturens hus finns för större och/eller tillfälliga arrangemang såsom gästspel och turnerande artister. Däremot anser de lokala kulturaktörerna att det är dyrt att hyra in sig där och att lokalerna inte alltid är anpassade för mindre eller mer informella arrangemang. Det finns ett behov av ytterligare mellanstora lokaler utöver "Lillan", det vill säga lokaler där hyreskostnaderna inte äter upp de biljettintäkter man får in på antalet publikplatser. Det finns också ett behov av lokaler med mer informell stämning.

Utöver det behövs också lokaler för yrkesverksamma kulturskapare att kunna producera sin konst. Det kan röra sig om ateljéer, inspelningsstudios, replokaler och lokaler för produktion med mera. Alltså är det minst lika viktigt att det finns tillgång till lokaler där man inte nödvändigtvis möter publik med låga hyror och långsiktiga kontrakt eller ägande.

Fler och varierade lokaler ger förutsättningar för att få publiken att ta del av fler kulturevenemang. På så sätt byggs en vana att ta del av vad som erbjuds och en efterfrågan om att vilja ha mer.

FÖRSLAG

Kartlägg kulturlivets lokalbehov

Se över vilka lokalbehov som finns bland kulturaktörerna både för produktion och publik verksamhet och vilka behov som kan tänkas uppkomma framöver. Kulturlivets behov av lokaler ska tas med i kommunens lokalförsörjningsprogram.

Samordning av befintliga lokaler

Skapa ett samordningssystem där kulturaktörer kan boka lokaler som står oanvända i kommunen. Genom samordning kan fler nyttja dem.

REKOMMENDATIONER

- Värna om lokaler för kulturproduktion, se till att dessa har låga hyror och långsiktiga kontrakt.
- Utrusta fler lokaler med utrusning för att möjliggöra för fler kulturutövare att nyttja, bland annat genom PA-system, dansmattor, akustik.
- Skapa flera lokaler runt om i kommunen som kan användas till olika ändamål i byarna utanför staden.

2.1.4 DIGITALA FÖRUTSÄTTNINGAR

Många konstnärer är i behov av välfungerande digital infrastruktur. Det är genom goda digitala förutsättningar som många konstnärer och kulturskapare kan vara bosatta i Luleå och samtidigt nå ut med sin konst eller produktioner nationellt och globalt. Det skapar även förutsättningar för samarbete nationellt och globalt men med grunden i Luleå kommun.

2.1.5 KOMPETENS

En av de viktigaste faktorerna som spelar in för huruvida det finns ett levande kulturliv i en stad eller region är tillgången på utbildade konstnärer likväl som kulturarbetare som inte nödvändigtvis själva är skapare. För att denna tillgång ska kunna bibehållas och utvecklas krävs att hela utbildningskedjan från kultur i grundskola, gymnasieskola och kulturskola till högre utbildningar finns i regionen.

I Luleå kommun är kulturskolan en viktig verksamhet, både som mötesplats för barn och unga med gemensamma intressen men även för barns eget kulturutövande. Man arbetar inom flera konstområden och i samarbeten med skolor i hela kommunen vilket gör att man når många barn utanför staden.

Däremot haltar utbildningsmöjligheterna för äldre barn och ungdomar. Bland annat behöver de estetiska utbildningarna på gymnasiet förstärkas och breddas. Genom att skapa fler inriktningar inom det estetiska programmet för olika konstformer så skulle utbildningskedjan kunna stärkas och möjliggöra att fler unga i regionen har möjlighet att gå en estetisk gymnasieutbildning inom den konstform som intresserar dem.

Därtill behövs det så kallade ”mellanledet” stärkas. Det handlar om utbildningar mellan gymnasieskola och högre utbildningar, vilket kan vara folkhögskola eller yrkeshögskola med profiler som stärker kulturlivet. Sådana utbildningar bör inte enbart fokusera på skapande utan även producerande.

Även musiklärarutbildningen som tagits bort i Norrbotten gör att tillgången på musiklärare kommer minska med tiden, vilket i sin tur kommer få konsekvenser för hur många barn och unga som får tillgång till musikutbildning. Här bör man från Luleå kommun vara vaksam och delta i dialogen med övriga kommuner och regionen för att stärka upp detta område.

Det som händer när utbildningskedjan inte finns i regionen är att det sker en stor utflytt och en så kallad ”brain drain” av kreativa människor. Istället söker många sig till andra platser för utbildning och sedermera jobb. Utbildningar kan också bidra till att få unga, kreativa människor att flytta till kommunen.

När det gäller högre utbildning, och utbildningar inom ramen för folkhögskolor och yrkeshögskolor så behöver Luleå kommun samarbeta med regionen och utbildningsinstitutioner för att skapa en hel utbildningskedja. Exempel på områden som skulle behöva stärkas är: filmkunnighet och filmskapande, kulturproducenter, curatorer, producenter inom konst och dans.

FÖRSLAG

Möjliggör fler estetiska inriktningar på gymnasiet

Se över möjligheten till att skapa fler estetiska utbildningar med bred variation av inriktningar inom den kommunala gymnasieskolan.

Förstärk utbildningar kopplade till konst och kultur på LTU

Kartlägg tillsammans med LTU vilka högre utbildningar som behövs för att säkra kompetens inom kulturområdet.

2.2 UTVECKLA DET LOKALA

2.2.1 RESIDENSSTAD

Luleå är residensstad och den största staden i Norrbotten. Det medför att Luleå stads kulturliv inte bara är betydelsefullt för de egna invånarna, utan även för de som bor i kringliggande kommuner. Därför är det viktigt att man vågar satsa för att upprätthålla kultur med både spets och bredd. Det finns ett värde i att det kan finnas unika uttryck på en plats i norra Sverige som inte finns någon annanstans. Det ger en kulturell mångsidighet som är viktig att belysa och som också kan skapa intresse utanför kommungränsen. Luleå är en kommun som redan har ett befintligt kulturutbud som många väljer att ta del av istället för att exempelvis resa till Stockholm för liknande upplevelser. Detta behöver främjas för att utvecklas än mer.

Därför är det viktigt att Luleå som residensstad bygger upp ett kulturliv som ger mycket till många i norra delen av landet. Luleå kommun bör bevaka att det finns kulturinstitutioner och konstnärliga utbildningar av hög kvalitet i hela regionen, vilket stärker den kulturella infrastrukturen. Något som gagnar kommunerna var för sig, men även regionen i sin helhet.

2.2.2 KULTUR UTANFÖR CENTRALORTEN

Ett viktigt perspektiv att uppmärksamma är att en stor del av kommunens nuvarande och framtida invånare inte bor i centrala Luleå. Det behöver finnas goda förutsättningar att möta kultur i sitt vardagsliv också för dem. Här har bibliotek och andra kulturnav en viktig betydelse för att vara mötesplatser och lokaler för arrangemang. Det är betydelsefullt att kommunen har god kontakt med orterna runt om i hela kommunen för att kunna vara medveten om vilka insatser som behöver göras för att stärka kulturlivet på landsbygderna. Det behöver finnas resurser för att producera innehåll, samordna lokaler med mera.

Kommunen är redan idag på god väg med arbetet men det kan göras ytterligare förstärkning avseende kommunikation och förankring mellan kommunens förvaltningar och aktörerna. Exempelvis bör det undersökas hur kommunens lokaler kan användas mer flexibelt av kulturaktörer på landsbygderna. Även andra kulturaktörer i Luleå stad behöver få starkare incitament att verka utanför centralorten. På så vis kan man ge invånarna i hela kommunen tillgång till mer kultur.

2.2.3 NATIONELLT OCH INTERNATIONELLT UTBYTE

Ett livskraftigt kulturliv bygger på att det lokala stärks samtidigt som nya influenser tillkommer utifrån. Utmaningen för en mindre stad är att skapa en tillräcklig täthet av konstnärlig kompetens och därmed attraktivitet både för de utövare som bor på platsen och som reser dit. Ett nav för nationellt och internationellt kulturutbyte skulle vara en katalysator för kulturens utveckling i Luleå och Norrbotten.

Idag finns flera residens inom olika konstområden men det saknas resurser och samordning. För att de ska bli en starkare kraft i utvecklingen av Luleå behöver en översyn göras för att komplettera de områden som saknas, förstärka resurserna och skapa samordning.

För att skapa större förankring och långsiktighet kan det vara en poäng att gäster återkommer. Exempelvis skulle en gästcoreograf eller curator kunna återvända under tre år för att göra en uppsättning per år. Det är också av värde att gästerna inte bara bidrar med det som visas för publik, utan kan bjudas in att undervisa på producentutbildningar och andra platser. Denna verksamhet kopplas med fördel ihop med andra verksamheter i Norrbotten, både kulturinstitutioner och utbildningsinsatser.

FÖRSLAG

Förstärk och samordna residensverksamhet i Luleå

Skapa ett gästhus där inresande kan samlas och möta det lokala kulturlivet. Platsen skulle kunna vara ett nav för samtal om konstnärlig fördjupning och omvärldsanalys. Gästhuset skulle behöva en grundfinansiering med ett visst antal gäster per år eftersom de flesta kulturinstitutioner i dagsläget inte har budget som täcker detta. Stipendier kan kompletteras med uthyrningar av rum. Gästhusets lokaler bör ägas av ett kommunalt fastighetsbolag eller annan aktör som kan garantera låga och långsiktiga hyror.

2.3 PUBLIKEN

Kulturen ska nå de som redan bor i kommunen men även locka utomstående och tilltänkta nya invånare. Luleå är i grunden mångkulturellt med en blandning av invånare, inte minst på senare tid när många befolkningsgrupper har bakgrund från andra länder. När staden växer är denna mångkultur en stor tillgång eftersom det kommer bidra till att människor utifrån kan känna sig välkomna och inkluderade.

I utvecklingen av kulturen är det värdefullt att inte bara förankra med invånarna utan göra dem delaktiga i utvecklingen av kulturlivet och staden. Detta kan åstadkommas genom att kommunen initierar så kallade medborgarförslag eller dialogtillfällen med medborgare. Medborgardialoger kan med fördel genomföras med hjälp av kulturlivet så att de blir en intressant och värdefull upplevelse för publiken. Inom flera konstområden ser vi hur publiken gått från att enbart vara betraktare till att också vara medskapare på olika sätt. Ett inspirerande exempel är dansaren Myriam Lefkowitz som låter publiken upptäcka staden med andra sinnen.¹ Kulturuttryck som inkluderar publiken på nya sätt bidrar till engagemang och intresse hos publiken.

¹ "Walk, hands, eyes" Lefkowitz (2016), <https://statenskonstrad.se/konst/walk-hands-eyes-gamlegarden/>

Viktigt vid arbetet med strategier och planer för hur kulturlivet ska utvecklas i Luleå kommun är att försöka ta med så många olika perspektiv om invånarna som möjligt. All kultur passar inte alla, och alla invånare är inte lika. Det behöver finnas lika mycket kulturutbud för barnfamiljer som för dem som har andra typer av familjebildning.

2.3.1 INTERNATIONELLT

Med hänsyn till det ökade antalet nya invånare från andra länder i kommunen behövs en satsning på ett mer internationellt kulturliv. Den kultur som erbjuds idag kan upplevas av en publik av annan bakgrund och som talar andra språk än svenska, men det behövs riktade insatser för att människor ska känna sig inkluderade och intresserade. Det är därför viktigt att det finns tydlig kommunikation om vilka kulturarrangemang och händelser som sker i kommunen på andra språk än svenska. Det svenska samhället kan också vara svårt att komma in i rent socialt. För att nya personer som kommer till kommunen ska känna sig välkomna behövs därför särskilda insatser.

När det gäller utbudet av kultur är kulturlivets aktörer ofta inlyssnande och duktiga på att anpassa sig till publiken. Men det är även viktigt att det görs gedigna publikarbeten för att lyssna in vad publiken vill ha. Kulturaktörerna behöver även själva bidra till att göra sig tillgänglig genom att bland annat informera om sin verksamhet på andra språk, inte minst engelska.

Biblioteken är en viktig plats för många och en institution som många känner till. Något som bör finnas är ett brett utbud av böcker och andra medier för invånarna att tillgå, till att börja med på engelska. Biblioteken kan också få en viktig roll för att hjälpa nya invånare att förstå var de kan hitta kultur och andra aktiviteter som finns i staden. Även studieförbund kan vara bra mötesplatser för nya invånare.

Det behövs även möjligheter för kreatörer från andra länder att kunna leva och arbeta i kommunen. Det betyder att samma förutsättningar som övriga kulturskapare men att samma stöd och information kan ges på andra språk än svenska.

FÖRSLAG

Kulturen och civilsamhället kan ta emot de nya

Skapa en särskild utlysning för kulturaktörer och civilsamhälle där de kan söka medel för projekt som bidrar till inkludering. Detta förslag stärker integrationen samtidigt som den stärker kulturaktörer och civilsamhället.² Det finns många exempel på konstnärer som arbetat just med detta. Sandi Hillal har i sitt projekt i Boden tagit fasta på hur viktigt det är för integrationen att nyanlända inte bara tilldelas rollen som gäst, utan kan agera värd.³ Denna insats bör finansieras av budget för mottagande av nya invånare och inte av kulturbudgeten.

2 Invitationsdepartementet (2018), <https://socialinnovation.se/invitationsdepartementet/>

3 The Living Room, Boden av Sandi Hilal (2021), <https://statenskonstrad.se/konst/al-madhafah/>

REKOMMENDATIONER

- Ta fram tydlig och lättillgänglig information på engelska om vilken kultur som finns i kommunen och hur man kommer i kontakt med den.
- Satsa på projekt som främjar flerspråkiga kulturmöten, exempelvis bokcirklar.
- Utveckla nya former av deltagande för publiken inom olika konstområden.

2.3.2 KOMMUNIKATION

Det finns idag en efterfrågan om att få bättre kännedom om vilka kulturaktiviteter och händelser som sker i kommunen. För den vana och regelbundna publiken är det ofta lättare, men för den ovana men intresserade publiken kan det vara svårt att hitta information. Ett exempel är Luleå Biennalen som är välkänd utanför kommunen men som bland kommunens invånare inte är lika känd. Därför är det bra om kommunen kan ta en samordnande roll för att fånga in och kommunicera ut vilka kulturhändelser som sker.

Kommunen bör även bli bättre på att profilera sig som en kulturstad när det gäller extern kommunikation. Det är viktigt att bilder och marknadsföring speglar en mångfacetterad kommun som har ett rikt kulturliv utöver närhet till natur och idrott som främst framhålls idag.

FÖRSLAG

Kommunikationsplattform

Skapa en tydlig kommunikationsplattform de kulturaktiviteter som sker i kommunen på både svenska och engelska. Samarbeta gärna med andra kulturaktörer i kommunen.

REKOMMENDATION

- Se över den externa kommunikationen för att spegla Luleå som en kulturkommun.

2.3.3 STÖRRE EVENEMANG

Det bör finnas förutsättningar för att arrangera större evenemang löpande under året, både för de som redan bor i kommunen men också för utomstående som söker sig till Luleå. Detta kan handla om att stärka festivaler inom särskilda områden och därmed öka känslan av folkfest och stolthet men även profilera och skapa attraktion för kommunen. Det finns redan ett antal sådana evenemang i Luleå, exempelvis Lule Live och Luleåbiennalen. Det är dock viktigt att evenemangen sprids ut under året för att ge fler möjlighet att delta som publik men även som kulturskapare.

FÖRSLAG

Gör det enklare för verksamheter att arrangera evenemang

Förenkla för arrangörer att söka platstillstånd och upplåta offentliga platser för de som vill arrangera såsom en konsert eller scenkonst i en park.

2.3.4 KULTUR FÖR BARN, UNGA OCH UNGA VUXNA

I Luleå finns det ett stort utbud av barn- och ungdomskultur av olika slag, inte minst genom det som sker i samband med skolan, kulturskolan och hos kulturinstitutionerna. Många får ta del av mycket från de kulturverksamheter som finns i staden och det bedrivs även verksamhet som försöker nå ut i byarna. Positivt är bland annat den kulturgaranti det fattats beslut om och som kommer gälla för skoleleverna.

Däremot behövs en förstärkt känsla av att Luleå är en kommun där det händer mycket som är riktat till den unga vuxna på fritiden. Det finns en avsaknad av mötesplatser, både för att ta del av kultur och för eget skapande. Upplevelsen är att det ibland är svårt att veta vilket kulturutbud som finns och hur man kan delta. Det är även viktigt att lyssna in denna grupp och undersöker vilken typ av kultur som efterfrågas. Kommunen kommer behöva göra stora satsningar på kulturen för att denna grupp invånare ska vilja stanna kvar.

Kommunen behöver ha ett levande kulturliv med mycket aktiviteter och evenemang som inte är begränsat till några få dagar eller veckor om året. Ju mer som sker desto mer vill folk delta. Man behöver även se till att det finns möjligheter för billiga evenemang och aktiviteter för ungdomar och studenter.

Det finns också en önskan om fler estetiska och konstnärliga utbildningar efter grundskolan. Flera personer uppger att det är ett av de skäl som leder till att många väljer att flytta från Luleå. Unga personer uttrycker en önskan om att det ska finnas möjlighet att arbeta med yrken som inte är tekniska eller praktiska.

Ett annat perspektiv att beakta är att unga invånare ska kunna möta kulturen på sina villkor. Alla har inte en tradition hemifrån att ta del av kultur och alla har inte möjlighet att ta sig till staden för att uppleva kultur, detta gäller inte minst bland de med utländsk bakgrund och/eller socioekonomisk utsatthet. Därför behövs det bland annat bra lokaler bland de olika stadsdelarna och runt om i kommunen där man kan ta del av kultur men även själv utöva. Här är biblioteken och fritidsgårdarna i stadsdelarna och i byarna särskilt viktiga. En särskild grupp som inte får glömmas bort är de unga vuxna. Eftersom denna grupp är benägen att flytta från kommunen bör man undersöka vilka behov och ekonomiska förutsättningar som de har. Genom att skapa ökad delaktighet och förankring är chansen större att de stannar kvar. Hit räknas även många av de studerande vid universitetet. Det är bra att låta studentlivet komma närmre staden genom att bland annat bygga nya studentbostäder, studieutrymmen och att exempelvis studentkårsverksamheten är mer närvarande i centrum.

REKOMMENDATIONER

- Gör en undersökning i samarbete med LTU om vilka utbildningar som skulle få unga invånare att stanna kvar i kommunen.
- Öka resurserna till verksamhet för unga och unga vuxna för att både ta del av kultur och för eget skapande.
- Stärk kommunikationen riktad till barn, unga och unga vuxna om den kultur som sker i kommunen.

2.4 PERSPEKTIV

Här beskrivs perspektiv som är viktiga för kulturskapare såväl som publik. Det är områden som behöver finnas med genomgående i processer och i utvecklingen av kulturlivet i kommunen.

2.4.1 DE NATIONELLA MINORITETERNA OCH URFOLKET SAMERNA

Detta stycke utgår främst från urfolket samerna, tornedalingar och sverigefinnar som Luleå kommun är förvaltningsområde för. Däremot ska stycket läsas på så sätt att förslagen och rekommendationerna innefattar även de ytterligare två nationella minoriteterna: judar och romer.

I Luleå finns det idag ett antal föreningar som samlar urfolket samerna, tornedalingar och sverigefinnar. Många arbetar med ideella krafter och får stöd av kommunen. Dock finns det utrymme att öka insatserna som främjar föreningarna, bland annat genom närmare samarbete med Luleå kommun. Det framkommer i intervjuer att det idag finns ett stort intresse kring nationella minoriteters och urfolket samernas kultur och att det finns ambitioner att göra mer. Dock krävs det stärkta förutsättningar såsom pengar, lokaler och samordning. Kan sådana insatser göras så kan Luleå kommun bli en föregångare i hur man uppmärksammar de nationella minoriteternas- och urfolket samernas kultur.

Det finns en vilja att arbeta mer mot yngre personer för att skapa återväxt. Bland annat vill föreningarna skapa arrangemang riktade till denna målgrupp men det behövs ett närmare samarbete med kommunen för att kunna genomföra dem. Exempelvis vill man kunna attrahera lärare inom samisk dans och jojk att komma till Luleå. Genom att kunna erbjuda sådana aktiviteter och kurser finns det goda förutsättningar att locka personer från hela Sápmi att besöka Luleå. Liknande gäller även för de övriga nationella minoriteterna.

Viktigt är att kommunen kan vara med och bidra till att synliggöra och informera om de nationella minoriteter och urfolket samerna som finns bland befolkningen. Inte minst genom beskrivningen av Luleå som kommun och dess historia.

I intervjuer framhålls det att Charlottendalens tvåspråkiga förskola och den utökade språkundervisningen som ges på Örnässkolan är väldigt bra och viktiga för de nationella minoritetsspråken. Det är ett gott exempel på insatser som kommunen gjort för att stärka urfolket samernas och de nationella minoriteternas position. Redan nu bidrar det till

attraktivitet som gör att människor väljer att bosätta sig i Luleå. Långsiktigt kommer det leda till att fler talar dessa språk i vardags- och yrkeslivet, något som ökar mångfalden i kommunen.

FÖRSLAG

Uppdatera strategiska dokument och planer

Urfolket samernas och de nationella minoriteternas perspektiv behöver finnas med i framtida strategiska dokument och planer som kommunen tar fram. Inspiration och exempel på hur man ska arbeta med detta område kan bland annat tas från Region Norrbottens kommande kulturplan.⁴ Andra dokument som nu arbetas fram så som de sannings- och försoningskommissioner som svenska staten tillsatt och den samiska utvecklingsstrategi som nu tas fram i Region Jämtland-Härjedalen.⁵

Arrangera evenemang med nationella minoritetsperspektiv

En festival skulle kunna vara ett konkret förslag på evenemang som inte bara skulle vara intressant för de nationella minoriteterna utan även för andra. Detta skulle kunna arrangeras av kommunen tillsammans med de nationella minoritetsföreningarna i Luleå kommun med hjälp av de olika statliga stöd som finns. En sådan festival tar avstamp i de nationella minoriteternas och urfolket samernas kultur och skulle bland annat kunna innehålla utställningar, slöjdmarknader, filmvisningar, scenkonst, musik, med mera. Liknande festivaler att ta inspiration från finns exempelvis Gällivare Minoritetsspråksfestival⁶ eller Samiska veckan i Umeå.

Även Same-SM skulle kunna arrangeras i kommunen med Lule-Boden sameförening som värd men med stöd av Luleå kommun.

REKOMMENDATIONER

- Se till att det finns litteratur på flera språk hos biblioteken på de nationella minoritetsspråken och på svenska om de nationella minoriteternas kultur och näringar.
- Inkludera alltid representanter för de nationella minoriteterna och urfolket samerna i kommunens processer i referens- och beslutsgrupper kring kulturen.

⁴ "Kulturplan för Norrbotten - remissversion", Region Norrbotten (2022), https://utvecklanorrbotten.se/media/ppplehdl/remiss-inf%C3%B6r-kulturplan-2023_2026-docx.pdf

⁵ Region Jämtland-Härjedalen (2022), <https://www.regionjh.se/nyheter/ruf/rufnyheterarkiv/uniktarbetegegensamiskregionalutvecklingsstrategi.5.12fbbbe3183660c01be8bc54.html>

⁶ GiellaKieli (2022), <https://www.giellakieli.com/gmsf>

- Arbeta med de nationella minoritetsspråken i offentliga miljöer bland annat i kommunens skyltar och i kommunens kommunikation.
- Skapa ett språkcentrum för urfolket samerna och nationella minoriteter som agerar samlingsplats och arrangörslokal.
- Arbeta med mer konst och inredning i offentliga miljöer från konstnärer, inredare och slöjdare från de nationella minoriteterna och urfolket samerna.
- Uppmärksamma de nationella minoriteternas flaggdagar.
- Samarbeta med LTU i projekt kring språk- och kulturforskning som fokuserar på de nationella minoriteterna och urfolket samerna.
- Samarbeta och främja fria kulturskapare och institutioner kopplade till urfolket samerna och de nationella minoriteterna.

2.4.2 TILLGÄNGLIGHET

Inte minst för många barn och unga är transport en viktig faktor för hur mycket kultur man kan ta del av. Om mycket av kulturutbudet i Luleå kommun erbjuds i staden finns det risk att många utanför stadskärnan förlorar möjligheten att ta del av kulturen, inte minst på landsbygderna. Därför behöver kollektivtrafiken vara väl genomtänkt så att det går att ta sig in till centrala Luleå men även hem på obekväma tider såsom helger och kvällar. Även cykelbanor kan behövas ses över av samma anledning.

Gestaltning av staden och kommunen

3.1 GESTALTAD LIVSMILJÖ MED CREATIVE PLACEMAKING

Gestaltad livsmiljö har utvecklats som politikområde sedan 2018. Politiken har samlat arkitektur, form och design med kulturarv och offentlig konst och utgått från ett tydligt fokus på människan i centrum. När de olika områdena samverkar berikar de varandra, skapar helhetsperspektiv och större gemensamma värden.

En del av området gestaltad livsmiljö som till viss del hamnat i skymundan, särskilt när ny arkitektur lyfts fram, är tillvaratagandet av de värden som redan finns i staden och hur förutsättningar för det befintliga kulturlivet stärks. Det som i forskningen kallas för Creative Placemaking. Det kan handla om att kartlägga historiska lager av arkitektur, form, design och konst som finns i staden. Men det handlar också om att på djupet förstå hur staden fungerar och vilken infrastruktur som är särskilt värdefull för kulturlivet.

Creative placemaking undersöker platsens förutsättningar och de värden som finns i form av civilsamhälle, kultur, näringsliv, utbildning, byggnader och platser med mera och lägger en grund för övergripande beslut. För att skapa varaktig utveckling på en plats är det viktigt att ha med sig de befintliga värdena in i utvecklingen av det nya.

En levande kulturstad myllrar av aktivitet, den blandar organiserade kulturinstitutioner med det fria, spontana kulturlivet. Anledningen till att Berlin blivit en av Europas viktigaste kulturstäder är inte på grund av dess institutioner, utan för att låga hyror och tillgång på ateljéer gjort att konstnärer flyttat dit. Sedan följde gallerier, restauranger och andra efter.

När stora delar av Luleå ska byggas ut är det avgörande att förstå vilka saker som gynnar ett levande kulturliv och på så sätt inte oavsiktligt motverkar utan istället skapar förutsättningar för den kultur som redan finns.

FÖRSLAG

Kartläggning av värden i staden och efterföljande strategi

För att stärka förutsättningarna för kulturens utveckling i Luleå bör en kartläggning av värden i staden genomföras. Kartläggningen, tillsammans med den fördjupade kulturplanen och framtida mål, utvecklas till en strategi för hur staden kan stötta kulturlivets utveckling. Kartläggning och analys bör ske i dialog med kulturliv, civilsamhälle samt tillsammans med universitetet och förankras med näringslivet. I nuläget finns en planerad kartläggning av befintliga kulturhistoriska värden i Luleå. Det är en bra början men den behöver utvidgas till att också omfatta:

- Befintliga och möjliga produktionsplatser för kultur (ateljéer, studios, residens, replokaler med mera). Dessa bör kunna användas långsiktigt och med låga hyror.
- Befintliga och möjliga platser där kulturföreningar och civilsamhälle skapar och visar kultur.

- Befintliga och möjliga byggnader som lämpar sig för bland annat spelningar och gästspel på platser där det finns en acceptans för ljud och rörelse av folk.
- Andra sorters sociala sammanhang som är beroende av låga hyror och central placering, till exempel platser för ungas kultur, etniska kulturföreningar, och föreningar med social inriktning.
- Befintliga och möjliga bostäder med låga hyror som gör att kulturarbetare kommer kunna bo kvar i staden.
- Lokaler med möjlighet till flexibel användning (kollektiv, bokaler, möjlighet bygga egna ateljéer i glesbygd med mera)
- Befintliga och möjliga offentliga platser som är viktiga för föreställningar, samtal och diskussioner.
- Kulturhistoriskt arv, både från industristaden och från urfolket samerna och nationella minoriteter.

Intressanta exempel på kartläggningar för kultur är Manifesta⁷, Frihamnen i Göteborg⁸ och Sofielund i Malmö⁹.

Integrering i kommunens processer

Strategin för hur värden i staden ska tillvaratas och utvecklas ska sedan integreras i alla relevanta dokument: översiktsplan, och nya detaljplaner, i styrdokument som avser utförsäljning av fastighetsbolag, och andra förvaltningsområden inom kommunen som kan tänkas påverka kulturens förutsättningar. Detta är helt avgörande för att kartläggningen ska ha effekt. (Se avsnitt om Policyplattform i Forskningsbakgrunden.)

Följeforskning

En följeforskare kan utgöra ett värdefullt metodstöd under processen och kan få i uppdrag att analysera på vilka sätt förankringen av strategin ska göras både i kommunens processer och behov av internutbildning. Genom följeforskning kan kartläggning och strategi också bli en värdefull modell som andra kommuner i norr kan använda.

7 Manifesta "Public After All", Manifesta 14 Prishtina (2022), <https://manifesta14.org/news/public-after-all/>

8 Frihamnen Göteborg stad (2022), <https://stadsutveckling.goteborg.se/projekt/hisingen/frihamnen/>

9 Statsatlas Sofielund av White Malmö (2018), <https://whitearkitekter.com/se/projekt/stadsdelsatlas-sofielund/>

REKOMMENDATIONER

- Skapa löpande dialog mellan utredningen och utvecklingsprojekt i staden för att kunna ta till vara kunskap innan dess att strategin är klar. Detta för att inte stanna upp viktiga processer i kommunen i väntan på kartläggning och strategi.
- Involvera kulturförvaltningen i befintliga processer för rivning eller försäljning av kommunala fastigheter.

3.2 ARKITEKTUR

3.2.1 ATT BYGGA STAD – INTE OBJEKT

I dagens stadsutveckling är processen ofta fragmentiserad genom upphandling i olika etapper och det kan vara svårt att få till den helhet som gynnar en levande stad. Ett sätt att främja detta är genom en kontinuerlig ambitionsnivå från vision till leverans, där visionen som inledningsvis skrivs fram är så pass specifik och väl underbyggd att den blir svår att frånga under processens gång. Det är också viktigt att arbeta för att åstadkomma god arkitektonisk kvalitet, också ur ett hållbarhetsperspektiv för att undvika framtida rivningar. Här bör kommunen arbeta aktivt med de redskap den har – visioner, markupplåtelser, ramavtal – och handla upp på kvalitet, eller främjandet av sociala värden, samt premiera förslag som utgår från det befintliga, och arbetar med att förädla snarare än riva.

Det finns goda exempel i landet, till exempel det pågående parallelluppdraget i Limhamn i Malmö där man aktivt valt att bjuda in unga svenska kontor, i samarbete med internationellt erfarna, för att utveckla en ny stadsdel. Detta kan vara ett sätt att ta in nya perspektiv, och öppna upp samtalet om lokal utveckling för en bredare allmänhet genom publika samtal och presentationer.¹⁰ Boverkets vägledning för Arkitekturpolicy och gestaltad livsmiljö är också användbara.

3.2.2 NYA MÄRKESBYGGNADER

I arkitektvisioner för städer som ska växa syns ofta spektakulära märkesbyggnader som ska sätta staden på kartan. Det är viktigt att uppmärksamma att visionerna sällan tar hänsyn till det befintliga kulturlivets behov. I en växande stad kan märkesbyggnader ibland vara av betydelse. Det kan finnas behov av att växla upp verksamheter och poäng med att manifestera kulturens vitalitet genom nya byggnader. Men man bör vara mycket uppmärksam på de risker som detta för med sig. Det finns gott om avskräckande exempel där hyrorna blivit så dyra att kulturaktörerna inte har råd att använda lokalerna och där de nya byggnaderna tagits fram på bekostnad av att kulturens befintliga infrastruktur försämrats eller till och med raserats.

¹⁰ Malmö stad (2022), <https://malmo.se/Arkitekttavlingar-i-Malmo/Aktuella-tavlingar/Limhamn-silor-parallellt-uppdrag.html>

FÖRSLAG

Policy för arkitektur och Gestaltad livsmiljö

Luleå kommun arbetar just nu fram en arkitekturpolicy. De är ett viktigt instrument för att stärka arkitektonisk kvalitet. I ett nästa steg kan denna utvecklas till att bli en policy för hela området Gestaltad livsmiljö. Genom samordning av de olika områdena skapas synergieffekter och större tyngd för gestaltungsfrågor. Kartläggning av värden i staden kan översättas till policy för kulturmiljö och tillvaratagande av kulturlivets behov, gärna genom följeforskning, och slås ihop med befintlig policy för offentlig konst.

REKOMMENDATION

- Tillvarata kommunens mandat och förhandla fram goda helhetslösningar inte bara för enskilda hus utan också för rummet mellan husen och stadens helhet.
- Arbeta aktivt med de redskap som kommunen har – visioner, markupplåtelser, ramavtal – och handla upp på kvalitet, eller främjandet av sociala värden.
- Stärk samverkan mellan kommunens olika förvaltningar för att främja hållbarhet och kvalitet i hela processen. Detta kan ske till exempel genom designprocesser.
- Var återhållsam med eventuella nya märkesbyggnader och undersök först vilka behov av nya byggnader som finns och vilka idéer för utveckling som är mest intressanta. Alla beslut bör föregås av noggrann analys av långsiktiga konsekvenser för det övriga kulturlivet och finansieringsstrategier.

3.3 FORM OCH DESIGN

3.3.1 FORM

Inom ramen för Form Design Center Norr ryms satningar på form och design. Kommunen kan eventuellt söka samverkan kring dessa.

3.3.2 DESIGN SOM OBJEKT OCH PROCESS

Designen finns med som ett naturligt inslag i detaljering av staden, parkbänkar, handtag med mera. Men design idag inrymmer också designprocessen. Det vill säga metoder för att skapa samarbete och utveckling. Kunskap och metoder från designprocessen är av stort värde för kommunen, inte bara i utformandet av staden, utan för att skapa helhet och hållbarhet när många olika politikområden ska samverka. Detta beskrivs i rapporten "Design som utvecklingskraft" av Svensk Form och Svid.¹¹

¹¹ "Design som utvecklingskraft", Svensk Form (2022), <https://svenskform.se/wp-content/uploads/2022/04/dsuk-rapport-slutversion.pdf>

3.4 KULTURMILJÖ

Koppling till en plats kulturarv skapar förankring och identitet när en stad växer. Det som visas i det offentliga rummet ger legitimitet till de människor som bor där. I Luleå är stadens industrihistoria självklart närvarande och viktig att ta vara på, liksom stadens identitet som kuststad. Utöver detta finns en värdefull kulturhistoria i det samiska och tornedalska kulturarvet. Med tanke på att stadens mångkulturella karaktär kommer att förstärkas ytterligare är detta ett värde att ta fasta på och också synliggöra i stadsbilden eftersom det bekräftar att Luleå och Norrbotten alltid varit platser där kulturer samexisterar. Exempel på hur detta gjorts är Outi Pieskis verk hos Nordiska museet¹² samt Joar Nango och Anders Rimpis olika konstverk på en förskola i Jokkmokk¹³. Utöver de två självklara kulturarven, kan det också vara värdefullt att fundera på om det finns andra minoriteter med formspråk som kan synliggöras i staden. Länsstyrelsen och regionen kan vara samarbetspartners när det gäller kulturarv.

REKOMMENDATIONER

- Tillsätt en kulturhistorisk kompetens i kommunens processer för gestaltad livsmiljö. Denna kompetens bör prioriteras för att kunna ta till vara och utveckla kulturhistoriska värden.
- Ta höjd för vad som kommer fram i de sannings- och försörjnings-kommissioner som nu görs och att det kan finnas anledning att skapa minnesplatser med mera i relation till rapporten.

3.5 OFFENTLIG KONST

3.5.1 KONST REDAN I PLANSKEDET - ATT SKAPA VÄRDE I STADEN

I och med politiken för gestaltad livsmiljö har synen på den offentliga konsten gått från att vara en gestaltning på en i förväg bestämd plats, till att konsten integreras i både plan- och byggprocess. Om finansieringen för den offentliga konsten samlas till en gemensam pott tillåter det en mer flexibel tillämpning. Till exempel kan det byggas mycket i ett område och då vara viktigt att binda ihop det med, eller aktivera, ett angränsande område. Konsten kan bidra till att skapa helhet i staden och bättre miljöer i både nya och äldre stadsdelar. Konstnärer kan involveras i medborgardialoger och stärka demokratin i stadsbyggnadsprocessen. När konsten tas med i planprocessen kan befintliga budgetar för tak, golv, väggar inkluderas i konstprojekt och därmed nyttja resurser mer effektivt. En friare relation mellan finansiering och plats öppnar också upp för att placera konst där den är mest synlig och gör störst skillnad.

3.5.2 FÖRANKRING

Offentlig konst kan ibland väcka starka känslor. Ofta kan det vara de verk som är mest omdebatterade i början blir de som på sikt blir mest älskade. Rätt hanterat blir diskussionen värdefull och bidrar till samtalet om det gemensamma. Därför är det viktigt att det inte bara finns resurser till att producera konst, utan också till att skapa förankring under

¹² Outi Pieski på Nationalmuseum Stockholm (2020), <https://statenskonstrad.se/konst/two-directions/>

¹³ Förskolan i Jokkmokk, Joar Nango och Anders Rimpi (2018), <https://statenskonstrad.se/arbete-med-konst-i-offentliga-miljoer/argumentera-for-offentlig-konst/saga-och-samisk-identitet-kopplas-samman-pa-forskolan-i-jokkmokk/>

processen och delta konstruktivt i samtal och diskussioner.

3.5.3 KONSTNÄRLIG KVALITET

Den offentliga konsten når alla medborgare och därför är det viktigt att den håller hög konstnärlig kvalitet. För att utvecklas kontinuerligt och hålla hög konstnärlig nivå bör arbetet med den offentliga konsten drivas med konstnärligt ledarskap med samma självklarhet som andra kulturinstitutioner.

För att få en mångfald av olika konstnärliga uttryck är det en fördel att det finns flera curatörer med olika inriktning. En kombination av anställda, och curatörer med kortare kontrakt garanterar långsiktighet och utveckling.

Idag finns god samverkan mellan kommunens konsthall och stadsbyggnadsförvaltningen och den offentliga konsten är med vid byggandet av nya områden. Kronandalen är ett bra exempel där konsten kommit in tidigt i processen. Genom god samverkan skapas mer konst för pengarna och inte minst bättre projekt. I Borås samordnas de olika förvaltningarna genom ett beslutsfattande konstnärligt råd med representanter från kulturförvaltningen/Borås Konstmuseum, tekniska förvaltningen, samhällsbyggnadsförvaltningen och lokalförsörjningsförvaltningen. Det skulle också vara en fördel att i högre utsträckning ta med konstnärlig kompetens i utformning av parker med mera.

FÖRSLAG

Utveckla organisationen för offentlig konst

Stärk kapaciteten för offentlig konst i kommunen. Den lösning som finns idag där konstnärlig ledare också är ansvarig med mandat över den offentliga konsten är bra eftersom verksamheten har en konstnärlig ledning och det skapar större samlad kompetens. Kapaciteten behöver dock stärkas med curatörer både för konsthallen och den offentliga konsten för att verksamheten ska kunna utvecklas. Ett alternativ, om organisationen blir större, är att den blir en egen enhet med egen chef och att konsthallen drivs som egen verksamhet. Fördelen med detta är att det blir en större mångfald av aktörer i kommunen. Det kan också vara värdefullt att ta in andra konstaktörer med lokal förankring för att utföra vissa projekt.

Att växa i tre steg

För att Luleå kommun ska kunna växa och man vill att den offentliga konsten ska bidra till attraktivitet är det viktigt att redan växla upp till fler anställda. Detta kan ske i tre steg.

Fas 1. Utöka organisationen för offentlig konst med fler curatörer och eventuellt också samordnare och annan personal.

Fas 2. När Luleås verksamhet för offentlig konst har vuxit kan den erbjuda tjänster, mot arvode, också till privata fastighetsägare.

Fas 3. I nästa fas kan Luleås offentliga konst erbjuda tjänster också till andra kommuner i regionen som inte själva har möjlighet att ha denna kompetens.

REKOMMENDATIONER

- Implementera beslut om att 1% av investeringsbudgeten ska avsättas för offentlig konst.¹⁴
- Inkludera konsten redan i planskedet.
- Garantera konstnärligt ledarskap för offentlig konst och konstnärlig kvalitet.
- Alla beslut ska fattas med en majoritet av konstnärlig kompetens.
- Samordna den offentliga konsten med ett förvaltningsövergripande konstnärligt råd.
- Inkludera förankring och kommunikation i arbetet med den offentliga konsten. Tillämpa undantaget för upphandling i de flesta fall och tävlingar för större projekt. om upphandling sker, garantera att den utvärderas på kvalitet (detta avser både konstverk och konstkonsulter).

3.5.4 SÄRSKILT FOKUS FÖR LULEÅ

Luleå är en stad med en lång säsong av mörker och snö. På vintern lämpar sig staden därför väl för att visa rörlig bild och ljuskonst. Studien "Smart kreativ stad" beskriver hur man kan förutsättningar för rörlig bild och ljus som integreras i staden när man bygger nytt.¹⁵

3.5.5 SAMVERKAN MED ANDRA AKTÖRER KRING GESTALTNING

FORM DESIGN CENTER NORR

Projektet Form Design Center Norr är ett 3-årigt samarbetsprojekt mellan Region Norrbotten, Region Västerbotten och Skellefteå kommun. Projektets syfte är att starta upp ett Form Design Center Norr med fokus på gestaltad livsmiljö, arkitektur, innovation och branschstärkande insatser för utövare inom området form och design.

Centret är tänkt att placeras fysiskt i Skellefteå och Luleå och ska motsvara det Form Design Center som finns i Malmö med ett statligt uppdrag.

Projektet förväntas stärka entreprenörskapet och konkurrenskraften hos Övre Norrlands formutövare genom förbättrade förutsättningar för kompetensutveckling och samverkan mellan utövare, besöksnäring och näringsliv. Projektets resultat ska bidra till att möjliggöra den gröna expansionen i norra Sverige genom hållbara och attraktiva platser och städer som erbjuder väl gestaltade livsmiljöer för människor, men även bidra till att stärka besöksnäringen och lyfta Norrbotten som ett attraktivt och hållbart besöksmål.

14 Uppsala 1%-regeln, Uppsala kommun, <https://www.uppsala.se/contentassets/6adedf2de96247739a809f41d422c6ef/riktlinjer-for-arbetet-med-uppsala-kommuns-offentliga-konst.pdf>

15 "Smart kreativ stad" (2022), <https://smartkreativstad.com/>

Utbyggnaden i norr ska ske i stor skala under kort tid. Därför är det avgörande att arbetet samordnas mellan olika kommuner och de två regionerna. Form Design Center Norr skulle kunna fylla en viktig roll genom att skapa samverkan mellan olika projekt. Av de förslag som beskrivs i den här rapporten behöver inte alla genomföras av Luleå kommun enbart utan andra kommuner skulle kunna vara mer ledande på vissa områden och sedan dela kunskap.

Ett annat område som kan vara en lämplig uppgift för Form Design Center Norr är att arbeta med fortbildning och kunskapshöjning mellan exempelvis stadsarkitekter eller personer som arbetar med offentlig konst. Det kan till exempel ske i form av masterclasses där alla tar med case från sin arbetssituation och får högkvalificerad handledning.

REKOMMENDATION

- Luleå kommun bör se över möjligheterna att ingå i en satsning som ett Form Design Center Norr utgör och hitta synergieffekter för att bedriva frågor inom området.

ANDRA AKTÖRER

Region Norrbotten i samarbete med Länsstyrelsen Norrbotten har under hösten 2022 kartlagt resurser och kompetens inom Gestaltad livsmiljö i kommunerna. Denna studie kan användas för att samordna arbetet och skapa synergier mellan kommuner.

Luleåbiennalen har 2024 tema arkitektur och kan bli en viktig samlande punkt för kommunen, hela regionen samt Västerbotten i utvecklingen av gestaltad livsmiljö. Biennalen skulle med fördel involveras i en kartläggning av värden i staden och som kan utgöra underlag för Biennalen 2024. Med ökade resurser skulle Biennalen också kunna vara nod för en serie samtal med fokus på stadens utveckling och värdet av gestaltning i framtidens Luleå. Om Luleåbiennalen är nod för samtal kring gestaltad livsmiljö 2024 så kan Bomässan i Skellefteå 2026 följa det. På så sätt skapas konkretion i utvecklingen av gestaltad livsmiljö. Konstmuseet i Norr och Havremagasinet i Boden har regionala uppdrag. Konstnärer som arbetar där kan bjudas in för att också göra offentliga uppdrag i Luleå. Samma sak gäller den kommande konsthallen i Tornedalen. För att stärka upp kompetensen i samiska frågor kan det vara en god idé att samarbeta med Aite.

LTU har just nu en ansökan om en ny arkitektutbildning. I anslutning till den kan man överväga särskilt fokus på gestaltad livsmiljö och hur arkitekturen kan samverka med kulturarv och konst och design. Konstfacks curatorsutbildning med internationell inriktning kommer under 2023 / 2024 att fokusera på norra Sverige och den utveckling som sker där. Galleri Syster i Luleå är en samarbetspartner.

Strategiska beslut och samarbetsprocesser

4.1 KULTURENS UTVECKLING SOM STRATEGISK INRIKTNING

Ett vitalt kulturliv är en viktig motor för att skapa attraktivitet och få människor att vilja bo i Luleå och Norrbotten. Kulturens utveckling är därför en av de strategiskt viktiga frågorna för att den gröna omställningen ska lyckas och behöver därför prioriteras i kommunens arbete.

Luleå kommun har redan, med denna förstudie, inkluderat kulturen i området "Accelarerad omställning". Kulturen bör ligga kvar där och sedan tillsammans med andra områden implementeras i alla processer som berör den gröna samhällsomställningen.

REKOMMENDATION

- Förankra ställningstagandet om att kulturen är en strategisk utvecklingsfråga i kommunens förvaltningar.

4.2 KUNSKAPSHÖJNING

Strukturer i stuprör är en utmaning i de flesta offentliga verksamheter i Sverige. I de intervjuer som gjorts har det framkommit några exempel där kommunala beslut ofrivilligt försvårat eller direkt motverkat kulturlivets utveckling. I flera andra städer finns exempel på hur befintliga värden i staden rivits i samband med omställning. Med en fördjupad förståelse av kulturlivets förutsättningar och behov kommer kommunala förvaltningar genom rätt beslut kunna stärka kulturlivet. I rapporten har vi angett ett antal förslag och rekommendationer som handlar om att stärka dialogen med kulturlivet genom nätverksträffar samt inrättande av en samordnande funktion hos kommunen i de här frågorna.

Både när det gäller att skapa goda förutsättningar för kulturens utveckling och gestaltning av gemensamma miljöer behöver alla berörda förvaltningschefer och andra relevanta medarbetare dela förståelsen för att kultur och gestaltning är centrala värden i utvecklingen av Luleås attraktivitet framåt. Kunskapen om vad som gynnar kultur och gestaltning behöver stärkas och samverkan och andra processer justeras för att omfatta kultur och gestaltning.

REKOMMENDATION

- Genomför internutbildningar för att stärka kunskapen om vad som gynnar kulturens utveckling och god gestaltning.

4.3 ARBETSKULTUR OCH PROCESSER

För att klara en snabb utbyggnad samtidigt som man åstadkommer ett starkt kulturliv och god gestaltning behöver organisationen i kommunen ses över för att främja helhetssyn och samarbete, både internt i kommunen och i relation till andra externa aktörer. Tjänstemän behöver stärka förmågan att arbeta kreativt och över förvaltningsområden. Då behövs en arbetskultur som gör att man vågar pröva nya idéer och ibland också misslyckas och göra om. Ökad kunskap och kvalificerat processtöd skapar trygghet i dessa processer.

En omställning av arbetskultur och utveckling av nya processer får inte skapa oreda i det arbete som pågår och ska också kräva minimal extra ansträngning. Därför är det att rekommendera att ta in externt processtöd, och utgå från de processer som kommunen redan arbetar med för att justera dessa och skapa ökade synergier. Ökade synergier kommer att leda till ett bättre tillvaratagande av resurser och därmed ökad hållbarhet både ekonomiskt, socialt och ekologiskt.

Nya processer behöver utvecklas för samarbete inom kommunen och med andra kommuner, regioner samt näringsliv och universitet. Detta kan samlas i arbetet med en policyplattform. Mer om detta finns att läsa i Forskningsbakgrunden under kapitlet *Creative place-making, samverkan och ett lokalt gemensamt projekt*.

Utvecklade processer och förändrad arbetskultur är frågor som delvis redan hanteras inom kommunens projekt "Accelererad omställning". En ansökan för detta arbete skulle också kunna göras, till exempel till Vinnova inom ramen för offentlig innovation.

REKOMMENDATIONER

- Utveckla det interna samarbetet i kommunen för att stärka möjligheterna till att ta till vara och skapa värden. Eventuellt med hjälp av designprocesser.
- Ta fram en policyplattform för kommunen så att kultur och gestaltning genomsyrar styrande dokument.

4.4 SAMVERKAN MED OFFENTLIGA AKTÖRER

4.4.1 SAMVERKAN MED BODEN

Regeringens samordnare för utvecklingen i norr lyfter fram fördelarna med att utveckla Luleå - Boden som tvillingstäder. Luleå kommun kan överväga att samordna förstudiens förslag Kartläggning, Gestaltad livsmiljöpolicy, Kulturfond och Idétävling med Bodens kommun.

4.4.2 REGION NORRBOTTEN

Som regionhuvudstad är ett nära samarbete mellan Luleå och Region Norrbotten redan givet. Detta samarbete kan med fördel utvidgas till att omfatta till exempel EU ansökningar med fokus på att stärka kulturen i kommunen och regionen.

När det gäller behovet av kunskapshöjning inom Gestaltad livsmiljö och Creative Placemaking i olika delar av kommunens förvaltning är detta något gemensamt för alla kommuner i Norrbotten och Västerbotten. I London finns organisationen Public Practice som arbetar för att öka kunskapen i offentlig förvaltning för att skapa de städer som människor vill leva i.¹⁶ Detta kan vara ett inspirerande exempel.

Det kan också vara intressant att undersöka om ett projekt om kulturen som drivande kraft i samhällsomställningen skulle kunna drivas inom ramen för Reglab.

REKOMMENDATION

- Utveckla dialogen med Region Norrbotten och Länsstyrelsen för att undersöka om de kan initiera en plattform för lärande. Den skulle eventuellt kunna bli del av Form Design Center Norr, alternativt skapas i samarbete med universiteten. Det vore önskvärt att den också kunde erbjuda processtöd för att utveckla kommunernas processer.

4.5 UNIVERSITETET

Utmaningen att skapa en attraktiv stad är gemensam för Luleå kommun och Luleå tekniska universitet. Ovan föreslår vi ett samarbete för att kartlägga vilka högre utbildningar som behövs för att säkra kompetens inom kulturområdet samt vilka utbildningsinriktningar som skulle kunna stärka ungas vilja att bo kvar eller flytta till Luleå. Universitetet bör också ingå som en självklar part i utvecklingen av kulturlivet.

Det finns också anledning till nära samarbete vad gäller kartläggning av värden i staden för att säkerställa att strategin för stadens utveckling inkluderar universitetets närvaro i staden, till exempel genom fler studentbostäder eller kårverksamhet i centrum. Även vad gäller marknadsföring av Luleå som ort finns fördelar med samverkan där kulturen kan användas i betydligt högre grad än idag.

¹⁶ Public Practice London, <https://www.publicpractice.org.uk/>

REKOMMENDATION

- Stärk samarbetet med LTU med fokus på universitetets närvaro i staden och marknadsföring av Luleå som kulturstad. Genomför gemensam översyn av utbildningsbehov och av ungas önskningar om utbildning.

4.6 NÄRINGSLIVET

I samtal med näringslivet finns en stor samsyn om att kulturen är viktig för att öka attraktiviteten och få nya personer att flytta till Luleå. Det finns en förståelse för att en satsning på kulturen behöver komma till stånd innan skatteintäkterna har ökat och hos många en vilja att bidra. Ovan föreslås bland annat en idétävling, kulturfond och en kultur- näringslivslots som kan matcha kulturaktörer och finansiärer.

REKOMMENDATION

- Stärk samarbetet med näringslivet för att skapa större potential för kulturen att utvecklas. Kommunen bidrar med kunskap om riktlinjer för att värna kulturlivets långsiktighet och frihet.

Mervärden

Genom att göra satsningar på kulturlivet i Luleå kommun gynnas inte enbart kulturskaparna och publiken. Flera mervärden genereras också, några aspekter av detta beskrivs i detta kapitel.

5.1 SOCIAL HÅLLBARHET

Ett rikt kulturliv i en kommun ger inte bara goda förutsättningar för konstnärer att vilja och kunna leva där, det skapar även många sociala mervärden för invånarna. Genom en mångfald av kulturella uttryck och möjligheter att mötas kring kultur så skapas förutsättningar för gemensamma referensramar och att utveckla samhörighet. Vilket inte minst är viktigt för nyinflyttade invånare, där det för denna grupp människor kan vara svårt att hitta sammanhang och nya bekantskaper. Ökad känsla av gemenskap i kombination med varierande kulturella uttryck som passar många kommer kunna vara en bidragande faktor till att människor kommer vilja stanna i kommunen en längre period och etablera sig.

För att invånarna, nya som gamla, ska känna tillhörighet och inkludering behövs flera olika typer av mötesplatser och då inte minst kulturella. Det behövs aktivt arbetas med att informera och sänka trösklar för var människor kan mötas. På så sätt kan nya bekantskaper skapas och utanförskap minskas. Genom att bygga relationer så blir det enklare för nyinflyttade att inte känna sig ensamma och därigenom börja etablera sig i kommunen.

En annan grupp som har behov av ett rikt kulturliv, både som deltagare och som utövare, är barn och unga. Genom att göra kommunen till en plats där mycket händer och där de unga känner sig inkluderade i samhället så ökar chansen till att de väljer att bo kvar. Ofta söker sig många vidare till utbildning och arbete på andra orter efter avslutad skolgång, men ett antal gör även detta av en önskan till en mer händelserik vardag. En ytterligare aspekt som berör denna grupp särskilt är att möjligheten till att kunna samlas kring kultur bidrar till att motverka psykisk ohälsa. Det är viktigt att det finns platser där barn och unga kan stimulera kreativt skapande tillsammans på olika nivåer efter olika behov.

5.2 EKOLOGISK HÅLLBARHET

Kartläggningen av värden i staden och att till exempel ta till vara äldre byggnader för nya ändamål bidrar till ekologisk hållbarhet. I en policy för gestaltad livsmiljö bör också ekologisk hållbarhet integreras både vad gäller bevarande och att bygga nytt som kan förändras över tid.

Att utveckla kulturlivet och gestaltningen i Luleå kommun kommer att öka stadens attraktivitet och därmed få fler att vilja bo kvar. Detta minskar koldioxidutsläpp för fly-in, fly-out. Genom att ta till vara äldre byggnader minskar kostnaden för att bygga nya samtidigt som det skapar goda och långsiktiga ekonomiska förutsättningar för kulturlivet.

5.3 KULTUR SOM NÄRING

Genom ett rikt och starkt kulturliv i kommunen skapas inte enbart konstnärliga värden. Finns det ett starkt kulturliv gynnas de kreativa näringarna då det även främjar företagsamhet, innovation och arbete. Kulturlivet består av konstnärer och kulturaktörer som är företagare och entreprenörer, likväl som institutioner som är arbets- och uppdragsgivare för många. Kulturaktörernas olika verksamheter genererar precis som andra näringar skatteintäkter.

Ett vitalt kulturliv bidrar till att stärka också andra näringar som nödvändigtvis inte är skapare eller konstnärer själva. Exempel på sådana kan vara restauranger, besöksnäringar eller företag som hyr ut teknisk utrustning. Ofta skapas synergieffekter de olika näringarna emellan.

Sammanfattning

Förstudien visar att ett vitalt kulturliv är viktigt för att stärka Luleås attraktivitet och för att människor ska vilja bo kvar och flytta till kommunen. Det betyder att kulturen behöver lyftas som en strategisk fråga i kommunens arbete och att förutsättningarna för kulturens utveckling behöver stärkas kraftfullt.

NEDAN LISTAS PRIORITERADE INSATSER FÖR UTVECKLING AV KULTURLIVET OCH GESTALTNING I KOMMUNEN:

- Prioritera kulturens utveckling som en strategisk fråga i kommunen.
- Ta vara på och stärk det lokala kulturlivet.
- Skapa goda förutsättningar för kulturutövare och kulturorganisationer.
- Utveckla kulturlivet med ökade resurser och närvaro av nationella och internationella utövare.
- Inventera och samordna kulturlivets olika förutsättningar och behov samt arbeta fram en fördjupad kulturplan.
- Ta till vara nya idéer genom en idétävling.
- Initiera en kulturfond i samarbete med näringslivet och universitetet.
- Stärk utbildnings- och kompetenskedjan för konstnärer och kulturskapare.
- Kartlägg värden i staden och använd som underlag för att stärka kulturlivets och stadens utveckling.
- Stärk och utveckla processerna för offentlig konst.
- Stärk arkitektonisk kvalitet och skaffa kompetens för kulturmiljö.
- Ta på sikt fram en policy för gestaltad livsmiljö.
- Höj kunskapen om kultur och gestaltning i kommunens förvaltningar.
- Stärk förmågan till samarbete internt i kommunen så att kulturen integreras i andra politikområden.
- Skapa synergier genom samverkan med andra kommuner, i synnerhet Boden, regionen, universitetet och näringslivet.

Fristående forskningsbakgrund

Kultur som grund för ett hållbart och levande Luleå

Av: Docent Thomas Borén, Stockholms universitet &

Professor Dominic Power, Stockholms universitet

INTRODUKTION

I denna korta översikt sammanfattar vi forskning om kulturens roll i stadsutvecklingen med tanke på hur kultur kan vara avgörande för snabbt växande medelstora städer. Luleå befinner sig i en expansionsfas baserad på en tillströmning av arbetskraft och medborgare till framväxande sektorer som datacenter och grönt stål. Forskning tyder på att städer som upplever en snabb ökning av befolkningen baserad på investeringsdriven tillväxt måste tänka på mångfalden av vad de erbjuder; och att hållbara städer är de som inkluderar kultur som en central del i planeringen för en levande och inspirerande stad.

I ÖVERSIKTEN HAR VI UTGÅTT FRÅN TRE VIKTIGA UTMANINGAR:

- Om Luleå ska öka kraftigt i storlek, kan staden utvecklas hållbart och behålla sin attraktivitet för investerare och medborgare om dess kulturella infrastruktur och sociala liv inte matchar eller överträffar befolkningstillväxten?
- Kommer Luleå att fortsätta växa och sedan behålla invånare, besökare, ny arbetskraft och företag om staden inte erbjuder väsentligt mer än bostad och arbete?
- Kan kultur och kultursektorn bidra till tillväxten och bidra till att Luleå blir en plats som invånarna är stolta över och som ny arbetskraft tycker är attraktiv?

I det nedanstående sammanfattar vi forskningen med fokus på mindre städer inom ett antal viktiga inriktningar om kulturens roll för urban utveckling och som kan ses som en grund för en kulturplan som stöder hållbar stadsutveckling. Vi tar huvudsakligen upp forskning med en tydlig koppling till den byggda miljön och presenterar detta inom fyra huvudområden. Vi avslutar med ett antal sammanfattande nyckellärodomar.

KULTUR OCH DEN LEVANDE STADEN

Det finns en stor forskningslitteratur som visar att kultursektorn har en rad viktiga sociala och demokratiska funktioner och att den bidrar till att skapa en levande och "vibrerande" stad. Kultur knyter invånarna till sin stad, skapar mötesplatser och bygger upp identiteter. Jane Jacobs stora verk *The death and life of great American cities* från 1961 hävdar att mångfald och kulturell mix är nyckeln till levande städer och att områden med blandad användning som innehåller kulturaktiviteter är mer hållbara än områden med ett ensidigt nyttjande av stadsrummet. För att möjliggöra detta är en viktig aspekt att byggnaderna i ett område eller längs en och samma gata i så stor utsträckning som möjligt ska vara av olika karaktär med olika prisnivåer, så att yngre och äldre, rika och mindre bemedlade varvas och blandas.¹⁷

Urbansociologen Ray Oldenburg (1989) kommer till liknande slutsatser men fokuserar på specifika platser i staden med sin idé om "det tredje rummet" (third spaces). Med detta avses platser mellan arbete och hem, till exempel kulturevenemang, utställningar, bibliotek, restauranter och caféer, där människor kan samlas, interagera, nätverka och på olika sätt knyta an till varandra. I ekonomiska termer visar forskning att sådana platser mellan hem och arbete är avgörande inte bara för innovation utan också för fungerande arbetsmarknader och industriell produktivitet. Det kan tilläggas att den här typen av platser också fyller en demokratisk och inkluderande roll då de välkomnar för alla, och att det är samtalet

¹⁷ https://www.buurtwijken.nl/sites/default/files/buurtwijken/bestanden/jane_jacobs_the_death_and_life_of_great_american.pdf

eller "the buzz" mellan besökarna som är den avgörande faktorn.¹⁸

För nya människor i en stad – oavsett om de är kortvariga affärsbesökare, turister eller nyanlända – är det ofta genom kulturinstitutioner och platser för kultur (från turistattraktioner och evenemang, till konserter, festivaler och nattliv) som de möter staden. En del av forskningen kring den roll som det lokala kulturutbudet spelar pekar på dess roll för den "kreativa klassen". Richard Florida har i boken *The rise of the creative class* från 2002¹⁹ hävdade att denna grupp av ofta högutbildade (ingenjörer, läkare, lärare, jurister mfl) inte strävar efter det spektakulära eller storslagna utan i första hand söker speciella men autentiska miljöer där livet fortgår och de själva kan placera sig. Men det är nog sant att säga att folk i allmänhet attraheras av mer än bara arbete och bredband. Forskning i Sverige har vidare visat att mångfald inom kulturekonomisk verksamhet i hög grad korrelerar med både en dynamisk kulturekonomi och med högre koncentrationer än genomsnittet vad gäller turismtjänster. Kulturell mångfald är också bra för turismnäringarna.²⁰

Den amerikanska urbansociologen Sharon Zukin varnar dock för att stadens äkthet eller "autentiskhet" successivt kan övertas av konsumtion²¹. Innebörden är att ett mångsidigt kulturutbud är viktigt för urban vitalitet och för inflyttare men vi måste vara försiktiga så att det som gjorde kulturutbudet värdefullt till att börja med inte hotas av för stor kommersialisering, konsumtion eller gentrifiering. Det ska vara en hållbar stad i vidaste mening. För att en stad och ekonomi ska vara hållbar krävs en social och kulturell mångfald och en generell utmaning mot den levande staden är om prisnivåer pressas upp, kulturproducenter – framförallt småskalig kulturproduktion – pressas bort och utbudet blir enkelriktat och den levande staden härmed mindre vital.

KULTURNÄRINGAR, EKOSYSTEM OCH LOKAL INBÄDDNING

Utan professionella kulturproducenter kommer en stads kulturliv inte att vara lite mer än en tom scen. Även om en stor del av kulturen i Sverige är offentligt stödd är privata aktörer och entreprenörer en avgörande del. I forskningen har under de senaste åren begreppet "kulturellt ekosystem" börjat etablera sig och med detta menar man att de olika kulturnäringarna är hopbundna och sammanvävda med varandra över flera led, dvs också med utbildning samt med offentlig administration av olika slag²². Sammanvävningen sker således över sektorsgränser och över skalnivåer vilket är viktigt i sammanhanget eftersom kulturell expertis ofta är synnerligen specialiserad och kulturproduktion ofta sker i projektform som kontinuerligt kräver nya samarbeten med olika typer av expertis. Kulturarbetare rör sig således inom ekosystemet och fyller olika funktioner vid olika tidpunkter, vilket bidrar till kulturens systemdynamiska kraft, t ex för ekonomisk utveckling, i en given stad.

Det finns en mängd litteratur om vilka typer av stadsrum och resurser som är viktiga för att vårda befintliga talanger och attrahera nya kulturella och kreativa arbetare. Även om det primära syftet med Luleås utveckling kanske inte är att bygga en kulturekonomi, behöver en stad med ett fungerande kulturutbud en kompetent och dynamisk arbetsmarknad för kulturarbetare och företag. Vidare har kulturarbetare och kreativa medarbetare visat sig vara viktiga för innovationsprocesser i industrin. Planering för en hållbar stad innebär

18 https://www.researchgate.net/publication/4979965_Clusters_and_Knowledge_Local_Buzz_Global_Pipelines_and_the_Process_of_Knowledge_Creation

19 jfr även <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1111/1467-8306.00314>

20 https://www.researchgate.net/publication/227725561_Cultural_Industries_in_Sweden_An_Assessment_of_Their_Place_in_the_Swedish_Economy

21 <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09502380802245985>

22 <https://disce.eu/wp-content/uploads/2020/07/DISCE-Policy-Brief-1.pdf>

planering för alla sorters nyckelarbetare: inklusive kulturarbetare. En plan för Luleås kulturliv kan inte lyckas utan en plan för kulturarbetare och spetskompetens: kultursektorns ekosystem är en bas för kulturaktiviteter av alla slag men spiller också över i vidare ekonomiska utvecklingsprocesser, t ex inom innovation.

Kulturella och kreativa industrier är i slutändan industrier precis som stål och IT. Den största skillnaden är att de tenderar att domineras av frilansare och små företag, som huvudsakligen är verksamma inom det lokala kulturella ekosystemet. De har dock tydliga gräns- och skalöverskridande relationer vilka i sin tur står för en viktig del av idéspridningen inom kulturnäringarna.²³

Regionala initiativ och lokala statliga aktörer (som Almi) som redan finns för att stödja entreprenörskap och småföretag kan enkelt också hjälpa kulturnäringar. Befintliga tjänster kan behöva uppmärksammas eller utbildas om särskilda behov inom kultursektorn. Likaså visar erfarenheter från andra snabbväxande nordiska städer att ett specialiserat regionalt entreprenörsstöd och till och med finansieringsstöd kan vara fördelaktigt, t.ex. initiativet IntroFond i Tromsø, för att stödja det lokala kulturella ekosystemet av kultur-entreprenörer.²⁴

En annan forskningsinriktning har fokus på ”inbäddning” och på vilka sätt kulturen bidrar till lokalsamhället: till exempel i Leipzig²⁵. I Stockholm har man ett lyckat exempel på hur kulturlotsning sammanför fastighetsbolag med kulturproducenter till ömsesidig nytta för båda parter och med positiva konsekvenser för lokalsamhället²⁶. Ytterst handlar det om att öka graden av ”inbäddning” så att relationerna mellan olika sektorer och lokalsamhället i stort stärks och stöttar varandra. Erfarenheter på många håll tyder på att inkubatorenheter också kan vara till stor hjälp för kultur-startups samt hjälpa till med nätverkseffekter i den lokala kreativa sektorn. Se till exempel upplevelsen av Stavanger²⁷ eller Stockholm²⁸.

Internationellt finns vidare en stark trend att skapa ”kreativa nav”/”creative hubs” där många typer av kulturföretag och arbetstagare kan mötas, arbeta tillsammans och få stöd. Återigen tyder forskning på dessa nav/”hubs” att det är viktigt att undvika ett generiskt tillvägagångssätt och att först förstå behoven hos lokala entreprenörer och kulturproducenter.²⁹

En viktig princip för att stödja kulturnäringar är att börja med det man har och bygga vidare på detta vilket inkluderar lokala och regionala kulturer och grupper. Den lilla staden Galway på Irland har haft en snabb ekonomisk tillväxt genom att främst amerikanska IT- och hälsovårdsföretag har lokaliserat sig där, men parallellt med detta har Galway sett tillväxt av en levande och lönsam film-, TV- och animationssektor; och ett framgångsrikt teater- och konstfestivalprogram. Detta beror på att irländska språkaktivister startat lokala film- och TV-satsningar i området och delvis på grund av stöd från lokala myndigheter. Exemplet visar betydelsen av hjälpa till att bygga vidare på det som redan finns och att vårda dess potential.³⁰

23 <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02723638.2020.1735197>

24 https://www.researchgate.net/publication/277952360_Evaluering_av_Intro_-_fond_for_kulturnaeringen_i_Tromso

25 <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09654313.2019.1592120>

26 <https://foretagsservice.stockholm/radgivning-och-lots/kulturlots>

27 <https://www.kulturradet.no/documents/10157/5c33bd87-33b9-4d1b-914e-c31441226125>

28 <https://www.subtopia.se/wp-content/uploads/2016/03/KlumpologiEngWEBB.pdf>

29 https://www.academia.edu/45164966/Creative_hubs_a_critical_evaluation

30 https://www.researchgate.net/publication/349420325_Peripheral_visions_the_film_and_television_industry_in_Galway_Ireland

En annan stad i periferin som har eftersträvat "a creative city policy" som delvis har byggt på inhemsk lokal kultur och konstnärliga former är Darwin i Australien. Analysen av Darwin visar att det finns en stor potential för kulturens roll i staden, men att politiken måste vara känslig för ursprungsgrupper och vara noga med att undvika att lyfta in strategier från andra håll.³¹

KULTUR, IDENTITET OCH MARKNADSFÖRING

Kultur har under senaste åren fått en alltmer framträdande roll för att utmärka en stad eller plats och göra den känd för en vidare publik. En viktig slutsats i denna forskning är att kultursatsningar bör vara både utåt- och inåtriktade samt bygga vidare på de lokala förutsättningarna för att fungera som bäst. Följande rapport bygger på nordiska exempel på "urban branding"-strategier och föreslår tio principer att använda i policy.³²

Utifrån ett ekonomisk-geografiskt perspektiv kan den nedanstående strategin teoretiskt uttryckas som att man ökar förfiningen, specialiseringen, kompetensen och verkshöjden inom en kulturell nisch eller sektor så mycket att platsen får ett mycket stort, ofta internationellt omland kring det som man specialiserar sig på. I omlandet finns vidare den kritiska massa av intresserade som ekonomiskt motiverar satsningen. Det handlar om att genom kulturens förmåga till "egenhet" och "unikhet" skapa monopolrantesituationer.³³

Detta innebär att ha eller utveckla något unikt på platsen som ingen annan plats kan uppvisa och man blir därmed ensam i landet, Europa eller världen med just detta. Denna strategi innebär satsningar på ett unikt och ofta förhållandevis smalt innehåll som en ofta specialiserad men global eller transnationell "elit" finner intressant. Strategin genererar överlag stort intresse i media (utanför platsen) och sätter kontinuerligt platsen på kartan med positiv representation i takt med att nya utställningar eller uppsättningar har premiär. Det finns också exempel på hur detta har gjorts i liten skala men likväl satt platsen på kartan inom sin nisch genom hög verkshöjd på innehållet (Hökarängen, Tensta i Stockholms förorter), vilket också skapat stolthet hos befolkningen över sin plats. Andra exempel i Sverige kan vara Österlen i Skåne eller Glasriket i Småland.³⁴

Ett närliggande exempel är också ishotellet i Jukkasjärvi som förutom en speciell byggnad också innehåller skulpturer och konst men i övrigt säljer en natur- och kulturupplevelse av "norr" som involverar och integrerar lokalsamhället långt mer än bara själva hotellet.³⁵

Oavsett kulturellt innehåll, som ofta är smalt och specialiserat, kan också bredare grupper se fördelen med den positiva representation, besök och intäkter som strategin genererar även om de själva huvudsakligen är intresserade av annan kultur eller annat än kultur. Det ska också poängteras att det inte nödvändigtvis behöver handla om "smal" kultur – i Köpenhamn har litteratur generellt fått en märkesbyggnad i biblioteket Sort Diamant och i Gdańsk har ett nytt (2017) historiskt museum över Andra världskriget stärkt stadens satsningar på kulturturism. Centralt i denna strategi är dock att inte förväxla innehållet med byggnaden. Det är kulturen som ger merparten av "unikheten" och det är kvalité, spets och verkshöjd i den som kommer att vara avgörande för hur stort intresset blir. Byggnaden kan,

31 <https://culturalpolicyreform.wordpress.com/2009/10/13/can-darwin-really-be-a-creative-city/>

32 <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:707097/FULLTEXT01.PDF>

33 <https://socialistregister.com/index.php/srv/article/view/5778/2674>

34 <https://kth.diva-portal.org/smash/get/diva2:343738/FULLTEXT01.pdf>

35 <http://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:586153/FULLTEXT02.pdf>

i korthet, inte ersätta innehållet och det finns tyvärr exempel där byggnaden i sig är så dyr och kostnadskrävande att den lokala kulturen trängts ut. Även bredare kulturformer kan användas i denna strategi, som till exempel återkommande konst- eller musikfestivaler inom såväl breda som smala genrer. Det är nämligen inte heller ”smalheten” som är viktigt utan snarare är det kvalité som kan göra platsen unik.

Sammanfattningsvis är det centrala i denna strategi att genom kulturen söka skapa en situation med vad som i praktiken är monopolröntor och som är svårt att kopiera för andra. Exempel visar också att det inte nödvändigtvis behöver vara storslagenheten eller de finansiella musklerna (som Guggenheim-muséet i Bilbao eller operan i Köpenhamn) som är avgörande utan det egna, unika uttrycket (som i Hökarängen, Glasriket eller Jukkasjärvi) är det som bör vara i centrum för en satsning. Härvidlag är det också viktigt att satsningen bottnar i de lokala förutsättningarna och att satsningen härmed enklare kan få stora sekundäreffekter (spill-over and spill-across effects) både inom ekonomi, lokalt kulturliv samt för invånarnas identifikation och platskänsla. För att lyckas med detta bör det finnas en tydlig koppling till platsens lokala historia och den identitet som redan finns.

CREATIVE PLACEMAKING, SAMVERKAN OCH ETT LOKALT GEMENSAMT PROJEKT

En aspekt av forskningen om kultur och urban utveckling lyfter fram att kulturens roll i stadsutvecklingen inte har nått sin fulla potential vad gäller social och ekonomisk utveckling, eller för den fysiska utformningen och gestaltningen av stadens rum. Kulturen kommer in för sent i planering och/eller administreras separat, som en fristående sektor. Flera ledande forskare pekar på behovet av nya sätt att integrera kultur i stadsutveckling där också kulturproducenterna själva har en viktig roll. Ett hinder är ”the creativity policy gap” och begreppet pekar på att platsutveckling och kulturskapande ofta ingår i olika system som kan leda till samarbetssvårigheter och i slutändan till att kulturskaparnas potential inte uppfylls för platsutveckling.³⁶

Det ska dock framhållas att det i Sverige finns ett politiskt starkt stöd från staten för att samverka med och inkludera kulturell kompetens i formandet av offentliga rum och miljöer. Under 2018 antogs ”Politik för gestaltad livsmiljö” av Riksdagen³⁷. Samtidigt har kommunerna planmonopol och politiken kan svårligen förverkligas på något genomgripande sätt utan att de självständiga kommunerna tar fram egna arbetssätt och processer. Dock har kommunernas planavdelningar, vid sidan av arkitektur, sällan konstnärlig kompetens utan den återfinns istället ofta i kommunens olika kultursatsningar, som i en konsthall eller kopplat till kulturhus eller kulturskolor. Att på olika sätt inkludera både planeringskompetens och kulturell kompetens är dock centralt för att utveckla processerna som underbygger utvecklingen av gestaltade livsmiljöer i en kommun. Det är till exempel främst verksamma inom kommunens kulturinitiativ som har god insyn och kontakt med de lokala kulturaktörerna. Av särskild vikt är att den kulturella kompetensen tas till vara tidigt i olika planprocesser då dialogen mellan planerare och kulturell expertis har visat sig öppna upp för nya gestaltungs-lösningar³⁸. Sannolikt kan även samarbeten och kunskapsutbyten inom regionen vara av stor vikt för att utveckla hållbara processer som tar tillvara olika kompetenser i utvecklingen av det offentliga rummet. Konstnärlig kompetens är ofta synnerligen

36 (<https://doi.org/10.1111/j.1468-2427.2012.01132.x>)

37 <https://www.regeringen.se/492796/contentassets/8ecb8b5973924e6b9e93627c041d27a6/politik-for-gestaltad-livsmiljo-prop.-201718110.pdf>.

38 https://statenskonstrad.se/app/uploads/2017/04/konsten-att-gestalta-offentliga-miljoer_2013.pdf

specialiserad och att inkludera aktörer från flera kommuner ger en större bredd.

Samverkan mellan planering och kulturaktörer för platsutveckling kan vidare ske på flera sätt och behöver inte endast omfatta gestaltungsfrågor. Om det ovan nämnda lyfter fram vikten av att konstnärlig kompetens inkluderas tidigt i planprocesser oavsett vad som har initierat dem, så vill vi i detta avseende också peka på stadsutveckling som sker på direkt initiativ av kulturaktörerna själva, inom det som kallas ”creative placemaking”.

Begreppet ”creative placemaking” har utvecklats på basis av 20 års ekonomisk forskning och beskrivs i en vitbok av Ann Markusen och Anne Gadwa (2010) från amerikanska National Endowments of the Arts och Mayers’ Institute of City Design och bygger sammanfattningsvis på att kreativa entreprenörer och kulturproducenter som också har ett engagemang för platsen och dess karaktär tillåts etablera och utveckla sin verksamhet. Drivkraften för dessa är ofta det konstnärliga – att kunna utöva sin konst – i kombination med platsens utveckling. Konkret kan det handla om en teatergrupp som vill låta bygga en egen teater, konstnärer som bygger och organiserar sina egna ateljéer, eller musiker som startar upp egna replokaler och scener, på ställen där sådana saknas och där de anser att deras verksamhet skulle komma lokalsamhället till godo.³⁹

I korthet visar författarna på vikten av en väl fungerande policyplattform för att kunna fånga upp och stödja de initiativ som kommer från det fria kulturlivet vad gäller att utveckla staden både fysiskt och kulturellt. Satsningarna är var för sig oftast relativt små men den här typen av initiativ underifrån har visat sig leda till positiva resultat för lokalsamhället i stort men ofta utan de nackdelar som ibland kan noteras vid kulturdriven utveckling, som till exempel prisökningar eller gentrifiering. Gemensamt för många av de lyckade initiativen är att det lokala samhället, befolkningen och det lokala kulturlivet, sluter upp och stöttar verksamheten. I korthet, dessa initiativ blir en integrerad del av lokalsamhället, vilket också understödjer hållbarheten i projekten. Dessa forskningsresultat är viktiga för en levande stad då de tar fasta på en bredd av olika initiativ. Det kan även noteras att creative placemaking har vissa likheter med idéerna bakom det pågående EU-initiativet om BauKultur.⁴⁰

Vanligt är dock att det inte finns något vedertaget sätt i en stads administration att stödja och inkorporera initiativ från fristående kulturaktörer. Rutiner saknas och det administrativa ”hjulet” måste uppfinnas för varje enskilt projekt vilket i förlängningen leder till att bara en bråkdel av alla initiativ förverkligas. För kulturentreprenörer, vars fokus ligger på konsten och platsen, är det mycket svårt att förstå och påverka den planering som finns. Ofta leder det till att den levande stadens potential inte blir tillvaratagen för den lokala ekonomiska och sociala utveckling som dessa kulturentreprenörer skulle kunna representera. Men med en utvecklad policyplattform för denna typ av initiativ menar Markusen och Gadwa att fler initiativ skulle förverkligas. Värt att notera är också de exempel vad gäller finansiering, som i USA ofta bygger på samarbete med näringslivet, så underlättades den när flera små initiativ gick samman och agerade som grupp.

Att arbeta fram en sådan rutin eller policyplattform kan också liknas vid att stadens administration är välintegrerad – dvs har en hög grad av ”intra-urban konnektivitet” – dels mellan dess olika förvaltningar och kulturproducenter men också i relation till en idé om det gemensamma samhällsbygget, dvs som ett gemensamt projekt.

39 <https://www.arts.gov/sites/default/files/CreativePlacemaking-Paper.pdf>

40 https://new-european-bauhaus.europa.eu/index_en

Begreppet intra-urban konnektivitet har utvecklats i relation till att analyser länge fokuserat på inter-urbana relationer, dvs mellan städer, snarare än på betydelsen av utvecklade relationer inom staden för att nå de mål man har. I förhållande till kultursatsningar och creative placemaking kan en policyplattform inkludera just detta.

Begreppet intra-konnektivitet har en stark resonansbotten i tidigare ekonomisk-geografisk forskning om reflexiv ekonomi och betydelsen av samverkan och förståelse mellan samtliga aktörer i en region – från hushållen, företag, fackförbund, civilsamhälle till stadens och regionens ledningsskikt för att utveckla och försvara stadens plats i den globala konkurrensen. Den ledande urban-geografen Michael Storper hävdar att en god samverkan, att alla drar åt samma håll, behövs ifall en plats ska bli bäst i världen på en viss produkt. Forskningen visar också på betydelsen av ett ”gemensamt lokalt projekt” (”a common local project”) för att underbygga denna intra-konnektivitet. Ett exempel är från Gdańsk i norra Polen.⁴¹

Värt att notera är att ett sådant gemensamt projekt inte är begränsat till små lokala initiativ utan också kan innefatta större satsningar. I Gdańsk har man t ex satsat på att stödja både små lokala initiativ (creative placemaking-initiativ), egna kommunala satsningar (till exempel festivaler både för besökare och befolkningen) och stora satsningar på museum som riktar sig till en mer eller mindre global publik i samarbete med statliga aktörer och delvis med medel från EU. Sammantaget har man i Gdańsk under lång tid, med ett brett anslag, involverat kulturlivet och befolkningen i såväl planering som i genomförande i en övergripande plan som tar fasta på och utgår stadens historia och identitet för att böttna i platsen och driva utveckling som är långsiktigt hållbar med ett relativt högt inslag av specialiserad, kunskapsintensiv verksamhet. Och man har byggt upp den municipala administrationen därefter. Ett citat från en ledande politiker i Gdańsk om den tidigare borgmästaren illustrerar förhållningssättet:

“The Mayor at the beginning of his time here . . . was more focused on infrastructure. Today he teaches us that infrastructure is something that comes after the culture. After that you build human capital. After that you build good relations in the society and of course infrastructure is important, but this is only the effect of good co-operation of the people. So the role of the Mayor is not the role of building infrastructure but the role of building society. ”

(Citerad i Borén, Gryzś och Young 2020, s. 250)

41 <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0969776420913096>

AVSLUTANDE NYCKELLÄRDOMAR

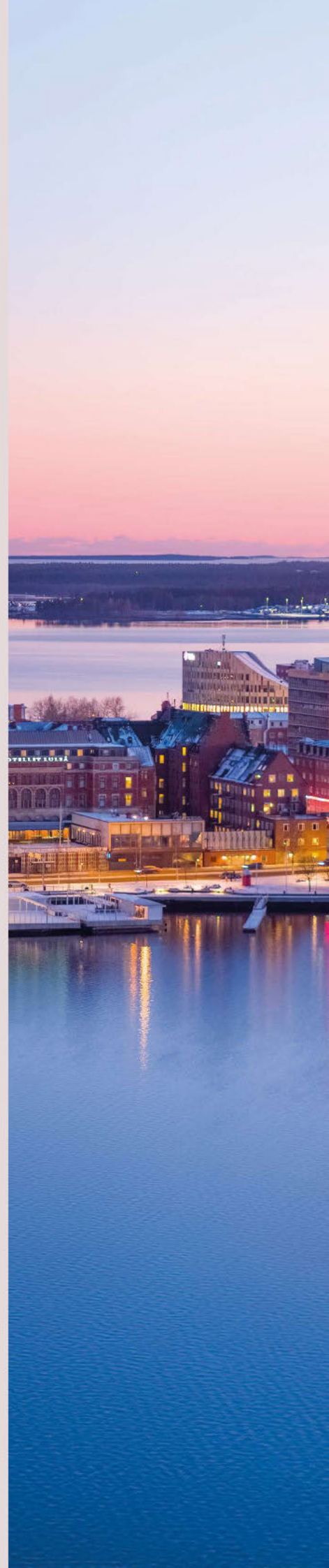
Avslutningsvis sammanfattar vi denna genomgång i ett antal punkter med nyckellärdomar:

- Kultur är central för en levande stad och för att göra staden attraktiv att flytta till. Kultur är också viktigt för utvecklingen av en rad andra sektorer och hållbarhetsmål. Ett första steg är att förstå vad som redan finns och vad som kan stödjas: Gräv där du står.
- Ett kreativt ekosystem bygger på kulturaktörer som kan stödjas med råd, finansiering och lämpliga lokaler och utrymmen. Återigen, på mindre platser verkar det vara bäst att bygga på befintliga ekosystem och kultur (istället för att hoppas på att importera kulturell innovation) vad gäller bredd och platsanknytning.
- Ett varumärke (brand) riktar sig både inåt och utåt oavsett om det är en vanlig produkt (till exempel en läskedryck) eller en komplex "produkt" som en plats eller stad. För städer visar forskning att kulturen kan ha en mycket stor roll vad gäller både den externa bilden av staden, och den interna vad gäller identitet och platskänsla; och att satsningar bör ha både spets, kvalitet och hög verkshöjd samt en tydlig lokal förankring.
- Ett sätt att stärka den lokala samverkan kan vara att utveckla en policyplattform som dels inkluderar kulturell kompetens tidigt i planprocesser, dels stödjer creative placemaking. Båda sätten underlättar, men på olika sätt, för kulturaktörer att bidra till stadsutvecklingen. En policyplattform bör vidare vara förankrad i en gemensam idé om samhällsutvecklingen ("a common local project").

Medverkande i förstudien

**Tack till samtliga som deltagit
i detta arbete!**

MAA Studio.

LULEÅ KOMMUN

• • • Policy

Konst

Antagen av kultur-och fritidsnämnden 2021-01-20

Inledning och bakgrund

Kultur definierar oss som människor. I vid mening utgör konst och kultur ett av samhällets viktigaste fundament. Kultur betyder odling och odlingen, förädlingen och omhändertagandet av ett samhälle gestaltas genom konsten. Människan har i alla tider gestaltat sin livsmiljö, både i offentliga och privata miljöer.

Luleå kommun äger av tradition offentlig konst och konstsamlingar som betingar stora kulturella och ekonomiska värden. Konstpolicyn beskriver hur Luleå kommun långsiktigt ska arbeta med konst i offentliga rum som ett sätt att öka kommunens attraktionskraft. Konstpolicyn kompletteras av *Riktlinjer för hantering av offentlig konst i Luleå kommun*. Dessa två omfattar konst i offentlig miljö; konstnärlig gestaltning och inköp samt underhåll och skötsel av kommunkonst, så kallad depositionskonst. Styrdokumentet utgör tillsammans en helhet och ska därav läsas ihop.

Syfte

Det övergripande syftet med konstpolicyn är att skapa stabilitet och långsiktighet för konst i planeringen och skapandet av offentliga miljöer i Luleå kommun. Policyn ska även underlätta och klargöra samarbetet mellan kultur- och fritidsförvaltningen, stadsbyggnadsförvaltningen och övriga parter.

Mål

- Alla medborgare i Luleå ska få uppleva och möta konst i sin vardag
- Konst i offentliga miljöer ska knyta an till riksdagens mål för Gestaltad livsmiljö, som är vägledande för kommuner och regioner, genom nationella mål för arkitektur, form och design
- Konst i offentliga miljöer ska beakta målen i barnkonventionen
- Konst i offentliga miljöer ska bidra till målet i Vision 2050 om att "alla invånare ska ha ett socialt, kulturellt och fysiskt aktivt liv."
- Konst i det offentliga rummet ska utgå från de nationella kulturpolitiska målen, som är vägledande för kommuner och regioner, där det fastslås att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

- Konst i offentliga miljöer ska vara professionellt utformade, vara en integrerad del av miljön och skapa identitet till platsen
- Konst i offentliga miljöer ska skapa intresse, engagera, beröra och väcka eftertanke, stimulera fritt tänkande samt bjuda in till samtal och möten
- Konst i offentlig miljö ska utgå från tillgänglighet, kvalitet, mångfald, jämställdhet och jämlikhet mellan människor
- Konst ska utveckla såväl som förvalta kulturella och sociala värden i kommunens gemensamma offentliga miljöer
- Konst i offentliga miljöer ska medverka till att kommunen utvecklas till en attraktiv plats för boende, besökare och näringsliv
- Konsten ska vara en naturlig del i hela Luleå kommun och interagera med stadsplanering och byggnationer

Konst i offentliga miljöer

Konsten ska ingå som en del av den bild som förmedlas av Luleå kommun, nationellt och internationellt, detta har alla ansvar i och särskilt Kommunstabens. Den fria konsten ska vara en naturlig del i det offentliga rummet och det offentliga samtalet, en part i demokratin och kommunens demokratiska processer. Ett vitalt konstliv ska medverka till att kommunen utvecklas till en attraktiv plats för boende, besökare och näringsliv. Konsten ska spegla historiska och kulturella dimensioner och bygga broar mellan människor med olika kulturell bakgrund. Som människor bör vi alla försöka förstå och lyssna – även på de som inte tycker likadant. Det kan vidga vår syn på tillvaron utan att för den del hänfälla åt alternativa sanningar. Konsten kan hjälpa oss med detta.

Konst i offentliga miljöer utvecklar såväl som förvaltar kulturella och sociala värden i kommunens gemensamma offentliga miljöer genom konstnärlig gestaltning och offentlig konst – och ger mervärde till dess omgivningar. Detta innebär att välbefinnande och livskvalitet hos invånarna skapas, vilket i sin tur höjer upplevelsen av trygghet och bidrar till att skapa intresserade, nyfikna medborgare. Utöver detta utvecklas ett offentligt samtal där konsten på så vis även kan bidra till att stärka det demokratiska arbetet genom att inkludera fler i offentlig debatt, samt att få inblick i det kommunala uppdraget. Konsten kan användas och brukas, men har också ett egenvärde och integritet som måste respekteras.

Konstnärlig gestaltning bidrar till ett hållbart samhälle och är som regel producerad för att hålla länge. Den offentliga konsten genererar även arbetstillfällen, skatteintäkter och en allmän utveckling av samhället. Estetisk och konstnärlig gestaltning ger också en ort en identitet och särprägel och ger människan möjlighet att förstå sin samtid och historia. En konstnärlig profilering tillför ett mervärde till gagn för såväl kommunens invånare som tillfälliga besökare.

Offentlig konst blir ofta omdebatterad. Ibland bryter konsten mot invanda mönster och väcker starka reaktioner. Offentlig konst handlar om att ge något mer till våra offentliga rum än det mest funktionella och förutsägbara, konst kan vara något som skaver, ifrågasätter och ger en förhöjd livskänsla. Konstnärer har en unik kompetens att uttrycka och formulera frågeställningar, värderingar och känslor i estetiska uttryck som ger samhället fler dimensioner och nya perspektiv.

Konst och kultur i vid mening är viktiga beståndsdelar i ett öppet och demokratiskt samhälle. Konsten kan också ha terapeutiska inslag, fungera hälsofrämjande och på så sätt förbättra människors livskvalitet. Konsten ska väcka eftertanke och framförallt beröra. Att ha konst omkring sig kan ha både avstressande och stimulerande effekter. Konst stimulerar samverkan och diskussioner som bidrar till en positiv utveckling av samhället. Konsten har i sig också ett egenvärde. Kultur, och inte minst konst, är en väsentlig markör av både tradition och förnyelse. Den offentliga konsten förbinder nuet med historien, speglar sin samtid och pekar mot framtiden.

Konst placerad i det offentliga rummet blir en del av medborgarnas vardag och når dem som vanligtvis inte aktivt besöker konstupställningar. På det sättet kan alla ta del av konsten och delta i det offentliga samtalet om konst. Mötet med konst i offentliga rum skapar möjlighet till reflektion och kan utveckla förmågan att ta till sig konst. Konst i offentliga rum förstärker också platsens estetiska och humanistiska kvaliteter. Den skapar inkluderande offentliga rum dit alla medborgare har tillträde oavsett ålder, bakgrund och behov.

Estetisk och konstnärlig gestaltning ger också en ort en identitet och särprägel och ger människan möjlighet att förstå sin samtid och historia. En konstnärlig profilering tillför ett mervärde till gagn för såväl kommunens invånare som tillfälliga besökare. Offentlig konst blir ofta omdebatterad. Ibland bryter konsten mot invanda mönster och väcker starka reaktioner. Offentlig konst handlar om att ge något mer till våra offentliga rum än det mest funktionella och förutsägbara, konst kan vara något som skaver, ifrågasätter och ger en förhöjd livskänsla. Konstnärer har en unik kompetens att uttrycka och formulera frågeställningar, värderingar och känslor i estetiska uttryck som ger samhället fler dimensioner och nya perspektiv.

Upphandling och inköp av offentlig konst skapar uppdrag till konstnärer och gör det möjligt för dem att verka och lyfta frågor av intresse. Konstnärer samverkar ofta med regionala leverantörer och sprider kreativa idéer och innovationer. Den offentliga konsten genererar arbetstillfällen och skatteintäkter och en allmän utveckling av samhället. Konstnärernas närvaro är också viktig i pedagogiska program och för brukarnas delaktighet.

Enprocentsregeln

1937 utformades enprocentsregeln genom ett statligt kulturpolitiskt initiativ. Regeln innebär att en procent av budgeten för ett byggprojekt, vid nybyggnad, om- eller tillbyggnad, ska avsättas till bild- eller formkonstnärlig gestaltning vid statliga byggnationer (Se SOU 2015:88, s 184). Detta har sedan blivit vägledande för landsting, regioner och kommuner. I Luleå kommun fattade kommunfullmäktige ett beslut 1990 om att medel motsvarande en procent ska avsättas till konstgestaltning vid nybyggnation, detsamma vid större renoveringar och om- eller tillbyggnationer. Kommunfullmäktige har sedan förnyat och förtydligat beslutet 2016. I beslutet ges kultur- och fritidsnämnden uppdraget att arbeta med konstnärlig gestaltning och för att säkerställa principen om armlängds avstånd har nämnden i sin tur delegerat uppdraget till den konstnärliga samordnaren i kultur- och fritidsförvaltningen.

Även de kommunägda bolagen uppmanas att följa principen vid ny-, om- eller tillbyggnad. Privata bolag eller andra aktörer som bygger i Luleå kommun rekommenderas och uppmuntras att följa enprocentsregeln. Alla projekt där enprocentsregeln tillämpas kan kontakta kultur- och fritidsförvaltningen för stöd och hjälp vid den konstnärliga gestaltungsprocessen.

Enprocentsregeln bör också skrivas in i markanvisningar och exploateringsavtal i publika områden, områden där många människor rör sig, så att ansvaret för de konstnärliga gestaltningarna delas mellan offentliga och privata aktörer, för att skapa en mer likvärdig tillgång till offentlig konst i våra livsmiljöer.

Beroende på projektets storlek, budget och komplexitet kan antingen fast konst upphandlas, beställas och projekteras eller lös konst köpas in, eller en blandning mellan de två typerna av konst. I alla projekt där enprocentsregeln tillämpas är det viktigt att den konstnärliga processen sätts igång så tidigt som möjligt. När konstnären blir delaktig i ett tidigt skede säkerställs också att den konstnärliga processen kan ske i samarbete med arkitekt, landskapsarkitekt och andra tekniska konsulter. Det har stor betydelse för att kunna skapa integrerade helheter och motverka synen på konst som dekoration. I startskedet finns också andra behov av samarbeten, exempelvis med brukare.

Det finns också stora ekonomiska fördelar med att konstnären blir delaktig från början eftersom exempelvis synergieffekter kan uppnås då man redan från början kan planera in vissa lösningar i själva byggprocessen. Det har också fördelar rent gestaltningsmässigt och säkerställer målet med att systematiskt kunna integrera perspektiven mångfald, jämställdhet och jämlikhet i genomförandet.

Uppföljning och revidering

På politisk nivå är kommunstyrelsen ansvarig för att *Konstpolicy för Luleå kommun* följs. På tjänstemannanivå är kommundirektör ansvarig.

Uppföljning av *Konstpolicy för Luleå kommun* görs av kultur- och fritidsförvaltningen och bör ske årligen. Vid uppföljning skall det säkerställas att anslaget för konstnärlig gestaltning enprocentsregeln inte blir mindre än beslutat och att medlen används korrekt. Policyn gäller i fyra år.

LULEÅ KOMMUN

• • • Riktlinjer

Konst

Antagna av kultur-och fritidsnämnden 2021-01-20

Inledning

Konst och kultur i vid mening är ett samhälles fundament och utgör dess viktigaste grundstenar. Kultur definierar oss som människor. Kultur betyder odling och odlingen, förädlingen och omhändertagandet av ett samhälle gestaltas genom konsten. Luleå ska vara en attraktiv kommun för alla invånare och samtidigt locka till sig nya invånare, besökare och turister. Konstnärlig gestaltning och utformning av det offentliga rummet har stor betydelse för platsens attraktivitet, för människors välbefinnande och genererar flera positiva synergier.

Syfte

Syftet med *Riktlinjer för hantering av offentlig konst i Luleå kommun* är att tydliggöra ansvarsnivåer vid implementering av *Konstpolicy för Luleå kommun*, samt att beskriva hur hantering av Luleå kommuns konstsamling ska ske. Syftet med riktlinjerna är vidare att skapa stabilitet och långsiktighet för konst i planeringen och skapandet av offentliga miljöer i Luleå kommun. Riktlinjen ska även tydligt uttala en avgränsning för vilka projekt som berörs av enprocentregeln samt att underlätta och klargöra samarbetet mellan kultur- och fritidsförvaltningen, stadsbyggnadsförvaltningen och övriga parter.

Ansvarsfördelning vid hantering av konst

Riktlinjer för hantering av offentlig konst i Luleå kommun är framtagna som hjälp och stöd i kommunens arbete i frågor som handlar om offentlig konst. Riktlinjerna ska ses som ett komplement till *Konstpolicy för Luleå kommun*. De två dokumenten ska ses som en helhet.

Nedan utvecklas områden gällande hur konsten ska förvaltas och utvecklas. Det är väsentligt att samtliga med ansvarsområden känner till strukturen i *Riktlinjer för hantering av offentlig konst* för att säkerställa att förvaltningen av konsten sker på ett korrekt sätt. Den offentliga miljön i Luleå kommun ska gestaltas professionellt och konsten ska vara en naturlig och integrerad del av densamma. Endast originalkonstverk köps in, och endast originalkonst skall finnas i Luleå kommuns offentliga lokaler.

För att hanteringen av konstnärlig gestaltning enligt enprocentregeln ska fungera smidigt och utvecklas är det väsentligt att alla berörda förvaltningar och bolag känner till struktur och ansvarsfördelning i arbetet med konst. Det ska ske kontinuerliga avstämningar mellan dessa parter.

Konstnären

Utan konstnären – ingen konst. Konstnärens ställning på arbetsmarknaden är osäker och offentliga uppdrag som exempelvis att utföra en konstnärlig gestaltning är viktiga för att överleva och utvecklas. Därför är det extra viktigt att offentlig sektor, vid beställningar, håller avtal och har justa villkor, tillämpar rådande principer och avtalsmallar framtagna av konstbranschen. Exempelvis finns MU-avtalet som tecknats mellan staten och de konstnärliga organisationerna där medverkans- och utställningsersättning regleras. Konstnären har upphovsrätt till sitt verk och denna ska ovillkorligen respekteras. Det innebär exempelvis att bildpublicering av konst eller annat upphovsrättsskyddat material inte kan göras hur som helst. Konstnären har rätt att bli omnämnd och har rätt till ersättning. Villkor kring detta finns reglerat i kontrakt mellan kommun och konstnär i samband med offentliga konstnärliga gestaltungsprojekt. Vill en verksamhet använda bild av konstverk som finns vid exempelvis en skola för att marknadsföra sig skall kontakt tas med ansvariga tjänstepersoner vid kultur- och fritidsförvaltningen för konsultation. Givetvis har konstnären också ett ansvar för sin konst och denne har skyldigheter gällande exempelvis kring garantitid.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige fastställer och följer upp en total budgetram för konstnärlig gestaltning enligt enprocentregeln, årligen.

LULEÅ KOMMUN

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden ger investerings- eller exploateringsprojekt igångsättningstillstånd, beslutar om budget och därmed om medel för konstnärlig gestaltning enligt enprocentregeln.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Likt god arkitektur bidrar konsten till att skapa intressanta, harmoniska och väl gestaltade platser. Genom att anlita konstnärlig kompetens inte bara i utförandefasen, utan även i planfaserna garanteras långsiktiga konstnärliga värden. När konstnärer involveras i stadsutvecklingsprocesser bidrar det ofta till att skapa ett uppskattat helhetsperspektiv.

Ekonomiska medel till konstnärlig gestaltning skall avsättas i alla större ombyggnads- och nybyggnadsprojekt och i den treåriga investerings- och exploateringsbudgeten ska framgå vilka projekt som omfattas. Stadsbyggnadsförvaltningen ska informera och föra dialog med kultur- och fritidsförvaltningen vid ett tidigt stadium vid större planeringsprocesser, och vid markanvisningar och exploateringsavtal för att bedöma behovet av konstnärliga gestaltningar och konstnärlig kompetens.

Stadsbyggnadsförvaltningen ansvarar för att samråd sker med kultur- och fritidsförvaltningen innan den treåriga investerings- och exploateringsbudgeten beslutas i stadsbyggnadsnämnden. Med större ombyggnads- och nybyggnadsprojekt avses projekt med offentlig karaktär exempelvis förvaltningslokaler, skolor, arenor, vård- och omsorgsboenden, cirkulationsplatser, parker och konstbyggnader med mera. Vid nybyggnation utser stadsbyggnadsförvaltningen projektledare som ska kontakta kultur- och fritidsförvaltningen för att se till att projekt inom konstnärlig gestaltning kan ske, detta innan projektet startar. Stadsbyggnadsförvaltningen hjälper vid behov till med montering och installation, samt ansvarar för belysning. Projektledaren tillhandahåller relevant information, exempelvis ritningar och tidplaner och är tillgänglig för möten och kommunikation. Här finns en processbild framtagen och tillhörande arbetsrutiner.

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för den konstnärliga gestaltningen av kommunens byggnader, samt är beslutande vid konstnärlig gestaltning av offentliga platser, bostads- och andra bebyggelseområden.

Kultur- och fritidsnämnden är ansvarig för all kommunalt ägd konst samt inköp och förvaltning av Luleå kommuns konstsamling. Vidare att i samråd med berörda förvaltningar besluta om placering av verk ur samlingen och att besluta om konstnärlig gestaltning enligt enprocentregeln.

Kultur- och fritidsnämnden förfogar över de budgetar som finns inom de respektive byggprojekten för konstnärlig gestaltning enligt enprocentregeln. För att värna den konstnärliga friheten och integriteten enligt principen om armlängds avstånd på kulturområdet, ska kultur- och fritidsnämnden inte ha direkt eller indirekt inflytande över det konstnärliga innehållet.

Kultur- och fritidsnämnden uppdrar via delegationsordningen till kultur- och fritidsförvaltningen att utföra uppdragen. Kultur- och fritidsnämnden i kommunen har det yttersta ansvaret för konsten i de offentliga rummen och även för att tillgodose ungas delaktighet och inflytande.

Kultur- och fritidsförvaltningen

Kultur- och fritidsförvaltningen ansvarar för den konstnärliga gestaltungsprocessen. I enlighet med principen om armlängds avstånd är det sakkunniga inom kultur- och fritidsförvaltningen som gör bedömningen och fattar besluten om offentligt finansierad konst. Andra sakkunniga kan rådfrågas och konsulter anlitas vid behov, som hjälp, vid de konstnärliga gestaltungsprocesserna. Kultur- och fritidsförvaltningen ansvarar också för att ta fram rutiner för skötsel och hantering av konsten, dessutom för att ta fram förslag gällande belysning som tillhör den konstnärliga gestaltningen.

Det är väsentligt att det finns en strävan efter att jämställdhets- och mångfaldsmålen efterlevs vid val av konstnär, samt att hen uppfyller de kriterier och kvalitetskrav som uppdragen kräver. Förvaltningen ansvarar för att dess mål eftersträvas och respekteras samt att kriterier uppfylls.

Kommunala bolag

Nybyggnationer, om- eller tillbyggnader som helägda eller delägda kommunala bolag projekterar för i huvudsak kommunal eller egen verksamhet omfattas av *Konstpolicy för Luleå kommun*. Vid projekt då policyn tillämpas ska kultur- och fritidsförvaltningen kontaktas för stöd och hjälp vid den konstnärliga gestaltungsprocessen. Med hel- och delägda kommunala bolag menas exempelvis Lulebo, Luleå energi, Lumire, LLT med flera.

Privata bolag eller andra aktörer

Nybyggnationer, om- och tillbyggnader som privata bolag eller andra aktörer projekterar för i huvudsak kommunal verksamhet omfattas normalt av *Konstpolicy för Luleå kommun*. Luleå kommun avsätter då motsvarande en procent av den budgeterade totala byggkostnaden och ett depositionsavtal skrivs. Vid varje projekt då Konstpolicyn tillämpas ska kultur- och fritidsförvaltningen kontaktas för stöd och hjälp vid den konstnärliga gestaltungsprocessen.

Konstansvarig

Alla arbetsplatser där konst ur Luleå kommuns konstsamling finns placerad ska ha en utsedd konstansvarig. Respektive chef har ett ansvar att utse en kontaktperson, konstansvarig, på arbetsplatsen. Det kan vara chefen själv eller annan medarbetare. Personen är behjälplig vid inventeringar och har ansvar för att rapportera till ansvariga tjänstepersoner vid kultur- och fritidsförvaltningen vid förändringar i verksamheten där konsten berörs, exempelvis vid flytt eller ombyggnation.

Definitioner

Luleå kommun, kultur- och fritidsförvaltningen, arbetar med både konstnärlig gestaltning och så kallad depositionskonst (lös konst). Konsten placeras ut i vårt gemensamma offentliga rum.

Det offentliga rummet

Platser dit allmänheten har tillträde. Hit räknas gator, torg, parker och anläggningar, samt utrymmen i kommunens allmänna lokaler. Kan vara platser både utomhus och inomhus.

Offentlig konst

Konst som är avsedd för och utförda direkt för miljöer där allmänheten regelmässigt har tillträde. Konst i det offentliga rummet är all konst som är placerad i vår gemensamma miljö. Sådana miljöer är gator, torg och parker samt utrymmen i allmänna lokaler och lokaler för skola, vård och omsorg exempelvis.

1%-konst eller enprocentskonst

Vid ny- om- och tillbyggnad av kommunala byggnader samt vid anläggning av ny offentlig utomhusmiljö avsätts 1% av kontraktssumman (entreprenadsumman) till konstnärlig gestaltning. 1%-konsten kan bli antingen fast konst eller lös konst. Om konstbudgeten investeras i fast eller lös konst, eller en blandning av båda typerna – detta avgörs från fall till fall av ansvarig tjänsteperson, beroende på en rad faktorer exempelvis budget, tidplan och ett projekts komplexitet. Den har bekostats av gemensamma skattemedel och tillhör alla.

Fast konst

Platsbunden konstnärlig gestaltning som är beställd och skapad för en bestämd plats eller byggnad. Det kan vara:

- Byggnadsintegrerade verk som är direkt monterade i väggar, tak, golv, fönster eller på annat sätt integrerat direkt i byggnaden.
- Platsintegrerade verk som är monterade och placerade utanför byggnaden.

Lös konst och fristående verk

Konstverk som går att flytta. De är inte bundna till en plats eller lokal. Det kan röra sig om verk inköpta för konstnärlig gestaltning som hängs upp eller monteras i byggnaden helt utan byggteknisk påverkan, exempelvis målningar, textila verk och mindre skulpturer. Lös konst, eller fristående verk, kan också vara verk som köps in till Luleå kommuns konstsamling med andra medel än 1%-investeringsmedel.

Depositionskonst eller kommunkonst

Kommunkonsten, så kallad depositions-konst eller lånekonst, är den konst som köps in till kommunens olika arbetsplatser genom ett årligt anslag som avsätts av kultur- och fritidsnämnden. Det är alltid lös konst. Konstverk inköpta utan att från början haft någon särskild plats i åtanke. Konstverken används för att skapa konstkollektioner till olika arbetsplatser i organisationen.

Inköp av konst

Liksom gällande all annan verksamhet i organisationen gäller den tidigare antagna policyn gällande *Nolltolerans mot jäv, mutor och korruption* även vid inköp av konst. Ansvarig tjänsteperson i kultur- och fritidsförvaltningen, nu benämnd konstsamordnare, har som uppdrag via delegationsordningen att köpa in konst till Luleå kommun. Övriga i organisationen kan lämna förslag till inköp, likaså medborgare, civilsamhället med flera. Det gäller både konst till investeringsprojekt och annan konst till Luleå kommuns konstsamling. Konstsamordnaren besöker regelbundet konstutställningar och håller sig uppdaterad på konstområdet, på olika sätt, för att säkerställa en uppdaterad syn på konsten.

Konstinköp görs från professionella konstaktörer; gallerier, konsthallar/museer eller andra plattformar för den professionella konsten. Alla konstinköp görs enligt gällande rutiner och följer också den tidigare antagna organisationsövergripande policyn för *Inköp* och alla köp görs mot faktura. Ledord för inköpen är kvalitet och mångfald vad gäller konstnärliga material och uttryck samt vad gäller konstnärernas bakgrund. Syftet är också att eftersträva en jämställd, jämlik konstsamling och i övrigt att den skall spegla ett öppet samhälle och det fria konstlivet.

Kvalitet och hållbarhet

Kvalitet skall eftersträvas gällande konstnärlig gestaltning och vid alla inköp av konst – liksom för andra offentliga varor och tjänster. Luleå kommun skall eftersträva ekonomisk, social, ekologisk och även kulturell hållbarhet. För att kvalitet ska garanteras krävs att den/de som upphandlar eller köper in konst och hanterar frågor rörande konsten görs av den/de som är utbildade och professionella inom området.

Med kvalitet avses:

- hantverksmässig skicklighet.

LULEÅ KOMMUN

- att innehållet skall vara gestaltat på ett intressant och originellt sätt och upplevas som angeläget.
- att konstnären har deltagit både i separat- och samlingsutställningar och vara professionellt verksam som konstnär.
- genomtänkta val av hållbart material vid nyförvärv av konst.

För att säkerställa verkshöjd och kvalitet gällande konstinköpen bör följande kriterier uppnås av konstnären:

1. ha utbildning från konsthögskola

2. och/eller:

- ha genomfört separatutställningar i gallerier, kommunala konsthallar, museer eller lokaler som drivs av arrangörer vars huvudsakliga syfte är att bedriva regelbunden och professionell utställningsverksamhet.
- ha deltagit i samlingsutställning på konstmuseum eller konsthall.
- ha utfört offentligt gestaltungsuppdrag eller erhållit pris i jurybedömt tävlingssammanhang.
- i egenskap av konstnär ha erhållit stipendium från statliga organ, region eller kommun.
- verk av konstnären har köpts in av inköpskommitté tillhörande stat, region, kommun eller museum.

Med mångfald avses:

- Inköp och beställningar fördelas på så stort antal konstnärer som möjligt för att ge medborgarna stor variation och nya influenser. Inköp görs från gallerier, konsthallar/museer och andra plattformar för professionell konst. Konst köps in från aktiva, nu levande konstnärer, för att på så vis låta vår tid ge avtryck in i framtiden. För att komplettera Luleå kommuns konstsamling kan konst i undantagsfall inköpas av konstnär som inte är vid liv, men detta ska ske restriktivt och endast i fall där konstnären sedan tidigare inte är representerad i samlingen och/eller dess verk anses av särskild vikt.
- Inköp av konst ska beakta jämställdhets- och mångfaldsperspektivet samt variation i uttryck, teknik och material.

Konstregister

Luleå kommun äger en konstsamling som totalt sett är har ett högt ekonomiskt värde och som har växt fram under lång tid. Av säkerhetsskäl är konstregistret endast ett internt verktyg för att förvalta konstsamlingen. Ansvarig tjänsteperson vid Konsthallen, kultur- och fritidsförvaltningen har ansvaret för konstregistret och ser till att det uppdateras och innehåller aktuell information. Tillgång till hela eller delar av registret har även annan behörig personal.

Registrering och märkning

Ansvariga tjänstepersoner skall registrera, märka och fotografera alla inköp av konst, även fast konst, så snart som möjligt efter inköp. All konst får vid registrering i konstregistret ett unikt ID-nummer. I Luleå kommun registreras sedan 2020 konsten i det digitala datasystemet Koha. Registret tar hänsyn till gällande lagstiftning kring GDPR.

Registreringen omfattar uppgifter såsom konstnärens namn, titel på konstverket, teknik, storlek, inköpspris och datum samt inköpsplats och placering med adress, avdelning och rumsnummer. I de fall rumsnummer saknas sker en beskrivning/annan identifiering av platsen. I registret lagras data gällande placering, datum för utlån och historik kring verkets tidigare placering (särskilda rutiner finns framtagna).

Märkningen består av följande innehåll: Luleå kommun, ID-nummer, konstnärens namn och konstverkets titel. Detta sker på ett område som inte stör det estetiska intrycket, vanligtvis på baksidan. Vid fotografering skall ID-numret framgå genom temporär märkning som inte skadar konstverket och bildfilen döps till konstverkets löpnummer.

Konstförråd

All konst är avsedd för att placeras och användas ute i de kommunala verksamheterna. Dock sker flyttar, verksamheter ändrar sina lokaler, byter lokaler, verksamheter läggs ned och nya startar upp. Det gör att det finns behov av transitförråd eller konstförråd. Detta är inte avsett för permanent placering av konsten.

I väntan på placering förvaras konst i förrådsrum i Kulturens hus, eller annan lokal som kultur- och fritidsförvaltningen råder över. Det är endast ett fåtal tjänstepersoner som har behörighet till konstförrådet på grund av säkerhetsskäl. Eventuella besök måste övervakas och besökare får inte lämnas oövervakade i konstförrådet. I samband med att verksamheter läggs ned eller flyttar tas konsten till ovan nämnda förråd i väntan på ny placering. Inga andra förrådsutrymmen ska komma ifråga.

Konstförrådet ska för konstens bästa ha ett jämnt klimat gällande temperatur och luftfuktighet. Allra helst ska luftfuktigheten ligga på 50 – 60% och temperaturen på ca 20 grader. Snabba skiftningar i temperatur och/eller luftfuktighet kan allvarligt skada konsten.

Placering och tillfälligt utlån

Ansvariga tjänstepersoner ansvarar för utplacering av konsten i kommunens förvaltningar och verksamheter. Konst prioriteras i gemensamma utrymmen. För att konsten skall komma så många som möjligt till del prioriteras entréer, foajéer, korridorer och allmänna mötesrum, men konst kan även placeras i enskilda kontor. Det är ansvariga tjänstepersoner vid kultur- och fritidsförvaltningen som har rätten att placera och omplacera konstverken.

Om en verksamhet är i behov av ny konst, omplaceringar i samband med att man ändrar i verksamheten, bygger om eller liknande ska ansvariga vid kultur- och fritidsförvaltningen kontaktas – i god tid i förväg. Samverkan sker mellan berörd personal och ansvarig tjänsteperson. Avtal upprättas mellan verksamheten och kultur- och fritidsförvaltningen och skrivs under av ansvarig chef. Inventering sker löpande enligt plan och avtalet uppdateras då. Lämnar chef sin tjänst blir efterträdaren ansvarig för konsten på arbetsplatsen.

Det är aldrig en enskild anställd som lånar konstverk, det görs av ansvarig chef, eller särskild utsedd kontaktperson för konst på respektive arbetsplats. Ansvarig chef skriver under låneavtal. Särskilt framtagna rutiner och avtal reglerar vad som gäller vid lån av kommunens konst. Varje arbetsplats som har konst från Luleå kommuns konstsamling ska utse en kontaktperson för konsten. Det kan vara chef eller annan medarbetare. Den konstansvarige har också ansvar för att konst tillhörande Luleå kommun inte förvaras i avdelningens egna förrådsutrymmen eller dylikt. I samband med placering av konst på arbetsplatser eller i offentliga miljöer sker ett konstpedagogiskt och förmedlande arbete.

Tillfälligt utlån för utställning som anordnas av museum, konsthall eller annan professionell aktör inom konstområdet bedöms utifrån lämplighet av förflyttning av verk samt utställningslokalens säkerhet. Vid utlån upprättas låneavtal som reglerar frågor gällande försäkring, säkerhet, stöld, skada och transporter samt mikroklimat. Avtalet ska även innefatta parter, tidsperiod och hantering.

Deposition

Vid deposition av konst i utrymmen som inte brukas av Luleå kommun, exempelvis vid kommunala bolag skrivs depositionsavtal mellan parterna – där tid och andra punkter gällande depositionen regleras. Liknande villkor som för konst placerad i kommunens lokaler gäller, såsom att ansvarig chef skriver under och att konstansvarig utses vid arbetsplatsen.

Flytt och hantering av konst

All hantering av kommunens konst ska ske varsamt för att undvika skador. Vid flytt av verksamhet och konst är kultur- och fritidsförvaltningen behjälplig. Kontakt ska tas god tid i förväg. Vid flytt ska konstansvarig, eller chef, kontakta ansvarig tjänsteperson vid kultur-

och fritidsförvaltningen. För att inte skada konsten – som betingar höga värden – ska den hanteras varsamt och endast av behörig, utbildad personal. Vid flytt tas konsten till avsett konstförråd och vid behov anpassas en ny konstkollektion till verksamhetens nya lokaler, efter beställning.

Vid frågor som rör förändringar i en miljö där ett konstverk är integrerat, exempelvis i en park, husfasad eller entrérum skall upphovsrättsägaren/konstnären tillfrågas. Om inte konstnären kan tillfrågas bör Luleå kommun kunna hänvisa till ett skriftligt sakkunnigutlåtande.

Vid avyttrande av fastigheter i kommunens ägo ska ägandet och ansvaret för underhåll av befintlig konst fastställas.

Inventering av konst

Inventering av konsten sker löpande enligt en plan som upprättas och kontinuerligt revideras. Ansvarig vid Kultur- och fritidsförvaltningen skickar en lista till varje konstansvarig. De konstansvariga stämmer av listorna och återkopplar med en rapport om eventuella avvikelser. Därefter uppdateras konstregistret av kultur- och fritidsförvaltningen med aktuell information. Vid varje inventering uppdateras även avtalet kring placerad konst.

Underhåll och skötsel

Vid frågor om underhåll och skötsel skall ansvarig tjänsteperson vid kultur- och fritidsförvaltningen kontaktas. Felaktigt underhåll och vanskötsel kan allvarligt skada konsten, dess ekonomiska och kulturella värde.

Drift och skötselansvar är fördelad enligt nedan:

1. Konstnärlig gestaltning innanför en byggnad ansvarar verksamheten för.
2. Konstnärlig gestaltning utanför en byggnad ansvarar fastighetsägaren för.
3. Konstnärlig gestaltning på allmän platsmark ansvarar stadsbyggnadsförvaltningen för.

Ansvar för att ta fram drift- och skötselanvisningar har kultur- och fritidsförvaltningen.

Utgångspunkten är att all konst, liksom annan offentlig egendom skall omhändertas och vårdas väl. Skadad konst ska i första hand restaureras. Kontakt med konstnär eller konstnärens anhöriga bör tas och i förekommande fall med konstkonserverator. Om konstverk inte går att restaurera på grund av ekonomiska eller tekniska skäl kan beslut om destruering tas, dock endast av ansvarig, behörig personal vid Kultur- och fritidsförvaltningen.

Stöld eller saknad konst, samt skador och skadegörelse

Vid stöld eller skadegörelse ska verksamheten själv omedelbart upprätta en polisanmälan. Ansvarig tjänsteperson vid kultur- och fritidsförvaltningen ska också omgående kontaktas. Konsten är försäkrad genom kommunens huvudförsäkring (egendomsförsäkring). Vid skada ska ansvarig tjänsteperson underrättas och rådfrågas om åtgärder.

Avyttring och destruering

Konsten speglar samhället och den tid den tillkommit i. På så vis blir konsten en del av vårt gemensamma kulturarv och historia. Konsten bygger vår identitet.

Luleå kommun avyttrar normalt inte konst genom försäljning. I de flesta fall beräknas de administrativa kostnaderna överstiga eventuella intäkter. De mer värdefulla konstverken som skulle kunna säljas, utgör ett konstnärligt och historiskt värdefullt material. I det fall försäljning blir aktuell på grund av utrymmesbrist eller ekonomiska skäl kan kommunen sälja verk ur samlingen för att investera i ny konst eller för renovering av befintlig konst. Specialister (konsthandlare och auktionsfirmor) på försäljning av konst på andrahandsmarknaden skall då konsulteras för bedömning av aktuella konstverks ekonomiska värde och också sköta en eventuell försäljning. Försäljning av konstverk ska alltid föregås av ett politiskt ställningstagande och beslut.

Konst som är allvarligt skadad och av lågt ekonomiskt och kulturellt värde, samt där konserveringskostnaden är betydligt högre än konstverkets värde kan destrueras. Beslut om avyttring tas alltid av minst tre sakkunniga med konstkompetens. Vid eventuellt beslut om destruktion ska kontakt tas med konstnären eller konstnärens anhöriga. Vid destruktion eller om konstverk har förstörts på annat sätt ska detta noteras i konstregistret och eventuellt bokföringsvärde ska avskrivas.

I dagsläget innehåller konstregistret en del reproduktioner. När dessa påträffas exempelvis i samband med inventeringar eller att verksamheter flyttar och återlämnar konst tas dessa ur Luleå kommuns konstsamling och registret för konst.

Gåvor/donationer

Kultur- och fritidsförvaltningen avgör om det finns möjlighet och relevans att ta emot och förvalta konstdonationer till Luleå kommun. Donationer ska vara villkorslösa, vilket innebär att kommunen får fri dispositionsrätt över konstverket. Det ska inte heller vara förenat med några kostnader, eller andra motprestationer, att motta donationen. Ansvarig tjänsteperson har rätt att avslå donationer/gåvor utifrån bedömning av konstnärlig kvalitet och originalitet, samt möjlighet att placera ut konstverket. Vid godkända donationer ska donationsbrev skrivas och konstverket ska registreras i konstregistret innan placering. Särskild kommentar gällande donationen antecknas i registret. När kommunens enskilda avdelningar eller

LULEÅ KOMMUN

förvaltningar får förfrågningar gällande donationer ska ansvarig tjänsteperson vid kultur- och fritidsförvaltningen konsulteras.

Privat konst

Luleå kommun tar inget ansvar för privatägd konst. Där sådan konst finns, exempelvis på enskilda kontor, ska det tydligt framgå att den är privat – och märkas. Privat konst får inte hängas i offentlig miljö, exempelvis entréer, korridorer och mötesrum, och restriktivitet ska råda i gemensamma personalytor. Den privatägda konsten ska följa Luleå kommuns värdegrund.

Förvaltningar, avdelningar och enheter bör ej köpa in egen konst, utan i första hand ska allmänna utrymmen gestaltas med den konst som ägs och förvaltas av kommunen gemensamt. Ansvarig tjänsteperson vid kultur- och fritidsförvaltningen ska kontaktas vid rådgivning och godkännande av eventuella undantag. Kultur- och fritidsförvaltningen tar inget ansvar för konst som andra köpt in på egen hand. Kommunens egendomsförsäkring gäller inte heller för privatägd konst.

1990 fattade kommunfullmäktige i Luleå kommun beslut om att investera motsvarande 1% av byggkostnaderna vid ny- om- och tillbyggnationer till konstnärlig gestaltning. Beslutet reviderades 2016. I beslutet ges kultur- och fritidsnämnden uppdraget att arbeta med konstnärlig gestaltning, och för att säkerställa principen om armlängds avstånd delegeras detta till konstnärlig samordnare i kultur- och fritidsförvaltningen.

I uppdraget för konstnärlig gestaltning och offentlig konst ska:

- Alla medborgare i Luleå ska få uppleva och möta konst i sin vardag
- Konst i offentliga miljöer ska knyta an till riksdagens mål för Gestaltad livsmiljö, som är vägledande för kommuner och regioner, genom nationella mål för arkitektur, form och design
- Konst i offentliga miljöer ska beakta målen i barnkonventionen
- Konst i offentliga miljöer ska bidra till målet i Vision 2050 om att "alla invånare ska ha ett socialt, kulturellt och fysiskt aktivt liv."
- Konst i det offentliga rummet ska utgå från de nationella kulturpolitiska målen, som är vägledande för kommuner och regioner, där det fastslås att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.
- Konst i offentliga miljöer ska vara professionellt utformade, vara en integrerad del av miljön och skapa identitet till platsen
- Konst i offentliga miljöer ska skapa intresse, engagera, beröra och väcka eftertanke, stimulera fritt tänkande samt bjuda in till samtal och möten
- Konst i offentlig miljö ska utgå från tillgänglighet, kvalitet, mångfald, jämställdhet och jämlikhet mellan människor
- Konst ska utveckla såväl som förvalta kulturella och sociala värden i kommunens gemensamma offentliga miljöer
- Konst i offentliga miljöer ska medverka till att kommunen utvecklas till en attraktiv plats för boende, besökare och näringsliv
- Konsten ska vara en naturlig del i hela Luleå kommun och interagera med stadsplanering och byggnationer
- Arbetet ske i samverkan med andra aktörer på området i kommunens förvaltningar

LULEÅ KOMMUN

Uppföljning och revidering

På politisk nivå är kommunstyrelsen ansvarig för att *Riktlinjer för hantering av offentlig konst i Luleå kommun* följs. På tjänstemannanivå är kommundirektör ansvarig.

Uppföljning av *Riktlinjer för hantering av offentlig konst i Luleå kommun* görs av kultur- och fritidsförvaltningen och bör ske årligen. Vid uppföljning skall det säkerställas att anslaget för konstnärlig gestaltning enprocentregeln inte blir mindre än beslutat och att medlen används korrekt. Revidering görs årligen.

§ 215

Motion (C) om att utveckla näringslivsfrämjande åtgärder riktade mot lantbruksföretag

Ärendenr 2025/135-1.1.1.5

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att bifalla motionen.

Sammanfattning av ärendet

Arne Nykänen (C) och Eric Lundvall (C) har 2025-01-16 inkommit med en motion om att utveckla näringslivsfrämjande åtgärder riktade särskilt mot lantbruks- och skogsbruksföretag.

Motionen väcktes vid kommunfullmäktige har 2025-01-27 § 2.

Motionärerna föreslår att avdelningen Näringsliv och omvärld ges i uppdrag att:

1. i nära dialog med lantbruks- och skogsbruksföretagare i kommunen utveckla näringslivsfrämjande åtgärder särskilt riktade mot lantbruks- och skogsbruksföretag,
2. i dialogerna identifiera hur kommunens tjänster och tillsyn kan för-
enklas och förbättras för att underlätta det vardagliga arbetet.

Förslaget ligger i linje med kommunens pågående arbete med att stärka den lokala livsmedelsförsörjningen. Kommunstyrelseförvaltningen föreslår därför att bifalla motionen.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att bifalla motionen.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet

Luleå kommun arbetar med framtagande av en samlad inriktning för livsmedelsområdet, som beräknas börja gälla år 2026. Arbetet samordnas av kommunstyrelseförvaltningens näringslivskontor i samarbete med externa konsulter från Hushållningssällskapet Norrbotten/Västerbotten. En bred arbetsgrupp med representation från flera verksamheter är tillsatt.

Målarbetet utgår från fyra fokusområden och är följande:

- Blomstrande livsmedelsnäring.
- God försörjningsförmåga av mat.
- God beredskap.
- Hållbara livsmedel.

Att i dialog med lantbruks- och skogsbruksföretag utveckla näringslivsfrämjande åtgärder, samt identifiera hur kommunens tjänster och tillsyn kan förklaras och förbättras för att underlätta det vardagliga arbetet, ligger i linje med det pågående arbetet. Motionen stärker därmed den riktning kommunen redan arbetar efter och tydliggör behovet av konkreta insatser som gör det mer attraktivt att starta, driva och utveckla lantbruksverksamhet i kommunen.

Dialog

Dialog har förts med avdelningen miljö- och bygg inom infrastruktur- och serviceförvaltningen, med den arbetsgrupp som ansvarar för framtagandet av en samlad inriktning för livsmedelsområdet samt med representanter från näringen, Hushållningssällskapet och andra intressenter.

Beslutsunderlag

- Motion (C) om att utveckla näringslivsfrämjande åtgärder riktade mot lantbruksföretag, KLF Hid: 2025.721
- Kommunfullmäktiges beslut 2025-01-27 § 2, KLF Hid: 2025.1418
- Kommunstyrelseförvaltningens föreslag till beslut gällande motion (C) om att utveckla näringslivsfrämjande åtgärder riktade mot lantbruksföretag, KLF Hid: 2025.12438

Motion om att utveckla näringslivsfrämjande åtgärder riktade mot lantbruksföretag

Norrbotten har idag en självförsörjningsgrad på 25% för livsmedel. Det är katastrofalt lågt. Ett exempel på utvecklingen inom livsmedelsproduktionen i länet är att antalet mjölkgårdar har minskat kraftigt i Norrbotten och allra mest i Luleå kommun. Sedan 2010 har antalet mjölkgårdar i kommunen minskat från 16 till 4 och antalet mjölkkor från 767 till 207.

För att vända denna utveckling har Länsstyrelsen Norrbotten, Region Norrbotten, Norrbottens kommuner och LRF Norrbotten tagit fram den regionala livsmedelsstrategin Nära mat. Luleå kommun planerar redan idag livsmedelsinköp med stöd av denna strategi, vilket är mycket bra!

Men mer behöver göras. Den regionala livsmedelsstrategin lyfter också behovet av näringslivsfrämjande insatser riktade mot lantbruksföretag. På det området kan Luleå kommun ta ett mycket större ansvar.

Luleå kommun har blivit bra på att upphandla närproducerade livsmedel, vilket förbättrar förutsättningarna för de lokala lantbrukarna. Men mer måste göras för att få fler att vilja driva och jobba på lantbruksföretag. Annars har vi snart inga lokalproducerade livsmedel att köpa.

Kommunen måste göra tydliga satsningar på näringslivsfrämjande åtgärder riktade mot lantbruk. Vi gör satsningar på industri, centrumhandel och kreativa näringar. Det är bra, men utan mat överlever vi inte. Centerpartiet vill därför att avdelningen Näringsliv och omvärld ges i uppdrag att i dialog med lantbrukare i kommunen utforma näringslivsfrämjande åtgärder direkt riktade till lantbruksföretag.

Vi föreslår att avdelningen Näringsliv och omvärld ges i uppdrag att:

1. i nära dialog med lantbruks- och skogsbruksföretagare i kommunen utveckla näringslivsfrämjande åtgärder särskilt riktade mot lantbruks- och skogsbruksföretag,
2. i dialogerna identifiera hur kommunens tjänster och tillsyn kan förenklas och förbättras för att underlätta det vardagliga arbetet.

Luleå 2025-01-16

Arne Nykänen, Centerpartiet

Eric Lundvall, Centerpartiet

§ 91

Riktlinjer för kulturmiljö Svartösten

Ärendenr 2025/1950-3.6.4.3

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta riktlinjer för kulturmiljö Svartösten.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2023-05-22 § 115 om ett antagande av planeringsstrategi (2023–2026), där en kulturmiljöutredning pekas ut som en insats de kommande åren.

En lagändring kopplat till plan- och bygglagen (Prop. 2024/25:169) träder i kraft 1 december 2025. Ändringen gäller framför allt bygglov men påverkar också översiktsplaneringen i innehåll och omfattning vad gäller utpekandet av kulturmiljöer. Framtagna kulturmiljöunderlag kommer underlätta implementering av ny lagstiftning i översiktsplanarbetet.

Svartösten är ett brådskande område att inventera i syfte att förtydliga vilka kulturmiljövärden som finns och hur dessa ska beaktas vid planläggning och lovgivning. Detta då Länsstyrelsen under många år påtalat stort förändringstryck som skadar riksintresset för kulturmiljö.

Idag saknas kulturmiljöunderlag för Svartösten vilket försvårar tillämpning av lagstiftning kopplat till kulturmiljöer. Behov finns av ett uppdaterat kunskapsunderlag och ställningstaganden samt kommunövergripande förhållningssätt.

Mot bakgrund av detta har kommunstyrelseförvaltningen i samverkan med infrastruktur och serviceförvaltningen, tagit fram kunskapsunderlag och riktlinjer för bevarande och ändring. Underlaget kommer vägleda och ge stöd i plan- och bygglovsprocesser och ska finnas tillgänglig för kommunal organisationen såväl som fastighetsägare och allmänhet.

I kommunstyrelsens styrande uppgift ingår bland annat att samordna övergripande riktlinjer för styrning av kommunkoncernens verksamhet. Det råder ett delat ansvar över kulturmiljöfrågan mellan kommunala nämnder därför behövs riktlinjer beslutas av kommunstyrelsen.

Riktlinjerna, som beslutats av kommunstyrelsen, uttrycker Luleås kommuns ställningstaganden kopplat till kulturmiljöer i Svartöstan. Vid anpassning och förändring av den fysiska miljön ska riktlinjerna tillämpas. Syftet med riktlinjerna är att bevara Svartöstadens kulturmiljövärden och karaktär.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att anta riktlinjer för kulturmiljö Svartöstan.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet

Kulturvärden och kulturmiljön är ett allmänt intresse som omfattas av flera svenska lagar: kulturmiljölagen (KML), miljöbalken (MB) och plan- och bygglagen (PBL). Enligt PBL ska kommunen i sitt planlägningsarbete och i bygglovshantering bland annat ta hänsyn till stads- och landskapsbilden och platsens kulturvärden. För att kommunen ska kunna tillämpa lagen på ett bra sätt krävs det bra kännedom och ställningstaganden om vilka kulturhistoriska värden som ska skyddas.

Under hösten 2023 anlitas Norconsult Sverige AB för att ta fram en förstudie på uppdrag av kommunstyrelseförvaltningen. Förstudien syftade till att identifiera kunskapsluckor och skapa en färdplan för hur Luleå kommun kan hantera kulturmiljöfrågor framöver. Förstudien levererades i mars 2024.

Förstudiens resultat visar bland annat på behov av:

- Kunskapsunderlag och ställningstaganden kring kulturmiljöer.
- Kommunikation.
- Kompetenshöjande insatser och antikvarisk kompetens.

Svartöstan pekades ut i förstudien som ett brådskande område att inventera i syfte att förtydliga vilka kulturmiljövärden som finns och hur dessa ska beaktas vid planläggning och lagivning.

Svartöstan är skyddat som riksintresse för kulturmiljövård sedan 1987, och utgör en mångfacetterad kulturmiljö som under lång tid har varit utsatt för ett stort förändringstryck. Detta har utgjort ett hot mot områdets värden och bristen på översiktliga kulturmiljöunderlag har inneburit svårigheter i handläggning av bygglov. Många små förändringar av de enskilda byggnaderna kan ha

en negativ inverkan på helhetsmiljön och orsaka så kallad kumulativ skada på riksintresset, något som Länsstyrelsen Norrbotten anser har varit en pågående utveckling i Svartösten under en längre tid. Hanteringen av bygglov har ur detta hänseende en stor betydelse för förvaltandet av kulturmiljön.

Kulturmiljöunderlaget för Svartösten sammanställer information från tidigare framtagna kunskapsunderlag, befintliga planer och gällande skydd samt data insamlad under hösten 2024 genom en fullständig byggnadsinventering.

Kunskapsunderlaget och riktlinjerna har sammanställts i ett digitalt kartverktyg.

Den som handlägger ett bygglovsärende i Svartösten, eller bor i Svartösten och funderar på att bygga om, bygga till eller ändra en byggnad, går i första hand in i kartverktyget, och letar upp byggnaden på kartan. Byggnadens färg i kartan visar vilken klassificering den har och hur pass värdefull den bedöms vara. Höga värden kräver ett större mått av hänsyn och anpassning vid förändring. Denna kunskap underlättar ansökningar och lovgivningsprocess. En stor fördel är att handläggare och lovsökande har tillgång till samma kunskapsunderlag.

Länk till kulturmiljöunderlaget ska finnas tillgänglig på kommunens hemsida. En enklare rapport tas fram i PDF-format.

Arbetet med kulturmiljöunderlaget för Svartösten utgör en "testbädd" där metoder utvecklats för att kunna upprepas i andra stadsdelar och byar.

Dialog

Inledande dialog har förts mellan Luleå kommun och Länsstyrelsen Norrbotten inför ansökan om kulturmiljöbidrag. Arbetet har letts av kommunstyrelseförvaltningen i dialog med infrastruktur- och serviceförvaltningen. Information (fysiskt utskick) har gått ut till boende i Svartösten inför framtagandet av underlaget. Ett informationstillfälle planeras med allmänhet efter antagande.

Informationsärende till infrastruktur- och servicenämnden samt miljö- och byggnadsnämnden planeras.

Beslutsunderlag

- Förslag – Riktlinjer för kulturmiljö Svartösten, KLF Hid: 2025.13056
- Kunskapsunderlag kulturmiljö Svartösten, KLF Hid: 2025.13057
- Kommunstyrelseförvaltningens föreslag till beslut gällande riktlinjer för kulturmiljö Svartösten, KLF Hid: 2025.13055

Kulturmiljö Svartöstaden

Innehållsförteckning

Inledning	3
Stadsdelsbeskrivning Svartöstaden	6
Riktlinjer	10
Rutnätsplanen	10
Strandkanten	14
Gråzonen	17
Järnet	19
Älvnäset	22
Svartöbrinken I	24
Svartöbrinken II	26

Inledning

Svartöstaden är en historisk arbetarstadsdel belägen på Svartön i Luleå kommun, ca. 3 km söder om Luleå stad. Samhället började växa fram på 1890-talet till följd av Luleås intensiva industriella utveckling med framför allt bygget av malmbanan och malmt transportererna som utgick från malhamnen på Svartön. Idag är Svartöstaden ett riksintresse för kulturmiljö och därmed en del av Luleå kommuns viktigaste kulturmiljöer.

Kulturvärden och kulturmiljön är ett allmänt intresse som omfattas av flera svenska lagar: Kulturmiljölagen (KML), Miljöbalken (MB) och Plan- och bygglagen (PBL). Enligt PBL ska kommunen i sitt planläggningsarbete och i bygglovshandtering bland annat ta hänsyn till stads- och landskapsbildn och platsens kulturvärden. För att kommunen ska kunna tillämpa lagen på ett bra sätt krävs det god kännedom och ställningstaganden om vilka kulturhistoriska värden som ska bevaras och skyddas.

Det samlade kulturmiljöunderlaget för Svartöstaden (kunskapsunderlag och riktlinjer) sammanställer information från tidigare framtagna kunskapsunderlag, befintliga planer och gällande skydd samt data insamlad under hösten 2024 genom en fullständig byggnadsinventering.

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Fastställt	Giltighetstid
Riktlinjer Kulturmiljö Svartöstaden	Riktlinjer		Tillsvidare
Dokumentansvarig	Ärendenummer	Beslutsinstans	Dokument gäller för
Samhällsormställningschef	KLF	Kommunstyrelsen	Alla nämnder och bolag
Syfte med riktlinjerna är att bevara Svartöstadens kulturmiljövärden och karaktär,			

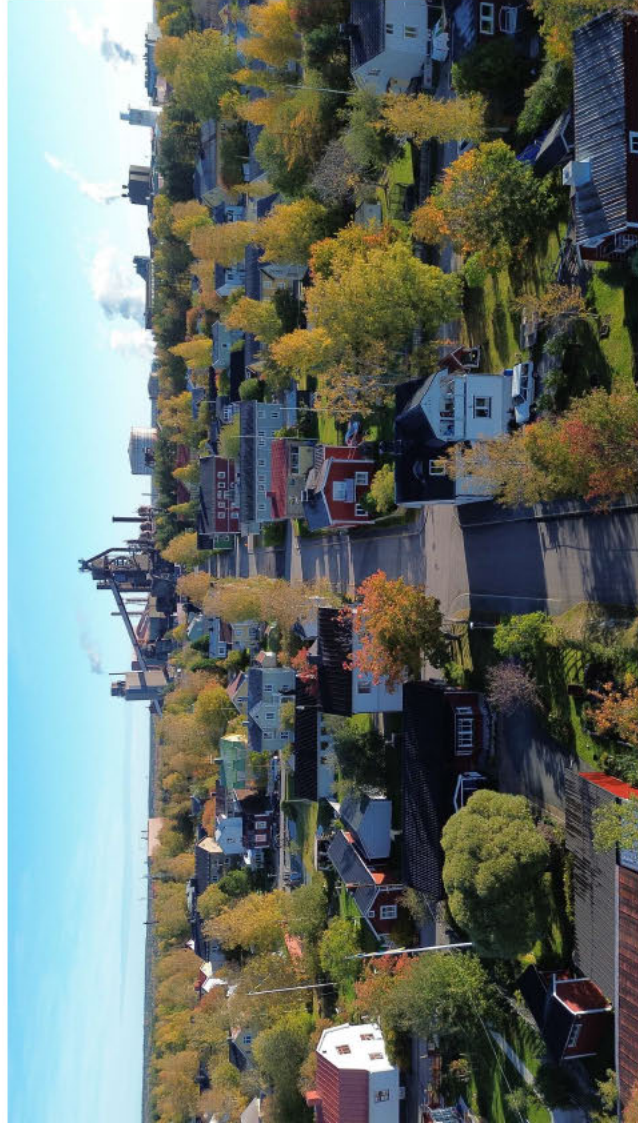
All relevant information har sammanfogats till ett digitalt kartverktyg bestående av olika kartlager och tillhörande textavsnitt. Detta dokument: *Riktlinjer för kulturmiljö Svartöstaden* innehåller samma information som i det digitala kartverktyget.

Hur kommer riktlinjerna att användas?

Riktlinjerna, som beslutats av kommunstyrelsen, uttrycker Luleås kommuns ställningstaganden kopplat till kulturmiljöer i Svartöstaden. Vid anpassning och förändring av den fysiska miljön ska riktlinjerna tillämpas. Syftet med riktlinjerna är att bevara Svartöstadens kulturmiljövärden och karaktär.

Riktlinjer kulturmiljö Svartöstaden grundar sig på ***Kunskapsunderlag för Svartöstaden***.

Svartöstaden

Figur 1 Flygvy över del av Svartöstaden från Gråsjöfjärden med järnverket på krönet i fönken av Båltesgatan.

Stadsdelsbeskrivning

Svartöstaden är en historisk arbetarstadsdel belägen på Svartön i Luleå kommun, ca. 3 km söder om Luleå stad. Samhället började växa fram på 1890-talet till följd av Luleås intensiva industriella utveckling med framför allt bygget av malmbanan och malmtransporterna som utgick från malmhamnen på Svartön. Stadsdelen etablerades i strategiskt läge med direkt närhet till malmhamnen samt det malmförädlingsverk som startade på Svartön 1897, i syfte att möta behovet av bostäder för de många arbetare som sökt sig till Luleå för arbete inom den snabbt växande industrin.

Svartöstaden med omkringliggande bostadsområden kan alltså karakteriseras som en mindre industritort, framvuxen som ett komplementsamhälle till industrianläggningarna, först malmhamnen, senare stålindustrin. Det största antalet bostäder tillgodosågs genom privat exploatering. Arbetarna köpte tomter som hade lagts ut i en rutnätsplan och byggde sig där egna hus för permanent boende. Det samhälle som växte fram, tillhandahöll från 1890-talet bostäder, affärer,

föreningslokaler och nöjesetablissemang. Den äldsta stadsdelens bebyggelsen karaktäriseras primärt av enkel trähusbebyggelse, som genom självbyggenet kom att uppvisa stor variationsrikedom. Tätorten inkorporerades senare med Luleå stad och blev en stadsdel inom staden, en förstad. Under 1900-talet utvecklades och kompletterades stadsdelen efter hand genom nya stadsplaner, nya hustyper och nya avskilda områden med tjänstemannabostäder, som bildar tydliga årsringar från samhällets olika utvecklingsskeden och avspeglar industrins utpräglade hierarki- och klasskillnader.

Svartöstaden indelat i följande sju delområden:

- Rutnätsplanen
- Strandkanten
- Gråzonen
- Järnet
- Älvnäset
- Svartöbrinken I
- Svartöbrinken II

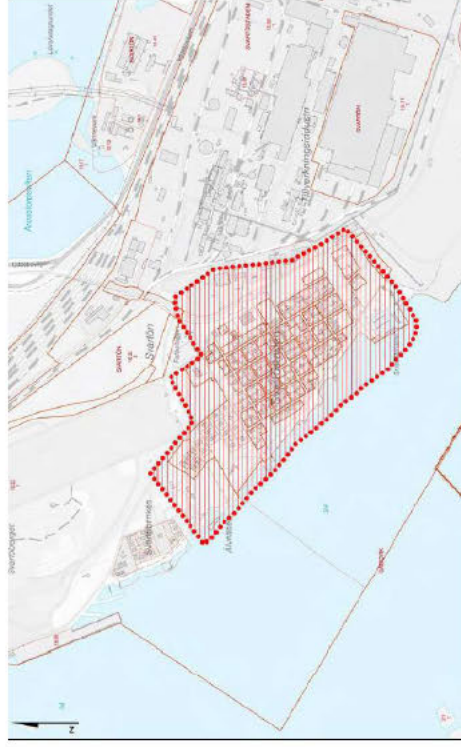
Karta över områdesindelningen av Svartöstaden.

Riksintresse för kulturmiljövård

Svartöstadens tillkomst är nära förknippad med Sveriges och Norrbottens industrialisering.

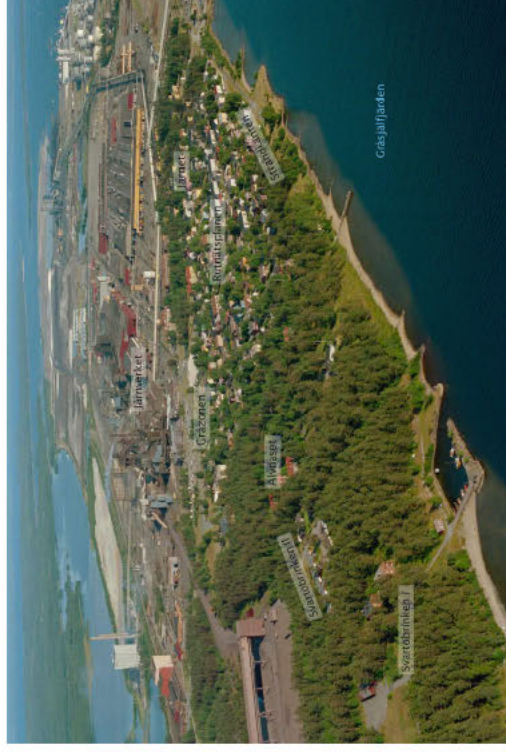
Motivering:

Stadsmiljö som speglar den sociala skiktningen som en förutsättning för industriproduktionen. Områdets framväxt och utveckling är en regional återspejling av en internationell samhällsprocess, från 1800-talets slut in i vår egen tid. (Stadsmiljö, arbetanförstad/industristad).

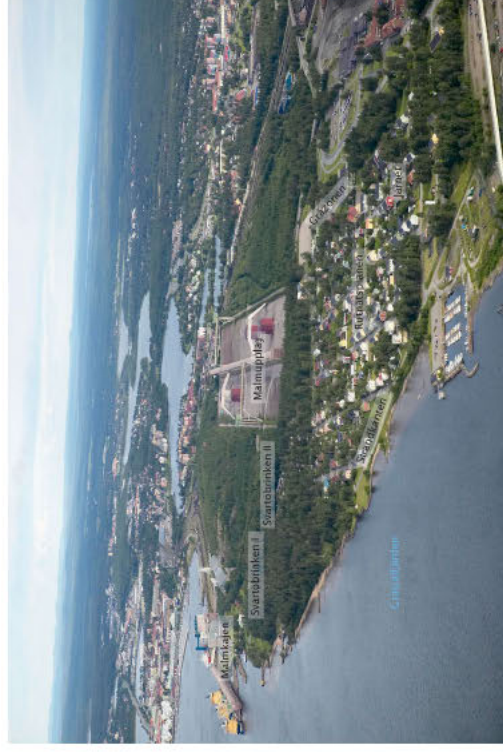

Kartan visar området för riksintresse.

Bestämmelser om riksintressen för kulturmiljövård finns i Miljöbalken 3 kap 6 §. Det är Riksantikvarieämbetet som tar beslut om att ett område är riksintresse för kulturmiljö. En kulturmiljö av riksintresse är ett område som tydligare än andra speglar en epok eller betydelsefull historisk samhällsprocess.

Figur 2 Flygvy över Svartöstadens år 1994, med de olika delområdena utmärkta. Foto: Jan Norrman. Bearbetad av Tyréns.

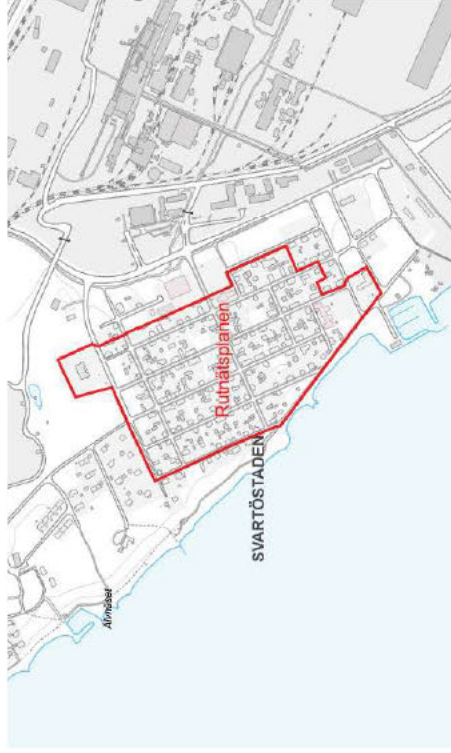

Figur 3 Flygvy över Svartöastaden år 2004, med de olika delområdena utmärkta. (Älvdnäsets bebyggelse är dold av skog). Foto: Bengt A Lundberg. Bearbetad av Tyréns.

Rutnätsplanen

Stadsdelsbeskrivning

Svartöstadens kärna och äldsta del med bebyggelse från 1895 fram till 2000-talet, anlagd i en rutnätsplan. Området bibehåller en ålderdomlig bebyggelsestruktur och karaktär med stor variationsrikedom och många årsringar. Mer information om området finns i *Kunskapsunderlag Kulturmiljö Svartöstad*.

Kartan visar var området Rutnätsplanen ligger.

Riktlinjer Rutnätsplanen

Fasad

- Bevara och underhåll äldre fasadpanel så långt det är möjligt (detta gäller i synnerhet där panelen utpekats som värdefull byggnadsdel på objektsnivå i klassificeringskartan). Panel av hög ålder har stor betydelse för husens autentiska och ålderdomliga uttryck, och är svår att ersätta med dagens material och metoder.

- Tilläggsisolering på utsidan bör i största möjliga mån undvikas. Undersök möjligheten att istället tilläggsisolera med ett tunnare skikt på insidan. Fönster på byggnader som idag har tilläggsisolering på fasadens utsida kan med fördel flyttas ut i fasadliv. Gällande ursprungliga socklar av natursten eller betong bör dessa inte byggas in med skivmaterial.

Tak

- Bevara och underhåll äldre takmaterial så långt det är möjligt (detta gäller i synnerhet där takmaterialet utpekats som värdefull byggnadsdel på objektsnivå i klassificeringskartan, framförallt gällande äldre skivtäckta plåttak). Byte av takmaterial bör följa områdets karaktär. Ny plåt bör vara pannplåt, falsad skivtäck plåt eller korrugerad plåt. Papp är också ett alternativ, som har varit vanligt historiskt men som kvarstår i mindre utsträckning på husen idag. Enstaka byggnader har eller har haft tegeltak, exempelvis skolan. I sådana fall är tegel fortsättningsvis lämpligt.
- Nya takkupor kan vara möjliga på byggnader med mansardtak i enlighet med befintlig karaktär. Byggnader med flacka sadeltak lämpar sig inte för stora takkupor, här kan möjligen mindre lunettformade takkupor vara ett alternativ.

Fönster

- Äldre fönster bör bevaras så långt möjligt, i synnerhet om de bibehåller komponenter såsom munblåsta eller valsade glas samt äldre beslag, spröjsning eller indelning. Vid upplevda problem med äldre fönster rekommenderas i första hand fönsterrenovering och underhåll genom trälagning, måleri, tätning, och justering. Vid renovering av träfönster rekommenderas målning med oljefärg. Vid klimat- eller energigtånder bör stor hänsyn tas till befintligt fönsters karaktär. Komplettering med energiglas kan vara ett alternativ.
 - Vid byte av senare tillkomna fönster bör utgångspunkten vara den aktuella byggnadens stil och karaktär. Vid ersättning bör indelning och hängning följa områdets karaktär avseende fönstertyp, se exempel nedan. Äldre bilder på fastigheten och dess fönster kan med fördel användas som utgångspunkt vid val av ersättningsfönster. Fönsterna bör utföras i trä med smäckra dimensioner på karm och båg.
- ### Tomt och trädgård
- Plank och staket bidrar mycket till upplevelsen av kvartersstrukturen. Äldre plank och trästaket, grindstolpar och karaktäristiska spjälstaket med taggtråd (exempelvis i Kv. Stådet) bör bevaras, underhållas och om möjligt ersättas när de slitits ut. Nya plank och staket är möjliga att uppföra i kvartersgränserna. Dessa bör anpassas till områdets karaktär, och bör lämpligen inte göras alltför höga för att bibehålla viss genomskidlighet till kvarterens inre. Trästaket och plank bör målas.
 - Uppvuxna träd bidrar till den grönskande karaktären på tomtarna och mot gatan. Nedtagning av stora träd bör göras restriktivt.

Tillägg

- Tillbyggnader på huvudbyggnader kan vara med förenligt med områdets karaktär om dessa anpassas i sin utformning. Tillbyggnad bör ansluta till huvudbyggnaden avseende fasadmaterial, takmaterial, färgsättning och fönstertyp samt behöver underordna sig höjdmässigt. En tillbyggnads volym bör ha ett begränsat fotavtryck i förhållande till tomtens storlek i likhet med komplementbyggnadernas karaktär inom området. Samma förhållningssätt avseende volym och fotavtryck gäller ny gårdsbebyggelse, men här finns en större möjlighet för variation avseende färgsättning, material och fönstertyp.
- Tillägg i form av balkonger är inte lämpligt mot gata. Balkong mot gårdssidan eller på en gavel är möjligt, men behöver anpassas till sin karaktär. Balkonger görs lämpligen med fronter av trä som målas i anpassad kulör, eller av smide. Klumpiga utanpåliggande konstruktioner som bär upp balkonger bör undvikas.
- Nya takkuper kan vara möjliga på byggnader med mansardtak i enlighet med befintlig karaktär. Byggnader med flacka sadeltak lämpar sig inte för stora takkuper, här kan möjligen mindre lunettformade takkuper vara ett alternativ. Denna typ av takform kan också medge frontespis.
- Garage har historiskt varit små i området. Dagens större garage med tillhörande carport är inte lämpliga att uppföra då de med sin moderna utformning avviker från områdets karaktär. Vid uppförande av garage bör dessa i hög utsträckning utformas i enlighet med områdets gårdsbebyggelses karaktär. Här finns stort utrymme för variation avseende form men inte gällande skala.
- Vid uppförande av ny bebyggelse på obebyggda tomter krävs att den utformas i enlighet med områdets karaktär. Avvikande hustyper, med exempelvis låga och utbredda volymer och takformer som inte finns inom området bör undvikas. Bostadshus bör utformas med likvärdiga dimensioner som majoriteten av befintliga bostadshus, huskropparna bör inte ha en synligt större bredd mot gata eller ett större djup in mot gården, och höjden får inte överstiga två våningar. Placeringen av husen bör följa den historiska kvartersstrukturen, med bostadshus placerade mot gatan och eventuella mindre komplementbyggnader orienterade mot kvarterets inre (gavel mot gata är godtagbart). Det är positivt om uppvuxna träd på tomten och eventuell grön passage mot intilliggande kvarter kan bibehållas. Husen bör primärt målas i kulörta färger som finns inom områdets befintliga färgpalett. Sammanhållen färgsättning av både bostadshus och komplementbyggnader i neutral kulör såsom vitt, grått, svart och brunt är inte lämpligt, och inte heller obehandlade träfasader. För bostadshus gäller:
- Fasadmaterial ska vara träpanel.
- Snickerier såsom fönsterfoder, våningslistor, vindskivor m.m. ska vara enkla och gärna målade i avvikande färg från övriga fasaden.

- Sadeltak eller mansardtak med taktäckning av pannplåt, skrivtäck falsad plåt (ej bandplåt), korrugerad plåt eller papp. Taket ska ha en traditionell utformning med takutsprång.
- Fönster ska vara sidohängda och av trä med indelning i två eller fyra lufter, och smäckra dimensioner på karm och båge. Fönsterna ska vara placerade i fasadliv.

Riktlinjer kring struktur

- Siktlinjer längs gator bör inte brytas. Fondmotiv såsom Blackis, järnverket och utblickar mot vattnet är särskilt viktiga.
- Grusad vägsträckning (Börstskärgatan) bibehålls med fördel för att upprätthålla den ålderdomliga karaktären som tidigare fanns i hela området.
- Vid ny fastighetsbildning eller i det fall enskilda fastigheter sträcker sig över flera historiska tomter bör läsbarheten av tidigare fastighetsgränser tas i beaktning. Exempel bör trädtrader, häckar, tidigare vägsträckningar (dagens gröna passager) i tidigare fastighetsgränser bibehållas. Där tidigare fastighetsgränser inte längre är tydliga kan de med fördel markeras genom plantering, staket, placering av tillkommande bebyggelse. Tillkommande bebyggelse inom fastigheter som sträcker sig över flera historiska tomter bör inte placeras över tidigare gränser.
- Avrivna tomter, allmänningar och andra gröna ytor kan med fördel utvecklas för olika ändamål såsom park, lekplats, stadsodling, bollplaner eller övriga ytor för rekreation. Det är positivt om dessa typer av ytor inte tillåts växa igen. Uppvuxna träd, skog, och i viss mån buskar kan emellertid bidra till områdets bitvis lummiga karaktär.

Strandkanten

Stadsdelsbeskrivning

Området närmast vattnet, som inbegriper bebyggelse av rutnätsplanens karaktär såväl som egnahem från 1900-talets andra hälft, Svartöstadens exploatör Robert Asplunds påkostade villa på en strandtomt, en småbåtshamn, badplats och rester från diverse hamnanläggningar. Mer information om området finns i *Kunskapsunderlag Kulturmiljö Svartöstaden*.

Kartan visar var området Strandkanten ligger.

Riktlinjer Strandkanten

- Den bebyggelse som finns i området är av varierad ålder och karaktär, med typiska drag från olika perioder av 1900-talet. Värna om respektive byggnads särart.
- Malmen 2 och 3 kan hänföras till rutnätsplanens karaktär med bebyggelse från första hälften av 1900-talet. För dessa hus gäller rutnätsplanens riktlinjer.
- Husen i Kv. Hissen mot Kajgatan är enplanshus från omkring 1950-talet

och bör bibehållas till sin karaktär med låg höjd, sadeltak, fasader och fönsteromfattningar av tegel, gjutna trappor av betong och smidesräckan. Malmen 6 är en **låg** utbredd villa i souteräng med fasader av mexisten. Byggnaden bör bibehållas till sin karaktär avseende höjd, fasadmateriäl, fönstertyp och takform.

- Malmen 7 är ett kraftigt ombyggt 1940-talshus. Vid en eventuell renovering/ombyggnad kan byggnadens fasader, som ursprungligen var putsade och avfärgade i ljus kulör (troligen vita), med fördel återställas. Det kan även vara möjligt att putsa nuvarande fasad av mexisten. Vid byte av fönster bör utgångspunkten vara byggnadens 1940-talskaraktär. Därför rekommenderas funktionsfönster av trä, sidohängda, med indelning i två lufter och smäckna dimensioner på karm och båge.
- Värna om spår av kajer och bryggor som möjligheter till läsbarhet kring den tidigare hamnfunktionen.
- Asplundsvillan bör bibehållas till sin karaktär som exempel på påkostad träarkitektur från sekelskiftet 1900. Vid upplevda problem med ursprungliga fönster rekommenderas i första hand fönsterrenovering och underhåll genom trälagning, måleri, tätning, och justering. Vid renovering av träfönster rekommenderas målning med oljefärg. Vid klimat- eller energilagårdar bör stor hänsyn tas till befintligt fönsters karaktär. Komplettering med energiglas kan vara ett alternativ. Vid ersättning av fönster bör nya fönster vara sidohängda korspostfönster med indelning i fyra lufter, av trä. Vid byte av takmaterial rekommenderas falsad skivtäckt plåt eller tegel. Se mer i *Kunskapsunderlag Kulturmiljö Svartöstaden* s.23-27.
- Vid uppförande av ny bebyggelse på obebyggd mark vid strandkanten krävs att den utformas i enlighet med områdets karaktär. Obebyggda ytor i området angränsar till rutnätsplanen, och eventuell tillkommande bebyggelse måste därefter anpassas efter rutnätsplanen i första hand och inte bidra till att öka spretigheten vid strandkanten. Avvikande hustyper, såsom flerbostadshus och typ- eller kataloghus, är inte lämpligt. Bostadshus bör utformas med likvärdiga dimensioner som majoriteten av befintliga bostadshus i rutnätsplanen, huskropparna bör inte ha en **synligt** större bredd mot gata eller ett större djup in mot gården, och höjden får inte överstiga två våningar. Placeringen av husen bör följa den historiska kvarterstrukturen, med bostadshus placerade mot gatan och eventuella mindre komplementbyggnader orienterade mot kvarterets inre (gavel mot gata är godtagbart). Det är positivt om uppvuxna träd på tomten och eventuell grön passage mot intilliggande kvarter kan bibehållas. Husen bör primärt målas i kulörta färger för att bidra till områdets variationsrikedom och befintliga färgpalett. Sammanhållen färgsättning av både bostadshus och komplementbyggnader i neutral kulör såsom vitt, grått, svart och brunt är inte lämpligt, och inte heller obehandlade träfasader. För bostadshus gäller:

Gråzonen

Stadsdelsbeskrivning

Ett glesbebyggt område som gränsar till industrin på ena sidan och rutnätsplanen på andra. Området präglas till stor del av rivningar som genomfördes under 1970-80-talet, där marken har övergått till att nyttjas som park eller för idrottsändamål. Mer information om området finns i *Kunskapsunderlag Kulturmiljö Svartöstaden*.

Kartan visar var området Gråzonen ligger.

Riktlinjer Gråzonen

- Kv. Malmkrossen och Stådet kan hänföras till rutnätsplanens karaktär med bebyggelse från första hälften av 1900-talet. För dessa hus gäller rutnätsplanens riktlinjer.
- Vid uppförande av ny bebyggelse på obebyggd mark i gråzonen krävs att den utformas i enlighet med Svartöstadens karaktär. Obebyggda ytor i området angränsar till rutnätsplanen i sydväst, och eventuell tillkommande bebyggelse måste därefter anpassas efter rutnätsplanen i första hand. Bebyggelse som stärker läsbarheten av den historiska

- Fasadmaterial ska vara träpanel.
- Snickerier såsom fönsterfoder, våningslistor, vindskivor m.m. ska vara enkla och gärna målade i avvikande färg från övriga fasaden.
- Sadeltak eller mansardtak med taktäckning av pannplåt, skivtäckt falsad plåt (ej bandplåt), korrugerad plåt eller papp. Taket ska ha en traditionell utformning med takutprägn.
- Fönster ska vara sidohängda och av trä med indelning i två eller fyra lugter, och smäckra dimensioner på karm och båg. Fönsterna ska vara placerade i fasadliv.
- Balkonger är inte lämpligt mot gata. Balkong mot gårdssidan eller på en gavel är möjligt, men behöver anpassas till sin karaktär. Balkonger görs lämpligen med fronter av trä som målas i anpassad kulör, eller av smide. Klumpiga utanpåliggande konstruktioner som bär upp balkonger bör undvikas.

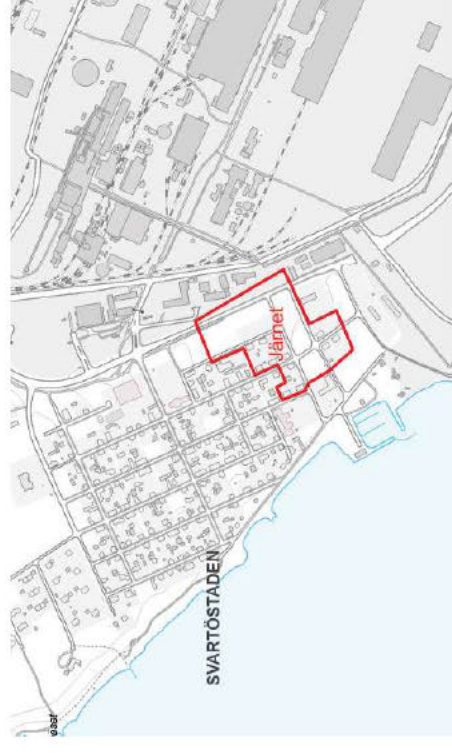
bebyggelse- och kvartersstrukturen skulle vara positivt i detta område som är sargat av många rivningar. Tillägg bör därför utformas med ambitionen att bygga vidare på eller återupprätta rutnätsplanens struktur/karaktär, på de platser där den inte längre är läsbar. Avvikande hustyper, med exempelvis låga och utbredda volymer och takformer som inte finns inom rutnätsplanen bör undvikas. Bostadshus bör utformas med likvärdiga dimensioner som majoriteten av befintliga bostadshus i rutnätsplanen, huskropparna bör inte ha en synligt större bredd mot gata eller ett större djup in mot gården, och höjden får inte överstiga två våningar. Placeringen av husen bör följa den historiska kvartersstrukturen, med bostadshus placerade mot gatan och eventuella mindre komplementbyggnader orienterade mot kvarterets inre (gavel mot gata är godtagbart). Det är positivt om uppvuxna träd på tomten och eventuell grön passage mot intilliggande kvarter kan bibehållas. Husen bör primärt målas i kulörta färger som finns inom rutnätsplanens befintliga färgpalett. Sammanhållen färgsättning av både bostadshus och komplementbyggnader i neutral kulör såsom vitt, grått, svart och brunt är inte lämpligt, och inte heller obehandlade träfasader. För bostadshus gäller:

- Fasadmateriäl ska vara träpanel.
- Snickerier såsom fönsterfoder, våningslister, vindskivor m.m. ska vara enkla och gärna målade i avvikande färg från övriga fasaden.
- Sadeltak eller mansardtak med taktäckning av pannplåt, skivtäckt falsad plåt (ej bandplåt), korrugerad plåt eller papp. Taket ska ha en traditionell utformning med takutsprång.
- Fönster ska vara sidohängda och av trä med indelning i två eller fyra lufter, och smäckra dimensioner på karm och båg. Fönsterna ska vara placerade i fasadliv.
- Balkonger är inte lämpligt mot gata. Balkong mot gårdssidan eller på en gavel är möjligt, men behöver anpassas till sin karaktär. Balkonger görs lämpligen med fronter av trä som målas i anpassad kulör, eller av smide. Klumpiga utanpåliggande konstruktioner som bär upp balkonger bör undvikas.

Järnet

Stadsdelsbeskrivning

Område med flerbostadshus i södra delen av Svartöstaden, angränsande till rutnätsplanen, vilka uppfördes som en modernare form av arbetarbostäder under 1940-talet. Mer information om området finns i *Kunskapsunderlag Kulturmiljö Svartöstaden*.

Kartan visar var området Järnet ligger.

Riktlinjer Järnet

- De tre husen i kvarteren Åssjan och Götet är de som till utseendet är mest välbevarade och autentiska i området Järnet, samtidigt som de också är de mest slitna med tydligt eftersatt underhåll. Bibehåll husens ursprungliga uttryck avseende material och detaljer så långt det är möjligt. Husen bör renoveras varsamt enligt följande:
 - Fasaderna bör i första hand underhållas genom målning. Rötskadade partier eller snickerier såsom vindskivor och knutbrädor kan åtgärdas genom trälagning eller bytas ut till nya

med utseende lika befintligt. Om hela fasader har omfattande skador som inte går att åtgärda med mindre ingrepp kan fasadpanelen bytas ut mot ny locklistpanel lika befintlig.

- Fönstren har stor betydelse för husens karaktär och autentiska utseende. Skador och problem med fönster rekommenderas i första hand åtgärdas genom fönsterrenovering och underhåll genom trälagning, måleri, tätning, och justering. Om det finns fönster som har så omfattande skador att de inte går att renovera kan de bytas ut mot nytillverkade eller återbrukade funktionsfönster av trä med samma indelning och dimensioner; sidohängda, två ospröjsade lufter, smäcker karm och båge. Fönsterna bör placeras i fasadliv likt befintliga fönster. Vid klimat- eller energitåtgärder bör stor hänsyn tas till befintligt fönsters karaktär. Komplettering med energiglas kan vara ett alternativ.
- Omålade trädörrar bör renoveras enligt ursprungligt utförande med olja och lack. Vid byte bör nya portar följa befintlig karaktär.
- Plåt på skärmtak och plåtanslutningar till fasad underhålls genom målning eller ersätts lika befintligt vid behov.
- Tilläggsisolering på utsidan rekommenderas inte för dessa hus. Invändig tilläggsisolering med ett tunnare skikt eller isolering av bjälklag, vind och tak kan vara ett alternativ vid behov av energi- och klimatåtgärder.
- Vid byte av senare tillkomna fönster på 1940-talshusen som angränsar till rutnätsplanen bör utgångspunkten vara den ursprungliga fönstertypen, som finns representerad på husen i kvarteren Åssjan och Götet: funktionsfönster av trä indelade i två ospröjsade lufter, sidohängda, med smäcker karm och båge. Vid ersättning bör indelning och hängning följa denna fönstertyp. I samband med byte bör fönster som är något indragna på tilläggsisolerade hus också flyttas ut i fasadliv. Foder har inte varit del av den ursprungliga fasad- och fönsterutformningen och kan med fördel tas bort vid en eventuell fasad- eller fönsteråtgärd.
- Ursprungliga platta skärmtak är en tidstypisk detalj som bör bevaras och underhållas.
- Husen mot Börstskärgatan i Kv Magneten har inte försetts med utvändig tilläggsisolering, och detta bör i största möjliga mån undvikas även framöver. Invändig tilläggsisolering med ett tunnare skikt eller isolering av bjälklag, vind och tak kan vara ett alternativ vid behov av energi- och klimatåtgärder.
- Vid byte, lagning eller komplettering av tak på enskilda hus bör 1940-talshusens enhetliga utseende på taken bibehållas. Idag har samtliga svart korrugerad plåt. Detta bör således vara utgångspunkten vid val av ersättningsmaterial. Om det på sikt finns behov av att byta ut

utslitet takmaterial på flera hus rekommenderas att detta görs som ett helhetsgrepp för samtliga hus av samma typ. Vid takbyte på samtliga hus finns möjlighet att välja ett annat takmaterial om så önskas, exempelvis tegel, betongpannor.

- Grusad vägsträckning (Börstskärgatan) bibehålls med fördel för att upprätthålla den ålderdomliga karaktären som tidigare fanns i hela området.

Älvnäset

Stadsdelsbeskrivning

Avgränsat område med tjänstemannabostäder i form av friliggande villor och parhus som uppfördes för NJA:s (Norrbottnens Järnverk AB) anställda 1948-49. Området inrymmer också NJA:s direktörsvilla på en stor strandtomt. Mer information om området finns i *Kunskapsunderlag Kulturmiljö Svartöstaden*.

Kartan visar var området Älvnäset ligger.

Riktlinjer Älvnäset

- Bibehåll fasadernas ursprungliga utformning med liggande panel på förvandring så långt möjligt. Sentida stående panel kan med fördel bytas till liggande panel på förvandring om den blivit utsliten.
- Bevara tidstypiska räcken, trappor, entrépartier med skärmtak och balkonger. Dessa detaljer är viktiga för husens karaktär. Tillkommande trappor och räcken bör utformas med utgångspunkt i de befintliga. Trappor bör vara gjutna av betong. Trappräcken bör vara av smide.
- Nya tillkommande balkonger kan vara möjligt men bör ges liknande utformning som befintliga balkonger avseende storlek, bjälklag och smidesräcken. Balkonger i entréfasad är inte lämpligt.

- Bevara ursprungliga och äldre fönster av funktionskaraktär så långt det är möjligt. Vid upplevda problem med fönster rekommenderas i första hand fönsterrenovering och underhåll genom trälagning, måleri, tätning, och justering. Vid renovering av träfönster rekommenderas målning med oljefärg. Vid klimat- eller energigårdar bör stor hänsyn tas till befintligt fönsters karaktär. Komplettering med energiglas kan vara ett alternativ.
- Tillkommande fönsteröppningar kan vara möjliga om de anpassas till fasadernas helhetsverkan och placering av övriga fönster, samt ges en anpassad utformning och indelning. Fönsterna ska vara av trä med smäckra dimensioner på karm och båg, ospröjsade, sidohängda eller perspektivfönster, en eller två lufter.
- Vid byte av tak bör takmaterialet vara rött tegel eller skivtäckt plåt. Bandplåt är inte lämpligt. Skorstenar av tegel bör inte kläs in. Befintliga små takkupor bör inte byggas om så att de ändrar form eller förstoras. Tillkommande kupor av samma format kan vara möjliga på parhusen mot sydväst, placerade med samma avstånd som befintliga kupor.
- Det finns idag ett flertal hus med missprydzande tillbyggnader som avviker kraftigt i karaktär från huvudbyggnaden. Tillbyggnader blir lätt störande tillägg på den här typen av enkla renodlade volymer, och bör därför undvikas eller kraftigt begränsas i storlek. Ett alternativ kan istället vara nya fristående komplementbyggnader på tomten.
- Grindstolpar och staket med stängsel och pollare av betong är viktigt för karaktären som avgränsat område för NJA:s tjänstemannabostäder och direktörsvilla.
- Direktörsvillan bör bibehållas till sin karaktär avseende volym, takform, fönstersättning, fönsterindelning, fasad, omfattningar och detaljer av natursten, trappor, dörrar och entrépartier. Befintliga ursprungliga fönster, fönsterdörrar och ytterdörrar ska bevaras. Upplevda problem med dessa åtgärdas genom renovering och underhåll genom trälagning, måleri, tätning, och justering. Vid renovering av träfönster rekommenderas målning med oljefärg. Vid klimat- eller energigårdar bör stor hänsyn tas till befintligt fönsters karaktär. Komplettering med energiglas kan vara ett alternativ. Vid byte av tak och takavvattning ska takmaterialet vara falsad skivtäckt koppar. Bevarade gångjärn till tidigare fönsterluckor medger tillägg av nya fönsterluckor. Detta är förenligt med byggnadens karaktär men behöver anpassas i stil och material. Den stora avskilda naturtomten med uppvuxen barrskog och vattenutsikt är viktig för förståelsen av byggnadens funktion och status och bör ej avstyckas, minskas eller bebyggas i någon större omfattning. Se mer i *Kunskapsunderlag Kulturmiljö Svartöstaden* s.40-45.

Svartöbrinken I

Stadsdelsbeskrivning

Området närmast malmhamnen. Här finns rester av LKAB:s anläggningar och bebyggelse i form av bl.a. två långor med arbetarbostäder, LKAB:s tidigare huvudkontor, och LKAB:s disponentvilla på en stor strandtomt. Området domineras idag av villabebyggelse från 2000-talet, och ingår inte längre i riksintresset. Mer information om området finns i *Kunskapsunderlag Kulturmiljö Svartöstaden*.

Kartan visar var området Svartöbrinken I ligger.

Riktlinjer Svartöbrinken I

- Värna om de spår efter tidigare verksamhet och kopplingar till LKAB som finns kvar.
- Arbetarbostäderna inom Svartön 18:43
- Arbetarbostäderna bör bibehållas till sin karaktär avseende volym, takform, fönstersättning, fönstertyp, entréer och balkonger.
- Vid åtgärder i fasad på arbetarbostäderna kan nuvarande fasadplåt med fördel ersättas av stående träpanel. Ny träpanel bör målas med oljefärg.
- Tidstypiska detaljer såsom portar, skärmtak, trappor, och smidesräcken bör särskilt värnas.

- Bevara och underhåll taktäckning av falsad skivtäck plåt så långt möjligt. Vid eventuellt byte av utslitet takmaterial på längre sikt bör utgångspunkten vara ny falsad skivtäck plåt likt befintliga tak (ej bandplåt). Alternativt skulle tegel också kunna vara lämpligt.
- Bevara och underhåll äldre fönster så långt möjligt. Vid upplevda problem med äldre fönster rekommenderas i första hand fönsterrenovering och underhåll genom trälagning, måleri, tätning, och justering. Om det finns fönster som har så omfattande skador att de inte går att renovera kan de bytas ut mot nytilverkad eller återbrukade funktionsfönster av trä med samma indelning och dimensioner; sidohängda, två ospröjsade lufter, smäcker karm och båg. Fönsterna bör placeras i fasadliv likt befintliga fönster. Vid klimat- eller energitåtgärder bör stor hänsyn tas till befintligt fönsters karaktär. Komplettering med energiglas kan vara ett alternativ.
- Disponentvillan bör bibehållas till sin karaktär avseende volym, takform, takmaterial, fönstersättning, fönsterindelning, terrass och räcken. Taktäckning av skiffer, terrassen samt de stora fönsteröppningarna mot vattnet är särskilt värdefulla. Fasaden var ursprungligen slåtputsad. Vid byte av fasadmaterial kan puts vara ett alternativ till stående locklistpanel. Vid byte av senare tillkomna fönster bör utgångspunkten vara den aktuella byggnadens stil och karaktär. Ersättningsfönster ska vara tredelade sidohängda tvåluftsfönster. Fönstren bör utföras med smäckra dimensioner på karm och båg. Utsikten mot vattnet bör inte skymmas av tillkommande bebyggelse eller andra strukturer. I området som ligger skyddat av skog kan mindre komplementbyggnader uppföras på tomten. Se mer i *Kunskapsunderlag Kulturmiljö Svartöstaden* s.48-55.
- Ny bebyggelse i begränsad omfattning kan vara möjligt i skogsområdet mellan Sjöfartsgatan och gatan Svartöbrinken. Nära villabebyggelsen är nya villor som ansluter väl till befintlig bebyggelse det lämpligaste. I den öppna gläntan norr om arbetarbostäderna skulle det kunna vara möjligt med ett fåtal kompletterande villatomter eller ett lamellhus med traditionell volym. Här skulle det också kunna vara lämpligt att utveckla ytor för rekreation, exempelvis lekplats, grillplats, sittbänkar, bollplan etc.
- I området finns mer eller mindre välbevarade lämningar såsom skyddsrum och/eller skyttevärn. Dessa bör bevaras.

Svartöbrinken II

Stadsdelsbeskrivning

Område med tjänstemannabostäder som uppfördes för LKAB i början av 1960-talet. Kedjehus och friliggande villor omgivna av partier med barrskog. Mer information om området finns i *Kunskapsunderlag Kulturmiljö Svartöstaden*.

Kartan visar var området Svartöbrinken II ligger.

Riktlinjer Svartöbrinken II

- Bibehåll fasadernas ursprungliga utformning med liggande panel på förvandring så långt möjligt. Sentida stående panel kan med fördel bytas till liggande panel på förvandring om den blivit utsliten.
- Bibehåll ytstrukturen på gavlar av tegel. Gavlarna kan målas så länge teglets struktur fortfarande framträder. Gavlarna bör inte putsas eller kläs in med annat material.
- Var varsam om fönster och fönstersättning på hus som bibehåller ursprungliga fönstertyper och karaktäristiska fönsterband. Vid upplevda problem med äldre fönster rekommenderas i första hand fönsterrenovering och underhåll genom trälagning, måleri, tätning, och justering.

- Vid byte av sentida fönster rekommenderas att nya fönster om möjligt ges liknande dimensioner (höjd och bredd) som ursprungliga fönster, d.v.s. stående format, höga och relativt smala lufter, som med fördel kan placeras i följd om öppningen är bredare än en luft. Fönsterna bör vara av trä, ospröjsade, sidohängda, och med smäckra dimensioner på karm och båg.

- Ursprungliga fönster har inte haft foder. Detta avviker från husens modernistiska karaktär och bör generellt undvikas. Vid mer genomgripande åtgärd på fasad eller byte av sentida fönster kan befintliga foder med fördel tas bort.
- Utbyggnader och tillbyggnader som förändrar husens volymverkan är inte lämpligt, såsom exempelvis tillkommande burspråk, inglasade uterum eller förstoring av garage. Öppna terrasser och trädäck är förenliga med husens karaktär, men bör hålla en måttlig skala och inte uppta alltför stor del av tomten.
- Stora skärmtak över entréer på kedjehusen är inte del av den ursprungliga karaktären. Tillskapande av nya påtagligt utskjutande skärmtak eller taktäckta verandor vid entréer är därmed inte lämpligt. Vid ombyggnad av hus som redan har skärmtak kan skärmtaken med fördel tas bort. Mycket små platta skärmtak över endast entrédörren kan vara förenligt med husens karaktär, se exempel.

Skärmklipp från Google maps, 2009. Exempel på litet skärmtak som funnits på ett av kedjehusen, möjligen har detta varit del av den ursprungliga utformningen på kedjehuslängan i sydväst.

KUNSKAPSUNDERLAG

Kulturmiljö Svartöstaden

LULEÅ
KOMMUN

Innehållsförteckning

Inledning	3
Stadsdelsbeskrivning Svartöstaden	6
Kulturmiljökartan	8
Områdesbeskrivningar	12
Rutnätsplanen	12
Strandkanten	23
Gråzonen	28
Järnet	32
Älvnäset	40
Svartöbrinken I	48
Svartöbrinken II	58

Inledning

Svartöstaden är en historisk arbetarstadsdel belägen på Svartön i Luleå kommun, ca. 3 km söder om Luleå stad. Samhället började växa fram på 1890-talet till följd av Luleås intensiva industriella utveckling med framför allt bygget av malmbanan och malmt transportererna som utgick från malnhamnen på Svartön. Idag är Svartöstaden ett riksintresse för kulturmiljö och därmed en del av Luleå kommuns viktigaste kulturmiljöer.

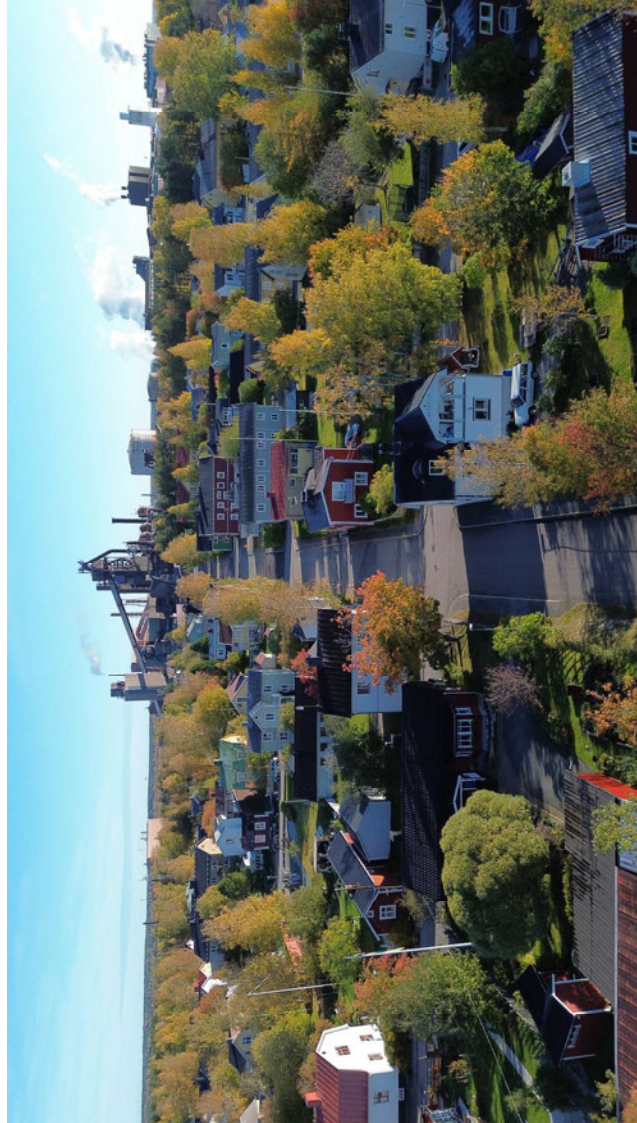
Kulturvården och kulturmiljön är ett allmänt intresse som omfattas av flera svenska lagar: Kulturmiljölagen (KML), Miljöbalken (MB) och Plan- och bygglagen (PBL). Enligt PBL ska kommunen i sitt planläggningsarbete och i bygglovshandtering bland annat ta hänsyn till stads- och landskapsbilden och platsens kulturvärden. För att kommunen ska kunna tillämpa lagen på ett bra sätt krävs det god kännedom och ställningstaganden om vilka kulturhistoriska värden som ska bevaras och skyddas.

Det samlade kulturmiljöunderlaget för Svartöstaden (kunskapsunderlag och riktlinjer) sammanställer information från tidigare framtagna kunskapsunderlag, befintliga planer och gällande skydd samt data insamlad under hösten 2024 genom en fullständig byggnadsinventering.

All relevant information har sammanfogats till ett digitalt kartverktyg bestående av olika kartlager och tillhörande textavsnitt. Detta dokument: *Kunskapsunderlag Kulturmiljö Svartöstaden* innehåller samma information som i det digitala kartverktyget.

Dokumentnamn Kunskapsunderlag Kulturmiljö Svartöstaden	Dokumenttyp Kunskapsunderlag	Fastställt -	Giltighetstid Tills vidare
Dokumentansvarig Samhällsomställningschef	Ärendenummer KLF	Beslutsinstans -	Dokument gäller för -
Syfte			

Svartöstaden

Figur 1 Flygvy över del av Svartöstaden från Gråsjöfjärden med järnverket på krönet i fonden av Båltesgatan.

Stadsdelsbeskrivning

Svartöstaden är en historisk arbetarstadsdel belägen på Svartön i Luleå kommun, ca. 3 km söder om Luleå stad. Samhället började växa fram på 1890-talet till följd av Luleås intensiva industriella utveckling med framför allt bygget av malmbanan och malmtidningsanläggningarna som utgick från malmhämmen på Svartön. Stadsdelen etablerades i strategiskt läge med direkt närhet till malmhämmen samt det malmförädlingsverk som startade på Svartön 1897, i syfte att möta behovet av bostäder för de många arbetare som sökt sig till Luleå för arbete inom den snabbt växande industrin.

Svartöstaden med omkringliggande bostadsområden kan alltså karakteriseras som en mindre industritort, framvuxen som ett komplementssamhälle till industri- och bostadsområdena, först malmhämmen, senare stålindustrin. Det största antalet bostäder tillgodosågs genom privat exploatering. Arbetarna köpte tomter som hade lagts ut i en rutnätsplan och byggde sig där egna hus för permanent boende. Det samhälle som växte fram, tillhandahöll från 1890-talet bostäder, affärer,

föreningslokaler och nöjesetablissemang. Den äldsta stadsdelens bebyggelsen karaktäriseras primärt av enkel trähusbebyggelse, som genom självbyggenet kom att uppvisa stor variationsrikedom. Tätorten inkorporerades senare med Luleå stad och blev en stadsdel inom staden, en förstad. Under 1900-talet utvecklades och kompletterades stadsdelen efter hand genom nya stadsplaner, nya husstyper och nya avskilda områden med tjänstemannabostäder, som bildar tydliga årsringar från samhällets olika utvecklingsskeden och avspeglar industrins utpräglade hierarki- och klasskillnader.

I detta kunskapsunderlag är Svartöstaden indelat i följande sju delområden:

- Rutnätsplanen
- Strandkanalen
- Gråzonen
- Järnet
- Älvsåsen
- Svartöbrinken I
- Svartöbrinken II

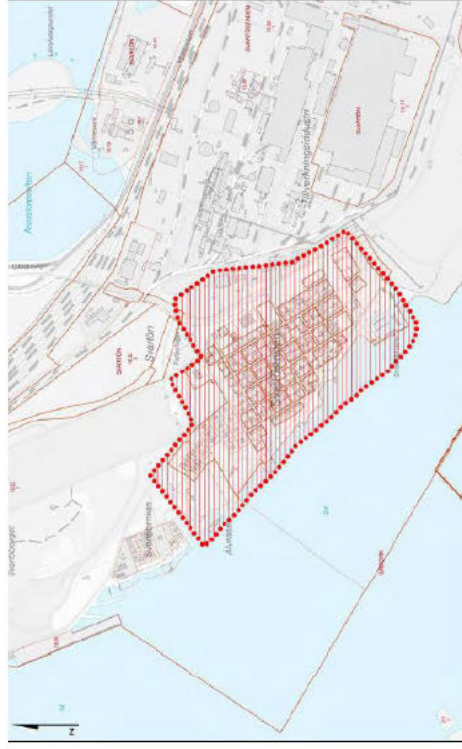
Karta över områdesindelningen av Svartöstaden.

Riksintresse för kulturmiljövård

Svartöstad är skyddat som riksintresse för kulturmiljövård sedan 1987. Svartöstadens tillkomst är nära förknippad med Sveriges och Norrbottens industrialisering.

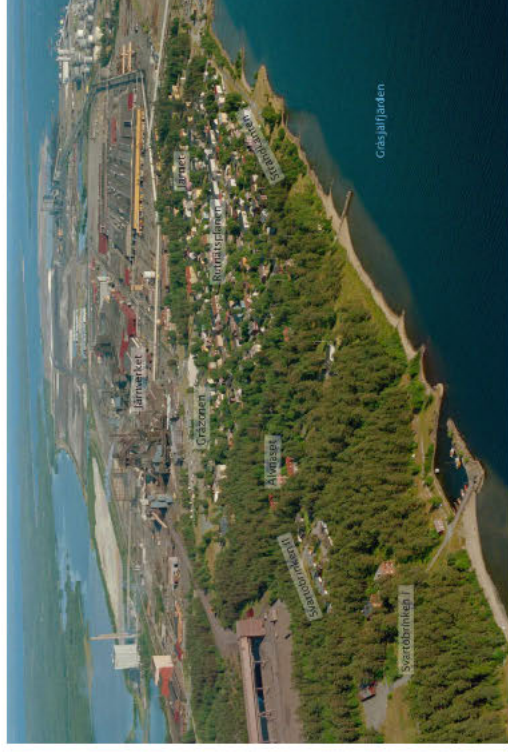
Motivering:

Stadsmiljö som speglar den sociala skiktningen som en förutsättning för industriproduktionen. Områdets framväxt och utveckling är en regional återspeglning av en internationell samhällsprocess, från 1800-talets slut in i vår egen tid. (Stadsmiljö, arbetarförstad/industristad).

Kartan visar området för riksintresse.

Bestämmelser om riksintressen för kulturmiljövård finns i Miljöbalken 3 kap 6 §. Det är Riksantikvarieämbetet som tar beslut om att ett område är riksintresse för kulturmiljö. En kulturmiljö av riksintresse är ett område som tydligare än andra speglar en epok eller betydelsefull historisk samhällsprocess.

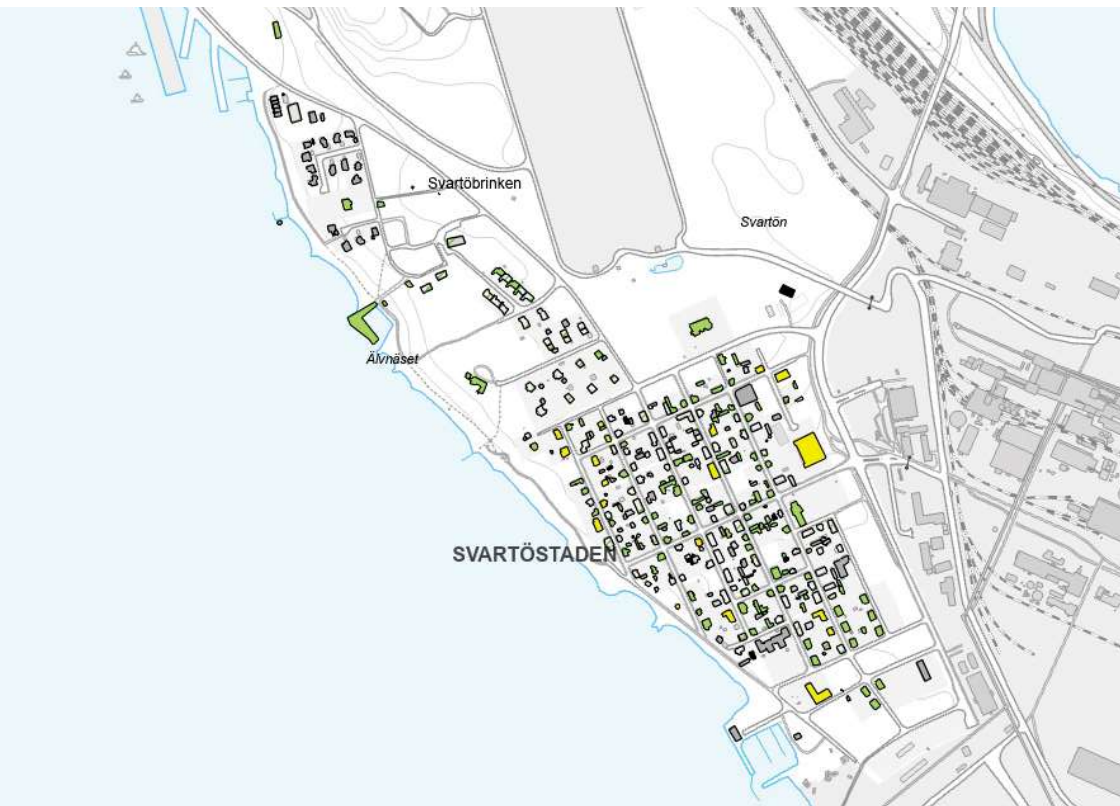
Figur 2 Flygvy över Svartöstad år 1994, med de olika delområdena utmärkta. Foto: Jan Norrman. Bearbetad av Tyréns.

Figur 3 Flygvy över Svartöstad år 2004, med de olika delområdena utmärkta. (Älvdåsets bebyggelse är dold av skog). Foto: Bengt A Lundberg. Bearbetad av Tyréns.

Kulturmiljökartan

Under "Kulturmiljökarta" i det digitala kartverktyget visas alla inventerade byggnader, som är klassificerade efter kulturvärde med olika färgsättning och/eller skraffering. De olika färgerna ger en direkt hänvisning till krav i plan- och bygglagen.

Karta med inventerade och klassificerade byggnader.

Grön

Särskilt värdefull byggnad motsvarande det som avses i PBL 8:13. Dessa byggnader bedöms ha ett högt värde på objektsnivå genom att de är välbevarade, bibehåller ett för Svartöstadens autentiskt utseende, eller har en utpräglat ålderdomlig eller tidstypisk karaktär (som i vissa fall är tydligt läsbar trots många förändringar). Dessa byggnader kräver särskild omsorg vad gäller material och utförande vid en eventuell förändring för att undvika förvanskning av den enskilda byggnaden. För byggnader inom denna klassificeringsnivå kan man förvänta sig att det ställs högre krav på bevarande av äldre material, byggnadsdelar och detaljer.

Grön skrafferad

Byggnader som är särskilt värdefulla som del av en miljö motsvarande det som avses i PBL 8:13. Dessa byggnader bidrar genom sin karaktär till Svartöstadens som helhetsmiljö, men har inte ett lika stort värde som enskilda objekt. Detta kan vara äldre byggnader som är förändrade eller ombyggda men bibehåller en grundläggande karaktär som är positiv för stadsbilden. Det kan också vara sentida bebyggelse som tydligt har anpassats till områdets karaktär. Dessa byggnader har i huvudsak ett lika starkt skydd i PBL och detaljplan som de gröna byggnaderna, men här är ofta det viktigaste att åstadkomma en god anpassning till helhetsmiljön vid eventuella förändringar. Det kan finnas ett något större utrymme för förändringar av den enskilda byggnaden. Samtidigt är det viktigt att byggnader i denna grupp som har genomgått omfattande förändringar och tidigare förvanskande ingrepp inte förvanskas ytterligare. Avväganden om vilka förändringar en byggnad tål måste göras från fall till fall.

Gul

Byggnader som har ett visst kulturhistoriskt värde men som tydligt avviker från Svartöstadens karaktär. Dessa byggnader omfattas av varsamhetskravet enligt PBL 8:17, liksom alla byggnader. I denna grupp finns exempelvis tegelvillor och flerbostadshus från mitten och senare delen av 1900-talet. Byggnadernas särdrag och tidstypiska detaljer bör värnas.

Grå

Byggnader som har ett rent allmänt värde, men små eller inga värden ur kulturmiljösynpunkt. Ofta sentida villabebyggelse eller garage. Byggnaderna omfattas av generell varsamhet, PBL 8:17.

Svart

OKlassificerad. Byggnaden har inte kunnat inventeras eller är av enklare art (exempelvis friggebod, elskåp, växthus) och innehåller inga värden ur kulturmiljösynpunkt.

Bevarandenivå

Som en del av byggnadsinventeringen har byggnadernas bevarandenivå skattats på en tregradig skala: hög, medel och låg. Med bevarandenivå avses nivån av "ursprunglighet", det vill säga hur välbevarad en byggnad bedöms vara ifråga om exempelvis fasadutformning, material, byggnadsdelar och detaljer. Bedömningen bygger på översiktlig okulär besiktning i fält, som också i vissa fall har stämts av mot befintligt kunskapsunderlag, äldre skisser av husen och historiska foton. Det kan därför finnas en viss felmarginal i bedömningarna. Bevarandenivån ligger delvis till grund för byggnadens klassificering. För sentida bebyggelse (1980-90-tal och 2000-tal) har begreppet bevarandenivå inte ansetts relevant, och därför inte bedömts.

Hög

Byggnader som upplevs ha en hög nivå av ursprunglighet, med exempelvis synligt äldre material, tidstypiska detaljer och byggnadsdelar, och/eller spår av traditionella tekniker. För att uppnå denna nivå krävs ofta att flera äldre material eller byggnadsdelar är bevarade som ger byggnaden en älderdomlig eller historiskt autentisk helhetskaraktär. Bevarad ursprunglig eller äldre fasadpanel, taktäckning, fönster och sockel är exempel på delar som kan vara starkt bidragande till detta.

Medel

Byggnader som uppenbart har genomgått vissa förändringar med inverkan på byggnadens utseende, som exempelvis utvändigt tilläggsisolering av fasad, utbytt fasadpanel och utbytta fönster. Byggnaderna kan i viss mån vara förvanskade, men bedöms efter förändringarna fortfarande bibehålla grundläggande delar av sitt utseende och utformning. Byggnaderna har fortfarande en delvis traditionell karaktär; utmärkande tidstypiska drag eller är på annat sätt läsbara som äldre. En stor andel av byggnaderna ligger på denna nivå.

Låg

Byggnader som är kraftigt ombyggda, omgestaltade eller har genomgått så pass många förändringar att dess ålder är svår att utläsa, dess ursprungliga karaktär till stor del har gått förlorad, eller dess utseende påtagligt har förvanskats.

Exempel från den digitala kulturmiljökartan

Byggnadskategori: Komplementbyggnad

Byggnadstyp: Gårdshus

Vårdering: Grön

Bevarandenivå: Hög

Område: Rutnätsplanen

Kvarter: Transportören

Riktlinjer: Rutnätsplanen

Fasad: Lockpanel

Målning: Röd slamfärg

Tak: Sadeltak med skivtäckt plåt

Värdefulla byggnadsdelar: Fasadpanel, dörrar, stomme

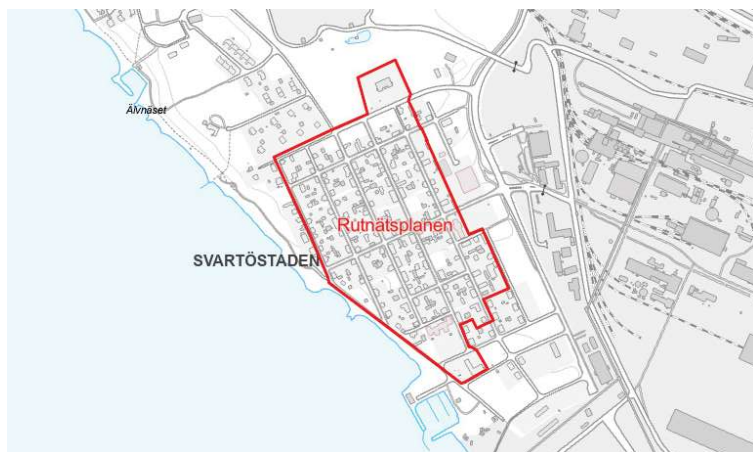
Byggår: -

Planskydd: q- Särskild miljöhänsyn

Områdesbeskrivningar

Under "områdesbeskrivningar" finns information för varje delområde, innehållandes en beskrivning/karaktärisering samt en kort historik över områdets utveckling.

Rutnätsplanen

Kartan visar var området Rutnätsplanen ligger.

Beskrivning

Delområdet består av bostadsbebyggelse anlagd enligt en rutnätsplan i anslutning till järnverket på Svartöns nordvästra sluttning mot Gråsjälsfjärden.

Bebyggelsen är indelad i rätvinkliga kvarter med långsträckta gator i nord-sydlig riktning (Sandgatan, Laxgatan, Sjöfartsgatan och Frejagatan). Tvärgator i öst-västlig riktning kvarstår inte i lika hög grad som regelbundna genombrott i bebyggelsen, men är fortsatt läsbara som struktur från den ursprungliga rutnätsplanen. Bältesgatan och Bolagsgatan är de enda kvarvarande tvärgator som sträcker sig över hela områdets bredd. Till följd av sammanslagningar av vad som ursprungligen varit kvadratiske kvarter om fyra tomter vardera, har övriga tvärgator uppgått i tomtmark eller blivit gröna passager/gångstråk genom kvarteren (Lillgatan.....m.fl.). Området är beläget på en höjd där marken sluttar ned mot sjösidan i väst. Till följd av detta har gatorna i öst-västlig riktning en tydlig och bitvis brant lutning. Österut längs Bältesgatan finns siktlinjer mot det imponerande järnverket uppe

Figur 4 Flygvy längs Bältesgatan mot järnverket på höjden.

på höjden. Gatans stegring förstärker anläggningens verkan som fondmotiv. På tomter i branta lägen nära vattnet har anpassningar gjorts genom terrasseringar och hus byggda i souterräng.

Området har stort inslag av grönska i form av uppvuxna träd (björk) och häckar längs gator och tomtgränser; gröna innergårdar med rester från trädgårdsodlingar, samt insprängda grönytor i form av avrivna tomter som organiskt blivit bevuxna med gräs, buskar och träd. Vissa av dessa tomter har blivit allmän platsmark, och används bland annat som park eller lekplats (tidigare tomter inom Kv. Gjuteriet respektive Stålverket).

Utöver häckar och träd förekommer också låga staket, plank och byggnader som tydligt markerar tomtgränserna inom kvarteren och mot gatan. Byggnaderna är placerade med bostadshusen mot gatusidan och gårdsbyggnader och uthus in emot kvarteret. Senare byggda hus ligger indragna från gatulinjen. Bebyggelsen är förhållandevis låg, oftast 1-2 våningar.

Bebyggelsen är av en förhållandevis enkel karaktär, speglade områdets historia som arbetarstadsdel. Det är traditionella trähus som huvudsakligen har sadeltak, men det förekommer även bostadshus från 1920-30-talet som har brutet tak och gårdsbyggnader med pulpettak. Vanligast är fasader med liggande fasspont, målade i varierande kulörta färger, med inslag av kontrasterande (oftast vita) foder, knutar och våningslister. Vanliga takmaterial är pannplåt, skivtäckt falsad plåt, korrugerad plåt och eternit.

Många bostadshus har ett utskjutande parti som rymmer trapphuset, och det är vanligt att byggnader och tomter överlag visar spår av att på olika sätt ha förändrats över tid genom att de har byggts ut med mindre volymer, förlängts, byggts på eller att nya komplementbyggnader tillkommit där det funnits plats. Detta är en del av den stora variationsrikedom som är

utmärkande för området, och ett resultat av självbyggen som medel för stadsdelens tillkomst och utveckling. Husen har uppförts av arbetarna själva vid olika tidpunkter i historien och anpassats efter förändrade behov med egenhändigt byggda lösningar- därför är inget hus det andra likt. Husen bär spår av olika tiders användningar och förändringar, av hur olika funktioner har avlöst varandra under olika tidsperioder. Som ett resultat av detta upplevs området dynamiskt och präglad av sin delvis organiska framväxt med gårdsmiljöer som har en gyttig, oregelbunden och bitvis tät struktur.

Området hålls samman genom träarkitekturen som uppvisar årsringar från hela 1900-talet, och rutnätsplanens konsekventa kvarterstruktur som bidrar till en stadsmässig karaktär. Exempel på tydligt läsbara årsringar är att bostadshus uppförda på 1920- och 30-talen ofta har mansardtak och takkuper, medan senare hus från 1930-40-talet har mer rätvinklig form och börjar uppvisa inslag av funktionalistiska drag, exempelvis ospröjsade fönster placerade nära hömen. Hus från 1950-60- och 70-talet har i vissa fall karaktär av egnahem, med hustyper och material som skiljer sig från rutnätsplanens bebyggelse i övrigt. Det finns även enstaka flerbostadshus från denna period. De långsträckta flerbostadshus med enhetlig utformning som finns längs Sjöfartsgatan och Laxgatan bildar en sen årsring från 1980-90-talet. Skolan och folkets hus, Blackis, utmärker sig som de enda stora och påkostade offentliga byggnaderna, i förhållande till de mer småskaliga och enkla bostadskvarteren.

Figur 5 Flygvy över rutnätsplanen med Loxgatan till höger och Båltesgatan nere till vänster

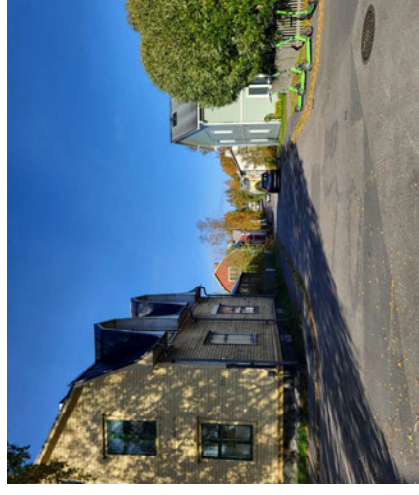

Figur 6 Flygvy längs Frejagatan mot vattnet.

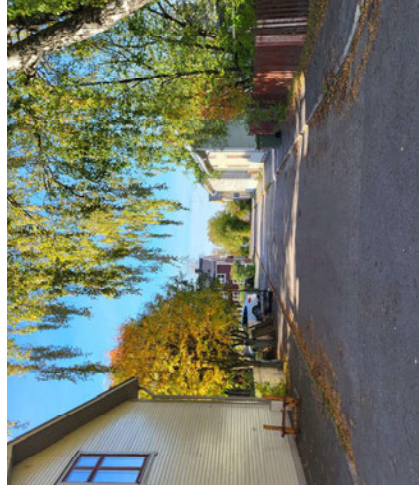

Ålderdomliga gårdsmiljöer på fastigheterna

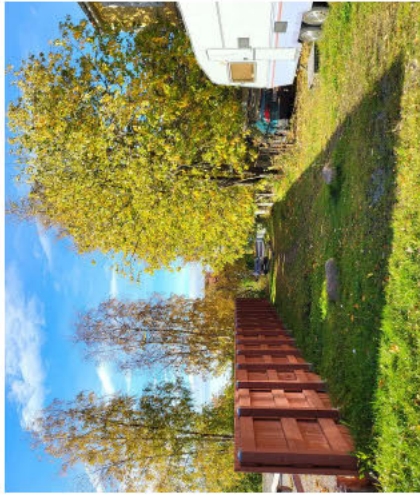
vid Sjöfartsgatan.

Gatuvy längs Sandgatan mot nordväst, med folkets hus Blackis i fonden. Till vänster exempel på hus med mansardtak från 1920-30-talet.

Gatuvy med stor björk och överhängande lövverk i korsningen Holmgatan-Loxgatan.

Grön passage kantad av rödmålat plank till vänster.

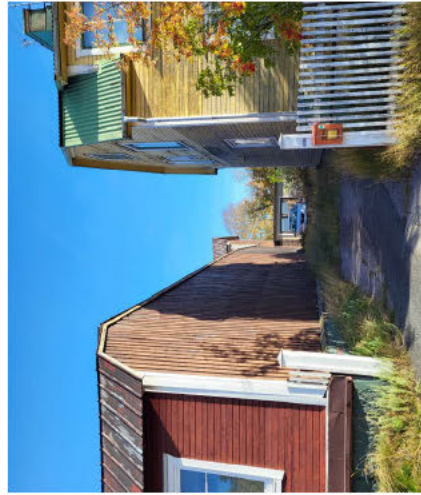
Vj längs norra delen av Laxgatan. Flerbostadshus från omkring mitten av 1900-talet till vänster och flerbostadshus från 1980-90-tal till höger.

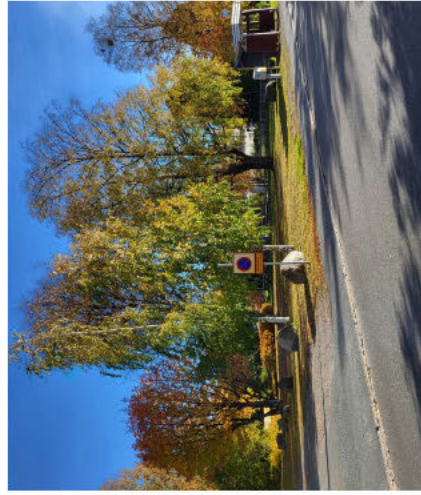
Exempelbild fönster.

Exempel på grind och grindstolpar.

Vj mot infart med grindstolpar och spjölstaket. Karaktärsfullt gårdshus till vänster, bostadshus från 1920-30-tal till höger. Kvarteret Valverket.

Figur 6 Flygvy längs Frejagatan mot vattnet.

Karaktär Rutnätsplanen

- Vyer mot området från vattnet, med industrin i fonden.
- Längsgående långsträckta huvudgator.
- Sluttande tvärgator och gröna passager.
- Rätvinkliga kvarter med tomtgränser som tydligt avgränsas genom staket, plank, byggnader, häckar och träd.
- Grönska i form av bl.a. träd, häckar, rester av trädgårdsodlingar och insprängda grönytor på avrivna tomter.
- Bostadshus är placerade mot gata och är vanligen i 2 plan med sadeltak eller brutet sadeltak. Merparten har fasad med liggande fasspantpanel och enkla snickerier i form av knutar, foder och våningslister, som ofta är vitmålade. Fassadpanelen har färgsättning i kulörta färger. Inbyggda trapphus och frontespiser är vanligt förekommande.
- Gårdshus är generellt mer varierade till sin utformning. De är orienterade mot gårdssidan men kan ibland ha en gavel mot gata. Generellt är de i ett plan med varierande takform (pulpettak, sadeltak, platt tak). Fassadmaterial är oftast träpanel men andra material som exempelvis plåt, puts och eternit förekommer också. Röd slämfärg är vanligt förekommande.
- De vanligast förekommande fönstertyperna är träfönster i form av 4-lufts sidohängda korspostfönster eller 2-lufts sidohängda fönster.
- Vanligt förekommande takmaterial är pannplåt, falsad skivtäck plåt och korruerad plåt.
- Gårdsmiljöer med gyttig, oregelbunden och bitvis tät struktur.
- Skolan och Blackis utmärker sig som stora och påkostade offentliga byggnader i förhållande till bostadskvarteren.
- Bostadshus uppförda på 1920- och 30-talen har ofta mansardtak och takkupor.
- Bostadshus från 1930-40-talet har inslag av funktionalistiska drag, exempelvis ospröjsade fönster placerade nära hörnen.
- Bostadshus från 1950-60-talet har i vissa fall karaktär av egnahem, med hustyper och material som skiljer sig från rutnätsplanens bebyggelse i övrigt.
- Flerbostadshusen från 1980- och -90-talet urskiljer sig som en enhetligt utformad, återkommande hustyp med mer långsträckt volym jämfört med rutnätsplanens äldre bebyggelse.

Historik

Den mark där samhället kom att byggas var en skogsbevuxen del av halvön Svartön. Samhället förlades till järnvägens, malmhamnens och industriernas närhet. För samhällsbygget valdes en plats i närheten av vattnet, som genom ångbåtsstrafen var den viktigaste kommunikationsleden till Luleå stad. Arbetarstadsdelen växte fram för att svara mot industrins stora behov av arbetskraft och var ett direkt resultat av Norrbottens kraftfulla industriella utveckling kopplat till järnmalmshandeln kring slutet av 1800-talet och sekelskiftet 1900. År 1899 startade ett apatitverk på Svartön, som drevs av bolaget Norrbotten malmförädlingsverk.

Marken där Svartöastaden kom att byggas köptes loss av konsult och affärsmannen Robert Asplund, som lät göra en avstyckningsplan år 1894. Denna låg till grund för den första byggnadsplanen som fastställdes 1900. Planen, som upprättats av lantmätare C.A. Sjöberg, var en tidsenlig rutnätsplan som indelade området i kvadratiske kvarter om fyra tomter vardera. Utbyggnaden inleddes 1894 och startade i den nordvästra delen av planen, i området mot Gråsjäl fjärdens strand. Under de första tre åren bebyggdes 29 tomter, och samhällets första skola uppfördes. De första byggnaderna i Svartöastaden var enkla självbyggen, där diflyttade timringar eller enkelstugor från landsbygden ibland fick utgöra stommen. Dessa hus byggdes så småningom ut med fler bostadsrum, och de första husen blev sedan gårdshus när större bostadshus uppfördes i dess ställe. De större bostadshusen inrymde ofta uthyrningsrum eller -lägenheter som gjorde att familjens ekonomi kunde bättras på. Nybyggda hus uppfördes som panelade regelstommar med sågspånsfyllda bräddväggar, ett nytt och ekonomiskt fördelaktigt byggnadssätt som möjliggjordes av de nyligen etablerade sågverken i närheten. Vid sekelskiftet 1900 var 175 tomter bebyggda och

Foto från bygget av Folkets hus, Blackis (ursprungligen känt som NVB-huset) den 1 augusti år 1900. Byggnaden uppfördes av Nykterhetsvännernas Byggnadsförening. Källa: Staden bortom staden: Boken om Svartöastaden

Svartöastaden hade mer än 2 000 invånare. Detta innebar att det i snitt bodde mer än tio personer på varje tomt. Man lär alltså ha varit mycket trångbodd och använt husen till full kapacitet för bostäder, såväl på gården som mot gatan. De flesta invånarna var sysselsatta med lossningen i malmhamnen samt vid apatitverket. Vid den här tiden hade det också etablerats olika verksamheter inom handel, hantverk och småindustri såsom diverse butiker, skräddare, målare, murare, bagare, sågverk och bryggerier. Det uppstod även en rad olika föreningsverksamheter och relaterad bebyggelse. Nykterhetsrörelsens hus, sedermera Folkets hus och idag känt som Blackis, började byggas år 1900. Svartöastaden blev municipalsamhälle 1901, och i spåren av detta fick samhället nya kommunaltekniska anläggningar, brandkår, polis, olika nämnder, och en ny större skola. 1902 uppmättes Svartöastadens största invånarantal någonsin om 2400 personer. Men 1904 lades malmförädlingsverket ner, och befolkningen mer än halverades när många arbetstillfällen försvann. Först under 1920-talet anlades regelrätta gator,

Gatuvy i Svartöastaden från omkring år 1900. Sandgatan från f.d Köpmangatan mot Nykterhetsvännernas fastighet Blackis i fonden. Kvarteren Gjuteriet och Smältan, till vänster, och Verkstaden och Stadet, till höger. Källa: Luleå kommuns stadsarkiv

och bebyggelsen började tydligare regleras. En ny stadsplan tillkom 1930, som ställde krav på att nya bostadshus skulle placeras i hörnen av kvarteren, ett visst avstånd behövde hållas till grannhuset, höjder och uthusens mått reglerades, och högst ¼ av tomternas totala yta fick bebyggas. Det märks en tydlig ambition om att få bort boendet från gårdarna genom begränsningar av gårdsbebyggelsen. Planen speglar nya ideal om bättre hälsa och sanitet, ljus och luft, som blev viktiga ledord under 1930-talet efter att de täta kvarteren i fattiga stadsdelar alltmer uppmärksammats för sina bristfälliga levnadsförhållanden. Planen lade även ut nya tomter för samhällets expansion.

1933 inkorporerades municipalsamhället med Luleå kommun, och när det nya järnverket NJA började etableras på Svartön 1941 blev det början till en ny blomstringsperiod för Svartösten. Järnverksanläggningen utökades successivt, och invånarantalet i Svartösten ökade stadigt i takt med industrins expansion fram till omkring år 1960. En ny stadsplan för rutnätsplanen togs fram 1952, men vann inte laga kraft förrän 1957. Många kvarter slogs nu samman till större kvarter. I kvarteren Transportören, Stålvirket, Valsverket, Giuteriet, Verkstaden och Malmkrossen slogs tre kvarter samman till ett. Troligtvis gjordes detta för att spara på gatuunderhåll. De gamla gatorna markerades i planen som område som inte fick bebyggas. I dagens stadsbild är de tidigare gatorna bevarade som gångstråk som löper genom kvarteren. För att tillgodose behovet av nedgrävda ledningar i gatulinjen fick nya hus hädaneftre förläggas något indragna på tomt.

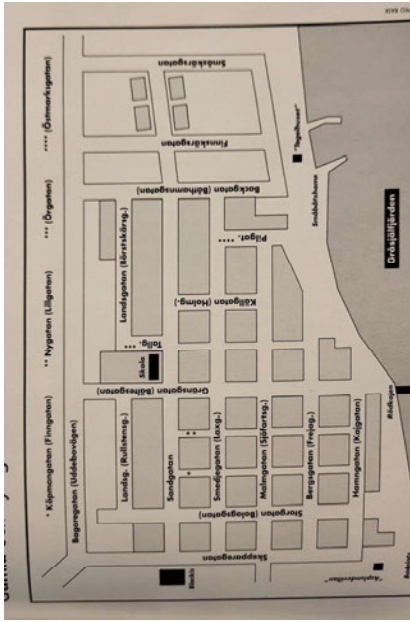
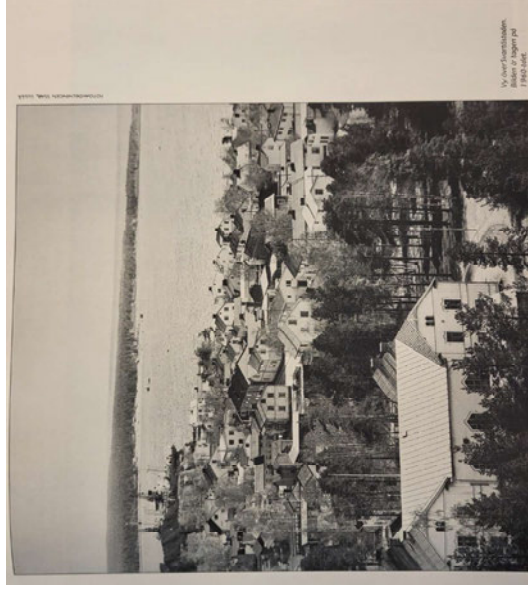

Illustration som visar nya och gamla gatunamn samt namn på de tvärgator som lades igen när kvarteren slogs ihop på 1950-talet. Källa: Staden bortom staden. Boken om Svartösten.

Utsnitt ur plankarta från år 1952. Denna plan fick till följd att många små kvarter slogs samman till större, och att mellanliggande tvärgator lades igen. Källa: Luleå kommun

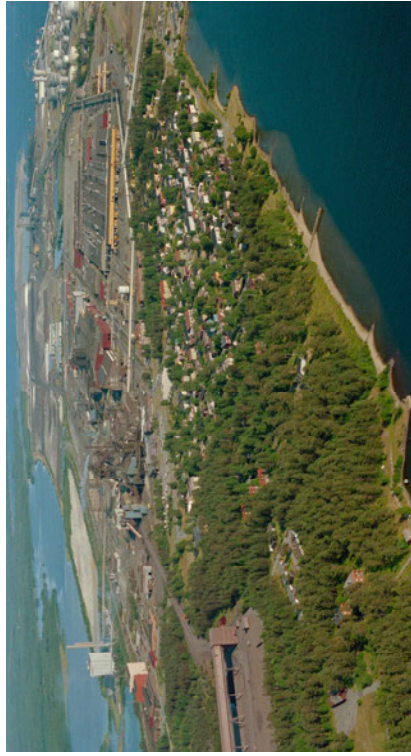

Flygvy över Svartösten, 1960-tal. Källa: Staden bortom staden. Boken om Svartösten

Industrins expansion innebar med tiden ett hot. Under 1950-talet diskuterades rivning av bostadsbebyggelsen för att frigöra yta för industrin. De dystra framtidsutsikterna medförde att bebyggelseutvecklingen avstannade och att stadsdelen så sakta började förfalla. Under 1970-talet planerades en ny storskalig anläggning i anslutning till NJA, det s.k. Stålvärk 80, vilket medförde att motsättningarna mellan industrins och de boendes intressen ökade ytterligare. Byggnadsförbud utfärdades, och Luleå kommun började förvärva fastigheter och riva hus med avsikten att avveckla bostadsområdet. Planen på Stålvärk 80 avblåstes 1976 på grund av en världsomspännande stål- och gruvkris, men då var utvecklingen redan långt framskriden i Svartösten. Kommunen ägde 60 % av fastighetsbeståndet år 1980. Kvarteren närmast industriområdet, Malmkrossen, Stålet och Masugnen revs och marken togs i anspråk för Svartövägen.

I spåren av rivningarna väcktes en opinion kring Svartöstadens bevarande. Norrbottens museum genomförde en inventering 1975 och uppmärksammade då Svartöstadens kulturhistoriska värde som levande arbetarstadsdel och kåkstad. Gruppen Rädda Svartösten verkade för att bevara och upprustning av stadsdelen skulle säkerställas genom ny stadsplan. Så kom också med tiden att ske. 1987 antogs ett nytt planförslag vars främsta syfte var att bevara den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen. Planen möjliggjorde även en viss förtätning, under förutsättning att utformningen av nya bostäder anslöt till de kulturhistoriska värdena. Planen överklagades av industriföretagen, men vann laga kraft genom ett regeringsbeslut år 1989.

Under 1980- och 90-talet tillkom ny bebyggelse i stadsdelen, bland annat ett daghem, nya enfamiljshus och ett antal flerbostadshus. De senare anpassades till Svartöstadens karaktär avseende fasadutformningen, men avvek tydligt i fråga om hus typ, volym och skala. Under de senaste 30 åren har en del äldre bostadshus byggts om och till, och nya moderna garage har tillkommit på tomterna. Det är det ständigt ökande kravet på bostädernas standard som har legat bakom de största förändringarna av den enkla arbetarbebyggelsen i närtid, och detta utgör idag det största hotet mot stadsdelens kulturvärden.

Flygvy över Svartöstaden mot industrin i öst år 1994. Foto: Jan Norrman

Strandkanten

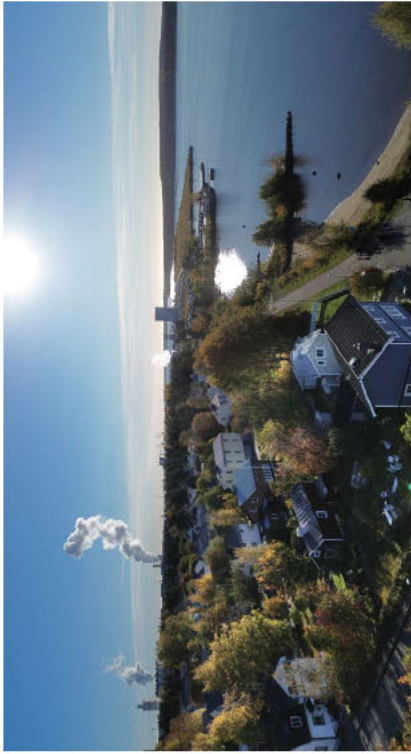

Kartan visar var området Strandkanten ligger.

Beskrivning

Delområdet är beläget i sydvästra delen av Svartöstaden, och inbegriper strandremsan närmast Gråsjälffjärden. Området angränsar till rutnätsplanen i nordöst, och avgränsas av Kajgatan/Sjöbrinken. Området slutar i vissa partier brant ned mot stranden, och husen längst i söder av Kajgatan är byggda i soutterräng för att hantera höjdskillnaderna. Längre ned mot stranden är marken flackare. Bebyggelsen utgörs av villor utefter Kajgatan som ansluter till rutnätsplanens bebyggelse, och en större friliggande villa på en rymlig strandtomt längst i norr. I övrigt är strandområdet obebyggt, och har i norra delen en grön karaktär med gles skog som dominerar av tall. Mellan kvarteren Hissen och Malmen finns en obebyggd grönyta och en gångstig ned till vattnet. Längst ut vid strandkanten finns lämningar efter kajer, och längst i söder ligger en småbåtshamn. Vid vattnet väster om den stora tomten i norr finns spår av en ångbåtskaj, där det idag är en allmän badplats.

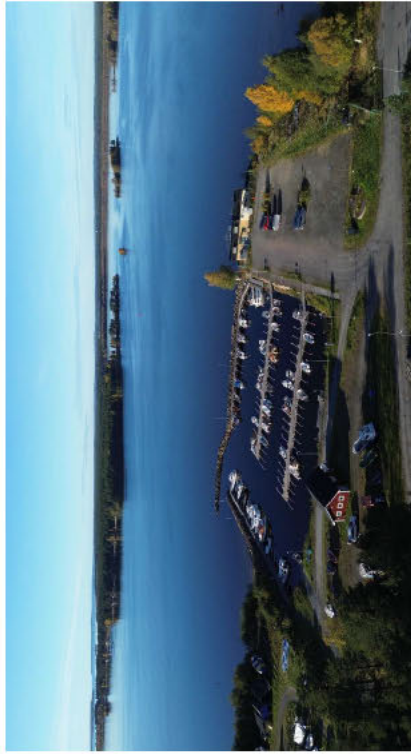
Bebyggelsen längs Kajgatan består i dess övre del av villor från efterkrigstid (Kv Hissen), i mitten av bebyggelse med anknäpning till rutnätsplanen (Malmen 2-3) samt i dess nedersta del av villor som har 1970-talskaraktär (Malmen 6-7). Malmen 7 är dock ett obebyggt hus från 1940-talet som ursprungligen har inrymt en staketfabrik. Villan på den stora tomten i norr är den s.k. Asplundsvillan, som innehades av Svartöstadens ursprungliga exploatör Robert Asplund. Villan är uppförd 1896 i en mer påkostad träarkitektur än övriga Svartöstadens bebyggelse, med utsmyckning i form av lövsågade snickerier och en glasveranda mot vattnet.

Flygvy över strandkanten mot sydöst med gatan Sjöbrinken (förlängningen av Kajgatan) närmast vattnet.

Flygvy från vattnet mot del av strandremsan. Den rundade formationen som skjuter ut i vattnet till höger är en rest av vad som tidigare kallades Rödskajen eller Proletärkajen. Båltesgatan leder upp mot järnverket på krönet.

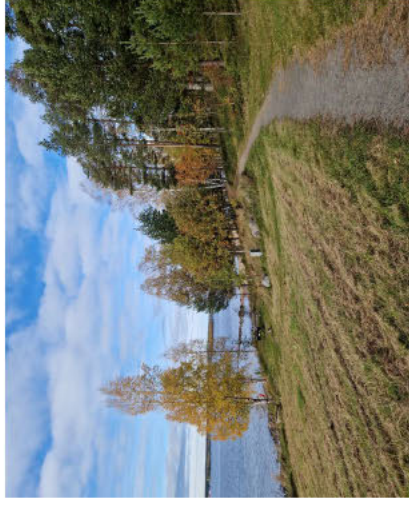
Flygvy över båthamnen i söder.

Karaktär Strandskanten

- Strandremsa beväxten med gles skog i norra delarna och spår av kajer vid vattnet.
- Hustomter som ansluter till rutnätsplanens bebyggelsestruktur längs Kajgatan.
- Bebyggelse från tidigt 1900-tal, 1900-talets mitt och 1980-90-tal.
- Villabebyggelsen är i 1-2 våningar, med rektangulär planform och sadeltak, mansardtak eller valmat sadeltak.
- Fasadmateriäl som förekommer är trä, eternit, tegel och mexisten.
- Asplundsvillan på en stor friliggande strandtomt längst i norr, omgiven av skog.

Flygvy över Asplundsvillan, omgiven av skog på sin avskilda strandtomt.

Vy längs gångväg i norra delen av strandskanten. Spår efter den tidigare ångbåtsbryggan tillhörande Asplundsvillans tomt skymtar mellan träden.

Historik

Strandkanten har längre tillbaka i Svartöstadens historia haft en större betydelse, då samhällets kommunikation med Luleå stad främst skedde genom ångbåtstrafik innan det fanns en landsvägsförbindelse. För livsmedelsförsörjningen såväl som för tillhandahållandet av andra varor skedde frakterna med båt. För husbehovsfiske och rekreation ägde invånarna egna båtar.

Båtarna lade till vid Rödskajen, även kallad Proletärskajen, som byggdes senare av invånarna själva utan bistånd från landskommunen, och fick sitt namn efter arbetarnas politiska hållning.

När rutnätsplanen tillkom undantog exploatören Robert Asplund en strandtomt för egen räknig. Där uppfördes en villa och nedanför denna en ångbåtskaj. Villan var ursprungligen ett utställningshus som byggdes på ett ångsnickeri och visades på Hermalinsskollans gård i Luleå. Huset flyttades efter utställningen till sin nuvarande plats.

Vy mot badplatsen, den sk Sjöbacken, i Svartöstaden år 1944. Resterna av Robert Asplunds ångbåtsbrygga i förgrunden. Det stora vita huset i mitten är Samuel Granbergs gamla hus som senare inrymde staketfabrik. Lilla huset är tvättstugan. Dessa hus finns inte längre kvar. Det hus som skymtar bakom buskarna är Kojgatan. I byggt på 1940-talet. Vy från stadsöga 1260. Källa: Luleå kommuns stadsarkiv.

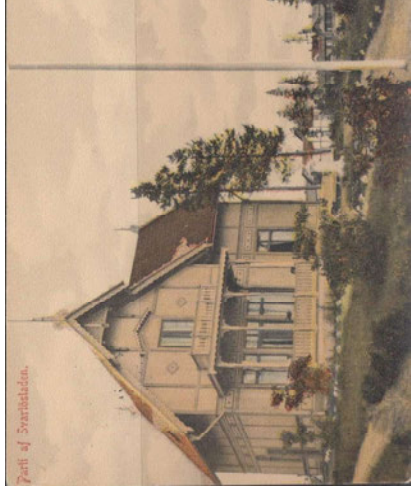
Vy längs Kojgatan år 1941. Huset till vänster i kvarteret Malmen stad färdigt ett år tidigare. Till höger Kojgatan och kvarteret Transportören. Foto: Wallgren Einar, Luleå kommuns stadsarkiv.

Vy längs Kojgatan år 1941. Huset till vänster i kvarteret Malmen stad färdigt ett år tidigare. Till höger Kojgatan och kvarteret Transportören. Foto: Wallgren Einar, Luleå kommuns stadsarkiv.

Småbåtshamnen år 1950, med bebyggelsen längs strandkanten längre norrut i bakgrunden. Träbåtar vid bryggan och i bakgrunden en stenpir. Foto: Nordqvist Paul Adolf, Luleå kommuns stadsarkiv

Vykort som visar hur Asplundsvillan troligen har sett ut ursprungligen. Jämförelsevis är byggnadens utseende idag något förenklat, med färre dekorativa inslag. Källa: Stockholm vykort och frimärkeshandel AB.

Gråzonen

Kartan visar var området Gråzonen ligger.

Beskrivning

Delområdet är beläget i nordöstra delen av Svartöstad, direkt angränsande till rutnätsplanen i väst och Järnet i söder. Området ligger som en glesbebyggd remsa mellan Svartöstadens huvudsakliga bostadsbebyggelse och den storskaliga industrianläggningen nordöst om Svartövägen. Området har till stor del karaktär av buffertzona mot industrin och trafiken längs Svartövägen. Söder om Bältesgatan finns obebyggda grönytor beväxade med träd, huvudsakligen tall och björk. En del av denna mark tillhör skolan i Kv. Sållet och utgör parklik miljö i anslutning till skolgården. I området norr om Bältesgatan finns en gles, blandad bebyggelse i form av småindustrier, ett flerbildshus och ett par enfamiljshus. Genom delar av området löper två långsgående gatussegment, Börstskärsgatan i söder respektive Rullstensgatan i norr. De har tidigare utgjort en sammanhängande gata genom hela stadsdelen. Gatan har på senare år skurits av genom en storskalig friskvårdsanläggning som tillkommit på Bältesgatans norra sida, och av den utspärade grönytan i Kv. Sållet. Friskvårdsanläggningen har ett sentida uttryck med rundat tak och fasader präglade av betong, plåt och glas. Byggnaden omges av parkeringsytor och en utomhusspelplan. I norr längs Rullstensgatan finns rester av rutnätsplanens äldre bebyggelse och kvartersstruktur med bostadshus och gårdshus i kvarteren Malmkrossen och Stådet. Några av byggnaderna är av högre ålder, men de är i flera fall kraftigt ombyggda. Flerbostadshuset på Svartöstad 13:28 är i två våningar med putsade grå fasader. Dessa kvarter möter öppna gräsytor och gångcykelvägar som ligger innanför Svartövägen och Skepparegatan.

Karaktär Gråzonen

- Parkmark och obebyggda tomter beväxade med gräs, träd och buskar som i vissa delar har karaktär av skogsmark.
- Periferit område som ansluter till större trafikled, präglad av 1970-90-talets planering med trafikseparering och zoner.
- Gatusträckningarna Börstskärsgatan och Rullstensgatan samt bebyggelsen i Kv. Malmkrossen och Kv. Stådet utgör kvarvarande delar av den äldre rutnätsplanens struktur och bebyggelse.
- Flerbostadshus på fastigheten Svartöstad 13:28
- Storskalig friskvårdsanläggning, SSAB-hallen, på Svartöstad 13:28
- Verkstad/småindustri på Stådet 3.

Flygvy mot sydväst längs Bältesgatan. Fri- och idrottsanläggningen SSAB-hallen i förgrunden till höger. Skolan i Kv. Sållet med tillhörande skolgård och parklik skogsmark till vänster.

Flygvy mot norr över del av Gråzonen. Svartövägen till höger i bild. Friskvårdsanläggningen SSAB-hallen i förgrunden, och Rullstensgatan längre bort.

Flygvy mot norr över del av Gråzonen. Svartövägen till höger i bild. Friskvårdsanläggningen SSAB-hallen i förgrunden, och Rullstensgatan längre bort.

Historik

Under 1970- och 80-talet genomgick Svartöstadens bostadsbebyggelse en period av stagnation och förfall, då arbetarstadsdelen planerades avvecklas till förmån för en ny stor industrisatsning, Stålverk 80. Luleå kommun köpte upp fastigheter med syfte att riva bebyggelsen, och ödetomterna ökade snabbt i antal. Kvarteren närmast industriområdet, Malmkrossen, Stålet och Masugnen revs och marken togs i anspråk för byggandet av Svartövägen. 1989 antogs en ny stadsplan, var främsta syfte var att skydda den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen. Men i detta område bidrog stadsplanen till fortsatta rivningar. Av miljöskäl hade en halv kvartersrad i norr och två kvartersrader närmast industrin i öster avsatts som skyddszon i planen. Området, som kom att kallas gråzonen, planlades delvis som parkmark, delvis som industriområde, och fick användas för verksamheter knutna till idrott, samt för kontor, hantverk och småindustri. Inom zonen fanns då 28 bebyggda tomter. Idag är endast ett tiotal tomter bebyggda.

Den livligt trafikerade trafikleden Svartövägen liksom utkantsområdet som helhet är ett resultat av det sena 1900-talets planeringsidéer om zonering och trafikseparering.

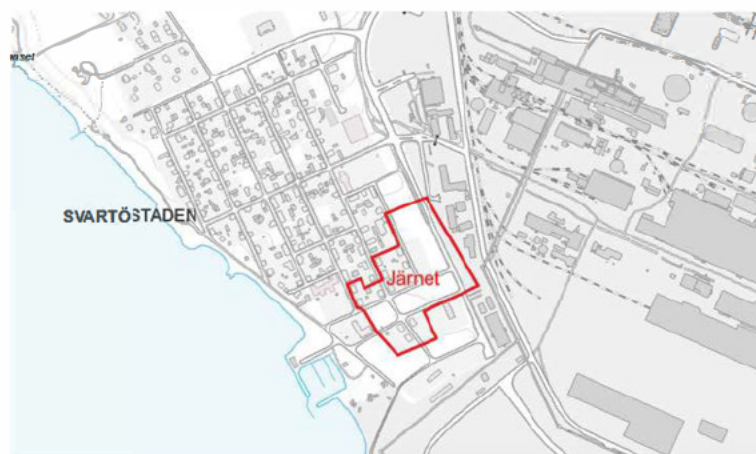

Vy längs Rullgatan med del av kvarteret Verkstaden till vänster; år 1945. Bebyggelsen sedermera riven, området ingår idag i fastigheten Svartöstad. Foto: Widlund Helmer; Luleå kommuns stadsarkiv

Uthus i kvarteret Malmkrossen år 1975, sedermera rivet. Källa: Luleå kommuns stadsarkiv

Järnet

Kartan visar var området Järnet ligger.

Beskrivning

Delområdet är beläget i Svartöstadens sydöstra utkant, och består av flerbostadshus från 1940-talet som angränsar till större grönytor närmast industrin i norr och öster. Området är flackt och sluttar svagt ned mot vattnet. Området inbegriper fastigheterna Götet , Elektroden , Magneten , Ässjan och de obebyggda tomterna i Järnet 10-12, omfattande totalt 12 bostadshus. Husen har tidigare varit mer än dubbelt så många, vilket bland annat avspeglas genom det generösa bandet med grönska i norr, som delvis består av de avrivna tomterna i kvarteret Järnet. Fastigheterna i kvarteren Elektroden och Magneten norr om Båthamngatan är integrerade i rutnätsplanens struktur, men har en enhetlig och tidstypisk utformning som särskiljer dem och gör att de bildar en tydlig årsring. Söder om och parallellt med Båthamngatan löper ett anlagt grönt parkstråk (också känt som Järnets park) i form av en gräsbevuxen yta med högresta tallar. Stråket löper igenom området och delar upp Järnets bebyggelse i två grupper av hus. Längs Sandgatans förlängning söder om parkstråket finns tre hus som ligger avskurna från rutnätsplanens struktur, och omges av ett större skogsparti i söder. Samtliga hus är något indragna från gatulinjen och konsekvent placerade på tomterna med jämna avstånd. Området är ett exempel på rationell planering utgående från en hustyp med enhetlig utformning som ställs på rad, typiskt för 1940-talets bostadsområden.

Bebyggelsen utgörs av enkla småskaliga flerbostadshus av trä, i två våningar. Det är renodlade och närmast kubiska volymer av funktionalistiskt snitt, som avslutas med sadeltak. Husen har gjutna betongsocklar och fasader

av stående locklistpanel. Hustypen är vanligt förekommande i Norrbotten. Fasadernas färgsättning varierar mellan olika ljusa kulörer i kvarteren som angränsar till rutnätsplanen, medan husen i söder har en sammanhållen gul kulör. Fönsterna är vitmålade träfönster indelade i två ospröjsade lufter, bidragande till funkiskaraktern. Taktäckningen är av svart korrugerad plåt. Husen har en sparsmakad estetik med inslag av tidstypiska detaljer i form av balkonger och entrépartier med skärmtak. Husen i söder bibehåller överlag fler ursprungliga byggnadsdelar, exempelvis bevarad äldre panel samt fönster med valsade glas och smäckra dimensioner. Detta ger dem ett mer autentiskt uttryck, samtidigt som de visar spår av eftersatt underhåll med slitna ytskikt. Husen som ansluter till rutnätsplanen har genomgått mer genomgripande förändringar med tilläggsisolering, ny panel och byte av fönster och dörrar.

Flygvy över delområde Järnet mot järnverket i norr.

Flygvy över flerbostadshusen inom Järnet som angränsar till rutnätsplanen. Den grusade gatusträckningen Börstskärsgatan till höger, Båthamngatan till vänster.

Karaktär Järnet

- Enhetliga hus av 1940-talskaraktär med konsekvent fristående placering på tomterna.
- Förhållandevis småskaliga flerbostadshus i två våningar med rektangulär planform och sadeltak.
- Renodlade volymer med avskalad funktionalistisk estetik.
- Fasader av stående locklistpanel.
- Taktäckning av svart korrugerad plåt.
- Tidstypiska detaljer såsom bl.a. balkonger och entrépartier med platt skärmtak.
- Det naturliga grönstråket med tallar som löper genom området och ger uttryck för 1940-talets stadsplaneringsidéer.

Flygvy över husen i kvarteren Åssjön och Götet.

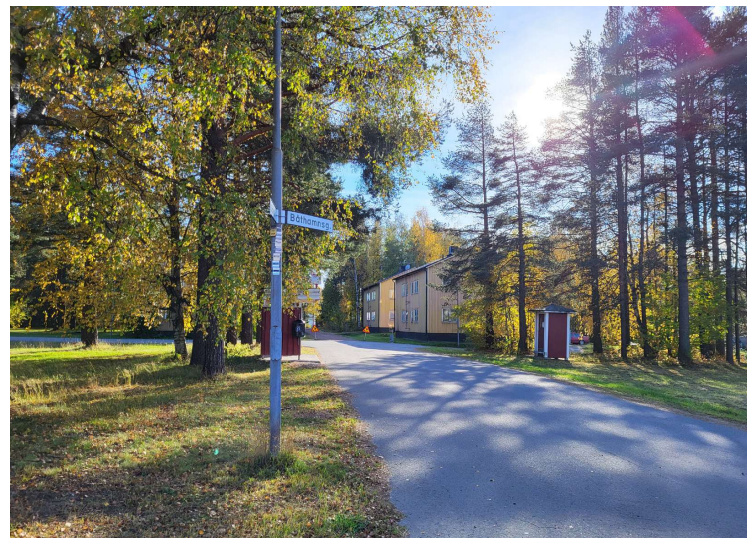
Vy mot nordväst längs Söndgatan. Kv. Magneten till höger och Kv Elektroden till vänster.

Åssjön från väst.

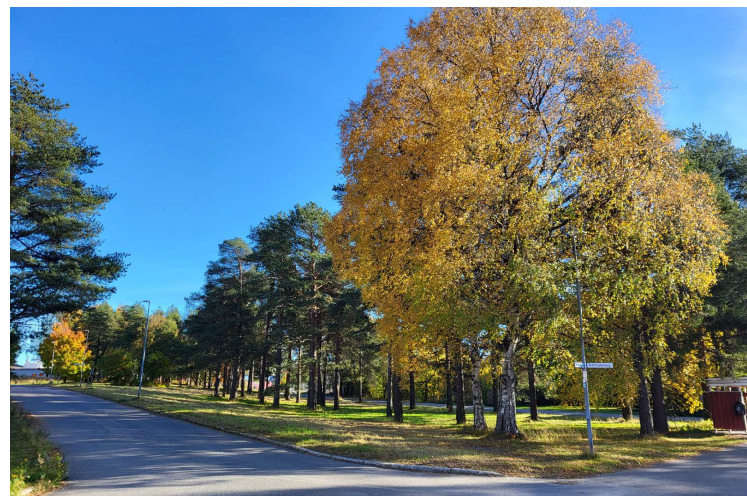
Vy längs Bärstskärsgatan mot nordväst med Kv. Magneten till vänster. De avrivna tomterna i Kv Järnet till höger, bevuxna med gräs och träd.

Vy längs Sandgatan mot sydöst genom parkstråket. Husen i Kv. Åssjan längre in till höger.

Vy mot söder längs Sandgatan, Kv. Magneten till vänster.

Parkstråket sett från korsningen Båthamnsgratan-Sandgatan.

Historik

Området planlades i den nya stadsplan som upprättades år 1942 av arkitekt Bertil Höök, och innebar en utvidgning och förlängning av rutnätsplanen. Planen innebar att kvarteren Järnet, delar av Magnetten och Elektroden samt Götet och Ässjan i östra delen av Svartöastaden, närmast järnverket, bebyggdes med 25 mindre flerbostadshus i trä. Husen stod färdiga omkring 1945. Då nådde också den äldsta stadsdelen sin största fysiska utsträckning.

Byggnaderna uppfördes av bostadsrättsföreningen Järnet som bildades 1944. Husen byggdes för anställda vid NJA samt Hanssons Livs och Konsum 25. Byggandet bekostades av NJA, genom att bostadsrättsföreningen fick ett räntefritt lån som senare avskrevs. Varje hus innehöll fyra lägenheter och bostadsstandarden var högre än i äldre hus. Lägenheterna hade både badkar och elspis.

Luleå kommun köpte år 1970 upp fastigheterna i Järnet med syfte att avveckla bostadsområdet. Rivningarna började 1982 i kvarteret Järnet, som idag är helt utplånat.

Vy mot några av husen i delområdet Järnet från 1945, året då de stod färdiga. Huset närmast i bild är beläget i kvarteret Magnetten, de övriga i kvarteret Järnet (som idag är rivet). Foto: Josefsson Carl, Luleå kommuns stadsarkiv

Foto från delområdet Järnet år 1950. Det vita huset i förgrunden är beläget i kvarteret Elektroden och inrymmer en konsumbutik. Därefter; kvarteren Magnetten och Järnet. Foto: Hult Carl, Luleå kommuns stadsarkiv

Vy längs Bärstskärgatan mot Örgatan år 1982. Till vänster Bärstskärgatan 3 och 5 och till höger bostadshus i kvarteret Järnet 12, troligen strax före att det revs samma år. Källa: Luleå kommuns stadsarkiv

Älvnäset

Kartan visar var området Älvnäset ligger.

Beskrivning

Delområdet är beläget norr om rutnätsplanen och avgränsas av Skepparegatan, Sjöfartsgatan och Svartöbrinken. Bebyggelsen är anlagd på ett flackt markområde som sluttar svagt ned mot stranden och är helt omgivet av barrskog. Detta ger bostadsområdet en tydlig avskildhet gentemot närliggande bebyggelse. Området inrymmer enfamiljshus och parhus från 1940-talet, som ursprungligen har utgjort tjänstemannabostäder för anställda vid NJA. Närmare vattnet på en stor strandtomt ligger NJA:s tidigare direktörsvilla. Från direktörsvillan finns en öppning i skogen mot söder, som möjliggör utsikt mot vattnet. Vid stranden finns en stenpir som är rest av en tidigare båthamn, vilken idag fungerar som brygga vid en allmän badplats.

De tidigare tjänstemannabostäderna utgörs av åtta friliggande enfamiljshus och tre parhus med tillhörande trädgårdar, anlagda längs Älvnäsvägen som löper i sydvästlig riktning mot stranden. Direktörsvillan ligger vid vägens slut. Tomterna är inlagda i ett rutnätssystem, men de friliggande husen har fått en lätt vriden placering i förhållande till vägnätet och tomtgränserna. Tomterna är generösa med grönskande trädgårdar, och har delvis karaktär av naturmark med uppvuxna tallar och björkar. Mot vägen är låga häckar vanligt förekommande. En del tomter mot Sjöfartsgatan och Skepparegatan omgärdas helt eller delvis av staket, och på vissa kvarstår bara grindstolpar vid uppfarten. Vid infarten till Älvnäsvägen från Sjöfartsgatan står två kraftiga grindstolpar av rött tegel. De grönskande tomterna och tidstypiska husen med sammanhållen grundutformning ger området en utpräglad villastadskaraktär

Flugvy över Älvnäset mot nordväst. Friliggande villor närmast i bild, parhus längre bort på andra sidan Älvnäsvägen. Sjöfartsgatan längst ut till höger i bild.

De åtta fristående husen, som är placerade på södra sidan av Älvnäsvägen, varierar något i storlek och består av 4–6 rum. Grundplanen är rektangulär, nästan kvadratisk. Samtliga hus är 1½-plansvillor med källare och täcks av sadeltak. De har balkong och vindskupor samt låga tvåluftsfönster som bär präglet av funktionalismen, men även fönsterluckor. Fasaderna hade från början panel på förvandring, men flera av dem är nu förändrade genom panelbyten och har idag stående panel.

De tre parhusen, som är placerade på norra sidan av Älvnäsvägen, är 1 ½-planshus med källare. De har sadeltak, balkonger och takkupor, låga tvåluftsfunkisfönster och fönsterluckor. Grundplanen beskriver en lång tudelad rektangel där de båda halvorna är spegelvända.

Husen bevarar tidstypiska detaljer från 1940-talet såsom balkonger, trappor, trappräcken, och entrepartier med skärmtak. Det är emellertid tydligt att många av husen har genomgått renoveringar, ombyggnader och tillbyggnader genom åren, som i vissa fall har varit ovarsamma och medfört att den ursprungliga karaktären väsentligt förändrats. Träfasaderna har mestadels färgsättning i ljusa kulörer såsom vitt, ljusgult, grått och ljusblått, men det finns också enstaka inslag av mer färgstarka kulörer. Taktäckning på husen är huvudsakligen tegelimiterande röd plåt.

Direktörsvillan är en ljust putsad stenbyggnad, modern till sina grunddrag men samtidigt lågmålt klassicerande. Villan har en rektangulär grundplan med en kort vinkelutbyggnad mot väster och en vinkelställd flygel i öster som tillkom i början av 1970-talet. Den är uppförd i 1½ plan samt källare, har valmade sadeltak, takkupor som bryter igenom takfoten och tätt spröjsade fönster. Villan ligger omsorgsfullt inpassad i terrängen, i slänten ned mot stranden där den bildar en skyddande avskärmning mot norr.

Karaktär Älvnäset

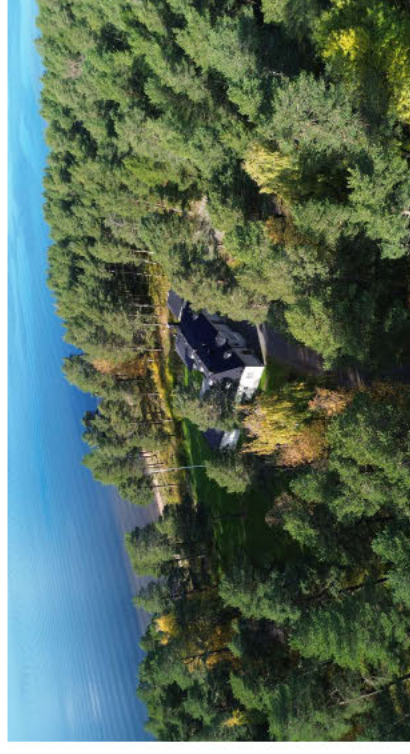
- Parhus och friliggande villor av 1940-talskaraktär på rationellt anlagda tomter utefter Älvnäsvägen.
- Stor strandtomt med den tidigare direktörsvillan närmast vattnet.
- Bebyggelseområde omslutet av barrskog, avskilt från rutnätsplanens bebyggelse.
- Parhus och villor utgörs av renodlade volymer med rektangulär eller närmast kvadratisk planform och sadeltak med små rektangulära kupor.
- Grönskande tomter med trädgårdar och inslag av naturmark med uppvuxna träd (bl.a. tall).
- Fasader på villor och parhus utgörs av liggande panel på förvandring eller sentida stående panel. Varierande, huvudsakligen ljus färgsättning på fasaderna. Taktäckning av röd tegelimiterande plåt.
- Vanligaste fönstertypen är ospröjsade tvåluftsfönster av funktiskaraktär.
- Tidstypiska balkonger med smidesräcken och entrépartier med skärmtak, integrerad belysning, gjutna betongtrappor och smidesräcken.
- Den tidigare direktörsvillan på naturskönt läge omgiven av skog med uppvuxna tallar och utsikt mot vattnet. Byggnaden omsorgsfullt inpassad i förhållande till topografin vid slänten ned mot vattnet.
- Direktörsvillans påkostade arkitektur med putsade fasader, detaljer i kalksten, klassicerande drag, höga småspröjsade fönster och valmade plåttäckta sadeltak.
- Staket med pollare av betong samt rester av staket i form av grindstolpar mot Sjöfartsgatan, Skepparegatan samt i anslutning till direktörsvillans tomt.

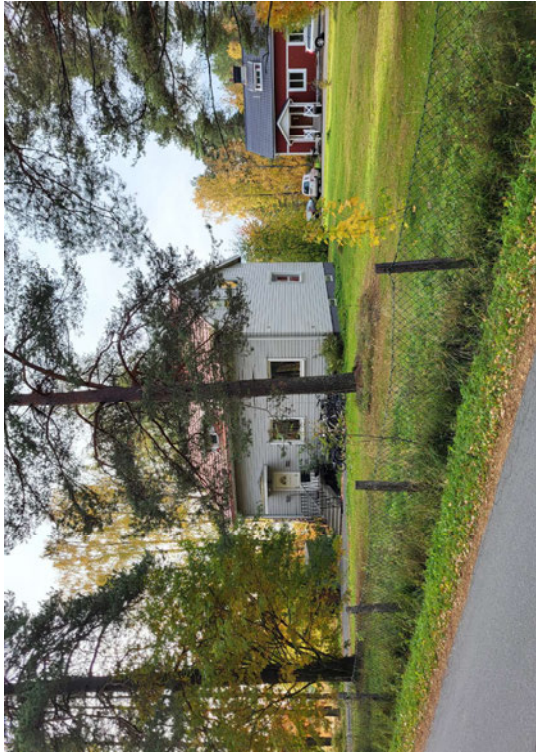
Vy mot öst längs Älvnäsvägen med parhusen till vänster.

Flygvy mot öst över de friliggande villorna, med Älvnäsvägen till vänster.

Flygvy över direktörsvillans strandtomt.

Friliggande villa sedd från Sjöfartsgatan, med delvis staketomgärdad tomt.

Direktörsvillan från norr, vid Älvräsvägens slut.

Exempel på parhus med tidstypiska entrépartier och balkong.

Direktörsvillan från sydväst.

Historik

Området planlades i den nya stadsplan som upprättades år 1942 av arkitekt Bertil Höök, och innebar en utvidgning och förlängning av rutnätsplanen. Planen innebar att kvarteren Järnet, delar av Magneten och Elektroden samt Götet och Åssjan i östra delen av Svartöstaden, närmast järnverket, bebyggdes med 25 mindre flerbostadshus i trä. Husen stod färdiga omkring 1945. Då nådde också den äldsta stadsdelen sin största fysiska utsträckning.

Byggnaderna uppfördes av bostadsrättsföreningen Järnet som bildades 1944. Husen byggdes för anställda vid NJA samt Hanssons Livs och Konsum 25. Byggandet bekostades av NJA, genom att bostadsrättsföreningen fick ett räntefritt lån som senare avskrevs. Varje hus innehöll fyra lägenheter och bostadsstandarden var högre än i äldre hus. Lägenheterna hade både badkar och elspis.

Luleå kommun köpte år 1970 upp fastigheterna i Järnet med syfte att avveckla bostadsområdet. Rivningarna började 1982 i kvarteret Järnet, som idag är helt utplånat.

Vy mot infarten till Älvnäset från Sjöfartsgatan år 1975. Foto: Staffan Johansson, Kringla.

Vy längs Sjöfartsgatan med en av Älvnäsets villor till vänster, år 1975. Foto: Staffan Johansson, Kringla.

Vy mot parhus år 1983. Källa: Luleå kommuns stadsarkiv.

Svartöbrinken I

Kartan visar var området Svartöbrinken I ligger.

Beskrivning

Delområdet är beläget längst i nordväst närmast Malmhamnen och Svartöberget, och sluttar ned mot vattnet. Den gamla malmkajen ligger nedanför Svartöbergets höjd och är ett till stor del hårdgjort område och historisk hamnanläggning där den huvudsakliga kajen i sin förlängning bildar en lång utlöpare i vattnet. Därtill finns två mindre stenpiper ut i vattnet och en liten småbåtshamn. Två stora fartyg, isbrytare, ligger förtöjda vid malmkajen. Området öster om malmkajen består närmast av avrivna ytor där industribebyggelse tidigare stått, och längre bort är det huvudsakligen skogsbevuxen och kraftigt kuperad mark, med inslag av rester från industriverksamheten i form av hårdgjorda ytor och vägar. Området söder om malmkajen har en parklik karaktär med klippta gräsmattor och träd, och genomkorsas av den mjukt svängande Sjöfartsgatan. På östra sidan vägen i skogsbrynet finns en liten byggnad av rött tegel från sent 1800-tal eller tidigt 1900-tal som sannolikt har varit någon form av magasin med koppling till industrin. En bit söderut ligger ett större hus som har ett särpräglat utseende med koniskt glastak, stora glasbalkonger och ett snedvriddt skärmtak över entrén. Huset är ursprungligen uppfört i början av 1960-talet som kontor för LKAB, men har senare blivit ombyggt till flerbostadshus (troligen på 1990-talet eller i början av 2000-talet) och har idag en utpräglat postmodernistisk karaktär. Något väster om denna byggnad ligger en långä med radhus och i söder finns ett villaområde längs Svartöbrinken. Denna bostadsbebyggelse härrör från början av 2000-talet och utgör idag den dominerande bebyggelsen i delområdet. Det är villor med vita och grå fasader, stora fönsteröppningar, motfallstak eller pulpettak, prydliga villatomter och utsikt mot vattnet.

Förutom den dominerande villabebyggelsen finns i området LKABs disponentvilla, en stor garagebyggnad samt två arbetarbostäder.

Flygvy mot söder med villabebyggelse från tidigt 2000-tal och LKABs disponentvilla med tillhörande brygga och kalbadhus vid vattnet. Järnverket i bakgrunden.

Liten byggnad av rött tegel nära malmkajen, troligen magasin från sent 1800-tal eller tidigt 1900-tal.

Arbetarbostäderna är flerbostadshus som sannolikt härrör från 1940-talet, med renodlade volymer av funktiskaraktär och tidstypiska entrepartier med platta skärmtak. Fasaderna är tilläggsisolerade och inklädda med brun plåt. Byggnaderna ligger avskilt, helt omgärdade av barrskog, med en gångstig ned till badplats och båtbygga vid vattnet. Garaget ligger strax norr om flerbostadshusen. Disponentvillan ligger på en vidsträckt skogsbevuxen tomt mellan två av villagatorna. Villan omgärdas till stora delar av skog, som öppnar upp sig i väster för utsikt mot vattnet. Nere vid vattnet finns en brygga med kalbadhus. Byggnadens arkitektur och tomtmark speglar det tidiga 1900-tallets villaideal. Villan är utformad med just gula träfasader av stående panel, stora spröjsade fönsteröppningar i riktning mot stranden och valmat tak täckt av skiffer.

Flygvy från väster mot den dominerande bebyggelsen i området. LKAB:s tidigare kontor ombyggt till flerbostadshus och en långa med radhus till vänster, villatomter till höger. Svartåbergets skogsbevuxna höjd i bakgrunden till vänster.

LKAB:s disponentvilla sedd från ovan.

Flygvy mot disponentvillans tomt från vattnet.

LKAB:s tidigare kontor, ombyggt till flerbostadshus.

Ett av flerbostadshusen som har utgjort LKAB:s arbetarbostäder.

Entréparti på LKAB:s arbetarbostäder med tidstypiska detaljer i form av trapppracken, portar och skärmtak.

Historik

Området planlades i den nya stadsplan som upprättades år 1942 av arkitekt Bertil Höök, och innebar en utvidgning och förlängning av nuträtsplanen. Planen innebar att kvarteren Järnet, delar av Magnetn och Elektroden samt Götet och Åssjan i östra delen av Svartösten, närmast järnverket, bebyggdes med 25 mindre flerbostadshus i trä. Husen stod färdiga omkring 1945. Då nådde också den äldsta stadsdelen sin största fysiska utsträckning.

Byggnaderna uppfördes av bostadsrättsföreningen Järnet som bildades 1944. Husen byggdes för anställda vid NJA samt Hanssons Livs och Konsum 25. Byggnandet bekostades av NJA, genom att bostadsrättsföreningen fick ett räntefritt lån som senare avskrevs. Varje hus innehöll fyra lägenheter och bostadsstandarden var högre än i äldre hus. Lägenheterna hade både badkar och elspis.

Luleå kommun köpte år 1970 upp fastigheterna i Järnet med syfte att utveckla bostadsområdet. Rivningarna började 1982 i kvarteret Järnet, som idag är helt utplånat.

Vy över malmtransportvagnarna på Svartösten år 1928. I färggrunden LKAB:s småbåtsbrygga med kallbadhus, belägen nedanför disponentvillan. Den lilla tegelbyggnaden som ännu finns kvar idag markerad med pil. Foto: Aero Materiel AB Stockholm DT181, Luleå kommuns stadsarkiv

Karaktär Svartöbrinken I

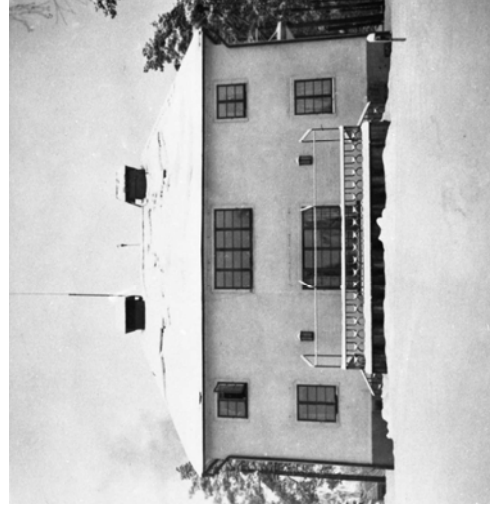
- Delområde beläget i anslutning till malmkajen och Svartöberget, historiskt nära förknippat med industrin.
- Spår efter industriverksamhet kopplat till malmutskeppningen och utspridda rester av bebyggelse med koppling till LKAB, som tidigare dominerat området.
- Den kraftiga malmkajen, pirar, isbrytare och spår efter rivna anläggningar.
- Liten tegelbyggnad från sent 1800-tal eller tidigt 1900-tal, sannolikt ett magasin, belägen norr om Sjöfartsgatan nära malmkajen.
- LKAB:s tidigare kontorsbyggnad strax söder om malmkajen, ombyggt till uppseendeväckande postmodernt flerbostadshus, med vissa kvarvarande drag från 1960-talet.
- Flerbostadshus av 1940-talskaraktär som har utgjort tidigare arbetarbostäder, samt ett tidigare garage, omslutna av skog längre söderut längs Svartöbrinken. Tillhörande badplats och båtbrygga.
- LKAB:s disponentvillan på stor skogsbevuxen strandtomt med tillhörande brygga och kallbadhus.
- Bebyggelsen ligger primärt samlad söder om Sjöfartsgatan.
- Landskapet är halvöppet med parkkaraktär i norra delen nära malmkajen och präglas av barrskog i söder.
- Området domineras av bostadsbebyggelse från tidigt 2000-tal i form av villor och en långa med radhus.

LKAB:s tjänstemannabostäder år 1908. Husen är sedan länge rivna. Foto: Björnlund Harald, Luleå kommuns stadsarkiv

Källbadhus som tillhörde chefen för LKAB, foto från år 1940. Foto: Nordkvist Paul, Luleå kommuns stadsarkiv

LKAB:s disponentvilla, fasad mot sjösidan. Byggnaden var vid denna tid putsad. Årtal saknas. Källa: Luleå kommuns stadsarkiv

LKAB:s disponentvilla, fasad mot öst. Årtal saknas. Källa: Luleå kommuns stadsarkiv

LKAB:S malmutlastningsanläggning vid malmkajen år 1964. Källa: Luleå kommuns stadsarkiv

LKAB:s kontor vid Svartön under uppförande år 1961. I bakgrunden syns Bergnässet och Grönsjölären. Källa: Luleå kommuns stadsarkiv

Flygvy mot norr med malmkajen till vänster år 2004. Malmtransportanläggningen och merparten av bebyggelsen nära kajen är sedermera rivna. Malmupplaget på Svartåberget längst ut till höger i bild. Foto: Bengt A Lundberg, Kringla

Svartöbrinken II

Kartan visar var området Svartöbrinken II ligger.

Beskrivning

Delområdet är beläget norr om rutnätsplanen och angränsar till Älvnäset i söder. Det är litet område med låg, småskalig bebyggelse utlagd efter gatan Svartöbrinken, som ligger helt omslutet av partier med barrskog söder om Sjöfartsgatan. Den omgivande skogen ger området en tydlig avskildhet gentemot övriga delområden. Området inrymmer bostadsbebyggelse i form av tidigare tjänstemannabostäder från 1960-talet, anlagda som två långor med enhetligt utformade kedjehus och två friliggande enfamiljsvillor. Husen, som är totalt tio stycken, har ett tidstypiskt utseende för sin tillkomsttid på 1960-talet.

De två olika hustyper som förekommer är båda enplanshus med låga platta tak. Gavelfasaderna är tegelklädda, medan långsidorna från början hade liggande panel på förvandring. Våggarna bryts upp av fönster av varierande utseende, flera är stora och fönstren är ofta placerade i band. Kedjehusen är sammankopplade med garage som är lätt förskjutna i förhållande till bostadshusen. De två långorna med kedjehus vänder entréerna mot gatan Svartöbrinken som passerar genom området mitt. Husen ligger indragna en bit mot skogsbrynet, med förgårdsmark mot vägen. Förgårdsmarken präglas av klippta gräsmattor och låga häckar. Kedjehusens utskjutande garage bidrar till att ge respektive tomt en viss avskärmning. Tomtmarken är överlag tämligen platt. Kedjehusen har genomgått vissa förändringar på olika ägares initiativ genom åren, och uppvisar därmed inbördes skillnader avseende fönstertyper och fönstersättning, dörrar, fasadpanel och kulörer. De är i olika grad välbevarade.

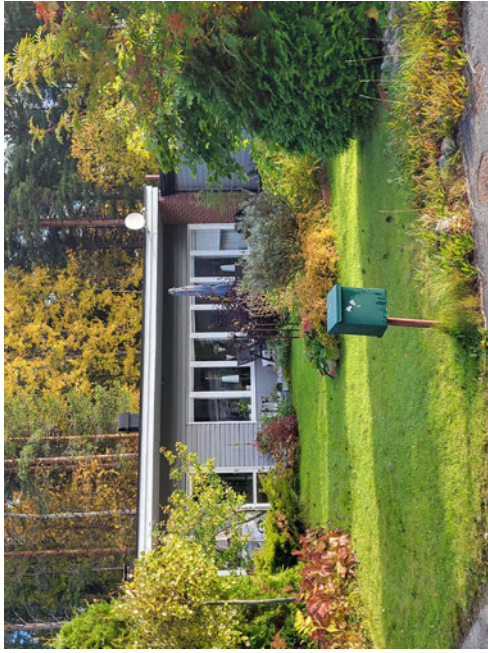
De friliggande villorna är liksom kedjehusen utformade med två förskjutna volymer, där volymen närmast gatan inrymmer ett inbyggt garage. De platta taken och husens låga, marknära karaktär accentueras genom markerade taksangar med liggande panel. Entréerna är placerade under ett taköverhäng som bärs upp av smala träpelare, och nås via plattsatta gångar. Husen vänder breda verandor mot sydväst, med till stor del uppglasade fasader där fönsterdörren som leder ut på däckat ligger infattad i fönsterband.

Flygvy mot norr: Friliggande villor närmast i bild, två långor med kedjehus bortom vägen.

Flygvy mot längan med kedjehus i nordöst.

Del av kedjehus med i huvudsak bibehållet utseende avseende material och detaljer. Liggande panel på förvändring. Höga smala fönster i fönsterband, och omålad gavel av rött tegel.

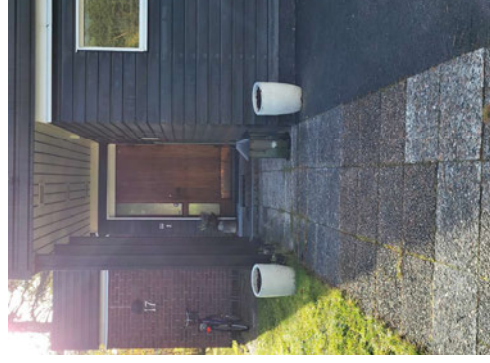
Exempel på kedjehus som genomgått stora förändringar med utbytt panel, fönster och dörr samt målad tegelgavel. Fönsteröppningarna har annorlunda dimensioner, liggande och breda, och har försetts med foder.

Vy mot villa från nordväst, med veranda och till stor del uppglasad fasad med fönsterband mot väst.

Vy mot de två friliggande villorna.

Entréparti till villa.

Historik

Bostäderna uppfördes som tjänstemannabostäder för LKAB på 1960-talet och ritades av arkitekt Jan Thurfjell från Luleå, som då var en av Norrbottens mest produktiva arkitekter. Avsikten var att området skulle byggas i ytterligare tre etapper med totalt 27 hus. Bostadsområdet speglar företagets behov av personalbostäder, och vittnar om industrisamhällets hierarkiska struktur genom sitt avskilda läge, för tiden moderna uttryck och högre standard i förhållande till den enkla arbetarbebyggelsen inom rutnätsplanen.

Vy längs Svartöbrinken år 1975. Kedjehus till vänster, villor till höger. Foto: Staffan Johansson, Kringla.

Vy längs Svartöbrinken mot nordväst år 1975, mellan de två längorna med kjedjehus. Foto: Staffan Johansson, Kringla.

Karaktär Svartöbrinken II

- Gruppheusbebyggelse i form av kjedjehus och friliggande villor, omgiven av skog.
- Låga volymer i ett plan och med platt tak, som ger bebyggelsen en marknära karaktär och uttryck av horisontalitet.
- Bostadshus med sammanbyggda garage i förskjutna volymer.
- Fasaderna av liggande träpanel på förvandrning, gavlar av tegel.
- Taktäckning av papp.
- Fönsterband.
- Markerade taksargar med liggande panel på villorna.
- Entrépartier med övenhängande tak och pelare på villorna.
- Varierad färgsättning.
- Förgårdsmark med klippta gräsmattor och låga häckar framför kjedjehusen.

Vy längs Svartåbrinken mot sydväst år 1975, med den södra längan av kedjehus framme till höger. Foto: Staffan Johansson, Kringla.

Vy mot baksidan på tomterna tillhörande norra längan med kedjehus, år 1975. Foto: Staffan Johansson, Kringla.

Vy längs Svartåbrinken med LKAB:s tjänstemannabostäder år 1983. Kedjehusen verkar vid denna tid ha haft en sammanhållen rödbrun färgsättning.

Vy längs Svartåbrinken 1983. Gavel på kedjehus av rött tegel till höger.

§ 211

Kommunala råd - förändringar utifrån översyn av arbetsordningar

Ärendenr 2024/1788-1.3.2.1

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att föreningar som fångar upp frågor som rör utrikesfödda, pensionärer, boende på landsbygd respektive personer med funktionsnedsättning ska ges utrymme i varsitt kommunalt råd.
2. Ändamålet med respektive kommunalt råd ska vara att främja dialog och ömsesidigt informationsutbyte mellan Luleå kommuns beslutsfattare och de föreningar som är representerade i de kommunala råden.
3. Kommunstyrelsen ska utifrån sin uppsiktsplikt följa upp de kommunala rådens verksamhet.
4. Respektive råd ska styras av en arbetsordning fastställd av kommunstyrelsen. De kommunala rådens verksamhet ska finansieras inom ramen för kommunstyrelsens budget.
5. Respektive råd gör en utvärdering av sin verksamhet minst en gång per mandatperiod som redovisas till kommunfullmäktige via meddelandelistan.
6. Genom detta beslut ersätts kommunfullmäktiges beslut 2019-01-28 § 4.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar att anta reviderade arbetsordningar för respektive kommunalt råd. Beslutet gäller under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar i enlighet med beslutsförslagets punkt 1-6.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige fattade 2019-01-28 § 4 beslut avseende en ny struktur för kommunala råd, bl.a. mot bakgrund av en utvärdering som visade på brister i dåvarande rådens ändamålsenlighet. I dialog med representanter för föreningar som var aktuella för deltagande i kommunala råd togs nya arbetsordningar för de kommunala råden fram och beslutades av kommunstyrelsen 2019-06-09 §§ 174-177.

Ändamålet med de kommunala råden är att främja dialog och ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte mellan Luleå kommuns beslutsfattare och

den målgrupp rådet representerar. Rådet har bland annat i uppdrag att vara remissinstans i ärenden av strategisk betydelse, följa förändringar i målgruppens behov av samhällets service och vara en brygga mellan kommunen och föreningar inom rådets målgrupp.

En översyn av arbetsordningarna, inklusive framtagande av rekommendationer för bättre syftes- och måloppfyllnad, har genomförts av samhällsomsättningskontoret med hjälp av externa konsulter. Översynen vilar på intervjuer och dialoger genomförda under våren 2024 med rådsordföranden, tjänstepersoner med uppgift att stödja råden och tf. kanslichef samt föreningsrepresentanter i de kommunala råden.

För att komma till rätta med de utvecklingsområden som identifierats lämnar översynen följande rekommendationer för att bättre nå syfte och mål med de kommunala råden:

- Inför tydligare riktlinjer kring vad som gäller för att en förening ska vara kvalificerad att ingå i ett råd och vad som gäller vid val av rådsrepresentanter till de kommunala råden.
- Inför en dedikerad budget för respektive råd, öronmärkt för att nyttjas för aktiviteter som främjar rådets verksamhet (inte för att exempelvis finansiera arvodering av rådsrepresentanter eller rådets sammankomster).
- Inför en årlig rådsövergripande introduktionsdag för samtliga rådsrepresentanter, ansvariga politiker och tjänstepersoner (ersätter nuvarande skrivning om gemensamt storforum där samtliga föreningar ur rådets målgrupp ska bjudas in).
- Skapa möjlighet för råden att genomföra arbetsberedningsmöten innan sammankomsterna, där rådsrepresentanter ges möjlighet delta.
- Inför tydligare styrning och principer för att skapa en mer dialogdriven karaktär på rådets sammankomster.
- Implementera nya riktlinjer i nämndernas månatliga tjänsteberedningsprocess till förvaltningarna.
- Initiera fler aktiviteter för medvetandegörande och kunskapsspridning om råden och dess funktion inom kommunens nämnder och förvaltningar.
- Tillsätt administrativ resurs till råden motsvarande en heltidstjänst.

Kommunstyrelseförvaltningen har utarbetat förslag på reviderade arbetsordningar. Förslag på förändringar har sin utgångspunkt i resultatet av översynen samt de synpunkter på förstudien som inkommit från de kommunala råden.

Två av de föreslagna förändringarna i arbetsordningarna innebär avsteg från kommunfullmäktiges krav enligt beslut från 2019 (KF 2019-01-28 § 4). Den femte punkten i fullmäktiges beslut 2019-01-28 § 4 ställer följande krav: "Respektive råd sammanträden vid tre till fem tillfällen per år varav ett utgör ett gemensamt storforum där samtliga ur målgrupperna bjuds in". Detta har visat sig innebära praktiska svårigheter då rådets målgrupper är väldigt stora. Exempelvis innebär bara pensionärsrådets målgrupp ett inte oansenligt antal människor av Luleå kommuns befolkning.

Den sjätte punkten i fullmäktiges beslut 2019-01-28 § 4 ställer krav på utvärdering vart annat år som ska redovisas till kommunfullmäktige. Rimligtvis görs detta istället en gång per mandatperiod så att eventuella justeringar av ändamål, målgrupper och arbetsordningar kan göras av fullmäktige i samband med ny mandatperiod. Sammantaget är bedömningen att en reglering av fullmäktige på detaljnivå enligt ovanstående riskerar att skapa ineffektivitet om något behov av förändringar och förbättringar uppstår under mandatperioden som bör kunna ankomma på kommunstyrelsen att ta ansvar för.

Utifrån resultatet av översynen föreslår kommunstyrelseförvaltningen att fullmäktige beslutar om ändamål, målgrupper och vissa ramar för de kommunala rådets verksamheter att förhålla sig till. Vidare att kommunstyrelsen får ett tydligt ansvar för styrning och uppföljning av råden genom mandat att besluta om arbetsordningar och budgetering av medel för rådets verksamheter, inklusive rådighet över vissa specifika delar som fastslogs av kommunfullmäktige 2019.

Föreliggande beslutsförslag innebär

- att samma målgrupper för de kommunala råden som tidigare fastslås, dvs. att kommunen fortsätter att arbeta med invandrarråd, landsbygdsråd, tillgänglighetsråd och pensionärsråd (oförändrat jämfört med fullmäktiges beslut 2019),
- att kommunfullmäktige beslutar om ändamålet med råden (oförändrat jämfört med fullmäktiges beslut 2019),
- att respektive råd ska styras av en arbetsordning fastställd av kommunstyrelsen samt att de kommunala rådets verksamhet ska finansieras inom ramen för kommunstyrelsens budget (oförändrat men förtydligat jämfört med fullmäktiges beslut 2019),
- att detaljreglering rörande antal sammanträden, ordföranderoller, antal ledamöter och uppdrag ska ankomma på kommunstyrelsen att ansvara för genom beslut om arbetsordningar, vilket flyttar nuvarande beslutanderätt från fullmäktige till kommunstyrelsen på följande punkter:

- att respektive råd ska sammanträda vid tre till fem tillfällen per år samt att respektive råd ska ha tillgång till arvode och administrativt stöd vid dessa tillfällen
- att kommunstyrelsen inom sig ska utse ordförande, vice ordförande samt andre vice ordförande
- att respektive råd ska bestå av 3 ledamöter från kommunstyrelsen samt minst 4 och högst 10 ordinarie företrädare för intresseorganisationer som representerar dess råds målgrupp
- att de kommunala råden ska kunna fungera som remissinstans i ärenden av strategisk betydelse
- att kommunstyrelsen utifrån sin uppsiktsplikt ska följa upp de kommunala rådens verksamhet (oförändrat jämfört med fullmäktiges beslut 2019),
- att respektive råd ska göra en utvärdering av sin verksamhet minst en gång per mandatperiod som redovisas till kommunfullmäktige (förändring jämfört med 2019 som anger att utvärdering ska ske vartannat år),
- att detta beslut ersätter kommunfullmäktiges beslut 2019-01-28 § 4.

Vidare innebär förslaget att resurser motsvarande en heltidstjänst tillsätts för att jobba med samordning och administrativt stöd, samt medel för främjande aktiviteter, omfördelas till kommunstyrelseförvaltningen. Dedikerade resurser för de kommunala råden inom kommunstyrelseförvaltningen innebär ett tjänstepersonsstöd som kan jobba:

- med ett tydligt uppdrag att främja respektive råds syfte och uppdrag,
- med att, utifrån ett helhetsperspektiv på kommunen och kunskap om viktiga aktuella processer i kommunen, stötta råden i deras planering och deras val av prioriterade frågor,
- med aktiviteter för att medvetandegöra och kunskapshöja kommunens nämnder, förvaltningar och bolag avseende rådets uppdrag och roll,
- med att stötta kommunikation och återkoppling från kommunens nämnder, förvaltningar och bolag i frågor och ärenden som de kommunala råden har involverats i,
- med att stötta den externa kommunikationen om de kommunala rådets roll i kommunens arbete med delaktighet och inflytande,
- för en utveckling mot en beredningsprocess där eventuella behov av rådets perspektiv regelmässigt stäms av,
- med aktiviteter som främjar rådets verksamhet (utöver arvodering av rådsrepresentanter och finansiering av rådets sammankomster), exempelvis studiebesök,
- med att utveckla principer och förverkliga en mer dialogdriven karaktär på rådets sammankomster,

- med att i övrigt implementera och samordna vad som regleras i arbetsordningarna, exempelvis
 - o hantera processer kring fördelning av platser för intresseorganisationerna
 - o tillse att det sker en tillfredsställande beredning av dagordning
 - o sköta utskick av kallelser, boka lokaler och bjuda in för dagordningen relevanta personer och organisationer till sammankomster
 - o planera och genomföra introduktions- och uppstartsträffar
 - o följa upp/stämma av och utvärdera rådets verksamhet i förhållande till syfte, uppdrag och arbetsformer.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att föreningar som fångar upp frågor som rör utrikesfödda, pensionärer, boende på landsbygd respektive personer med funktionsnedsättning ska ges utrymme i varsitt kommunalt råd. Ändamålet med respektive kommunalt råd ska vara att främja dialog och ömsesidigt informationsutbyte mellan Luleå kommuns beslutsfattare och de föreningar som är representerade i de kommunala råden. Kommunstyrelsen ska utifrån sin uppsiktsplikt följa upp de kommunala rådets verksamhet. Respektive råd ska styras av en arbetsordning fastställd av kommunstyrelsen. De kommunala rådets verksamhet ska finansieras inom ramen för kommunstyrelsens budget. Respektive råd gör en utvärdering av sin verksamhet minst en gång per mandatperiod som redovisas till kommunfullmäktige via meddelandelistan, och att genom detta beslut ersätts kommunfullmäktiges beslut 2019-01-28 § 4.

Vidar har kommunstyrelseförvaltningen föreslagit kommunstyrelsen besluta att anta reviderade arbetsordningar för respektive kommunalt råd. Beslutet gäller under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar i enlighet med beslutsförslagets punkt 1-6.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet

Respektive kommunalt råd består av 3 ledamöter från kommunstyrelsen samt högst 10 företrädare för intresseorganisationer som representerar målgruppen. Kommunstyrelsen utser inom sig ordförande, vice ordförande och andre vice ordförande till rådet. Till respektive råd finns ett tjänstepersonsstöd knutet

vilket uppgår till ca 10 % av en ordinarie tjänst. Tjänstepersonerna finns i sina ordinarie roller placerade inom socialförvaltningen, olika delar av kommunstyrelseförvaltningen samt infrastruktur- och serviceförvaltningen.

Under 2021-2022 genomfördes en utvärdering i syfte att följa upp hur råden uppfattar att arbetet har fungerat i förhållande till syfte, uppdrag och arbetsformer. Mot bakgrund av utvärderingens resultat beslutade kommunstyrelsen 2023-01-16 § 15 att se över arbetsordningarna.

Utifrån kommunstyrelsens beslut i januari 2023 har en översyn av de kommunala rådens arbetsordningar genomförts i syfte att tillhandahålla underlag till framtida beslut av utvecklingsåtgärder. Översynen gjordes av samhällsomsättningskontoret med hjälp av externa konsulter under våren 2024 och slutrapporterades i september 2024. Översynen vilar på intervjuer och dialoger med rådsordföranden, tjänstepersoner med uppgift att stödja råden och tf. kanslichef samt föreningsrepresentanter i de kommunala råden.

En projektgrupp från kommunen bestående av de tjänstepersoner som utgör stöd till de kommunala råden, tf. kanslichef och samhällsstrateg vid samhällsomsättningskontoret har följt och stämt av arbetet löpande under processens gång.

Resultatet med förslag på ett antal förändringar har presenterats och diskuterats med de kommunala rådens föreningsrepresentanter, politikerna i de kommunala råden, kommunalråd tillsammans med kommundirektör, biträdande kommundirektör och samhällsbyggnadsdirektör samt projektgruppen. De kommunala rådens föreningsrepresentanter har givits tillfälle att inkomma med synpunkter. De synpunkter som inkommit skriftligt redovisas som bilagor i konsultens slutrapport.

Sammantaget visar översynen att det finns en övergripande positiv inställning till de kommunala råden bland involverade föreningsrepresentanter, politiker och tjänstepersoner. I huvudsak lyfts att syftet och potentiella vinster är värdefulla, särskilt avseende möjligheter till kunskapsspridning samt öppenhet och inkludering. Vidare att det finns ett starkt engagemang och välvilja samt kvalitativa samtal.

Översynen pekar dock på ett antal problem och delar i rådets struktur och verksamhet som behöver förbättras, särskilt beaktande rådets syfte att

- främja dialog och ömsesidig informations- och kunskapsutbyte,
- skapa förutsättningar att tillföra kommunal verksamhet, föreningarnas perspektiv,
- ge möjlighet att påverka kommunens utveckling.

Översynen har identifierat tre huvudsakliga utvecklingsområden:

Problemområden	Följdproblem	Effekter
Kopplingen mellan råd och kommun; otydlig koppling och kommunikation mellan råden och kommunens verksamheter i stort	Låg kännedom om råden bland kommunens nämnder och förvaltningar, och vice versa. Bristande kunskap kring hur råden nyttjas på bästa sätt och i vilka situationer. Bristfällig återkoppling efter samtal.	Alltför få frågor/remisser inkommer till råden. Frågor/remisser inkommer alltför sent i processen. Låg grad av insyn i hur råden faktiskt påverkar kommunens verksamheter och beslutsfattande. Förtroendet för kommunen skadas, irritation uppstår.
Bristande process; ett upplägg som inte är anpassad för konstruktiva diskussioner och dialog	Dagordningar saknar ofta konkreta frågeställningar - endast ämnen. För stor tonvikt på informationsspridning. Slutsatser och åsikter bland rådsrepresentanterna når sällan konsensus.	Skapas en känsla av ovisshet och tvetydighet kring vad syftet är och vad man ska komma fram till, vilket i sin tur skapar otydliga diskussioner och otydlig output. För lite utrymme åt diskussion, svårt att framföra sina synpunkter till fullo. Svårt för mottagare att agera på output som inte är sammanhängande.
Sammansättning och förberedelse; brister i rådets sammansättning och förberedelser	Externa gäster har oftast en informativ ansats och inte förberedda på diskussion eller att ta med sig rådets åsikter. Rådsrepresentanter är oftast inte tillräckligt förberedda eller pålästa inför sammankomster. Godtyckliga metoder för tillsättande av föreningar och rådsrepresentanter.	En känsla av irritation uppstår då rådsrepresentanterna inte känner sig lyssnade på. Svårigheter att bedriva dialog på strategisk höjd utan tillräckliga förberedelser. Rådsrepresentanter har varierande förståelse för vad rådets syfte är, kvalitetsbrister uppstår.

Översynen konstaterar att

”Samtliga tre är viktiga att beakta vid revidering av arbetsordningarna. Däremot är problemet att det saknas en naturlig koppling mellan råden och kommunen central för att förbättra rådets syftesuppfyllnad. Kännedomen om råden och hur dessa bäst nyttjas bland kommunens förvaltningar och nämnder är låg. Detta visar sig inte mist genom att råden får väldigt få frågor och remissförfrågningar. Om det inte finns ett genuint intresse och en tydlig beställare från kommunsidan mot råden kommer rådets verksamhet fortsatt ha en mycket begränsad påverkan på kommunen. Om råden inte nyttjas som remissinstans eller beredningsinstans har råden inte heller någon direkt påverkan i dessa processer och uppfyller därmed inte sitt syfte. Därav anses problemet med bristande koppling mellan råd och kommun som överstående övriga problemområden. Om inte detta åtgärdas till det bättre spelar de övriga problemområdena mindre roll.”

För att komma till rätta med de utvecklingsområden som identifierats lämnar översynen följande rekommendationer för att bättre nå syfte och mål med de kommunala råden:

- Inför tydligare riktlinjer kring vad som gäller för att en förening ska vara kvalificerad att ingå i ett råd och vad som gäller vid val av rådsrepresentanter till de kommunala råden.
- Inför en dedikerad budget för respektive råd, öronmärkt för att nyttjas för aktiviteter som främjar rådets verksamhet (inte för att exempelvis finansiera arvodering av rådsrepresentanter eller rådets sammankomster).
- Inför en årlig rådsövergripande introduktionsdag för samtliga rådsrepresentanter, ansvariga politiker och tjänstepersoner (ersätter nuvarande skrivning om gemensamt storforum där samtliga föreningar ur rådets målgrupp ska bjudas in).
- Skapa möjlighet för råden att genomföra arbetsberedningsmöten innan sammankomsterna, där rådsrepresentanter ges möjlighet delta.
- Inför tydligare styrning och principer för att skapa en mer dialogdriven karaktär på rådets sammankomster.
- Implementera nya riktlinjer i nämndernas månatliga tjänsteberedningsprocess till förvaltningarna.
- Initiera fler aktiviteter för medvetandegörande och kunskapsspridning om råden och dess funktion inom kommunens nämnder och förvaltningar.
- Tillsätt administrativ resurs till råden motsvarande en heltidstjänst.

Översynens rekommendationer visar på behov av utökade resurser för att nå de kommunala rådets syfte och uppdrag. I dagsläget har råden en budget för arvodering av deltagarna men ingen budget för aktiviteter som främjar syftet.

Tjänstepersonsstödet för respektive råd uppgår till ca 10 % av en ordinarie tjänst, vilket inte bedöms som tillräckligt för att de kommunala råden ska kunna uppfylla sitt syfte på bästa sätt. Tjänstepersonerna finns i sina ordinarie roller placerade inom socialförvaltningen, olika delar av kommunstyrelseförvaltningen samt infrastruktur- och serviceförvaltningen. Spridningen av tjänstepersonsstödet inom och mellan förvaltningar försvårar också möjligheten för råden att uppfylla syfte och uppdrag som i huvudsak är knutet till kommunstyrelsens ansvar.

Om rådets funktionalitet och syftesuppfyllnad ska säkerställas på bästa sätt bedömer konsulterna det som nödvändigt att resurser tillsätts motsvarande en tjänst på 100 % för administration och samordning, vilket i så fall skulle ersätta nuvarande tjänstepersonsstöd som idag finns på olika förvaltningar, och att denna resurs placeras centralt inom kommunen, d v s inom kommunstyrelseförvaltningen. Vidare att respektive råd tilldelas en budget under kommunstyrelsen om 25 tkr per år, dvs. totalt 100 tkr, för aktiviteter som främjar syftet med de kommunala råden.

Kommunstyrelseförvaltningen har utarbetat förslag på reviderade arbetsordningar. Förslag på förändringar har sin utgångspunkt i resultatet av översynen samt de synpunkter på förstudien som inkommit från de kommunala råden. Kommunfullmäktiges beslut 2019 innebär dock att det finns vissa detaljerade principer som ska tillämpas, vilket i sin tur innebär att om de förändringar i arbetsordningarna som föreslås ska kunna genomföras så krävs ett nytt beslut i fullmäktige.

Kommunfullmäktige föreslås därför besluta om ändamål, målgrupper och vissa ramar för de kommunala rådets verksamheter att förhålla sig till. Kommunstyrelsen föreslås få ett tydligt ansvar för styrning och uppföljning av råden genom mandat att besluta om arbetsordningar och budgetering av medel för rådets verksamheter, inklusive rådighet över vissa specifika delar som fastslogs av kommunfullmäktige 2019. För att uppnå den syfte och målsättningar med de kommunala råden föreslås att kommunstyrelsen avsätter medel för en heltidstjänst att arbeta med de kommunala råden, samt att det avsätts en dedikerad budget om 25 tkr per råd (totalt 100 tkr) för aktiviteter som främjar rådets verksamhet. Totalt sett bör detta innebära en kostnadsökning med ca 700-800 tkr per år.

Dialog

Översynen vilar på intervjuer och dialoger med rådsordföranden, tjänstepersoner med uppgift att stödja råden och tf kanslichef samt föreningsrepresentanter i de kommunala råden.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelsens protokoll 2023-01-16 § 15, KLF Hid: 2023.421
- Bilaga Förslag förändringar Tillgänglighetsrådet, KLF Hid: 2025.12411
- Bilaga Förslag förändringar Pensionärsrådet, KLF Hid: 2025.12412
- Bilaga Förslag förändringar Landsbygdsrådet, KLF Hid: 2025.12413
- Bilaga Förslag förändringar Invandrarrådet, KLF Hid: 2025.12414
- Förslag på reviderade arbetsordningar för respektive kommunalt råd, KLF Hid: 2025.12415-12418
- Kommunfullmäktiges beslut 2019-01-28 § 4, KLF Hid: 2019.856
- Förstudie avseende översyn av kommunala råd i Luleå kommun, KLF Hid: 2025.12495
- Kommunstyrelseförvaltningens föreslag till beslut gällande kommunala råd - förändringar utifrån översyn av arbetsordningar, KLF Hid: 2025.12410

Tillgänglighetsrådet

Nuvarande lydelse

Syfte

Ändamålet med rådet är att främja dialog och ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte mellan Luleå kommuns beslutsfattare och den målgrupp rådet representerar.

Tillgänglighetsrådet är ett organ för överläggningar, samråd och ömsesidig information mellan företrädare för intresseorganisationer och kommunstyrelsen och övriga nämnder. Syftet är att:

- tillföra kommunal verksamhet och planering intresseorganisationernas perspektiv
- ge representanterna i tillgänglighetsrådet möjlighet att påverka kommunens fortsatta utveckling
- vara ett forum för informations- och kunskapspridning

Förslag ny lydelse

Syfte

Inga förändringar

Tillgänglighetsrådet

Nuvarande lydelse

Uppdrag

Rådet har i uppdrag att:

- vara remissinstans i ärenden av strategisk betydelse. Svar på remisser kan ske enskilt eller samordnat även mellan rådsmöten.
- följa förändringar i funktionsnedsattas behov av samhällets service.
- medverka till att alla funktionsnedsatta får kännedom om rådets verksamhet och om annan verksamhet som ger de funktionsnedsatta möjligheter till sysselsättning och andra aktiviteter.

Kommunens representanter ska samråda och informera om planerade förändringar som har betydelse för rådets målgrupp.

Intresseorganisationernas representanter ska ges möjlighet att lämna synpunkter och ge förslag som kan påverka beslutsfattandet. Kommunen ska inhämta synpunkter från rådet i ett så tidigt skede att synpunkter och förslag kan påverka ärendets behandling. Organisationerna kan genom sina representanter i rådet informera om och ge förslag till lämpliga förändringar och åtgärder i den kommunala verksamheten.

Kommunstyrelsens representanter ska till intresseorganisationernas representanter återkoppla resultatet av rådets eller organisationernas synpunkter, yttranden och remissvar.

Rådet ska årligen sammanställa en verksamhetsberättelse som redovisas till kommunstyrelsen.

Förslag ny lydelse

Uppdrag

Inga förändringar

Tillgänglighetsrådet

Nuvarande lydelse

Sammansättning och organisation

Rådet består av 3 ledamöter från kommunstyrelsen samt minst 4 och högst 10 företrädare för intresseorganisationer som representerar målgruppen. Kommunstyrelsen utser inom sig ordförande, vice ordförande och andre vice ordförande till rådet.

Organisation som ska ingå i rådet ska före den 1 november det år kommunfullmäktige väljs, lämna in uppgifter om representanter till kommunstyrelsen. Organisation som önskar representation i rådet under pågående mandatperiod får plats och meddelar detta till rådet, under förutsättning att vakanta platser finns. Representanterna väljs för en tid av fyra år. Mandatperioden räknas från den 1 januari året efter allmänna val förrättats.

De representerade organisationerna ska ha sin verksamhet i Luleå kommun, vara demokratiskt uppbyggda och vila på demokratiska värderingar, ej bedriva partipolitik eller enbart religiös verksamhet, vara öppna på lika villkor för alla samt via stadgar kunna visa att organisationen är ideell.

Förslag ny lydelse

Sammansättning och organisation

Rådet består av 3 ledamöter från kommunstyrelsen samt minst 4 och högst 10 företrädare för intresseorganisationer som representerar målgruppen. Representanterna väljs för en tid av fyra år. Mandatperioden räknas från den 1 januari året efter allmänna val förrättats. Intresseorganisationerna ska ges möjlighet att utse ersättare till sina ordinarie företrädare. Ersättare deltar endast om ordinarie representant ej kan delta. Respektive organisation svarar för att kalla in ersättare när ordinarie ej kan delta.

Kommunstyrelsen utser inom sig ordförande, vice ordförande och andre vice ordförande till rådet.

Kommunstyrelsen beslutar om fördelning av platser för intresseorganisationerna. Uppgifterna kan skickas in av paraplyorganisationen Funktionsrätt Luleå likväl som av enskild intresseorganisation och bör ha föregåtts av dialog mellan organisationerna om fördelning av platser. Vid konkurrens om plats i rådet bör fördelning ske utifrån en ambition att samla en bredd av perspektiv med hänsyn till exempelvis organisationernas olika inriktningar, målgrupper och geografiska täckning för sin verksamhet.

Organisation som vill ingå i rådet ska före den 1 november det år kommunfullmäktige väljs anmäla sitt intresse till kommunstyrelseförvaltningen. Till detta ska organisationens stadgar bifogas.

Uppgifter om ordinarie representanter och ersättare lämnas till kommunstyrelseförvaltningen alternativt den tjänsteperson som har utsetts att vara kontaktperson för rådet. Uppgifterna ska innehålla namn, personnummer och kontaktuppgifter för ordinarie representanter respektive ersättare.

Organisation som önskar representation i rådet under pågående mandatperiod kan få plats under förutsättning att vakanta platser finns. Organisation som önskar byta representant under pågående mandatperiod ska ges möjlighet till detta

De representerade organisationerna ska vara ideburna, icke vinstdrivande och ha sin verksamhet i Luleå kommun, vara demokratiskt uppbyggda och vila på demokratiska värderingar, ej bedriva partipolitik eller enbart religiös verksamhet samt vara öppna på lika villkor för alla. Överstående ska kunna styrkas via organisationens stadgar.

Tillgänglighetsrådet

Nuvarande lydelse

Arbetsformer

Rådet ska sammanträda 3-5 gånger per kalenderår, varav ett tillfälle ska utgöra ett gemensamt storforum där samtliga föreningar ur rådets målgrupp bjuds in. Dagordning bereds av ordförande i samråd med vice ordförande alternativt andra vice ordförande. Rådsmedlemmarna ska ges möjlighet att påverka dagordningens innehåll. Vid sammanträdet förs minnesanteckningar.

Skriftlig kallelse ska vara rådet tillhanda senast 10 dagar före rådets sammanträde eller enligt den ordning rådet själv bestämmer. Rådet har möjlighet att bjuda in personer, funktioner och organisationer att delta i rådets möten.

Rådet ansvarar för att se till att lämnade synpunkter, yttranden och remissvar sker med perspektiv på jämlikhet och inkludering. I sammanhanget ska organisationerna verka för att öka inkludering av berörda grupper med låg delaktighet.

Förslag ny lydelse

Arbetsformer

Rådet ska sammanträda 3-5 gånger per kalenderår [Skrivning om storforum tas bort]. Skriftlig kallelse ska vara rådet tillhanda senast 10 dagar före rådets sammanträde eller enligt den ordning rådet själv bestämmer.

Rådets ordförande ansvarar för att det sker en tillfredsställande beredning av dagordningen och ska verka för att intresseorganisationerna genom ett beredningsmöte ska ges möjlighet att påverka dagordningen. Beredningsmötet ska även, om det anses lämpligt, ge möjlighet att avhandla vissa informationsdelar för att skapa mer utrymme för dialog under rådets sammanträde.

Rådet har möjlighet att bjuda in personer, funktioner och organisationer att delta i rådets möten. Rådet ansvarar för att se till att lämnade synpunkter, yttranden och remissvar sker med perspektiv på jämlikhet och inkludering. I sammanhanget ska organisationerna verka för att öka inkludering av berörda grupper med låg delaktighet.

I samband med ny mandatperiod ska det första av rådets sammanträden utgöra en introduktions- och uppstartsträff. Syftet med introduktions- och uppstartsträffen ska vara att

- introducera och skapa samsyn kring rådets syfte och funktion
- ge deltagarna relevant kunskap om kommunen och viktiga kommunala processer
- gå igenom arbetsordningen och komma överens om spelregler, arbetssätt m m
- möjliggöra planering för att främja dialog och ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte i frågor som är av vikt för rådet – exempelvis genom att diskutera aktuella frågor, behov hos målgrupperna och processer i kommunen som kan vara aktuella för rådet att återkomma till

Därefter ska rådet årligen vid första sammanträdet för året på lämpligt sätt stämma av förebyggande års rådsverksamhet i förhållande till rådets syfte, uppdrag och arbetsformer samt möjliggöra planering av årets verksamhet.

Tillgänglighetsrådet

Nuvarande lydelse

Administrativt stöd

Kommunstabens svarar för administrativ service vad gäller arvoden och ersättningar. Rådet utser inom sig en sekreterare för utskick av kallelse, lokalbokning och upprättande av minnesanteckningar. Kontaktperson och stöd från tjänsteorganisationen för samordning av frågor och uppgifter i övrigt tillhandahålls av stadsbyggnadsförvaltningen.

Arvode och budget

Ledamöter och utsedda representanter får ersättning med de antagna bestämmelserna om ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommun som grund. Budget för rådet fastställs årligen i samband med beslut om strategisk plan och budget.

Fastställande och ändring av arbetsordning

Beslut om fastställande och ändring av arbetsordningen fattas av kommunstyrelsen.

Utvärdering

Rådet ska göra en utvärdering av sin verksamhet och arbetsordning i förhållande till syfte, uppdrag och arbetsformer vartannat år med start januari 2021. Resultatet av utvärderingen ska redovisas till kommunstyrelsen.

Förslag ny lydelse

Administrativt stöd

Rådet ska ha stöd från tjänsteorganisationen för samordning, utskick av kallelse, lokalbokning och upprättande av minnesanteckningar. Stödet bör tillhandahållas av kommunstyrelseförvaltningen men kan tillhandahållas av annan förvaltning om det bedöms lämpligast med hänsyn till rådets målgrupper eller andra omständigheter.

Lönecenter svarar för administrativ service vad gäller arvoden och ersättningar.

Arvode och budget

Ledamöter och utsedda representanter får arvode och ersättning för rådets sammanträden med de antagna bestämmelserna om arvoden och ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommun som grund. Deltaande vid beredningsmöten berättigar till ersättningar i enlighet med bestämmelserna men ej arvode.

Rådets tjänstepersonsstöd svarar för att lönecenter får uppgifter om närvaro vid sammanträdena och beredningsmötena samt minnesanteckningar.

Budget för rådet fastställs årligen i samband med beslut om plan och budget.

Fastställande och ändring av arbetsordning

Inga förändringar

Utvärdering

Rådet ska under mandatperioden göra en utvärdering av sin verksamhet och arbetsordning i förhållande till syfte, uppdrag och arbetsformer. Utvärderingen görs lämpligen under mandatperiodens 3:e år så att eventuella justeringar av arbetsordningen kan göras inför ny mandatperiod. Resultatet av utvärderingen ska redovisas till kommunstyrelsen.

Pensionärsrådet

Nuvarande lydelse

Syfte

Ändamålet med rådet är att främja dialog och ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte mellan Luleå kommuns beslutsfattare och den målgrupp rådet representerar.

Pensionärsrådet är ett organ för överläggningar, samråd och ömsesidig information mellan företrädare för pensionärernas organisationer och kommunstyrelsen och övriga nämnder. Syftet är att:

- tillföra kommunal verksamhet och planering intresseorganisationernas perspektiv
- ge representanterna i pensionärsrådet möjlighet att påverka kommunens fort-satta utveckling
- vara ett forum för informations- och kunskapspridning.

Förslag ny lydelse

Syfte

Inga förändringar

Pensionärsrådet

Nuvarande lydelse

Uppdrag

Rådet har i uppdrag att:

- vara remissinstans i ärenden av strategisk betydelse. Svar på remisser kan ske enskilt eller samordnat även mellan rådsmöten.
- följa förändringar i äldres behov av samhällets service.

Kommunens representanter ska samråda och informera om planerade förändringar som har betydelse för rådets målgrupp.

Intresseorganisationernas representanter ska ges möjlighet att lämna synpunkter och ge förslag som kan påverka beslutsfattandet. Kommunen ska inhämta synpunkter från rådet i ett så tidigt skede att synpunkter och förslag kan påverka ärendets behandling. Organisationerna kan genom sina representanter i rådet informera om och ge förslag till lämpliga förändringar och åtgärder i den kommunala verksamheten.

Kommunstyrelsens representanter ska till intresseorganisationernas representanter återkoppla resultatet av rådets eller organisationernas synpunkter, yttranden och remissvar.

Rådet ska årligen sammanställa en verksamhetsberättelse som redovisas till kommunstyrelsen.

Förslag ny lydelse

Uppdrag

Inga förändringar

Pensionärsrådet

Nuvarande lydelse

Sammansättning och organisation

Rådet består av 3 ledamöter från kommunstyrelsen samt minst 4 och högst 10 företrädare för pensionärsorganisationer som representerar målgruppen. Kommunstyrelsen utser inom sig ordförande, vice ordförande och andre vice ordförande till rådet.

Representanter för pensionärsorganisationerna ska utses i proportion till respektive organisations medlemsantal vid periodens början. Organisation som ska ingå i rådet ska före den 1 november det år kommunfullmäktige väljs, lämna in uppgifter om representanter till kommunstyrelsen. Organisation som önskar representation i rådet under pågående mandatperiod får plats och meddelar detta till rådet, under förutsättning att vakanta platser finns. Representanterna väljs för en tid av fyra år. Mandatperioden räknas från den 1 januari året efter allmänna val förrättats.

De representerade organisationerna ska ha sin verksamhet i Luleå kommun, vara demokratiskt uppbyggda och vila på demokratiska värderingar, ej bedriva partipolitik eller enbart religiös verksamhet, vara öppna på lika villkor för alla samt via stadgar kunna visa att organisationen är ideell.

Förslag ny lydelse

Sammansättning och organisation

Rådet består av 3 ledamöter från kommunstyrelsen samt minst 4 och högst 10 företrädare för pensionärsorganisationer som representerar målgruppen.

Inträsseorganisationerna ska ges möjlighet att utse ersättare till sina ordinarie företrädare. Ersättare deltar endast om ordinarie representant ej kan delta. Respektive organisation svarar för att kalla in ersättare när ordinarie ej kan delta.

Kommunstyrelsen utser inom sig ordförande, vice ordförande och andre vice ordförande till rådet.

Kommunstyrelsen beslutar om fördelning av platser för inträsseorganisationerna. Representanter för pensionärsorganisationerna ska utses i proportion till respektive organisations medlemsantal vid periodens början.

Organisation som vill ingå i rådet ska före den 1 november det år kommunfullmäktige väljs anmäla sitt intresse till kommunstyrelseförvaltningen. *Till detta ska organisationens stadgar bifogas.*

Uppgifter om ordinarie representanter och ersättare lämnas till kommunstyrelseförvaltningen alternativt den tjänsteperson som har utsetts att vara kontaktperson för rådet. Uppgifterna ska innehålla namn, personnummer och kontaktuppgifter för ordinarie representanter respektive ersättare.

Representanterna väljs för en tid av fyra år. Mandatperioden räknas från den 1 januari året efter allmänna val förrättats.

De representerade organisationerna ska vara *idéburna, icke vinstdrivande* och ha sin verksamhet i Luleå kommun, vara demokratiskt uppbyggda och vila på demokratiska värderingar, ej bedriva partipolitik eller enbart religiös verksamhet samt vara öppna på lika villkor för alla. *Ovanstående ska kunna styrkas via organisationens stadgar.*

Pensionärsrådet

Nuvarande lydelse

Arbetsformer

Rådet ska sammanträda 3-5 gånger per kalenderår, varav ett tillfälle ska utgöra ett gemensamt storforum där samtliga föreningar ur rådets målgrupp bjuds in. Årsplan för sammanträden upprättas enligt den ordning rådet själv bestämmer.

Dagordning bereds av ordförande i samråd med vice ordförande alternativt andre vice ordförande. Rådsmedlemmarna ska ges möjlighet att påverka dagordningens innehåll.

Vid sammanträdet förs minnesanteckningar. Skriftlig kallelse ska vara rådet tillhanda senast 10 dagar före rådets sammanträde eller enligt den ordning rådet själv bestämmer.

Rådet har möjlighet att bjuda in personer, funktioner och organisationer att delta i rådets möten. Rådet ansvarar för att se till att lämnade synpunkter, yttranden och remissvar sker med perspektiv på jämlikhet och inkludering. I sammanhanget ska organisationerna verka för att öka inkludering av berörda grupper med låg delaktighet.

Förslag ny lydelse

Arbetsformer

Rådet ska sammanträda 3-5 gånger per kalenderår. [Skrivning om storforum tas bort] Kallelse med dagordning ska vara rådet tillhanda senast 10 dagar före rådets sammanträde eller enligt den ordning rådet själv bestämmer. Vid sammanträdet förs minnesanteckningar. Årsplan för sammanträden upprättas enligt den ordning rådet själv bestämmer.

Rådets ordförande ansvarar för att det sker en tillfredsställande beredning av dagordningen och ska verka för att intressenmanificeringarna genom att beredningsmöte ska ses möjlighet att påverka dagordningen. Beredningsmötet ska även om det anses lämpligt, se möjlighet att avhandla vissa informationsdelar för att skapa mer utrymme för dialog under rådets sammanträde.

Rådet har möjlighet att bjuda in personer, funktioner och organisationer att delta i rådets möten. Rådet ansvarar för att se till att lämnade synpunkter, yttranden och remissvar sker med perspektiv på jämlikhet och inkludering. I sammanhanget ska organisationerna verka för att öka inkludering av berörda grupper med låg delaktighet.

I samband med ny mandatperiod ska det första av rådets sammanträden utgöra en introduktions- och uppstartsträff. Syftet med introduktions- och uppstartsträffen ska vara att

- introducera och skapa samsyn kring rådets syfte och funktion
- dela delarna relevanta kunskap om kommunen och viktiga kommunala processer
- nå igenom arbetsordningen och komma överens om spelregler, arbetssätt m m
- möjliggöra planering för att främja dialog och ömsesidigt informations- och kunskansutbyte i frågor som är av vikt för rådet – exempelvis genom att diskutera aktuella frågor, behov hos målgrupperna och processer i kommunen som kan vara aktuella för rådet att återkomma till

Närför ska rådet årligen vid första sammanträdet för året nå lämpligt sätt stämma av förebyggande års rådsverksamhet i förhållande till rådets svaga uppdrag och arbetsformer samt möjliggöra planering av årets verksamhet.

Pensionärsrådet

Nuvarande lydelse

Administrativt stöd

Kommunstabens svarar för administrativ service vad gäller arvoden och ersättningar. Rådet utser inom sig en sekreterare för utskick av kallelse, lokalbokning och upprättande av minnesanteckningar. Kontaktperson och stöd från tjänsteorganisationen för samordning av frågor och uppgifter i övrigt tillhandahålls av socialförvaltningen.

Arvode och budget

Ledamöter och utsedda representanter får ersättning med de antagna bestämmelserna om ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommun som grund. Budget för rådet fastställs årligen i samband med beslut om strategisk plan och budget.

Fastställande och ändring av arbetsordning

Beslut om fastställande och ändring av arbetsordningen fattas av kommunstyrelsen.

Utvärdering

Rådet ska göra en utvärdering av sin verksamhet och arbetsordning i förhållande till syfte, uppdrag och arbetsformer vartannat år med start **januari 2021**. Resultatet av utvärderingen ska redovisas till kommunstyrelsen.

Förslag ny lydelse

Administrativt stöd

Rådet ska ha stöd från tjänsteorganisationen för samordning, utskick av kallelse, lokalbokning och upprättande av minnesanteckningar. Stödet bör tillhandahållas av kommunstyrelseförvaltningen men kan tillhandahållas av annan förvaltning om det bedöms lämpligast med hänsyn till rådets målgrupper eller andra omständigheter.

Lönecenter svarar för administrativ service vad gäller arvoden och ersättningar.

Arvode och budget

Ledamöter och utsedda representanter får **arvode och ersättning för rådets sammanträden** med de antagna bestämmelserna om arvoden och ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommun som grund. **Deltaende vid beredningsmöten berättigar till ersättningar i enlighet med bestämmelserna men ej arvode.**

Rådets tjänstepersonsstöd svarar för att lönecenter får uppgifter om närvaro vid sammanträdena och beredningsmötena samt minnesanteckningar.

Budget för rådet fastställs årligen i samband med beslut om plan och budget.

Fastställande och ändring av arbetsordning

Inga förändringar

Utvärdering

Rådet ska **under mandatperioden** göra en utvärdering av sin verksamhet och arbetsordning i förhållande till syfte, uppdrag och arbetsformer. **Utvärderingen görs lämpligen under mandatperiodens 3:e år så att eventuella justeringar av arbetsordningen kan göras inför ny mandatperiod.** Resultatet av utvärderingen ska redovisas till kommunstyrelsen.

Landsbygdsrådet

Nuvarande lydelse

Syfte

Ändamålet med rådet är att främja dialog och ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte mellan Luleå kommuns beslutsfattare och den målgrupp rådet representerar.

Landsbygdsrådet är ett organ för överläggningar, samråd och ömsesidig information mellan företrädare för intresseorganisationer och kommunstyrelsen och övriga nämnder. Syftet är att:

- tillföra kommunal verksamhet och planering intresseorganisationernas perspektiv
- ge representanterna i landsbygdsrådet möjlighet att påverka kommunens fortsatta utveckling
- vara ett forum för informations- och kunskapspridning

Förslag ny lydelse

Syfte

Inga förändringar

Landsbygdsrådet

Nuvarande lydelse

Uppdrag

Rådet har i uppdrag att:

- vara remissinstans i ärenden av stor strategisk betydelse. Svar på remisser kan ske enskilt eller samordnat även mellan rådsmöten.
- följa förändringar i landsbygdens behov av samhällets service.

Kommunens representanter ska samråda och informera om planerade förändringar som har betydelse för rådets målgrupp.

Intresseorganisationernas representanter ska ges möjlighet att lämna synpunkter och ge förslag som kan påverka beslutsfattandet. Kommunen ska inhämta synpunkter från rådet i ett så tidigt skede att synpunkter och förslag kan påverka ärendets behandling.

Organisationerna kan genom sina representanter i rådet informera om och ge förslag till lämpliga förändringar och åtgärder i den kommunala verksamheten.

Kommunstyrelsens representanter ska till intresseorganisationernas representanter återkoppla resultatet av rådets synpunkter, yttranden och remissvar.

Rådet ska årligen sammanställa en verksamhetsberättelse som redovisas till kommunstyrelsen.

Förslag ny lydelse

Uppdrag

Inga förändringar

Landsbygdsrådet

Nuvarande lydelse

Sammansättning och organisation

Rådet består av 3 ledamöter från kommunstyrelsen samt minst 4 och högst 10 företrädare för intresseorganisationer som representerar målgruppen.

Kommunstyrelsen utser inom sig ordförande, vice ordförande och andre vice ordförande till rådet. Kommunstyrelsens representanter väljs för en tid av fyra år. Mandatperioden räknas från den 1 januari året efter allmänna val förrättats.

Representanter för organisationerna väljs årligen. Uppgifter om representanter lämnas till kommunstyrelsen. De representerade organisationerna ska ha sin verksamhet i Luleå kommun, vara demokratiskt uppbyggda och vila på demokratiska värderingar, ej bedriva partipolitik eller enbart religiös verksamhet, vara öppna på lika villkor för alla samt via stadgar kunna visa att organisationen är ideell.

Förslag ny lydelse

Sammansättning och organisation

Rådet består av 3 ledamöter från kommunstyrelsen samt minst 4 och högst 10 företrädare för intresseorganisationer som representerar målgruppen.

Intresseorganisationerna ska ges möjlighet att utse ersättare till sina ordinarie företrädare. Ersättare deltar endast om ordinarie representant ej kan delta. Respektive organisation svarar för att kalla in ersättare när ordinarie ej kan delta.

Kommunstyrelsen utser inom sig ordförande, vice ordförande och andre vice ordförande till rådet. Kommunstyrelsens representanter väljs för en tid av fyra år. Mandatperioden räknas från den 1 januari året efter allmänna val förrättats.

Representanter för intresseorganisationerna utses av det kommunövergripande byrånätverket Lule Byaforum. Representanter för organisationerna väljs årligen.

Uppgifter om ordinarie representanter och ersättare lämnas till kommunstyrelseförvaltningen alternativt den tjänsteperson som har utsetts att vara kontaktperson för rådet. Uppgifterna ska innehålla namn, personnummer och kontaktuppgifter för ordinarie representanter respektive ersättare.

De representerade organisationerna ska vara ideella, icke vinstdrivande och ha sin verksamhet i Luleå kommun, vara demokratiskt uppbyggda och vila på demokratiska värderingar, ej bedriva partipolitik eller enbart religiös verksamhet samt vara öppna på lika villkor för alla. Ovanstående ska kunna styrkas via organisationernas stadgar.

Landsbygdsrådet

Nuvarande lydelse

Arbetsformer

Rådet ska sammanträda 3-5 gånger per kalenderår, varav ett tillfälle ska utgöra ett gemensamt storforum där samtliga föreningar ur rådets målgrupp bjuds in. Årsplan för sammanträden upprättas enligt den ordning rådet själv bestämmer.

Dagordning bereds av ordförande i samråd med vice ordförande alternativt andre vice ordförande. Rådsmedlemmarna ska ges möjlighet att påverka dagordningens innehåll. Vid sammanträdet förs minnesanteckningar. Skriftlig kallelse ska vara rådet tillhanda senast 10 dagar före rådets sammanträde eller enligt den ordning rådet själv bestämmer. Rådet har möjlighet att bjuda in personer, funktioner och organisationer att delta i rådets möten.

Rådet ansvarar för att se till att lämnade synpunkter, yttranden och remissvar sker med perspektiv på jämlikhet och inkludering. I sammanhanget ska organisationerna verka för att öka inkludering av berörda grupper med låg delaktighet.

Förslag ny lydelse

Arbetsformer

Rådet ska sammanträda 3-5 gånger per kalenderår. [Skrivning om storforum tas bort] kallelse med dagordning ska vara rådet tillhanda senast 10 dagar före rådets sammanträde eller enligt den ordning rådet själv bestämmer. Vid sammanträdet förs minnesanteckningar. Årsplan för sammanträden upprättas enligt den ordning rådet själv bestämmer.

Rådets ordförande ansvarar för att det sker en tillfredsställande beredning av dagordningen och ska verka för att intressenmanificeringarna genom att beredningsmöte ska ges möjlighet att nåverka dagordningen. Beredningsmötet ska även om det anses lämpligt, se möjlighet att avhandla vissa informationsdelar för att skapa mer utrymme för dialog under rådets sammanträde.

Rådet har möjlighet att bjuda in personer, funktioner och organisationer att delta i rådets möten. Rådet ansvarar för att se till att lämnade synpunkter, yttranden och remissvar sker med perspektiv på jämlikhet och inkludering. I sammanhanget ska organisationerna verka för att öka inkludering av berörda grupper med låg delaktighet.

I samband med ny mandatperiod ska det första av rådets sammanträden utgöra en introduktions- och innsatsträff. Syftet med introduktions- och uppstartsträffen ska vara att

- introducera och skapa samsyn kring rådets syfte och funktion
- dela delarna relevanta kunskap om kommunen och viktiga kommunala processer
- nå igenom arbetsordningen och komma överens om spelregler, arbetssätt m m
- möjliggöra planering för att främja dialog och ömsesidigt informations- och kunskansutbyte i frågor som är av vikt för rådet – exempelvis genom att diskutera aktuella frågor behov hos målgrupperna och processer i kommunen som kan vara aktuella för rådet att återkomma till

När efter ska rådet årligen vid första sammanträdet för året nå lämpligt sätt stämma av förenande års rådsverksamhet i förhållande till rådets svaga uppdrag och arbetsformer samt möjliggöra planering av årets verksamhet

Landsbygdsrådet

Nuvarande lydelse

Administrativt stöd

Kommunstabens svarar för administrativ service vad gäller arvoden och ersättningar. Rådet utser inom sig en sekreterare för utskick av kallelse, lokalbokning och upprättande av minnesanteckningar.

Kontaktperson och stöd från tjänsteorganisationen för samordning av frågor och uppgifter i övrigt tillhandahålls av kommunstaben.

Arvode och budget

Ledamöter och utsedda representanter får ersättning med de antagna bestämmelserna om ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommun som grund. Budget för rådet fastställs årligen i samband med beslut om strategisk plan och budget.

Fastställande och ändring av arbetsordning

Beslut om fastställande och ändring av arbetsordningen fattas av kommunstyrelsen.

Utvärdering

Rådet ska göra en utvärdering av sin verksamhet och arbetsordning i förhållande till syfte, uppdrag och arbetsformer vartannat år med start **januari 2021**. Resultatet av utvärderingen ska redovisas till kommunstyrelsen.

Förslag ny lydelse

Administrativt stöd

Rådet ska ha stöd från tjänsteorganisationen för samordning, utskick av kallelse, lokalbokning och upprättande av minnesanteckningar. Stödet bör tillhandahållas av kommunstyrelseförvaltningen men kan tillhandahållas av annan förvaltning om det bedöms lämpligast med hänsyn till rådets målgrupper eller andra omständigheter.

Lönecenter svarar för administrativ service vad gäller arvoden och ersättningar.

Arvode och budget

Ledamöter och utsedda representanter får **arvode och ersättning för rådets sammanträden** med de antagna bestämmelserna om arvoden och ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommun som grund. **Deltaende vid beredningsmöten berättigar till ersättningar i enlighet med bestämmelserna men ej arvode.**

Rådets tjänstepersonsstöd svarar för att lönecenter får uppgifter om närvaro vid sammanträdena och beredningsmötena samt minnesanteckningar.

Budget för rådet fastställs årligen i samband med beslut om plan och budget.

Fastställande och ändring av arbetsordning

Inga förändringar

Utvärdering

Rådet ska **under mandatperioden** göra en utvärdering av sin verksamhet och arbetsordning i förhållande till syfte, uppdrag och arbetsformer. **Utvärderingen görs lämpligen under mandatperiodens 3:e år så att eventuella justeringar av arbetsordningen kan göras inför ny mandatperiod.** Resultatet av utvärderingen ska redovisas till kommunstyrelsen.

Invandrarrådet

Nuvarande lydelse

Syfte

Ändamålet med rådet är att främja dialog och ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte mellan Luleå kommuns beslutsfattare och den målgrupp rådet representerar.

Invandrarrådet är ett organ för överläggningar, samråd och ömsesidig information mellan företrädare för intresseorganisationer och kommunstyrelsen och övriga nämnder. Syftet är att:

- tillföra kommunal verksamhet och planering intresseorganisationernas perspektiv.
- ge representanterna i invandrarrådet möjlighet att påverka kommunens fortsatta utveckling.
- vara ett forum för informations- och kunskapsspridning.
- vara ett forum för integrationsfrågor.

Förslag ny lydelse

Syfte

Inga förändringar

Invandrarrådet

Nuvarande lydelse

Uppdrag

Rådet har i uppdrag att:

- vara remissinstans i ärenden av strategisk betydelse. Svar på remisser kan ske enskilt eller samordnat även mellan rådsmöten.
- följa förändringar i målgruppens behov av samhällets service.
- vara en brygga mellan kommunen och **föreningar** inom rådets målgrupp.

Kommunens representanter ska samråda och informera om planerade förändringar som har betydelse för rådets målgrupp. Intresseorganisationernas representanter ska ges möjlighet att lämna synpunkter och ge förslag som kan påverka beslutsfattandet. Kommunen ska inhämta synpunkter från rådet i ett så tidigt skede att synpunkter och förslag kan påverka ärendets behandling.

Organisationerna kan genom sina representanter i rådet informera om och ge förslag till lämpliga förändringar och åtgärder i den kommunala verksamheten. Kommunstyrelsens representanter ska till intresseorganisationernas representanter återkoppla resultatet av rådets eller organisationernas synpunkter, yttranden och remissvar. Rådet ska årligen sammanställa en verksamhetsberättelse som redovisas till kommunstyrelsen.

Förslag ny lydelse

Uppdrag

Rådet har i uppdrag att:

- vara remissinstans i ärenden av strategisk betydelse. Svar på remisser kan ske enskilt eller samordnat även mellan rådsmöten.
- följa förändringar i målgruppens behov av samhällets service.
- vara en brygga mellan kommunen och **organisationer** inom rådets målgrupp.

Kommunens representanter ska samråda och informera om planerade förändringar som har betydelse för rådets målgrupp. Intresseorganisationernas representanter ska ges möjlighet att lämna synpunkter och ge förslag som kan påverka beslutsfattandet. Kommunen ska inhämta synpunkter från rådet i ett så tidigt skede att synpunkter och förslag kan påverka ärendets behandling.

Organisationerna kan genom sina representanter i rådet informera om och ge förslag till lämpliga förändringar och åtgärder i den kommunala verksamheten.

Kommunstyrelsens representanter ska till intresseorganisationernas representanter återkoppla resultatet av rådets eller organisationernas synpunkter, yttranden och remissvar.

Rådet ska årligen sammanställa en verksamhetsberättelse som redovisas till kommunstyrelsen.

Invandrarrådet

Nuvarande lydelse

Sammansättning och organisation

Rådet består av 3 ledamöter från kommunstyrelsen samt minst 4 och högst 10 företrädare för intresseorganisationer som representerar målgruppen. Kommunstyrelsen utser inom sig ordförande, vice ordförande och andra vice ordförande till rådet. Organisation som ska ingå i rådet ska före den 1 november det år kommunfullmäktige väljs, lämna in uppgifter om representanter till kommunstyrelsen. Organisation som önskar representation i rådet under pågående mandatperiod får plats och meddelar detta till rådet, under förutsättning att vakanta platser finns.

Representanterna väljs för en tid av fyra år. Mandatperioden räknas från den 1 januari året efter allmänna val förrättats.

Om representant för föreningen ej deltagit under 1 år ska rådet verka för att i första hand en ny representant från föreningen utses, i andra hand att en ny representant från en ej invald representerad förening utses. De representerade organisationerna ska ha sin verksamhet i Luleå kommun, vara demokratiskt uppbyggda och vila på demokratiska värderingar, ej bedriva partipolitik eller enbart religiös verksamhet, vara öppna på lika villkor för alla samt via stadgar kunna visa att organisationen är ideell.

Förslag ny lydelse

Sammansättning och organisation

Rådet består av 3 ledamöter från kommunstyrelsen samt minst 4 och högst 10 ordinarie företrädare för intresseorganisationer som representerar målgruppen. Representanterna väljs för en tid av fyra år. Mandatperioden räknas från den 1 januari året efter allmänna val förrättats. *Intresseorganisationerna ska nes möjlighet att utse ersättare till sina ordinarie företrädare. Ersättare deltar endast om ordinarie representant ej kan delta. Respektive organisation svarar för att kalla in ersättare när ordinarie ej kan delta.*

Kommunstyrelsen utser inom sig ordförande, vice ordförande och andre vice ordförande till rådet.

Kommunstyrelsen beslutar om fördelning av platser för intresseorganisationerna. Vid konkurrens om plats i rådet kan fördelning ske utifrån prioritering mot organisationens medlemsantal, alternativt utifrån en ambition att samla en bredd av perspektiv med hänsyn till exempelvis organisationernas olika inriktningar, målgrupper och geografiska täckning för sin verksamhet.

Organisation som vill ingå i rådet ska före den 1 november det år kommunfullmäktige väljs anmäla sitt intresse till kommunstyrelseförvaltningen. *Till detta ska organisationens stadgar bifogas.*

I Innrifter om ordinarie representanter och ersättare lämnas till kommunstyrelseförvaltningen alternativt den tjänsteperson som har utsetts att vara kontaktperson för rådet. Innrifterna ska innehålla namn, personnummer och kontaktuppgifter för ordinarie representanter respektive ersättare.

Organisation som önskar representation i rådet under någånade mandatperiod kan få plats under förutsättning att vakanta platser finns. Om representant för intresseorganisationen ej deltagit under 1 år ska rådet verka för att i första hand en ny representant från organisationen utses, i andra hand att en ny representant från en ej invald representerad organisation utses. Organisation som önskar byta representant under pågående mandatperiod ska ges möjlighet till detta.

De representerade organisationerna ska vara idéburna, icke vinstdrivande och ha sin verksamhet i Luleå kommun, vara demokratiskt uppbyggda och vila på demokratiska värderingar, ej bedriva partipolitik eller enbart religiös verksamhet samt vara öppna på lika villkor för alla. *Ovanstående ska kunna styrkas via organisationens stadgar.*

Invandrarrådet

Nuvarande lydelse

Arbetsformer

Rådet ska sammanträda 3-5 gånger per kalenderår, varav ett tillfälle ska utgöra ett gemensamt storforum där samtliga föreningar ur rådets målgrupp bjuds in. Dagordning bereds av ordförande i samråd med vice ordförande alternativt andre vice ordförande. Rådsmedlemmarna ska ges möjlighet att påverka dagordningens innehåll. Vid sammanträdet förs minnesanteckningar. Skriftlig kallelse ska vara rådet tillhanda senast 10 dagar före rådets sammanträde eller enligt den ordning rådet själv bestämmer.

Rådet har möjlighet att bjuda in personer, funktioner och organisationer att delta i rådets möten. Rådet ansvarar för att se till att lämnade synpunkter, yttranden och remissvar sker med perspektiv på jämlikhet och inkludering. I sammanhanget ska organisationerna verka för att öka inkludering av berörda grupper med låg delaktighet. Rådet ska sträva efter konsensus vid lämnande av synpunkter, yttranden och remissvar.

Förslag ny lydelse

Arbetsformer

Rådet ska sammanträda 3-5 gånger per kalenderår. [Skrivning om storforum tas bort] Kallelse med dagordning ska vara rådet tillhanda senast 10 dagar före rådets sammanträde eller enligt den ordning rådet själv bestämmer. Vid sammanträdet förs minnesanteckningar.

Rådets ordförande ansvarar för att det sker en tillfredsställande beredning av dagordningen och ska verka för att intresseorganisationerna genom ett beredningsmöte ska ges möjlighet att påverka dagordningen. Beredningsmötet ska även, om det anses lämpligt, ge möjlighet att avhandla vissa informationsdelar för att skapa mer utrymme för dialog under rådets sammanträde.

Rådet har möjlighet att bjuda in personer, funktioner och organisationer att delta i rådets möten. Rådet ansvarar för att se till att lämnade synpunkter, yttranden och remissvar sker med perspektiv på jämlikhet och inkludering. I sammanhanget ska organisationerna verka för att öka inkludering av berörda grupper med låg delaktighet. Rådet ska sträva efter konsensus vid lämnande av synpunkter, yttranden och remissvar.

I samband med ny mandatperiod ska det första av rådets sammanträden utgöra en introduktions- och uppstartsträff. Syftet med introduktions- och uppstartsträffen ska vara att

- introducera och skapa samsyn kring rådets syfte och funktion
- ge deltagarna relevant kunskap om kommunen och viktiga kommunala processer
- gå igenom arbetsordningen och komma överens om spelregler, arbetssätt m m
- möjliggöra planering för att främja dialog och ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte i frågor som är av vikt för rådet – exempelvis genom att diskutera aktuella frågor, behov hos målgrupperna och processer i kommunen som kan vara aktuella för rådet att återkomma till

Därefter ska rådet årligen vid första sammanträdet för året på lämpligt sätt stämma av föregående års rådsverksamhet i förhållande till rådets syfte. Uppdrag och arbetsformer samt möjliggöra planering av årets verksamhet.

Invandrarrådet

Nuvarande lydelse

Administrativt stöd

Kommunstyrelsen svarar för administrativ service vad gäller arvoden och ersättningar. Rådet utser inom sig en sekreterare för utskick av kallelse, lokalbokning och upprättande av minnesanteckningar. Kontaktperson och stöd från tjänsteorganisationen för samordning av frågor och uppgifter i övrigt tillhandahålls av arbetsmarknadsförvaltningen.

Arvode och budget

Ledamöter och utsedda representanter får ersättning med de antagna bestämmelserna om ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommun som grund. Budget för rådet fastställs årligen i samband med beslut om strategisk plan och budget.

Fastställande och ändring av arbetsordning

Beslut om fastställande och ändring av arbetsordningen fattas av kommunstyrelsen.

Utvärdering

Rådet ska göra en utvärdering av sin verksamhet och arbetsordning i förhållande till syfte, uppdrag och arbetsformer vartannat år med start **januari 2021**. Resultatet av utvärderingen ska redovisas till kommunstyrelsen.

Förslag ny lydelse

Administrativt stöd

Rådet ska ha stöd från tjänsteorganisationen för samordning, utskick av kallelse, lokalbokning och upprättande av minnesanteckningar. Stödet bör tillhandahållas av kommunstyrelseförvaltningen men kan tillhandahållas av annan förvaltning om det bedöms lämpligast med hänsyn till rådets målgrupper eller andra omständigheter.

Lönecenter svarar för administrativ service vad gäller arvoden och ersättningar.

Arvode och budget

Ledamöter och utsedda representanter får arvode och ersättning för rådets sammanträden med de antagna bestämmelserna om arvoden och ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommun som grund. Deltaande vid beredningsmöten berättigar till ersättningar i enlighet med bestämmelserna men ej arvode.

Rådets tjänstepersonsstöd svarar för att lönecenter får uppgifter om närvaro vid sammanträdena och beredningsmötena samt minnesanteckningar.

Budget för rådet fastställs årligen i samband med beslut om plan och budget.

Fastställande och ändring av arbetsordning

Inga förändringar

Utvärdering

Rådet ska under mandatperioden göra en utvärdering av sin verksamhet och arbetsordning i förhållande till syfte, uppdrag och arbetsformer. Utvärderingen görs lämpligen under mandatperiodens 3:e år så att eventuella justeringar av arbetsordningen kan göras inför ny mandatperiod. Resultatet av utvärderingen ska redovisas till kommunstyrelsen.

LULEÅ KOMMUN

Arbetsordning för landsbygdsrådet

Försättsblad beställs hos kommunikationskontoret och infogas av nämndsekreterare efter att dokumentet har fastställts i nämnd eller annan beslutsinstans (se Riktlinjer för styrdokument på lulea.se).

Dokumenttyp	Ärendenr	Fastställd	Giltighetstid
Arbetsordning	KLF 2024/1788		Tills vidare
Dokumentansvarig	Senast reviderad	Beslutsinstans	Dokument gäller för
		Kommunstyrelsen	

Syfte

Ändamålet med rådet är att främja dialog och ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte mellan Luleå kommuns beslutsfattare och den målgrupp rådet representerar. Landsbygdsrådet är ett organ för överläggningar, samråd och ömsesidig information mellan företrädare för intresseorganisationer och kommunstyrelsen och övriga nämnder. Syftet är att:

- tillföra kommunal verksamhet och planering intresseorganisationernas perspektiv.
- ge representanterna i landsbygdsrådet möjlighet att påverka kommunens fortsatta utveckling
- vara ett forum för informations- och kunskapsspridning.

Uppdrag

Rådet har i uppdrag att:

- vara remissinstans i ärenden av stor strategisk betydelse. Svar på remisser kan ske enskilt eller samordnat även mellan rådsmöten.
- följa förändringar i landsbygdens behov av samhällets service.

Kommunens representanter ska samråda och informera om planerade förändringar som har betydelse för rådets målgrupp. Intresseorganisationernas representanter ska ges möjlighet att lämna synpunkter och ge förslag som kan påverka beslutsfattandet. Kommunen ska inhämta synpunkter från rådet i ett så tidigt skede att synpunkter och förslag kan påverka ärendets behandling.

Organisationerna kan genom sina representanter i rådet informera om och ge förslag till lämpliga förändringar och åtgärder i den kommunala verksamheten.

Kommunstyrelsens representanter ska till intresseorganisationernas representanter återkoppla resultatet av rådets synpunkter, yttranden och remissvar.

Rådet ska årligen sammanställa en verksamhetsberättelse som redovisas till kommunstyrelsen.

Sammansättning och organisation

Rådet består av 3 ledamöter från kommunstyrelsen samt minst 4 och högst 10 företrädare för intresseorganisationer som representerar målgruppen. Intresseorganisationerna ska ges möjlighet att utse ersättare till sina ordinarie företrädare. Ersättare deltar endast om ordinarie representant ej kan delta. Respektive organisation svarar för att kalla in ersättare när ordinarie ej kan delta.

Kommunstyrelsen utser inom sig ordförande, vice ordförande och andre vice ordförande till rådet. Kommunstyrelsens representanter väljs för en tid av fyra år. Mandatperioden räknas från den 1 januari året efter allmänna val förrättats.

Representanter för intresseorganisationerna utses av det kommunövergripande byanätverket Lule Byaforum. Representanter för organisationerna väljs årligen.

Uppgifter om ordinarie representanter och ersättare lämnas till kommunstyrelseförvaltningen alternativt den tjänsteperson som har utsetts att vara kontaktperson för rådet. Uppgifterna ska innehålla namn, personnummer och kontaktuppgifter för ordinarie representanter respektive ersättare.

De representerade organisationerna ska vara idéburna, icke vinstdrivande och ha sin verksamhet i Luleå kommun, vara demokratiskt uppbyggda och vila på demokratiska värderingar, ej bedriva partipolitik eller enbart religiös verksamhet samt vara öppna på lika villkor för alla. Ovanstående ska kunna styrkas via organisationernas stadgar.

Arbetsformer

Rådet ska sammanträda 3-5 gånger per kalenderår. Kallelse med dagordning ska vara rådet tillhanda senast 10 dagar före rådets sammanträde eller enligt den ordning rådet själv bestämmer. Vid sammanträdet förs minnesanteckningar. Årsplan för sammanträden upprättas enligt den ordning rådet själv bestämmer.

Rådets ordförande ansvarar för att det sker en tillfredsställande beredning av dagordningen och ska verka för att intresseorganisationerna genom ett beredningsmöte ska ges möjlighet att påverka dagordningen. Beredningsmötet ska även, om det anses lämpligt, ge möjlighet att avhandla vissa informationsdelar för att skapa mer utrymme för dialog under rådets sammanträde.

Rådet har möjlighet att bjuda in personer, funktioner och organisationer att delta i rådets möten. Rådet ansvarar för att se till att lämnade synpunkter, yttranden och remissvar sker med perspektiv på jämlikhet och inkludering. I sammanhanget ska organisationerna verka för att öka inkludering av berörda grupper med låg delaktighet.

I samband med ny mandatperiod ska det första av rådets sammanträden utgöra en introduktions- och uppstartsträff. Syftet med introduktions- och uppstartsträffen ska vara att

- introducera och skapa samsyn kring rådets syfte och funktion
- ge deltagarna relevant kunskap om kommunen och viktiga kommunala processer
- gå igenom arbetsordningen och komma överens om spelregler, arbetssätt m m
- möjliggöra planering för att främja dialog och ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte i frågor som är av vikt för rådet – exempelvis genom att diskutera aktuella frågor, behov hos målgrupperna och processer i kommunen som kan vara aktuella för rådet att återkomma till

Därefter ska rådet årligen vid första sammanträdet för året på lämpligt sätt stämma av föregående års rådsverksamhet i förhållande till rådets syfte, uppdrag och arbetsformer samt möjliggöra planering av årets verksamhet.

Administrativt stöd

Rådet ska ha stöd från tjänsteorganisationen för samordning, utskick av kallelse, lokalbokning och upprättande av minnesanteckningar. Stödet bör tillhandahållas av kommunstyrelseförvaltningen men kan tillhandahållas av annan förvaltning om det bedöms lämpligast med hänsyn till rådets målgrupper eller andra omständigheter.

Lönecenter svarar för administrativ service vad gäller arvoden och ersättningar.

Arvode och budget

Ledamöter och utsedda representanter får arvode och ersättning för rådets sammanträden med de antagna bestämmelserna om arvoden och ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommun som grund. Deltagande vid beredningsmöten berättigar till ersättningar i enlighet med bestämmelserna men ej arvode.

Rådets tjänstepersonsstöd svarar för att lönecenter får uppgifter om närvaro vid sammanträdena och beredningsmötena samt minnesanteckningar.

Budget för rådet fastställs årligen samband med beslut om plan och budget.

Fastställande och ändring av arbetsordning

Beslut om fastställande och ändring av arbetsordningen fattas av kommunstyrelsen.

Utvärdering

Rådet ska under mandatperioden göra en utvärdering av sin verksamhet och arbetsordning i förhållande till syfte, uppdrag och arbetsformer. Utvärderingen görs lämpligen under mandatperiodens 3:e år så att eventuella justeringar av arbetsordningen kan göras inför ny mandatperiod. Resultatet av utvärderingen ska redovisas till kommunstyrelsen.

LULEÅ KOMMUN

Arbetsordning för invandrarrådet

Försättsblad beställs hos kommunikationskontoret och infogas av nämndsekreterare efter att dokumentet har fastställts i nämnd eller annan beslutsinstans (se Riktlinjer för styrdokument på lulea.se).

Dokumenttyp	Ärendenr	Fastställd	Giltighetstid
Arbetsordning	KLF 2024/1788		Tills vidare
Dokumentansvarig	Senast reviderad	Beslutsinstans	Dokument gäller för
		Kommunstyrelsen	

Syfte

Ändamålet med rådet är att främja dialog och ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte mellan Luleå kommuns beslutsfattare och den målgrupp rådet representerar. Invandrarrådet är ett organ för överläggningar, samråd och ömsesidig information mellan företrädare för intresseorganisationer och kommunstyrelsen och övriga nämnder. Syftet är att:

- tillföra kommunal verksamhet och planering intresseorganisationernas perspektiv.
- ge representanterna i invandrarrådet möjlighet att påverka kommunens fortsatta utveckling.
- vara ett forum för informations- och kunskapsspridning.
- vara ett forum för integrationsfrågor.

Uppdrag

Rådet har i uppdrag att:

- vara remissinstans i ärenden av strategisk betydelse. Svar på remisser kan ske enskilt eller samordnat även mellan rådsmöten.
- följa förändringar i målgruppens behov av samhällets service.
- vara en brygga mellan kommunen och organisationer inom rådets målgrupp.

Kommunens representanter ska samråda och informera om planerade förändringar som har betydelse för rådets målgrupp. Intresseorganisationernas representanter ska ges möjlighet att lämna synpunkter och ge förslag som kan påverka beslutsfattandet. Kommunen ska inhämta synpunkter från rådet i ett så tidigt skede att synpunkter och förslag kan påverka ärendets behandling.

Organisationerna kan genom sina representanter i rådet informera om och ge förslag till lämpliga förändringar och åtgärder i den kommunala verksamheten.

Kommunstyrelsens representanter ska till intresseorganisationernas representanter återkoppla resultatet av rådets eller organisationernas synpunkter, yttranden och remissvar.

Rådet ska årligen sammanställa en verksamhetsberättelse som redovisas till kommunstyrelsen.

Sammansättning och organisation

Rådet består av 3 ledamöter från kommunstyrelsen samt minst 4 och högst 10 ordinarie företrädare för intresseorganisationer som representerar målgruppen. Representanterna väljs för en tid av fyra år. Mandatperioden räknas från den 1 januari året efter allmänna val förrättats. Intresseorganisationerna ska ges möjlighet att utse ersättare till sina ordinarie företrädare. Ersättare deltar endast om ordinarie representant ej kan delta. Respektive organisation svarar för att kalla in ersättare när ordinarie ej kan delta.

Kommunstyrelsen utser inom sig ordförande, vice ordförande och andre vice ordförande till rådet.

Kommunstyrelsen beslutar om fördelning av platser för intresseorganisationerna. Vid konkurrens om plats i rådet kan fördelning ske utifrån proportionalitet mot organisationens medlemsantal, alternativt utifrån en ambition att samla en bredd av perspektiv med hänsyn till exempelvis organisationernas olika inriktningar, målgrupper och geografiska täckning för sin verksamhet.

Organisation som vill ingå i rådet ska före den 1 november det år kommunfullmäktige väljs anmäla sitt intresse till kommunstyrelseförvaltningen. Till detta ska organisationens stadgar bifogas.

Uppgifter om ordinarie representanter och ersättare lämnas till kommunstyrelseförvaltningen alternativt den tjänsteperson som har utsetts att vara kontaktperson för rådet. Uppgifterna ska innehålla namn, personnummer och kontaktuppgifter för ordinarie representanter respektive ersättare.

Organisation som önskar representation i rådet under pågående mandatperiod kan få plats under förutsättning att vakanta platser finns. Om representant för intresseorganisationen ej deltagit under 1 år ska rådet verka för att i första hand en ny representant från organisationen utses, i andra hand att en ny representant från en ej invald representerad organisation utses. Organisation som önskar byta representant under pågående mandatperiod ska ges möjlighet till detta.

De representerade organisationerna ska vara idéburna, icke vinstdrivande och ha sin verksamhet i Luleå kommun, vara demokratiskt uppbyggda och vila på demokratiska värderingar, ej bedriva partipolitik eller enbart religiös verksamhet samt vara öppna på lika villkor för alla. Ovanstående ska kunna styrkas via organisationens stadgar.

Arbetsformer

Rådet ska sammanträda 3-5 gånger per kalenderår. Kallelse med dagordning ska vara rådet tillhanda senast 10 dagar före rådets sammanträde eller enligt den ordning rådet själv bestämmer. Vid sammanträdet förs minnesanteckningar.

Rådets ordförande ansvarar för att det sker en tillfredsställande beredning av dagordningen och ska verka för att intresseorganisationerna genom ett beredningsmöte ska ges möjlighet att påverka dagordningen. Beredningsmötet ska även, om det anses lämpligt, ge möjlighet att avhandla vissa informationsdelar för att skapa mer utrymme för dialog under rådets sammanträde.

Rådet har möjlighet att bjuda in personer, funktioner och organisationer att delta i rådets möten. Rådet ansvarar för att se till att lämnade synpunkter, yttranden och remissvar sker med perspektiv på jämlikhet och inkludering. I sammanhanget ska organisationerna

verka för att öka inkludering av berörda grupper med låg delaktighet. Rådet ska sträva efter konsensus vid lämnande av synpunkter, yttranden och remissvar.

I samband med ny mandatperiod ska det första av rådets sammanträden utgöra en introduktions- och uppstartsträff. Syftet med introduktions- och uppstartsträffen ska vara att

- introducera och skapa samsyn kring rådets syfte och funktion
- ge deltagarna relevant kunskap om kommunen och viktiga kommunala processer
- gå igenom arbetsordningen och komma överens om spelregler, arbetssätt m m
- möjliggöra planering för att främja dialog och ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte i frågor som är av vikt för rådet – exempelvis genom att diskutera aktuella frågor, behov hos målgrupperna och processer i kommunen som kan vara aktuella för rådet att återkomma till

Därefter ska rådet årligen vid första sammanträdet för året på lämpligt sätt stämma av föregående års rådsverksamhet i förhållande till rådets syfte, uppdrag och arbetsformer samt möjliggöra planering av årets verksamhet.

Administrativt stöd

Rådet ska ha stöd från tjänsteorganisationen för samordning, utskick av kallelse, lokalbokning och upprättande av minnesanteckningar. Stödet bör tillhandahållas av kommunstyrelseförvaltningen men kan tillhandahållas av annan förvaltning om det bedöms lämpligast med hänsyn till rådets målgrupper eller andra omständigheter.

Lönecenter svarar för administrativ service vad gäller arvoden och ersättningar.

Arvode och budget

Ledamöter och utsedda representanter får arvode och ersättning för rådets sammanträden med de antagna bestämmelserna om arvoden och ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommun som grund. Deltagande vid beredningsmöten berättigar till ersättningar i enlighet med bestämmelserna men ej arvode.

Rådets tjänstepersonsstöd svarar för att lönecenter får uppgifter om närvaro vid sammanträdena och beredningsmötena samt minnesanteckningar.

Budget för rådet fastställs årligen i samband med beslut om plan och budget.

Fastställande och ändring av arbetsordning

Beslut om fastställande och ändring av arbetsordningen fattas av kommunstyrelsen.

Utvärdering

Rådet ska under mandatperioden göra en utvärdering av sin verksamhet och arbetsordning i förhållande till syfte, uppdrag och arbetsformer. Utvärderingen görs lämpligen un-

der mandatperiodens 3:e år så att eventuella justeringar av arbetsordningen kan göras inför ny mandatperiod. Resultatet av utvärderingen ska redovisas till kommunstyrelsen.

LULEÅ KOMMUN

Arbetsordning för tillgänglighetsrådet

Försättsblad beställs hos kommunikationskontoret och infogas av nämndsekreterare efter att dokumentet har fastställts i nämnd eller annan beslutsinstans (se Riktlinjer för styrdokument på lulea.se).

Dokumenttyp	Ärendenr	Fastställd	Giltighetstid
Arbetsordning	KLF 2024/1788		Tills vidare
Dokumentansvarig	Senast reviderad	Beslutsinstans	Dokument gäller för
		Kommunstyrelsen	

Syfte

Ändamålet med rådet är att främja dialog och ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte mellan Luleå kommuns beslutsfattare och den målgrupp rådet representerar.

Tillgänglighetsrådet är ett organ för överläggningar, samråd och ömsesidig information mellan företrädare för intresseorganisationer och kommunstyrelsen och övriga nämnder. Syftet är att:

- tillföra kommunal verksamhet och planering intresseorganisationernas perspektiv
- ge representanterna i tillgänglighetsrådet möjlighet att påverka kommunens fortsatta utveckling
- vara ett forum för informations- och kunskapsspridning

Uppdrag

Rådet har i uppdrag att:

- vara remissinstans i ärenden av strategisk betydelse. Svar på remisser kan ske enskilt eller samordnat även mellan rådsmöten.
- följa förändringar i funktionsnedsattas behov av samhällets service.
- medverka till att alla funktionsnedsatta får kännedom om rådets verksamhet och om annan verksamhet som ger de funktionsnedsatta möjligheter till sysselsättning och andra aktiviteter.

Kommunens representanter ska samråda och informera om planerade förändringar som har betydelse för rådets målgrupp.

Intresseorganisationernas representanter ska ges möjlighet att lämna synpunkter och ge förslag som kan påverka beslutsfattandet. Kommunen ska inhämta synpunkter från rådet i ett så tidigt skede att synpunkter och förslag kan påverka ärendets behandling. Organisationerna kan genom sina representanter i rådet informera om och ge förslag till lämpliga förändringar och åtgärder i den kommunala verksamheten.

Kommunstyrelsens representanter ska till intresseorganisationernas representanter återkoppla resultatet av rådets eller organisationernas synpunkter, yttranden och remissvar. Rådet ska årligen sammanställa en verksamhetsberättelse som redovisas till kommunstyrelsen.

Sammansättning och organisation

Rådet består av 3 ledamöter från kommunstyrelsen samt minst 4 och högst 10 företrädare för intresseorganisationer som representerar målgruppen. Representanterna väljs för en tid av fyra år. Mandatperioden räknas från den 1 januari året efter allmänna val förrättats. Intresseorganisationerna ska ges möjlighet att utse ersättare till sina ordinarie företrädare. Ersättare deltar endast om ordinarie representant ej kan delta. Respektive organisation svarar för att kalla in ersättare när ordinarie ej kan delta.

Kommunstyrelsen utser inom sig ordförande, vice ordförande och andre vice ordförande till rådet.

Kommunstyrelsen beslutar om fördelning av platser för intresseorganisationerna. Uppgifterna kan skickas in av paraplyorganisationen Funktionsrätt Luleå likväl som av enskild intresseorganisation och bör ha föregåtts av dialog mellan organisationerna om fördelning av platser. Vid konkurrens om plats i rådet bör fördelning ske utifrån en ambition att samla en bredd av perspektiv med hänsyn till exempelvis organisationernas olika inriktningar, målgrupper och geografiska täckning för sin verksamhet.

Organisation som vill ingå i rådet ska före den 1 november det år kommunfullmäktige väljs anmäla sitt intresse till kommunstyrelseförvaltningen. Till detta ska organisationens stadgar bifogas.

Uppgifter om ordinarie representanter och ersättare lämnas till kommunstyrelseförvaltningen alternativt den tjänsteperson som har utsetts att vara kontaktperson för rådet. Uppgifterna ska innehålla namn, personnummer och kontaktuppgifter för ordinarie representanter respektive ersättare.

Organisation som önskar representation i rådet under pågående mandatperiod kan få plats under förutsättning att vakanta platser finns. Organisation som önskar byta representant under pågående mandatperiod ska ges möjlighet till detta.

De representerade organisationerna ska vara idéburna, icke vinstdrivande och ha sin verksamhet i Luleå kommun, vara demokratiskt uppbyggda och vila på demokratiska värderingar, ej bedriva partipolitik eller enbart religiös verksamhet samt vara öppna på lika villkor för alla. Ovanstående ska kunna styrkas via organisationens stadgar.

Arbetsformer

Rådet ska sammanträda 3-5 gånger per kalenderår. Skriftlig kallelse ska vara rådet tillhanda senast 10 dagar före rådets sammanträde eller enligt den ordning rådet själv bestämmer.

Rådets ordförande ansvarar för att det sker en tillfredsställande beredning av dagordningen och ska verka för att intresseorganisationerna genom ett beredningsmöte ska ges möjlighet att påverka dagordningen. Beredningsmötet ska även, om det anses lämpligt, ge möjlighet att avhandla vissa informationsdelar för att skapa mer utrymme för dialog under rådets sammanträde.

Rådet har möjlighet att bjuda in personer, funktioner och organisationer att delta i rådets möten. Rådet ansvarar för att se till att lämnade synpunkter, yttranden och remissvar sker med perspektiv på jämlikhet och inkludering. I sammanhanget ska organisationerna verka för att öka inkludering av berörda grupper med låg delaktighet.

I samband med ny mandatperiod ska det första av rådets sammanträden utgöra en introduktions- och uppstartsträff. Syftet med introduktions- och uppstartsträffen ska vara att

- introducera och skapa samsyn kring rådets syfte och funktion
- ge deltagarna relevant kunskap om kommunen och viktiga kommunala processer
- gå igenom arbetsordningen och komma överens om spelregler, arbetssätt m m
- möjliggöra planering för att främja dialog och ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte i frågor som är av vikt för rådet – exempelvis genom att diskutera aktuella frågor, behov hos målgrupperna och processer i kommunen som kan vara aktuella för rådet att återkomma till

Därefter ska rådet årligen vid första sammanträdet för året på lämpligt sätt stämma av föregående års rådsverksamhet i förhållande till rådets syfte, uppdrag och arbetsformer samt möjliggöra planering av årets verksamhet

Administrativt stöd

Rådet ska ha stöd från tjänsteorganisationen för samordning, utskick av kallelse, lokalbokning och upprättande av minnesanteckningar. Stödet bör tillhandahållas av kommunstyrelseförvaltningen men kan tillhandahållas av annan förvaltning om det bedöms lämpligast med hänsyn till rådets målgrupper eller andra omständigheter.

Lönecenter svarar för administrativ service vad gäller arvoden och ersättningar.

Arvode och budget

Ledamöter och utsedda representanter får arvode och ersättning för rådets sammanträden med de antagna bestämmelserna om arvoden och ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommun som grund. Deltagande vid beredningsmöten berättigar till ersättningar i enlighet med bestämmelserna men ej arvode.

Rådets tjänstepersonsstöd svarar för att lönecenter får uppgifter om närvaro vid sammanträdena och beredningsmötena samt minnesanteckningar.

Budget för rådet fastställs årligen samband med beslut om plan och budget.

Fastställande och ändring av arbetsordning

Beslut om fastställande och ändring av arbetsordningen fattas av kommunstyrelsen.

Utvärdering

Rådet ska under mandatperioden göra en utvärdering av sin verksamhet och arbetsordning i förhållande till syfte, uppdrag och arbetsformer. Utvärderingen görs lämpligen under mandatperiodens 3:e år så att eventuella justeringar av arbetsordningen kan göras inför ny mandatperiod. Resultatet av utvärderingen ska redovisas till kommunstyrelsen.

LULEÅ KOMMUN

Arbetsordning för pensionärsrådet

Försättsblad beställs hos kommunikationskontoret och infogas av nämndsekreterare efter att dokumentet har fastställts i nämnd eller annan beslutsinstans (se Riktlinjer för styrdokument på lulea.se).

Dokumenttyp	Ärendenr	Fastställd	Giltighetstid
Arbetsordning	KLF 2024/1788		Tills vidare
Dokumentansvarig	Senast reviderad	Beslutsinstans	Dokument gäller för
		Kommunstyrelsen	

Syfte

Ändamålet med rådet är att främja dialog och ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte mellan Luleå kommuns beslutsfattare och den målgrupp rådet representerar. Pensionärsrådet är ett organ för överläggningar, samråd och ömsesidig information mellan företrädare för pensionärernas organisationer och kommunstyrelsen och övriga nämnder. Syftet är att:

- tillföra kommunal verksamhet och planering intresseorganisationernas perspektiv
- ge representanterna i pensionärsrådet möjlighet att påverka kommunens fortsatta utveckling
- vara ett forum för informations- och kunskapsspridning.

Uppdrag

Rådet har i uppdrag att:

- vara remissinstans i ärenden av strategisk betydelse. Svar på remisser kan ske enskilt eller samordnat även mellan rådsmöten.
- följa förändringar i äldres behov av samhällets service.

Kommunens representanter ska samråda och informera om planerade förändringar som har betydelse för rådets målgrupp. Intresseorganisationernas representanter ska ges möjlighet att lämna synpunkter och ge förslag som kan påverka beslutsfattandet. Kommunen ska inhämta synpunkter från rådet i ett så tidigt skede att synpunkter och förslag kan påverka ärendets behandling.

Organisationerna kan genom sina representanter i rådet informera om och ge förslag till lämpliga förändringar och åtgärder i den kommunala verksamheten.

Kommunstyrelsens representanter ska till intresseorganisationernas representanter återkoppla resultatet av rådets eller organisationernas synpunkter, yttranden och remissvar.

Rådet ska årligen sammanställa en verksamhetsberättelse som redovisas till kommunstyrelsen.

Sammansättning och organisation

Rådet består av 3 ledamöter från kommunstyrelsen samt minst 4 och högst 10 företrädare för pensionärsorganisationer som representerar målgruppen. Intresseorganisationerna ska ges möjlighet att utse ersättare till sina ordinarie företrädare. Ersättare deltar endast om ordinarie representant ej kan delta. Respektive organisation svarar för att kalla in ersättare när ordinarie ej kan delta.

Kommunstyrelsen utser inom sig ordförande, vice ordförande och andre vice ordförande till rådet.

Kommunstyrelsen beslutar om fördelning av platser för intresseorganisationerna. Representeranter för pensionärsorganisationerna ska utses i proportion till respektive organisations medlemsantal vid periodens början.

Organisation som vill ingå i rådet ska före den 1 november det år kommunfullmäktige väljs anmäla sitt intresse till kommunstyrelseförvaltningen. Till detta ska organisationens stadgar bifogas.

Uppgifter om ordinarie representanter och ersättare lämnas till kommunstyrelseförvaltningen alternativt den tjänsteperson som har utsetts att vara kontaktperson för rådet. Uppgifterna ska innehålla namn, personnummer och kontaktuppgifter för ordinarie representanter respektive ersättare.

Representanterna väljs för en tid av fyra år. Mandatperioden räknas från den 1 januari året efter allmänna val förrättats.

De representerade organisationerna ska vara idéburna, icke vinstdrivande och ha sin verksamhet i Luleå kommun, vara demokratiskt uppbyggda och vila på demokratiska värderingar, ej bedriva partipolitik eller enbart religiös verksamhet samt vara öppna på lika villkor för alla. Ovanstående ska kunna styrkas via organisationens stadgar.

Arbetsformer

Rådet ska sammanträda 3-5 gånger per kalenderår. Kallelse med dagordning ska vara rådet tillhanda senast 10 dagar före rådets sammanträde eller enligt den ordning rådet själv bestämmer. Vid sammanträdet förs minnesanteckningar. Årsplan för sammanträden upprättas enligt den ordning rådet själv bestämmer.

Rådets ordförande ansvarar för att det sker en tillfredsställande beredning av dagordningen och ska verka för att intresseorganisationerna genom ett beredningsmöte ska ges möjlighet att påverka dagordningen. Beredningsmötet ska även, om det anses lämpligt, ge möjlighet att avhandla vissa informationsdelar för att skapa mer utrymme för dialog under rådets sammanträde.

Rådet har möjlighet att bjuda in personer, funktioner och organisationer att delta i rådets möten. Rådet ansvarar för att se till att lämnade synpunkter, yttranden och remissvar sker med perspektiv på jämlikhet och inkludering. I sammanhanget ska organisationerna verka för att öka inkludering av berörda grupper med låg delaktighet.

I samband med ny mandatperiod ska det första av rådets sammanträden utgöra en introduktions- och uppstartsträff. Syftet med introduktions- och uppstartsträffen ska vara att

- introducera och skapa samsyn kring rådets syfte och funktion
- ge deltagarna relevant kunskap om kommunen och viktiga kommunala processer
- gå igenom arbetsordningen och komma överens om spelregler, arbetssätt m m

- möjliggöra planering för att främja dialog och ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte i frågor som är av vikt för rådet – exempelvis genom att diskutera aktuella frågor, behov hos målgrupperna och processer i kommunen som kan vara aktuella för rådet att återkomma till

Därefter ska rådet årligen vid första sammanträdet för året på lämpligt sätt stämma av föregående års rådsverksamhet i förhållande till rådets syfte, uppdrag och arbetsformer samt möjliggöra planering av årets verksamhet.

Administrativt stöd

Rådet ska ha stöd från tjänsteorganisationen för samordning, utskick av kallelse, lokalbokning och upprättande av minnesanteckningar. Stödet bör tillhandahållas av kommunstyrelseförvaltningen men kan tillhandahållas av annan förvaltning om det bedöms lämpligast med hänsyn till rådets målgrupper eller andra omständigheter.

Lönecenter svarar för administrativ service vad gäller arvoden och ersättningar.

Arvode och budget

Ledamöter och utsedda representanter får arvode och ersättning för rådets sammanträden med de antagna bestämmelserna om arvoden och ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommun som grund. Deltagande vid beredningsmöten berättigar till ersättningar i enlighet med bestämmelserna men ej arvode.

Rådets tjänstepersonsstöd svarar för att lönecenter får uppgifter om närvaro vid sammanträdena och beredningsmötena samt minnesanteckningar.

Budget för rådet fastställs årligen i samband med beslut om plan och budget.

Fastställande och ändring av arbetsordning

Beslut om fastställande och ändring av arbetsordningen fattas av kommunstyrelsen.

Utvärdering

Rådet ska under mandatperioden göra en utvärdering av sin verksamhet och arbetsordning i förhållande till syfte, uppdrag och arbetsformer. Utvärderingen görs lämpligen under mandatperiodens 3:e år så att eventuella justeringar av arbetsordningen kan göras inför ny mandatperiod. Resultatet av utvärderingen ska redovisas till kommunstyrelsen.

§ 4

Förändring av rådsstruktur

Ärendenr 2018/1370-1.3.2.1

Kommunfullmäktiges beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att föreningar som fångar upp frågor som rör utrikesfödda, pensionärer, boende på landsbygd respektive personer med funktionsnedsättning ska ges utrymme i varsitt kommunalt råd.
2. Samtliga råd ska i sin arbetsordning utgå från de gemensamma principer som anges i detta ärende.
3. Invandrarrådet, kommunala tillgänglighetsrådet, kommunala pensionärsrådet och landsbygdskommittén upphör sin nuvarande form från och med 2018-12-31.
4. Kommunstyrelsen beslutar att ge staben för kvalitet & samhällsutveckling i uppdrag att i samverkan med berörda föreningar utarbeta förslag till arbetsordningar för respektive råd.
5. Respektive råd sammanträder vid tre till fem tillfällen per år varav ett utgör ett gemensamt storforum där samtliga ur målgrupperna bjuds in.
6. Råden gör en utvärdering vartannat år med start januari 2021 som redovisas till kommunfullmäktige.
7. Råden tillsammans med kommunstaben ta fram rutiner för hur remissförfarande ska genomföras.

Reservationer

Liv Shange Moyo (RS) och Jonas Brännberg (RS) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Under våren 2018 genomfördes en utvärdering av de råd inom kommunen som har det övergripande syftet att skapa forum för samråd och ömsesidig information mellan civilsamhällets organisationer och kommunens politiska organisation. De råd som avsågs var invandrarrådet, pensionärsrådet, tillgänglighetsrådet samt landsbygdskommittén.

Utvärderingen genomfördes av extern konsult genom en enkätundersökning, intervjuer samt dokumentstudier. Enkäten (med fyra påminnelser) skickades ut till samtliga ordinarie ledamöter i de fyra råden. Rådsordföranden, tjänste-

män, ett urval av ledamöter inom respektive råd samt representanter från föreningar utan plats i något råd intervjuades. Totalt genomfördes 19 intervjuer.

I intervjuerna framkom att råden är uppskattade och fyller en funktion då:

- Målgruppernas sakkunskaper behövs för att säkerställa demokratisk jämlikhet och inkludering.
- Dialogen bidrar till en ökad förståelse för målgruppernas behov.
- Råden utgör en kanal för nyttig opinionsbildning.

Utvärderingen visar dock att det finns brister i rådets ändamålsenlighet. En av de mest betydande är att målgrupperna generellt har begränsade möjligheter till inflytande, utöver de individer som utgör representationen i rådet. En annan brist är att den politiska representationen i råden har begränsad tillgång till och inflytande i kommunstyrelsen, och råden riskerar därför att bli alltför isolerade forum. Förutsättningarna för dialog samt möjligheter till inflytande varierar dessutom mellan råden, vilket signalerar behov av ökad enhetlighet.

Utvärderingen pekade vidare på att även förutsättningarna för de förtroendevalda är svår då rollerna i råd respektive nämnd kan krocka. Det framgick också att det skapar problem då uppdraget som politiker i rådet är otydligt.

Utifrån det resultat som framkommer i utvärderingen ser staben för kvalitet & samhällsutveckling ett behov av att utveckla råden och dialogen med olika målgrupper. Utgångspunkten för förslaget till ny rådsstruktur är att den ska:

- Underlätta för fler inom målgrupperna att delta och komma till tals.
- Vara tydligt riktade till kommunstyrelsen för att stärka den reella dialogen mellan målgrupperna och primära beslutsfattare.
- Följa enhetliga principer och respektive råd ska styras av en arbetsordning fastställd av kommunstyrelsen.

Staben för kvalitet & samhällsutveckling föreslår att följande kommunala råd utvecklas eller nyskapas och ska följa ovan nämnda struktur:

- Tillgänglighetsrådet
- Invandrarrådet
- Pensionärsrådet
- Landsbygdsrådet

När det gäller gruppen unga anser kvalitet & samhällsutveckling att dialog bör kanaliseras via fritid- och kulturförvaltningens nya mötesplats för unga ("Ungdomens Hus") genom en palett av olika metoder och mötesformer.

Gemensamma principer för kommunala råd

I syfte att stärka ändamålsenligheten och utveckla dialogen ska följande principer gälla för samtliga kommunala råd:

1. Ändamålet med samtliga råd är att främja dialog och ömsesidigt informationsutbyte mellan Luleå kommuns beslutsfattare och valda målgrupper.
2. Utifrån kommunstyrelsens uppsiktsplikt ska respektive råds sakområde följas och redovisas på sammanträdena.
3. Respektive råd sammanträder vid tre till fem tillfällen per år varav ett utgör ett gemensamt storforum där samtliga ur målgrupperna bjuds in. Respektive råd har tillgång till arvode och administrativt stöd vid dessa tre tillfällen per år.
4. Råden styrs av en arbetsordning och budget fastställd av kommunstyrelsen.
5. Råden kan fungera som remissinstans i ärenden av strategisk betydelse, exempelvis kommunövergripande eller nämndspecifika styrande dokument med påverkan på respektive målgrupp. Rådets representerade föreningar kan svara på remisser enskilt eller samordnat även mellan rådsmöten.
6. Till respektive råd ska:
 - kommunstyrelsen inom sig utse ordförande, vice ordförande samt andre vice ordförande.
 - organisationer eller föreningar för målgruppen utse fyra till tio representanter.

Ett tidigare förslag till ny organisering av kommunala råd har återremitterats av kommunfullmäktige. Liggande förslag skiljer sig från tidigare på följande punkter:

- Tydligare motiv för att utveckla rådets ändamålsenlighet.
- Ökat antal representerade föreningar och politiker.
- Utrymme för råden att vara remissinstans.

Kommunstyrelsens arbetsutskott har 2018-12-17 § 346 föreslagit kommunfullmäktige besluta att föreningar som fångar upp frågor som rör utrikesfödda, pensionärer, boende på landsbygd respektive personer med funktionsnedsättning ska ges utrymme i varsitt kommunalt råd. Samtliga råd ska i sin arbetsordning utgå från de gemensamma principer som anges i detta ärende. Invandrarrådet, kommunala tillgänglighetsrådet, kommunala pensionärsrådet och landsbygdskommittén upphör sin nuvarande form från och med 2018-12-31. Kommunstyrelsen beslutar att ge staben för kvalitet & samhällsutveckling i uppdrag att i samverkan med berörda föreningar utarbeta förslag till arbetsordningar för respektive råd.

Kommunstyrelsen har 2019-01-14 § 39 föreslagit kommunfullmäktige besluta att föreningar som fångar upp frågor som rör utrikesfödda, pensionärer, boende på landsbygd respektive personer med funktionsnedsättning ska ges utrymme i varsitt kommunalt råd. Samtliga råd ska i sin arbetsordning utgå från de gemensamma principer som anges i detta ärende. Invandrarrådet, kommunala tillgänglighetsrådet, kommunala pensionärsrådet och landsbygdskommittén upphör sin nuvarande form från och med 2018-12-31.

Kommunstyrelsen beslutar att ge staben för kvalitet & samhällsutveckling i uppdrag att i samverkan med berörda föreningar utarbeta förslag till arbetsordningar för respektive råd. Respektive råd sammanträder vid tre till fem tillfällen per år varav ett utgör ett gemensamt storforum där samtliga målgrupperna bjuds in. Råden gör en utvärdering vartannat år med start januari 2021 som redovisas till kommunfullmäktige. Råden tillsammans med kommunstaben tar fram rutiner för hur remissförfarande ska genomföras. Under ärendets behandling reserverade sig Per Göransson (SD) mot beslutet.

Sammanträdet

Lenita Ericson (S), Bertil Bartoldson (V) och Carola Lidén (C) föreslår bifalla kommunstyrelsens förslag.

Jonas Brännberg (RS) föreslår en ändring i de gemensamma principerna så att det framgår att råden ska, när de så önskar, fungera som remissinstans.

Jonas Brännberg föreslår därefter ett tillägg under punkt 6 i de gemensamma principerna där det framgår att varje parti som är representerat i kommunfullmäktige erbjuds en insynsplats, om de inte är representerade som ordförande, vice ordförande eller andre vice ordförande.

Lenita Ericson (S) föreslår avslå Jonas Brännbergs tilläggsförslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelsens förslag, Jonas Brännbergs förslag om råden som remissinstans och Jonas Brännbergs förslag om ett tillägg i punkt 6 i de gemensamma principerna vart och ett för sig under proposition och finner att fullmäktige bifaller kommunstyrelsens förslag.

Beslutsunderlag

- Rådens delaktighet och inflytande, En utvärdering av Luleås kommunala råd och kommitté, KLF Hid: 2018.7633
- Landsbygdskommitténs yttrande på rådsstrukturen, KLF Hid: 2018.8500
- Landsbygdskommittén beslut 2018-11-14, KLF Hid: 2018.9059

- Yttrande från Lule Byaforums stöd för Landsbygdskommitténs yttrande till förslag om förändring av rådsstruktur, KLF Hid: 2018.8753
- Kommunstyrelsens arbetsutskotts protokoll 2018-12-17 § 346
KLF Hid: 2018.9318
- Kommunstyrelsens protokoll 2019-01-14 § 39, KLF Hid: 2018.8669
- Kommunala tillgänglighetsrådets synpunkter, KLF Hid: 2018.9168
- Reviderade synpunkter om förändring av rådsstrukturen,
KLF Hid: 2018.8238
- Brev från Byaforum i Avan om skrivelse som bifaller landsbygdskommitténs yttrande, KLF Hid: 2018.8669

Beslutet skickas till

Tillgänglighetsrådet

Invandrarrådet

Pensionärsrådet

Landsbygdsrådet

Staben för kvalitet & samhällsutveckling

Kommunstabens kansli och ekonomikontoret

Arbetsmarknadsförvaltningen

Stadsbyggnadsförvaltningen

Förstudie

ÖVERSYN AV KOMMUNALA RÅD I LULEÅ KOMMUN

NORDIC STRATEGY PARTNERS AB

19 SEPTEMBER 2024

FÖRORD

Denna förstudie är utförd av Nordic Strategy Partners AB på uppdrag av Luleå kommun. Förstudien genomfördes mellan januari och september 2024.

Vid frågor gällande rapportens innehåll, vänligen kontakta:
contact@nordicstrategypartners.se

INNEHÅLL

Syfte och bakgrund	1
Förstudiens metod.....	2
Analys av rådens funktion	4
Innehållet i nuvarande arbetsordningar	4
Rådens upplevda funktionalitet.....	7
<i>Sammansättning.....</i>	<i>8</i>
<i>Förberedelser</i>	<i>9</i>
<i>Interaktion</i>	<i>10</i>
<i>Implementation</i>	<i>11</i>
Sammanfattad problembild	12
Föreslagna förändringsinitiativ.....	14
Initiativ som påverkar arbetsordningarna.....	14
<i>Initiativ 1: Strukturerade urval av rådsrepresentanter</i>	<i>14</i>
<i>Initiativ 2: Budget för främjande aktiviteter</i>	<i>15</i>
<i>Initiativ 3: Årlig gemensam introduktionsdag.....</i>	<i>16</i>
<i>Initiativ 4: Möjliggör förmöte inför sammankomster</i>	<i>16</i>
<i>Initiativ 5: En kvalitetssäkrad dialogprocess</i>	<i>17</i>
Initiativ utöver arbetsordningarna.....	19
<i>Initiativ 6: Riktlinjer i nämnders beredningsprocesser.....</i>	<i>19</i>
<i>Initiativ 7: Medvetandegörande av råden</i>	<i>20</i>
<i>Initiativ 8: Administrativa resurser.....</i>	<i>21</i>
Slutsatser och implementationsplan.....	23
Appendix	24

SYFTE OCH BAKGRUND

I Luleå kommun finns idag fyra kommunala råd; Invandrarrådet, Landsbygdsrådet, Pensionärsrådet och Tillgänglighetsrådet. De kommunala råden utgör en möjlighet för kommunen att möta specifika grupperingar i samhället för att föra dialog kring kommunens utveckling och i övrigt viktiga frågor. Varje råd består av tre typer av aktörer:

- **Politiker:** Tre politiker från kommunstyrelsen med varierad partipolitisk tillhörighet.
- **Föreningsrepresentanter:** Högst 10 företrädare för föreningar och intresseorganisationer som representerar målgruppen för rådet.
- **Tjänsteperson:** En tjänsteperson från kommunen som stöttar föreningsrepresentanter och politikerna med administration och rådets verksamhet överlag.

Rådets syfte och funktion finns beskrivna i dagens arbetsordningar. Arbetsordningarna uttrycker bland annat att råden ska tillföra kommunal verksamhet och planering, intresseorganisationernas perspektiv samt ge representanterna i respektive råd möjlighet att påverka kommunens utveckling. De kommunala råden har existerat i flera år, dock i olika format och utformning. Senaste åren har rådets utformning och verksamhet genomgått ett antal viktiga förändringar, i huvudsak följande:

2018: Utvärdering av råden

- Under våren 2018 genomfördes en utvärdering som pekar på ett antal brister i rådets ändamålsenlighet, exempelvis;
 - Möjligheten till inflytande är bristfällig.
 - Den politiska representationens begränsade förutsättningar att föra vidare resultat ur råden.
 - Stor variation av kvalitet från råd till råd.

2019: Beslut om ny rådsstruktur

- Ett beslut togs om att göra om rådsstrukturerna till dagens fyra råd med nu gällande arbetsordningar.

2021: Enkätundersökning visar på brister

- Sedan den nya rådsstrukturen implementerades under 2019 har fortsatt problem och brister i rådets syftesuppfyllnad upplevts.
- En utvärdering av råden genomfördes under 2021-2022. Utvärderingen konkluderar att brister fortsatt finns i rådets syfte och funktion.

Utvärderingen föranledde ett beslut om att ge kommunstaben i uppdrag att se över arbetsordningarna för råden. Denna rapport utgör resultatet av den översynen. Råden är en viktig demokratisk komponent i kommunen som i dagsläget inte uppnår sin fulla potential. Givet rådets historik av förändringar och utredningar har en av arbetets viktigaste hållpunkter varit att bygga vidare på tidigare utredningar, men framförallt att utarbeta konkreta förslag och initiativ som förbättrar rådets verksamhet och stärker kommunen överlag.

FÖRSTUDIENS METOD

Arbetsformen för projektet har eftersträvat att generera ett beslutsunderlag väl grundat i fakta och förankrat bland rådens intressenter, både inom kommunens verksamheter och bland deltagande föreningar. Arbetet har genomförts i tio huvudsakliga steg enligt nedan.

1. Förankring och start

Startskottet för projektet utgjordes av ett längre möte med beställarens projektgrupp och konsulterna. Under mötet diskuterades relevansen i genomförandeplanen och eventuella risker gick igenom för att kvalitetssäkra projektet. Syftet med mötet var också att sätta rätt förväntningar på projektet som helhet och utbyta viktig information och kontakter för nästkommande steg.

2. Inläsning och dokumentstudier

Som första steg i det praktiska arbetet genomfördes en inläsning av relevanta dokument, utvärderingar och analyser som tidigare genomförts kring Luleå kommuns kommunala råd. Dessa dokument utgörs i främsta hand de nuvarande arbetsordningarna (se bilaga 1) och enkäten som gjorts kring råden under 2021 och i övrigt relevanta dokument som tillhandahålls av projektgruppen.

3. Identifiera källor för kartläggning

En plan för datainsamling framtogs innehållande vilka individer som ska engageras och intervjuas, både inom Luleå kommun (tjänstepersoner och politiker), men också föreningsrepresentanterna för de kommunala råden. Projektgruppen tillhandahöll sedan kontaktuppgifter och assisterade konsulterna med mötesbokningar.

4. Datainsamling

Konsulterna arbetade fram en intervjuguide som preciserar frågorna som ställts till respondenterna (se bilaga 2). Intervjuguiderna varierade något mellan respondenttyp och vilket råd som individen representerade.

Intervjuerna var av en explorativ karaktär med syftet att låta respondenterna prata fritt och ohindrat kring rådets syfte och funktion. Specifika frågor kring process, organisation, förberedelser, kommunikation och andra viktiga komponenter i rådets verksamhet ställdes. Totalt genomfördes 25 intervjuer á 60 minuter, där fyra av respondenterna var politiker, fem var tjänstepersoner engagerade i rådet och 16 var representanter från föreningarna som deltar i råden.

5. Tidigare datainsamlingar

En tidigare benchmarkanalys som konsulterna genomfört under våren 2023 har nyttjats i detta arbete för att finna inspiration, innovativa verktyg och metoder som de kommunala råden skulle kunna inkorporera i sitt arbete. Benchmarkanalysen studerade organisation, process, styrning, verktyg och syfte i 17 andra olika former av deliberativa demokratiska samtalsplattformar som liknar de kommunala råden, primärt i Sverige men också i andra länder i Europa samt ett fall i Kanada. Se bilaga 3 för benchmarkanalys.

6. Dataanalys

Insamlade data och tidigare sammanställda data har analyserats för att urskilja rådets nuläge (styrkor och svagheter) och bristande funktionalitet och syftesuppfyllnad. Målet har varit att skapa en djup förståelse för gapet mellan nuläget och önskat läge, med fokus på varför råden inte lyckas uppnå ett tillfredsställande resultat och syftesuppfyllnad.

Genom benchmarkanalysen som visar på olika former av god praxis i dialogförfarande kan bristerna i nuvarande arbetsordningen urskönjas på ett konkret sätt kopplat till flertalet faktorer, exempelvis metoder, arbetssätt, organisation, roller och ansvar. Analysen har utgjort en central del av hela projektet och är grunden från vilket förslag till förändringar i rådets arbetsordningar tar avstamp ifrån.

7. Workshop

Tillsammans med projektgruppen från Luleå kommun arrangerades en workshop för att presentera och diskutera resultatet från analysen. Under workshopen presenterades dataanalysen, varpå möjliga förslag till förändringar i nuvarande arbetsordningar diskuterades. Ett särskilt fokus har legat på att ta fram långsiktigt hållbara förändringsförslag som beaktar genomförbarheten utifrån kommunens perspektiv, då detta har en avgörande betydelse för implementationen och således rådets långsiktiga syftesuppfyllnad.

8. Utarbeta förslag

Utifrån sammanställd analys och inspel från projektgruppen under workshopen (och övriga möten) togs en förstaversion av förändringsförslagen fram. Förslagen innehåller förändringar till nuvarande arbetsordningar rörande aktiviteter, processer, roller, ansvar/åtaganden, mål/syfte, resurser/budget och organisation.

9. Förankring och feedback

De utarbetade förslagen på förändringar har sedan förankrats med de viktigaste intressenterna för de kommunala råden genom följande steg;

- **Workshop med projektgruppen:** En workshop för att i detalj gå igenom de förslag som utarbetats och diskutera lämpligheten och genomförbarheten kring dessa.
- **Workshop med politisk referensgrupp:** En workshop arrangerades mellan konsulterna och den politiska referensgruppen för att, även här, gå igenom och kvalitetssäkra initiativen.
- **Workshop med de kommunala råden:** Föreningsrepresentanterna bjöds in till en digital workshop för att få diskutera och komma med synpunkter kring de utarbetade initiativen. Tillgänglighetsrådet och Pensionärsrådet har sedan sammanställt synpunkter skriftligen som skickats till konsulterna (se bilaga 4 och 5).

10. Färdigställande av förslag och slutrapport

Efter förankringsrundan med olika instanser har slutgiltiga förändringar och revideringar av initiativen genomförts. Arbetet har sedan sammanställts i denna rapport.

ANALYS AV RÅDENS FUNKTION

Innehållet i nuvarande arbetsordningar

Arbetsordningarna är i dagsläget utformade i dokument (ca. två sidor text) fastställda av kommunstyrelsen och är giltiga tills vidare beslut fattas. Arbetsordningarna är i grunden likvärdigt utformade mellan de fyra råden och beskriver i huvudsak rådets syfte, uppdrag, sammansättning, organisation, arbetsformer, administrativt stöd, arvode och budget, fastställande och ändring av arbetsordning och utvärderingsförfaranden.

Det finns ett antal mindre olikheter i arbetsordningarna mellan råden:

Tabell 1: Olikheter i rådets arbetsordningar

#	Kapitel	Beskrivning
1	Syfte	I syftesbeskrivningarna är Invandrarrådet unikt med att innehålla en formulering om att rådet ska vara ett forum specifikt för integrationsfrågor
2	Rådets uppdrag	Alla fyra råd ska enligt arbetsordningarna vara en remissinstans samt följa förändringar i målgruppens behov. Tillgänglighetsrådet ska dessutom sprida kännedom till målgruppen om rådets verksamhet och övriga möjligheter för målgruppen. Invandrarrådet ska dessutom agera brygga mellan kommunen och föreningar inom rådets målgrupp.
3	Sammansättning	Landsbygdsrådets föreningsrepresentanter väljs årligen, övriga råd väljer föreningsrepresentanter vart fjärde år.
4	Arbetsformer	Pensionärsrådet och Landsbygdsrådet upprättar en årsplan för sammanträden enligt den ordning som rådet själv bestämmer. Detta nämns ej i arbetsordningarna för Invandrarrådet och Tillgänglighetsrådet.
5	Arbetsformer	Invandrarrådet har en skrivelse som ej återfinns för övriga råd gällande att rådet ska sträva efter konsensus vid lämnande av synpunkter, yttranden och remissvar.

I övrigt finns några skillnader i formuleringar mellan arbetsordningar, men inte något som påverkar utförandet nämnvärt. En annan skillnad som dock ej finns beskriven i rådets arbetsordningar är rådets administrativa stöd. I samtliga råd finns en tjänsteperson från kommunen som framförallt hanterar de administrativa och kommunikativa aspekterna av rådets verksamhet. För detta arbete har tjänstepersonerna avsatt 10% av en heltidstjänst. Tjänstepersonens tillhörighet (anställning i kommunen) varierar från råd till råd, där exempelvis Pensionärsrådets tjänsteperson har sin anställning inom Socialförvaltningen. Tjänstepersonernas tillhörighet inom kommunen har matchas för att bäst spegla de frågor som är aktuella för respektive råd.

Det som är utmärkande i arbetsordningarna är att de generellt lämnar stora tolkningsutrymmen, de uttrycker *vad*, men sällan *hur* saker ska genomföras. Avsaknaden av riktlinjer i arbetsordningarna kring genomförandet har orsakat stor variation kring hur processer bedrivs i respektive råd, men också hur processer utformats över lång tid, exempelvis inom:

- Hur val av representanter från organisationerna genomförs

- Hur agendan och dess innehåll fastställs inför sammankomster
- Typer av frågor som diskuteras och frågornas strategiska höjd som vanligtvis lyfts under sammankomster

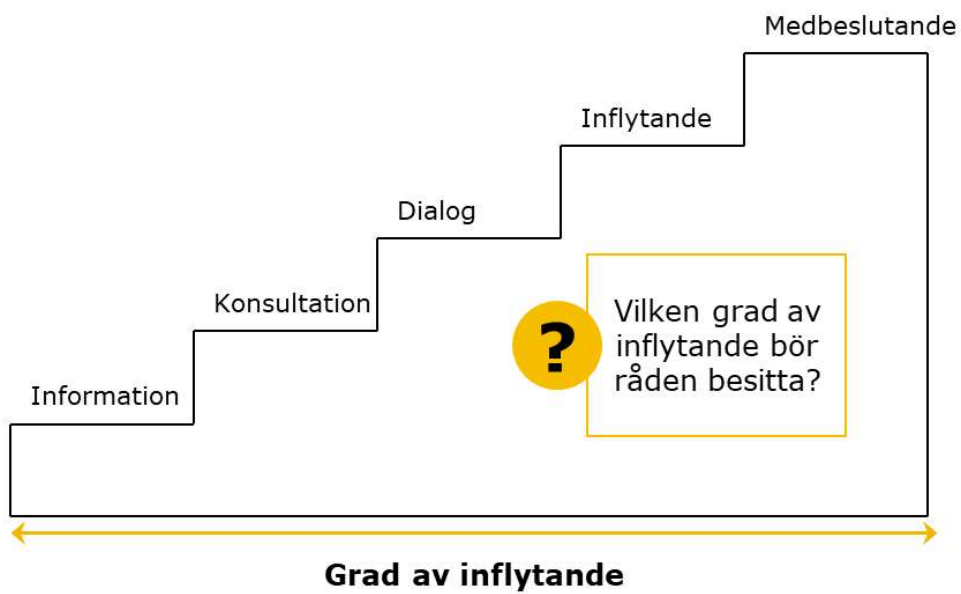
Effekten av detta är att kvaliteten i rådets verksamhet och således syftesuppfyllnaden varierar över tid och mellan råden. Under intervjuerna har flertalet föreningsrepresentanter uttryckt att kvaliteten i rådets verksamhet i hög grad är kopplad till individ snarare än arbetsordningarna. Under vissa perioder har arbetet fungerat bättre, i andra sämre. Detta är en effekt av att politiker och tjänstepersoner applicerat olika metoder och prioriterat på olika sätt över tid. Detta är ett tydligt tecken på att råden saknar långsiktigt kvalitetssäkrade metoder och arbetssätt. Det anses därför vara nödvändigt att tillhandahålla tydligare riktlinjer kring de mest centrala aspekterna av rådets verksamhet och processer.

Figur 1: Urklipp av workshopsunderlag med projektgruppen kring innehållet i arbetsordningarna

En av de mest centrala delarna i arbetsordningarna är definitionen av rådets syfte och uppdragsbeskrivning. Intervjuerna visar tydligt att uppfattningen och förväntningarna på rådets syfte och funktion varierar stort mellan individer, framför allt gällande rådets grad av inflytande. Vissa förväntar sig att rådets verksamhet ska ha ett direkt och konkret inflytande i viktiga politiska frågor för kommunen, medan andra anser att rådets syfte är att utbyta information och etablera en direktkontakt mellan kommun och intresseförening. Detta är ett problem då olika förväntningar är en grogrund för risker och konflikt. Den nuvarande definitionen är troligtvis inte problemet, snarare saknas en förankring av denna bland rådets representanter.

Problemet går att härleda till den s.k. Dialogtrappan som beskriver olika grader av inflytande medborgare har i en dialog.

Figur 2: Grad av inflytande enligt "Dialogtrappan", Sveriges Kommuner och Regioner

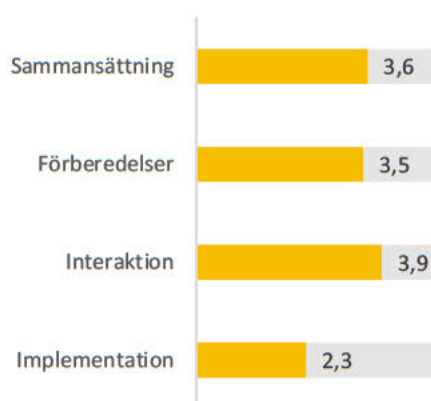
Rådens upplevda funktionalitet

För att analysera hur olika intressenter upplever rådens funktionalitet har ett ramverk upprättats bestående av fyra huvudkomponenter som är centrala för att råden ska uppfylla sina syften och att önskvärt resultat uppnås, enligt nedan:

Tabell 2: Ramverk för analys av rådens funktion

#	Komponent	Beskrivning
1	Sammansättning	Omfattar sammansättningen och resurserna från föreningar och kommunen samt hur lämpligt anpassade dessa är för att skapa rätt förutsättningar för råden att uppnå sitt syfte. Detta kan exempelvis handla om antalet individer som deltar under sammankomster, att "rätt" politiker och tjänstepersoner finns på plats för att stötta råden, eller hur ofta råden träffas.
2	Förberedelser	Omfattar processen kring hur sammanställning och distribution av material och information inför rådens sammankomster struktureras. Exempelvis att rådsrepresentanter får ta del av agendan och nödvändig information i god tid innan och att samtliga kommer till sammankomsterna förberedda.
3	Interaktion	Omfattar kvaliteten i sammankomsternas struktur och hur samtalen förs. Exempelvis om mötena följer agendan och att tillräckligt med tid finns avsatt för att diskutera de agendapunkter som finns på dagordningen.
4	Implementation	Omfattar processen kring hur resultatet av sammankomsterna (rådets åsikter och ståndpunkter i specifika frågor) förs vidare, påverkar och skapar effekter kommunens verksamhet och beslut.

Ramverket har använts som bas för intervjuer med politiker, tjänstepersoner och föreningsrepresentanter för att härleda styrkor och svagheter med råden kopplat mot ovanstående komponenter.

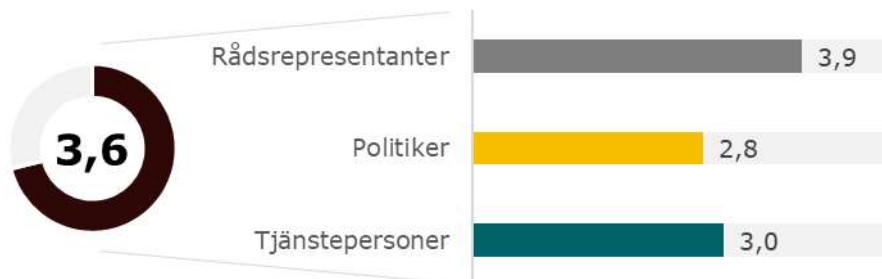

Figur 3: Rådens övergripande upplevda funktionalitet

Överlag upplever respondenterna att rådets arbete fungerar på ett relativt tillfredsställande sätt kopplat till organisation och processer. De flesta upplever mötena som strukturerade och konstruktiva. Det överlägset största problemet som upplevs är att rådets verksamhet tycks ha mycket litet inflytande på kommunens verksamhet. Detta beror delvis på att resultatet från dialoger sällan påverkar politiska beslut, men också för att rådets medlemmar sällan erhåller någon form av återkoppling efter dialoger från kommunen. I följande avsnitt analyseras problemområden för ovanstående faktorer på djupet.

Sammansättning

Det är främst politiker och tjänstepersoner som upplever att det finns brister i rådens sammansättning. Det beror främst på att det saknas struktur och granskning kring hur föreningarna väljer sina representanter till råden.

Figur 4: Rådens upplevda funktionalitet - Sammansättning

Nedan beskrivs de huvudsakliga slutsatserna gällande rådens sammansättning.

Gruppernas sammansättning:

- Det finns olika uppfattningar om vem man som föreningsrepresentant företräder i råden. Vissa uttrycker att de företräder sin förening, sig själv och/eller medborgare i stort.
- Det finns olika uppfattningar om vilken grad av inflytande och till vilken utsträckning råden ska kunna påverka beslut inom kommunen.
- Råden efterfrågar fler besök från förvaltningar och nämnder för att få chansen att direkt diskutera kommunens utmaningar och vägar framåt. Man efterfrågar också en större variation i vilka som besöker ett specifikt råd (exempelvis önskar Pensionärsrådet att få fler besök från andra förvaltningar än Socialförvaltningen).
- Bland vissa individer finns en uppfattning om att dagens råd är en nedgradering från hur råden var strukturerade tidigare i kommunen. Exempelvis var det föreningarna som tidigare bemannade vice ordförande rollen.

Nominering och deltagande:

- I dagsläget saknas struktur kring hur föreningarna väljer representanter till råden. Det saknas också struktur kring hur ersättare ska väljas till ordinarie ledamöter, vilket resulterar i en del vakanta platser.
- Politikernas uppslutning (ordförande, vice ordförande och andra vice ordförande) har varit bristande historiskt och behöver förbättras.
- Föreningsrepresentanternas omsättning varierar ganska stort. Det finns exempel på ledamöter som suttit i över 10 år, medan andra byter ledamöter mer frekvent.

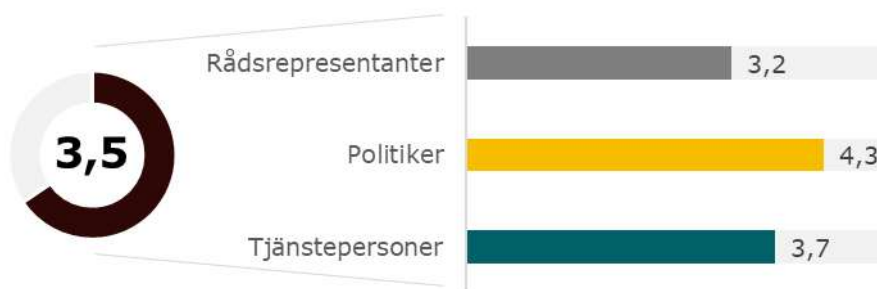
Resurser och mötesmängd:

- Det råder oklarhet kring om råden har någon budget och vad denna får nyttjas till. Samtidigt finns också önskemål på att arrangera aktiviteter mellan rådets möten, exempelvis studiebesök.

- Nuvarande mötesmängd med fyra ordinarie möten och ett stormöte anses vara lämpligt. Däremot anser flera att det årliga stormötet är svårt att arrangera, samt att ansträngningen inte står i paritet till nyttan som stormötet skapar.
- Vissa upplever att uppehållen mellan möten (framförallt under sommar och jul) har blivit för långa, vilket skadar kontinuiteten i arbetet.

Förberedelser

Gällande förberedelser upplever rådsrepresentanterna en lägre tillfredsställelse än tjänstepersoner och framförallt politiker. Rådsrepresentanterna upplever att de får för lite möjlighet att påverka sammankomsterna och vad som ska diskuteras. Informationen inför dialoger upplevs också som bristande.

Figur 5: Rådens upplevda funktionalitet - Förberedelser

Nedan beskrivs de huvudsakliga slutsatserna om rådets förberedelser:

Introduktion för rådsrepresentanter

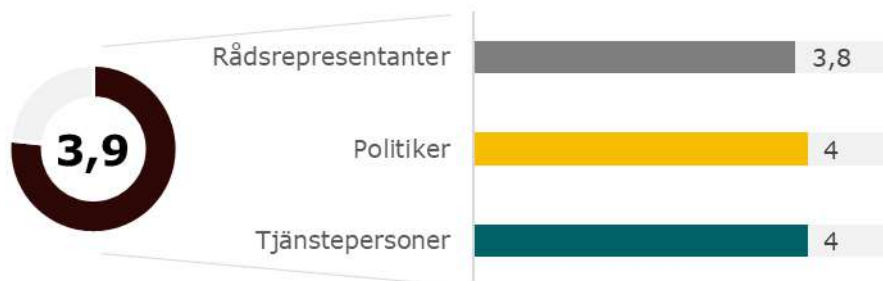
- Det finns en stor avsaknad av introduktion och information till råden som helhet och därmed kunskapsluckor bland deltagare, exempelvis om:
 - Hur kommunen arbetar i ärendeberedning och beslutsfattande
 - Vad rådets faktiska syfte är
 - Vilka typer av frågor som är lämpliga att lyfta i råden
 - Ansvar och åtaganden
- Detta föder i sin tur problem med målöverensstämmelse och spridda uppfattningar kring vad rådets syfte är och därmed hur råden bör arbeta.

Förberedelser inför dialog

- Det saknas struktur kring hur föreningsrepresentanterna förbereder sig inför sammankomster och hur man följer utvecklingen i föreningarna.
- Det saknas struktur kring hur föreningsrepresentanterna påverkar agendan och vilken förhandsinformation som delges föreningsrepresentanterna inför möten.
- Det saknas struktur och kännedom om råden bland kommunens olika förvaltningar och nämnder – allt för få känner till råden och hur de nyttjas på ett lämpligt sätt. Det resulterar i att allt för få frågor inkommer till råden från kommunen.
- Det finns en uppfattning om att kommunen väljer att inte lyfta vissa frågor i råden som upplevs som känsliga.

Interaktion

Interaktionen under möten och träffar upplevs överlag som mycket bra. De flesta uttrycker att samtalen är konstruktiva och strukturerade, samt att alla får komma till tals. En frekvent åsikt är dock att mötena oftast innehåller för mycket information, vilket ger litet utrymme till att diskutera förändring och lösningar i frågor.

Figur 6: Rådens upplevda funktionalitet – Interaktion

Nedan beskrivs de huvudsakliga slutsatserna om rådets interaktion.

Dagordningens utformning:

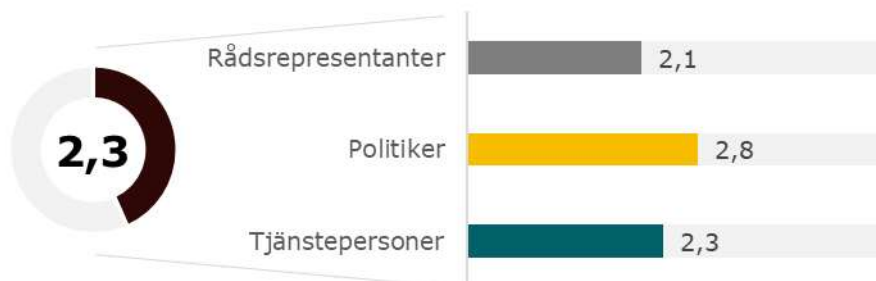
- Mängden information kontra diskussion varierar ganska stort mellan råden. Informationspunkter tar för stor plats (minskar utrymmet för diskussion) - Kan undvikas genom att inkludera utförligare förhandsinformation i utskicket inför möten.

Frågor som diskuteras:

- Stor variation i strategisk höjd – vissa frågor som lyfts är allt för specifika (för en smal målgrupp) och av låg strategisk höjd. Vissa frågor som diskuteras upplevs också som svåra att påverka.
- För stor ensidighet i frågorna som lyfts (ex. upplever Pensionärsrådet att det är ett för stort fokus på äldreomsorgen).
- Det finns allt för få exempel då råden fått agera remissinstans. Vid dessa tillfällen har råden oftast engagerats allt för sent i beredningsprocessen – detta bottnar i att kännedomen om råden och hur dessa nyttjas bäst är allt för låg bland kommunens nämnder.

Implementation

Det överlägst största missnöjet med råden är kopplat till hur resultatet (åsikter, ståndpunkter m.m.) förvaltas efter sammankomsterna. Den gängse åsikten är att rådets synpunkter i frågor sällan ger någon konkret effekt på kommunens verksamhet. Bristen på återkoppling till råden efter sammankomster är också ett problem som hör till detta.

Figur 7: Rådets upplevda funktionalitet – Implementation

Nedan beskrivs de huvudsakliga slutsatserna om hur råden förvaltar resultatet från sammankomsterna.

Resultat och effekter:

- Rådets resultat (minnesanteckningar) behöver formuleras på ett sådant sätt att konkreta ståndpunkter kan urskiljas.
- Rådets verksamhet har mycket begränsad effekt i kommunens verksamhet – Den allmänna ståndpunkten är att råden inte uppfyller sina syften.

Resultatspridning:

- Råden saknar aktiviteter kopplat till medvetandegörande, både kommuninternt och externt.
- Den gemensamma filytan för minnesanteckningar är inte tillräckligt kommunicerad, både inom råden men särskilt mot kommunens olika verksamheter.

Uppföljning och återkoppling:

- Saknas struktur kring återkoppling, vilket råden sällan får. Saknas också personella resurser för att hantera detta bättre.
- Råden saknar insikt i hur deras åsikter i frågor som lyfts hanteras, eller om de överhuvudtaget tas i beaktning vid ett senare tillfällen av beredning/politiska beslut.

Sammanfattad problembild

Generellt sett finns en övergripande positiv inställning till de kommunala råden bland involverade föreningsrepresentanter, politiker och tjänstepersoner. Respondenter ser särskilt att syftet med råden och de potentiella vinsterna som värdefulla, i huvudsak:

- **Kunskapsspridning** – ökad förståelse både från kommunen mot respektive målgrupp, men också målgruppernas förståelse för kommunen och komplexiteten i vissa frågor och politiska processer.
- **Öppenhet och inkludering** – Särskilda samhällsgrupper får ytterligare en plattform för opinionsbildning och dialog.
- **Starkt engagemang och välvilja** – Märks i deltagande, kvalitet i diskussioner, en vilja att bidra till kommunens utveckling.
- **Struktur och kvalitet i samtalen** – Sammankomsterna är väl strukturerade och ofta väl förberedda.

Analysen pekar också på ett antal problem och delar i rådets struktur och verksamhet som behöver förbättras. I analysen är det viktigt att beakta att rådets syfte är att främja dialog och ömsesidig informations- och kunskapsutbyte. Råden ska tillföra kommunal verksamhet föreningarnas perspektiv i specifika frågor och ges på så sätt möjligheten att påverka kommunens utveckling. Råden är inte ett beslutande organ och har heller inga mandat.

I analysen sammanställs rådets utmaningar till tre huvudsakliga problemområden; Koppling råd och kommun, Bristande process; Sammansättning och förberedelse. Samtliga tre är viktiga att beakta vid revidering av arbetsordningarna. Däremot är problemet att det saknas en naturlig koppling mellan råden och kommunen absolut central för att förbättra rådets syftesuppfyllnad. Kännedomen om råden och hur dessa bäst nyttjas bland kommunens förvaltningar och nämnder är låg. Detta visar sig inte mist genom att råden får väldigt få frågor och remissförfrågningar. Om det inte finns ett genuint intresse och en tydlig beställare från kommunsidan mot råden kommer rådets verksamhet fortsatt ha en mycket begränsad påverkan på kommunen. Om råden inte nyttjas som remissinstans eller beredningsinstans har råden inte heller någon direkt påverkan i dessa processer och uppfyller därmed inte sitt syfte. Därav anses problemet med bristande koppling mellan råd och kommun som överstående övriga problemområden. Om inte detta åtgärdas till det bättre spelar de övriga problemområdena mindre roll. Figuren nedan sammanfattar rådets problembild:

PROBLEMMOMRÅDEN	FÖLJDPROBLEM	EFFEKTER
 KOPPLING RÅD OCH KOMMUN Otydlig koppling och kommunikation mellan råden och kommunens verksamhet i stort	1. Låg kännedom om råden bland kommunens nämnder och förvaltningar – och vice versa 2. Bristande kunskap kring hur råden nyttjas på bästa sätt och i vilka situationer/frågeställningar 3. Bristfällig återkoppling efter samtal	1. Allt för få frågor/remisser inkommer till råden 2. Frågor/remisser som inkommer ofta allt för sent i processen 3. Låg grad av insyn och förståelse kring hur råden faktiskt påverkar kommunens verksamhet och beslutsfattande. Förtroende för kommunen skadas, irritation uppstår.
 BRISTANDE PROCESS Ett upplägg som inte är tillräckligt anpassad för konstruktiva diskussioner och dialog	1. Dagordningar saknar ofta konkreta frågeställningar ~ endast ämnen 2. För stor tonvikt på informationsspridning 3. Slutsatser och åsikter bland rådsrepresentanterna når sällan konsensus	1. Skapas en känsla av ovisshet och tvetydighet kring vad syftet är och vad man ska komma fram till, detta skapar i sin tur otydliga diskussioner och output 2. För lite utrymme åt diskussion. Svårt att framföra sina synpunkter till fullo 3. Svårt för mottagare att agera på output som inte är sammanhängande
 SAMMANSÄTTNING OCH FÖRBEREDELSE Bristar i rådets sammansättning och förberedelser	1. Externa gäster har oftast en informativ ansats och är inte förberedda på diskussion eller att ta med sig rådets åsikter. 2. Rådsrepresentanter är ofta inte tillräckligt förberedda eller pålästa inför sammankomster 3. Godtyckliga metoder för tillsättande av föreningar och rådsrepresentanter	1. En känsla av irritation uppstår då rådsrepresentanterna inte känner sig lyssnade på 2. Svårigheter att bedriva dialog på en strategisk höjd utan tillräckliga förberedelser 3. Rådsrepresentanter har varierande förståelse för vad rådets syfte är. Kvalitetsbrister uppstår

Figur 8: Sammanfattad problembild av råden

FÖRESLAGNA FÖRÄNDRINGSINITIATIV

Utifrån ovanstående analys och i samarbete med projektgruppen, politiska referensgruppen och med föreningsrepresentanter från råden har åtta förändringsinitiativ tagits fram. Initiativen är utformade för att stärka rådets verksamhet och för att åtgärda de problemområden som analysen pekar på. Figuren nedan visar en överblick av förändringsinitiativen och på vilket sätt respektive initiativ bidrar till problemområden:

INITIATIV		KOPPLING TILL PROBLEMOMRÅDEN		
		Koppling råd och kommun	Bristande process	Sammansättning och förberedelse
Initiativ som påverkar arbetsordningarna	1 Strukturerade urval av rådsrepresentanter			
	2 Budget för främjande aktiviteter			
	3 Årlig gemensam introduktionsdag			
	4 Möjliggör förmöte inför sammankomster			
	5 En mer dialogfokuserad process			
Initiativ utöver arbetsordningarna	6 Riktlinjer i nämnders beredningsprocesser			
	7 Medvetandegörande av råden			
	8 Gemensam administrativ resurs			

Figur 9: Åtta föreslagna förändringsinitiativ för råden

Under analysens gång har det framkommit att några av de problem som påverkar råden inte är direkt kopplade till arbetsordningarna. Kommunikationsutmaningarna mellan kommunens nämnder/förvaltningar och råden är ett exempel på detta. Av den anledningen har initiativen delats upp i "initiativ som påverkar arbetsordningarna" och "initiativ utöver arbetsordningarna" för att särskilja dessa.

Följande sektioner presenterar respektive initiativ i detalj:

Initiativ som påverkar arbetsordningarna

Nedan beskrivs de fem initiativ som föreslås, samtliga har en direkt inverkan på nuvarande arbetsordningar:

Initiativ 1: Strukturerade urval av rådsrepresentanter

Vad: Beskrivning av initiativ

Inför tydligare riktlinjer kring vad som gäller för kvalificerade föreningar och vid val av rådsrepresentanter till de kommunala råden, i huvudsak;

- Att föreningarna som deltar i råden ska vara ideella, partipolitiskt och religiöst obundna organisationer samt att detta kan stärkas genom föreningens stadgar.

- Att valen av representanter ska ske på föreningarnas årsmöten och dokumenteras i föreningens fastställda protokoll. Detta ska bifogas vid tillsättande av nya rådsrepresentanter. Vid behov kan föreningarna genomföra extra fyllnadsmöten för att täcka eventuella vakanta platser.
- Att vid konkurrens om platserna i råden ska fördelningen av platser ske proportionerligt mot föreningarnas medlemsantal.
- Att mandatperioden för valda representanter ska sättas till fyra (4) år.
- Att en (1) ersättare ska väljas på samma sätt som ovan för varje förening som är representerad i råden.
- Att en rådsrepresentant kan väljas max två (2) mandatperioder i följd (åtta år). Vid brist av frivilliga föreningsrepresentanter kan denna begränsning kringgå.
- Att representerade föreningar ska insända namn, personnummer och kontaktuppgifter för samtliga valda rådsrepresentanter och ersättare till kommunen. Till detta ska föreningens stadgar bifogas samt aktuellt mötesprotokoll där valda representanter framgår.

Varför: Logik för initiativ

Idag utser råden sina representanter på varierande sätt. Allt för godtyckliga metoder riskerar att oönskade effekter infrias, exempelvis att platser i råden lämnas vakanta eller att råden som verksamhet ifrågasätts. Då kommunen avsätter resurser i form av skattemedel till råden är det viktigt att råden följer demokratiska och kvalitetssäkrade principer och att föreningarnas verksamhet är i linje med Luleå Kommuns policy och riktlinjer.

Initiativet är inte förenat med några direkta risker och bedöms inte kräva särskilt stora resurser för att implementera. Uppskattningsvis kommer en mindre belastning i form av administration att läggas på kommunen för att kontrollera föreningarnas stadgar och valda representanter (~8 timmar per år).

Initiativ 2: Budget för främjande aktiviteter

Vad: Beskrivning av initiativ

Inför en dedikerad budget för respektive råd om 25 000 SEK per år. Budgeten är öronmärkt för att nyttjas för aktiviteter som främjar rådets verksamhet, inte för att exempelvis finansiera arvodering av rådsrepresentanter eller rådets sammankomster. Budgeten kan exempelvis användas för att genomföra studiebesök bland kommunens bolag och verksamheter eller att arrangera egna möten mellan rådssammankomsterna för att kunna bedriva samtal med en bredare målgrupp.

Ansvarig tjänsteperson deltar på aktiviteterna vid behov. Tjänsteperson ansvarar för att hantera administrativa uppgifter (exempelvis boka lokal eller transport och kommunicera med berörda parter i kommunen).

Ansvariga politiker har beslutsrätt om budgeten. Budgeten ska ligga som en del av kommunstyrelseförvaltningens budget.

Varför: Logik för initiativ

Det har framkommit att råden önskar att göra mer kringliggande aktiviteter mellan/utanför de planerade mötena. Med en budget för detta skulle råden kunna

genomföra fler saker, som exempelvis studiebesök, vilket skulle kunna stärka rådets förståelse och kunskap för kommunen, aktörer eller annat relevant för rådets verksamhet.

Initiativet är inte förenat med några direkta risker men kräver en medelstor investering om 100 000 SEK för samtliga fyra råd (givet att alla råd nyttjar hela sin budget). Det kommer även krävas ytterligare administrativt arbete för att hantera eventuella bokningar och förfrågningar för ansvarig tjänsteperson (~30 timmar per år).

Initiativ 3: Årlig gemensam introduktionsdag

Vad: Beskrivning av initiativ

Inför en årlig rådsövergripande introduktionsdag för samtliga rådsrepresentanter, ansvariga politiker och tjänstepersoner med syfte att;

- Introducera rådets syfte och funktion i kommunen för samtliga deltagare.
- Lära känna varandra och genomföra teambuildingaktiviteter.
- Informera om kommunens arbetsprocesser som tangerar rådets verksamhet (exempelvis ärendeberedningsprocessen).
- Följa upp och utvärdera föregående års verksamhet.
- Komma överens om spelregler, arbetssätt, åtaganden, roller, ansvar m.m. för respektive råd.

Den årliga rådsövergripande introduktionsdagen ersätter det nuvarande gemensamma storforumet, som i sin tur avvecklas.

Varför: Logik för initiativ

Det har framkommit tydliga indikationer på att rådsrepresentanter, politiker och tjänstepersoner har varierande uppfattning om rådets syfte, hur kommunen arbetar och förväntningarna kring vad råden ska uppnå och arbeta med. Detta behöver harmoniseras för att skapa en bättre samsyn och tydligare riktning kring rådets verksamhet.

Storforumet har sett relativt olika ut från år till år och har ej upplevts som tillräckligt värdeskapande i förhållande till ansträngningen. Därför anses en årlig gemensam introduktionsdag skapa mer värde för rådets verksamhet.

Initiativet är inte förenat med några större risker men kräver en del arbete i form av förberedelser för politiska representanter och ansvariga tjänstepersoner (~80 timmar förberedelser och tid för deltagande). Introduktionsmötet kommer också kräva ca. 120-150 timmar extra i arvodering för rådsrepresentanter som deltar. Samtidigt avskaffas också stormötet, vilket bedöms minska kostnader och anstränging i motsvarande magnitud. Detta medför att nettoeffekten av initiativet inte påverkar dagens omfattning.

Initiativ 4: Möjliggör förmöte inför sammankomster

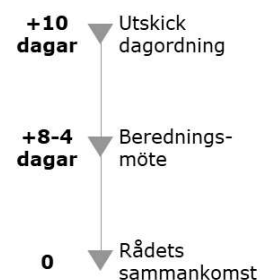
Vad: Beskrivning av initiativ

Skapa möjlighet för råden att genomföra arbetsberedningsmöten innan sammankomster, där rådsrepresentanterna deltar. Huvudsakliga punkter till mötet:

- Fördjupa sig i dagordningens punkter innan rådets sammankomst.

- Avhandla informationsdelar för att skapa mer utrymme för diskussion på sammankomster.
- Bilda initiala ställningstaganden i frågor.
- Påverka agendans utformning genom att framföra eventuella önskemål kring justering.

För att skapa rätt förutsättningar för att genomföra förmöten måste agendan för rådets sammankomster skickas ut i god tid (helst tio dagar innan).

Varför: Logik för initiativ

Historiskt har allt för stor del av mötena spenderats på att avhandla information, vilket har begränsat utrymme för konstruktiv dialog (vilket är avgörande för att råden ska uppnå sitt syfte). Samtidigt är det nödvändigt att rådsrepresentanterna är väl informerade inför varje dialog. Genom att införa arbetsberedningsmöten kan en stor del av informationsdelar avhandlas redan innan rådets officiella sammankomster.

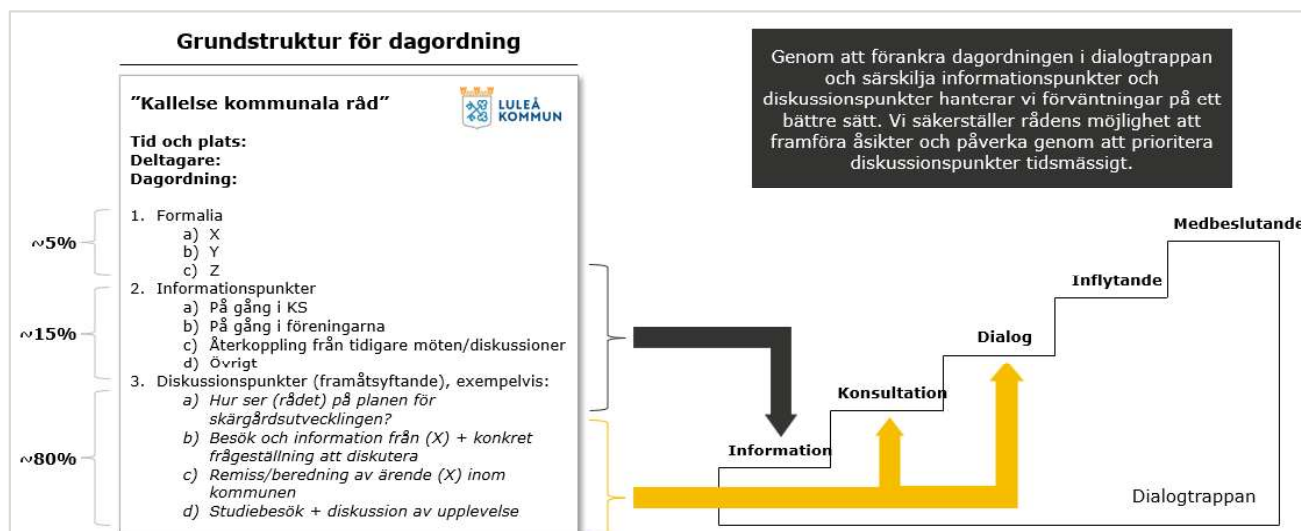
Detta görs redan idag av Pensionärsrådet och skulle innebära en mindre men värdefull komponent i samtliga råds processer. Det är inget krav, men det är ett bra sätt för råden att komma väl förberedda till sammankomster. Initiativet kräver en liten mängd administration för tjänstepersonerna (boka lokaler, bjuda in till möte etc.), uppskattningsvis ~20 timmar per år.

Initiativ 5: En kvalitetssäkrad dialogprocess

Vad: Beskrivning av initiativ

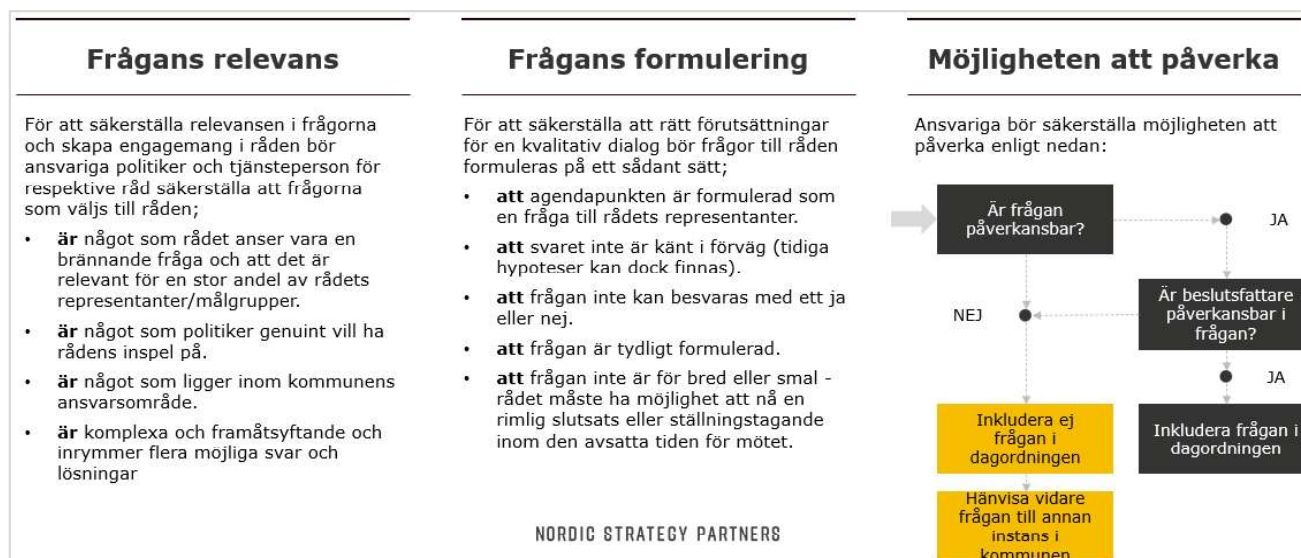
Inför tydligare styrning och principer för att skapa en mer dialogdriven karaktär på rådets sammankomster. Styrningen inkluderar fyra huvudsakliga områden:

1. **Dagordningen** – Majoriteten av tiden bör öronmärkas för dialog, men lämna rum för information och flexibilitet. Antalet punkter/frågor på dagordningen bör begränsas för att hinna diskutera de frågor som lyfts på djupet. Det är också viktigt att diskussionerna når till en slutsats eller ståndpunkt i varje diskussionspunkt som lyfts under sammankomsterna. Utan konkreta ställningstaganden eller slutsatser minskar rådets möjlighet att påverka.

Figur 10: Förslag på grundstruktur för dagordning

2. **Agendapunkter** – I dagsläget kan förslag på agendapunkter till rådets sammankomster inkomma från kommunens förvaltningar, från politiker eller tjänstepersoner och från föreningarna/rådsrepresentanterna själva. Detta är viktigt att bibehålla ur ett demokratiskt perspektiv. Samtidigt behöver agendapunkterna till dagordningen formuleras som faktiska frågor i högre utsträckning, samt prioriteras utifrån relevans och rådets möjlighet att påverka i frågan. Ansvariga politiker och tjänstepersoner för respektive råd bör styra formuleringen och prioriteringen av dessa för att skapa bättre förutsättningar för dialog kring frågor som råden har möjlighet att påverka. Detta görs genom att beakta följande tre aspekter enligt nedan:

Figur 11: Ramverk för styrning och prioritering av agendapunkter

3. **Minnesanteckningar** – Anteckningar och dokumentation från rådets sammankomster förs i dagsläget på ett bra sätt, men behöver anpassas för att spegla den nya dagordningsstrukturen:

- a. De konkreta ställningstaganden/åsikter som rådet kommit fram till under mötena behöver tydligt framgå i minnesanteckningarna i förhållande till frågeställningen. Det bör råda konsensus i gruppen kring ställningstagandena.
 - b. Genom att särskilja mellan information och ställningstaganden i anteckningarna kan man säkerställa att alla deltagare är medvetna om vad som diskuterades och vilka slutsatser/ståndpunkter som togs. En sådan struktur gör också anteckningarna mer lättillgängliga och användbara för resultatspridning i kommunen vid ärendeberedning och beslut.
4. **Standardiserad återkoppling** – För varje diskussionspunkt som avhandlats och som rådet landat i konkreta ställningstaganden och slutsatser kring ska rådet erhålla återkoppling från kommunens berörda/ansvariga i frågan. Det är upp till ansvarig tjänsteperson att säkerställa att detta insamlas och presenteras till rådets nästkommande möte (vid tidsbrist kan detta bordläggas till ett efterkommande möte). Detta är en mycket viktig aspekt för att upprätthålla en fungerande interaktion mellan råden och kommunen.

Figur 12: Tre typer av återkoppling till råden

Varför: Logik för initiativ

Det är avgörande att rådets dialogprocess kvalitetssäkras. För att säkerställa en hög kvalitetsnivå över tid och mellan samtliga råd bör ansvariga förhålla sig till ett antal viktiga principer. I grunden innebär de fyra förslagen ovan inte någon stor förändring i rådets verksamhet, snarare detaljer som saknats för att erhålla en mer dialogdriven karaktär på rådets sammankomster. Initiativet med ovanstående principer kommer innebära en medelstor ansträngning för engagerade politiker och tjänstepersoner, uppskattningsvis 150 timmar ytterligare per år.

Initiativ utöver arbetsordningarna

Nedan beskrivs de initiativ som inte har en direkt koppling till arbetsordningarna men som är centrala för att lyckas uppnå en förändring från hur råden arbetar i dagsläget:

Initiativ 6: Riktlinjer i nämnders beredningsprocesser

Vad: Beskrivning av initiativ

Implementera nya riktlinjer i nämndernas månatliga tjänsteberegningsprocess till förvaltningarna. En stående punkt på denna agenda bör vara att reflektera kring vilka frågor som passar bäst att skicka till råden. I dagsläget finns dock redan en skrivelse om råden i styrdokumentet "Ärendehantering för politiska beslut" i Luleå kommun. Trots detta får råden för få förfrågningar, vilket tyder på att en bättre förankring och eventuell omformulering är nödvändig.

Bedömning och handläggning av ett ärende

Handläggaren bör så snart som möjligt när denne mottagit ärendet läsa igenom tillhörande handlingar och kontrollera följande:

1. Har ärendet kommit rätt?
2. Är det bråttom?
3. Behöver synpunkter inhämtas från andra myndigheter, organisationer eller **kommunala råd?**
4. Kräver ärendet ett nämnds- eller delegationsbeslut eller räcker det med ett brevsvår?
5. Om det ska till nämnd, är det ett informations- eller beslutsärende?
6. Kommer förslaget att påverka någon annan verksamhet?
7. Hur har andra kommuner hanterat liknande ärenden (omvärldsanalys)?
8. Finns det relevanta resultat och undersökningar som kan användas som underlag till ärendet?
9. Finns det tidigare beslut inom ärendeområdet? Följer förslaget dessa beslut?
10. Finns en förståelse inom politiken? Om inte, beskriv bakgrunden mer utförligt.
11. Kommer ärendet att vara föremål för medborgar- eller brukardialog?

Ansvariga politiker och tjänsteperson för respektive råd bör agera grindvakt kring frågor som inkommer från

Figur 13: Från styrdokument "Ärendehantering för politiska beslut"

beredningsprocessen och säkerställa att dessa är lämpliga att inkludera till dagordningen.

Varför: Logik för initiativ

Idag saknas en tydlig koppling till råden i kommunens ärendeberedningsprocesser. Det har inkommit allt för få förfrågningar till råden senaste åren, samt att den allmänna kännedomen om råden och hur man bäst nyttjar denna funktion bedöms vara låg. Därför måste en förändring till i kommunens processer som tydligare styr handläggningen av ärenden mot att nyttja råden i beredningsprocesserna.

Den huvudsakliga risken förenat med initiativet är att hitta rätt balans i antal ärenden som inkommer till råden. Råden har begränsade resurser i förhållande till antalet ärenden som bereds i kommunen årligen. Därför måste tydliga kriterier införas kring vilka frågor som ska prioriteras i urvalet (koppling till initiativ 5). Samtidigt är det svårt att påverka redan etablerade beredningsprocesser i kommunen och få fler att nyttja råden. Därför kommer det krävas ett kontinuerligt påverkansarbete från rådets tjänstepersoner mot nämnderna.

Initiativet bedöms belasta engagerade politiker och tjänstepersoner något mer i form av att prioritera inkomna frågor beroende på hur många fler frågor som inkommer till råden (uppskattningsvis 40 timmar per år).

Initiativ 7: Medvetandegörande av råden

Vad: Beskrivning av initiativ

Initiera fler aktiviteter för medvetandegörande och kunskapsspridning om råden och dess funktion inom kommunens nämnder och förvaltningar, exempelvis genom att:

- Producera och sprida broschyrer om råden och hur de kan nyttjas, riktat mot kommunens nämnder/förvaltningar.
- Genomför studiebesök till nämnder och förvaltningar för att informera om rådets verksamhet.
- Bjud in nyckelpersoner från kommunen till den årliga introduktionsdagen.

- Genomföra utbildningar om råden och dess funktion/nyttjanden för tjänstepersoner (exempelvis förvaltningschefer/STAB, ärendehandläggare)

Även aktiviteter kopplat till medvetandegörande externt bör implementeras för att höja rådets status och legitimitet samt öka transparens om rådets processer för allmänheten.

Varför: Logik för initiativ

I dagsläget finns ett allt för lågt medvetande om rådets verksamhet och hur dessa bäst nyttjas internt inom kommunen. Det är nödvändigt att åtgärda detta för att råden ska ha en möjlighet att ge inspel i viktiga frågor. Det är också viktigt att förankra rådets funktion som en bra möjlighet och resurs inom kommunen. Att nyttja råden i en beredningsinstans får inte vara för komplicerat, samtidigt som beställaren måste förstå syftet med att nyttja råden och förstå vilka förväntningar som är förenat med detta (att man faktiskt är beredd på att ta in information och låta den påverka beredningen).

Initiativet bedöms vara en medelstor investering och något som kommer kräva kontinuerlig förankring bland kommunens olika verksamheter. Uppskaningsvis 100 timmar per år kommer krävas för att skapa anpassat material (presentationer, brochyror etc.) samt att sprida materialet inom kommunen.

Initiativ 8: Administrativa resurser

Vad: Beskrivning av initiativ

Tillsatt ytterligare administrativa resurser till råden. Resurserna kan antingen tillsättas som en heltidstjänst (100%) eller som fyra deltidstjänster (25%) som råden är uppbyggda i dagsläget. Huvudsakliga uppgifter omfattar bland annat:

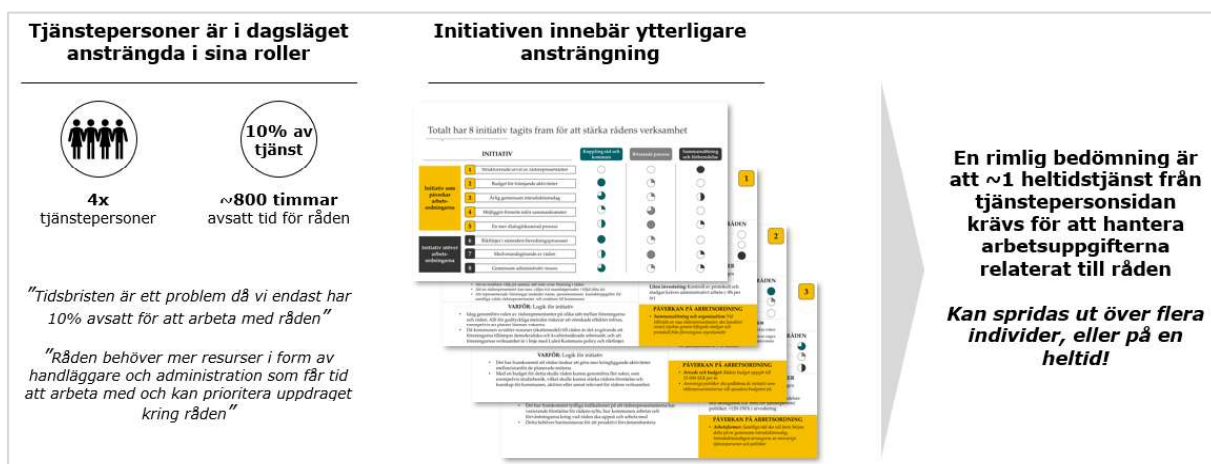
- **Administration:** Boka möten, lokaler, studiebesök, hantera kallelser, dokumentation och rapportering.
- **Processledning:** Driva rådets processer och hantera arbetsuppgifter, exempelvis som att föra minnesanteckningar, stötta ordföranden i förberedelser inför sammankomster, planera och leda den årliga introduktionsdagen, leda rådets uppföljnings- och utvärderingsprocesser och kvalitetssäkra föreningarnas urvalsprocesser till råden.
- **Kommunikation:** Skapa och sprida informationsmaterial om råden till kommunens förvaltningar, sprida information om råden externt, säkerställa kontinuerlig kommunikation med berörda delar inom kommunen och säkerställa att råden erhåller återkoppling.

	Fördelar	Risker
Deltidstjänster 25% per råd placerad i nämnd med närmast koppling till respektive råd	• Nära förankring och kontakt med nämnder. • Naturlig kontaktyta och kortare beslutsvägar mellan råd och nämnd.	• Riskerar utspädning av resurser. • Riskerar olika hantering av processer mellan råden. • Riskerar att frågor från en specifik nämnd prioriteras högre än andra.
Heltidstjänst 100% gemensam resurs placerad under kommunstyrelseförvaltningen	• "Spindeln i nätet" funktion – en kontaktyta mot råden. • Säkerställa liknande funktion och kvalitet mellan samtliga råd. • Nära förankring i högsta politiska led.	• Riskerar att tjänsteperson blir för distanserad från nämnderna – försvårar kommunikation och insyn.

Figur 14: Fördelar och risker med placering av administrativa resurser

Varför: Logik för initiativ

Rådens resurser är i dagsläget ansträngda, där framförallt rådens ansvariga tjänstepersoner tar ett stort ansvar. I dagsläget har tjänstepersonerna för respektive råd avsatt 10% av sina tjänster för att arbeta med råden (totalt 40% av heltidstjänst för samtliga råd). Under utredningens gång har det framkommit vid ett flertal tillfällen och från flera olika källor att detta är för lite tid för att hinna med de uppgifter som rollen innebär. Vid implementation av ovan beskrivna initiativ kommer dessutom arbetsbördan att öka ytterligare för tjänstepersonerna. Därav bedöms det nödvändigt att tillsätta ytterligare resurser till råden för att stärka funktionaliteten. Genom att avsätta mer resurser till råden kan dessutom en mer attraktiv tjänst(er) skapas, samtidigt som rådets kvalitet och syftesuppfyllnad stärks.

Figur 15: Logik för bemanning tjänstepersoner

SLUTSATSER OCH IMPLEMENTATIONSPLAN

De kommunala råden i Luleå kommun utgör en stark möjlighet för ökat medborgarinflytande, för kommunen att fatta bättre beslut grundade i medborgares behov och därmed stärkt demokratisk struktur i kommunen. Trots utpekade brister i rådens syfte och funktion finns goda möjligheter att förbättra dessa genom implementation av översynens åtta förändringsinitiativ. För att lyckas väl med implementationen och uppnå önskat resultat rekommenderas följande plan för arbetet:

1. Omformulering av arbetsordningar

- Utgå från förändringsinitiativen i denna rapport och omformulera arbetsordningarna för att spegla dessa.
- Ta vara på föreningsrepresentanternas inspel på detta arbete (se bilaga 4 och 5).
- Involvera samtliga parter (i synnerhet föreningsrepresentanterna) då förstaversion av nya arbetsordningar är framtagna och möjliggör för dessa att lämna synpunkter på de nya arbetsordningarna. Revidera vid behov.

2. Fastställ nya arbetsordningar

- Kommunstyrelsen behöver fatta beslut om fastställande för ändringarna i arbetsordningarna.

3. Implementera nya arbetssätt internt

- Genomför en första workshop mellan rådens engagerade politiker och tjänstepersoner för att diskutera förhållningssätt och de praktiska förändringar som behöver genomföras givet de nya arbetsordningarna, i huvudsak:
 - Genomför förändring av tjänstepersoners anställning (utökad omfattning).
 - Upprätta strukturer (harmoniserade mellan råden) för planering, förberedelser, genomförande, dokumentation, resultatspridning och uppföljning av dialoger (förändringsinitiativ 5).
 - Säkerställ kommunikationsflöden mellan råden och kommunens beställare av ämnen till sammankomster.

4. Förankring av nya arbetsordningar

- Skapa material (presentationer, brychyrer m.m.) som beskriver råden och hur nämnder, förvaltningar och kommunala bolag kan nyttja dessa i besluts- och beredningsprocesser.
- Genomför förankringsarbete av nya strukturer bland berörda parter, i huvudsak:
 - **Kansli:** Informera om nya kontrollfunktioner och granskning av föreningars stadgar och protokoll vid val av nya representanter.
 - **Intresseföreningarna:** Arrangera ett informationsmöte för att delge förändringar och nya arbetssätt till föreningsrepresentanterna.
 - **Nämnder, förvaltningar och bolag:** Sprid information och material genom möten, workshops, producerat material m.m. till berörda nämnder, förvaltningar och bolag inom kommunen (detta bör sedan övergå i ett kontinuerligt inslag i rådets arbete år till år).

APPENDIX - INNEHÅLL

Bilaga 1: Arbetsordningar

Bilaga 2: Intervjuguide

Bilaga 3: Benchmarkanalys

Bilaga 4: Synpunkter från Pensionärsrådet

Bilaga 5: Synpunkter från Tillgänglighetsrådet

BILAGA 1: ARBETSORDNINGAR

LULEÅ KOMMUN

Arbetsordning för invandrarrådet

Försättsblad beställs hos kommunikationskontoret och infogas av nämndsekreterare efter att dokumentet har fastställts i nämnd eller annan beslutsinstans (se Riktlinjer för styrdokument på lulea.se).

Dokumenttyp	Ärendenr	Fastställd	Giltighetstid
Arbetsordning	KLF 2019/757		Tills vidare
Dokumentansvarig	Senast reviderad	Beslutsinstans	Dokument gäller för
		Kommunstyrelsen	

Syfte

Ändamålet med rådet är att främja dialog och ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte mellan Luleå kommuns beslutsfattare och den målgrupp rådet representerar.

Invandrarrådet är ett organ för överläggningar, samråd och ömsesidig information mellan företrädare för intresseorganisationer och kommunstyrelsen och övriga nämnder. Syftet är att:

- tillföra kommunal verksamhet och planering intresseorganisationernas perspektiv.
- ge representanterna i invandrarrådet möjlighet att påverka kommunens fortsatta utveckling.
- vara ett forum för informations- och kunskapsspridning.
- vara ett forum för integrationsfrågor.

Uppdrag

Rådet har i uppdrag att:

- vara remissinstans i ärenden av strategisk betydelse. Svar på remisser kan ske enskilt eller samordnat även mellan rådsmöten.
- följa förändringar i målgruppens behov av samhällets service.
- vara en brygga mellan kommunen och föreningar inom rådets målgrupp.

Kommunens representanter ska samråda och informera om planerade förändringar som har betydelse för rådets målgrupp.

Intresseorganisationernas representanter ska ges möjlighet att lämna synpunkter och ge förslag som kan påverka beslutsfattandet. Kommunen ska inhämta synpunkter från rådet i ett så tidigt skede att synpunkter och förslag kan påverka ärendets behandling. Organisationerna kan genom sina representanter i rådet informera om och ge förslag till lämpliga förändringar och åtgärder i den kommunala verksamheten.

Kommunstyrelsens representanter ska till intresseorganisationernas representanter återkoppla resultatet av rådets eller organisationernas synpunkter, yttranden och remissvar. Rådet ska årligen sammanställa en verksamhetsberättelse som redovisas till kommunstyrelsen.

Sammansättning och organisation

Rådet består av 3 ledamöter från kommunstyrelsen samt minst 4 och högst 10 företrädare för intresseorganisationer som representerar målgruppen. Kommunstyrelsen utser inom sig ordförande, vice ordförande och andre vice ordförande till rådet.

Organisation som ska ingå i rådet ska före den 1 november det år kommunfullmäktige väljs, lämna in uppgifter om representanter till kommunstyrelsen. Organisation som önskar representation i rådet under pågående mandatperiod får plats och meddelar detta till rådet, under förutsättning att vakanta platser finns.

Representanterna väljs för en tid av fyra år. Mandatperioden räknas från den 1 januari året efter allmänna val förrättats.

Om representant för föreningen ej deltagit under 1 år ska rådet verka för att i första hand en ny representant från föreningen utses, i andra hand att en ny representant från en ej invald representerad förening utses. De representerade organisationerna ska ha sin verksamhet i Luleå kommun, vara demokratiskt uppbyggda och vila på demokratiska värderingar, ej bedriva partipolitik eller enbart religiös verksamhet, vara öppna på lika villkor för alla samt via stadgar kunna visa att organisationen är ideell.

Arbetsformer

Rådet ska sammanträda 3-5 gånger per kalenderår, varav ett tillfälle ska utgöra ett gemensamt storforum där samtliga föreningar ur rådets målgrupp bjuds in.

Dagordning bereds av ordförande i samråd med vice ordförande alternativt andre vice ordförande. Rådsmedlemmarna ska ges möjlighet att påverka dagordningens innehåll. Vid sammanträdet förs minnesanteckningar.

Skriftlig kallelse ska vara rådet tillhanda senast 10 dagar före rådets sammanträde eller enligt den ordning rådet själv bestämmer.

Rådet har möjlighet att bjuda in personer, funktioner och organisationer att delta i rådets möten.

Rådet ansvarar för att se till att lämnade synpunkter, yttranden och remissvar sker med perspektiv på jämlikhet och inkludering. I sammanhanget ska organisationerna verka för att öka inkludering av berörda grupper med låg delaktighet. Rådet ska sträva efter konsensus vid lämnande av synpunkter, yttranden och remissvar.

Administrativt stöd

Kommunstaben svarar för administrativ service vad gäller arvoden och ersättningar. Rådet utser inom sig en sekreterare för utskick av kallelse, lokalbokning och upprättande av minnesanteckningar. Kontaktperson och stöd från tjänsteorganisationen för samordning av frågor och uppgifter i övrigt tillhandahålls av arbetsmarknadsförvaltningen.

Arvode och budget

Ledamöter och utsedda representanter får ersättning med de antagna bestämmelserna om ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommun som grund. Budget för rådet fastställs årligen i samband med beslut om strategisk plan och budget.

Fastställande och ändring av arbetsordning

Beslut om fastställande och ändring av arbetsordningen fattas av kommunstyrelsen.

Utvärdering

Rådet ska göra en utvärdering av sin verksamhet och arbetsordning i förhållande till syfte, uppdrag och arbetsformer vartannat år med start januari 2021. Resultatet av utvärderingen ska redovisas till kommunstyrelsen.

LULEÅ KOMMUN

Arbetsordning för landsbygdsrådet

Försättsblad beställs hos kommunikationskontoret och infogas av nämndsekreterare efter att dokumentet har fastställts i nämnd eller annan beslutsinstans (se Riktlinjer för styrdokument på lulea.se).

Dokumenttyp	Ärendenr	Fastställd	Giltighetstid
Arbetsordning	KLF 2019/757		Tills vidare
Dokumentansvarig	Senast reviderad	Beslutsinstans	Dokument gäller för
		Kommunstyrelsen	

Syfte

Ändamålet med rådet är att främja dialog och ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte mellan Luleå kommuns beslutsfattare och den målgrupp rådet representerar.

Landsbygdsrådet är ett organ för överläggningar, samråd och ömsesidig information mellan företrädare för intresseorganisationer och kommunstyrelsen och övriga nämnder. Syftet är att:

- tillföra kommunal verksamhet och planering intresseorganisationernas perspektiv.
- ge representanterna i landsbygdsrådet möjlighet att påverka kommunens fortsatta utveckling
- vara ett forum för informations- och kunskapsspridning.

Uppdrag

Rådet har i uppdrag att:

- vara remissinstans i ärenden av stor strategisk betydelse. Svar på remisser kan ske enskilt eller samordnat även mellan rådsmöten.
- följa förändringar i landsbygdens behov av samhällets service.

Kommunens representanter ska samråda och informera om planerade förändringar som har betydelse för rådets målgrupp.

Intresseorganisationernas representanter ska ges möjlighet att lämna synpunkter och ge förslag som kan påverka beslutsfattandet. Kommunen ska inhämta synpunkter från rådet i ett så tidigt skede att synpunkter och förslag kan påverka ärendets behandling. Organisationerna kan genom sina representanter i rådet informera om och ge förslag till lämpliga förändringar och åtgärder i den kommunala verksamheten.

Kommunstyrelsens representanter ska till intresseorganisationernas representanter återkoppla resultatet av rådets synpunkter, yttranden och remissvar. Rådet ska årligen sammanställa en verksamhetsberättelse som redovisas till kommunstyrelsen.

Sammansättning och organisation

Rådet består av 3 ledamöter från kommunstyrelsen samt minst 4 och högst 10 företrädare för intresseorganisationer som representerar målgruppen. Kommunstyrelsen utser inom sig ordförande, vice ordförande och andre vice ordförande till rådet.

Kommunstyrelsens representanter väljs för en tid av fyra år. Mandatperioden räknas från den 1 januari året efter allmänna val förrättats.

Representanter för organisationerna väljs årligen. Uppgifter om representanter lämnas till kommunstyrelsen. De representerade organisationerna ska ha sin verksamhet i Luleå kommun, vara demokratiskt uppbyggda och vila på demokratiska värderingar, ej bedriva

partipolitik eller enbart religiös verksamhet, vara öppen på lika villkor för alla samt via stadgar kunna visa att organisationen är ideell.

Arbetsformer

Rådet ska sammanträda 3-5 gånger per kalenderår, varav ett tillfälle ska utgöra ett gemensamt storforum där samtliga föreningar ur rådets målgrupp bjuds in.

Årsplan för sammanträden upprättas enligt den ordning rådet själv bestämmer.

Dagordning bereds av ordförande i samråd med vice ordförande alternativt andre vice ordförande. Rådsmedlemmarna ska ges möjlighet att påverka dagordningens innehåll. Vid sammanträdet förs minnesanteckningar.

Skriftlig kallelse ska vara rådet tillhanda senast 10 dagar före rådets sammanträde eller enligt den ordning rådet själv bestämmer.

Rådet har möjlighet att bjuda in personer, funktioner och organisationer att delta i rådets möten.

Rådet ansvarar för att se till att lämnade synpunkter, yttranden och remissvar sker med perspektiv på jämlikhet och inkludering. I sammanhanget ska organisationerna verka för att öka inkludering av berörda grupper med låg delaktighet.

Administrativt stöd

Kommunstaben svarar för administrativ service vad gäller arvoden och ersättningar. Rådet utser inom sig en sekreterare för utskick av kallelse, lokalbokning och upprättande av minnesanteckningar.

Kontaktperson och stöd från tjänsteorganisationen för samordning av frågor och uppgifter i övrigt tillhandahålls av kommunstaben.

Arvode och budget

Ledamöter och utsedda representanter får ersättning med de antagna bestämmelserna om ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommun som grund. Budget för rådet fastställs årligen i samband med beslut om strategisk plan och budget.

Fastställande och ändring av arbetsordning

Beslut om fastställande och ändring av arbetsordningen fattas av kommunstyrelsen.

Utvärdering

Rådet ska göra en utvärdering av sin verksamhet och arbetsordning i förhållande till syfte, uppdrag och arbetsformer vartannat år med start januari 2021. Resultatet av utvärderingen ska redovisas till kommunstyrelsen.

LULEÅ KOMMUN

Arbetsordning för pensionärsrådet

Försättsblad beställs hos kommunikationskontoret och infogas av nämndsekreterare efter att dokumentet har fastställts i nämnd eller annan beslutsinstans (se Riktlinjer för styrdokument på lulea.se).

Dokumenttyp	Ärendenr	Fastställd	Giltighetstid
Arbetsordning	KLF 2019/757		Tills vidare
Dokumentansvarig	Senast reviderad	Beslutsinstans	Dokument gäller för
		Kommunstyrelsen	

Syfte

Ändamålet med rådet är att främja dialog och ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte mellan Luleå kommuns beslutsfattare och den målgrupp rådet representerar.

Pensionärsrådet är ett organ för överläggningar, samråd och ömsesidig information mellan företrädare för pensionärernas organisationer och kommunstyrelsen och övriga nämnder. Syftet är att:

- tillföra kommunal verksamhet och planering intresseorganisationernas perspektiv
- ge representanterna i pensionärsrådet möjlighet att påverka kommunens fortsatta utveckling
- vara ett forum för informations- och kunskapsspridning.

Uppdrag

Rådet har i uppdrag att:

- vara remissinstans i ärenden av strategisk betydelse. Svar på remisser kan ske enskilt eller samordnat även mellan rådsmöten.
- följa förändringar i äldres behov av samhällets service.

Kommunens representanter ska samråda och informera om planerade förändringar som har betydelse för rådets målgrupp.

Intresseorganisationernas representanter ska ges möjlighet att lämna synpunkter och ge förslag som kan påverka beslutsfattandet. Kommunen ska inhämta synpunkter från rådet i ett så tidigt skede att synpunkter och förslag kan påverka ärendets behandling. Organisationerna kan genom sina representanter i rådet informera om och ge förslag till lämpliga förändringar och åtgärder i den kommunala verksamheten.

Kommunstyrelsens representanter ska till intresseorganisationernas representanter återkoppla resultatet av rådets eller organisationernas synpunkter, yttranden och remissvar. Rådet ska årligen sammanställa en verksamhetsberättelse som redovisas till kommunstyrelsen.

Sammansättning och organisation

Rådet består av 3 ledamöter från kommunstyrelsen samt minst 4 och högst 10 företrädare för pensionärsorganisationer som representerar målgruppen. Kommunstyrelsen utser inom sig ordförande, vice ordförande och andre vice ordförande till rådet.

Representanter för pensionärsorganisationerna ska utses i proportion till respektive organisations medlemsantal vid periodens början. Organisation som ska ingå i rådet ska före den 1 november det år kommunfullmäktige väljs, lämna in uppgifter om representanter till kommunstyrelsen. Organisation som önskar representation i rådet under pågående mandatperiod får plats och meddelar detta till rådet, under förutsättning att vakanta platser finns. Representanterna väljs för en tid av fyra år. Mandatperioden räknas från den 1 januari året efter allmänna val förrättats.

De representerade organisationerna ska ha sin verksamhet i Luleå kommun, vara demokratiskt uppbyggda och vila på demokratiska värderingar, ej bedriva partipolitik eller enbart religiös verksamhet, vara öppna på lika villkor för alla samt via stadgar kunna visa att organisationen är ideell.

Arbetsformer

Rådet ska sammanträda 3-5 gånger per kalenderår, varav ett tillfälle ska utgöra ett gemensamt storforum där samtliga föreningar ur rådets målgrupp bjuds in.

Årsplan för sammanträden upprättas enligt den ordning rådet själv bestämmer.

Dagordning bereds av ordförande i samråd med vice ordförande alternativt andre vice ordförande. Rådsmedlemmarna ska ges möjlighet att påverka dagordningens innehåll. Vid sammanträdet förs minnesanteckningar.

Skriftlig kallelse ska vara rådet tillhanda senast 10 dagar före rådets sammanträde eller enligt den ordning rådet själv bestämmer.

Rådet har möjlighet att bjuda in personer, funktioner och organisationer att delta i rådets möten.

Rådet ansvarar för att se till att lämnade synpunkter, yttranden och remissvar sker med perspektiv på jämlikhet och inkludering. I sammanhanget ska organisationerna verka för att öka inkludering av berörda grupper med låg delaktighet.

Administrativt stöd

Kommunstabens svarar för administrativ service vad gäller arvoden och ersättningar. Rådet utser inom sig en sekreterare för utskick av kallelse, lokalbokning och upprättande av minnesanteckningar. Kontaktperson och stöd från tjänsteorganisationen för samordning av frågor och uppgifter i övrigt tillhandahålls av socialförvaltningen.

Arvode och budget

Ledamöter och utsedda representanter får ersättning med de antagna bestämmelserna om ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommun som grund. Budget för rådet fastställs årligen i samband med beslut om strategisk plan och budget.

Fastställande och ändring av arbetsordning

Beslut om fastställande och ändring av arbetsordningen fattas av kommunstyrelsen.

Utvärdering

Rådet ska göra en utvärdering av sin verksamhet och arbetsordning i förhållande till syfte, uppdrag och arbetsformer vartannat år med start januari 2021. Resultatet av utvärderingen ska redovisas till kommunstyrelsen.

LULEÅ KOMMUN

Arbetsordning för tillgänglighetsrådet

Försättsblad beställs hos kommunikationskontoret och infogas av nämndsekreterare efter att dokumentet har fastställts i nämnd eller annan beslutsinstans (se Riktlinjer för styrdokument på lulea.se).

Dokumenttyp	Ärendenr	Fastställd	Giltighetstid
Arbetsordning	KLF 2019/757		Tills vidare
Dokumentansvarig	Senast reviderad	Beslutsinstans	Dokument gäller för
		Kommunstyrelsen	

Syfte

Ändamålet med rådet är att främja dialog och ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte mellan Luleå kommuns beslutsfattare och den målgrupp rådet representerar.

Tillgänglighetsrådet är ett organ för överläggningar, samråd och ömsesidig information mellan företrädare för intresseorganisationer och kommunstyrelsen och övriga nämnder.

Syftet är att:

- tillföra kommunal verksamhet och planering intresseorganisationernas perspektiv
- ge representanterna i tillgänglighetsrådet möjlighet att påverka kommunens fortsatta utveckling
- vara ett forum för informations- och kunskapsspridning

Uppdrag

Rådet har i uppdrag att:

- vara remissinstans i ärenden av strategisk betydelse. Svar på remisser kan ske enskilt eller samordnat även mellan rådsmöten.
- följa förändringar i funktionsnedsattas behov av samhällets service.
- medverka till att alla funktionsnedsatta får kännedom om rådets verksamhet och om annan verksamhet som ger de funktionsnedsatta möjligheter till sysselsättning och andra aktiviteter.

Kommunens representanter ska samråda och informera om planerade förändringar som har betydelse för rådets målgrupp.

Intresseorganisationernas representanter ska ges möjlighet att lämna synpunkter och ge förslag som kan påverka beslutsfattandet. Kommunen ska inhämta synpunkter från rådet i ett så tidigt skede att synpunkter och förslag kan påverka ärendets behandling. Organisationerna kan genom sina representanter i rådet informera om och ge förslag till lämpliga förändringar och åtgärder i den kommunala verksamheten.

Kommunstyrelsens representanter ska till intresseorganisationernas representanter återkoppla resultatet av rådets eller organisationernas synpunkter, yttranden och remissvar. Rådet ska årligen sammanställa en verksamhetsberättelse som redovisas till kommunstyrelsen.

Sammansättning och organisation

Rådet består av 3 ledamöter från kommunstyrelsen samt minst 4 och högst 10 företrädare för intresseorganisationer som representerar målgruppen. Kommunstyrelsen utser inom sig ordförande, vice ordförande och andre vice ordförande till rådet.

Organisation som ska ingå i rådet ska före den 1 november det år kommunfullmäktige väljs, lämna in uppgifter om representanter till kommunstyrelsen. Organisation som

önskar representation i rådet under pågående mandatperiod får plats och meddelar detta till rådet, under förutsättning att vakanta platser finns. Representanterna väljs för en tid av fyra år. Mandatperioden räknas från den 1 januari året efter allmänna val förrättats.

De representerade organisationerna ska ha sin verksamhet i Luleå kommun, vara demokratiskt uppbyggda och vila på demokratiska värderingar, ej bedriva partipolitik eller enbart religiös verksamhet, vara öppna på lika villkor för alla samt via stadgar kunna visa att organisationen är ideell.

Arbetsformer

Rådet ska sammanträda 3-5 gånger per kalenderår, varav ett tillfälle ska utgöra ett gemensamt storforum där samtliga föreningar ur rådets målgrupp bjuds in.

Dagordning bereds av ordförande i samråd med vice ordförande alternativt andre vice ordförande. Rådsmedlemmarna ska ges möjlighet att påverka dagordningens innehåll. Vid sammanträdet förs minnesanteckningar.

Skriftlig kallelse ska vara rådet tillhanda senast 10 dagar före rådets sammanträde eller enligt den ordning rådet själv bestämmer.

Rådet har möjlighet att bjuda in personer, funktioner och organisationer att delta i rådets möten.

Rådet ansvarar för att se till att lämnade synpunkter, yttranden och remissvar sker med perspektiv på jämlikhet och inkludering. I sammanhanget ska organisationerna verka för att öka inkludering av berörda grupper med låg delaktighet.

Administrativt stöd

Kommunstaben svarar för administrativ service vad gäller arvoden och ersättningar.

Rådet utser inom sig en sekreterare för utskick av kallelse, lokalbokning och upprättande av minnesanteckningar. Kontaktperson och stöd från tjänsteorganisationen för samordning av frågor och uppgifter i övrigt tillhandahålls av stadsbyggnadsförvaltningen.

Arvode och budget

Ledamöter och utsedda representanter får ersättning med de antagna bestämmelserna om ersättningar till förtroendevalda i Luleå kommun som grund. Budget för rådet fastställs årligen i samband med beslut om strategisk plan och budget.

Fastställande och ändring av arbetsordning

Beslut om fastställande och ändring av arbetsordningen fattas av kommunstyrelsen.

Utvärdering

Rådet ska göra en utvärdering av sin verksamhet och arbetsordning i förhållande till syfte, uppdrag och arbetsformer vartannat år med start januari 2021. Resultatet av utvärderingen ska redovisas till kommunstyrelsen.

BILAGA 2: INTERVJUGUIDE

INTERVJUFRÅGOR

- Hur skulle du beskriva rådets syfte?
- Vilka är de huvudsakliga uppgifterna/rollen för politikerna i råden?
- Vilka typer av frågor/ämnen diskuteras normalt under mötena?
- Hur lämpliga är dessa utifrån rådets syfte?
- Hur väljs frågan/ämnet och vilken förhandsinformation delges rådsrepresentanterna?
- Hur ser dialogens/träffarnas utformning ut och hur upplever du kvaliteten i samtalen?
- Hur ofta agerar råden remissinstans på efterfrågan från kommunens nämnder/politik?
- Hur väl fungerar remissprocessen och finns något här som behöver förbättras?
- Hur hög tror du kännedomen om råden är bland kommunens övriga verksamheter?
- Hur upplever du att resultatet från råden sprids och implementeras i kommunens verksamhet och arbete framåt?
- Hur stora är möjligheterna för råden att påverka strategiskt viktiga frågor för kommunen?
- Vilken typ av respons/uppföljning erhåller råden från kommunen efter dialoger/samtal?
- Vad tycker du fungerar bra med råden övergripande?
- Vad tycker du behöver förbättras?

Hur skulle du gradera rådets funktionalitet 1-5 (1=dåligt, 5=Mycket bra) enligt följande faktorer:

Faktor	Beskrivning	Svar (1-5)
Sammansättning	Rätt representanter på plats från medborgare, tjänstemän, politiker, administrativa resurser	
Förberedelser	Sammanställning av material/frågor/förinformation inför dialoger	
Interaktionen	Processen/mötesstrukturen under de träffar/dialoger/samtal som förs inom rådet	
Påverkan/resultat	De effekter som rådets verksamhet medför och kvaliteten i output till politiken	

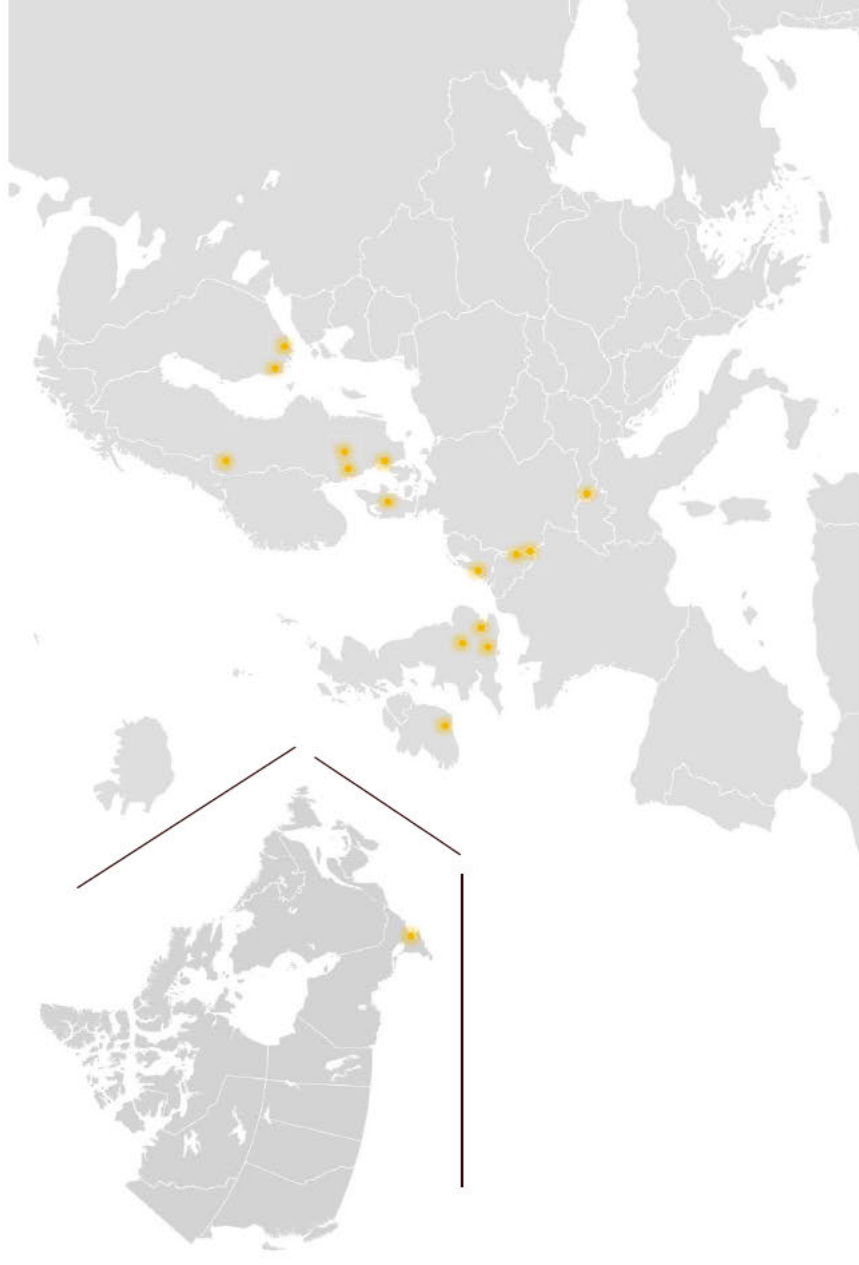
BILAGA 3: BENCHMARKANALYS

Totalt har 17 case identifierats och dokumenterats i benchmarkanalysen

- Urvalet är baserat på olika källor; onlinebaserade, forskningsartiklar och tips från personer med erfarenhet inom området
 - OECD och SKR
 - Åbo Akademi – Bedriver framstående forskning kring ämnet
 - Konsult Edward Andersson
- Dokumentationen för casen utgår från den överenskomna mallen, men informationen som funnits tillgänglig för respektive case har varierat, vilket får utfall kring vad vi har kunnat dokumentera

Vi vill nu få ert inspel kring vilka 5-10 case vi ska välja ut för en djupare analys:

- Casen är numrerade 1-17 per slide
- Vi anser att case 1, 5, 10, 12, 13, 16 och 17 är lite extra intressanta
- Er uppgift är att läsa in er på materialet och återkoppla vilka ni tycker är mest relevanta!

1 ALBERTSLUND KOMMUN

Initiativ: Borgersamling
Upphovsmakare: Albertslund kommun
- Danmark
Invånarantal: 28 000

SITUATION OCH SYFTE

- Omfattande befolkningsökning som följd av växande region och etableringar (10 000 nya invånare inom 10 år).
- Kommunen är idag mycket beroende av statlig finansiering, vilket behöver minska för att bli en mer självständig kommun.

TEMA OCH FOKUSOMRÅDEN

Fokusområdet har valts av politikerna och formulerats enligt följande:

- *Albertslund ligger i framkant av en utveckling av staden som skapar möjligheter för upp till 10 000 nya medborgare under de kommande 10 åren. Vi vill ha medborgarnas hjälp att föreställa sig hur ett framtida Albertslund kommer att se ut – vad krävs för att bevara och skapa nya starka samhällen?*

ORGANISATION OCH STYRNING

En expertgrupp om 5 personer vars uppgift är att förbereda deltagarna med kunskap och information om ämnet inför dialogprocesser.

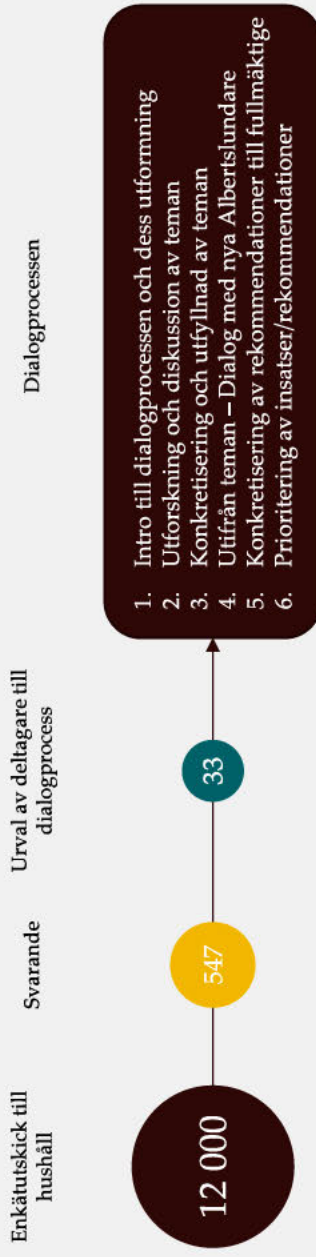
- Direktör - Investeringsfond
- Stadsplanerare och partner - Stadsutvecklingsbyrå
- Direktör stad, kultur, miljö - Kommunen
- Teamledare - Stadsutvecklingsbyrå
- Rektor - Samhällsorienterat lärosäte

Byrån *We Do Democracy* inhyrdes för att driva dialogprocessen

DELTAGANDE MEDBORGARE

- 547 svarande på initial enkät
- Utav dessa deltog sedan 33 medborgare i vidare process under ca. 4 månader. Urvalet skedde slumpmässigt för att säkerställa en optimal spridning och representation över alla samhällsgrupper
- Ingen information gällande ersättning eller belöning finns tillgänglig

PROCESSER OCH METODIK

NYTTOR OCH EFFEKTER

Rekommendationerna som utvecklats i medborgarförsamlingen presenterades för kommunstyrelse och resten av Albertslund. Följande effekter har uppnåtts:

- Ett antal förslag har genomförts eller håller på att genomföras
- Medborgarförsamlingens vision kommer bli en del av kommunens övergripande vision
- Vissa rekommendationer kommer jobbas vidare med för att konkretisera, exempel: ett årligt återkommande arrangemang som knyter samman Albertslunds kommun, bättre trygghetsskapande belysning och tryggare stadsrum samt etablering av en användardriven verkstad tillgänglig för allmänheten

Initiativ : Newham Climate
assembly

Upphovsmakare: London Borough of
Newham, Storbritannien

Invånarantal: 350 000

SITUATION OCH SYFTE

- För att uppfylla åtaganden om demokrati och öppenhet inrättade Newham Council en oberoende medborgarförsamling om klimatförändringar i början av 2020.

TEMA OCH FOKUSOMRÅDEN

Kommunen upprättade följande frågeställning

- Hur kan rådet och invånarna arbeta tillsammans för att nå strävan att uppnå nettonoll koldioxidutsläpp senast 2050?

ORGANISATION OCH STYRNING

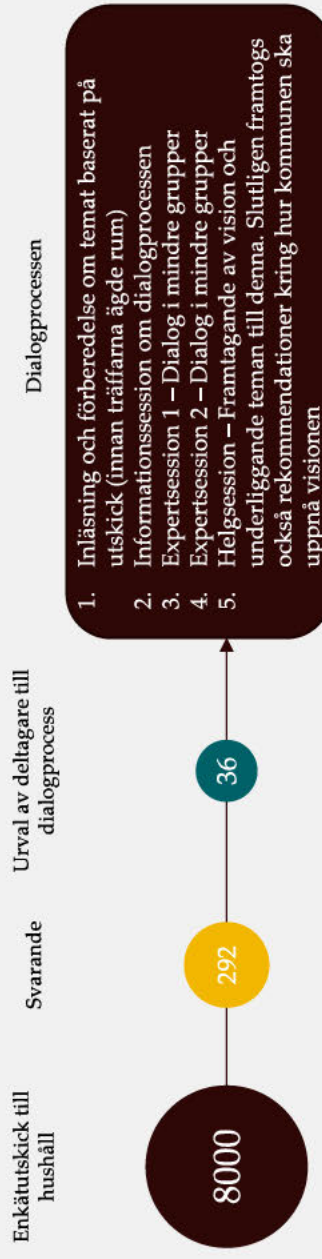
- Stakeholder oversight group** - 5 personer som representerar ett tvärsnitt av olika intresseområden för kommunen
- Oberoende utvärderare från universitet** - Övervakade processen och bidrog med feedback på rådet och dess upplägg
- Experter och representanter för lokala intressen** - 14 individer som bidrog med insiktsfulla presentationer kring ämnet inför dialogen

DELTAGANDE MEDBORGARE

36 slumpmässigt utvalda medborgare i åldrarna 16 år och uppåt, för att spegla populationen i kommunen baserat på följande faktorer:

- Kön
 - Ålder
 - Etnicitet
 - Yrke
 - Var i stadsdelen de bor
 - Attityder till klimatförändringar
- Medborgarna ersattes med £250 för sitt deltagande

PROCESSER OCH METODIK

NYTTOR OCH EFFEKTER

Visionen utformades i följande sex teman:

- Utbildning, medvetenhet, handling
- Teknik och energi
- Transport och resor
- Mat och återvinning
- Miljö och utomhusutrymme
- Byggnader och hus

...rekommendationer utvecklades för respektive tema

...som presenterades för fullmäktige

3 HÄRRYDA KOMMUN

Initiativ: Härryda Medborgardialog
Upphovsmakare: Landvetter Södra Utveckling AB
Invånarantal: 38 000

SITUATION OCH SYFTE

- Härryda står inför att etablera en ny stadsdel med plats för 25 000 nya invånare
- Målet med projektet var att utveckla styrsystem och metoder för att använda medborgardialog som en del i underlaget för beslut i kommunstyrelsen. Syftet var att förändra befintliga styrprocesser så att medborgardialogen sker strukturerat och blir en naturlig del i beslutsprocessen.

TEMA OCH FOKUSOMRÅDEN

- Framtidens samhälle givet byggnationen av den nya stadsdelen Landvetter Södra

ORGANISATION OCH STYRNING

3 anställda i bolaget som delvis jobbar med medborgardialog. Man har i uppdrag att leda, marknadsföra och utveckla Landvetter Södra, "en hållbar stad från grunden"

Dialogen sysselsätter också tre olika enheter (följ färgkodning för process)

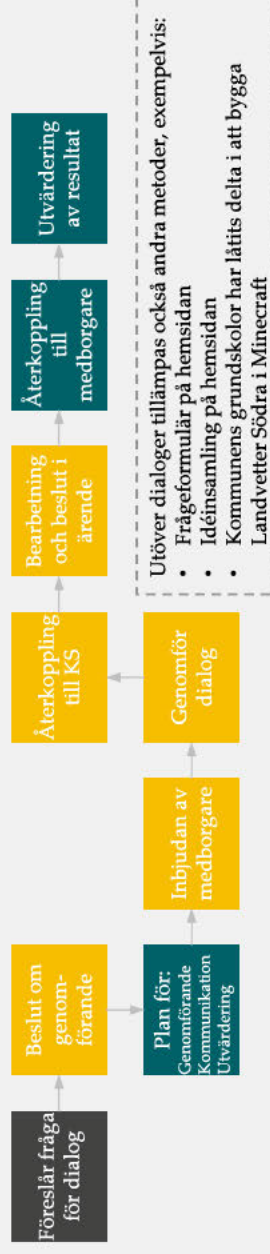
- Kommunstyrelsen
- Politiskt sektorssamråd (PSS)
- Förvaltningen

DELTAGANDE MEDBORGARE

- Upplägget för deltagande medborgare varierar från dialog till dialog. I vissa lägen väljs en specifik målgrupp som är särskilt berörda av dialogens fokusområde ut (exempelvis baserat på ålder, samhällsgrupp, demografi). I andra lägen väljs en så representativ målgrupp för hela populationen ut.

PROCESSER OCH METODIK

Process och arbetssätt för medborgardialog Härryda (förenklad)

NYTTOR OCH EFFEKTER

Resultatet från respektive medborgardialog har varit underlag för beslut i ärenden på kommunstyrelsen. Dessa i form av utvecklingsförslag för Härryda, med fokus på Landvetter Södra inom följande områden:

- Bebyggelse
- Verksamheter
- Rekreation och turism
- Gång- och cykelkopplingar

Initiativ: Medskapande
medborgardialog i Mörsil

Upphovsmakare: Åre Kommun

Invånarantal: 12 000

SITUATION OCH SYFTE

- Kommunen upplevde stora problem med utanförskap, segregation och integration
- Syftet med dialogen var att skapa ett mer sammansvetsat samhälle och öka deltagande samt inflytande bland medborgarna (framförallt nyanlända)

TEMA OCH FOKUSOMRÅDEN

- Fokus på medborgare som oftast inte kommer till tals i offentliga miljöer
- De initiala intervjuerna fokuserades kring temat: *Hur vill vi leva och bo tillsammans i Mörsil?*
- Intervjuerna resulterade i flertalet utmaningar kopplade till frågeställningen, vilket de påföljande dialogerna fokuserades kring

ORGANISATION OCH STYRNING

Vid planering och genomförande av dialogprocessen samarbetade olika aktörer

- Internt inom den kommunala organisationen (exempelvis kommunens integrations/migrationsfunktion och en annan enhet som koordinerade själva dialogen)
- Externa aktörer i Mörsil (exempelvis Fritid Åre och föreningar i kommunen)

DELTAGANDE MEDBORGARE

- 70 medborgare intervjuades
- 20-tal av dessa medverkade i fokusgrupper/workshops
- Ingen information gällande ersättning till deltagare finns att tillgå

PROCESSER OCH METODIK

1. Intervjuer

Moderatorer intervjuade över 70 medborgare, politiker och tjänstemän i kommunen med temat som huvudfokus

2. Fokusgrupper och spridning

A. Baserat på resultatet skapades fokusgrupper blandat med medborgare, politiker och tjänstemän som träffades 4 gånger för att diskutera och prioritera de viktigaste områdena att fokusera på

B. Mellan varje fokusgrupp beordrades deltagarna att diskutera detta med sitt egna kontaktnät för att säkerställa att man diskuterat relevanta saker

3. Rekommendationer

Slutligen utvecklades rekommendationer för att förbättra situationen i kommunen

NYTTOR OCH EFFEKTER

Efter sista arbetsmötet ombads deltagarna att fylla i en enkät – resultat visar att de känt sig lyssnade på, att de har kunnat påverka men också att deras perspektiv har förändrats genom att lyssna på andra.

De är nöjda med de aktiviteter som föreslås genom processen och det delade ansvaret för att genomföra dem. Deras engagemang för Mörsil har ökat, men också deras förtroende och tillfredsställelse med Åre kommun. De upplever att de har knutit kontakter med människor de vanligtvis inte umgås med och att dialogen har bidragit till att människor kommer bättre överens med varandra i samhället.

Initiativ: Deltagarplattform för Leiden kommun, Nederländerna

Upphovsmakare: Leiden kommun

Invånarantal: 254 000

Leiden

SITUATION OCH SYFTE

- Ingen särskilt påtryckande utmaning eller förändring för kommunen
- Leiden vill vi involvera invånare på så många sätt som möjligt, i att utforma policy eller i specifika projekt.

TEMA OCH FOKUSOMRÅDEN

- De flesta aktiviteterna på plattformen handlar om samhällsbyggnad, offentliga miljöer, publika evenemang och andra former av erbjudanden tillgängliga för kommunens samtliga medborgare
- Vissa aktiviteter berör de större frågorna, exempelvis:
 - Kommunens energiomställning
 - Policyutformning för stadens butiker
 - Policy för bostadsbyggande

ORGANISATION OCH STYRNING

- Representanter från kommunen som administrerar processer, plattformens innehåll m.m.
- Deltagare (exempelvis experter) vid fysiska dialogprocesser

DELTAGANDE MEDBORGARE

- Samtliga medborgare folkbokförda i kommunen tillåts delta på plattformen
- I dagsläget finns över 8000 registrerade på plattformen
- Ingen information om ersättning till deltagare

PROCESSER OCH METODIK

- På plattformen tillämpas olika kostnadseffektiva, dock simpla, former av informationsdelning och åsiktsinsamlande (exempelvis enkätundersökningar, omröstningar, prioritering av alternativ)
- De mer omfattande dialogprocesserna är utplagda enligt följande metod:

NYTTOR OCH EFFEKTER

- Givet de olika formerna av dialog vet vi att effekterna från arbetet är exempelvis löpande input, synpunkter, idéer, omröstningar m.m. från medborgare. Detta i sin tur kan antas generera mer engagerade, involverade och kanske också nöjdare medborgare.
- En fördel med plattformen är att man med minimal administrativ börda kan anordna omröstningar, stämna av rekommendationer från mer gedigna dialogprocesser mot en större del av medborgarna, prioritera insatser m.m.
- En nackdel är att digitala plattformar troligtvis är exkluderande för delar av befolkningen, exempelvis äldre medborgare och barn

Initiativ: Camden Citizens' Assemblies

Upphovsmakare: London Borough of Camden,
Storbritannien

Invånarantal: 262 000

SITUATION OCH SYFTE

Camden har identifierat behovet av att involvera medborgare i högre utsträckning i politiska beslut och utformning av policies som är centrala för kommunen

TEMA OCH FOKUSOMRÅDEN

Man har arrangerat tre olika medborgardialoger/paneler genom åren:

1. Camden 2025 – granska, diskutera och uppdatera visionen för Camden 2025 och definiera Camdens prioriteringar för åtgärder de kommande åren
2. Camden climate assembly - hur ska Camden tackla klimatförändringarna och nå klimatmålen?
3. Camden Health and Care assembly - hur ska framtida hälso- och sjukvård se ut i kommunen?

ORGANISATION OCH STYRNING

- Olika byråer har tagits in för att moderera processen för dialogen
- En rådgivande expertpanel, bestående av lokala och nationella experter från olika myndigheter, politiker, akademien och tankesmedjor, ger råd om församlingens format, struktur och innehåll

DELTAGANDE MEDBORGARE

- Deltagarna i dialogen består av en grupp medborgare utvalda på ett representativt sätt för kommunens population baserat på:
 - Kön, ålder, ort och etnicitet

PROCESSER OCH METODIK

NYTTOR OCH EFFEKTER

- Medlemmar i medborgarförsamlingen ombads att dokumentera hur COVID-19 hade påverkat deras liv och att samtala med vänner, familj eller grannar om frågan. En rad insikter samlades in, inklusive skriftliga redogörelser, dikter, presentationer och videodagböcker som hjälpte till att forma invånarnas förväntningar/förslag på en bättre hälso- och sjukvård.
- Församlingen kommer att presentera dessa förväntningar/förslag för fullmäktige, lokala hälso- och sjukvårdsorganisationer, medborgare och potentiellt nationella myndigheter.

Initiativ: OmaStadi plattform

Upphovsmakare: Helsingfors kommun, Finland

Invånarantal: 650 000

SITUATION OCH SYFTE

- Omastadi är Helsingfors sätt att genomföra deltagande budgetering (medborgarbudget). Idéerna kan gälla allt som staden gör. Pengarna kan användas till stadens tjänster, anskaffningar och investeringar. Man kan även komma med idéer om något helt nytt som hör till stadens tjänster eller verksamhet

TEMA OCH FOKUSOMRÅDEN

- Åmnet är fritt och upp till medborgarna (men inom ramarna för det som kommunen ansvarar över). Idag finns teman för olika områden (med tillhörande underkategorier):
 - Kultur, miljöhänsyn, inlärninng och kompetens, hälsa och välfärd, motion och friluftsliv, social gemenskap, samhällsbyggnad och infrastruktur, parker och natur

ORGANISATION OCH STYRNING

Organisationen kring OmaStadi består av teamchef, utvecklingschef, projektchef samt 6 stadslotsar (för stadens olika stadsdelar)

DELTAGANDE MEDBORGARE

- Allmänna medborgare i kommunen som fyllt 12 år
- Ingen information gällande ersättning till deltagare

PROCESSER OCH METODIK

Processen sker helt digitalt på plattformens hemsida:

Idéer

1

Medborgare kan ge förslag på hur staden kan förbättras

Samutveckling

2

Vid seminarier/dialoger bearbetar och konkretiserar man förslagen

Omröstning

3

Medborgare som fyllt 12 år får delta i omröstningen av de bearbetade förslagen

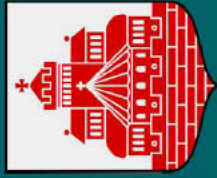
Genomförande

4

Staden förverkligar förslagen med flest röster från alla områden

NYTTOR OCH EFFEKTER

- Sammanlagt 396 förslag hade utarbetats utifrån stadsbornas idéer tillsammans med stadens experter, och 75 förslag valdes att genomföras
- För att tackla faktumet att en digital plattform kan vara exkluderande för vissa medborgare erbjuder OmaStadi digitalt stöd för att mindre digitalt mogna medborgare ska kunna delta i workshopparna. Man kan också be stadslotsarna direkt om hjälp med att lämna ett förslag. I en utav omgångarna röstade 8,1% av alla röstberättigade i kommunen.
- Hittills har över €13 miljoner fördelats ut över en rad olika projekt som realiserats genom plattformen. Det handlar framförallt om stadsutvecklande insatser.

Initiativ: Dialog Helsingborg

Upphovsmakare: Helsingborg kommun

Invånarantal: 150 000

SITUATION OCH SYFTE

- Kommunen upplever att allt färre människor engagerar sig politiskt. Många bryr sig om samhällets utveckling men engagerar sig på andra sätt. Det blir också allt svårare att nå invånare med information
- Kommunen driver därför olika projekt där man vill involvera, ha en dialog eller samskapa med stadens invånare

TEMA OCH FOKUSOMRÅDEN

- Majoriteten av projekten som drivs är relativt smala, exempelvis "nytt stadsbibliotek", "nytt centrum"
- Vissa bredare projekt, exempelvis "Hur kan vi tillgängliggöra lokalpolitiken i Helsingborg?" eller, "Hur ska vi utveckla Helsingborg och utforma framtidens smarta, hållbara och omtänksamma stad?"
- Valet av tema/fokusområde för dialoger verkar komma från politiken

ORGANISATION OCH STYRNING

- En arbetsgrupp av tjänstemän på kommunen planerar genomförandet (syfte, bereder frågeställning, målgruppsanalys, tidplan etc.).
- Under dialogen iakttag och lyssnade också två kommunalråd
- Det finns en projektportal som används för att engagera medborgare i projekt och sprida information om progress och resultat av genomförda projekt

DELTAGANDE MEDBORGARE

- I ett första steg deltog 34 medborgare på intervjuer kring frågeställningen "Hur kan vi tillgängliggöra lokalpolitiken i Helsingborg?"
- Urvalet var riktat mot tre målgrupper:
 - Politiskt intresserade och engagerade medborgare, allmänheten, SO-lärare
- Under dialogsteget deltog ca. 30 medborgare i diskussioner kring förslag. Dessa rekryterades genom annonser digitalt och genom adresserat vykort till slumpmässigt utvalda medborgare

PROCESSER OCH METODIK

Val- och demokratinämnden beslutar om fortsatt arbete samt förverkligar idéer i dialog med medborgarna

Processen för "Hur kan vi tillgängliggöra lokalpolitiken i Helsingborg?"

NYTTOR OCH EFFEKTER

Dokumentation kring nyttor och effekter finns ej tillgängligt

Initiativ: Medborgardialog Borås

Upphovsmakare: Borås kommun

Invånarantal: 115 000

SITUATION OCH SYFTE

- Bakgrunden till att arbeta med medborgardialog är ett minskat intresse från medborgare att arbeta politiskt medan intresset för samhällsfrågor fortfarande är stort. Borås Stad tycker det är viktigt att utveckla medborgardialogen
- Syftet med en systematisk och strukturerad medborgardialog är att förtroendevalda ska få ett bredare underlag för att fatta bra och hållbara beslut

TEMA OCH FOKUSOMRÅDEN

- De förtroendevalda i nämnden respektive styrelsen ansvarar för att ta initiativ till medborgardialogen - därmed också val av ämne. Medborgardialogen kan gälla en specifik fråga, eller kan vara flera alternativa förslag som de förtroendevalda vill ha synpunkter på. Det finns fyra teman som dialoger kan föras inom:
 - Demokrati, mänskliga rättigheter, rättssäkerhet och offentlighet

ORGANISATION OCH STYRNING

- Kommunfullmäktige har en beredningsgrupp för medborgarinflytande (dialog). Beredningen innehåller en ledamot från varje parti (8st) i Fullmäktige och leds av fullmäktiges presidium
- I möten med medborgare medverkar tjänstemän och politiker i dialogen, ger presentationer och lyssnar

DELTAGANDE MEDBORGARE

- En enskild dialog kan rikta sig till en eller flera utvalda grupper som berörs i frågan. Den kan också rikta sig till alla medborgare
- Vid dialogen ska alla samhällsgrupper ha möjlighet att delta på lika villkor

PROCESSER OCH METODIK

Borås använder en handbok för medborgardialog (SKR), där en rad olika processer/metoder används: Enkäter, fokusgrupper, geopanel (frågor om "var"), medborgarpanel (i funktion under en längre tid), dialogcafé, öppet rådmöte, medborgarbudget, m.m.

Viktigt är också att gedigen dokumentation förs, att deltagare och övriga medborgare återkopplas och att man utvärderar arbetet kontinuerligt

Dialogformer	Kännetecken	Medborgarna får	Exempel på metoder
--------------	-------------	-----------------	--------------------

Information	Envägs-kommunikation Frågor och svar	Veta	Tidning Webb Stormöte
Konsultation	Inhämta synpunkter	Tydka	Enkät Fokusgrupp Områdesvandring
Inflytande	Utbyte av tankar Ofta flera tillfällen	Resonera	Dialogcafé Rådelag Områdesmöte
Medbeslutande	Gemensamt beslutsfattande	Bestämma	Medborgarbudget

NYTTOR OCH EFFEKTER

Flertalet dialoger om olika frågor har genomförts och sedan tagits vidare för beslut och implementation:

- "Aktivitetsplats Fristad"
- "Dialog om Stadsdelsvärdar på Norrby"
- "Framtidens boende för dig med funktionsnedsättning eller psykisk ohälsa"
- "Säker och trygg som senior i Borås"
- "Tyck till om Tittut"

Det pågår också flera andra dialoger för stunden i kommunen

SITUATION OCH SYFTE

- Som ett led i utvecklingen av en ny översiktsplan ville Åbo stad engagera sina medborgare i planeringen. Detta eftersom valstatistik och opinionsundersökningar från olika länder visar negativa trender för valdeltagande och politiskt förtroende, och att demokratisk politik har blivit mer polariserad och splittrad

TEMA OCH FOKUSOMRÅDEN

- Huvudsakligt fokusområde har varit *hur får man en representativ grupp av hela befolkningen till panelen?*
- Här har man bland annat jobbat med trafikfrågan på ett längre perspektiv. Andra ämnen kommer behandlas längre fram
- Förtroendevalda väljer ämne till panelen där man ser ett behov av att få medborgarnas inspel tydligare

ORGANISATION OCH STYRNING

- Utbildade moderatorer faciliterade diskussionen i varje grupp, och en teknisk moderator hjälpte till med eventuella problem med online systemet.
- 21 fullmäktigeledamöter från sex partier deltog i dialogen tillsammans med medborgarna

DELTAGANDE MEDBORGARE

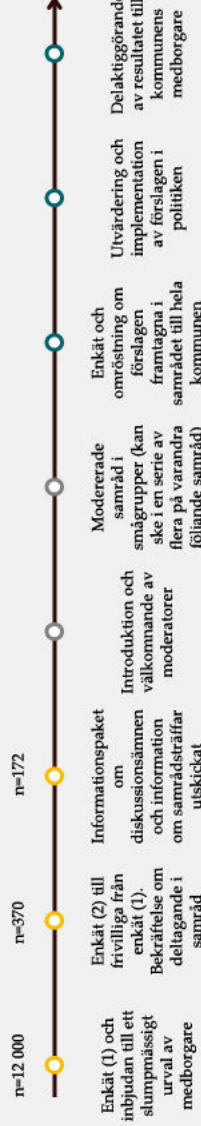
- Allmänna medborgare i kommunen väljs ut till dialogen baserat på statistiskt urval
- Alla medborgare i åldern 15-79 som är bosatta i Åbo har lika stor chans att få en inbjudan till diskussionen. Alla som har mottagit inbjudan kan anmäla sig som frivilliga att delta i medborgarpanelen. Av dessa väljs slutligen 172 deltagare slumpmässigt men med beaktande av ålder, kön, och stadsdel till medborgarpanelen
- Deltagande medborgare belönades med €50 för sitt deltagande

PROCESSER OCH METODIK

FÖRE DIALOG

UNDER DIALOG

EFTER DIALOG

NYTTOR OCH EFFEKTER

- Nyttan från dialogen var flertalet konkreta förslag till lösningar och koncept rörande frågan om framtidens trafik för kommunen
- Genom projektet har man fått insikten att svåra lokala frågor är relativt lika mellan olika städer, och att det verkligen är insiktsfullt att bedriva medborgardialoger. Man har gjort ett medborgarkontrakt där Åbo lovar att fortsätta bedriva paneler kring viktiga frågor eftersom det var väldigt uppskattat från både medborgare och politikernas perspektiv

Initiativ: Citizen placemaking

Upphovsmakare: Luxembourg kommun,
Luxembourg

Invånarantal: 133 000

SITUATION OCH SYFTE

- Luxemburg är en mycket internationell stad, där en hög grad av invånarna härstammar från andra länder (ca. 70%). Man ser därför ett extra behov av att jobba proaktivt med medborgardialog

TEMA OCH FOKUSOMRÅDEN

- Temat för genomförda dialoger har främst handlat om stadens framtida offentliga miljöer
- Under ett uppstartsmöte får medborgarna komma med förslag/behov kring mer konkreta ämnen

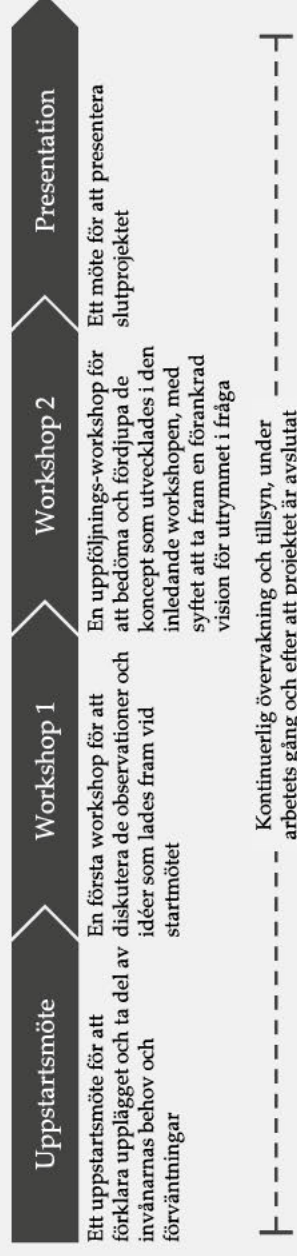
ORGANISATION OCH STYRNING

- Staden Luxemburg genomför (genom sin avdelning för offentliga utrymmen, festivaler och marknader) offentliga samråd före, eller möjligen under och efter ombyggnadsarbeten
- Information om roller, styrning etc. finns ej tillgänglig

DELTAGANDE MEDBORGARE

- Alla medborgare i kommunen är välkomna att delta
- Utöver detta finns ingen information att tillgå

PROCESSER OCH METODIK

NYTTOR OCH EFFEKTER

- Flertalet dialoger och därmed också projekt har genomförts vilket lett till utrustning/skapande av nya miljöer
- Medborgare och politiker har också upplevt processen som positiv genom ökat engagemang från medborgare och bra inspel och idéer på lösningar för stadens offentliga miljöer

Initiativ: Youth engagement

Upphovsmakare: Luxembourg kommun,
Luxembourg

Invånarantal: 133 000

SITUATION OCH SYFTE

- Luxemburg har regelbundet anordnat ungdomsforum sedan 2003 för att involvera ungdomar i att utforma program och initiativ riktade till dem

TEMA OCH FOKUSOMRÅDEN

Diskussionerna har fokuserats kring tre teman:

- Min stad, mitt kvarter – trafik och utomhusmiljöer
- Vad jag vill ha – behov av ny infrastruktur
- Min framtid i staden – träning, arbete, bostad

ORGANISATION OCH STYRNING

Under dialogen deltog teamet som ansvarade för presentationer och organiseringen av dialogen samt förtroendevalda representanter från kommunen

DELTAGANDE MEDBORGARE

- Öppna forum för ungdomar 12-26 år. Ingen mandattid, ersättning eller dyl. förekommer
- Under upplagan 2014/2015 anordnades ett "megaforum" där ett 35-tal ungdomar deltog. För att samla så många unga som möjligt att delta i mega-forumet har nästan 5 000 inbjudningar skickats till invånare mellan 12 och 18 år.

PROCESSER OCH METODIK

Ungdomsträffar

1

Kommunen arrangerar träffar för ungdomar där man diskuterar önskemål, behov, förslag etc. bland ungdomarna

Analys

2

Förslagen som genereras sammanställs och analyseras av kommunen

Presentation

3

Resultaten, analyserna och förslagen presenteras sedan av en grupp unga för kommunfullmäktige, även inkluderat ett konkret genomförande av de insatser och projekt som tagits fram.

NYTTOR OCH EFFEKTER

Det noterades att ett "ungdomsforum" är ett utmärkt verktyg för att uppmuntra till diskussioner mellan unga och de politiska myndigheterna och att initiativet bör upprepas regelbundet i kommunen

SITUATION OCH SYFTE

- Den 25 februari 2019 röstade alla partier i Ostbelgiens parlament för att inrätta ett medborgarråd och en medborgarförsamling. Dess huvudsakliga mål är att ge medborgarna inte bara en permanent röst i beslutsprocessen utan också ett systematiskt övervakningssystem för att säkerställa att medborgare blir hörda

TEMA OCH FOKUSOMRÅDEN

- Ingen information om temaområden finns tillgänglig

ORGANISATION OCH STYRNING

Modellen består av ett fortlöpande medborgarråd samt medborgarpaneler som initieras vid behov

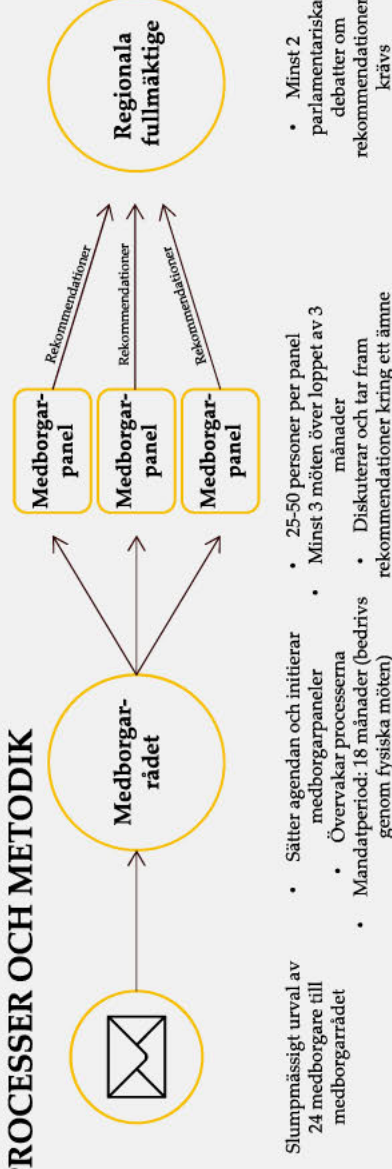
- Medborgarrådet (en permanent institution)

- Deras två huvudsakliga uppgifter: sätta dagordningen och förbereda medborgarpaneler
- Medborgarrådet (Bürgerat på tyska) består av 24 personer som tar tjänsten i 18 månader

DELTAGANDE MEDBORGARE

- Urvalet till medborgarrådet och medborgarpanelerna sker slumpmässigt med kriterier som säkerställer spridning över olika åldrar, kön, utbildningsnivå och geografi
- Medborgare som fyllt 16 har möjlighet att delta
- Deltagare ersätts med kostnadstäckning och traktamente för sitt engagemang

PROCESSER OCH METODIK

NYTTOR OCH EFFEKTER

Resultaten av dessa församlingar är inte juridiskt bindande utan endast rekommendationer. Den belgiska konstitutionen ger all makt till parlamentet, vilket innebär att om inte konstitutionen ändras och anpassas för att säkerställa en mer medborgarledd deliberativ demokrati, kan endast icke-bindande rekommendationer utfärdas.

Initiativ: The citizens' assembly
 Upphovsmakare: Högst styrande politiska organ i Irland
 Invånarantal: Ca. 5 miljoner

SITUATION OCH SYFTE

- Under det senaste decenniet har medborgarförsamlingar blivit en viktig del av den irländska demokratiska processen och spelat en meningsfull roll för att driva en bredare offentlig debatt om viktiga frågor

TEMA OCH FOKUSOMRÅDEN

- Flertalet Medborgardialoger/församlingar har drivits, initierade av irländska regeringen:
- 2023 - medborgarförsamling om droganvändning
 - 2022 medborgarförsamling om förlust av biologisk mångfald
 - 2022 Dublins medborgarförsamling
 - 2020 - 2021 medborgarförsamling om jämställdhet
 - 2016 - 2018 medborgarförsamling
 - 2013 - 2014 konstitutionskonvention

ORGANISATION OCH STYRNING

The citizens' assembly nämns som en av de mer framstående formerna av medborgardialog av flera källor. Trots att detta initiativ är nationellt kan det finnas delar av strukturen som kan vara intressanta att dra lärdomar från

Utöver att man använt s.k. "polling companies" för rekryteringen av medborgare så framgår inte hur organisationen fungerar eller styrs

DELTAGANDE MEDBORGARE

- 20 000 hushåll runt om i landet får en inbjudan att nominera en vuxen från hushållet för medlemskap i församlingen. Varje län fick ett antal inbjudningar i proportion till dess totala befolkning. Utifrån dessa väljs en statistiskt representativ grupp om 99 personer till församlingen
- Deltagare fick kostnadsstäckning för utgifter, men ingen övrig ersättning för sitt deltagande

PROCESSER OCH METODIK

Tema och fokusområden

Temat som församlingen ska avhandla definieras tydligt:

The Assembly considered, inter alia:

- the international, European, national, regional and local dimensions to the biodiversity emergency;
- the threats presented by biodiversity loss and the opportunities to reverse this loss;
-

Läs mer:

<https://citizensassembly.ie/citizens-assembly-on-biodiversity-loss/terms-of-reference/>

Uppgift och struktur

Församlingens uppgift och struktur specificeras tydligt:

The Assembly shall:

- commence and run in parallel with the Dublin Citizens' Assembly;
- hold its inaugural meeting in April 2022;
- adopt a work programme designed to allow for the completion of consideration of the topics within an eight-month period
-

NYTTOR OCH EFFEKTER

Diskussionerna i församlingen kulminerar i en rad rekommendationer för regeringen och parlamentet att överväga. Parlamentet är ålagda uppgiften att besvara rapporten och dess rekommendationer publikt. Övriga uppgifter om faktiska effekter är knapphändiga, förutom vissa uttalanden:

"There is no arguing with the fact that the last Citizens' Assembly and the Constitutional Convention that preceded it were a great success."

Initiativ: Kingston citizens' assembly on air quality
 Upphovsmakare: Royal Borough of Kingston, Storbritannien
 Invånarantal: 175 000

SITUATION OCH SYFTE

Luftföroreningar i Storbritannien orsakar 28 000 - 36 000 förtida dödsfall varje år. Föroreningar påverkar särskilt de mest utsatta i samhället. Ca. 4 000 människor i Kingston bor i områden med för höga nivåer av kvävedioxid (NO₂). Dessutom ligger tre skolor i områden med olagligt höga halter av NO₂. Av denna anledning sökte man sig till medborgarna för att få inspel kring hur situationen kan förbättras

TEMA OCH FOKUSOMRÅDEN

Förtroendevalda väljer ämne till panelen där man ser ett behov av att få medborgarnas inspel tydligare.

ORGANISATION OCH STYRNING

- The Involve Foundation - väljörhetsorganisation för medborgarinvolvering ledde processen för dialogen
- Medborgarförsamlingen övervakades av en oberoende rådgivande grupp (4 experter), som fick i uppdrag att övervaka dialogen för att säkerställa att information och material till medborgarförsamlingen var korrekta och opartiska

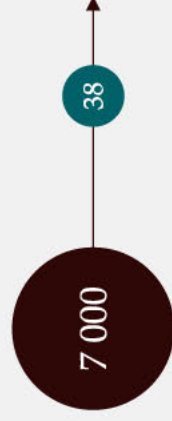
DELTAGANDE MEDBORGARE

- 38 slumpmässigt utvalda medborgare baserat på kön, ålder, etnicitet, geografi och socioekonomisk tillhörighet i ålderna 17-79 år från Royal Borough of Kingston fick företrädare kommunens befolkning i dialogen
- Deltagarna fick 300 £ som tack. De fick också betalt för eventuella resekostnader

PROCESSER OCH METODIK

Inbjudningar till hushåll i kommunen

Deltagare i dialogen

Dialogprocessen

Dag 1 - Förstå problemet
 1. Om luftkvalitet och situationen i Kingston
 2. Om effekterna av dålig luftkvalitet
 3. Diskutera vilka effekter som behöver prioriteras högst

Dag 2 - Potentiella lösningar
 1. Vad är redan på gång i Kingston?
 2. Förstå de olika typerna av lösningar för dålig luftkvalitet
 3. Fundera på de lösningar som skulle kunna tillämpas i Kingston

Dag 3 - Testa idéer
 1. Lyssna på idéer från samhället
 2. Konkretisera teman för panelens rekommendationer

Dag 4 - Utveckla handlingsplanen
 1. Ta fram rekommendationer för hur man kollektivt kan förbättra luftkvaliteten
 2. Kom överens om rekommendationerna till rapporten

NYTTOR OCH EFFEKTER

Utfallet från dialogen blev ett antal rekommendationer som presenterades för fullmäktige. Medborgarförsamlingen enades om fem teman för rekommendationerna:

1. Skolor
2. Planering och reglering
3. Kollektiv och aktiv transport
4. Folkbildning och beteendeförändring
5. Hållbara fordon

Deltagarna rankade nöjdheten med hela upplevelsen kring medborgardialog till ca. 5,5/6

Initiativ: Toronto Planning Review Panel
 Upphovsmakare: City of Toronto, Kanada
 Invånarantal: ca. 2,9 miljoner

SITUATION OCH SYFTE

- Toronto Planning Review Panel (TPRP) skapades så att en representativ grupp Torontobor kunde hjälpa Stadsplaneringsavdelningen för förändring i Toronto. Panelen är ett nytt sätt för invånarna att bli engagerade i stadsplaneringsprocesser; den kompletterar, men ersätter inte, andra metoder för offentligt samråd.

TEMA OCH FOKUSOMRÅDEN

- Ämnen väljs av förtroendevalda i kommunen. Exempel på ämnen som hittills har behandlats av panelen:
- Riktlinjer/policy för byggnation av radhus och låghuslägenheter
 - huvudplanen för parker och rekreationsanläggningar
 - Planering för barn i nya vertikala samhällen

ORGANISATION OCH STYRNING

Staden finansierar Toronto Planning Review Panel. Staden har anlitat MASS LBP, ett medborgarengagerande företag i Toronto, för att organisera och genomföra TPRP-möten. MASS LBP är ett privat företag dedikerat till att förbättra demokratin och den demokratiska processen genom ett meningsfullt medborgarengagemang.

DELTAGANDE MEDBORGARE

- Urval och deltagande sker enligt följande
- 12 000 förfrågningar skickades ut till hushåll (1 av 87 hushåll), informerade invånare om panelen och bad om deras deltagande
 - 500 medborgare ansökte, varav 28 valdes ut till panelen för att matcha stadsbornas demografiska profil och ungefär matcha andelen husägare och hyresgäster
 - Medlemmarnas deltagande sträcker sig över 2 år och man förväntas delta på 16 möten (+ eventuella förberedelser)

PROCESSER OCH METODIK

Totalt 16 möten har hållits över mandatperioden på två år

- Panelen får börja med att lära sig om processen från oberoende experter och personal från stadsplaneringen
- Stadsplaneringen efterfrågar sedan input från panelen om frågor, exempelvis *tätheten och karaktären hos olika stadsdelar, vikten av historiska byggnader och offentlig konst, och platsen för nya samhällsfunktioner som parker, bibliotek och samhällscentra*. Medlemmar granskar inte individuella utvecklingsprojekt.
- Beredningen av respektive fråga kan ske på olika sätt, men oftast enligt följande
 - Medlemmarna får börja med att ta del av presentationer från olika experter inom området
 - Sedan följer diskussioner för framtagande av rekommendationer i mindre grupper (6-8 personer) med en moderator i varje grupp
 - Slutligen presenterar respektive grupp för resten av panelen
- Resultatet från diskussionerna sammanställs i en rapport som sedan presenteras för fullmäktige och på panelens hemsida för resterande medborgare

NYTTOR OCH EFFEKTER

Panelen är ett inflytelserik organ och en viktig källa till input som hjälper planavdelningen med effektiva råd till kommunfullmäktige. Panelens perspektiv, insikter och prioriteringar sammanställs i rapporter till rådet och publiceras på stadens webbplats. Under loppet av sin tvååriga mandatperiod hittills har paneldeltagarna lämnat input till planeringsavdelningen med avseende på flertalet specifika initiativ och beslut.

SITUATION OCH SYFTE

En tidigare chef på regionen var övertygad om att medborgardialog var avgörande för att utveckla en kollektiv vilja att implementera åtgärder gällande hållbarhet. Dock fann han också att kostnaderna för många av dessa processer var ganska höga för hans region (landsbygdsregion med relativt små finansiella medel), så han letade ständigt efter nya möjligheter att effektivisera processerna

TEMA OCH FOKUSOMRÅDEN

Delstatsparlamentet eller en kommun kan sammankalla ett medborgarråd kring ett specifikt ämne. Dessutom finns det ett direktiv som säger att ett medborgarråd måste sammankallas av delstatsregeringen på begäran av varje individ eller grupp som har samlat in 1000 eller fler underskrifter från berättigade medborgare. Man tar också löpande emot förslag kring framtida dialoger från medborgare

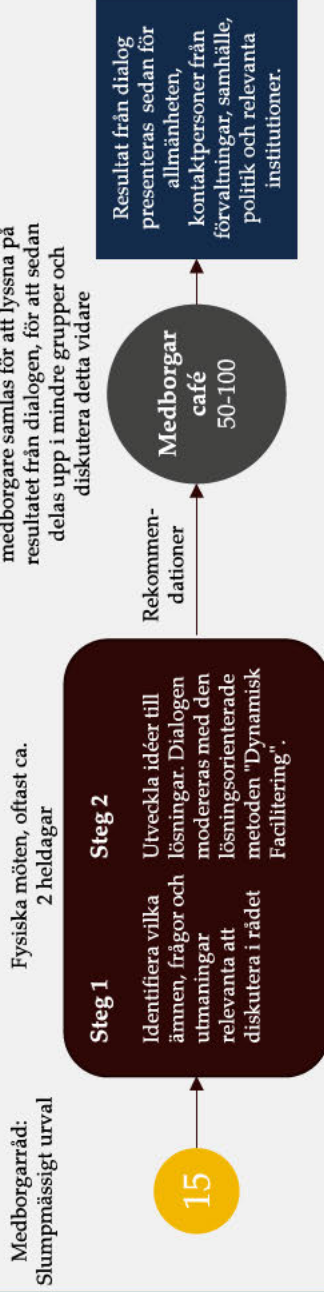
ORGANISATION OCH STYRNING

Svarsgrupp: ett team med yrkesverkssamma på regionen som är involverade i frågan som diskuteras på institutionell nivå skapas för att granska medborgarrådets resultat och övervaka deras genomförande. I detta team ingår vanligtvis också en eller flera medborgare från Medborgarcafét.

DELTAGANDE MEDBORGARE

- Medborgare i en stad eller region väljs ut slumpmässigt från folkbokföringen baserat på kriterier som ålder, kön och bostadsort. På grund av det slumpmässiga urvalet är deltagarna personer med alldaglig kunskap. I synnerhet representerar de inte intressegrupper, utan deras personliga åsikt.

PROCESSER OCH METODIK

NYTTOR OCH EFFEKTER

I ett möte i "resonansgruppen" (strategigruppen bestående av representanter från politik, förvaltning etc.) kontrolleras medborgarrådets förslag för konkret genomförande och ytterligare åtgärder vidtas. Medborgarrådsdeltagarna får sedan skriftlig feedback på hur resultaten kommer att användas.

Eftersom det inte finns någon separat inlämningsfas kräver denna form av dialog färre resurser och förberedelser. Regionens upplevelse är att denna metod är väl lämpad att använda som ett sätt att med jämna mellanrum ge medborgarna en möjlighet att ge input till viktiga frågor.

BILAGA 4: SYNPUNKTER FRÅN PENSIONÄRSRÅDET

Översyn av de kommunala rådens arbetsordning

Kommunala pensionärsrådet, KPR, har tagit del av den översyn av de kommunala rådens arbetsordning samt de förändringsförslag som presenterats av Nordic Strategy Partners. Seniorföreningarna i KPR framför följande synpunkter på framtagna förändringsförslag.

Vi delar konsulternas beskrivning av problembilden och i huvudsak även de lösningsförslag som presenteras.

Dialogprocessen behöver förbättras. Det mesta som initieras från kommunens sida är information från olika enheter. Vi uppskattar ambitionen att ge oss mycket information, men effekten blir ofta att det saknas utrymme för fördjupning och diskussion. Informationen är oftast i form av en Powerpointpresentation och tjänstepersonerna är inte förberedda på dialog. Verksamheterna behöver bli bättre på att väcka frågor till KPR och ta in synpunkter från rådet. Vår uppfattning är att politiker, verksamheter och tjänstepersoner generellt har för lite kunskap om rådets funktion och vad de kan använda rådet till. De behöver sannolikt utbildas/informeras om att rådet finns och vikten av att ta in synpunkter från rådet. Det är dock viktigt att KPR representanterna även fortsättningsvis kan initiera frågor till dagordningen.

Dagordningen kan struktureras bättre genom att formulera konkreta frågor till rådet på ett tidigt stadium av en beslutsprocess, vilket främjar dialogprocessen. De frågor som tas upp i rådet bör vara relevanta och formulerade så att de är möjliga att påverka. Frågans svar ska inte vara given i förväg. Handlingar bör i möjligaste mån skickas ut tillsammans med dagordningen. Om det inte är möjligt att i förväg skicka ut Powerpointpresentationer så kan en kort sammanfattning av ärendet bifogas kallelsen. Detta skulle underlätta för rådet att ställa adekvata frågor och ge en bättre dialog. Dagordningen bör skickas ut i god tid, gärna 14 dagar innan rådsmöte. Rådets ställningstaganden ska framgå av minnesanteckningarna, som bör skickas ut relativt snart efter mötet och läggas ut på kommunens hemsida.

KPR bör vara en naturlig remissinstans för de flesta verksamheter i kommunen, då alla samhällsfrågor även berör seniorer. För att medge en rimlig svarstid, är det mycket viktigt att remisser skickas ut i god tid, inte när frågan i princip är klar för beslut. De frågor och remisser som ställs till rådet ska återkopplas efter beslut. Det är viktigt att veta vad som händer i ärendet. Återkoppling har visserligen skett när rådet efterfrågat detta, men det bör kunna ske systematiserat på verksamhetens initiativ.

I utredningen föreslås att rådet får en egen budget vilket vi tycker är bra. Det skulle möjliggöra studiebesök och temadagar utöver de 5 rådsmötena per år.

En gemensam introduktionsdag för rådsrepresentanter i syfte att ge insikt om kommunens verksamhet och beslutsprocesser är ett bra förslag. Vi tycker att även ersättare ska inbjudas till en sådan introduktion. Nyvalda ledamöter i KPR bör ges samma grundutbildning som övriga nya förtroendevalda.

I utredningen föreslås en ersättare för varje förening. Vår uppfattning är att det ska finnas en ersättare för varje ordinarie ledamot i rådet.

KPR har en vecka innan varje rådsmöte ett förmöte/arbetsmöte där dagordningen går igenom och diskuteras samt nya frågor att anmäla till dagordningen initieras. Lokalen bokas av administrerande tjänsteperson. Dessa möten är väldigt bra och bör finnas kvar.

Utredningen föreslår en administrativ resurs på heltid (100 %) eller fyra deltidstjänster (25 %) för administration av råden. Vår uppfattning är att varje råd bör ha en "egen" administrativ resurs på 25 %. Att lägga administrationen av alla fyra råden på samma heltidsresurs kan innebära svårigheter att fördela tiden utifrån rådets olika behov av administration och stöd.

Slutligen tycker vi att det är bra att KPR organisatoriskt är placerad under Kommunstyrelsen, då alla frågor berör seniorer, inte bara äldre frågor. Vi tycker också att det är bra om samtliga tre politiker (ordförande och två vice ordföranden) deltar i rådsmötena, då detta ger ett än bredare perspektiv på olika frågeställningar.

Vi utgår från att vi får möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på det färdiga förslaget till arbetsordning för Kommunala pensionärsrådet innan arbetsordningen slutligen fastställs.

Luleå 2024-08-07

Seniorföreningarna i Kommunala pensionärsrådet, Luleå kommun

BILAGA 5: SYNPUNKTER FRÅN TILLGÄNGLIGHETSRÅDET

Funktionsrätt Luleås inspel med anledning av översynen av kommunala råd i Luleå kommun.

Funktionsrätt Luleå

Funktionsrätt Luleå är ett lokalt samlingsorgan som idag har 18 medlemsföreningar i paraplyet. Vi har som syfte att jobba med sakfrågor som rör respektive medlemsförenings målgrupp inom funktionsrättsfrågor.

Tillsammans med våra medlemsföreningar representerar vi ett par tusen medlemmar i närområdet.

Samverkan - påverkan

För oss är det viktigt att samverka med andra för att öka förståelse och kunskap i våra frågor. Vi vill att alla ska kunna bo och leva i Luleå kommun på lika villkor.

Tillgänglighetsrådet

Även om vårt arbete ligger utanför översynen av rådet, så tror vi att det är viktigt att Luleå kommuns nämnder och förvaltningar, och de som sitter som representanter från kommunen i rådet, får en bättre förståelse för vårt arbete och att vi kan hitta ett lämpligt forum där vi ges möjlighet att presentera organisationen.

Kommunala tillgänglighetsrådet ser vi som en viktig del i vårt påverkansarbete. Genom dialog och samverkan når man långt.

Vi välkomnar översynen av de kommunala råden och hoppas att den ska generera till en förändring som blir bra för alla parter.

Eftersom rådsplatserna är färre än antalet medlemsföreningar är det helt nödvändigt att de som är valda jobbar utifrån ett helhetsperspektiv, och inte enbart sin medlemsförenings sakfrågor.

Initiativ 1: Strukturerade urval av rådsrepresentanter (Sid 1)

- Om det blir konkurrens om platserna, vem ska göra urvalet?
Det föreslås också att urvalet ska göras proportionerligt mot föreningarnas medlemsantal, det tycker inte vi är nödvändigt att reglera i en arbetsordning. De som nomineras från oss jobbar för alla tillgänglighetsfrågor och inte enbart sin egen förenings intressen.
- Ska varje enskild förening själva ansvara för att skicka in sina nomineringar till kommunen?
- Det bör framgå hur rådets platser ska fördelas mellan de intresseföreningar som ska ingå i rådet. Idag har Funktionsrätt Luleå 6 platser. Synskadades Riksförbund Luleå lokalförening är en medlemsförening till oss, men har 2 egna öronmärkta platser utöver Funktionsrätts 6 platser. DHR Luleå 2 öronmärkta platser, de ingår inte under Funktionsrätt Luleå.
- Om en rådsrepresentant bara kan väljas under max två mandatperioder i följd skulle det kunna innebära att vi tappar väl insatta och kunniga personer. Vi kan delvis förstå förslaget, men bra om man kan se över det.

Initiativ 3: Årlig gemensam introduktionsdag (Sid 2)

- Bra att tydliggöra syfte och funktion. Syfte och uppdrag i nuvarande arbetsordning tycker vi sammanfattar rådets funktion bra i stora drag. Det som saknas är att man inte hittat rätt arbetssätt. Det kanske vore bra om nyckelpersoner från respektive nämnd och förvaltning deltar på introduktionsdagarna.

I förslaget till förändringsinitiativ under rubriken Beskrivning av initiativ, kan man läsa att man ska komma överens om spelregler, arbetssätt, åtaganden, roller, ansvar m.m. för respektive råd. Vilken funktion kommer det att fylla mot arbetsordningen? Betyder det att det finns möjlighet att forma mandatperioden efter egna arbetssätt utöver arbetsordningens riktlinjer?

Initiativ 4: Möjliggör förmöte inför sammankomster (Sid 4)

- Hur och av vem tas dagordningens punkter fram till dessa förmöten?

Vårt förslag är att ha beredningsmöten där en dagordning utformas och en prioritering görs av det man ska avhandla. Det står även formulerat att rådsrepresentanter eventuellt skulle besitta ett informationsövertag eller ha bildat en stark opinion genom att beredas förmöten, och att detta i förändringsinitiativet ses som en risk, det känns en smula märkligt.

När dagordningens agenda är formulerad så har alla i rådet lika mycket information att fundera över innan mötet.

Är inte hela syftet med rådet att vi ska samverka och göra det så bra som möjligt vad gäller tillgänglighetsfrågor? Vi förutsätter att de politiker som åtar sig uppdraget har ett intresse för funktionsrättsfrågor och tillgänglighet och agerar som talespersoner för vår målgrupp.

Vidare har vi aldrig upplevt att vi har haft någon form av makt genom våra ställningstaganden i olika frågor.

Viktigt att tänka att vi är ett team, inte två läger.

- Det föreslås också att en huvudsaklig punkt till mötet är att bilda initiala ställningstaganden i frågor. Det är bra, förutsatt att det ställningstagandet har ett värde och att det framgår i arbetsordningen. Exempelvis att rådets ställningstagande ska vägas in i beslut som rör vår målgrupp.

Initiativ 5: En kvalitetssäkrad dialogprocess (Sid 4)

Behöver man styra en agendas punkter enligt förslaget under a, b och c?

Vad menas med att man kunna säkerställa att en beslutsfattare är påverkansbar i den aktuella frågan? Vi tänker att beslutsfattare ska ta ett bra beslut efter att ha inhämtat information eller fått ett inspel i det som ska beslutas om.

Men om initiativet är feltolkat av oss och det istället betyder att det ska komma en frågeställning till rådet om möjlighet till synpunkter och förslag inför ett beslut – då är det helt nödvändigt att det regleras i arbetsordningen och också når ut till alla.

Initiativ 6: Riktlinjer i nämnders beredningsprocesser (sid 6)

En lösning kan vara att utöka rådets ledamöter för att få direktkoppling mot en nämnd.

Under rubriken Varför: Logik för initiativ ser man att risken med initiativet är att hitta rätt balans i ärenden som inkommer till råden på grund av begränsade resurser.

Vi tror inte att det blir ett problem. Förfrågningar till rådet kan prioriteras vid ett beredningsmöte. Utöver det måste tillgänglighetsfrågor rent generellt få ta plats i större utsträckning.

Sammanfattning av förslag att ta ställning till:

- Låt nuvarande arbetsordnings syfte och uppdrag vara vägledande och se över hur rådets funktion ska nå ut till nämnder och förvaltningar.
- Ha beredningsmöten för den dagordningen ska innehålla. Ett par ledamöter från organisationen tillsammans med exempelvis ordförande och vice ordförande deltar. Då blir det direkt koppling åt båda hållen.
- Behåll rådet som en remissinstans.
- Överväg att återinföra en tillgänglighetsgrupp i rådet. Se tidigare mandatperioder hur de jobbade.
- Se över möjligheten att utöka rådet med fler politiker/tjänstepersoner från olika förvaltningar/nämnder så det blir en direkt koppling till dessa. Dessa personer har i uppdrag att ta med sig information om kommande projekt och kan ta tillbaka diskussioner och eventuella ställningstaganden till rätt bord. På så sätt bör arbetsbördan minska för den administrativa stödet. Tidigare mandatperioder hade liknande upplägg.
- I äldre dokument från tidigare mandatperioder ser man ut att ha haft ett bättre system där förfrågningar om olika projekt landat i rådet för inspel. Kanske man kan se över hur arbetssätten var då och hitta bra lösningar den vägen.
- Låt de inventeringar av lokaler/gata o.s.v. som är gjorda (och som kommer göras framöver) få en hög prioritet. Det finns mycket påbörjat jobb som behöver tas tag i.

Välkomna att höra av er om ni har frågor!

Funktionsrätt Luleå

§ 212

Kommunövergripande prioriteringar i löneöversyn 2026

Ärendenr 2025/1890-2.3.1.3

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar med anledning av lönekartläggning 2025 om följande prioriteringar i löneöversyn 2026:

- Bibliotekarie/Bibliotekspedagog.
- Lärare fritidshem/Fritidspedagog.

Sammanfattning av ärendet

Luleå kommun står inför en arbetsmarknad där tillgången på arbetskraft minskar samtidigt som behoven inom välfärden växer. För att möta dessa utmaningar krävs ett långsiktigt, hållbart och strategiskt arbete med kompetensförsörjning – där lön är ett av flera verktyg.

Luleå kommun har ett ansvar för att i lönepolitiken bidra till att hålla i Sveriges lönebildningsmodell och motverka löneglidning. Det innebär att vi behöver ha väl grundade motiv för specifika lönesatsningar.

Det som lyfts till politiskt beslut i detta ärende är lönepolitiska ställningstaganden om fördelning av ekonomiskt utrymme i löneöversyn 2026, dvs. beslut om kommunövergripande prioriteringar. Kommunövergripande prioritering av en yrkesgrupp innebär att arbetsgivaren i löneöversynen avsätter ett större löneutrymme i förhållande till andra grupper. Prioritering innebär ingen garanti på individnivå, lönesättning sker individuellt även i prioriterade yrkesgrupper.

Förslag på kommunövergripande löneprioriteringar grundas på:

- Årlig lönekartläggning enligt Diskrimineringslagen.
- Omvärldsanalys och jämförelser av Luleå kommuns lönelägen med när- och omvärld.
- Förvaltningarnas analys av löneökningsbehov kopplat till utmaningen att rekrytera och behålla medarbetare.
- Yrkanden och synpunkter från fackliga organisationer.

Lönekartläggning

I den årliga lönekartläggningen kartlägger och analyserar Luleå kommun som arbetsgivare löneskillnader mellan kvinnor och män som utför lika eller likvärdigt arbete. Syftet är att se till att kommunens löner är jämställda.

I lönekartläggning 2025 identifierades löneskillnader som inte fullt ut kan förklaras utifrån sakliga skäl när nedanstående arbeten jämförs med icke-kvinnodominerade arbeten som har lika, eller lägre, krav och högre lönenivå. Med anledning av detta bedömer arbetsgivaren behov av prioritering i löneöversyn 2026 för att höja lönenivån för följande grupper:

- Bibliotekarie/Bibliotekspedagog.
- Lärare fritidshem/Fritidspedagog.

I samband med nästa års lönekartläggning följs prioriteringarna upp för att se om löneskillnaderna då kan förklaras eller om behov av fortsatt åtgärd finns.

Verksamhetsnära prioriteringar

Utifrån medskick från förvaltningarna och från de fackliga organisationerna framträder ett tydligt behov av att i större utsträckning möjliggöra verksamhetsnära ställningstaganden och prioriteringar. Mot bakgrund av det och genomförda lönestatistikanalyser föreslås inga kommunövergripande prioriteringar, utöver lönekartläggningens handlingsplan, i löneöversyn 2026. I stället kommer ett större grundutrymme lämnas till förvaltningarna för att göra verksamhetsnära ställningstaganden och prioriteringar.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta med anledning av lönekartläggning 2025 om följande prioriteringar i löneöversyn 2026:

- Bibliotekarie/Bibliotekspedagog.
- Lärare fritidshem/Fritidspedagog.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

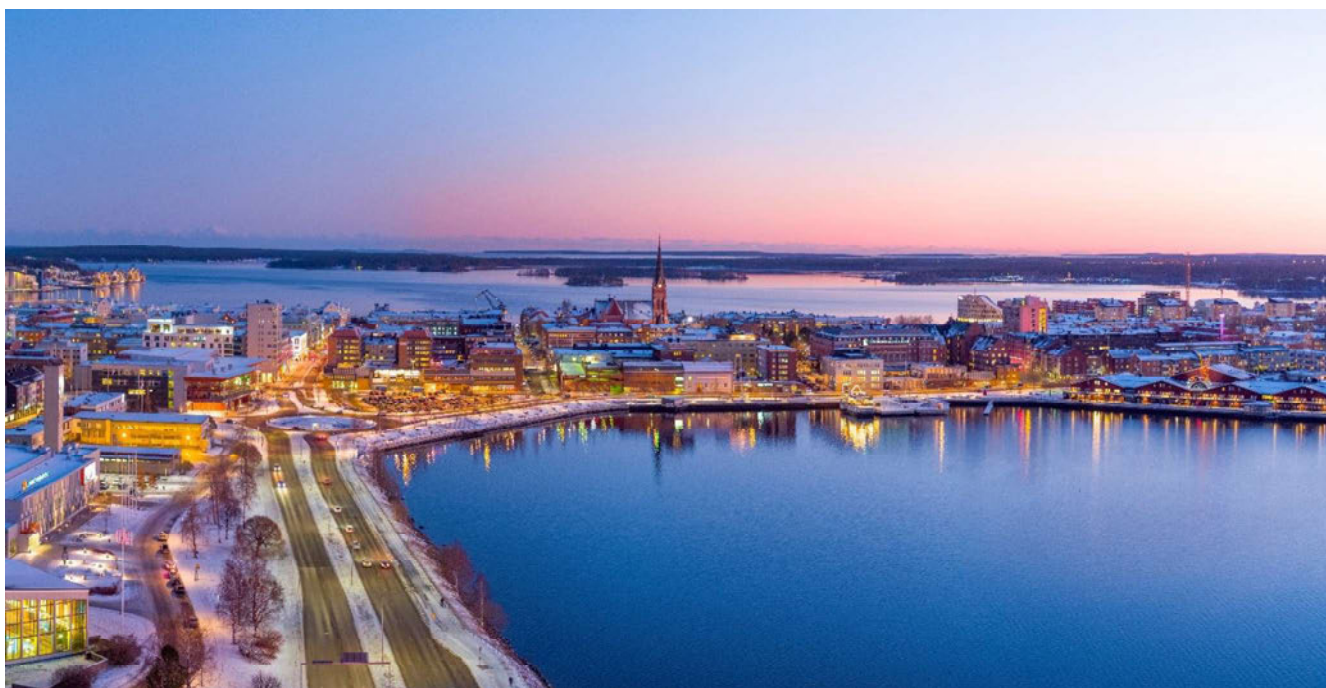
Dialog

Förslag till beslut har förankrats med kommunens förvaltningar. Förvaltningarna har informerats om förslag till prioriteringar med anledning av lönekartläggning 2025, och förslaget kommer att förhandlas med fackliga organisationer vid kommunövergripande partsforum (KÖS) den 18 december inför beslut av kommunstyrelsen i januari 2026.

Beslutsunderlag

- Lönekartläggning 2025 huvudrapport inklusive bilagor, KLF Hid: 2025.12420-12425
- Lönepolitisk handlingsplan 2025, KLF Hid: 2025.623
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande kommunövergripande prioriteringar i löneöversyn 2026, KLF Hid: 2025.12419

Lönekartläggning 2025

Innehållsförteckning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
BILAGOR.....	2
LÖNEKARTLÄGGNING ENLIGT DISKRIMINERINGSLAGEN	3
SYFTE	3
TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	3
ARBETSVÄRDERING	3
UPPFÖLJNING AV FÖREGÅENDE LÖNEKARTLÄGGNING.....	4
GRANSKNING AV STYRANDE DOKUMENT OCH PRAXIS	4
VAD INNEBÄR INDIVIDUELL LÖN?	4
PERSONALPOLICY	5
LÖNEPOLITISK HANDLINGSPLAN	5
ÄR ARBETSGIVARENS RIKTLINJER OCH RUTINER KÖNSNEUTRALA?.....	5
CENTRAL LÖNESÄTTNING	6
UTBILDNING OCH SEMINARIER	6
TILLÄMPNING.....	6
KARTLÄGGNING AV ARBETEN	6
LIKA ARBETE.....	6
LIKVÄRDIGT ARBETE	7
<i>Arbetsvärdering</i>	<i>7</i>
ANALYS AV LÖNESKILLNADER.....	7
SAMMANFATTANDE STATISTIK.....	7
KOMMENTARER TILL ANALYSEN AV LÖNESKILLNADER.....	8
<i>Lönen påverkar möjligheten att behålla och rekrytera medarbetare</i>	<i>9</i>
<i>Kommunals löneavtal och lägstalöner.....</i>	<i>9</i>
<i>Arbetsstidsförkortning för vissa arbeten</i>	<i>9</i>
<i>Inlöst övertid ersättning</i>	<i>9</i>
<i>Friskvårdsbidrag.....</i>	<i>10</i>
SAMMANFATTANDE ANALYS INOM LIKA ARBETEN	10
SAMMANFATTANDE ANALYS MELLAN LIKVÄRDIGA ARBETEN.....	10
HANDLINGSPLAN	11

BILAGOR

Bilaga 1 - Lönepolitisk handlingsplan 2025
Bilaga 2 - Nyckeltal
Bilaga 3 - Lönedata
Bilaga 4 - Analys av lika arbeten
Bilaga 5 - Analys av likvärdiga arbeten
Bilaga 6 - Handlingsplan

Lönekartläggning enligt Diskrimineringslagen

Syfte

Följande dokument med bilagor utgör Luleå kommuns lönekartläggning enligt Diskrimineringslagen. Syftet är att säkerställa jämställda löner genom att kartlägga och analysera löneskillnader mellan kvinnor och män. Om löneskillnader inte kan förklaras med sakliga könsneutrala motiv ska de åtgärdas inom tre år.

Utöver Diskrimineringslagens krav finns fler syften med en lönekartläggning:

- arbetsgivaren får ett strukturerat underlag för framtida lönepolitik.
- lönesättande chefer får tillgång till och ökad kännedom om lönestrukturer.

Tillvägagångssätt

Arbetet med lönekartläggningen har varit indelat i följande fyra steg:

1. *Granskning av styrande dokument och praxis:* Granskning av policys, riktlinjer samt tillämpning av avtal och praxis som reglerar lönesättning och andra anställningsvillkor i kommunen.
2. *Kartläggning av arbeten:* Kartläggning av innehåll och krav i olika arbeten för att skapa en indelning i arbeten som är att betrakta som lika respektive likvärdiga.
3. *Analys av löneskillnader:* Analys av löneskillnader mellan:
 - kvinnor och män som utför arbete som är att betrakta som lika
 - arbeten som är kvinnodominerade och arbeten som inte är kvinnodominerade samt betraktade som likvärdiga
 - arbeten som är kvinnodominerade och arbeten som inte är kvinnodominerade men har högre lön trots lägre krav
4. *Upprättande av handlingsplan:* Upprättande av handlingsplan för jämställda löner utifrån resultatet av lönekartläggningen och analysen. I handlingsplanen fastställs åtgärder som behöver vidtas för att korrigera eventuella osakliga löneskillnader.

Arbetsgivaren ansvarar för genomförande av lönekartläggning. Enligt Diskrimineringslagen ska arbetsgivare och arbetstagare samverka i kartläggningsarbetet. Arbetsgivare och fackliga organisationer har sedan tidigare samverkat om arbetsgången i lönekartläggningen genom information och förhandling enligt Medbestämmandelagen. Arbetsgången bygger på information om den årliga lönekartläggningen och förhandling av handlingsplan med aktiva åtgärder i kommunens övergripande partsforum.

Arbetsvärdering

Luleå kommun har i år implementerat en ny modell för arbetsvärdering som kallas jobbkitektur. Jobbkitekturen är särskild anpassad för kommuner och bygger på att varje roll i organisationen kopplas till en AID-kod (Arbetsidentifikation). Syftet är att förenkla och standardisera arbetet med arbetsvärdering.

Arbetsgivaren höll i oktober 2025 ett informationstillfälle om den nya arbetsvärderingen för alla fackliga organisationer. Alla fackliga organisationer har också erbjudits möjlighet att delta i arbetsgrupp under oktober för att samverka kring den nya arbetsvärderingen. De som valde att delta i arbetsgruppen var Vision, Vårdförbundet, Akavia och DIK. Jobbarkitekturen ersätter Luleå kommuns tidigare arbetsvärdering som använts sedan 2017. Det tidigare arbetsvärderingen har dock funnits med som underlag vid implementeringen av jobbarkitekturen tillsammans med rekryteringsannonser, utbildningsbeskrivningar och dialog med verksamheter vid behov av information om specifika roller/arbeten.

Uppföljning av föregående lönekartläggning

Lönekartläggningen 2024 resulterade i aktiv åtgärd i form av prioritering i löneöversyn 2025 för att höja lönenivån för nedan nämnda grupper. När dessa arbeten jämfördes med icke-kvinnodominerade arbeten som har lika eller lägre krav och högre lönenivå, kunde löneskillnaderna inte fullt ut motiveras utifrån sakliga skäl.

- Bibliotekarie/bibliotekspedagog
- Bistånds-/LSS-handläggare
- Fritidspedagog/lärare fritidshem
- Förskollärare
- Socialsekreterare
- Vårdbiträde

Analys av löneläget för ovanstående grupper finns att läsa om i bilaga 4 och bilaga 5.

Granskning av styrande dokument och praxis

Enligt Diskrimineringslagen ska arbetsgivarens bestämmelser och praxis som styr och påverkar löner analyseras ur ett könsperspektiv. Nedan följer en analys av Luleå kommuns policy och rutiner för lönesättning.

Vad innebär individuell lön?

I enlighet med gällande löneavtal ska lönen vara individuell och differentierad. Syftet med individuell lönesättning är att skapa en process där medarbetarens resultat och löneutveckling knyts samman, så att ett positivt samband mellan resultat, lön och motivation uppnås. Lönespridning inom och mellan yrkesgrupper är naturligt och önskvärt enligt löneavtalen.

Lönens storlek påverkas av tre faktorer: arbetets krav, medarbetarens kompetens/prestation och marknad. Arbetets krav handlar framförallt om vilken kompetens som krävs för arbetet och vilket ansvar arbetet innebär. Medarbetarens kompetens bedöms i samband med anställning. Kompetens och prestation påverkar därefter den individuella löneutvecklingen i den årliga löneöversynen. Marknadskrafter (tillgång och efterfrågan) påverkar yrkesgruppers löner i olika utsträckning och varierar över tid.

Personalpolicy

Luleå kommuns personalpolicy beskriver den övergripande synen på lönebildning och syftar till en enhetlig och tydlig lönepolitik. HR-kontoret har det övergripande ansvaret för lönepolitiken. Ur Luleå kommuns personalpolicy 2023-2027:

Genom vår lönebildning bidrar vi till att chefer och medarbetare tillsammans tar ett aktivt ansvar för att utveckla verksamheten och sätta invånaren i fokus. Tydliga lönekriterier och individuell lön stimulerar medarbetare att bidra till verksamhetens uppdrag och mål. Vår lönebildning bygger på likabehandling vilket motverkar alla former av lönediskriminering och osakliga löneskillnader. Motiveringen till den egna lönen ska alltid vara känd för medarbetaren likaväl som vad hen kan göra för att påverka sin lön. Vi erbjuder konkurrenskraftiga löner och förmåner för att behålla och rekrytera medarbetare med rätt kompetens. Som en arbetsgivare undviker vi lönemässig konkurrens inom kommunen och bidrar till vår gemensamma kompetensförsörjning.

Lönepolitisk handlingsplan

Luleå kommun beslutar årligen, eller vartannat år, om en lönepolitisk handlingsplan. Handlingsplanen innehåller fokusområden och lönepolitiska ställningstaganden. Under 2025 låg särskilt fokus på förankring av Luleå kommuns nya lönekriterier, fortsatt utveckling av processen för lönesättning vid nyanställning samt förberedelse för EU:s lönetransparensdirektiv.

Vad gäller lönepolitiska ställningstaganden om prioriteringar i löneöversyn så beslutade Luleå kommun att under 2025, utöver dåvarande handlingsplan i lönekartläggningen, möjliggöra ett större grundutrymme till förvaltningarna för att göra verksamhetsnära ställningstaganden och prioriteringar.

Är arbetsgivarens riktlinjer och rutiner könsneutrala?

I Luleå kommun ska alla medarbetare ha årliga medarbetar-, löne- och löneomeddelarsamtal med sin chef. Lönekriterierna ska kopplas till verksamhetens uppdrag och mål. De behöver därför konkretiseras årligen på arbetsplatsträff eller liknande där alla kan vara delaktiga. Målet är att alla medarbetare ska uppleva en röd tråd mellan verksamhetens mål, det egna uppdraget, lönekriterier, prestation och lön. För att nå målet krävs en nära dialog mellan chef och medarbetare om förväntningar, resultat och utvecklingsområden. Även föräldralediga, sjukskrivna och medarbetare nära pension ska lönesättas individuellt. Ledigheten/frånvaron i sig ska inte påverka lönen. Principerna ovan tydliggörs i skriftliga anvisningar i samband med löneöversyn. Rutiner och stödmaterial finns på Intranätet.

I samband med löneöversyn 2025 infördes nya lönekriterier i Luleå kommun:

- Utför arbetsuppgifter med hög kvalitet.
- Samarbetar väl med andra för att nå verksamhetens mål.
- Anpassar arbetssätt efter situation med verksamhetens bästa i fokus.
- Delar med sig av kompetens och erfarenheter till andra.
- Tar självständigt ansvar för att nå resultat i det egna uppdraget.

De kommungemensamma lönekriterierna och arbetet med att konkretisera dessa utifrån det arbetsplatsnära uppdraget, bidrar till att lönesättningen grundas på sakliga motiv och samma principer för alla.

Central lönesättning

Luleå kommun har under många år tillämpat central lönesättning vid nyanställning, vilket inneburit att rekryterande chef fått ett lönebeslut via HR-kontoret som ram för lönesättning av ny medarbetare. En ny lönesättningsrutin har införts i oktober 2025. Förändringen innebär att lönespann per benämning årligen beslutas av HR-kontoret och tillgängliggörs för chef på ett enklare sätt. Anställande chef kan med stöd av HR på förvaltning, göra lönesättningar utifrån fastställda lönespann istället för att invänta lönebeslut på individnivå från HR-kontoret. HR-kontoret omhändertar rådgivning till HR på förvaltning inom hela lönebildningsområdet.

Den nya rutinen innebär en förflyttning av lönesättningsprocessen närmare verksamheten och förväntas innebära kortare ledtider vid rekrytering. Principer som bidrar till likabehandling och jämställda löner kvarstår i den nya lönesättningsprocessen. Även principen om bibehållen lön vid byte till lika eller likvärdigt arbete inom kommunen kvarstår. På så sätt undviks att verksamheter konkurrerar lönemässigt med varandra.

Utbildning och seminarier

Alla chefer i Luleå kommun erbjuds möjlighet att gå utbildningen *Chefens roll i lönebildning* som HR-kontoret håller i två gånger per år. HR-kontoret styr och samordnar löneöversyner via ett löneöversynsnätverk där HR-representanter från samtliga förvaltningar deltar. Förvaltningarna håller i information och olika former av seminarier för chefer, ibland i samarbete med HR-kontoret, i fördjupande syfte.

Tillämpning

I analysen gällande tillämpning av avtal och styrande dokument kan konstateras att individuell och differentierad lönesättning är väl inarbetad i Luleå kommun.

En uppföljning av utfall för kvinnor och män i löneöversyn 2025 ger en fingervisning om tillämpning av lönekriterier och individuell lönesättning ur ett jämställdhetsperspektiv. Skillnaden i löneutfall mellan kvinnor och män är marginell.

Kartläggning av arbeten

Lika arbete

Luleå kommuns olika roller och befattningar har till att börja med delats in i lika arbeten för att skapa grupper av arbeten med liknande arbetsuppgifter och innehåll.

Likvärdigt arbete

En systematisk värdering av krav i arbeten har genomförts för att bedöma deras förhållande till varandra och vilka som kan anses vara likvärdiga.

Arbetsvärdering

Jobbarkitekturen utgår från HAC-modellen som utvecklats av Arbetslivsinstitutet, men bygger också på ca 180 kommuners arbetsvärdering av olika arbeten över tid. Enligt Diskrimineringslagen ska bedömning ske utifrån vilka krav arbetet ställer på *kunskaper och färdigheter, ansvar och arbetsförhållanden*. Kraven har värderats utifrån en faktorplan med 10 olika faktorer. Faktorerna ska viktas i relation till varandra så att det framgår hur mycket varje faktor påverkar resultatet. Faktorplanen och viktningen ser ut så här:

<u>Faktor</u>	<u>Viktning</u>
Utbildning	14%
Erfarenhet	14%
Kognitiva färdigheter	16%
Sociala färdigheter	10%
Påverkan	18%
Ledarskap	10%
Ansvar för människor	5%
Ansvar för resurser	5%
Fysiska förhållanden	4%
Psykiska förhållanden	4%

I jobbarkitekturen har en värdering av samtliga 10 faktorer gjorts för varje arbete. Utifrån det resultatet sker sen en indelning i 16 olika nivåer. Arbeten som finns inom samma nivå betraktas som likvärdiga.

Analys av löneskillnader

Sammanfattande statistik

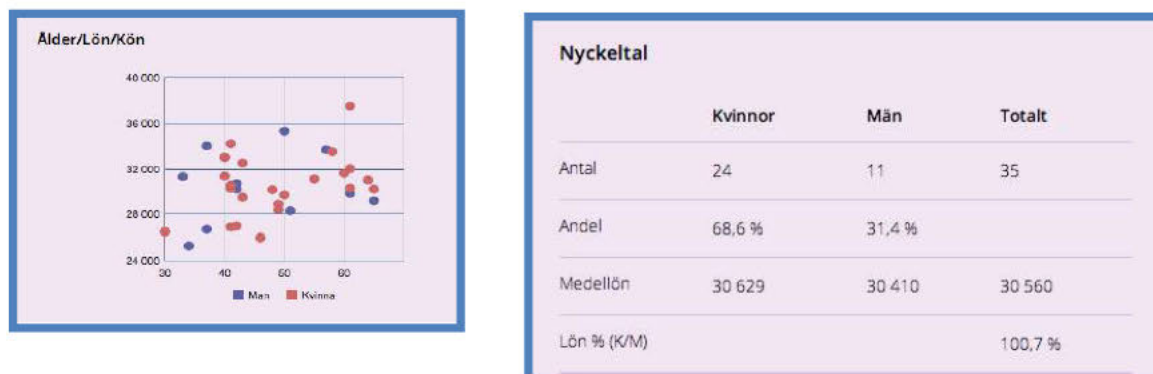
Analysens utgångspunkt är att utreda om det finns skillnader i lön mellan kvinnor och män i lika och likvärdiga arbeten som inte går att förklara med könsneutrala faktorer. Vid analys av hela organisationen kan konstateras att det ojusterade lönegapet är -3,0% (medellön). Ojusterat lönegap är skillnaden mellan mäns och kvinnors löner uttryckt i procent av männens lön. När ett lönegap är negativt så tjänar kvinnor mer än män. År 2021 skedde ett trendbrott som innebar att kvinnor inte längre tjänar mindre än män. Inom organisationen finns det fler grupper där kvinnor tjänar mer än män, än vad det finns grupper där män tjänar mer än kvinnor. En bidragande orsak kan vara åldersstrukturen, medelåldern är 46 år för kvinnor och 44 år för män. En annan förklaring kan vara att de prioriterade yrkesgrupperna i löneöversynen de senaste åren är starkt kvinnodominerade. Fokus i lönekartläggningens analys är att säkerställa att kvinnor och män inte behandlas olika lönemässigt i lika och likvärdiga arbeten.

Tabellen nedan presenterar nyckeltal för Luleå Kommun 2025

	Antal	Andel (%)
Antal medarbetare	6478 ¹	
Varav kvinnor	4898	75,6%
Varav män	1580	24,4%
Ojusterat lönegap (medellön)		-3,0%
Lika arbete		
Antal grupper om lika arbete	134	
Könsblandade grupper med både kvinnor och män	110	82,1%
Grupper där män tjänar mer än kvinnor (medellön)	46	34,3%
Grupper där kvinnor tjänar mer än män (medellön)	64	47,8%
Antal analyser med förslag till åtgärd i handlingsplan	0	
Likvärdigt arbete		
Antal kvinndominerade arbeten (kv > 60%)	75	56,0%
Antal analyser med förslag till åtgärd i handlingsplan	2	

Olika nyckeltal för lönespridning och plotterdiagram som tydliggör skillnaden i lönesättning mellan medarbetarna utifrån parametrarna kön, lön och ålder har använts i analysen. Dessa nyckeltal och diagram skapar bilder av nuläget som sedan analyserats djupare för att ge förklaringar till löneskillnader.

Exempel på diagram och redovisning av nyckeltal som använts i analysen:

Fullständig statistik i form av nyckeltal och lönedata återfinns i bilaga 2 och 3.

Kommentarer till analysen av löneskillnader

Nedan beskrivs ett antal förutsättningar som styr lönenivåer och bör beaktas i analysen. I bilaga 4 (Analys av lika arbeten) och 5 (Analys av likvärdiga arbeten) finns kortfattade kommentarer som redogör för arbetsgivarens bedömning. Ibland är någon eller några av förutsättningarna nedan tydligt utpekade, ibland ingår de i en samlad bedömning.

¹ Underlaget avser medarbetare per den 1 november 2025

Lönen påverkar möjligheten att behålla och rekrytera medarbetare

En av de största utmaningarna gällande lönesättning handlar om kompetensförsörjning. Det är mer än lön som påverkar vår attraktionskraft som arbetsgivare, men lönenivå och möjlighet till karriär- och löneutveckling är viktiga parametrar.

Marknadskrafter påverkar i hög grad lönesättningen för kommunen som arbetsgivare. Är det svårt att rekrytera medarbetare till en verksamhet, påverkar det lönenivån för berörda yrken. Marknadskrafter blir mest tydliga i vår organisation inom yrken där det finns en tydlig konkurrenssituation om arbetskraften inom alla sektorer på arbetsmarknaden. Yrken som exempelvis finns inom bygg, anläggning, IT och vissa specialistfunktioner har generellt sett högre lönenivå än andra likvärdiga yrken som i huvudsak finns inom offentlig sektor.

I vissa fall kan vi konstatera att medarbetare i små grupper har en lönenivå som är högre än lönenivån i stora yrkesgrupper, även om arbetsuppgifterna bedöms likvärdiga. Medarbetare med specialiserade uppdrag är i högre utsträckning marknadsutsatta jämfört med stora personalintensiva grupper som finns i kommunens kärnverksamheter. Det uppstår en sårbarhet i organisationen där endast ett fåtal besitter en särskild kompetens som behövs i verksamheten, vilket ofta leder till en högre individuell lön både vid anställning och vid löneöversyn. Samtidigt kan vi konstatera att konkurrensen har ökat på senare år även inom vissa av de större yrkesgrupperna såsom lärare och sjuksköterskor, vilket påverkar lönesättningen.

Kommunals löneavtal och lägstalöner

Kommunals löneavtal innehåller lägstalöner för medarbetare som är 19 år och äldre, både i befattningar som kräver och inte kräver relevant gymnasieutbildning. Dessa lägstalöner har historiskt påverkat, och påverkar, lönestrukturen oavsett hur yrkena värderas i arbetsgivarens lönekartläggning. Genom lägstalönerna styrs lönepolitiken till viss del av vad de centrala parterna har överenskommit på nationell nivå.

Arbetsstidsförkortning för vissa arbeten

Inom stöd, vård och omsorg i socialförvaltningen, för medarbetare inom Kommunals avtalsområde som arbetar schemalagd arbetstid dag/kväll/helg, är heltidsmåttet 37 timmar per vecka. Enligt det centrala kollektivavtalet är heltidsmåttet 38,25 timmar i sådant arbete. Lokal överenskommelse om arbetsstidsförkortning ska beaktas i lönekartläggningen. Detta värde har beaktats vid jämförelser, analyser och ställningstaganden om åtgärder.

Inlöst övertidsersättning

I vissa befattningar ingår som en del av anställningsvillkoren att medarbetare inte har rätt till ekonomisk ersättning för övertid. Vid övertidsarbete gäller istället compensation tid mot tid. Detta villkor påverkar lönesättningen vid nyanställning och finns med i analysen av lönenivåer. Någon exakt summa eller andel av lönen som villkoret motsvarar finns inte, då bedömningen sett olika ut över tid och i olika arbeten. Arbeten där medarbetare

generellt inte har rätt till ekonomisk ersättning för övertidsarbete är chefsbefattningar och enstaka specialistfunktioner.

Friskvårdsbidrag

För att stimulera till aktivt deltagande i hälsofrämjande aktiviteter erbjuder Luleå kommun ett friskvårdsbidrag till alla medarbetare. Storleken på friskvårdsbidraget kan variera beroende på sysselsättningsgrad, månadslön eller timlön, men är lika för alla kommunens verksamheter och könsneutral. Även medarbetare som är föräldralediga eller sjukskrivna har rätt till friskvårdsbidrag.

Sammanfattande analys inom lika arbeten

I denna del av kartläggningen har vi uppmärksammat och analyserat avvikelser vad gäller lön eller lönestruktur mellan kvinnor och män som utför lika arbete. Inom 110 av de 134 arbeten som betraktas som lika, finns både kvinnor och män. Bilaga 4 visar löneskillnader som identifierats inom lika arbeten och analys av dessa.

Inga osakliga löneskillnader har identifierats inom lika arbete och någon handlingsplan blir därför inte aktuell. Löneskillnader i arbeten där både kvinnor och män är representerade kan förklaras med sakliga, könsneutrala faktorer. Skillnader motiveras i huvudsak av erfarenhet och kompetens. Det förekommer också vissa skillnader i uppdragens art mellan medarbetare inom en grupp, vilket påverkar lönen. Högrepresterande medarbetare med lång och bred erfarenhet har ofta byggt upp en hög kompetens som värderas lönemässigt. Skillnader förklaras således i hög utsträckning av grunderna för individuell lönesättning.

I några grupper används marknadsfaktorer som förklaring. Det förekommer situationer då svårighet att rekrytera rätt kompetens påverkar löneläget för enskilda individer inom ett arbete. Lönesättningen sker i organisationen, men påverkas av omvärldsfaktorer som tillgång och efterfrågan.

Sammanfattande analys mellan likvärdiga arbeten

Analysen i denna del utgår ifrån lagstiftningens krav på jämförelse av löneläget för kvinnodominerade arbeten och icke kvinnodominerade arbeten som är likvärdiga eller lägre värderade (lägre krav) och har högre lön (dessa kallas för jämförelsearbeten). Om en kvinnodominerad grupp har lägre löneläge än en icke kvinnodominerad yrkesgrupp, ska det finnas könsneutrala förklaringar till det. Analysen utgår enbart från de fall där kvinnodominerade gruppers lönenivå är lägre än icke kvinnodominerade gruppers.

Bilaga 5 visar löneskillnader mellan kvinnodominerade och icke kvinnodominerade arbeten samt analyser av dessa.

När nedanstående arbeten jämförs med icke-kvinnodominerade arbeten som har lika eller lägre krav och högre lönenivå, kan löneskillnaderna inte fullt ut motiveras utifrån sakliga skäl:

- Bibliotekarie/Bibliotekspedagog
- Lärare fritidshem/Fritidspedagog

Med anledning av detta beslutar arbetsgivaren om prioritering i löneöversyn 2026 för att höja lönenivån för ovan nämnda grupper. I övrigt har det i analysen av likvärdiga arbeten 2025 inte identifierats några osakliga löneskillnader.

Handlingsplan

Handlingsplan finns beskriven i bilaga 6. Handlingsplanen innehåller åtgärder kopplat till analys av löner inom likvärdiga arbeten.

Nyckeltal	Kvinnor	Män	Totalt
Antal	4 898	1 580	6 478
Andel	75,6%	24,4%	100,0%
Medelålder	46	44	46
Ojusterat lönegap (medel)			-3,0%
Ojusterat lönegap (median)			-6,4%
Justerat lönegap			0,5%
Minlön	22 300	23 000	22 300
10:e lönepercentilen	27 100	25 500	26 610
Medianlön	35 200	33 078	34 800
Medellön	36 754	35 672	36 490
90:e lönepercentilen	47 800	47 950	47 800
Maxlön	111 300	125 600	125 600
	Antal	Andel	
Grupper av lika arbete	134	100,0 %	
Grupper med lika arbete att analysera (exklusive enkönade)	110	82,1 %	
Grupper där män tjänar mer än kvinnor (medel)	46	34,3 %	
Grupper där män tjänar mer än kvinnor (median)	48	35,8 %	
Grupper utan lönegap mellan könen (exklusive enkönade)	0	0,0 %	
Grupper där kvinnor tjänar mer än män (medel, exklusive enkönade)	64	47,8 %	
Grupper där kvinnor tjänar mer än män (median, exklusive enkönade)	61	45,5 %	
Kvinnodominerade arbeten att analysera	75	56,0 %	

Arbete	Antal Totalt	Andel Kvinnor	Medellön		Medianlön		10:e lönepercentilen			90:e lönepercentilen			Lönespridning		
			Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Nivå: 1															
Administratör annan (01)	10	90,0%	25 443	24 832	30 950	24 565	24 400	30 950	23 900	22 300	30 950	30 950	27 880	30 950	28,7%
Nivå: 2															
Handledare/Rehabass (02)	254	59,1%	27 889	28 202	27 438	27 200	27 500	27 100	25 075	25 002	25 100	31 570	32 300	30 050	23,9%
Lokalvårdare (02)	160	90,6%	29 033	29 011	29 247	28 935	28 950	28 890	27 860	27 690	28 215	30 430	30 300	31 000	8,9%
Vaktmästare (02)	27	7,4%	29 911	29 100	29 976	30 000	29 100	30 000	27 555	27 700	27 555	31 660	30 500	31 660	13,7%
Vårdbiträde (02)	667	59,7%	26 609	26 877	26 214	25 915	26 203	25 600	24 418	24 485	24 410	29 941	30 700	29 000	21,3%
Nivå: 3															
Administratör (03)	63	92,1%	32 794	33 137	28 823	32 900	32 993	28 750	29 000	29 300	25 689	36 620	36 900	31 350	23,2%
Administratör omsorg (03)	27	88,9%	35 429	35 724	33 067	35 500	35 950	33 400	32 100	32 300	32 100	39 300	39 300	33 700	20,3%
Barnskötare (03)	277	97,8%	29 891	29 914	28 823	29 600	29 750	28 800	26 200	26 200	26 500	34 100	34 100	31 840	26,7%
Biblioteksassistent (03)	8	75,0%	31 134	32 033	28 435	32 900	33 400	28 435	23 300	23 300	27 870	35 700	35 700	29 000	37,7%
Elevassistent (03)	125	60,8%	29 372	29 755	28 778	29 000	29 150	28 875	25 800	26 006	25 500	33 400	33 825	33 115	26,2%
Fordonsförare (03)	19	15,8%	31 898	32 073	31 865	31 345	31 475	31 345	30 625	31 345	30 625	34 400	33 400	34 400	12,0%
Fritidsassistent (03)	60	68,3%	29 550	29 392	29 891	29 434	29 500	29 011	25 500	25 500	25 448	33 750	32 100	34 654	28,0%
Kock (03)	74	70,3%	31 520	31 537	31 480	31 675	31 631	31 850	28 600	29 000	28 600	33 900	34 200	33 300	16,7%
Kommunvägledare (03)	27	92,6%	30 429	30 547	28 950	30 500	30 500	28 950	28 000	28 400	28 000	32 400	32 400	29 900	14,4%
Kulturarbete (03)	6	83,3%	30 938	31 326	29 000	30 980	31 660	29 000	25 440	25 440	29 000	36 200	36 200	29 000	34,7%
Lärarassistent (03)	9	66,7%	28 970	30 146	26 619	29 900	30 888	26 790	25 400	25 400	26 016	32 302	27 050	27 050	23,1%
Måltidspersonal (03)	66	86,4%	28 670	28 672	28 663	28 835	28 900	28 200	26 500	26 500	25 700	30 500	30 400	31 276	13,9%
Park-/trädgårdsarbete (03)	20	25,0%	29 388	30 034	29 172	30 375	30 810	30 275	25 000	27 500	24 600	31 790	31 030	31 790	22,4%
Personlig assistent (03)	85	75,3%	30 405	30 490	30 144	30 699	30 700	29 550	27 000	27 000	27 350	33 982	33 800	34 200	22,7%
Stödassistent (03)	329	77,8%	31 419	31 440	31 345	31 450	31 550	31 230	28 000	28 000	28 000	34 900	34 900	34 750	21,9%
Supporttekniker (03)	8	37,5%	30 742	31 133	30 507	31 250	31 700	30 800	27 000	29 000	27 000	32 700	32 700	33 000	19,2%
Tekniker drift (03)	19	36,8%	33 226	32 377	33 721	33 400	32 200	33 660	31 600	30 440	32 740	34 860	34 860	34 550	9,8%
Undersköterska (03)	711	87,2%	31 707	31 879	30 529	31 620	31 900	30 275	27 900	27 960	27 650	35 900	36 000	33 750	25,3%
Vaktmästare (03)	46	4,3%	32 044	30 623	32 109	31 720	30 623	31 780	29 710	30 100	29 710	35 280	31 145	35 280	17,6%
Nivå: 4															
Arbetsledare (04)	17	23,5%	36 933	37 075	36 889	37 000	37 450	36 200	35 000	35 300	35 000	39 320	38 100	39 320	11,7%
Badmästare (04)	20	60,0%	29 264	28 575	30 296	29 350	28 700	30 185	27 500	27 500	27 900	31 850	30 000	32 550	14,8%
Kock med samordningsansvar (04)	27	59,3%	34 651	34 653	34 650	35 000	35 000	35 000	32 925	32 925	33 450	36 661	36 661	35 700	10,7%
Lönekonsult/Schemakonsult (04)	24	100,0%	33 267	33 267	0	32 700	32 700	0	31 000	31 000	0	35 000	35 000	0	12,2%
Tekniker drift (04)	3	0,0%	36 417	0	36 417	37 050	0	37 050	34 800	0	34 800	37 400	0	37 400	7,0%
Tekniker hjälpmedel (04)	3	0,0%	34 367	0	34 367	34 700	0	34 700	32 200	0	32 200	36 200	0	36 200	11,5%
Teknisk handläggare (04)	6	33,3%	34 978	34 100	35 418	34 100	34 100	35 325	32 950	33 900	32 950	38 070	34 300	38 070	15,0%
Undersköterska (04)	18	100,0%	36 478	36 478	0	36 965	36 965	0	32 100	32 100	0	39 300	39 300	0	19,5%
Nivå: 5															
Arbetsledare Auf (05)	11	45,5%	37 164	36 970	37 325	36 950	37 000	36 900	36 450	36 000	36 500	38 050	37 900	38 950	4,3%
Befälhavare (05)	3	0,0%	44 333	0	44 333	45 000	0	45 000	42 000	0	42 000	46 000	0	46 000	8,9%
Behandlingsassistent/Socialpedagog (05)	26	80,8%	33 560	33 861	32 294	33 375	33 650	32 850	30 000	30 550	29 150	36 400	36 400	34 850	19,2%
Brandman (05)	29	3,4%	33 958	32 735	34 002	33 535	32 735	33 585	32 610	32 735	32 610	35 801	32 735	35 801	9,5%
Fritidsledare (05)	10	70,0%	32 538	32 500	32 627	32 750	32 650	33 100	31 000	29 900	31 000	34 950	34 950	33 780	12,1%
Lärare fritidshem obehörig (05)	1	0,0%	28 000	0	28 000	28 000	0	28 000	28 000	0	28 000	28 000	0	28 000	0,0%
Lärare förskola obehörig (05)	5	100,0%	32 490	32 490	0	32 200	32 200	0	28 100	28 100	0	38 650	38 650	0	32,8%
Lärare obehörig (05)	57	50,9%	32 481	33 054	31 888	31 200	32 000	30 450	28 870	28 950	28 442	39 000	39 000	37 500	32,5%
Samordnare kultur (05)	14	57,1%	37 825	39 866	35 103	34 990	37 900	33 935	33 500	32 400	33 500	47 400	49 600	40 950	39,7%
Tekniker annan (05)	5	0,0%	32 440	0	32 440	32 250	0	32 250	30 850	0	30 850	33 900	33 900	33 900	9,5%

Arbete	Antal	Andel	Medellön	Medianlön	10:e lönepercentilen			90:e lönepercentilen			Lönespridning
Tekniker drift (05)	4	0,0%	43 110	0	43 110	42 825	0	42 825	41 150	41 150	45 640
Tekniker IT (05)	7	42,9%	39 914	38 600	40 900	38 800	37 100	39 700	33 750	38 100	46 100
Nivå: 6											
Arbetsmarknadskonsulent (06)	13	100,0%	38 431	38 431	0	38 000	38 000	0	37 350	37 350	0
Ekonom (06)	12	75,0%	43 268	44 190	40 500	41 300	44 996	41 100	39 710	39 710	41 300
Handläggare (06)	47	85,1%	37 356	37 827	34 664	36 950	37 600	34 045	32 700	25 000	43 300
Handläggare pedagogisk verksamhet (06)	41	95,1%	40 668	40 573	42 525	40 120	40 120	42 525	36 300	35 628	45 600
Handläggare teknik och lokal/fastighetsfrågor (06)	6	33,3%	40 560	40 050	40 815	39 680	40 050	39 680	36 200	37 200	46 700
Ingenjör (06)	4	75,0%	41 050	41 367	40 100	40 150	40 200	39 400	39 400	40 100	44 500
Instruktör/Handledare (06)	4	50,0%	31 954	30 282	33 626	30 282	33 626	29 151	29 151	29 151	38 100
IT/Systemutveckling (06)	11	72,7%	40 395	40 488	40 150	39 650	41 200	39 650	33 800	38 300	45 300
Kulturarbete (06)	14	57,1%	38 226	38 671	37 633	37 635	39 185	37 000	31 000	30 350	44 500
Lärare kulturskola (06)	27	48,1%	38 541	38 601	38 486	38 570	38 430	38 635	36 300	36 450	41 400
Samordnare omsorg (06)	18	94,4%	39 243	38 834	46 200	39 650	39 500	46 200	34 000	46 200	46 200
Socialt arbete (06)	9	77,8%	37 137	37 205	36 900	36 000	36 000	36 900	35 175	35 175	37 800
Tekniker IT (06)	14	7,1%	40 964	35 000	41 423	39 850	35 000	39 900	35 000	38 700	45 000
Nivå: 7											
Arbets terapeut (07)	31	87,1%	38 839	38 895	38 463	38 950	39 000	38 050	35 800	37 600	41 500
Arkivarie (07)	4	25,0%	39 275	36 100	40 333	38 225	36 100	40 350	35 100	35 100	45 550
Bibliotekarie (07)	41	95,1%	36 122	36 165	35 300	35 250	35 250	35 300	33 700	33 700	36 000
Brandinspektör (07)	7	14,3%	38 062	31 100	39 223	36 185	31 100	39 293	31 100	31 100	44 000
Bygglövshandläggare (07)	11	81,8%	38 405	38 383	38 500	38 000	38 000	38 500	36 300	36 000	40 500
Byggnadsinspektör (07)	8	75,0%	41 175	41 733	39 500	41 450	41 450	39 500	37 000	37 000	45 000
Familjebehandlare (07)	17	94,1%	39 718	39 869	37 300	39 400	39 700	37 300	36 700	37 300	42 800
Fysioterapeut (07)	23	87,0%	38 033	38 218	36 800	38 200	38 350	35 500	34 500	35 000	43 050
Förvaltare (07)	15	33,3%	44 672	44 801	44 607	45 100	45 350	44 625	41 500	41 435	46 670
Handläggare (07)	33	69,7%	38 372	37 629	40 080	38 825	38 000	41 450	32 000	32 000	45 000
Handläggare nämnder (07)	6	50,0%	41 842	42 533	41 150	40 850	40 950	40 750	38 000	40 750	45 900
HR-konsult rekrytering (07)	12	91,7%	41 117	40 718	45 500	41 250	41 000	45 500	37 000	45 500	44 700
Ingenjör (07)	16	50,0%	44 222	43 119	45 325	44 960	43 600	46 095	37 100	38 050	48 200
Kommunikatör (07)	33	81,8%	41 295	41 533	40 225	40 300	40 300	38 200	39 000	33 950	45 750
Kulturarbete (07)	11	72,7%	42 265	42 931	40 490	42 000	42 500	39 550	38 000	38 000	46 150
Kurator (07)	37	100,0%	41 250	41 250	0	41 700	41 700	0	37 600	37 600	44 392
Lärare fritidshem (07)	101	75,2%	38 062	38 050	38 097	38 300	38 350	37 800	34 000	34 845	41 850
Lärare förskola (07)	454	95,8%	38 492	38 537	37 461	38 260	38 300	37 540	34 600	34 600	42 600
Lärare modersmål (07)	28	87,1%	35 513	35 241	36 760	36 400	36 300	37 300	29 200	31 500	41 700
Miljö- och hälsoskyddsinspektör (07)	31	77,4%	40 461	40 615	39 933	40 700	40 825	37 500	33 850	36 250	45 250
Rehabiliterings- och förebyggande arbete (07)	10	70,0%	41 280	41 921	39 783	41 175	41 900	39 750	38 600	37 300	45 500
Räddgivare (07)	12	83,3%	43 831	43 358	46 200	43 700	43 050	46 200	40 625	40 625	47 500
Socialsekreterare biståndsbedömare (07)	34	94,1%	39 471	39 598	37 425	39 500	39 500	37 425	33 250	33 250	44 400
Studie- och yrkesvägledare (07)	19	78,9%	41 220	41 362	40 686	41 700	41 700	40 950	36 800	37 600	46 607
Styrkeledare (07)	8	0,0%	39 828	0	39 828	39 883	0	39 883	37 000	0	42 666
Nivå: 8											
Controller (08)	14	57,1%	49 643	50 388	48 650	50 250	50 600	48 800	47 000	48 700	52 200
HR-konsult (08)	20	80,0%	45 543	45 853	44 300	46 565	46 565	44 600	41 700	41 700	48 000
Ingenjör (08)	13	53,8%	44 558	43 986	45 225	43 600	43 000	44 775	39 900	39 000	51 500
Kommunikationsstrateg (08)	3	100,0%	44 867	44 867	0	43 900	43 900	0	43 600	43 600	47 100
Kulturarbete (08)	2	50,0%	45 450	45 200	45 700	45 450	45 200	45 700	45 200	45 700	45 700

Arbete	Antal	Andel	Medellön	Medianlön			10:e lönepercentilen			90:e lönepercentilen			Lönespridning		
Lärare grundskola årskurs 7-9 (08)	140	73,6%	41 989	41 571	43 153	42 800	42 000	43 900	37 800	37 200	38 350	45 600	46 100	18,2%	
Lärare grundskola årskurs F-6 (08)	305	86,2%	40 629	40 517	41 329	40 300	40 100	41 600	36 000	36 000	37 000	45 350	45 400	23,2%	
Lärare gymnasieskola allmänna ämnen (08)	149	65,1%	43 726	44 244	42 761	44 000	44 250	42 000	38 300	39 100	36 100	49 266	49 266	24,9%	
Lärare gymnasieskola yrkesämnen (08)	71	54,9%	43 344	42 914	43 868	44 000	43 530	45 105	38 500	39 192	35 980	47 000	48 000	19,3%	
Lärare praktiska/estetiska ämnen (08)	104	55,8%	42 336	42 161	42 557	42 600	42 485	42 600	38 000	37 600	38 000	46 350	45 500	19,6%	
Lärare SFI-lärare (08)	23	87,0%	41 916	41 864	42 267	41 600	42 000	41 600	38 000	38 000	40 100	46 000	52 839	19,2%	
Produktionsledare (08)	4	25,0%	43 475	43 900	43 333	43 500	43 900	43 500	43 000	43 900	43 000	43 900	43 500	2,1%	
Sjuksköterska allmän (08)	90	94,4%	41 110	41 039	42 320	41 550	41 400	44 500	35 100	35 100	33 500	46 400	44 800	27,2%	
Socialsekreterare (08)	101	89,1%	41 887	41 863	42 082	42 000	42 125	40 600	35 400	36 500	35 000	47 300	52 700	28,3%	
Systemförvaltare (08)	27	55,6%	43 481	44 171	42 618	42 500	46 350	41 785	39 070	39 070	39 200	49 200	49 550	23,8%	
Upphandlare (08)	14	92,9%	45 386	45 300	46 500	46 000	45 500	46 500	40 000	40 000	46 500	48 900	46 500	19,3%	
Vakthavande befäl/Insatsledare (08)	2	0,0%	47 700	0	47 700	47 700	0	47 700	47 250	0	47 250	48 150	0	1,9%	
Verksamhetsutveckling (08)	34	70,6%	48 395	48 539	48 048	48 800	49 450	47 325	42 400	42 400	43 700	55 000	56 630	25,8%	
Nivå: 9															
Brandingenjör (09)	8	62,5%	47 241	46 663	48 203	48 538	48 475	48 700	38 700	38 700	47 060	54 510	48 850	32,6%	
Fysisk samhällsplanerare (09)	18	77,8%	47 294	47 961	44 963	47 975	48 100	43 525	41 500	41 600	38 300	54 500	54 500	27,1%	
Handläggare IT (09)	5	0,0%	50 280	0	50 280	50 000	0	50 000	47 000	0	47 000	53 500	0	13,0%	
Handläggare juridik (09)	3	100,0%	54 400	54 400	0	56 700	56 700	0	49 200	49 200	0	57 300	0	14,3%	
Handläggare samhällsutveckling och säkerhetsfrågor (09)	2	100,0%	51 100	51 100	0	51 100	51 100	0	47 200	47 200	0	55 000	0	15,3%	
Ingenjör park/gator trafik (09)	12	25,0%	45 013	41 817	46 078	45 700	43 450	46 200	37 500	34 000	37 500	49 800	48 000	26,9%	
Lärare Speciallärare (09)	41	95,1%	45 507	45 583	44 025	45 300	45 300	44 025	42 400	42 400	41 600	48 232	48 800	12,9%	
Lärare Specialpedagog (09)	47	85,1%	46 247	46 388	45 443	46 850	46 892	44 500	42 340	42 900	42 000	50 000	50 000	16,4%	
Projektleddare mark fastigheter (09)	22	50,0%	50 297	49 053	51 542	50 825	50 470	51 650	46 000	45 850	48 600	53 960	52 200	15,7%	
Psykolog (09)	12	58,3%	53 613	53 073	54 370	52 600	51 685	54 000	50 975	50 650	51 000	59 200	60 150	15,6%	
Specialistsjuksköterska (09)	52	100,0%	46 644	46 644	0	47 000	47 000	0	43 300	43 300	0	50 300	50 300	0	14,9%
Specialistsocionom (09)	9	100,0%	47 756	47 756	0	48 100	48 100	0	42 950	42 950	0	51 050	51 050	0	16,8%
Verksamhetsutveckling (09)	34	67,6%	51 201	51 813	49 923	51 000	51 000	51 400	46 700	47 000	42 700	58 200	59 200	22,5%	
Nivå: 10															
Enhetschef (10)	35	57,1%	48 319	48 446	48 150	49 000	48 000	49 700	43 250	43 250	43 700	52 600	54 800	50 750	19,1%
Kommunjurist (10)	3	100,0%	56 967	56 967	0	57 700	57 700	0	53 200	53 200	0	60 000	60 000	0	11,8%
Lärare Förstelärare (10)	111	86,5%	50 494	50 506	50 417	50 500	50 500	51 000	47 000	47 000	46 500	54 316	54 320	54 150	14,5%
MAS/MAR/SAS (10)	4	100,0%	53 388	53 388	0	52 950	52 950	0	52 650	52 650	0	55 000	55 000	0	4,4%
Strateg (10)	32	84,4%	51 636	51 161	54 200	52 275	51 000	55 300	47 600	46 500	49 600	56 950	56 950	58 300	17,9%
Nivå: 11															
Enhetschef admin (11)	23	69,6%	59 239	58 665	60 550	58 050	58 025	61 350	52 900	53 000	49 500	66 700	66 300	74 500	23,8%
Enhetschef SOC (11)	116	89,7%	48 929	49 085	47 573	49 225	49 325	47 650	43 100	44 000	42 500	53 950	53 600	54 000	22,0%
Ledning räddningstjänst och säkerhet (11)	6	0,0%	49 955	0	49 955	51 175	0	51 175	45 130	0	45 130	52 000	0	52 000	13,4%
Ledning skola (11)	7	100,0%	56 497	56 497	0	56 460	56 460	0	53 907	53 907	0	59 061	59 061	0	9,1%
Lärare Lektor (11)	3	66,7%	58 777	61 990	52 350	60 580	61 990	52 350	60 580	60 580	52 350	63 400	63 400	52 350	18,2%
Rector Biträdande (11)	13	92,3%	53 719	53 621	54 900	53 500	53 475	54 900	52 200	52 200	54 900	56 300	56 300	54 900	7,7%
Sektionschef ISF (11)	14	42,9%	58 607	59 508	57 932	59 402	59 350	59 502	54 900	55 700	47 500	62 500	62 500	63 400	12,8%
Nivå: 12															
Avdelningschef KFF (12)	4	25,0%	59 950	64 600	58 400	58 800	64 600	58 200	57 600	64 600	57 600	64 600	64 600	59 400	11,9%
Funktionschef (12)	4	50,0%	62 488	61 325	63 650	62 550	61 325	63 650	60 550	60 550	63 000	64 300	62 100	64 300	6,0%
Rector Förskola (12)	22	100,0%	56 016	56 016	0	56 525	56 525	0	53 000	53 000	0	58 200	58 200	0	9,2%
Nivå: 13															
Ledning (13)	13	46,2%	72 182	74 962	69 800	71 000	75 700	68 000	64 000	69 900	60 100	81 300	81 300	83 700	24,4%

Arbete	Antal	Andel	Medellön			Medianlön			10:e lönepercentilen			90:e lönepercentilen			Lönespridning
			63 828	63 425	65 035	61 325	61 325	61 325	59 000	59 000	61 020	69 050	69 050	69 050	
Områdeschef (13)	8	75,0%													16,4%
Rector Skola (13)	47	70,2%	61 566	61 256	62 296	61 600	61 600	61 000	56 050	55 800	57 500	66 000	65 200	66 500	16,2%
Nivå: 14															
Ledning övergripande (14)	3	66,7%	82 100	83 750	78 800	81 000	81 000	83 750	78 800	81 000	78 800	86 500	86 500	78 800	9,5%
Verksamhetschef (14)	12	66,7%	70 779	72 194	67 950	69 475	69 475	73 075	62 500	62 500	62 500	77 400	84 500	71 700	21,4%
Nivå: 15															
Direktör (15)	8	62,5%	100 750	100 900	100 500	98 500	98 500	106 000	87 000	87 000	87 000	125 600	111 300	125 600	39,2%

Arbete	Antal anställda	Andel kvinnor	Löneskillnad % (medel)	Löneskillnad % (median)	Kommentar
Administratör (03)	63	92,1%	-15,0%	-14,8%	Löneskillnad förklaras av arbetslivserfarenhet och variation i uppdrag.
Administratör i annan (01)	10	90,0%	19,8%	21,2%	Löneskillnader förklaras av erfarenhet och variation i uppdrag.
Administratör i omsorg (03)	27	88,9%	-8,0%	-7,6%	Löneskillnad förklaras av skillnader i utbildningsbakgrund och erfarenhet.
Arbetsledare (04)	17	23,5%	-0,5%	-3,5%	Löneskillnader förklaras av variation i uppdrag och yrkesrelaterad erfarenhet. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Arbetsledare Auf (05)	11	45,5%	1,0%	-0,3%	Inga osakliga löneskillnader.
Arbetsmarknadskonsulent (06)	13	100,0%	0,0%	0,0%	Endast kvinnor.
Arbsterapeut (07)	31	87,1%	-1,1%	-2,5%	Inga osakliga löneskillnader.
Arkivarie (07)	4	25,0%	10,5%	10,5%	Skillnader i lön förklaras av erfarenhet och variation i uppdrag.
Avdelningschef KFF (12)	4	25,0%	-10,6%	-11,0%	Inga osakliga löneskillnader.
Badmästare (04)	20	60,0%	5,7%	4,9%	Löneskillnader förklaras av erfarenhet och individuell lön.
Barnskötare (03)	277	97,8%	-3,8%	-3,3%	Löneskillnader förklaras främst av yrkesrelaterad erfarenhet men också till viss del av utbildningsbakgrund och individuell lön. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Befälhavare (05)	3	0,0%	0,0%	0,0%	Endast män.
Behandlingsassistent/ Socialpedagog (05)	26	80,8%	-4,9%	-2,4%	Löneskillnader förklaras av variation i arbetsrelaterad erfarenhet och utbildningsnivå. Inga osakliga löneskillnader
Bibliotekarie (07)	41	95,1%	-2,4%	0,1%	Inga osakliga löneskillnader.
Biblioteksassistent (03)	8	75,0%	-12,7%	-17,5%	Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Brandingenjör (09)	8	62,5%	3,2%	0,5%	Löneskillnader kan förklaras av yrkesrelaterad erfarenhet. Inga osakliga löneskillnader.
Brandinspektör (07)	7	14,3%	20,7%	20,9%	Löneskillnader kan förklaras av yrkesrelaterad erfarenhet. Inga osakliga löneskillnader.
Brandman (05)	29	3,4%	3,7%	2,5%	Några medarbetare har lönetillägg för utökat ansvar. Övriga löneskillnader kan förklaras med individuell lön. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Bygglövshandläggare (07)	11	81,8%	0,3%	1,3%	Löneskillnader kan förklaras av erfarenhet och individuell lön. Inga osakliga löneskillnader.
Byggnadsinspektör (07)	8	75,0%	-5,7%	-4,9%	Löneskillnader förklaras av arbetsrelaterad erfarenhet.
Controller (08)	14	57,1%	-3,6%		Löneskillnader förklaras av variation i uppdrag, yrkesrelaterad erfarenhet och individuell lön. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Direktör (15)	8	62,5%	-0,4%	-19,2%	Löneskillnader förklaras av variation i uppdragens art och individuell lön. Inga osakliga löneskillnader.
Ekonom (06)	12	75,0%	-9,1%	-9,5%	Löneskillnader förklaras av arbetsrelaterad erfarenhet och individuell lön. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Elevassistent (03)	125	60,8%	-3,4%	-1,0%	Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Enhetschef (10)	35	57,1%	-0,6%	3,4%	Löneskillnad kan förklaras av variation vad gäller arbetsrelaterad erfarenhet, utbildningsnivå och individuell lön. Inga osakliga löneskillnader.
Enhetschef admin (11)	23	69,6%	3,1%	5,4%	Löneskillnader kan förklaras av arbetsrelaterad erfarenhet, variation i uppdrag och individuell lön. Inga osakliga löneskillnader.
Enhetschef SOC (11)	116	89,7%	-3,2%	-3,5%	Erfarenhet i chefsrollen förklarar en del av löneskillnaderna. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Familjebehandlare (07)	17	94,1%	-6,9%	-6,4%	Löneskillnader förklaras av erfarenhet och varierad utbildningsbakgrund.
Fordonsförare (03)	19	15,8%	-0,7%	-0,4%	Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Fritidsassistent (03)	60	68,3%	1,7%	-1,7%	Löneskillnader kan i huvudsak förklaras av arbetsrelaterad erfarenhet. Inga osakliga löneskillnader.
Fritidsledare (05)	10	70,0%	0,4%	1,4%	Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Funktionschef (12)	4	50,0%	3,7%	3,7%	Löneskillnader förklaras av erfarenhet i yrket, variation i uppdrag och individuell lön. Inga osakliga löneskillnader.
Fysioterapeut (07)	23	87,0%	-3,9%	-8,0%	Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Fysisk samhällsplanerare (09)	18	77,8%	-6,7%	-10,5%	Löneskillnader förklaras av erfarenhet och variation i uppdrag.
Förvaltare (07)	15	33,3%	-0,4%	-1,6%	Löneskillnader kan förklaras av arbetsrelaterad erfarenhet och variation i utbildningsbakgrund. Inga osakliga löneskillnader.
Handledare/Rehabass (02)	254	59,1%	-2,8%	-1,5%	Löneskillnader kan förklaras av arbetsrelaterad erfarenhet och variation gällande utbildningsbakgrund. Inga osakliga löneskillnader.

Handläggare (06)	47	85,1%	-9,1%	-10,4%	Löneskillnader kan förklaras av variation vad gäller uppdrag, utbildning och relevant erfarenhet. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Handläggare (07)	33	69,7%	6,1%	8,3%	Löneskillnader kan förklaras av variation vad gäller uppdrag, utbildning och relevant erfarenhet. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Handläggare IT (09)	5	0,0%	0,0%	0,0%	Endast män.
Handläggare juridik (09)	3	100,0%	0,0%	0,0%	Endast kvinnor.
Handläggare nämnder (07)	6	50,0%	-3,4%	-0,5%	Inga osakliga löneskillnader.
Handläggare pedagogisk verksamhet (06)	41	95,1%	4,6%	5,7%	Löneskillnader förklaras främst av variation i uppdrag men också av yrkesrelaterad erfarenhet och individuell lön. Inga osakliga löneskillnader.
Handläggare samhällsutveckling och säkerhetsfrågor (09)	2	100,0%	0,0%	0,0%	Endast kvinnor.
Handläggare teknik och lokal/fastighetsfrågor (06)	6	33,3%	1,9%	-0,9%	Löneskillnad förklaras av arbetsrelaterad erfarenhet och variation i utbildningsbakgrund. Inga osakliga löneskillnader.
HR-konsult (08)	20	80,0%	-3,5%	-4,4%	Inga osakliga löneskillnader.
HR-konsult rekrytering (07)	12	91,7%	10,5%	9,9%	Löneskillnad förklaras främst av arbetsrelaterad erfarenhet. Inga osakliga löneskillnader.
Ingenjör (06)	4	75,0%	-3,2%	-0,2%	Löneskillnader kan förklaras av variation i utbildningsbakgrund samt erfarenhet i rollen. Inga osakliga löneskillnader.
Ingenjör (07)	16	50,0%	4,9%	5,4%	Löneskillnader kan förklaras av arbetsrelaterad erfarenhet och variation i utbildningsbakgrund. Inga osakliga löneskillnader.
Ingenjör (08)	13	53,8%	2,7%	4,0%	Löneskillnader kan förklaras av arbetsrelaterad erfarenhet och utbildningsbakgrund. Inga osakliga löneskillnader.
Ingenjör park/gator trafik (09)	12	25,0%	9,2%	6,0%	Löneskillnader förklaras av arbetsrelaterad erfarenhet och variation i utbildningsbakgrund. Inga osakliga löneskillnader.
Instruktör/Handledare (06)	4	50,0%	9,9%	9,9%	Löneskillnaden förklaras av erfarenhet och individuell lön.
IT/Systemutveckling (06)	11	72,7%	-0,8%	-3,9%	Löneskillnader kan förklaras av arbetsrelaterad erfarenhet och varierad utbildningsbakgrund. Inga osakliga löneskillnader.
Kock (03)	74	70,3%	-0,2%	0,7%	Löneskillnader kan förklaras av erfarenhet i yrket. Inga osakliga löneskillnader.
Kock med samordningsansvar (04)	27	59,3%	0,0%	0,0%	Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Kommunikationsstrateg (08)	3	100,0%	0,0%	0,0%	Endast kvinnor.
Kommunikatör (07)	33	81,8%	-3,3%	2,4%	Löneskillnader kan i huvudsak förklaras av erfarenhet i rollen och utbildningsbakgrund. Inga osakliga löneskillnader.
Kommunijurist (10)	3	100,0%	0,0%	0,0%	Endast kvinnor.
Kommunvägledare (03)	27	92,6%	-5,5%	-5,4%	Kvinnorna är i genomsnitt 14 år äldre än männen, inget i strukturen tyder på osakliga löneskillnader.
Kulturarbete (03)	6	83,3%	-8,0%	-9,2%	Löneskillnader förklaras av arbetsrelaterad erfarenhet. Inga osakliga löneskillnader.
Kulturarbete (06)	14	57,1%	-2,8%	-5,9%	Löneskillnader kan förklaras av arbetsrelaterad erfarenhet samt viss variation vad gäller utbildning och uppdrag. Inga osakliga löneskillnader.
Kulturarbete (07)	11	72,7%	-6,0%	-7,5%	Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Kulturarbete (08)	2	50,0%	1,1%	1,1%	Inga osakliga löneskillnader.
Kurator (07)	37	100,0%	0,0%	0,0%	Endast kvinnor.
Ledning (13)	13	46,2%	-7,4%	-11,3%	Ingenting i strukturen tyder på osakliga löneskillnader. Skillnader i lön kan förklaras av uppdragets art, arbetsrelaterad erfarenhet och individuell lön.
Ledning räddningstjänst och säkerhet (11)	6	0,0%	0,0%	0,0%	Endast män.
Ledning skola (11)	7	100,0%	0,0%	0,0%	Endast kvinnor.
Ledning övergripande (14)	3	66,7%	-6,3%	-6,3%	Löneskillnad förklaras av variation i uppdraget och individuell lön. Inga osakliga löneskillnader.
Lokalvårdare (02)	160	90,6%	0,8%	-0,2%	Inga osakliga löneskillnader.
Lärarassistent (03)	9	66,7%	-13,3%	-15,3%	Inga osakliga löneskillnader.
Lärare fritidshem (07)	101	75,2%	0,1%	-1,5%	Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Lärare fritidshem obehörig (05)	1	0,0%	0,0%	0,0%	Löneskillnader förklaras av erfarenhet i arbetet och individuell lön. Inga osakliga löneskillnader.
Lärare förskola (07)	454	95,8%	-2,9%	-2,0%	Löneskillnader förklaras av yrkesrelaterad erfarenhet och individuell lön. Inga osakliga löneskillnader.
Lärare förskola obehörig (05)	5	100,0%	0,0%	0,0%	Endast kvinnor.

Lärare Föreläsare (10)	111	86,5%	-0,2%	1,0%	Löneskillnader förklaras av variation i uppdrag och yrkesrelaterad erfarenhet. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Lärare grundskola årskurs 7-9 (08)	140	73,6%	3,7%	4,3%	Löneskillnader förklaras av yrkesrelaterad erfarenhet. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Lärare grundskola årskurs F-6 (08)	305	86,2%	2,0%	3,6%	Löneskillnader förklaras av yrkesrelaterad erfarenhet och individuell lön. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Lärare gymnasieskola allmänna ämnen (08)	149	65,1%	-3,5%	-5,4%	Löneskillnader kan förklaras av yrkesrelaterad erfarenhet och individuell lön. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Lärare gymnasieskola yrkesämnen (08)	71	54,9%	2,2%	3,5%	Löneskillnader förklaras av variation i uppdrag, löneläget vid rekrytering och yrkesrelaterad erfarenhet. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Lärare kulturskola (06)	27	48,1%	-0,3%	0,5%	Löneskillnader kan konstateras.
Lärare Lektor (11)	3	66,7%	-18,4%	-18,4%	Inga osakliga löneskillnader.
Lärare modersmål (07)	28	82,1%	4,1%	2,7%	Löneskillnad kan förklaras av individuell lön. Inga osakliga löneskillnader.
Lärare obehörig (05)	57	50,9%	-3,7%	-5,1%	Löneskillnader förklaras av utbildningsbakgrund och yrkesrelaterad erfarenhet. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Lärare praktiska/estetiska ämnen (08)	104	55,8%	0,9%	0,3%	Löneskillnader förklaras av utbildningsbakgrund och yrkesrelaterad erfarenhet. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Lärare SFI-lärare (08)	23	87,0%	1,0%	-1,0%	Löneskillnader förklaras av yrkesrelaterad erfarenhet och individuell lön. Inga tecken på osakliga löneskillnader.
Lärare Speciallärare (09)	41	95,1%	-3,5%	-2,9%	Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Lärare Specialpedagog (09)	47	85,1%	-2,1%	-5,4%	Inga osakliga löneskillnader.
Lönekonsult/Schemakonsult (04)	24	100,0%	0,0%	0,0%	Löneskillnader förklaras av yrkesrelaterad erfarenhet och utbildningsbakgrund. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras, Endast kvinnor.
MAS/MAR/SAS (10)	4	100,0%	0,0%	0,0%	Endast kvinnor.
Miljö- och hälsoskyddsinspektör (07)	31	77,4%	-1,7%	-8,9%	Inga osakliga löneskillnader.
Måltidspersonal (03)	66	86,4%	0,0%	-2,5%	Inga osakliga löneskillnader.
Områdeschef (13)	8	75,0%	2,5%	5,7%	Löneskillnader kan förklaras av erfarenhet och varierad utbildningsbakgrund. Inga osakliga löneskillnader.
Park-/trädgårdsarbete (03)	20	25,0%	-3,0%	-1,8%	Löneskillnader kan konstateras.
Personlig assistent (03)	85	75,3%	-1,1%	-3,9%	Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Produktionsledare (08)	4	25,0%	-1,3%	-0,9%	Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Projektleddare mark fastigheter (09)	22	50,0%	4,8%	2,3%	Löneskillnader kan förklaras av arbetsrelaterad erfarenhet och varierad utbildningsbakgrund. Inga osakliga löneskillnader.
Psykolog (09)	12	58,3%	2,4%	4,3%	Löneskillnader kan förklaras av erfarenhet i arbetet. Inga osakliga löneskillnader.
Rehabiliterings- och förebyggande arbete annat (07)	10	70,0%	-5,4%	-5,4%	Löneskillnader kan förklaras av erfarenhet och utbildningsbakgrund. Inga osakliga löneskillnader.
Rector Biträdande (11)	13	92,3%	2,3%	2,6%	Löneskillnader kan förklaras av erfarenhet i rollen. Inga osakliga löneskillnader.
Rector Förskola (12)	22	100,0%	0,0%	0,0%	Endast kvinnor.
Rector Skola (13)	47	70,2%	1,7%	1,3%	Löneskillnader förklaras av yrkesrelaterad erfarenhet och individuell lön. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Rådgivare (07)	12	83,3%	6,2%	6,8%	Löneskillnader förklaras främst av variation i utbildningsbakgrund. Inga osakliga löneskillnader.
Samordnare kultur (05)	14	57,1%	-13,6%	-11,7%	Löneskillnader kan förklaras av variation vad gäller arbetsrelaterad erfarenhet, utbildningsnivå och uppdragets art. Inga osakliga löneskillnader.
Samordnare omsorg (06)	18	94,4%	15,9%	14,5%	Löneskillnader kan förklaras av variation i utbildning och erfarenhet i yrket. Inga osakliga löneskillnader.
Sektionschef ISF (11)	14	42,9%	-2,7%	0,3%	Löneskillnader kan förklaras av erfarenhet i rollen. Inga osakliga löneskillnader.
Sjuksköterska allmän (08)	90	94,4%	3,0%	7,0%	Löneskillnader kan förklaras av arbetsrelaterad erfarenhet. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Socialsekreterare (08)	101	89,1%	0,5%	-3,8%	Löneskillnader förklaras av yrkesrelaterad erfarenhet. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Socialsekreterare biståndsbedömare (07)	34	94,1%	-5,8%	-5,5%	Löneskillnader kan förklaras av erfarenhet i arbetet. Inga osakliga löneskillnader.
Socialt arbete (06)	9	77,8%	-0,8%	2,4%	Löneskillnader förklaras av variation i uppdrag och yrkesrelaterad erfarenhet. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Specialistsjuksköterska (09)	52	100,0%	0,0%	0,0%	Endast kvinnor.
Specialistsocionom (09)	9	100,0%	0,0%	0,0%	Endast kvinnor.

Strateg (10)	32	84,4%	5,6%	7,8%	Inga osakliga löneskillnader.
Studie- och yrkesvägledare (07)	19	78,9%	-1,7%	-1,8%	Löneskillnader förklaras av yrkesrelaterad erfarenhet och individuell lön. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Syrkeledare (07)	8	0,0%	0,0%	0,0%	Endast män.
Stödassistent (03)	329	77,8%	-0,3%	-1,0%	Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Supporttekniker (03)	8	37,5%	-2,1%	-2,9%	Löneskillnader förklaras av yrkesrelaterad erfarenhet. Inga osakliga löneskillnader.
Systemförvaltare (08)	27	55,6%	-3,6%	-10,9%	Löneskillnader förklaras av variation i uppdrag, yrkesrelaterad erfarenhet och utbildningsbakgrund. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Tekniker annan (05)	5	0,0%	0,0%	0,0%	Endast män.
Tekniker drift (03)	19	36,8%	4,0%	4,3%	Löneskillnader förklaras av variation i uppdrag samt yrkesrelaterad erfarenhet. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Tekniker drift (04)	3	0,0%	0,0%	0,0%	Endast män.
Tekniker drift (05)	4	0,0%	0,0%	0,0%	Endast män.
Tekniker hjälpmedel (04)	3	0,0%	0,0%	0,0%	Endast män.
Tekniker IT (05)	7	42,9%	5,6%	6,5%	Löneskillnader kan förklaras av arbetrelaterad erfarenhet. Inga osakliga löneskillnader.
Tekniker IT (06)	14	7,1%	15,5%	12,3%	Löneskillnader förklaras av att männen har längre erfarenhet i yrket. Inga osakliga löneskillnader.
Teknisk handläggare (04)	6	33,3%	3,7%	3,5%	Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Undersköterska (03)	711	87,2%	-4,4%	-5,4%	Det finns inom gruppen stor variation gällande yrkesrelaterad erfarenhet. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Undersköterska (04)	18	100,0%	0,0%	0,0%	Endast kvinnor.
Upphandlare (08)	14	92,9%	2,6%	2,2%	Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Vaktstående befäl/Insatsledare (08)	2	0,0%	0,0%	0,0%	Endast män.
Vaktmästare (02)	27	7,4%	2,9%	3,0%	Löneskillnader förklaras av yrkesrelaterad erfarenhet och individuell lön. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Vaktmästare (03)	46	4,3%	4,6%	3,6%	Löneskillnader kan förklaras av arbetsrelaterad erfarenhet. Inga osakliga löneskillnader.
Verksamhetschef (14)	12	66,7%	-6,2%	-6,2%	Löneskillnader kan förklaras av erfarenhet och variation i uppdrag. Inga osakliga löneskillnader.
Verksamhetsutveckling (08)	34	70,6%	-1,0%	-4,5%	Löneskillnader förklaras av variation i uppdrag och yrkesrelaterad erfarenhet. Inga osakliga löneskillnader.
Verksamhetsutveckling (09)	34	67,6%	-3,8%	0,8%	Löneskillnader förklaras av variation i uppdrag, yrkesrelaterad erfarenhet och individuell lön. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Vårdbiträde (02)	667	59,7%	-2,5%	-2,4%	Löneskillnader kan förklaras med yrkesrelaterad erfarenhet och individuell lön. Ingenting tyder på osakliga löneskillnader.

Kvinnodominerat arbete	Jämförelsearbete	Antal anställda	Andel kvinnor	Medellön	Medellön skillnad %	Medellön skillnad SEK	Kommentar
Administratör (03)		63	92,1%	32 794			Inga osakliga löneskillnader.
Jämfört med	Tekniker drift (03)	19	36,8%	33 226	1,3%	-432	
Arbetsmarknadskonsulent (06)		13	100,0%	38 431			I jämförelsearbetet Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens som påverkar löneläget. I såväl Befälhavare som Tekniker och Handläggare finns endast ett fåtal individer
Jämfört med	Befälhavare (05)	3	0,0%	44 333	13,3%	-5 902	vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
	Handläggare teknik och lokal/fastighetsfrågor (06)	6	33,3%	40 560	5,2%	-2 129	
	Lärare kulturskola (06)	27	48,1%	38 541	0,3%	-110	
	Tekniker drift (05)	4	0,0%	43 110	10,9%	-4 679	
	Tekniker IT (05)	7	42,9%	39 914	3,7%	-1 483	
	Tekniker IT (06)	14	7,1%	40 964	6,2%	-2 533	
Arbetssterapeut (07)		31	87,1%	38 839			I arbetena Ingenjör och Förvaltare finns medarbetare vars utbildningsbakgrund ger ett högre löneläge. Löneläget för dessa grupper påverkas också av marknadslöneläget. I jämförelsearbetet Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens vilket ger ett högre löneläge. I flera av jämförelsearbetena finns endast ett fåtal individer med specialistkunskap vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Sammantaget kan inga osakliga löneskillnader konstateras.
Jämfört med	Arkivarie (07)	4	25,0%	39 275	1,1%	-436	
	Befälhavare (05)	3	0,0%	44 333	12,4%	-5 494	
	Förvaltare (07)	15	33,3%	44 672	13,1%	-5 833	
	Handläggare nämnder (07)	6	50,0%	41 842	7,2%	-3 003	
	Handläggare teknik och lokal/fastighetsfrågor (06)	6	33,3%	40 560	4,2%	-1 721	
	Ingenjör (07)	16	50,0%	44 222	12,2%	-5 383	
	Styrledare (07)	8	0,0%	39 828	2,5%	-989	
	Tekniker drift (05)	4	0,0%	43 110	9,9%	-4 271	
	Tekniker IT (05)	7	42,9%	39 914	2,7%	-1 075	
	Tekniker IT (06)	14	7,1%	40 964	5,2%	-2 125	
Badmästare (04)		20	60,0%	29 264			Badmästare är en av grupperna med lägst medelålder i kommunen vilket påverkar lönenivån utifrån arbetslivserfarenhet. Exempelvis är gruppen arbetsledare i genomsnitt 18 år äldre vilket för den gruppen påverkar lönenivån uppåt. Flera av jämförelsearbetena är små grupper vilket gör att individuell lön får stor påverkan på löneläget. I gruppen Badmästare varierar utbildningsnivån vilket påverkar lönenivån. Efter att ha granskat strukturen för Badmästare i jämförelse med alla jämförelsearbeten kan inga osakliga löneskillnader konstateras.
Jämfört med	Arbetsledare (03)	17	20,8%	36 933	20,8%	-7 669	
	Fordonsförare (04)	19	15,8%	31 898	8,3%	-2 634	
	Kock med samordningsansvar (04)	27	59,3%	34 651	15,5%	-5 387	
	Park-/trädgårdssarbete (03)	20	25,0%	29 388	0,4%	-124	
	Supporttekniker (03)	8	37,5%	30 742	4,8%	-1 478	
	Tekniker drift (03)	19	36,8%	33 226	11,9%	-3 962	
	Tekniker drift (04)	3	0,0%	36 417	19,6%	-7 153	
	Tekniker hjälpmedel (04)	3	0,0%	34 367	14,8%	-5 103	
	Teknisk handläggare (04)	6	33,3%	34 978	16,3%	-5 714	
	Vaktmästare (02)	27	7,4%	29 911	2,2%	-647	
	Vaktmästare (03)	46	4,3%	32 044	8,7%	-2 780	
Barnskötare (03)		277	97,8%	29 891			För jämförelsearbetena Fordonsförare och Vaktmästare medför lång arbetslivserfarenhet ett högre löneläget. Supporttekniker är en liten grupp vilket gör att individuell lön får stor påverkan på löneläget. För Tekniker påverkar devis löneläget vid rekrytering samt varierad utbildningsbakgrund. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Jämfört med	Fordonsförare (03)	19	15,8%	31 898	6,3%	-2 007	
	Supporttekniker (03)	8	37,5%	30 742	2,8%	-851	
	Tekniker drift (03)	19	36,8%	33 226	10,0%	-3 335	
	Vaktmästare (02)	27	7,4%	29 911	0,1%	-20	
	Vaktmästare (03)	46	4,3%	32 044	6,7%	-2 153	
Behandlingsassistent/Socialpedagog (05)		26	80,8%	33 560			I arbetet Behandlingsassistent/Socialpedagog varierar utbildningsbakgrund vilket påverkar lönenivån nedåt för gruppen som helhet. Även för Samordnare kultur påverkas löneläget av varierad utbildningsnivå, där finns dock medarbetare som av den anledningen påverkar strukturen uppåt. Arbetsledare Auf är en av de äldsta grupperna i kommunen och är i genomsnitt 11 år äldre än Behandlingsassistent/Socialpedagog. arbetslivserfarenhet påverkar devis löneläget. I flera av jämförelsearbetena finns endast ett fåtal individer vilket innebär att spetskompetens och den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Sammantaget kan inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Jämfört med	Arbetsledare (04)	17	23,5%	36 933	9,1%	-3 373	
	Arbetsledare Auf (05)	11	45,5%	37 164	9,7%	-3 604	
	Brandman (05)	3	0,0%	44 333	24,3%	-10 773	
	Kock med samordningsansvar (04)	29	3,4%	33 958	1,2%	-398	
	Samordnare kultur (05)	27	59,3%	34 651	3,1%	-1 091	
	Tekniker drift (04)	14	57,1%	37 825	11,3%	-4 265	
	Tekniker drift (05)	3	0,0%	36 417	7,8%	-2 857	
	Tekniker hjälpmedel (04)	4	0,0%	43 110	22,2%	-9 550	
	Tekniker IT (05)	3	0,0%	34 367	2,3%	-807	
	Teknisk handläggare (04)	7	42,9%	39 914	15,9%	-6 354	
Bibliotekarie (07)		6	33,3%	34 978	4,1%	-1 418	
Jämfört med	Arbetsledare (04)	41	95,1%	36 122			Det har under de senaste åren funnits anledning att särskilt följa upp lönenivån för Bibliotekarier i förhållande till andra likvärdiga arbeten och jämförelsearbeten. Arbetsgivaren beslutade om
		17	23,5%	36 933	2,2%	-811	

	Arbetsledare Auf (05)	11	45,5%	37 164	2,8%	-1 042	prioritering under löneöversyn 2025 utifrån lönekartläggningen. Efter analys av årets löneöversyn kan det konstateras att Bibliotekarie har ett genomsnittligt högre utfall än totalen för kommunens medarbetare och medlönerna har ökat med ca 1200kr. Satsningen har gett visst resultat. Under 2025 har arbetsgivaren gjort en ny arbetsvärdering. Antalet jämförelsearbeten har ökat. Dock är flera grupper relativt små vilket gör att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. I arbetet Ingenjör och Förvaltare finns viss variation vad gäller utbildningsbakgrund som påverkar löneläget för grupperna. Löneläget för framförallt Förvaltare påverkas även av marknadslöneläget. I jämförelsearbetet Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens som påverkar löneläget. Arbetsgivaren kan dock inte fullt ut förklara löneskillnaderna och beslutar att fortsätta prioritera Bibliotekarie under kommande löneöversyn.
	Arkivarie (07)	4	25,0%	39 275	8,0%	-3 133	
	Befälhavare (05)	3	0,0%	44 333	18,5%	-8 211	
	Brandinspektör (07)	7	14,3%	38 062	5,1%	-1 940	
	Förvaltare (07)	15	33,3%	44 672	19,1%	-8 550	
	Handläggare nämnder (07)	6	50,0%	41 842	13,7%	-5 720	
	Handläggare teknik och lokal/fastighetsfrågor (06)						
	Ingenjör (07)	6	33,3%	40 560	10,9%	-4 438	
	Kulturarbete (06)	16	50,0%	44 222	18,3%	-8 100	
	Lärare kulturskola (06)	14	57,1%	38 226	5,5%	-2 104	
	Samordnare kultur (05)	27	48,1%	38 541	6,3%	-2 419	
	Styrkeledare (07)	14	57,1%	37 825	4,5%	-1 703	
	Tekniker drift (04)	8	0,0%	39 828	9,3%	-3 706	
	Tekniker drift (05)	3	0,0%	36 417	0,8%	-295	
	Tekniker IT (05)	4	0,0%	43 110	16,2%	-6 988	
	Tekniker IT (06)	7	42,9%	39 914	9,5%	-3 792	
	Tekniker IT (06)	14	7,1%	40 964	11,8%	-4 842	
	Fordonsförare (03)	8	75,0%	31 134			Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
	Tekniker drift (03)	19	15,8%	31 898	2,4%	-764	
	Vaktmästare (03)	19	36,8%	33 226	6,3%	-2 092	
		46	4,3%	32 044	2,8%	-910	
Brandingenjör (09)		8	62,5%	47 241			
Jämfört med	Controller (08)	14	57,1%	49 643	4,8%	-2 402	Brandingenjör är en av de yngre grupperna i kommunen, vid jämförelse av medelålder är alla jämförelsearbeten äldre. Arbetslivserfarenhet kan således delvis förklara löneskillnader. I jämförelsearbetena Handläggare IT och Vakthavande befäl/insatsledare finns få medarbetare vilket innebär att individuell lön får stor påverkan på löneläget. Marknadskrafter påverkar löneläget för Projektleddare mark/fastigheter. Utbildningsnivå och individuell lön påverkar löneläget för Psykolog. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Bygglövshandläggare (07)		11	81,8%	38 405			Bygglövshandläggare har en lägre medelåldern än majoriteten av jämförelsearbetena.
Jämfört med	Arkivarie (07)	4	25,0%	39 275	2,2%	-870	Erfarenhet i yrket ser även ut att påverka lönen nedåt för gruppen. I arbetet Ingenjör och Befälhavare (05)
	Befälhavare (05)	3	0,0%	44 333	13,4%	-5 928	Förvaltare finns viss variation vad gäller utbildningsbakgrund som påverkar löneläget för grupperna. Löneläget för dessa grupper påverkas även av marknadslöneläget. I jämförelsearbetet Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens som påverkar löneläget. I flera av jämförelsearbetena finns endast ett fåtal individer vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Efter analys av strukturen för samtliga jämförelsearbeten kan inga osakliga löneskillnader konstateras.
	Förvaltare (07)	15	33,3%	44 672	14,0%	-6 267	
	Handläggare nämnder (07)	6	50,0%	41 842	8,2%	-3 437	
	Handläggare teknik och lokal/fastighetsfrågor (06)						
	Ingenjör (07)	6	33,3%	40 560	5,3%	-2 155	
	Lärare kulturskola (06)	16	50,0%	44 222	13,2%	-5 817	
	Styrkeledare (07)	27	48,1%	38 541	0,4%	-136	
	Tekniker drift (05)	8	0,0%	39 828	3,6%	-1 423	
	Tekniker drift (05)	4	0,0%	43 110	10,9%	-4 705	
	Tekniker IT (05)	7	42,9%	39 914	3,8%	-1 509	
	Tekniker IT (06)	14	7,1%	40 964	6,2%	-2 559	
Byggnadsinspektör (07)		8	75,0%	41 175			I arbetet Ingenjör och Förvaltare finns viss variation vad gäller utbildningsbakgrund som påverkar löneläget för grupperna. Löneläget för dessa påverkas även av marknadslöneläget. I jämförelsearbetet Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens som påverkar löneläget. I såväl Befälhavare som Tekniker drift finns endast ett fåtal individer vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Jämfört med	Befälhavare (05)	3	0,0%	44 333	7,1%	-3 158	
	Förvaltare (07)	15	33,3%	44 672	7,8%	-3 497	
	Handläggare nämnder (07)	6	50,0%	41 842	1,6%	-667	
	Ingenjör (07)	16	50,0%	44 222	6,9%	-3 047	
	Tekniker drift (05)	4	0,0%	43 110	4,5%	-1 935	
Ekonom (06)		12	75,0%	43 268			Jämförelsearbete består enbart av tre medarbetare med spetskompetens. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Jämfört med	Befälhavare (05)	3	0,0%	44 333	2,4%	-1 065	
Eleassistent (03)		125	60,8%	29 372			För jämförelsearbetena Fordonsförare och Vaktmästare medför lång arbetslivserfarenhet ett högre löneläge. Supporttekniker är en liten grupp vilket gör att individuell lön får stor påverkan på löneläget. För Tekniker påverkas delvis löneläget vid rekrytering samt varierad utbildningsbakgrund. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Jämfört med	Fordonsförare (03)	19	15,8%	31 898	7,9%	-2 526	
	Park-/trädgårdsarbete (03)	20	25,0%	29 388	0,1%	-16	
	Supporttekniker (03)	8	37,5%	30 742	4,5%	-1 370	
	Tekniker drift (03)	19	36,8%	33 226	11,6%	-3 854	
	Vaktmästare (02)	27	7,4%	29 911	1,8%	-539	
	Vaktmästare (03)	46	4,3%	32 044	8,3%	-2 672	
Enhetschef SOC (11)		116	89,7%	48 929			Medelåldern i gruppen har sjunkit med ett år jämfört med föregående år, erfarenhet i arbetet som chef förklarar en del av löneskillnaderna gentemot exempelvis sektionschef ISF där flera
Jämfört med	Controller (08)	14	57,1%	49 643	1,4%	-714	

	Handläggare IT (09)	5	0,0%	50 280	2,7%	-1 351	har godigen erfarenhet. Flera av jämförelsearbetena består av få medarbetare vilket gör att individuell lön får stor påverkan på lönesstrukturen. Löneskillnaden mot Controller, Psykolog och Projektledare kan delvis förklaras av att många medarbetare i dessa grupper har lång erfarenhet i yrket vilket påverkat lönenivån uppåt. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras men arbetsgivaren ser anledning att särskilt följa lönestrukturen för Enhetschef Soc över tid.
Familjebehandlare (07)		17	94,1%	39 718	16,5%	-9 678	
Jämfört med	Befälhavare (05)	3	0,0%	44 333	10,4%	-4 615	I arbetena Ingenjör och Förvaltare finns medarbetare vars utbildningsbakgrund ger ett högre löneläge. Löneläget för dessa grupper påverkas också av marknadslöneläget. I jämförelsearbetet Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens vilket ger ett högre löneläge. I flera av jämförelsearbetena finns endast ett fåtal individer med specialutskunskap vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Sammantaget kan inga osakliga löneskillnader konstateras.
	Förvaltare (07)	15	33,3%	44 672	11,1%	-4 954	
	Handläggare nämnder (07)	6	50,0%	41 842	5,1%	-2 124	
	Handläggare teknik och lokal/fastighetsfrågor (06)	6	33,3%	40 560	2,1%	-842	
	Ingenjör (07)	16	50,0%	44 222	10,2%	-4 504	
	Styrkeledare (07)	8	0,0%	39 828	0,3%	-110	
	Tekniker drift (05)	4	0,0%	43 110	7,9%	-3 392	
	Tekniker IT (05)	7	42,9%	39 914	0,5%	-196	
	Tekniker IT (06)	14	7,1%	40 964	3,0%	-1 246	
Fritidsassistent (03)		60	68,3%	29 550			För jämförelsearbetena Fordonsförare och Vaktmästare medför lång arbetslivserfarenhet ett högre löneläge. Supporttekniker är en liten grupp vilket gör att individuell lön får stor påverkan på löneläget. För Tekniker påverkar delvis löneläget vid rekrytering samt varierad utbildningsbakgrund. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Jämfört med	Fordonsförare (03)	19	15,8%	31 898	7,4%	-2 348	
	Supporttekniker (03)	8	37,5%	30 742	3,9%	-1 192	
	Tekniker drift (03)	19	36,8%	33 226	11,1%	-3 676	
	Vaktmästare (02)	27	7,4%	29 911	1,2%	-361	
	Vaktmästare (03)	46	4,3%	32 044	7,8%	-2 494	
Fritidsledare (05)		10	70,0%	32 538			I arbetet Fritidsledare varierar utbildningsbakgrund vilket påverkar lönenivån nedåt för gruppen som helhet. I flera av jämförelsearbetena finns endast ett fåtal individer vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Fritidsledare är en av de yngre grupperna i kommunen, vid jämförelse av medelålder är alla jämförelsearbeten äldre. Arbetslivserfarenhet kan således delvis förklara skillnader. Efter att ha granskat strukturen och utbildningsnivå kommer arbetsvärderingen för Fritidsledare ses över kommande år. Sammantaget kan inga osakliga löneskillnader konstateras.
Jämfört med	Arbetsledare (04)	17	23,5%	36 933	11,9%	-4 395	
	Arbetsledare Auf (05)	11	45,5%	37 164	12,4%	-4 626	
	Befälhavare (05)	3	0,0%	44 333	26,6%	-11 795	
	Brandman (05)	29	3,4%	33 958	4,2%	-1 420	
	Kock med samordningsansvar (04)	27	59,3%	34 651	6,1%	-2 113	
	Samordnare kultur (05)	14	57,1%	37 825	14,0%	-5 287	
	Tekniker drift (03)	19	36,8%	33 226	2,1%	-688	
	Tekniker drift (04)	3	0,0%	36 417	10,7%	-3 879	
	Tekniker drift (05)	4	0,0%	43 110	24,5%	-10 572	
	Tekniker hjälpmedel (04)	3	0,0%	34 367	5,3%	-1 829	
	Tekniker IT (05)	7	42,9%	39 914	18,5%	-7 376	
	Teknisk handläggare (04)	6	33,3%	34 978	7,0%	-2 440	
Fysioterapeut (07)		23	87,0%	38 033			Fysioterapeut är en ung grupp med lägre medelålder än många jämförelsearbeten, vilket gör att yrkesrelaterad erfarenhet förklarar vissa löneskillnader. Exempelvis har gruppen Fysioterapeut 10 år lägre medelålder än Styrkeledare. I arbetena Ingenjör och Förvaltare finns medarbetare vars utbildningsbakgrund ger ett högre löneläge. Löneläget för dessa grupper påverkas även av marknadslöneläget. I jämförelsearbetet Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens som påverkar löneläget. I såväl Befälhavare och Tekniker finns endast ett fåtal individer vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Sammantaget kan inga osakliga löneskillnader konstateras.
Jämfört med	Arkivarie (07)	4	25,0%	39 275	3,2%	-1 242	
	Befälhavare (05)	3	0,0%	44 333	14,2%	-6 300	
	Brandinspektör (07)	7	14,3%	38 062	0,1%	-29	
	Förvaltare (07)	15	33,3%	44 672	14,9%	-6 639	
	Handläggare nämnder (07)	6	50,0%	41 842	9,1%	-3 809	
	Handläggare teknik och lokal/fastighetsfrågor (06)	6	33,3%	40 560	6,2%	-2 527	
	Ingenjör (07)	16	50,0%	44 222	14,0%	-6 189	
	Kulturarbete (06)	14	57,1%	38 226	0,5%	-193	
	Lärare kulturskola (06)	27	48,1%	38 541	1,3%	-508	
	Styrkeledare (07)	8	0,0%	39 828	4,5%	-1 795	
	Tekniker drift (05)	4	0,0%	43 110	11,8%	-5 077	
	Tekniker IT (05)	7	42,9%	39 914	4,7%	-1 881	
	Tekniker IT (06)	14	7,1%	40 964	7,2%	-2 931	
Fysisk samhällsplanerare (09)		18	77,8%	47 294			I jämförelsearbetena Handläggare IT och Vaktstående befäl/insatsledare finns få medarbetare vilket innebär att individuell lön får stor påverkan på löneläget. Marknadskrafter påverkar löneläget för Projektledare mark/fastigheter. Individuell lön påverkar löneläget för Psykolog. Jämförelsearbetet Controller har högre medellön men inom det arbetet är det kvinnors medellön som är högst så inget tyder på osakliga löneskillnader utifrån ett könsperspektiv. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Jämfört med	Controller (08)	14	57,1%	49 643	4,7%	-2 349	
	Handläggare IT (09)	5	0,0%	50 280	5,9%	-2 986	
	Projektledare mark fastigheter (09)	22	50,0%	50 297	6,0%	-3 003	
	Psykolog (09)	12	58,3%	53 613	11,8%	-6 319	
	Vaktstående befäl/insatsledare (08)	2	0,0%	47 700	0,9%	-406	

Handläggare (06) Jämfört med	Befälhavare (05) Handläggare teknik och lokal/fastighetsfrågor (06) Kulturarbete (06) Lärare kulturskola (06) Samordnare kultur (05) Tekniker drift (05) Tekniker IT (05) Tekniker IT (06)	47 3 6 14 27 14 4 7 14 33	85,1% 0,0% 33,3% 57,1% 48,1% 57,1% 0,0% 42,9% 7,1% 69,7%	37 356 44 333 40 560 38 226 38 541 37 825 43 110 39 914 40 964 38 372	15,7% 7,9% 2,3% 3,1% 1,2% 13,3% 6,4% 8,8%	-6 977 -3 204 -870 -1 185 -469 -5 754 -2 558 -3 608	I jämförelsearbetet Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens som påverkar löneläget. I såväl Befälhavare som Tekniker och Handläggare finns endast ett fåtal individer vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Efter analys av lönestrukturen för samtliga grupper kan inga osakliga löneskillnader konstateras.
Handläggare (07) Jämfört med	Arkivarie (07) Befälhavare (05) Förvaltare (07) Handläggare nämnder (07) Handläggare teknik och lokal/fastighetsfrågor (06) Ingenjör (07) Lärare kulturskola (06) Styrkeledare (07) Tekniker drift (05) Tekniker IT (05) Tekniker IT (06)	33 4 3 15 6 6 27 8 4 7 14	69,7% 25,0% 0,0% 33,3% 50,0% 33,3% 0,0% 0,0% 42,9% 7,1% 6,3%	38 372 39 275 44 333 44 672 41 842 40 560 44 222 38 541 39 828 43 110 39 914 40 964	2,3% 13,4% 14,1% 8,3% 5,4% 13,2% 0,4% 3,7% 11,0% 3,9% 6,3%	-903 -5 961 -6 300 -3 470 -2 188 -5 850 -169 -1 456 -4 738 -1 542 -2 592	Handläggare är en relativt ung grupp med lägre medelålder än många jämförelsearbeten, vilket gör att yrkesrelaterad erfarenhet förklarar vissa löneskillnader. Exempelvis har gruppen Handläggare 8 år lägre medelålder än Styrkeledare. Inom arbetet Handläggare finns också en variation av uppdrag vilket gör att det finns en stor lönespridning i gruppen. I arbetena Ingenjör och Förvaltare finns medarbetare vars utbildningsbakgrund ger ett högre löneläge. Löneläget för dessa grupper påverkas även av marknadslöneläget. I jämförelsearbetet Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens som påverkar löneläget. Flera av jämförelsearbetena består av ett fåtal individer vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Sammantaget finns ingenting som tyder på osakliga löneskillnader i lönestrukturen.
Handläggare pedagogisk verksamhet (06) Jämfört med	Befälhavare (05) Tekniker drift (05) Tekniker IT (06)	41 3 4 14	95,1% 0,0% 0,0% 7,1%	40 668 44 333 43 110 40 964	8,3% 5,7% 0,7%	-3 665 -2 442 -296	I jämförelsearbetet Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens som påverkar löneläget. I såväl Befälhavare som Tekniker finns endast ett fåtal individer vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Handläggare samhällsutveckling och säkerhetsfrågor (09) Jämfört med	Psykolog (09) Controller (08) Vaktstående befäl/insatsledare (08)	2 12 20 14 2 12	100,0% 58,3% 80,0% 57,1% 0,0% 91,7%	51 100 53 613 45 543 49 643 47 700 41 117	4,7% 8,3% 4,5%	-2 513 -4 100 -2 157	Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
HR-konsult (08) Jämfört med	HR-konsult (09) Controller (08) Vaktstående befäl/insatsledare (08)	12 20 14 2 12	58,3% 80,0% 57,1% 0,0% 91,7%	53 613 45 543 49 643 47 700 41 117	4,7% 8,3% 4,5%	-2 513 -4 100 -2 157	I jämförelsearbetet vaktstående befäl finns endast två individer med spetskompetens vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Jämförelsearbetet Controller har visserligen högre medellön, men inom det arbetet är det kvinnors medellön som är högst så inget tyder på osakliga löneskillnader utifrån ett könsperspektiv. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
HR-konsult rekrytering (07) Jämfört med	Befälhavare (05) Förvaltare (07) Handläggare nämnder (07) Ingenjör (07) Tekniker drift (05) Tekniker IT (06)	3 15 6 16 4 4	0,0% 33,3% 50,0% 0,0% 0,0% 75,0%	44 333 44 672 41 842 44 222 43 110 41 050	7,3% 8,0% 1,7% 7,0% 4,6%	-3 216 -3 555 -725 -3 105 -1 993	I arbetet Ingenjör och Förvaltare finns viss variation vad gäller utbildningsbakgrund som påverkar löneläget för grupperna. Löneläget för dessa grupper påverkas även av marknadslöneläget. I jämförelsearbetet Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens som påverkar löneläget. I såväl Befälhavare som Tekniker drift finns endast ett fåtal individer vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. I jämförelse med ovan nämnda arbeten har HR-konsult rekrytering den lägsta medellönen som grupp, vilket gör att löneläget kan påverkas av arbetslivserfarenhet. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Ingenjör (06) Jämfört med	Befälhavare (05) Tekniker drift (05) Tekniker IT (06)	4 3 4 11 3	75,0% 0,0% 0,0% 72,7% 0,0%	41 050 44 333 43 110 40 395 44 333	7,4% 4,8% 8,9%	-3 283 -2 060 -3 938	I arbetet Ingenjör samt jämförelsearbetena Befälhavare och Tekniker drift finns endast ett fåtal individer vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
IT/Systemutveckling (06) Jämfört med	Befälhavare (05) Handläggare teknik och lokal/fastighetsfrågor (06) Tekniker drift (05) Tekniker IT (06)	3 6 4 14 74	0,0% 33,3% 0,0% 7,1% 70,3%	44 333 40 560 43 110 40 964 31 520	7,4% 0,4% 6,3% 1,4%	-2 060 -165 -2 715 -569	Utbildningsnivån varierar i arbetet IT/Systemutveckling vilket påverkar lönestrukturen. I jämförelsearbetet Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens som påverkar löneläget. I såväl Befälhavare som Tekniker finns endast ett fåtal individer vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Kock (03) Jämfört med	Fordonsförare (03) Tekniker drift (03)	19 19	15,8% 36,8%	31 898 33 226	1,2% 5,1%	-378 -1 706	I arbetet Tekniker drift påverkas lönenivån av erfarenhet i arbetet, viss variation i utbildningsbakgrund och löneläget vid rekrytering. Sammantaget kan inga osakliga löneskillnader konstateras.

	Vaktmästare (03)	46	4,3%	4,3%	32 044	1,6%	-524	I samtliga av dessa arbeten finns få medarbetare vilket innebär att individuell lön får stor påverkan på löneläget. Jämförelsearbetet Controller har högre medellön, men inom det arbetet är det kvinnors medellön som är högst så inget tyder på osakliga löneskillnader utifrån ett könsperspektiv. I Vaktstående befäl/Insatsledare påverkas löneläget av medarbetarnas spetskompetens. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Kommunikationsstrateg (08)		3	100,0%		44 867			I arbetet Kommunikatör, Ingenjör och Förvaltare finns viss variation vad gäller utbildningsbakgrund som påverkar löneläget för grupperna. Löneläget för Ingenjör och Förvaltare påverkas även av marknadslöneläget. I jämförelsearbetet Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens som påverkar löneläget. I såväl Befälhavare som Tekniker drift finns endast ett fåtal individer vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Jämfört med	Controller (08)	14	57,1%	9,6%	49 643	9,6%	-4 776	
	Kulturarbete (08)	2	50,0%	1,3%	45 450	1,3%	-583	
	Vaktstående befäl/Insatsledare (08)	2	0,0%	5,9%	47 700	5,9%	-2 833	
Kommunikatör (07)		33	81,8%		41 295			I arbetet Kommunikatör, Ingenjör och Förvaltare finns viss variation vad gäller utbildningsbakgrund som påverkar löneläget för grupperna. Löneläget för Ingenjör och Förvaltare påverkas även av marknadslöneläget. I jämförelsearbetet Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens som påverkar löneläget. I såväl Befälhavare som Tekniker drift finns endast ett fåtal individer vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Jämfört med	Befälhavare (05)	3	0,0%	6,9%	44 333	6,9%	-3 038	
	Förvaltare (07)	15	33,3%	7,6%	44 672	7,6%	-3 377	
	Handläggare nämnder (07)	6	50,0%	1,3%	41 842	1,3%	-547	
	Ingenjör (07)	16	50,0%	6,6%	44 222	6,6%	-2 927	
	Tekniker drift (05)	4	0,0%	4,2%	43 110	4,2%	-1 815	
Kommunvägledare (03)		27	92,6%		30 429			I arbetet Tekniker drift påverkas lönenivån av erfarenhet i arbetet, viss variation i utbildningsbakgrund och löneläget vid rekrytering. Kommunvägledare är i genomsnitt yngre än både Fordonsförare och Vaktmästare. Efter analys av samtliga strukturer kan inga osakliga löneskillnader konstateras.
Jämfört med	Fordonsförare (03)	19	15,8%	4,6%	31 898	4,6%	-1 469	
	Supporttekniker (03)	8	37,5%	1,0%	30 742	1,0%	-313	
	Tekniker drift (03)	19	36,8%	8,4%	33 226	8,4%	-2 797	
	Vaktmästare (03)	46	4,3%	5,0%	32 044	5,0%	-1 615	
Kulturarbete (03)		6	83,3%		30 938			I arbetet Tekniker drift påverkas lönenivån av erfarenhet i arbetet, viss variation i utbildningsbakgrund och löneläget vid rekrytering. Kulturarbete består av få individer vilket gör att individuell lön får stor påverkan på lönestrukturen. Sammantaget kan inte osakliga löneskillnader konstateras.
Jämfört med	Fordonsförare (03)	19	15,8%	3,0%	31 898	3,0%	-960	
	Tekniker drift (03)	19	36,8%	6,9%	33 226	6,9%	-2 288	
	Vaktmästare (03)	46	4,3%	3,5%	32 044	3,5%	-1 106	
Kulturarbete (07)		11	72,7%		42 265			I arbetet Kulturarbete, Ingenjör och Förvaltare finns viss variation vad gäller utbildningsbakgrund som påverkar löneläget för grupperna. Löneläget för dessa grupper påverkas även av marknadslöneläget. I jämförelsearbetet Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens som påverkar löneläget. I såväl Befälhavare som Tekniker drift finns endast ett fåtal individer vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. I arbetet kulturarbete påverkas också lönestrukturen av skillnader i uppdrag. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Jämfört med	Befälhavare (05)	3	0,0%	4,7%	44 333	4,7%	-2 068	
	Förvaltare (07)	15	33,3%	5,4%	44 672	5,4%	-2 407	
	Ingenjör (07)	16	50,0%	4,4%	44 222	4,4%	-1 957	
	Tekniker drift (05)	4	0,0%	2,0%	43 110	2,0%	-845	
Kurator (07)		37	100,0%		41 250			I arbetet Ingenjör och Förvaltare finns viss variation vad gäller utbildningsbakgrund som påverkar löneläget för grupperna. Löneläget för dessa grupper påverkas även av marknadslöneläget. I jämförelsearbetet Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens som påverkar löneläget. I såväl Befälhavare som Tekniker drift finns endast ett fåtal individer vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Jämfört med	Befälhavare (05)	3	0,0%	7,0%	44 333	7,0%	-3 083	
	Förvaltare (07)	15	33,3%	7,7%	44 672	7,7%	-3 422	
	Handläggare nämnder (07)	6	50,0%	1,4%	41 842	1,4%	-592	
	Ingenjör (07)	16	50,0%	6,7%	44 222	6,7%	-2 972	
	Tekniker drift (05)	4	0,0%	4,3%	43 110	4,3%	-1 860	
Ledning skola (11)		7	100,0%		56 497			Löneskillnaderna förklaras av olikheter i verksamheternas omfång, ansvar och komplexitet samt arbetsrelaterad erfarenhet i rollen som chef. Inga osakliga löneskillnader.
Jämfört med	Sektionschef ISF (11)	14	42,9%	3,6%	58 607	3,6%	-2 110	
Lokalvårdare (02)		160	90,6%		29 033			Efter analys tyder inte strukturen på att det finns några osakliga löneskillnader.
Jämfört med	Vaktmästare (02)	27	7,4%	2,9%	29 911	2,9%	-878	
Lärarassistent (03)		9	66,7%		28 970			Fordonsförare och Vaktmästare är som grupp äldre vilket gör att arbetslivserfarenhet ser ut att påverka löneläget uppåt. Supporttekniker är en liten grupp vilket gör att individuell lön får stor påverkan på löneläget. För Tekniker påverkar delvis löneläget vid rekrytering samt varierad utbildningsbakgrund. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Jämfört med	Fordonsförare (03)	19	15,8%	9,2%	31 898	9,2%	-2 928	
	Park-/trädgårdsarbete (03)	20	25,0%	1,4%	29 388	1,4%	-418	
	Supporttekniker (03)	8	37,5%	5,8%	30 742	5,8%	-1 772	
	Tekniker drift (03)	19	36,8%	12,8%	33 226	12,8%	-4 256	
	Vaktmästare (02)	27	7,4%	3,1%	29 911	3,1%	-941	
	Vaktmästare (03)	46	4,3%	9,6%	32 044	9,6%	-3 074	
Lärare fritidshem (07)		101	75,2%		38 062			Utifrån föregående års lönekartläggning prioriterades gruppen Lärare fritidshem under senaste löneöversynen. Även om medellönen för gruppen har ökat med ca 1500kr kan arbetsgivaren inte se en tydlig skillnad i procentuell ökning jämfört med det generella utfallet för kommunens medarbetare. Under 2025 har arbetsgivaren gjort en ny arbetsvärdering. Antalet jämförelsearbeten har ökat. Dock är flera grupper relativt små vilket gör att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. I arbetet Ingenjör och Förvaltare finns viss variation vad gäller utbildningsbakgrund som påverkar löneläget för grupperna. Löneläget för framförallt Förvaltare påverkas även av marknadslöneläget. I jämförelsearbetet Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens som påverkar löneläget. Arbetsgivaren kan dock inte
Jämfört med	Arkivarie (07)	4	25,0%	3,1%	39 275	3,1%	-1 213	
	Befälhavare (05)	3	0,0%	14,1%	44 333	14,1%	-6 271	
	Brandinspektör (07)	7	14,3%	0,0%	38 062	0,0%	0	
	Förvaltare (07)	15	33,3%	14,8%	44 672	14,8%	-6 610	
	Handläggare nämnder (07)	6	50,0%	9,0%	41 842	9,0%	-3 780	
	Handläggare teknik och lokal/fastighetsfrågor (06)	6	33,3%	6,2%	40 560	6,2%	-2 498	
	Ingenjör (07)	16	50,0%	13,9%	44 222	13,9%	-6 160	

	Kulturarbete (06)	14	57,1%	38 226	0,0%	-164	fullt ut förklara löneskillnaderna och beslutar att fortsätta prioritera Lärare i fritidshem under kommande löneöversyn.
	Lärare kulturskola (06)	27	48,1%	38 541	1,2%	-479	
	Styrkeledare (07)	8	0,0%	39 828	4,4%	-1 766	
	Tekniker drift (05)	4	0,0%	43 110	11,7%	-5 048	
	Tekniker IT (05)	7	42,9%	39 914	4,6%	-1 852	
	Tekniker IT (06)	14	7,1%	40 964	7,1%	-2 902	Arbetsgivaren beslutade om prioritering för Forskollärare utifrån föregående års lönekartläggning under löneöversyn 2025. Efter analys av årets löneöversyn kan det konstateras att Forskollärare har ett genomsnittligt högre utfall än totalen för kommunens medarbetare. Prioriteringen av gruppen har gett resultat. Under 2025 har arbetsgivaren gjort en ny arbetsvärdering. Antalet jämförelsearbeten är lika många som föregående år men med vissa skillnader. Löneskillnaderna på totalen för jämförelsearbetena har minskat de senaste åren och har fortsatt minska efter lönesatsningen 2025. I arbetena Ingenjör och Förvaltare finns medarbetare med utbildningsbakgrund som medför ett högre löneläge och för Förvaltare påverkas löneläget även av marknadskrfter. I jämförelsearbetet Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens vilket medför ett högre löneläge. I flera av jämförelsearbetena finns endast ett fåtal individer vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Sammantaget kan inga osakliga löneskillnader konstateras.
	Arkivarie (07)	454	95,8%	38 492			
	Befälhavare (05)	4	25,0%	39 275	2,0%	-783	
	Förvaltare (07)	3	0,0%	44 333	13,2%	-5 841	
	Handläggare nämnder (07)	15	33,3%	44 672	13,8%	-6 180	
	Handläggare teknik och lokal/fastighetsfrågor (06)	6	50,0%	41 842	8,0%	-3 350	
	Lärare kulturskola (06)	6	33,3%	40 560	5,1%	-2 068	
	Ingenjör (07)	16	50,0%	44 222	13,0%	-5 730	
	Lärare kulturskola (06)	27	48,1%	38 541	0,1%	-49	
	Styrkeledare (07)	8	0,0%	39 828	3,4%	-1 336	
	Tekniker drift (05)	4	0,0%	43 110	10,7%	-4 618	
	Tekniker IT (05)	7	42,9%	39 914	3,6%	-1 422	
	Tekniker IT (06)	14	7,1%	40 964	6,0%	-2 472	
Lärare förskola obehörig (05)		5	100,0%	32 490			Obehörig forskollärare är en relativt ung grupp. Alla jämförelsearbeten har en högre medelålder. Exempelvis är Arbetsledare Auf är en av de äldsta grupperna i kommunen och är i genomsnitt 17 år äldre än obehöriga forskollärare, arbetslivserfarenhet påverkar delvis löneläget. I flera av jämförelsearbetena finns endast ett fåtal individer vilket innebär att spetskompetens, t.ex. Befälhavare, och den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. För Samordnare kultur påverkas löneläget av variation i uppdrag och utbildningsnivå. Sammantaget kan inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Jämfört med	Arbetsledare (04)	17	23,5%	36 933	12,0%	-4 443	
	Arbetsledare Auf (05)	11	45,5%	37 164	12,6%	-4 674	
	Befälhavare (05)	3	0,0%	44 333	26,7%	-11 843	
	Brandman (05)	29	3,4%	33 958	4,3%	-1 468	
	Kock med samordningsansvar (04)	27	59,3%	34 651	6,2%	-2 161	
	Samordnare kultur (05)	14	57,1%	37 825	14,1%	-5 335	
	Tekniker drift (03)	19	36,8%	33 226	2,2%	-736	
	Tekniker drift (04)	3	0,0%	36 417	10,8%	-3 927	
	Tekniker drift (05)	4	0,0%	43 110	24,6%	-10 620	
	Tekniker hjälpmedel (04)	3	0,0%	34 367	5,5%	-1 877	
	Tekniker IT (05)	7	42,9%	39 914	18,6%	-7 424	
	Teknisk handläggare (04)	6	33,3%	34 978	7,1%	-2 488	
Lärare Förstelärare (10)		111	86,5%	50 494			
Jämfört med	Psykolog (09)	12	58,3%	53 613	5,8%	-3 119	
Lärare grundskola årskurs 7-9 (08)		140					I flera av jämförelsearbetena finns endast ett fåtal individer vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Löneläget för Ingenjör och Förvaltare påverkas även av marknadslöneläget. I jämförelsearbetena Vaktstående befäl/Insatsledare, Befälhavare och Kulturarbete finns medarbetare med spetskompetens vilket påverkar löneläget. Jämförelsearbetet Controller har visserligen högre medellön men inom det arbetet är det kvinnors medellön som är högst så inget tyder på osakliga löneskillnader utifrån ett könsperspektiv. Tekniker drift är ett arbete med få och seniora medarbetare vilket gör att den löneskillnaden kan förklaras av yrkesrelaterad erfarenhet. Sammantaget kan inga osakliga löneskillnader konstateras.
Jämfört med	Befälhavare (05)	3	0,0%	41 989	5,3%	-2 344	
	Controller (08)	14	57,1%	49 643	15,4%	-7 654	
	Förvaltare (07)	15	33,3%	44 672	6,0%	-2 683	
	Ingenjör (07)	16	50,0%	44 222	5,0%	-2 233	
	Ingenjör (08)	13	53,8%	44 558	5,8%	-2 569	
	Kulturarbete (08)	2	50,0%	45 450	7,6%	-3 461	
	Lärare gymnasieskola yrkesämnen (08)	71	54,9%	43 344	3,1%	-1 355	
	Lärare praktiska/estetiska ämnen (08)	104	55,8%	42 336	0,8%	-347	
	Produktionsledare (08)	4	25,0%	43 475	3,4%	-1 486	
	Systemförvaltare (08)	27	55,6%	43 481	3,4%	-1 492	
	Tekniker drift (05)	4	0,0%	43 110	2,6%	-1 121	
	Vaktstående befäl/Insatsledare (08)	2	0,0%	47 700	12,0%	-5 711	
Lärare grundskola årskurs F-6 (08)		305	86,2%	40 629			
Jämfört med	Befälhavare (05)	3	0,0%	44 333	8,4%	-3 704	
	Controller (08)	14	57,1%	49 643	18,2%	-9 014	
	Förvaltare (07)	15	33,3%	44 672	9,1%	-4 043	
	Handläggare nämnder (07)	6	50,0%	41 842	2,9%	-1 213	

	Ingenjör (07)	16	50,0%	44 222	8,1%	-3 593	könsperspektiv. Tekniker drift är ett arbete med få och seniora medarbetare vilket gör att den löneskillnaden kan förklaras av yrkesrelaterad erfarenhet. Sammantaget kan inga osakliga löneskillnader konstateras.
	Ingenjör (08)	13	53,8%	44 558	8,8%	-3 929	
	Kulturarbete (08)	2	50,0%	45 450	10,6%	-4 821	
	Lärare gymnasieskola yrkesämnen (08)	71	54,9%	43 344	6,3%	-2 715	
	Lärare praktiska/estetiska ämnen (08)	104	55,8%	42 336	4,0%	-1 707	
	Produktionsledare (08)	4	25,0%	43 475	6,5%	-2 846	
	Systemförvaltare (08)	27	55,6%	43 481	6,6%	-2 852	
	Tekniker drift (05)	4	0,0%	43 110	5,8%	-2 481	
	Tekniker IT (06)	14	7,1%	40 964	0,8%	-335	
	Vakthavande befäl/insatsledare (08)	2	0,0%	47 700	14,8%	-7 071	
Lärare gymnasieskola allmänna ämnen (08)		149	65,1%	43 726			I flera av jämförelsearbetena finns endast ett fåtal individer vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Löneläget för Ingenjör och Förvaltare påverkas även av marknadslöneläget. I jämförelsearbetet Vakthavande befäl/insatsledare och Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens som påverkar löneläget.
Jämfört med	Befälhavare (05)	3	0,0%	44 333	1,4%	-607	Jämförelsearbetet Controller har visserligen högre medellön men inom det arbetet är det kvinnors medellön som är högst så inget tyder på osakliga löneskillnader utifrån ett könsperspektiv. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
	Controller (08)	14	57,1%	49 643	11,9%	-5 917	
	Förvaltare (07)	15	33,3%	44 672	2,1%	-946	
	Ingenjör (07)	16	50,0%	44 222	1,1%	-496	
	Ingenjör (08)	13	53,8%	44 558	1,9%	-832	
	Kulturarbete (08)	2	50,0%	45 450	3,8%	-1 724	
	Vakthavande befäl/insatsledare (08)	2	0,0%	47 700	8,3%	-3 974	
Lärare modersmål (07)		28	82,1%	35 513			Den huvudsakliga förklaringen till att löneläget för Lärare modersmål är lägre än jämförelsearbetena är den varierande utbildningsnivån inom gruppen. Det faktum att delar av gruppen saknar lärarutbildning och lärarlegitimation medför en lägre medellön. Flera av jämförelsearbetena, exempelvis Befälhavare och Tekniker, består dessutom av få individer med specialistkompetens vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. I arbetet Ingenjör och Förvaltare finns medarbetare vars utbildningsbakgrund medför ett högre löneläge och vars löneläge påverkas även av marknadslöneläget. Sammantaget kan inga osakliga löneskillnader konstateras.
Jämfört med	Arbetsledare (04)	17	23,5%	36 933	3,8%	-1 420	
	Arbetsledare Auf (05)	11	45,5%	37 164	4,4%	-1 651	
	Arkivarie (07)	4	25,0%	39 275	9,6%	-3 762	
	Befälhavare (05)	3	0,0%	44 333	19,9%	-8 820	
	Brandinspektör (07)	7	14,3%	38 062	6,7%	-2 549	
	Förvaltare (07)	15	33,3%	44 672	20,5%	-9 159	
	Handläggare nämnder (07)	6	50,0%	41 842	15,1%	-6 329	
	Handläggare teknik och lokal/fastighetsfrågor (06)	6	33,3%	40 560	12,4%	-5 047	
	Ingenjör (07)	16	50,0%	44 222	19,7%	-8 709	
	Kulturarbete (06)	14	57,1%	38 226	7,1%	-2 713	
	Lärare kulturskola (06)	27	48,1%	38 541	7,9%	-3 028	
	Samordnare kultur (05)	14	57,1%	37 825	6,1%	-2 312	
	Styrkeledare (07)	8	0,0%	39 828	10,8%	-4 315	
	Tekniker drift (04)	3	0,0%	36 417	2,5%	-904	
	Tekniker drift (05)	4	0,0%	43 110	17,6%	-7 597	
	Tekniker IT (05)	7	42,9%	39 914	11,0%	-4 401	
	Tekniker IT (06)	14	7,1%	40 964	13,3%	-5 451	
Lärare SFI-lärare (08)		23	87,0%	41 916			I flera av jämförelsearbetena finns endast ett fåtal individer vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Löneläget för Ingenjör och Förvaltare påverkas även av marknadslöneläget. I jämförelsearbetena Vakthavande befäl/insatsledare, Befälhavare, Produktionsledare och Kulturarbete påverkas löneläget av medarbetarnas spetskompetens.
Jämfört med	Befälhavare (05)	3	0,0%	44 333	5,5%	-2 417	
	Controller (08)	14	57,1%	49 643	15,6%	-7 727	
	Förvaltare (07)	15	33,3%	44 672	6,2%	-2 756	
	Ingenjör (07)	16	50,0%	44 222	5,2%	-2 306	
	Ingenjör (08)	13	53,8%	44 558	5,9%	-2 642	
	Kulturarbete (08)	2	50,0%	45 450	7,8%	-3 534	
	Lärare gymnasieskola yrkesämnen (08)	71	54,9%	43 344	3,3%	-1 428	
	Lärare praktiska/estetiska ämnen (08)	104	55,8%	42 336	1,0%	-420	
	Produktionsledare (08)	4	25,0%	43 475	3,6%	-1 559	
	Systemförvaltare (08)	27	55,6%	43 481	3,6%	-1 565	
	Tekniker drift (05)	4	0,0%	43 110	2,8%	-1 194	
	Vakthavande befäl/insatsledare (08)	2	0,0%	47 700	12,1%	-5 784	
Lärare Speciallärare (09)		41	95,1%	45 507			I jämförelsearbetena Handläggare IT och Vakthavande befäl/insatsledare finns få medarbetare vilket innebär att individuell lön och spetskompetens får stor påverkan på löneläget.
Jämfört med	Controller (08)	14	57,1%	49 643	8,3%	-4 136	
	Handläggare IT (09)	5	0,0%	50 280	9,5%	-4 773	Marknadskrafter påverkar löneläget för Projektleadare mark/fastigheter. Individuell lön påverkar till viss del löneläget för Psykolog. Jämförelsearbetet Controller har högre medellön men inom
	Projektleadare mark fastigheter (09)	22	50,0%	50 297	9,5%	-4 790	

	Psykolog (09)	12	58,3%	53 613	15,1%	-8 106	det arbetet är det kvinnors medellön som är högst så inget tyder på osakliga löneskillnader utifrån ett könsperspektiv. Sammantaget kan inga osakliga löneskillnader konstateras.
	Vakthavande befäl/insatsledare (08)	2	0,0%	47 700	4,6%	-2 193	
Lärare Specialpedagog (09)		47	85,1%	46 247			I jämförelsearbetena Handläggare IT och Vakthavande befäl/insatsledare finns få medarbetare vilket innebär att individuell lön och spetskompetens får stor påverkan på löneläget.
Jämfört med	Controller (08)	14	57,1%	49 643	6,8%	-3 396	Marknadskrafter påverkar löneläget för Projektleddare mark/fastigheter. Individuell lön påverkar
	Handläggare IT (09)	5	0,0%	50 280	8,0%	-4 033	till viss del löneläget för Psykolog. Jämförelsearbetet Controller har högre medellön men inom
	Projektleddare mark fastigheter (09)	22	50,0%	50 297	8,1%	-4 050	det arbetet är det kvinnors medellön som är högst så inget tyder på osakliga löneskillnader
	Psykolog (09)	12	58,3%	53 613	13,7%	-7 366	utifrån ett könsperspektiv. Sammantaget kan inga osakliga löneskillnader konstateras.
	Vakthavande befäl/insatsledare (08)	2	0,0%	47 700	3,0%	-1 453	
Lönekonsult/Schemakonsult (04)		24	100,0%	33 267			Lönekonsult/Schemakonsult har i genomsnitt en lägre medelålder än alla jämförelsearbetena, vilket gör att löneskillnader delvis kan förklaras av arbetslivserfarenhet. Flera av
Jämfört med	Arbetsledare (04)	17	23,5%	36 933	9,9%	-3 666	jämförelsearbetena är små grupper vilket gör att individuell lön får stor påverkan på löneläget.
	Kock med samordningsansvar (04)	27	59,3%	34 651	4,0%	-1 384	Sammantaget kan inga osakliga löneskillnader konstateras.
	Tekniker drift (04)	3	0,0%	36 417	8,6%	-3 150	
	Tekniker hjälpmedel (04)	3	0,0%	34 367	3,2%	-1 100	
	Teknisk handläggare (04)	6	33,3%	34 978	4,9%	-1 711	
MAS/MAR/SAS (10)		4	100,0%	53 388			Inga osakliga löneskillnader.
Jämfört med	Psykolog (09)	12	58,3%	53 613	0,4%	-225	
Miljö- och hälsoskyddsinspektör (07)		31	77,4%	40 461			I arbetet Ingenjör och Förvaltare finns viss variation vad gäller utbildningsbakgrund som påverkar löneläget för grupperna. Löneläget för dessa grupper påverkas även av
Jämfört med	Befälhavare (05)	3	0,0%	44 333	8,7%	-3 872	marknadslöneläget. I jämförelsearbetet Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens
	Förvaltare (07)	15	33,3%	44 672	9,4%	-4 211	som påverkar löneläget. I såväl Befälhavare som Tekniker och Handläggare finns endast ett fåtal
	Handläggare nämnder (07)	6	50,0%	41 842	3,3%	-1 381	individer vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Inga
	Handläggare teknik och lokal/fastighetsfrågor (06)	6					osakliga löneskillnader kan konstateras vid analys av strukturen.
	Ingenjör (07)	16	33,3%	40 560	0,2%	-99	
	Tekniker drift (05)	4	50,0%	44 222	8,5%	-3 761	
	Tekniker IT (06)	14	0,0%	43 110	6,1%	-2 649	
			7,1%	40 964	1,2%	-503	
Måltidspersonal (03)		66	86,4%	28 670			Inom arbetet Måltidspersonal varierar utbildningsbakgrunden samt att många är helt nya i yrket
Jämfört med	Fordonsförare (03)	19	15,8%	31 898	10,1%	-3 228	vilket sammantaget medför ett lägre löneläge. I Vaktmästare och Fordonsförare varierar
	Park-/trädgårdsarbete (03)	20	25,0%	29 388	2,4%	-718	inriktning på utbildning men majoriteten har relevant utbildning motsvarande gymnasienivå och
	Supporttekniker (03)	8	37,5%	30 742	6,7%	-2 072	för Fordonsförare relevanta körkort. Supporttekniker är en liten grupp vilket gör att individuell
	Tekniker drift (03)	19	36,8%	33 226	13,7%	-4 556	lön får stor påverkan på löneläget. För Tekniker påverkas delvis medellönen av löneläget vid
	Vaktmästare (02)	27	7,4%	29 911	4,1%	-1 241	rekrytering samt av varierad utbildningsbakgrund inom gruppen. Sammantaget kan inga
	Vaktmästare (03)	46	4,3%	32 044	10,5%	-3 374	osakliga löneskillnader konstateras.
Områdeschef (13)		8	75,0%	63 828			I arbetet Områdeschef varierar utbildningsbakgrund och uppdrag vilket ser ut att påverka
							lönestrukturen för gruppen som helhet. I gruppen Ledning finns stor variation vad gäller typen
							av chefsuppdrag. Del av cheferna har kommunövergripande uppdrag och individuell lön får stort
							utslag för gruppen som helhet. Löneskillnaderna förklaras av olikheter i verksamheternas
							omfång, ansvar och komplexitet samt arbetsrelaterad erfarenhet i rollen som chef. Inga osakliga
							löneskillnader kan konstateras.
Jämfört med	Ledning (13)	13	46,2%	72 182	11,6%	-8 354	
Personlig assistent (03)		85	75,3%	30 405			I arbetet Tekniker drift påverkas lönenivån av erfarenhet i arbetet, viss variation i
Jämfört med	Fordonsförare (03)	19	15,8%	31 898	4,7%	-1 493	utbildningsbakgrund och löneläget vid rekrytering. Fordonsförare och Vaktmästare är som
	Supporttekniker (03)	8	37,5%	30 742	1,1%	-337	grupp äldre vilket gör att arbetslivserfarenhet ser ut att påverka löneläget uppåt. Sammantaget
	Tekniker drift (03)	19	36,8%	33 226	8,5%	-2 821	kan inga osakliga löneskillnader konstateras.
	Vaktmästare (03)	46	4,3%	32 044	5,1%	-1 639	
Rehabiliterings- och förebyggande arbete annat (07)		10	70,0%	41 280			I arbetet Ingenjör och Förvaltare finns viss variation vad gäller utbildningsbakgrund som
Jämfört med	Befälhavare (05)	3	0,0%	44 333	6,9%	-3 053	påverkar löneläget för grupperna. Löneläget för dessa grupper påverkas även av
	Förvaltare (07)	15	33,3%	44 672	7,6%	-3 392	marknadslöneläget. I jämförelsearbetet Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens
	Handläggare nämnder (07)	6	50,0%	41 842	1,3%	-562	som påverkar löneläget. I såväl Befälhavare som Tekniker drift finns endast ett fåtal individer
	Ingenjör (07)	16	50,0%	44 222	6,7%	-2 942	vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Inga osakliga
	Tekniker drift (05)	4	0,0%	43 110	4,2%	-1 830	löneskillnader kan konstateras.
Rektor Biträdande (11)		13	92,3%	53 719			Löneskillnaderna mellan dessa två arbeten förklaras av olikheter i verksamheternas omfång,

Jämfört med	Sektionschef ISF (11)	14	42,9%	58 607	8,3%	-4 888	ansvar och komplexitet samt arbetsrelaterad erfarenhet. Jämförelsearbetet Sektionschef ISF har visserligen högre medellön men inom det arbetet är det kvinnors medellön som är högst. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Rector Förskola (12)		22	100,0%	56 016			Jämförelsearbetena Avdelningschef KFF och Funktionschef består av få individer där individuell lön får stort genomslag i lönestrukturen. Arbetet Funktionschef består dessutom av medarbetare med spetskompetens vilket också påverkar löneläget. Även om medellönen är högre inom arbetet Sektionschef ISF så är det kvinnors medellön inom arbetet som är högst.
Jämfört med	Avdelningschef KFF (12)	4	25,0%	59 950	6,6%	-3 934	Löneskillnaderna förklaras sammanfattningsvis av olikheter i verksamheternas omfång, ansvar och komplexitet samt arbetsrelaterad erfarenhet. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
	Funktionschef (12)	4	50,0%	62 488	10,4%	-6 472	
	Sektionschef ISF (11)	14	42,9%	58 607	4,4%	-2 591	
Rector Skola (13)		47	70,2%	61 566			Löneskillnaderna förklaras av olikheter i verksamheternas omfång, ansvar och komplexitet samt arbetsrelaterad erfarenhet i rollen som chef. Inga osakliga löneskillnader.
Jämfört med	Funktionschef (12)	4	50,0%	62 488	1,5%	-922	
	Ledning (13)	13	46,2%	72 182	14,7%	-10 616	
Rådgivare (07)		12	83,3%	43 831			I arbetet Rådgivare, Ingenjör och Förvaltare finns viss variation vad gäller utbildningsbakgrund som påverkar löneläget för grupperna. I jämförelsearbetet Befälhavare finns endast tre medarbetare med spetskompetens som gör att individuell lön får stor påverkan på löneläget.
Jämfört med	Befälhavare (05)	3	0,0%	44 333	1,1%	-502	Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
	Förvaltare (07)	15	33,3%	44 672	1,9%	-841	
	Ingenjör (07)	16	50,0%	44 222	0,9%	-391	
Samordnare omsorg (06)		18	94,4%	39 243			Utbildningsnivån varierar i arbetet Samordnare omsorg vilket påverkar lönenivån nedåt. I jämförelsearbetet Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens som påverkar löneläget. I såväl Befälhavare som Tekniker och Handläggare finns endast ett fåtal individer vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Jämfört med	Befälhavare (05)	3	0,0%	44 333	11,5%	-5 090	
	Handläggare teknik och lokal/fastighetsfrågor (06)	6	33,3%	40 560	3,2%	-1 317	
	Tekniker drift (05)	4	0,0%	43 110	9,0%	-3 867	
	Tekniker IT (05)	7	42,9%	39 914	1,7%	-671	
	Tekniker IT (06)	14	7,1%	40 964	4,2%	-1 721	
Sjukvårsköterska allmän (08)		90	94,4%	41 110			Sjukvårsköterska är en relativt ung grupp med lägre medellåder än de flesta jämförelsearbetena. Arbetslivserfarenhet kan således delvis förklara löneskillnader. I flera av jämförelsearbetena finns endast ett fåtal individer vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Löneläget för Ingenjör och Förvaltare påverkas även av marknadslöneläget. Jämförelsearbetena Vaktavande befäl/insatsledare, Befälhavare, Produktionsledare och Kulturarbete påverkas löneläget av medarbetarnas spetskompetens.
Jämfört med	Befälhavare (05)	3	0,0%	44 333	7,3%	-3 223	Jämförelsearbetet Controller och Systemförvaltare har visserligen högre medellön men inom de arbetena är det kvinnors medellön som är högst så inget tyder på osakliga löneskillnader utifrån ett könsperspektiv. Tekniker drift är ett arbete med få och seniora medarbetare vilket gör att den löneskillnaden kan förklaras av yrkesrelaterad erfarenhet. Sammantaget kan inga osakliga löneskillnader konstateras.
	Controller (08)	14	57,1%	49 643	17,2%	-8 533	
	Förvaltare (07)	15	33,3%	44 672	8,0%	-3 562	
	Handläggare nämnder (07)	6	50,0%	41 842	1,7%	-732	
	Ingenjör (07)	16	50,0%	44 222	7,0%	-3 112	
	Ingenjör (08)	13	53,8%	44 558	7,7%	-3 448	
	Kulturarbete (08)	2	50,0%	45 450	9,5%	-4 340	
	Lärare gymnasieskola yrkesämnen (08)	71	54,9%	43 344	5,2%	-2 234	
	Lärare praktiska/estetiska ämnen (08)	104	55,8%	42 336	2,9%	-1 226	
	Produktionsledare (08)	4	25,0%	43 475	5,4%	-2 365	
	Systemförvaltare (08)	27	55,6%	43 481	5,5%	-2 371	
	Tekniker drift (05)	4	0,0%	43 110	4,6%	-2 000	
	Vaktavande befäl/insatsledare (08)	2	0,0%	47 700	13,8%	-6 590	
Socialsekreterare (08)		101	89,1%	41 887			Socialsekreterare prioriterades i föregående års löneöversyn utifrån lönekartläggningen 2024.
Jämfört med	Befälhavare (05)	3	0,0%	44 333	5,5%	-2 446	Efter analys av årets löneöversyn kan det konstateras att Socialsekreterare har ett genomsnittligt högre utfall än totalen för kommunens medarbetare. Satsningen har gett resultat. Under 2025 har arbetsgivaren gjort en ny arbetsvärdering. Antal jämförelsearbeten har minskat. Socialsekreterare har lägre medellåder än samtliga jämförelsearbeten, arbetslivserfarenhet kan delvis förklara löneskillnaderna. I flera av jämförelsearbetena finns endast ett fåtal medarbetare vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Löneläget för Ingenjör och Förvaltare påverkas även av marknadslöneläget. I jämförelsearbetena Vaktavande befäl/insatsledare, Befälhavare, Produktionsledare och Kulturarbete påverkas löneläget av medarbetarnas spetskompetens. Jämförelsearbetet Controller och Systemförvaltare har visserligen högre medellön men inom de arbetena är det kvinnors medellön som är högst så inget tyder på osakliga löneskillnader utifrån ett könsperspektiv. Tekniker drift är ett arbete med få och seniora medarbetare vilket gör att den löneskillnaden kan förklaras av yrkesrelaterad erfarenhet. Sammantaget kan inga osakliga löneskillnader konstateras.
	Controller (08)	14	57,1%	49 643	15,6%	-7 756	
	Förvaltare (07)	15	33,3%	44 672	6,2%	-2 785	
	Ingenjör (07)	16	50,0%	44 222	5,3%	-2 335	
	Ingenjör (08)	13	53,8%	44 558	6,0%	-2 671	
	Kulturarbete (08)	2	50,0%	45 450	7,8%	-3 563	
	Lärare gymnasieskola yrkesämnen (08)	71	54,9%	43 344	3,4%	-1 457	
	Lärare praktiska/estetiska ämnen (08)	104	55,8%	42 336	1,1%	-449	
	Produktionsledare (08)	4	25,0%	43 475	3,7%	-1 588	
	Systemförvaltare (08)	27	55,6%	43 481	3,7%	-1 594	
	Tekniker drift (05)	4	0,0%	43 110	2,8%	-1 223	
	Vaktavande befäl/insatsledare (08)	2	0,0%	47 700	12,2%	-5 813	
Socialsekreterare biståndsbedömare (07)		34	94,1%	39 471			Gruppen har prioriterats under flera år och även i senaste löneöversynen utifrån lönekartläggningen. Medellönen har ökat med ca 1800 kr sen föregående år. Efter analys av

Jämfört med	Befälhavare (05)	3	0,0%	44 333	11,0%	-4 862	årets löneöversyn kan det konstateras att bistånd- och LSS-handläggare har ett genomsnittligt
	Förvaltare (07)	15	33,3%	44 672	11,6%	-5 201	högre utfall än totalen för kommunens medarbetare. Satsningen har gett resultat. Under 2025
	Handläggare nämnder (07)	6	50,0%	41 842	5,7%	-2 371	har arbetsgivaren gjort en ny arbetsvärdering. Antal jämförelsearbeten har minskat.
	Handläggare teknik och lokal/fastighetsfrågor (06)	6	33,3%	40 560	2,7%	-1 089	Medelåldern i gruppen är låg, en av de lägsta i kommunen, vilket påverkar löneläget nedåt. I
	Ingenjör (07)	16	50,0%	44 222	10,7%	-4 751	arbetet Ingenjör och Förvaltare finns viss variation vad gäller utbildningsbakgrund som påverkar
	Styrkeledare (07)	8	0,0%	39 828	0,9%	-357	löneläget för grupperna. Löneläget för dessa påverkas även av marknadslöneläget. I
	Tekniker drift (05)	4	0,0%	43 110	8,4%	-3 639	jämförelsearbetet Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens som påverkar
	Tekniker IT (05)	7	42,9%	39 914	1,1%	-443	löneläget. I flera av jämförelsearbetena finns endast ett fåtal individer vilket innebär att den
	Tekniker IT (06)	14	7,1%	40 964	3,6%	-1 493	individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Efter analys av strukturen gentemot
	Arbetsledare Auf (05)	9	77,8%	37 137	0,1%	-27	alla jämförelsearbeten kan inga osakliga löneskillnader konstateras.
Socialt arbete (06)	Befälhavare (05)	3	0,0%	44 333	16,2%	-7 196	Socialt arbete är en av de yngre grupperna i kommunen, vid jämförelse av medelålder är alla
Jämfört med	Handläggare teknik och lokal/fastighetsfrågor (06)	6	33,3%	40 560	8,4%	-3 423	jämförelsearbeten äldre. Arbetslivserfarenhet kan således delvis förklara skillnader. I
	Kulturarbete (06)	14	57,1%	38 226	2,8%	-1 089	jämförelsearbetet Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens som påverkar
	Lärare kulturskola (06)	27	48,1%	38 541	3,6%	-1 404	löneläget. I såväl Befälhavare som Tekniker och Handläggare finns endast ett fåtal individer
	Samordnare kultur (05)	14	57,1%	37 825	1,8%	-688	vilket innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Efter analys av
	Tekniker drift (05)	4	0,0%	43 110	13,9%	-5 973	lönstrukturen för samtliga grupper kan inga osakliga löneskillnader konstateras.
	Tekniker IT (05)	7	42,9%	39 914	7,0%	-2 777	
	Tekniker IT (06)	14	7,1%	40 964	9,3%	-3 827	
Specialistsjuksköterska (09)	Controller (08)	52	100,0%	46 644			I jämförelsearbetena Handläggare IT och Vaktstående befäl/insatsledare finns få medarbetare
Jämfört med	Handläggare IT (09)	14	57,1%	49 643	6,0%	-2 999	vilket innebär att individuell lön får stor påverkan på löneläget. Marknadskrafter påverkar
	Projektleddare mark fastigheter (09)	22	50,0%	50 297	7,3%	-3 636	löneläget för Projektleddare mark/fastigheter. Individuell lön och utbildningsnivå påverkar till viss
	Psykolog (09)	12	58,3%	53 613	13,0%	-6 969	del löneläget för Psykolog. Det finns en god lönespridning inom samtliga jämförelsearbeten och
	Vaktstående befäl/insatsledare (08)	2	0,0%	47 700	2,2%	-1 056	inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Specialistsocionom (09)	Controller (08)	14	57,1%	49 643	3,8%	-1 887	Specialistsocionom har lägre medelålder än jämförelsearbetena vilket gör att löneskillnader
Jämfört med	Handläggare IT (09)	5	0,0%	50 280	5,0%	-2 524	delvis kan förklaras av arbetslivserfarenhet. I arbetet Handläggare IT finns få medarbetare vilket
	Projektleddare mark fastigheter (09)	22	50,0%	50 297	5,1%	-2 541	innebär att individuell lön får stor påverkan på löneläget. Marknadskrafter påverkar löneläget
	Psykolog (09)	12	58,3%	53 613	10,9%	-5 857	för Projektleddare mark/fastigheter. Individuell lön och utbildningsnivå påverkar löneläget för
Strateg (10)	Psykolog (09)	32	84,4%	51 636			Psykolog. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Jämfört med	Psykolog (09)	12	58,3%	53 613	3,7%	-1 977	I arbetet Strateg finns en bred variation i uppdrag och utbildningsbakgrund vilket förklarar
Studie- och yrkesvägledare (07)	Befälhavare (05)	3	0,0%	44 333	7,0%	-3 113	löneskillnaden. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Jämfört med	Förvaltare (07)	15	33,3%	44 672	7,7%	-3 452	I arbetet Ingenjör och Förvaltare finns viss variation vad gäller utbildningsbakgrund som
	Handläggare nämnder (07)	6	50,0%	41 842	1,5%	-622	påverkar löneläget för grupperna. Löneläget för dessa grupper påverkas även av
	Ingenjör (07)	16	50,0%	44 222	6,8%	-3 002	marknadslöner. I jämförelsearbetet Befälhavare finns medarbetare med spetskompetens som
	Tekniker drift (05)	4	0,0%	43 110	4,4%	-1 890	påverkar löneläget. I såväl Befälhavare som Tekniker drift finns endast ett fåtal individer vilket
Stödassistent (03)	Fordonsförare (03)	19	15,8%	31 898	1,5%	-479	innebär att den individuella lönesättningen får stor påverkan på löneläget. Inga osakliga
Jämfört med	Tekniker drift (03)	19	36,8%	33 226	5,4%	-1 807	löneskillnader kan konstateras.
	Vaktmästare (03)	46	4,3%	32 044	2,0%	-625	Jämförelsearbetet Tekniker drift är en betydligt mindre grupp än arbetet Stödassistent vilket
Undersköterska (03)	Fordonsförare (03)	19	15,8%	31 898	0,6%	-191	innebär att individuell lönesättning och spetskompetens får stort utslag på löneläget.
Jämfört med	Tekniker drift (03)	19	36,8%	33 226	4,6%	-1 519	Löneskillnaden gentemot Fordonsförare och Vaktmästare är mindre och kan förklaras av
	Vaktmästare (03)	46	4,3%	32 044	1,1%	-337	individuell lön. Inga osakliga skillnader kan konstateras.
Undersköterska (04)	Arbetsledare (04)	17	23,5%	36 933	1,2%	-455	Jämförelsearbetet Tekniker drift är en betydligt mindre grupp än arbetet Undersköterska vilket
Jämfört med	Controller (08)	2	50,0%	45 450	0,1%	-64	innebär att individuell lönesättning och spetskompetens får stort utslag på löneläget. Inga
Upphandlare (08)	Kulturarbete (08)	2	0,0%	47 700	4,9%	-2 314	osakliga skillnader kan konstateras.
Jämfört med	Vaktstående befäl/insatsledare (08)	2	0,0%	47 700	4,9%	-2 314	inga osakliga löneskillnader kan konstateras.

Verksamhetschef (14)			12	66,7%	70 779				Inga osakliga löneskillnader.
Jämfört med	Ledning (13)		13	46,2%	72 182		1,9%	-1 403	
Verksamhetsutveckling (08)			34	70,6%	48 395				Löneskillnaden förklaras av att det inom arbetet Verksamhetsutveckling finns en bred variation i både uppdrag och utbildningsbakgrund. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Jämfört med	Controller (08)		14	57,1%	49 643		2,5%	-1 248	
Verksamhetsutveckling (09)			34	67,6%	51 201				I arbetet Verksamhetsutveckling finns en bred variation i uppdrag och utbildningsbakgrund vilket förklarar löneskillnaden. Inga osakliga löneskillnader kan konstateras.
Jämfört med	Psykolog (09)		12	58,3%	53 613		4,5%	-2 412	

Arbete	Åtgärd	Behov av extra satsning 2026	Klart	Ansvarig	Kommentar
Bibliotekarie/Bibliotekspedagog	Behov av särskild satsning under löneöversyn 2026	500 kr	2026-12-31	HR-kontoret tillsammans med förvaltningen	Skillnader kan inte till fullo förklaras av sakliga skäl och därför beslutar arbetsgivaren om fortsatt prioritering för att höja lönenivån.
Lärare i fritidshem/Fritidspedagog	Behov av särskild satsning under löneöversyn 2026	500 kr	2026-12-31	HR-kontoret tillsammans med förvaltningen	Skillnader kan inte till fullo förklaras av sakliga skäl och därför beslutar arbetsgivaren om fortsatt prioritering för att höja lönenivån.

Lönepolitisk handlingsplan 2025

Dokumenttyp	Dokumentnamn	Diarienummer	Fastställt	Giltighetstid
Handlingsplan	Lonepolitisk handlingsplan 2025	2025/84	2025-01-14	2025-12-31
Dokumentansvarig	Senast reviderad		Beslutsinstans	Dokument gäller för
Förhandlingschef			Förhandlingschef	Alla förvaltningar

Lönebildning i Luleå kommun

Kompetensförsörjningen har blivit allt mer utmanande i Luleå kommuns verksamheter såväl som i hela Sverige. För att lyckas med att rekrytera och behålla medarbetare behövs en god arbetsmiljö, goda förutsättningar för chefer och medarbetare att verka i sina uppdrag och konkurrenskraftiga anställningsvillkor.

Luleå kommun erbjuder individuell lön och möjlighet till årlig löneutveckling enligt gällande löneavtal. Genom att använda lön som styrmedel bidrar vi till att chefer och medarbetare tillsammans tar ett aktivt ansvar för att utveckla verksamheten. Luleå kommuns lönebildning bygger på likabehandling vilket motverkar alla former av lönediskriminering och osakliga löneskillnader. Vi uppmuntrar intern rörlighet och undviker lönemässig konkurrens inom kommunen för att bidra till vår gemensamma kompetensförsörjning.

Fokusområden 2025

I Luleå kommun arbetar vi aktivt för att lön ska hanteras som en verksamhetsnära fråga. Hos oss agerar chefer som arbetsgivarföreträdare och ansvarar för att sätta individuell lön både vid löneöversyn och vid nyanställning inom ramen för kommunens lönepolitik. Under 2025 finns behov av att särskilt fokusera på tre delar inom lönebildningsområdet:

Lönekriterier

Tydliga lönekriterier och individuell lön stimulerar medarbetare att bidra till verksamhetens mål. Motiveringen till den egna lönen ska alltid vara känd för medarbetaren likaväl som vad medarbetaren kan göra för att påverka sin lön. Som ett led i detta arbete implementeras nya lönekriterier i Luleå kommun inför löneöversyn 2025. För att stimulera till individuella och differentierade löner samt stödja dialogen mellan chef och medarbetare är det viktigt att lönekriterierna tydliggör vilka prestationer som premieras i lönesättningen.

Aktivitet 2025: Varje chef ansvarar för att på varje arbetsplats förankra Luleå kommuns nya lönekriterier samt i arbetsgruppen föra dialog om kopplingen mellan verksamhetens mål, lönekriterier och löneutveckling.

Lönesättning vid nyanställning

Under 2024 inleddes en översyn av processen för lönesättning vid nyanställning. Den visade bland annat på hög administrativ belastning och att många chefer uttrycker ett behov av närmare stöd. I det fortsatta utvecklingsarbetet ska principen om lön som en verksamhetsnära fråga stärkas.

Aktivitet 2025: HR-kontoret ansvarar för att samordna fortsatt utveckling och uppföljning av processen för lönesättning vid nyanställning. Genomförande sker tillsammans med HR-funktionerna på förvaltningarna.

EU:s lönetransparensdirektiv

EU:s lönetransparensdirektiv syftar till att stärka tillämpningen av principen om lika lön för kvinnor och män för lika eller likvärdigt arbete, bland annat genom ökade krav vid lönekartläggning samt ökad insyn vid lönesättning. Direktivet antogs 2023 och ska vara genomfört senast 2026 vilket kommer ställa nya krav på oss som arbetsgivare.

Aktivitet 2025: HR-kontoret ansvarar för att samordna anpassning och utveckling av arbetssätt och rutiner utifrån kraven i lönetransparensdirektivet.

Lönepolitiska ställningstaganden 2025

Luleå kommun har ett ansvar för att i lönepolitiken bidra till att hålla i Sveriges lönebildningsmodell och motverka löneglidning. Det innebär att vi behöver ha väl grundade motiv för specifika lönesatsningar. Kommunövergripande löneprioriteringar fastställs utifrån omvärldsanalyser, förvaltningarnas analyser och behov, yrkanden från fackliga organisationer samt den årliga lönekartläggningen.

Kommunövergripande prioriteringar

Kommunövergripande prioritering av en yrkesgrupp innebär att arbetsgivaren i löneöversynen avsätter ett större löneutrymme i förhållande till andra grupper. Prioritering innebär ingen garanti på individnivå, lönesättning sker individuellt även i prioriterade yrkesgrupper.

Prioriteringar utifrån lönekartläggning

I den årliga lönekartläggningen kartlägger och analyserar Luleå kommun som arbetsgivare löneskillnader mellan kvinnor och män som utför lika eller likvärdigt arbete. Syftet är att se till att kommunens löner är jämställda. När nedanstående arbeten i lönekartläggning 2024 jämförs med icke-kvinnodominerade arbeten som har lika eller lägre krav och högre lönenivå, kan löneskillnaderna inte fullt ut förklaras utifrån sakliga skäl:

- Bibliotekarie/bibliotekspedagog
- Bistånds-/LSS-handläggare
- Fritidspedagog/lärare fritidshem
- Förskollärare
- Socialsekreterare
- Vårdbiträde

Med anledning av detta vidtas aktiv åtgärd i form av prioritering i löneöversyn 2025 för att höja lönenivån för ovan nämnda grupper. I samband med nästa års lönekartläggning följs prioriteringarna upp för att se om löneskillnaderna då kan förklaras eller om behov av fortsatt åtgärd finns.

Andra kommunövergripande prioriteringar

I jämförelse med när- och omvärldens lönenivåer ligger Luleå kommun bra till vad gäller majoriteten av yrkesgrupperna i kommunen. Tidigare lönesatsningar har gett resultat vilket medför att det under 2025, utöver lönekartläggningen, inte finns några behov av kommunövergripande prioriteringar för specifika yrkesgrupper. I stället kan ett större grundutrymme lämnas till förvaltningarna för att göra verksamhetsnära ställningstaganden och prioriteringar.

Verksamhetsnära prioriteringar

För Luleå kommun som arbetsgivare är det viktigt att säkerställa att alla förvaltningar får lika möjligheter till att använda lön som verktyg för att möta kompetensförsörjningsutmaningarna. Det förutsätter ett väl avvägt grundutrymme vid löneöversyn inom samtliga avtalsområden.

Prioritering av en yrkesgrupp som helhet ska alltid förankras med HR-kontoret utifrån ett kommunövergripande perspektiv. Förvaltningarna informerar fackliga organisationer om sina lönepolitiska ställningstaganden i samband med löneöversyn.

Uppföljning

Uppföljning av lönepolitiska ställningstagen görs av arbetsgivaren årligen inför och efter varje löneöversyn, samt i samband med årlig lönekartläggning enligt Diskrimineringslagen. Uppföljningen utgör underlag för bedömning av eventuella behov av fortsatta prioriteringar.

§ 93

Markanvisning Pontonen 2 och del av Mjölkudden 3:42

Ärendenr 2025/1905-3.1.2.7

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att Concentus i Kalix AB erhåller markanvisning till Pontonen 2 och del av Mjölkudden 3:42 i enlighet med bifogat markanvisningsavtal,
2. Markanvisningen ska gälla som längst till och med 18 månader efter kommunstyrelsens beslut,
3. Mark- och exploateringschef ges rätt att underteckna eventuella ändringar och tillägg enligt § 12 i markanvisningsavtalet, samt efterföljande marköverlåtelsehandling.

Sammanfattning av ärendet

Luleå kommun gick i början av 2025 ut med en inbjudan till markanvisning för fastigheterna Pontonen 2 och del av Mjölkudden 3:42. Området är detaljplanlagt och möjliggör för hotell, bostäder, kontor samt centrumverksamhet. Det inkom två intresseanmälningar och det var endast Concentus i Kalix AB som inlämnade ett komplett förslag som uppfyllde ställda kriterier och de avser bygga hotell, bostäder, kontor samt tillhörande carports. Bolaget har två huvudsakliga verksamhetsben, industriell produktion mot byggingustrin samlat under Part Group AB samt fastighetsutveckling och fastighetsförvaltning samlat under Concentus properties AB.

Bifogat markanvisningsavtal ska ligga till grund för beslut om markanvisning. I markanvisningsavtalet regleras de villkor och förutsättningar som gäller för planering och utbyggnad av det aktuella området.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår att Concentus i Kalix AB erhåller markanvisning till Pontonen 2 och del av Mjölkudden 3:42, i enlighet med bifogat markanvisningsavtal. Markanvisningstiden gäller längst till och med 18 månader efter kommunstyrelsens beslut. Vidare föreslås att mark- och exploateringschef ges rätt att underteckna eventuella ändringar och tillägg enligt § 12 i markanvisningsavtalet, samt efterföljande marköverlåtelsehandling.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att Concentus i Kalix AB erhåller markanvisning till Pontonen 2 och del av Mjölkudden 3:42 i enlighet med bifogat markanvisningsavtal, och att markanvisningen ska gälla som längst till och med 18 månader efter kommunstyrelsens beslut, samt att mark- och exploateringschef ges rätt att underteckna eventuella ändringar och tillägg enligt § 12 i markanvisningsavtalet, samt efterföljande marköverlåtelsehandling.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller förslaget.

Dialog

Dialog om har förts mellan kommunstyrelseförvaltningen och Concentus i Kalix AB. Dialog har även förts internt mellan kommunstyrelseförvaltningen och infrastruktur- och serviceförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Markanvisningsavtal mellan Luleå kommun och Concentus i Kalix AB gällande Pontonen 2 och del av Mjölkudden 3:42, KLF Hid: 2025.13060
- Bilaga 2 till Markanvisningsavtal - Presentation av förslag - Pontonen 2 del av Mjölkudden 3:42, KLF Hid: 2025.13061
- Kommunstyrelseförvaltningens föreslag till beslut gällande markanvisning Pontonen 2 och del av Mjölkudden 3:42, KLF Hid: 2025.13059

MARKANVISNINGSAVTAL

LULEÅ KOMMUN

Detta markanvisningsavtal har träffats mellan:

Luleå kommun, org nr 212000-2742
971 85 Luleå, ("Kommunen"); och

Concentus i Kalix AB, org nr 556221-6977
Industrigatan 17
952 31 Kalix ("Byggherren")

§ 1 Bakgrund

Luleå kommun gick i början av 2025 ut med en inbjudan till markanvisning för del av fastigheterna Pontonen 2 och Mjölkudden 3:42 ("Markanvisningsområdet"). Området är detaljplanlagt, PL 503, och möjliggör för hotell, bostäder, kontor samt centrumverksamhet. Av de inkomna förslagen har ett urval gjorts och Byggherrens förslag bedöms bäst uppfylla Kommunens intentioner och ambitioner för området.

Byggherrens inlämnade förslag innebär uppförande av hotell, bostäder, kontor samt tillhörande carports.

Detta avtal ("Markanvisningsavtalet") ska ligga till grund för beslut om markanvisning till Byggherren inom Markanvisningsområdet. Markanvisningsavtalet syftar till att reglera de villkor och förutsättningar som gäller för planering och utbyggnad av det markanvisade området.

§ 2 Markanvisning

Byggherren erhåller markanvisning till Markanvisningsområdet för uppförande av byggnader innehållande hotell, bostäder, kontor och carports. Markanvisningsområdet har markerats på karta, Bilaga 1.

Markanvisningen ger Byggherren rätt att förvärva Markanvisningsområdet med äganderätt förutsatt att villkoren i Markanvisningsavtalet är uppfyllda.

Markanvisningen gäller från att båda parter undertecknat Markanvisningsavtalet och kommunstyrelsen beslutat om markanvisning i enlighet med Markanvisningsavtalet och fram till att överlåtelse- och genomförandeavtal ("Marköverlåtelseavtalet") tecknats, dock som längst 18 månader efter kommunstyrelsens beslut.

§ 3 Byggherrens förslag och markens bebyggande

Byggherren har presenterat ett förslag om uppförande av två huvudbyggnader samt tillhörande carports. I den större byggnaden inryms till största delen hotell men även kontor och rum för long-stay som möjliggör längre vistelser, medan den mindre byggnaden innehåller bostäder som upplåts antingen som bostadsrätter eller hyresrätter.

Byggherrens förslag till utformning och gestaltning framgår av Bilaga 2. Byggherren förbinder sig att fortsätta samarbetet med angiven arkitekt och landskapsarkitekt fram till bygglov och tecknande av Marköverlåtelseavtal. Byte av redovisad arkitekt och landskapsarkitekt får endast ske efter godkännande från Kommunen.

§ 4 Proaktiv bygglovsprocess

Byggherren ska samråda med Kommunen, genom mark- och exploateringskontoret, avseende gestaltning av planerad byggnation innan ansökan om bygglov lämnas in till ansvarig myndighet. Syftet är att samråda om bebyggelseförslaget stämmer överens med det förslag som inlämnats till Kommunen.

Samråd ska initieras av Byggherren inför/när Byggherren påbörjat arbetet med bygglovshandlingarna. Kommunen ska ges möjlighet att lämna synpunkter på förslaget gestaltning i god tid innan bygglovsansökan lämnas in till ansvarig myndighet.

Byggherren ska visa upp projektets slutliga gestaltning som planeras att ligga till grund för bygglovsansökan. Mötet ska hållas senast 1 månad innan bygglovsansökan avses lämnas in. Byggherren ansvarar för att kalla till detta möte.

Ansökan om bygglov ska ha lämnats in till ansvarig myndighet senast 8 månader efter kommunstyrelsens beslut om markanvisning i enlighet med detta avtal.

§ 5 Marköverlåtelse

När Byggherren beviljats bygglov, presenterat tidplan för projektet och i övrigt visat på hur projektet kommer att genomföras i enlighet med Markanvisningsavtalet, kommer Kommunen att upprätta ett Marköverlåtelseavtal. Marköverlåtelseavtalet kommer att tecknas med Byggherren eller ett för projektet särskilt upprättat dotterbolag inom Byggherrens koncern.

Marköverlåtelseavtalet kommer att villkoras med en byggnationsskyldighet som innebär att Byggherren måste påbörja byggnation i väsentlig omfattning inom viss tid efter avtalets undertecknande. Vad som avses som väsentlig

omfattning i det enskilda fallet kan baseras på byggnadsteknik eller att betydande investeringar för byggnadsproduktionen har gjorts på annat sätt. Det innebär att Byggherren enbart erhåller vilande lagfart till dess att byggnationsvillkoret är uppfyllt.

Köpeskillingen ska baseras på marknadspriset för hotell, kontor och bostäder vid tiden för tecknande av Marköverlåtelseavtalet. Nuvarande marknadspris för hotell och kontor i området, är 1 800 kr per kvm BTA samt för bostäder 2 000 kr per kvm BTA.

Köpeskillingen ska erläggas i enlighet med vad som anges i Marköverlåtelseavtalet.

§ 6 Markens skick

I detaljplanearbetet framkom att delar av området är förorenad. Kommunen avser att sanera området innan tillträde sker.

Marken kommer att överlätas i befintligt skick och fri från penninginteckningar.

§ 7 Kostnader

Byggherren svarar för kostnader för bygglov, planavgift, VA-anläggningsavgift, elanslutning, anslutning till fjärrvärmenätet, lagfart m.m. i enlighet med gällande taxor.

Byggherren svarar för kostnader för anläggande av internt VA-nät inom Markanvisningsområdet från förbindelsepunkt enligt § 9.

Kommunen ansöker om och bekostar avstyckning av Markanvisningsområdet i enlighet med gällande detaljplan snarast möjligt efter att beslut om markanvisning enligt detta avtal fattats.

I priset för den kommande marköverlåtelsen ingår den på den blivande fastigheten belöpande gatukostnadsersättningen. Någon särskild ersättning ska därmed inte erläggas.

§ 8 Tillträde

Tillträde till Markanvisningsområdet regleras i Marköverlåtelseavtalet. Byggherren äger rätt att under markanvisningstiden beträda området för erforderliga förberedande undersökningar, mätningar, o.s.v. Sker inte förvärv av Markanvisningsområdet ska Byggherren på egen bekostnad återställa området om Kommunen så begär.

§ 9 Vatten, avlopp och dagvatten

Byggherren ska ansluta sig till det kommunala vatten-, avlopp- och dagvattennätet. Dagvatten ska i första hand tas om hand och fördröjas inom den egna fastigheten. Byggherren anlägger sedan internt nät från förbindelsepunkterna för ovan nämnda anläggningar.

Samtliga lösningar för vatten, avlopp och dagvatten ska projekteras och anläggas i enlighet med Luleå miljöresurs AB:s (Lumire) projekteringsanvisningar. Eventuella frågor kommuniceras med Lumire.

Byggherren ansvarar för servisansökan inför VA-anslutning enligt e-tjänst på Lumires hemsida.

§ 10 Bulleråtgärder

Byggherren är medveten om att Markanvisningsområdet är utsatt för buller, vilket kan medföra att byggnader och boendemiljö behöver anpassas för att klara gällande bullernivåer.

Byggherren ansvarar för och bekostar de bullerdämpande åtgärder som kan komma att krävas för att klara gällande bullernivåer. Byggherren ska i samband med bygglovsansökan redovisa vilka bullerdämpande åtgärder som vidtas för att klara gällande bullernivåer om ansvarig myndighet kräver det.

§ 11 Upphörande av markanvisning

Parterna är överens om att Kommunen äger rätt att häva avtalet och omedelbart återta markanvisningen om Byggherren inte genomför projektet i den takt och/eller i enlighet med de villkor som framgår av detta avtal.

Byggherren är införstådd med att en hävning av avtalet och återtagen markanvisning inte ger Byggherren någon rätt till ersättning för nedlagda kostnader eller kompensation på annat sätt.

§ 12 Ändringar och tillägg

Ändringar och tillägg till detta avtal ska upprättas skriftligen och undertecknas av båda parter.

§ 13 Vidareöverlåtelse

Detta avtal får inte överlåtas till annan part utan Kommunens skriftliga medgivande.

§ 14 Kommunstyrelsens beslut

Avtalet gäller under förutsättning av kommunstyrelsens beslut.

Detta avtal har upprättats i två exemplar varav parterna tagit var sitt.

Luleå 2026-

Luleå 2026-

För Luleå Kommun

För Byggherren

.....

.....

Roger Tuomas

Mark- och exploateringschef

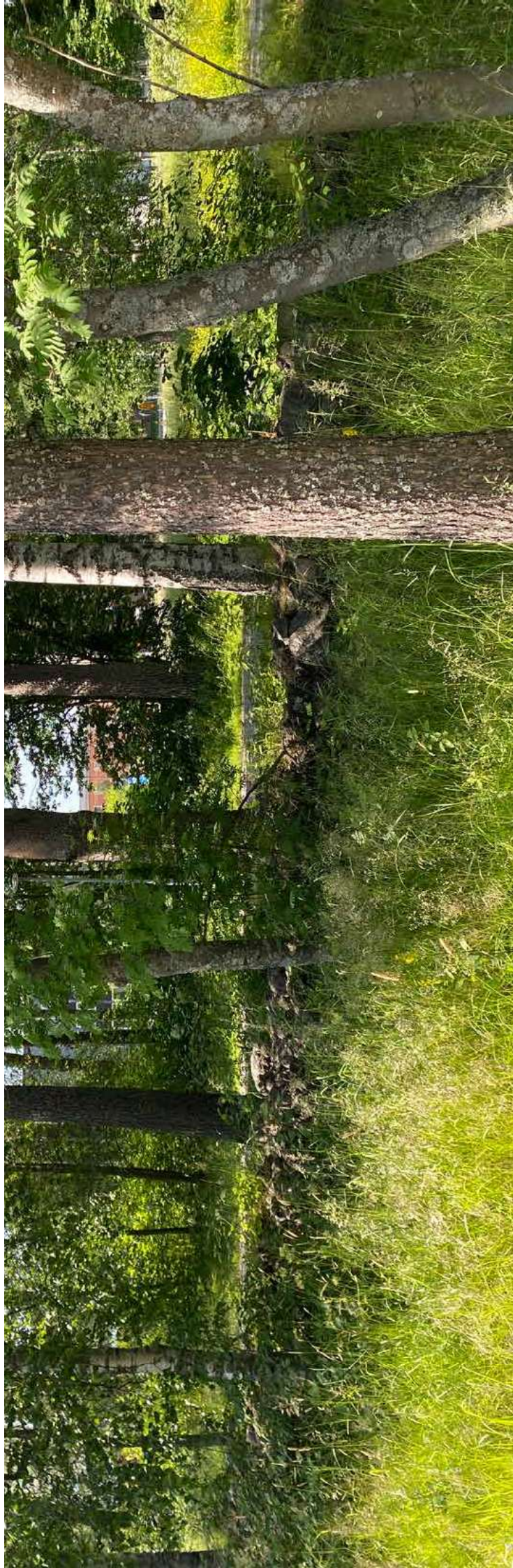
Bilaga 1: Karta markanvisningsområde

Bilaga 2: Byggherrens förslag

Bilaga 1

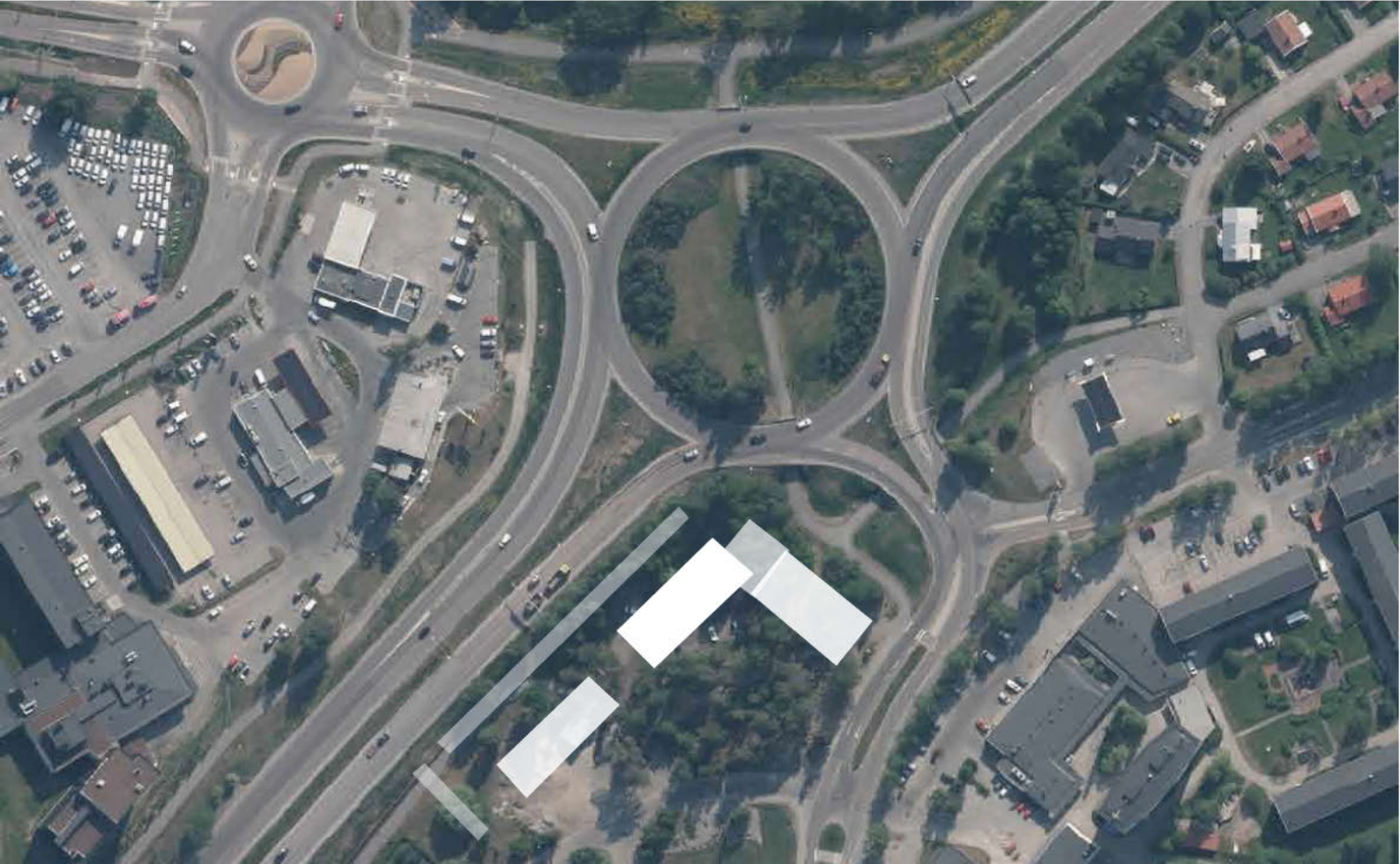
Området är ungefärligen markerat med röd ruta.

MJÖLKUDDEN LULEÅ

HOTELL ● KONTOR ● BOSTÄDER

Gestaltningsförslag 2025 10 23

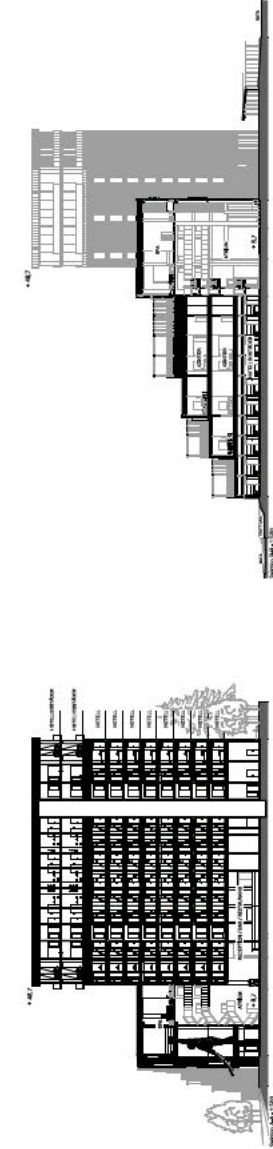
MJÖLKUDDEN

Ur inbjudan markanvisning:

Området markerar ankomsten till Mjölkudden och ligger i blickfånget från entrén till Luleå stadskärna. Här vill vi mötas av bebyggelse som annonserar läget genom en karaktärsfull och samtida arkitektur som uttrycker styrka och omtanke. Bebyggelsen knyter även an till Mjölkudden centrums karaktäristiska 1960-tals arkitektur.

Detta förslag är en bearbetning och förädling av det tidigare redovisade förslaget med fokus på gestaltning och identitet

TIDIGARE PRESENTATION april 2025

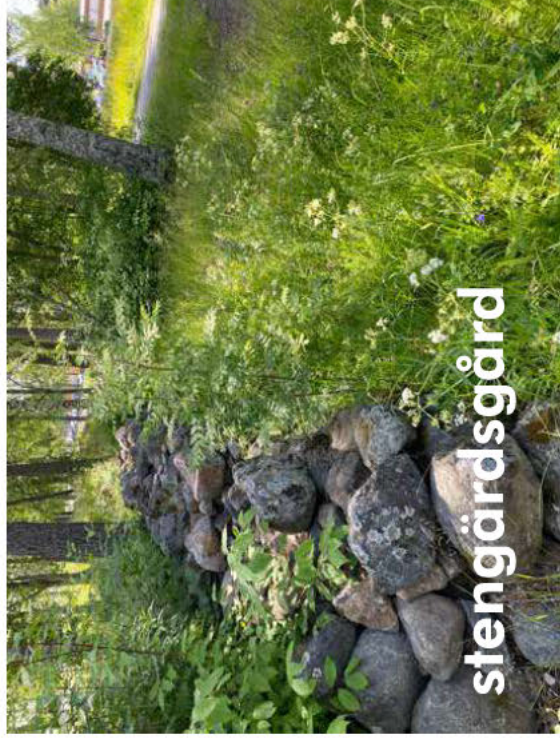
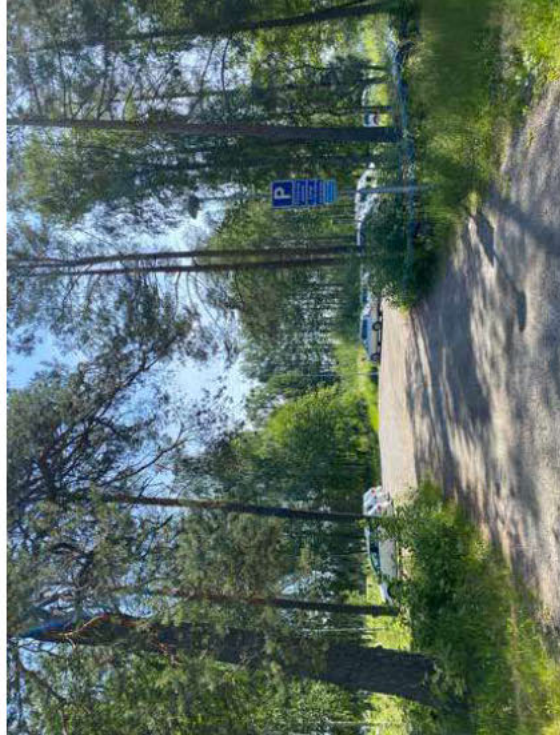

Det nya kvarteret - Där skulpturell konst och arkitektur möts!
För ett mer livfullt och tryggt Mjölkudden, en tydligt gestaltad plats
för möten och samtal.

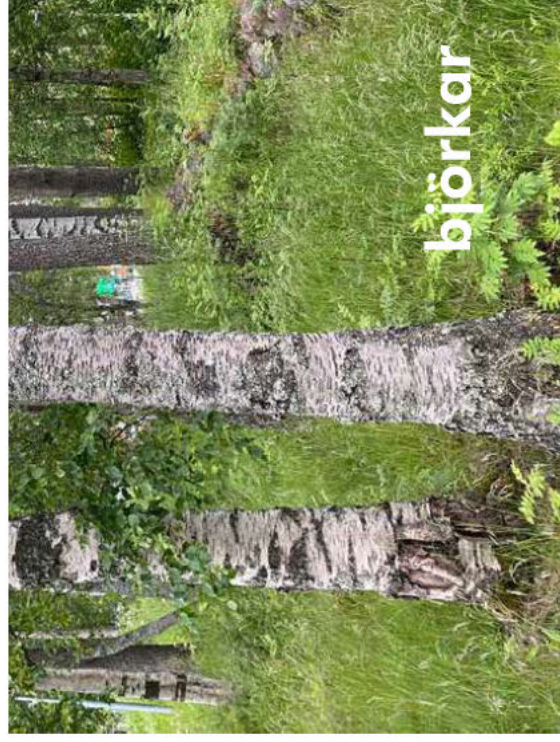
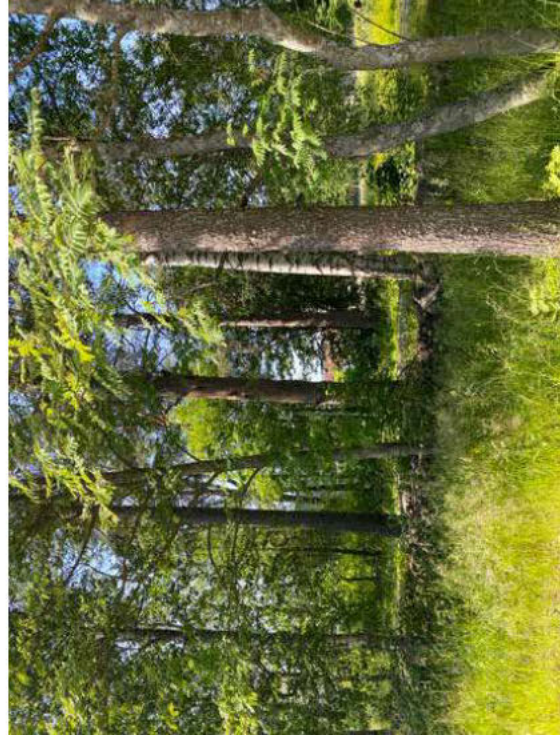
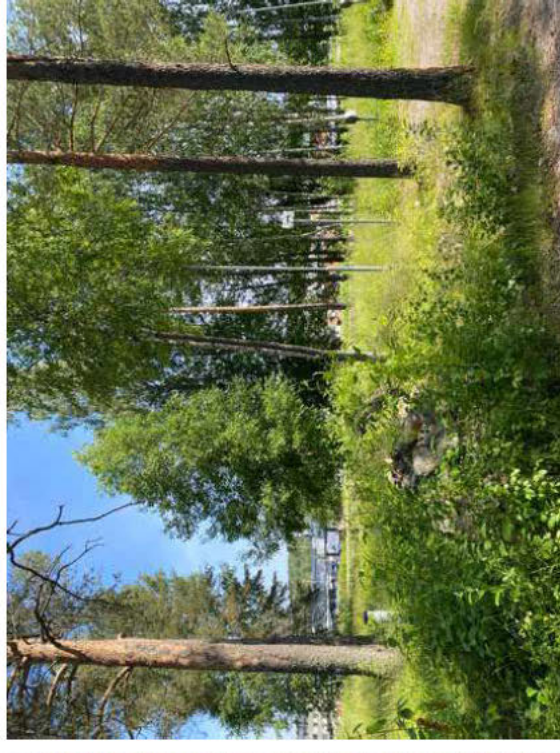

TOMTEN

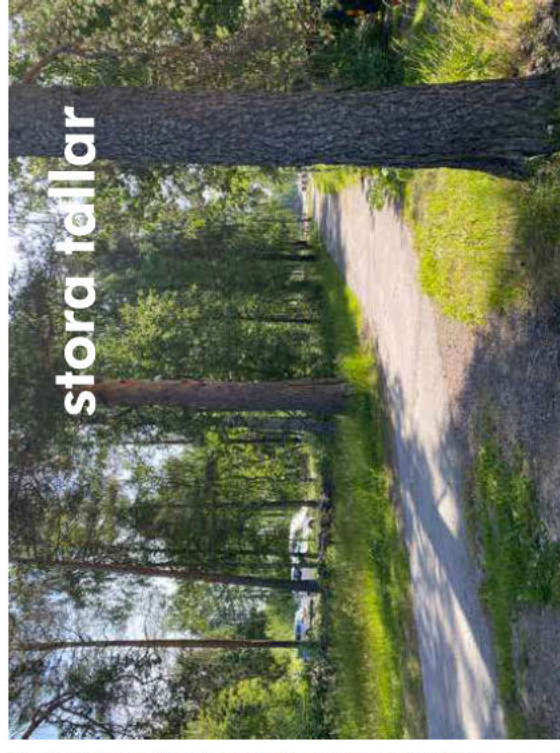
Stadsdelen Mjölkudden är i huvudsak byggd på tidigare jordbruks- och betesmark. Spår av odlingslandskapet finns fortfarande kvar såsom stengärdsgårdar och äldre träd av blanda-
de sorter, historiska spår som ska bevaras inför framtiden.

stengärdsgård

björkar

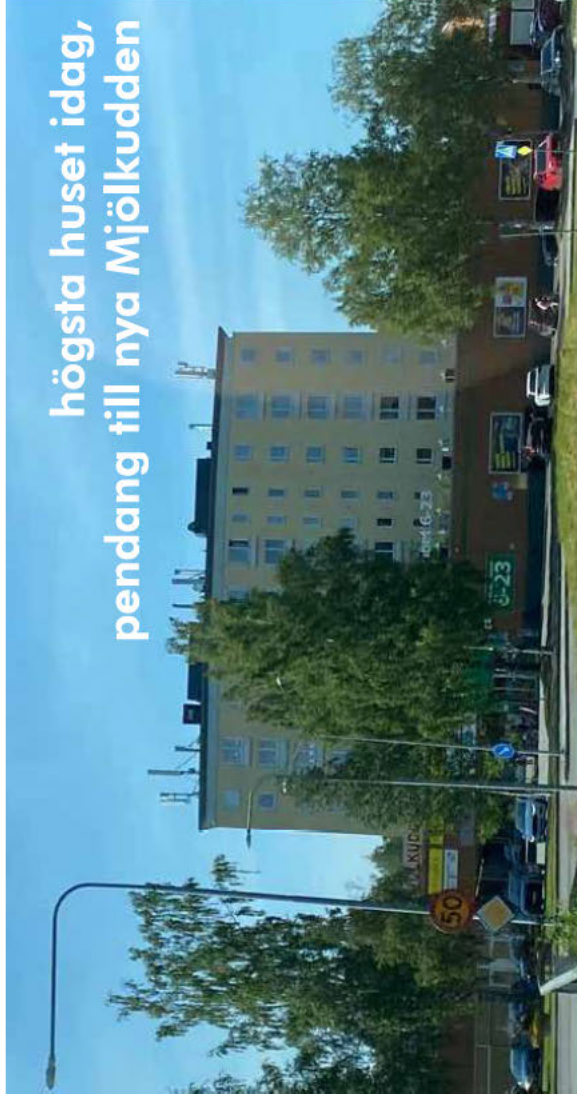

stora tellar

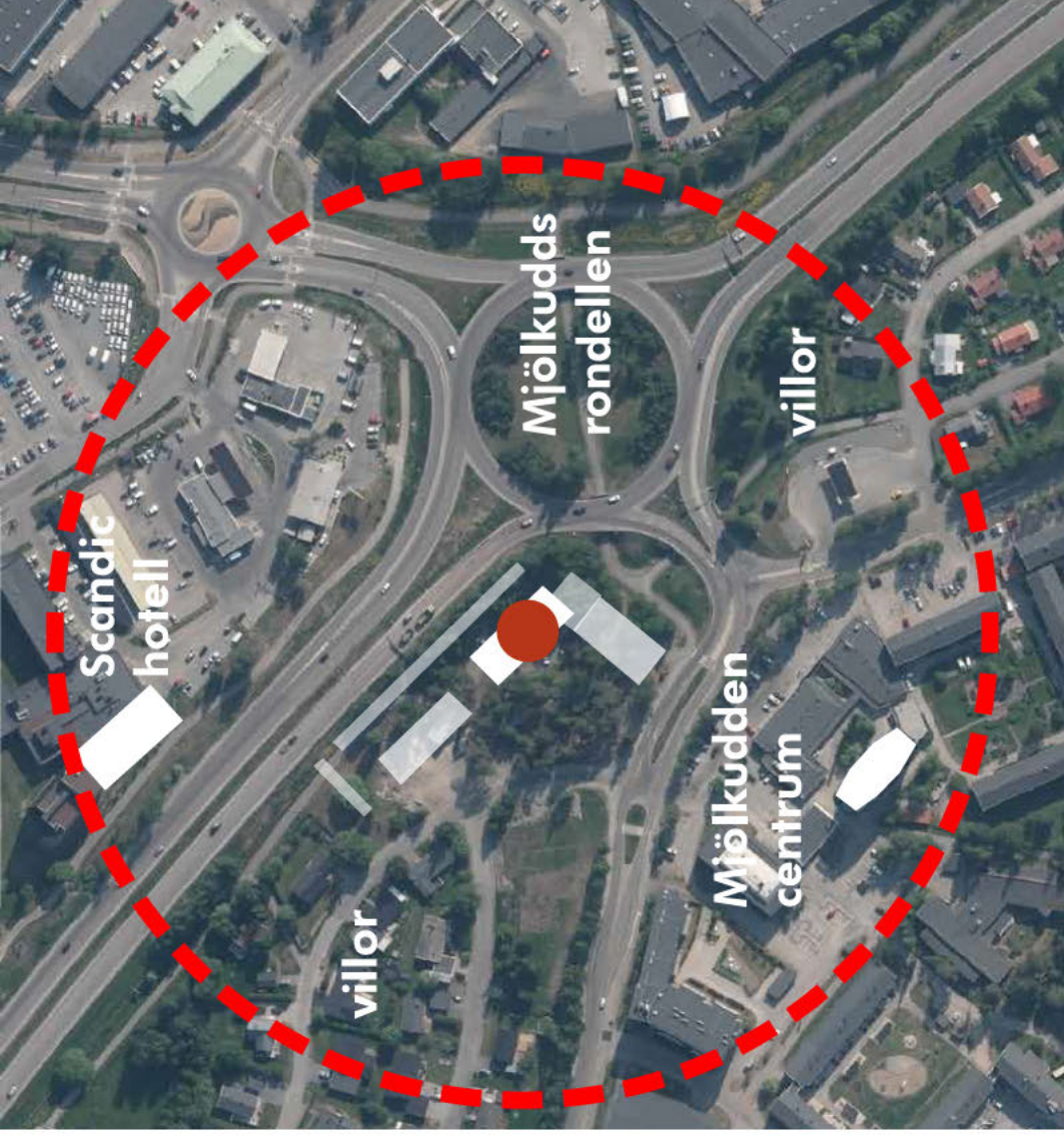
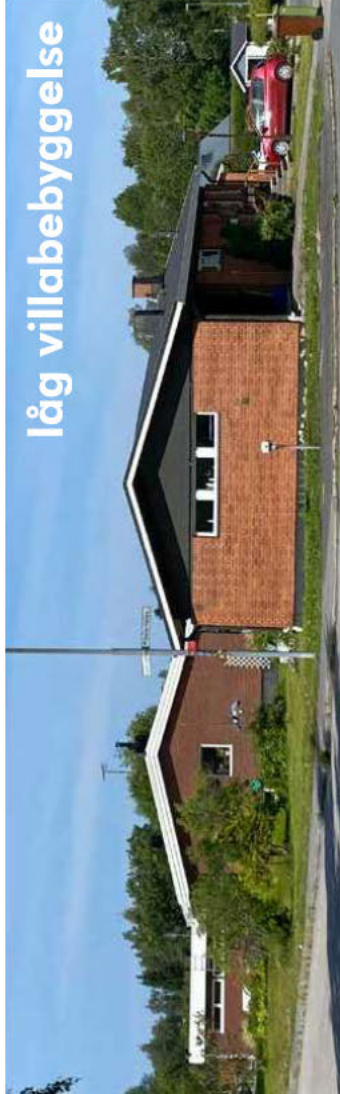
foton juli 2025

OMRÅDET

högsta huset idag,
pendang till nya Mjölkudden

låg villabebyggelse

Mjölkudden
centrum

Scandic hotel

DISKUSSIONSPUNKTER

- **KARAKTÄR OCH IDENTITET**

Annonsera läget! Nytt landmärke för Luleå.

- **HÖGA HUSET**

Ge det höga huset resning och slankhet.

- **TAKAVSLUTNING**

Skapa en intressant siluett!

- **BELYSNING**

Belys husen kvällstid/vintertid

- **ENTRÉ**

Visa var huvudentrén ligger/ansiktet utåt!

- **MATERIAL**

Trä och cortén, hållbara material av hög kvalitet

- **KONST**

Konstnärlig/dekorativ utsmyckning integreras i byggnader

- **HELHET**

Knyt ihop områdets olika delar

- **SKÄRM**

Utformning av den långa carporten/skärmen

- **RÖRELSE**

Var kör/går/cyklar man? Varutransporter?

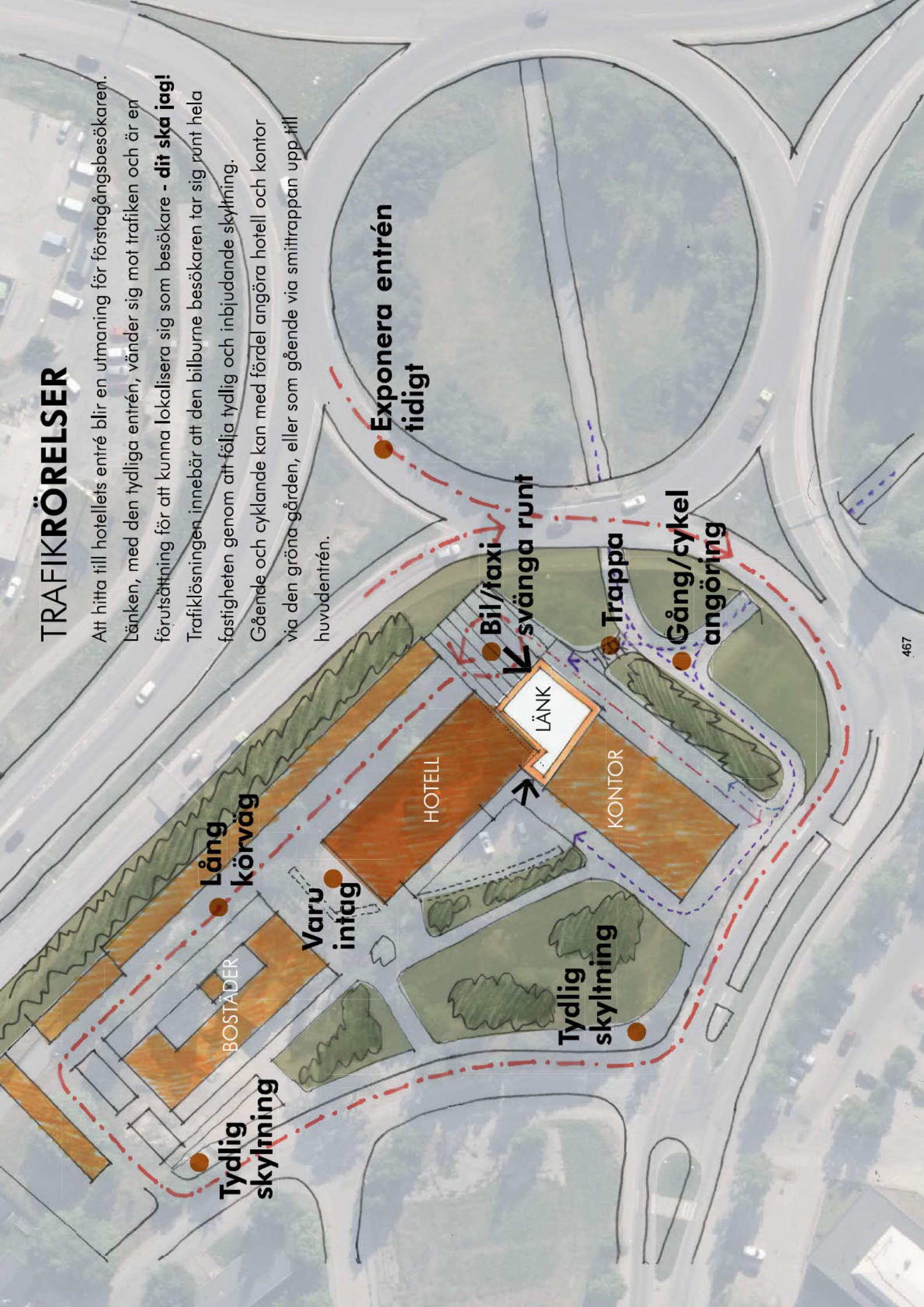
TRAFIKRÖRELSE

Att hitta till hotellets entré blir en utmaning för förstagångsbesökaren.

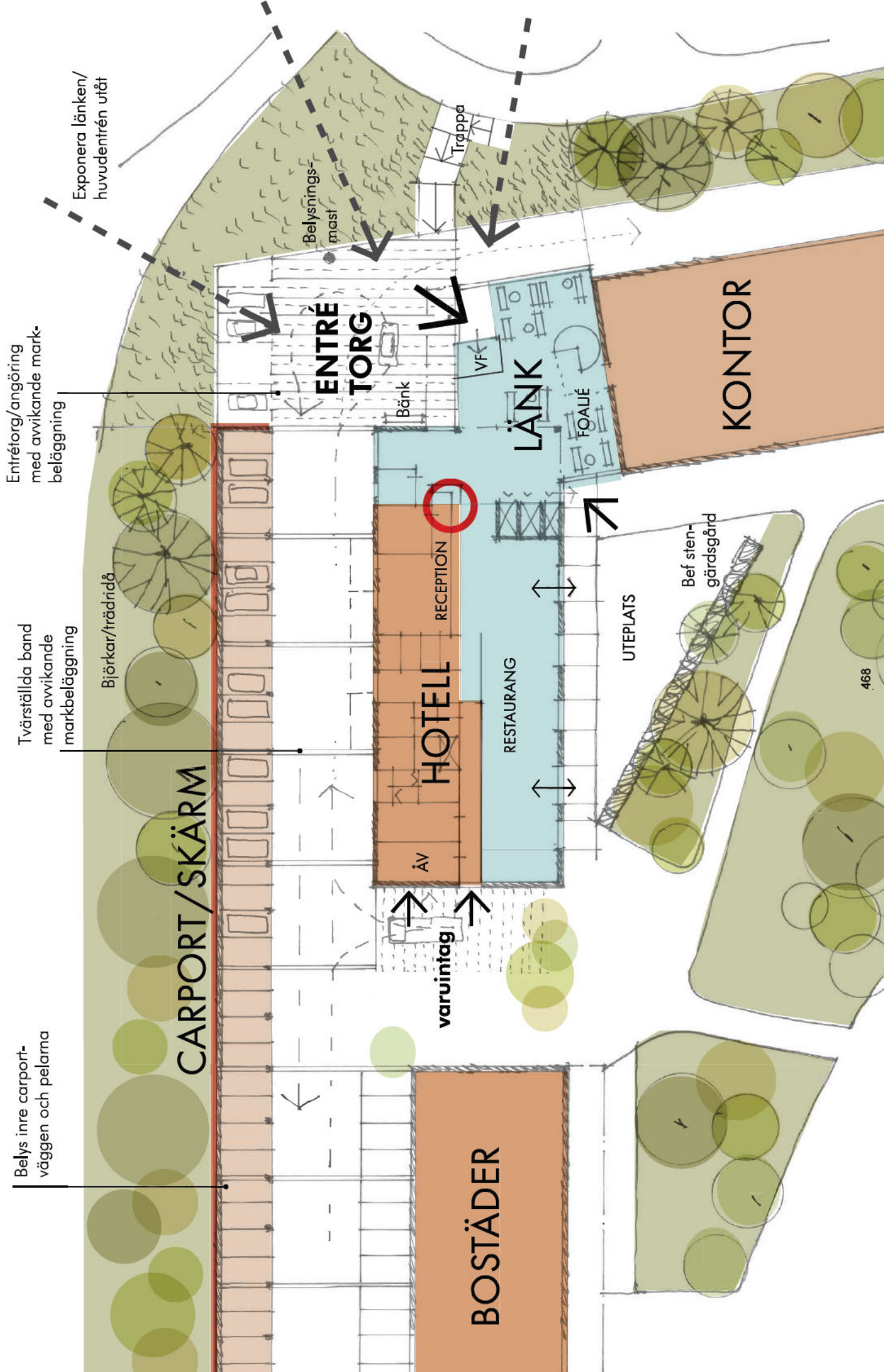
Länken, med den tydliga entrén, vänder sig mot trafiken och är en förutsättning för att kunna lokalisera sig som besökare - **dit ska jag!**

Trafiklösningen innebär att den bilburne besökaren tar sig runt hela fastigheten genom att följa tydlig och inbjudande skyltning.

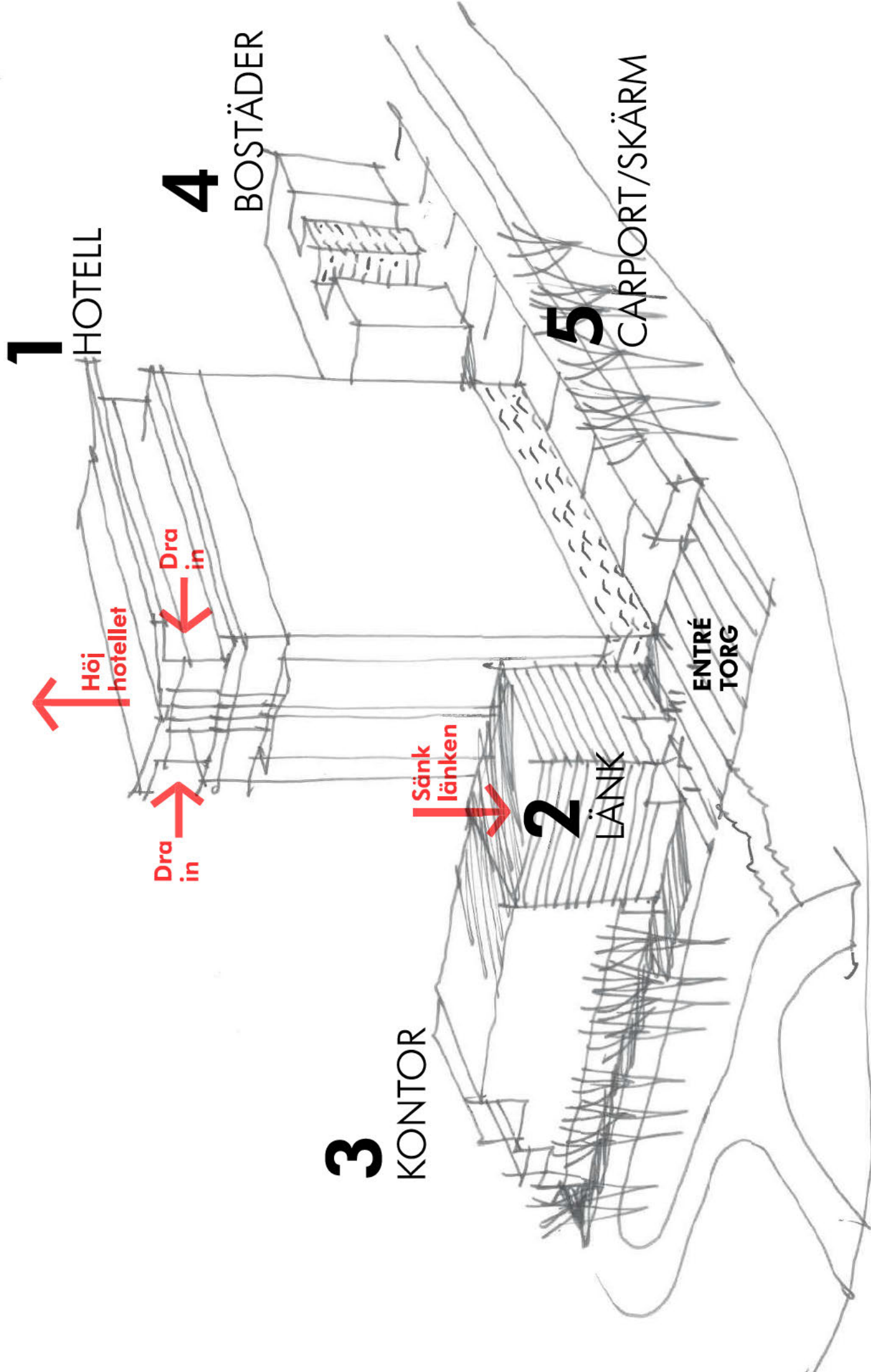
Gående och cyklande kan med fördel angöra hotell och kontor via den gröna gården, eller som gående via smittrappan upp till huvudentrén.

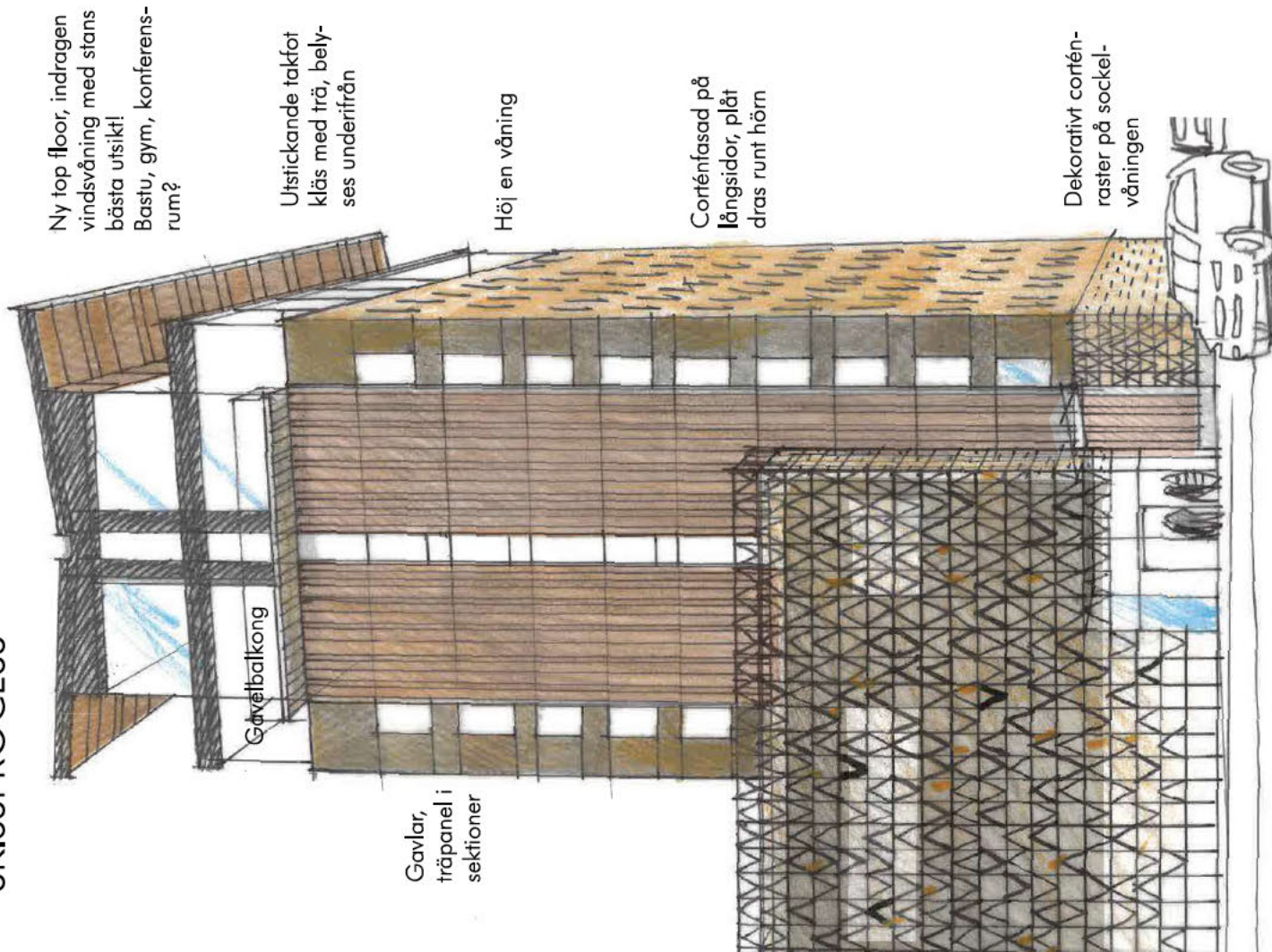
SKISSPROCESS: PLANLÖSNING

SKISSPROCESS: INGÅENDE DELAR

SKISSPROCESS

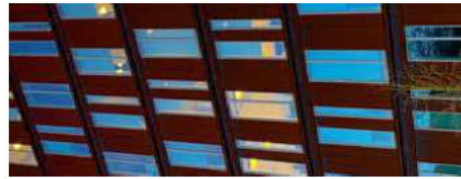

1

HOTELL

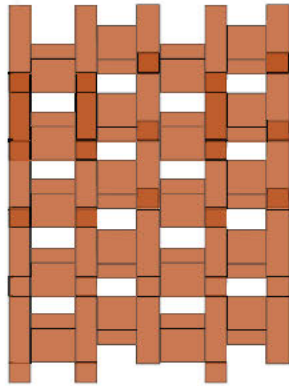
Hotellet/höga huset blir landmärket med intressant siluett som ger kvarteret en egen identitet och karaktär. Slanka gavlar och en indragen top floor med utstickande underbelysta takskivor.

- Addera en indragen "top floor"
- Höj hotellet med en våning för att ge huset resning
- Gör siluetten intressant med utstickande takfot som belyses underifrån
- Gör gavlarna visuellt slanka, med vertikala träribbor i demonterbara sektioner. Gavelbalkong med undersida i trä.
- Corténplåt på långfasaderna och corténskivor som går runt hörnen
- Intressant fönstersättning på långfasaderna
- Sockelvåningen kläs med corténraster som monteras på distans och belyses bakifrån

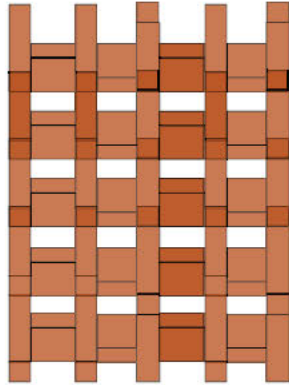

1 SKISSPROCESS HOTELL

Utsickande takfot kläs
med trä, belyses underifrån

eller förskjutna

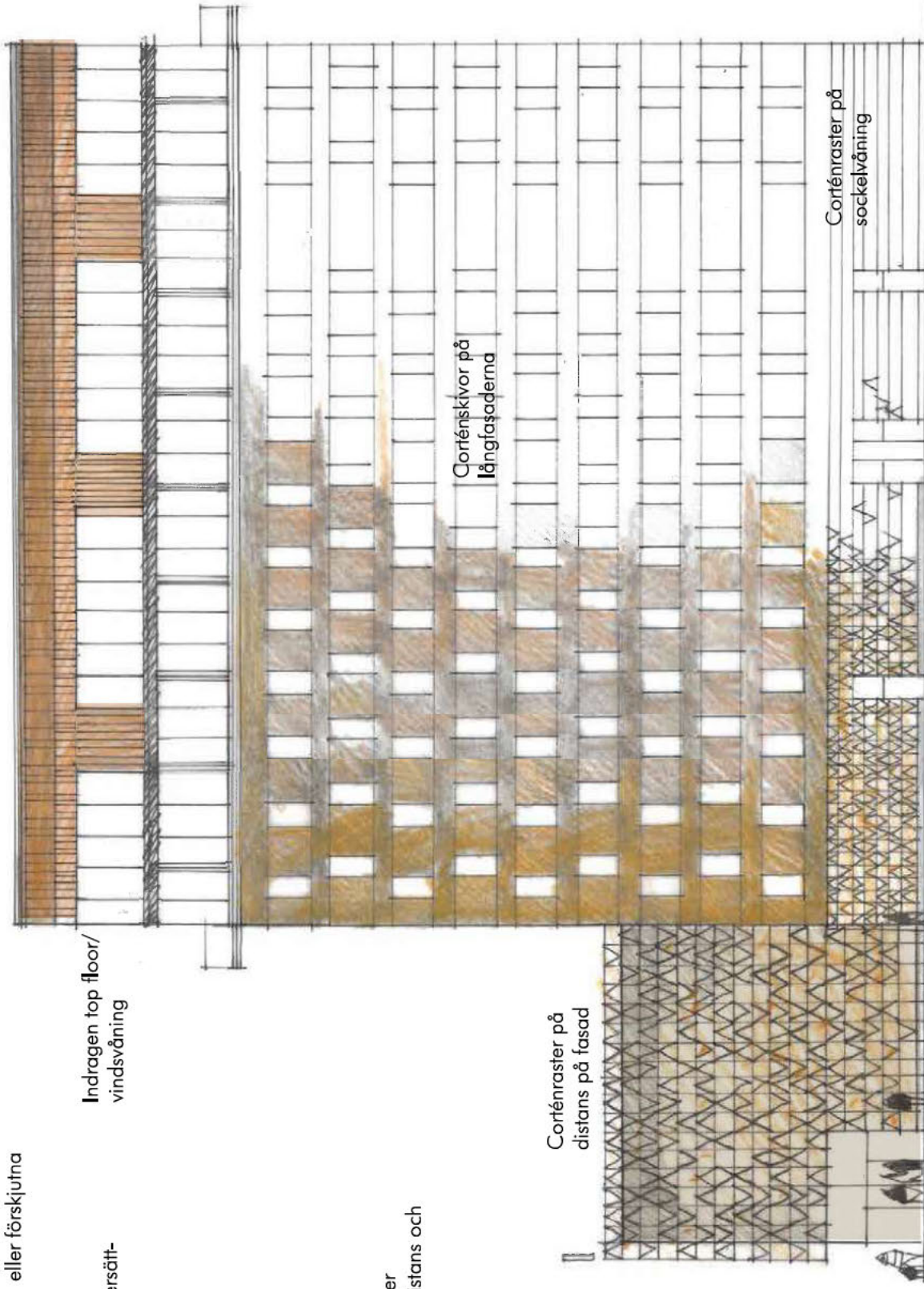

Rak placering av fönster...

Exempel fönstersätt-
ning

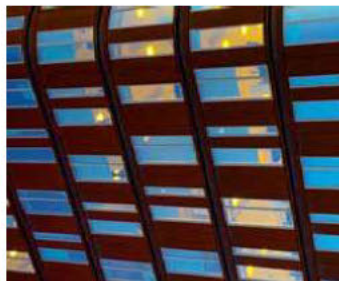
Indragen top floor/
vindsvåning

Dekoratitv raster
monterat på distans och
bakombelyses

Livfull fönster-
sättning

Corténraster på
sockelvåning

Corténskivor på
långfasaderna

Corténraster på
distans på fasad

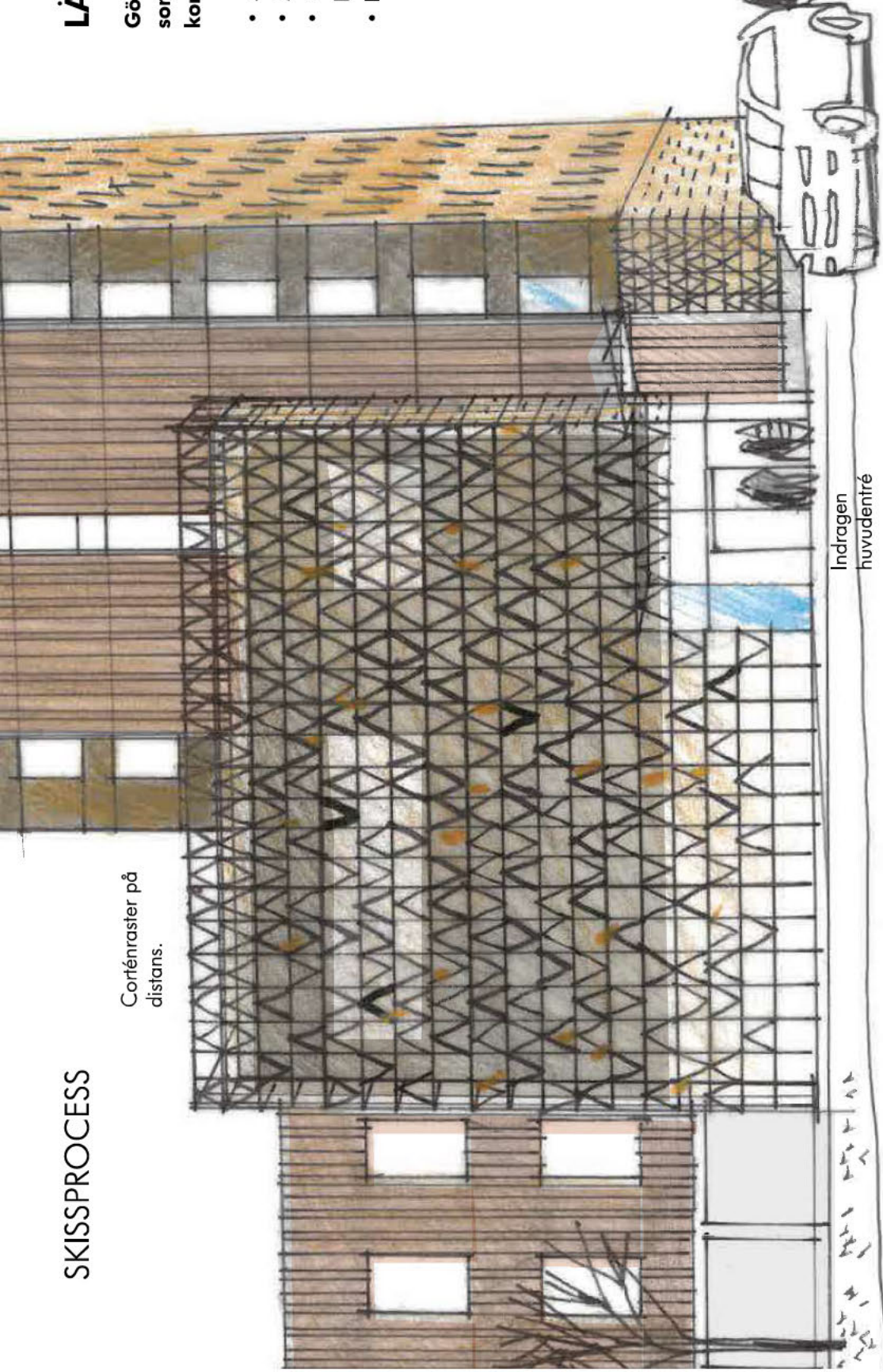
SKISSPROCESS

Corténraster på
distans.

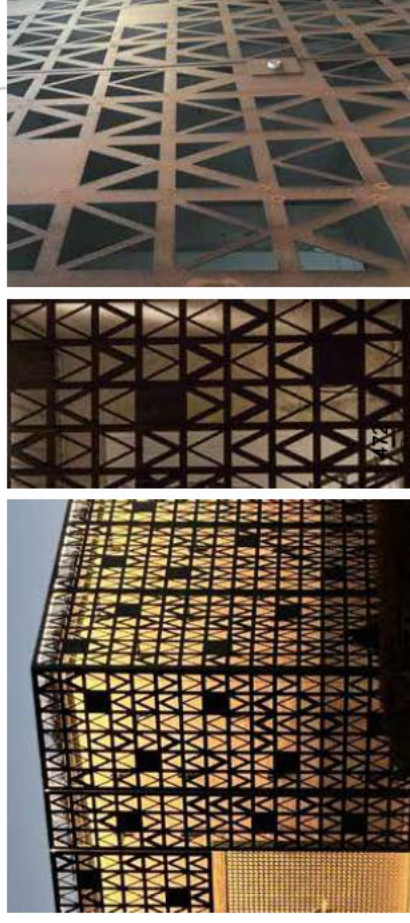
LÄNK

Gör länken till en lysande lykta
som annonserar entrén till hotellet/
kontoret från Mjölkuddsrandellen

- Sänk med en våning
- Minska golvytan och förenkla formen
- Klä med dekorativt corténraster,
bakombelyses
- Indragen väderskyddad huvudentré

Exempel corténraster
och bakomliggande
belysning

KONTOR

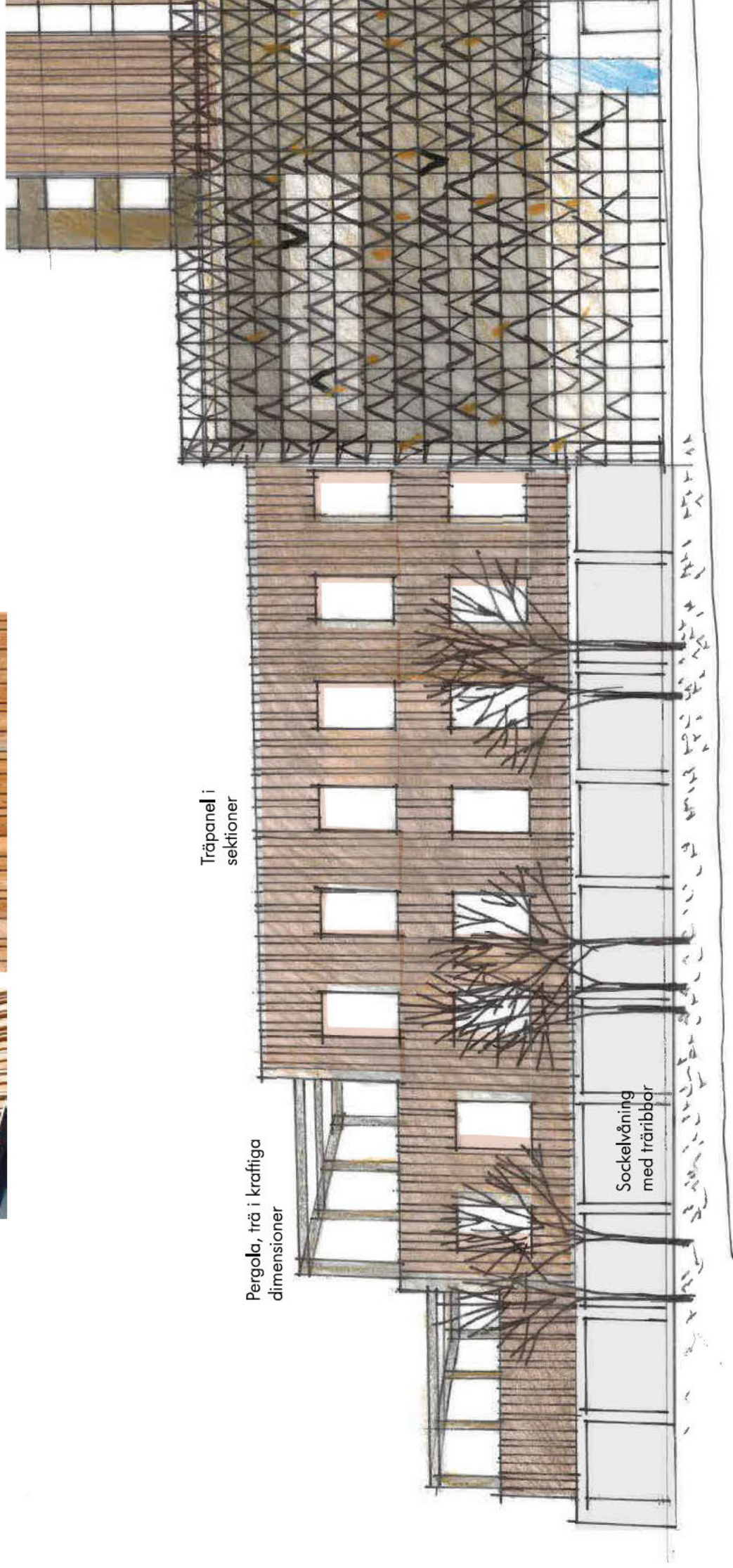
Kontorshuset trappas ner och kläs med träpanel. Byggnaden skapar en vinkel som skyddar den gröna gården.

Träribbor med olika djup ger relief och skuggverkan

Träpanel med varierande bredder

Träpanel i sektioner

Pergola, trä i kraftiga dimensioner

Sockelvåning med träribbor

3

KONTOR

- Minska takterrasser/ pergolar
- Träribbor och träpanel på fasader

2

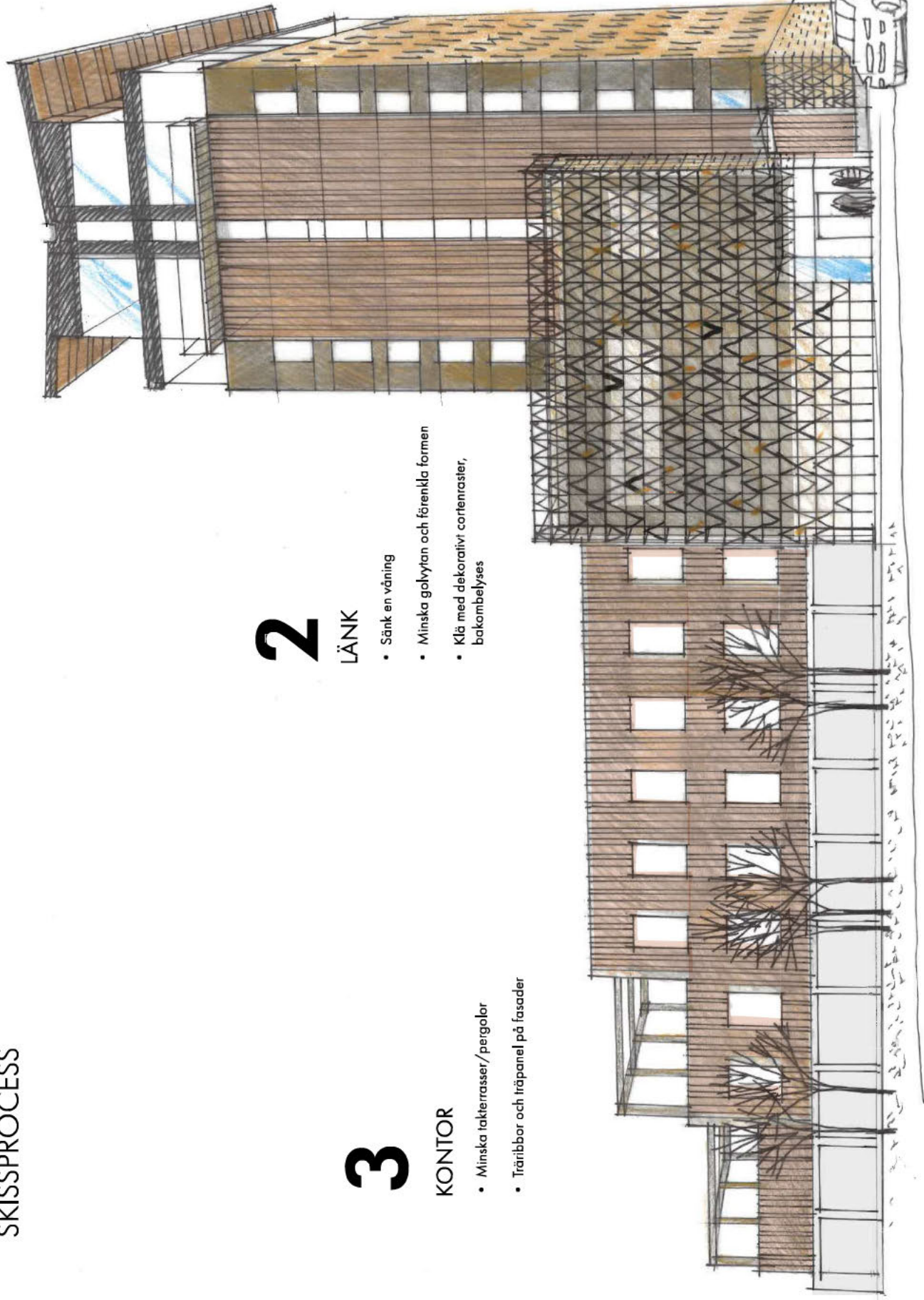
LÄNK

- Sänk en våning
- Minska golvytan och förenkla formen
- Klä med dekorativt corténraster, bakombelyses

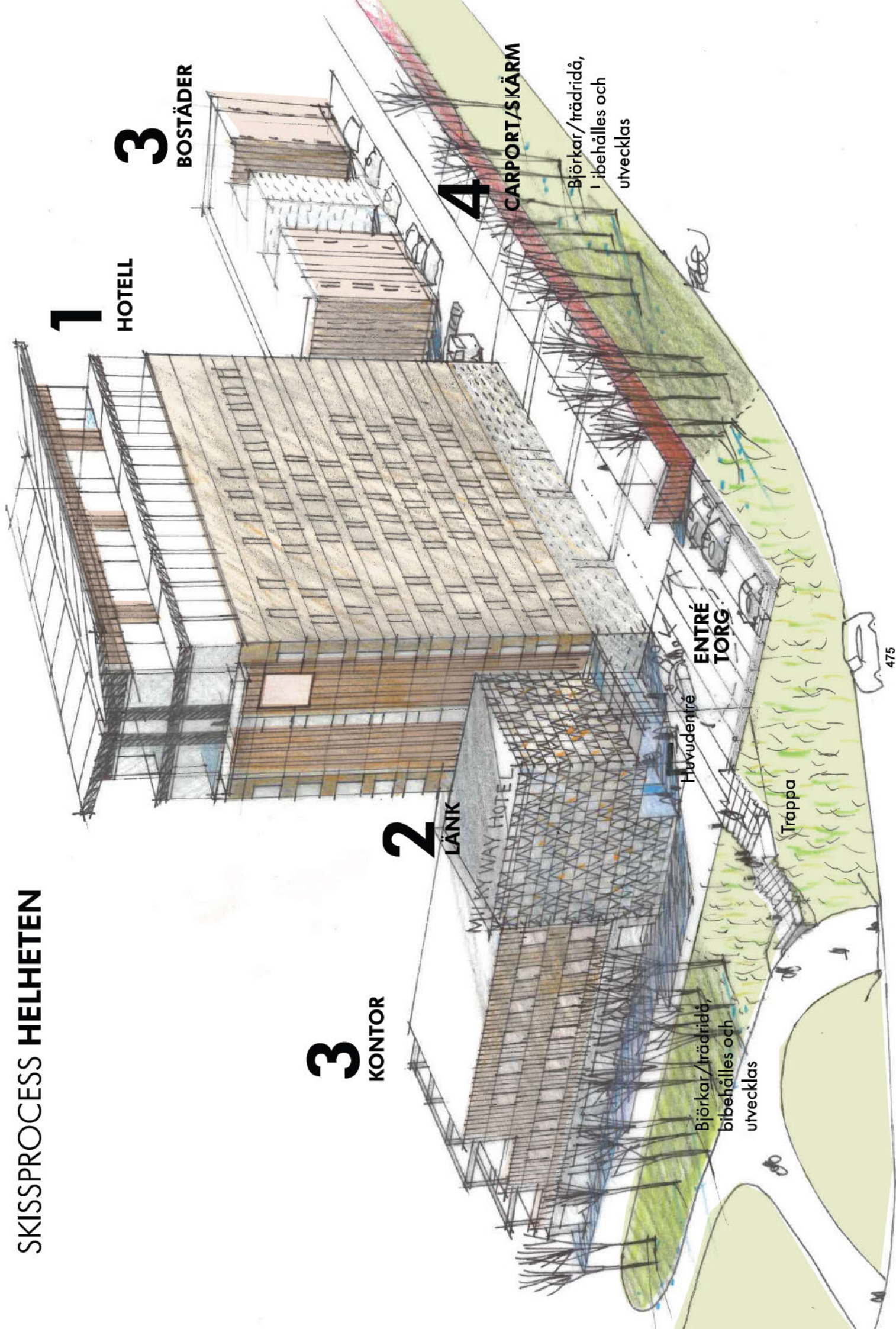
1

HOTELL

- Addera en indragen vindsvåning
- Höj med en våning för att ge huset resning
- Gör siluetten intressant med utstickande takfot som belyses underifrån
- Gör gavlarna visuellt slankare, med vertikala träribbor
- Corténplåt på långfasaderna och corténskivor som går runt hörn
- Entréplan kläs med corténraster som bakombelyses

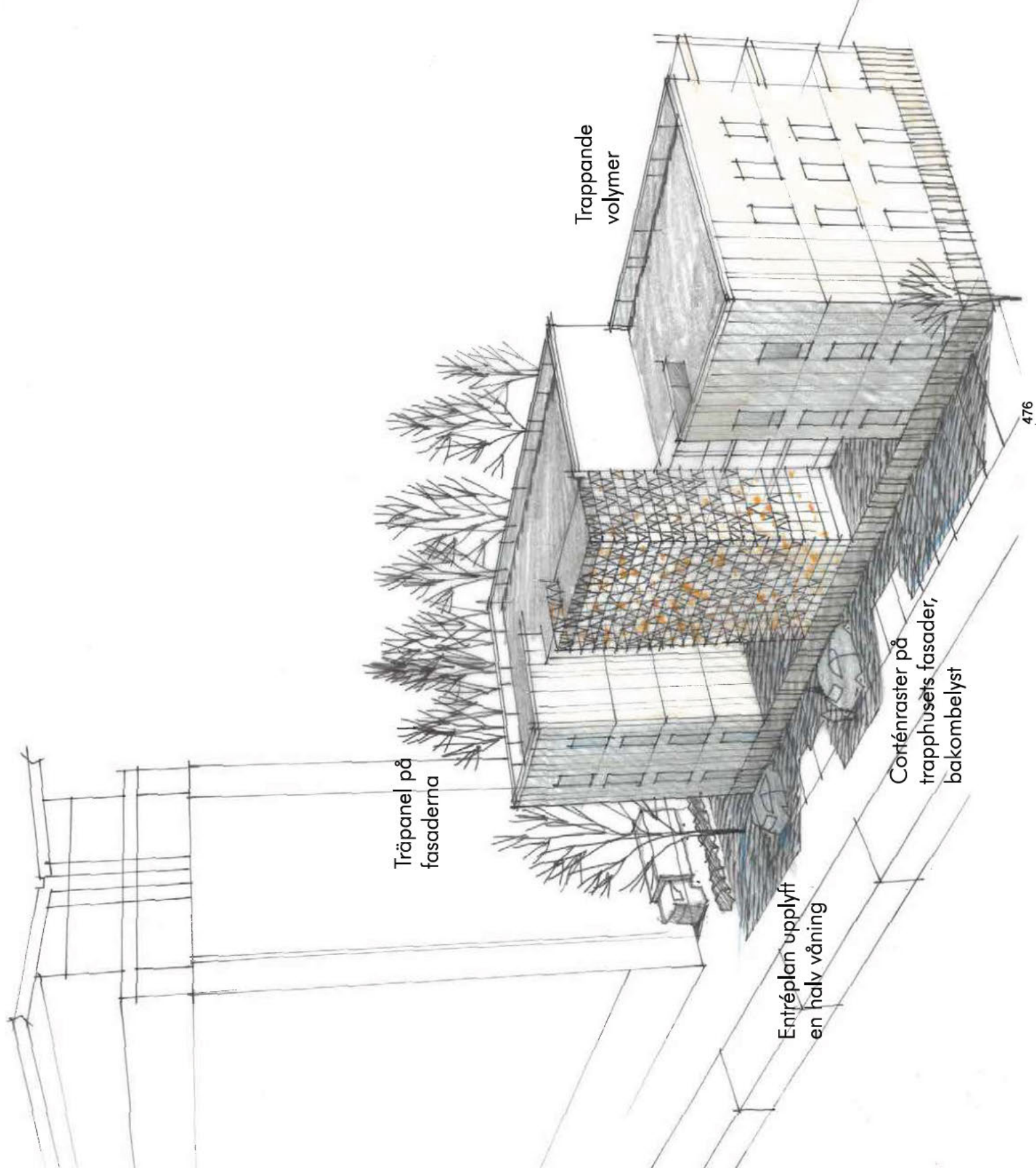
SKISSPROCESS HELHETEN

BOSTÄDER

4

- Träribbor på fasader
- Dekorativt corténraster på trapphus

Träpanel på
fasaderna

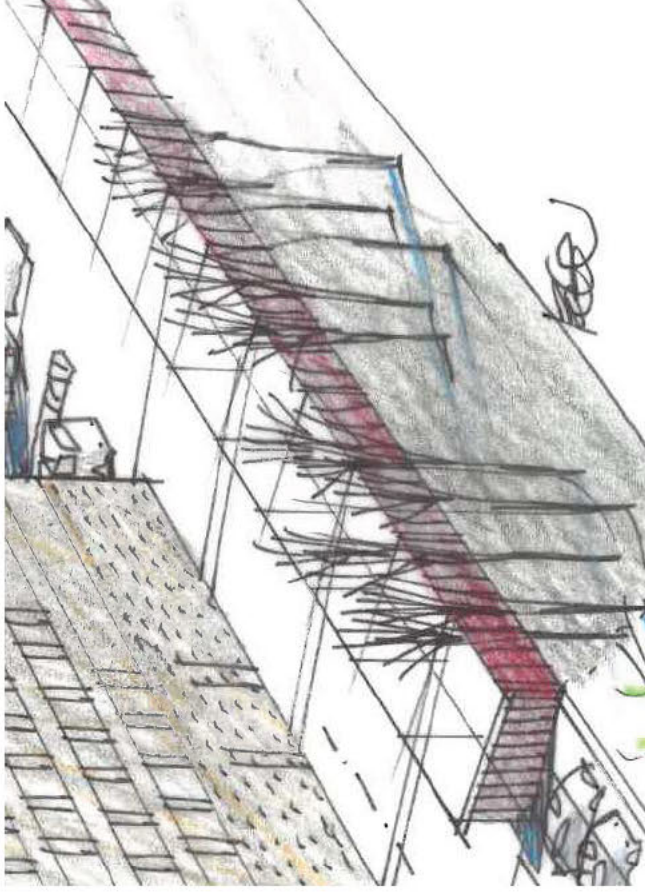
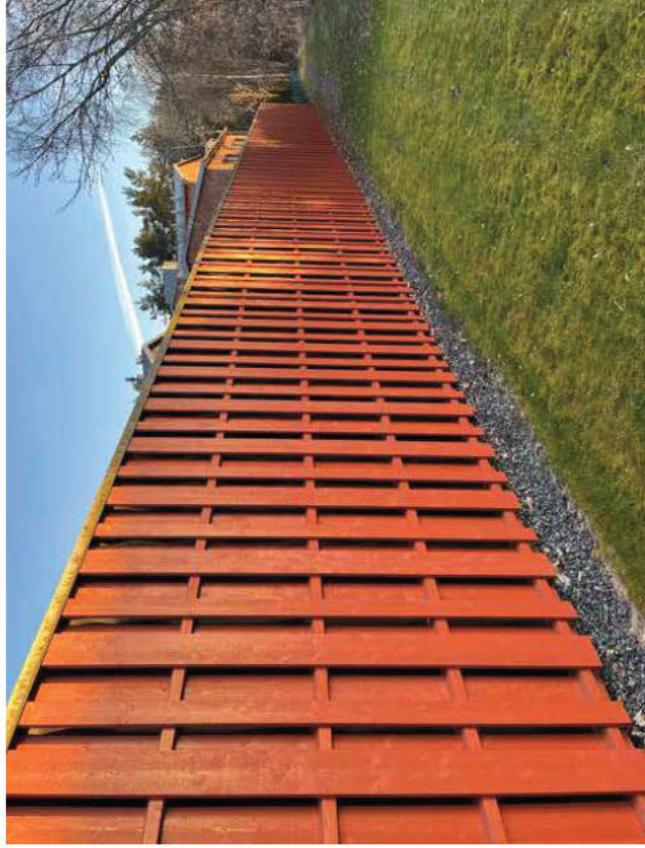
Trappande
volym

Entréplan upplyft
en halv våning

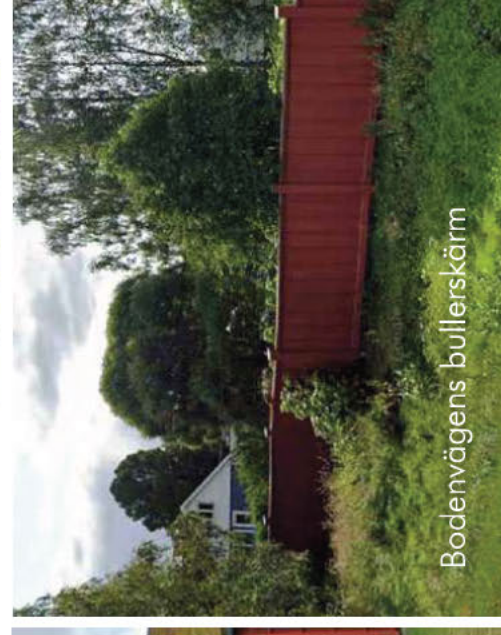
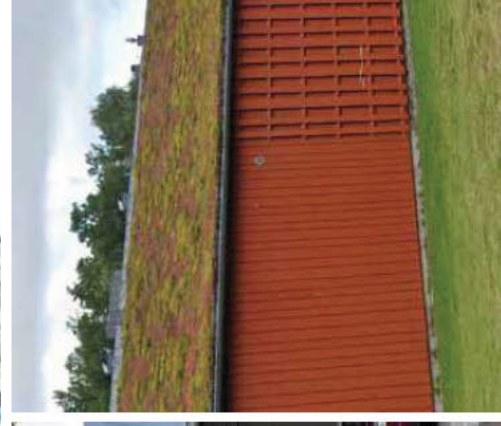
Corténraster på
trapphusets fasader,
bakombelyst

CARPORT/SKÄRM

- Utsida carport fungerar som bullerskärm, faluröd panel med spaljär/ribbor
- Insida carport målas ljus och belyses inifrån
- Faluröd träpanel med spaljär/ribbor
- Insida carport målas ljus och belyses inifrån

Insida carport målas ljus och belyses

Bodenvägens bullerskärm

REFERENSER LULEÅ

Fasadmaterialet cortén är ett passande val i stålstaden Luleå. Det är underhållsfritt och fungerar bra med sin matta yta tillsammans med trä. Cortén ger en varm känsla, är vackert mot snö och är tacksamt att belysa.

Pumpstation P42

Arkitekt Niklas Granljung, a och d arkitektkontor /Jan Forsmark ljusdesigner, Designat Ljus

The Opposite Sphere "Rostbollen"

Konströrer Jan-Erik Falk, Eva Gun Jensen, Dan Lestander, Ricky Sandberg

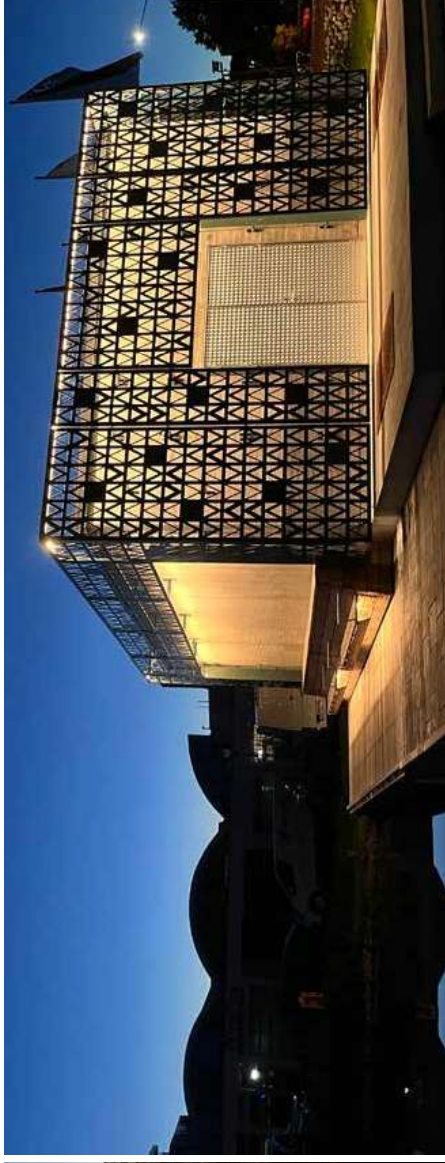

Regnbågsallén och Vintergatan LTU

Landskap och belysning Tyrens arkitekter

ÖVRIGA REFERENSER

Pumpstation Jönköping

PeGe Hillinge/Margareta Diedrichs, Sweco arkitekter

Simonsland Textile & Fashion center, Borås

PeGe Hillinge, Sweco arkitekter

Hotellet och huvudentrén exponeras mot Mjölkuuddsrondellen

Vy från Bodenvägen på väg in mot Luleå

Karaktäristisk siluett

Undersida takfot
med träribbor

Corténraster på
bostadshusets trapphus

Träfasad

Glasparti

Faluröd skärm/carport

CORTÉN

Hotelllets långfasader kläs med fasadskivor av corténplåt indelade i ett intrikat ramverk och med sockeldel av mönstrat corténraster. Ur underhållssynpunkt är rosttrög stålplåt idealiskt och hållbart över tid.

Fasadskivor av cortén
samt corténraster
på delar av
sockelvåningen

TRÄ

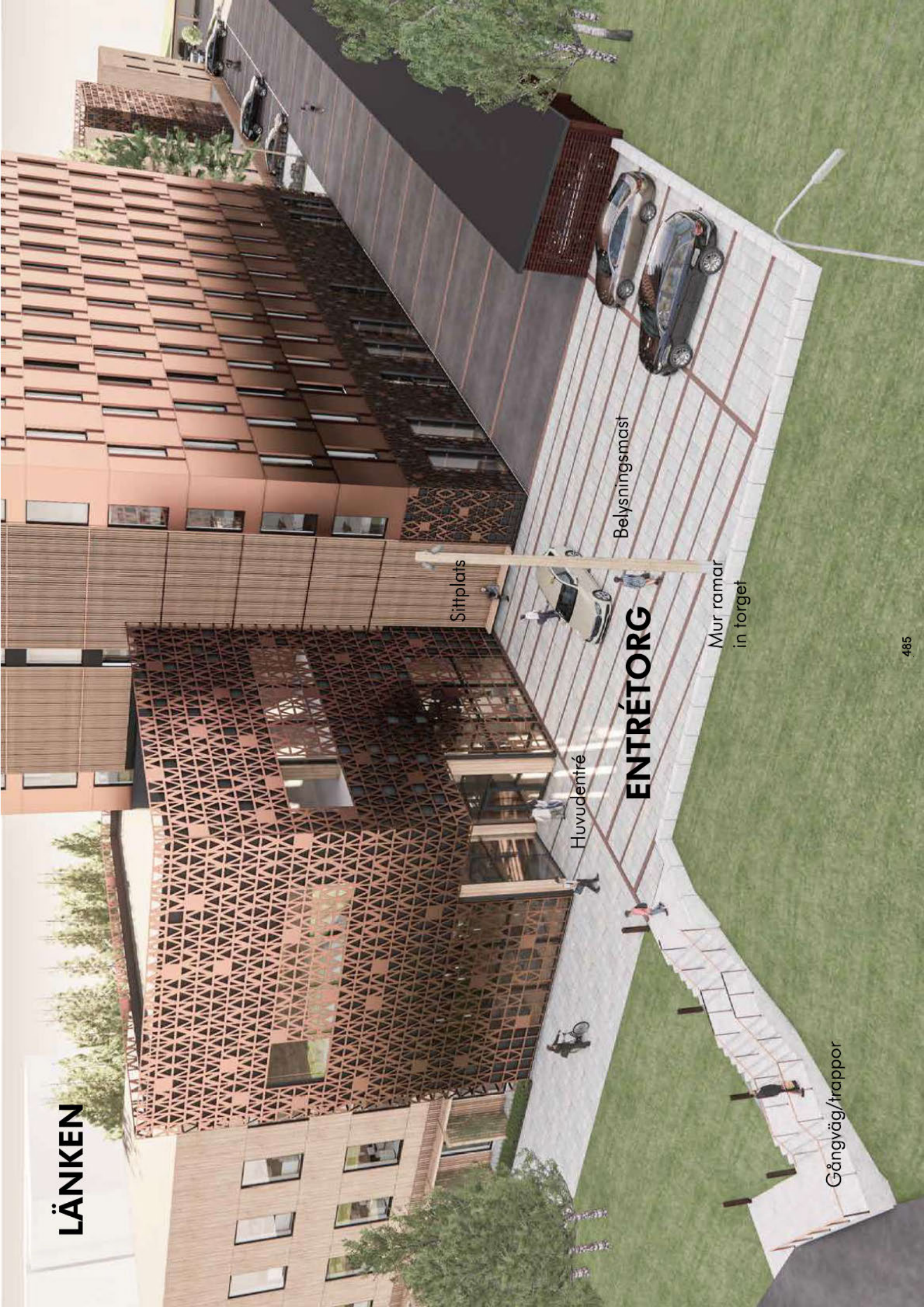
Utstickande takfot på vindsvåningen kläs med träribbor som belyses underifrån. Hotellets gavel samt den utstickande balkongens undersida har också träribbor i olika dimensioner som ger relief och skuggverkan. Även invändigt undertak med träpanel.

Gångväg genom trafiklandskapet
mot länken och entrétorget

LÄNKEN

Sittplats

Huvudentré

Belysningsmast

ENTRÉORG

Mur ramar
in torget

Gångväg/trappor

Gångväg/trappa upp mot
länken och entrétorget

Länken med dekorativt
bakombelyst corténraster

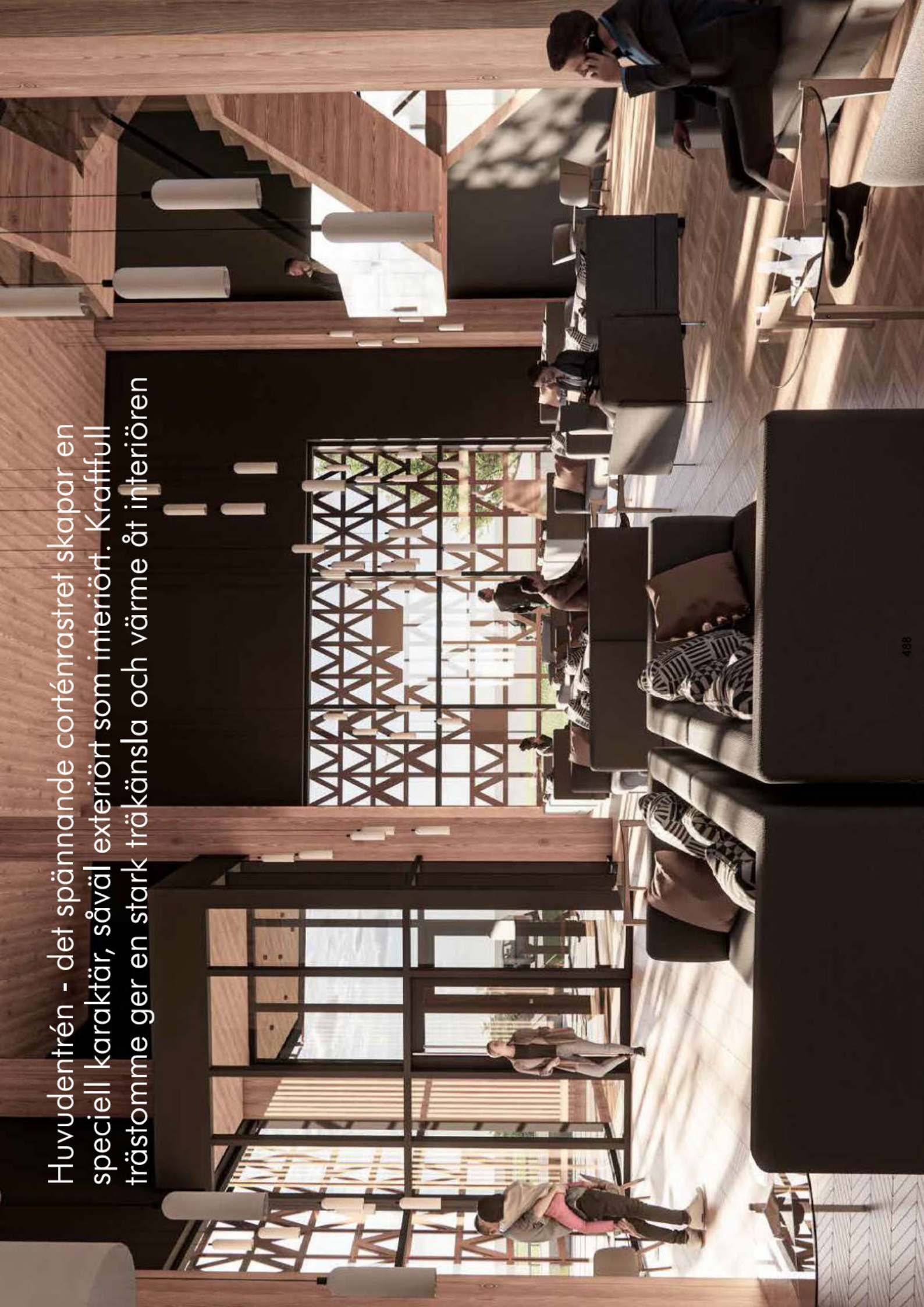
Gångväg/trappor

Länkbyggnaden blir den sammanhållande volymen mellan den höga hotellbyggnaden och den lägre kontorsdelen. Länken i två våningar utformas för att väcka uppmärksamhet och markera huvudentrén till hotell och kontor.

Huvudentrén - det spännande corténrastret skapar en speciell karaktär, såväl exteriört som interiört. Kraftfull trästomme ger en stark tråkänsla och värme åt interiören

Angöringsgatan fram mot entrétorget

Carport i trä, belyses
inifrån

CARPORT/SKÄRM

Dekorativt raster på
hotellets sockelvåning

Dekorativt raster på
bostadshusets trapphus

HOTELLET

BOSTÄDER

Gårdsmiljö med stora träd och bevarad stengårdsgård

Gavelfasad med
träribbor

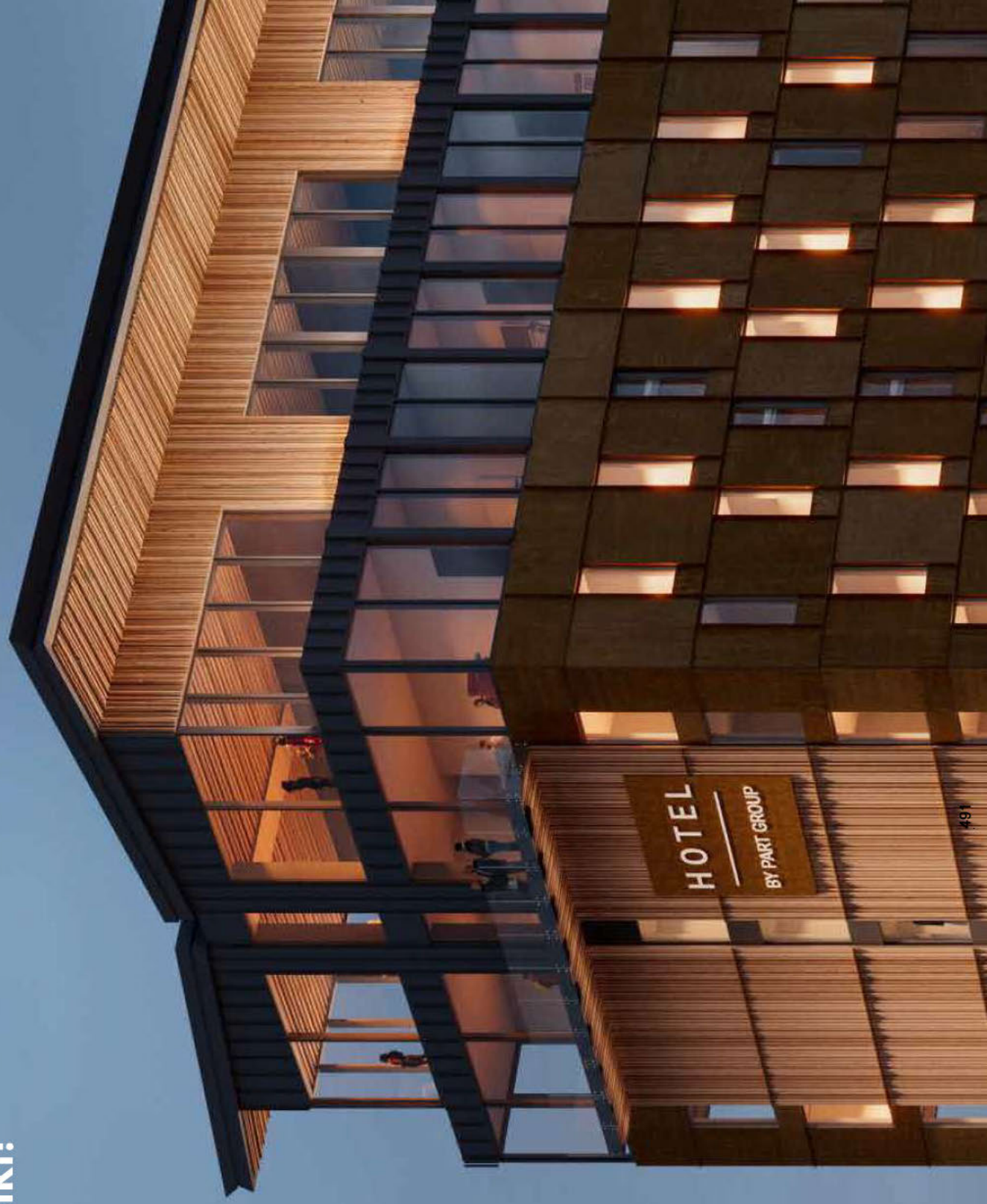
Dekoratvt raster på delar
av sockelvåningen

Dekoratvt raster på
länken

Bevara stora träd
på gården

Takvåning med bastu, relax, konferens, longstay eller hotellsviter
Luleås bästa utsikt!

Det trappande bostadshuset sett från
villagatan Mästerlotsvägen

Stora balkonger
till lägenheterna

Träpanel på
bostadshus

§ 92

Utökning av kollektivtrafik till Brändön och Klöverträsk

Ärendenr 2025/1745-3.4.4.2

Samhällsbyggnadsutskottets förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att anslå 90 000 kr/år för utökning av turer på linje 223.
2. Kommunstyrelsen beslutar att anslå 60 000 kr/år för utökning av turer på linje 221.
3. Medel tas från anslaget kommunstyrelsens utvecklingsmedel för år 2026.
4. Från och med år 2027 hanteras finansieringen inom ramen för kommunstyrelsens kollektivtrafikanslag.

Sammanfattning av ärendet

Boende i Brändön har vid olika tillfällen framfört behov av utökad kollektivtrafik till byn, främst under fredag- och lördagskvällar. I Mål och budget 2026 med plan 2027 - 2028 framgår kommunkoncernens prioritering på en levande landsbygd där det finns ett rikt näringsliv och ett aktivt civilsamhälle. Livskraftiga landsbygder är viktiga för hela kommunens utveckling, attraktivitet och omställning till ett hållbart samhälle. En målsättning är att kollektivtrafikens andel av resandet ska öka, vilket förutsätter ett bra utbud av kollektivtrafik även i landsbygderna.

Kollektivtrafiken på landsbygden upphandlas av Länstrafiken. De inomkommunala linjerna finansieras av Luleå kommun och de mellankommunala linjerna som delvis går inom Luleå kommun finansieras av Region Norrbotten. I de avtal som tecknas mellan Länstrafiken och operatörer ingår en frivolyt inom vilken parterna kan komma överens om att under avtalstiden utöka eller minska utbudet av kollektivtrafik.

I dialog med Länstrafiken och operatören har olika alternativ till utökning diskuterats. Hänsyn har tagits till kostnader och utmaningar med att tillföra ytterligare fordon och förare på turerna.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta att anslå 90 000 kr/år för utökning av linje 223 genom att tillägga en tur från Brändön till Luleå centrum kring kl. 20 på vardagar samt att förlänga turerna kring kl.

20 och kl. 22 från Luleå centrum att gå till Brändön istället för att vända i Bensbyn.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår vidare kommunstyrelsen besluta att anslå 60 000 kr/år för utökning av linje 221 genom att tillägga en tur från Luleå centrum till Klöverträsk på lördagskvällar kring kl. 21.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår att medel för dessa utökningar anslås inom ramen för kommunstyrelsens kollektivtrafikanslag.

Utökningen av den aktuella trafiken kommer att utvärderas löpande och i samband med ny avtalsperiod. Innevarande avtal för linje 223 löper till sommaren 2028 och för linje 221 till december 2026.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att anslå 90 000 kr/år för utökning av turer på linje 223, och att anslå 60 000 kr/år för utökning av turer på linje 221, samt att medel tas från anslaget kommunstyrelsens utvecklingsmedel för år 2026. Från och med år 2027 hanteras finansieringen inom ramen för kommunstyrelsens kollektivtrafikanslag.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Ulrika Lundberg (V) och Samuel Ek (KD) föreslår bifalla förslaget.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att samhällsbyggnadsutskottet bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet

Brändön

Boende i Brändön har framfört behov av utökad kollektivtrafik främst under fredag- och lördagskvällar. Kollektivtrafiken till Brändön utgörs av linje 223 som i dagsläget har följande tidtabell på vardagar:

Giltig 2025-08-18–2026-06-14, Uppdaterad 2025-04-28

223 Luleå - Bensbyn - Örarna - Brändön

DAGAR	Helgfri Måndag - Fredag										Hfr F
ANMÄRKNINGAR	Ö										
Luleå Busstation.	15.25	16.05	16.20	17.05	17.30	18.20	19.45	20.45	21.45		23.00
Luleå Smedjegatan	15.28	16.08	16.23	17.08	17.33	18.23	19.48	20.48	21.48		23.03
Luleå Shopping	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X
Luleå Robertsviksgatan	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X
Golfängen LTN	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X
Björkskatan Centrum LTN	15.40										
Hällbacken	15.45	16.20	16.35	17.20	17.45	18.35	20.00	21.00	22.00		23.15
Dalbo Dalbogatan	15.47	16.22	16.37	17.22	17.47	18.37	20.02	21.02	22.02		23.17
Bensbyn Benzeliusskolan											
Bensbyn	15.50	16.25	16.40	17.25	17.50	18.40	20.05	21.05	22.05		23.20
Örarna Affären	16.00	16.30		17.35		18.50					
Örnabben	Xa										
Brändön Torget	X	X		X		X					
Brändön Vändplan	16.20	16.40		17.40		18.55					
Bensbyvägen Vsk Brändöv											23.30
Persön Byahuset											23.35
Börjelslandet Norra E4											X
Råneå Busstation											23.45
Råneå Norra											23.46a

Som framgår av tidtabellen för linje 223 går inte alla turer från Luleå centrum hela vägen till Brändön utan ett antal turer vänder i Bensbyn. Genom att förlänga vardagsturerna med avgång kl 19:45 och 21:45* att gå till Brändön utökas utbudet av kollektivtrafik till Brändön kvällstid. Beräknad kostnad för utökningen är 90 000 kr/år.

*Förändringen medför att avgången 21:45 behöver flyttas till kl. 22:05.

Klöverträsk

Kollektivtrafiken till Klöverträsk utgörs del av linje 31 som är en stomlinje mellan Älvsbyn och Luleå och som finansieras av Region Norrbotten. Till Klöverträsk går även inomkommunala linje 221 som i dagsläget har följande tidtabell:

Giltig 2025-08-18–2026-06-14, Uppdaterad 2025-10-01

221 Luleå - Måttsund - Alvik - Ale - Klöverträsk

DAGAR	Helgfri Måndag - Fredag										Hfr F	Helgfri Lördag			
ANMÄRKNINGAR	L	L	L,3	L,3	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L
Luleå Universitet/Aurorum		13.10													
Luleå Busstation.	08.10	13.25	14.10	15.10	16.20	17.15	18.15	20.10	21.35	23.00	15.00	17.00	23.00		
Luleå Norra Hamn	08.12	13.27	14.12	15.12	16.22	17.17	18.17	20.12	21.37	23.02	15.02	17.02	23.02		
Luleå Stadshuset	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
Bergsskolan skolhållplats			14.18	15.20											
Bergnässet Bergnässkolan	08.15	13.31	14.22	15.22	16.27	17.21	18.21	20.16	21.41	23.06	15.06	17.06	23.06		
Kallax Hpl Byn	08.25	13.38	14.30	15.30	16.35	17.28	18.28	20.23	21.48	23.13	15.13	17.13	23.13		
Kallax Fiskehamn			14.35a	15.35a											
Måttsund Långbackavägen	08.30a	13.45a	14.40a	15.45a	16.45a	17.35a	18.35a	20.30a	21.55a	23.20a	15.20a	17.20a	23.20a		
Måttsundsvägen Västra	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		
Antnäs OK/Q8 Väg 94	08.35	13.50	14.50	15.55	16.45	17.40	18.40	20.35	22.00	23.30	15.25	17.25	23.30		
Alvik Hpl Sörby Kiosken	08.40	13.55	14.55	16.00	16.50	17.45	18.45	20.40	22.05	23.35	15.30	17.30	23.35		
Långnäs Kalvtorget	08.45	14.00	15.00	16.05	16.55	17.50	18.50	20.45	22.10	23.40	15.35	17.35	23.40		
Ale Skolhus	X	X	X	X	X	Xa	Xa	Xa	Xa	X	Xa	Xa	X		
Ale Vändplats	08.50	14.20	15.15	16.15	17.05	18.00	19.00	20.55a	22.20a	23.45	15.45a	17.45a	23.45		
Selet vsk Avan			15.20a	16.20a	17.15a					23.50a			23.50a		
Västmark Sägen			15.30a	16.30a						00.00a			00.00a		
Höllsvattnet vsk väg 583			15.45a	16.45a						00.15a			00.15a		
Klöverträsk Pingstkyrkan			15.50a	16.50a						00.20a			00.20a		

Genom att lägga till en lördagstur med avgång från Luleå busstation kl. 21:00 till Klöverträsk förbättras tillgängligheten för utbudet i centrala Luleå även för boende i sörbyarna.

I dialog med Länstrafiken och operatören har dessa förslag till utökning av kollektivtrafikutbudet diskuterats och kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta att anslå 90 000 kr/år för utökning av linje 223 och att anslå 60 000 kr/år för utökning av linje 221. För 2026 föreslås medel anslås från kommunstyrelsens utvecklingsmedel och från 2027 föreslås finansieringen hanteras inom ramen för kommunstyrelsens kollektivtrafikanslag.

Dialog

Vid handläggning av ärendet har dialog förts med Länstrafiken i Norrbotten, Centrala Buss samt ekonomikontoret.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande utökning av kollektivtrafik till Brändön och Klöverträsk, KLF Hid: 2025.13058

§ 224

Ansökan om medfinansiering 2026 Servicepunkten Unbyn Avan

Ärendenr 2025/1730-2.4.3.3

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen beslutar att medfinansiera servicepunkten Unbyn/Avan med 250 tkr år 2026,
2. Medel anvisas från kommunstyrelseförvaltningens kommunbidrag.

Sammanfattning av ärendet

Unbyn-Avan ekonomisk förening har inkommit med en ansökan om fortsatt medfinansiering avseende driften av servicepunkten i Unbyn-Avan (UNEK).

Mellan åren 2019–2021 drevs verksamheten som ett projekt finansierat via Tillväxtverket samt Luleå och Bodens kommuner och sedan år 2022 är verksamheten permanentad.

UNEK har en gemensam servicepunkt i Unbyn som alla kan ta del av i området Unbyn/Avan. Primär målgrupp är boende, föreningar och företag i området. Byarna ligger nära varandra på bägge sidor om kommungränsen.

UNEK söker medfinansiering från Luleå kommun med 250 tkr för år 2026, vilket är i nivå med tidigare finansiering.

Kommunstyrelseförvaltningen menar att servicepunkten kan fortsätta att skapa goda förutsättningar för att utveckla service, kommunsamverkan, boende och företagande i området.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunstyrelsen besluta att medfinansiera servicepunkten Unbyn/Avan med 250 tkr år 2026, och att medel anvisas från kommunstyrelseförvaltningens kommunbidrag.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Dialog

Dialog har förts med Unbyn-Avan ekonomisk förening, UNEK.

Beslutsunderlag

- Ansökan om medfinansiering 2026 Servicepunkten Unbyn Avan, KLF Hid: 2025.11295
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande ansökan om medfinansiering 2026 Servicepunkten Unbyn Avan, KLF Hid: 2025.12440

Ansökan om medfinansiering för servicepunkten Unbyn–Avan (UNEK) år 2026

Till: Luleå kommun, Kommunstyrelsen

Unbyn–Avan ekonomiska förening (UNEK) ansöker om fortsatt medfinansiering om **250 000 kr för verksamhetsåret 2026** för drift och utveckling av servicepunkten Unbyn–Avan.

UNEKs roll i Luleås landsbygdsutveckling

UNEK verkar i ett unikt gränsland mellan Luleå och Boden och utgör en central nod för lokal service, näringslivsutveckling och samhällsdialog. Vår verksamhet bidrar till att förverkliga Luleå kommuns mål om att:

- stärka levande landsbygder
- öka service och närvaro på landsbygden
- utveckla näringslivet i hela kommunen
- skapa samverkan mellan stad och land

Detta framgår i *Mål & Budget 2026–2028*, där kommunen uttrycker att:

“Service på landsbygderna ska öka och arbetstillfällena ska prioriteras.”

“Samverkan med aktörer på landsbygden är viktig.”

UNEK är **inte en utvecklingsnod**, utan en strategisk **samverkanslänk**, lokal närvaro och kommunens förlängda arm i området.

Fokusområde finansierat av Luleå kommun: Näringsliv och lokal dialog

Luleå kommun har gett UNEK inriktningen att prioritera näringsliv, vilket möjliggjort följande leveranser:

Näringsliv & företagsutveckling

Riverside 616 – nytt näringslivsnätverk & platsidentitet (start hösten 2024)

7 företagare från Luleå & Boden

Månatliga träffar

After Work-lansering på Bjässparken 13 nov 2024

Finansiering: 75 000 kr från Länsstyrelsen/Bodens medfinansiering + 75 000 kr i eget arbete

Syfte: stärka företagsamhet, besöksnäring, platsidentitet

Företagsträffar & evenemang

Gröna omställningen – 30 deltagare

After Work Cape Wild – 40 deltagare

Företagsfrukostar x2/år med politiker, tjänstemän, företag & föreningar

Rekorddeltagande: 52 personer (feb 2025)

Företagsutbildningar *(i samarbete med Nyföretagarcentrum)*

“Driva hållbart och framgångsrikt företag” (2 omgångar)

22 deltagare — **samtliga från Luleå kommun**

Samhällsutveckling & dialog

Infrastruktur & trafiksäkerhet

Medborgardialog: 29 jan 2025

Uppföljning: 5 & 23 feb

Fokus: säkra skolvägar & förbättrad vägstandard

Inspel lämnat till Trafikverket

Trygghet & beredskap

Workshops våren 2025 i samverkan med säkerhetssamordnare i Boden & Luleå

Deltagande under Beredskapsveckan (föreläsning + workshop)

Pilotområde för lokal trygghetspunkt/servicepunkt

Kultur, barn & fritid

Luciafirande med Avanskolan

Höslaget & Barnens Höslag – stöd kommunikation/arbetskraft

Höstlov & sportlovsaktiviteter

Samarbete med Föräldrarsupporten & Bokbussen

Stöd till lokala föreningar & kulturinitiativ

Kommande

Mini-kulturkonferens 2025 (Unbyn–Avan–Boden–Luleå)

Vinterfestival 28–29 mars 2026 – ny årlig kulturell mötesplats

Hållbarhet och framtid – Spira Mare

Förstudie hållbar bygdeutveckling 2025–2026

119 enkätsvar (varav 56% från Luleå)

69% kvinnor – fokus jämställdhet & hållbarhet

Föreläsningsserie i tre orter

Mål: **verksamhetsplan för hållbar bygdeutveckling**

Kommunikation & lokal service

Unek-bladet – 4 utgåvor/år till hushåll längs 616

Drift av infoscreen i Avan

Digital kommunikation, sociala medier, webbsida

Lokal kontaktpunkt och informationsnod

Öppet:

Kontor i Unbyn helgfri vardag 09–13

Närvaro i Avan 4–6 h/vecka vid behov

Koppling till kommunens mål

UNEK levererar mot kommunens Mål & Budget 2026–2028 inom:

Kommunmål

UNEK leverans

Ökad service på
landsbygden

Lokal servicepunkt, trygghetspunkt, information &
mötesplatser

Stärkt näringsliv

Riverside 616, utbildningar, frukostar, nätverk

Stad–land samverkan

Länkar kommun–invånare–företag

Hållbarhet och trivsel

Spira Mare, kultur & föreningsstöd (personalresurser)

Begärd finansiering 2026

250 000 kr för år 2026

Avslutning

UNEK skapar lokal nytta, samverkan och utveckling – i linje med Luleå kommuns strategiska mål för landsbygden.

Vi ser fram emot fortsatt partnerskap och gemensam utveckling av Unbyn/Avanområdet.

Unbyn–Avan Ekonomiska förening (UNEK)

§ 210

Partistöd 2026

Ärendenr 2025/1813-1.1.2.1

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att avsätta 6 818 360 kr för partistöd år 2026.

Sammanfattning av ärendet

I kommunallagen finns den grundläggande befogenheten för kommuner och regioner att använda kommunala medel för att ge stöd till partiernas arbete. Partistöd är ett ekonomiskt bidrag till politiska partier som syftar till att stärka deras ställning i den kommunala demokratin. Det är avsett för det lokala partiarbetet som riktar sig till kommunmedlemmarna. Partierna ska vid rekvisering av partistöd lämna in en granskningsrapport/ett intyg med uppgifter om hur stödet har använts. Syftet är att göra beslutsfattandet, utbetalningarna och uppföljningen av det lokala partistödet mer transparent.

Det årliga beslutet gällande partistöd ska inte innefatta någon materiell prövning av hur enskilt parti faktiskt brukat sitt partistöd. Partierna ansvarar för att årligen redovisa användningen av stödet – i former partierna själva väljer. Den årliga redovisningen bidrar till att synliggöra partiernas överväganden så att de blir tillgängliga för medborgarna inom ramen för den offentlighet som är naturligt förknippad med att ett ärende läggs på fullmäktiges bord.

Luleå kommuns partistöd består av två delar; ett kanslistöd och ett mandatstöd där båda delarna är kopplade till prisbasbeloppets utveckling. Kommunfullmäktige beslutade 2022-12-19 § 11 hur partistöd ska beräknas under mandatperioden 2023-2026.

Inför 2026 har prisbasbeloppet höjts med 400 kr från 58 800 kr till 59 200 kr. Uppräkningen av prisbasbeloppet innebär en ökning av kanslistöd från 147 000 kr till 148 000 per parti.

Utöver kanslistödet får partier i kommunfullmäktige ett mandatstöd. Mandatstödet uppgår till 1,4 prisbasbelopp per mandat i kommunfullmäktige. Uppräkningen av prisbasbeloppet innebära en ökning av mandatstödet från 82 320 kr till 82 880 kr per mandat.

De partier som har ungdomsförbund ges möjlighet att söka stöd även till denna verksamhet. Principen är densamma som för moderpartiernas stöd men här gäller följande nivåer. Grundstöd = 0,3 prisbasbelopp/parti i kommunfullmäktige (för 2026 = 17 760 kr) och ett mandatstöd om 0,075 prisbasbelopp/mandat (för 2026 = 4 440 kr/mandat). Det innebär en kostnad om 430 680 kr.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunfullmäktige att betala ut partistöd om totalt 6 818 360 kronor, varav 430 680 kronor utgörs av ungdomsstöd för år 2026.

Utbetalningen av partistöd sker vid två tillfällen; i februari och i juni. Utbetalningen i juni sker under förutsättning att partierna inkommit med kompletta underlag i form av verksamhetsberättelse, revisionsberättelse, balans och resultaträkning och redovisning av mottaget partistöd.

Ungdomsstöd utbetalas i juni under förutsättning att underlag lämnats in.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att avsätta 6 818 360 kr för partistöd år 2026.

Sammanträdet

Kommunstyrelseförvaltningen föredrar ärendet.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelseförvaltningens förslag under proposition och finner att arbetsutskottet bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet

Efter valet 2022 har 9 partier tagit plats i kommunfullmäktige. Nedan visar fördelning av förslaget partistöd per parti fördelat på grundstöd och mandatstöd.

Fördelningen av partistöd utgår från valresultatets mandatfördelning under hela mandatperioden. Det innebär att ledamöter som under en mandatperiod lämnar ett parti men sitter kvar i kommunfullmäktige för annat parti eller som partipolitiskt oberoende, inte påverkar fördelningen.

Mandat	Parti	Mandatstöd	Kanslistöd	Totalt/år
10	Moderaterna	828 800	148 000	976 800
4	Centerpartiet	331 520	148 000	479 520
3	Liberalerna	248 640	148 000	396 640
4	Kristdemokraterna	331 520	148 000	479 520
24	Socialdemokraterna	1 989 120	148 000	2 137 120
6	Vänsterpartiet	497 280	148 000	645 280
2	Miljöpartiet	165 760	148 000	313 760
2	Socialistiskt alternativ	165 760	148 000	313 760
6	Sverigedemokraterna	497 280	148 000	645 280

Dialog

Dialog har förts internt inom kommunstyrelseförvaltningen, kanslikontoret.

Beslutsunderlag

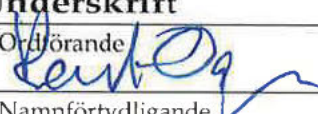
- Socialdemokraternas redovisning av mottaget partistöd, KLF Hid: 2025.6998
- Moderaternas redovisning av mottaget partistöd, KLF Hid: 2025.7016
- Kristdemokraternas redovisning av mottaget partistöd, KLF Hid: 2025.7020
- Liberalernas redovisning av mottaget partistöd, KLF Hid: 2025.7018
- Centerpartiets redovisning av mottaget partistöd, KLF Hid: 2025.6989
- Vänsterpartiets redovisning av mottaget partistöd, KLF Hid: 2025.6994
- Sverigedemokraternas redovisning av mottaget partistöd, KLF Hid: 2025.7013
- Miljöpartiets redovisning av mottaget partistöd, KLF Hid: 2025.7010
- Socialistiskt alternativs redovisning av mottaget partistöd, KLF Hid: 2025.7021
- SSU Luleå, KLF Hid: 2025.8110
- Moderata ungdomsförbundet Luleå, KLF Hid: 2025.10496
- Kommunstyrelseförvaltningens föreslag till beslut gällande partistöd 2026, KLF Hid: 2025.12409

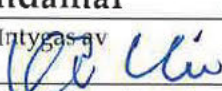
Redovisning av mottaget partistöd 2024

Parti Socialdemokraterna i Luleå	Organisationsnummer 897000-4837
Adress Kapellgränd 7	Postadress 974 35, Luleå
Mottaget partistöd 2024 (kr): 2 068 530 kr	

Underskrift

Ordförande 	Ort och datum Luleå, 2025-05-14
Namnförtydligande Kent Ögren	

Granskningsintyg: Partiet har använt partistödet för rätt ändamål

Intygas av 	Ort och datum Luleå, 2025-05-14
Namnförtydligande Kiki Knezevic	

Redovisning

Beskriv hur partistödet använts:

Under 2024 har Socialdemokraterna i Luleå använt det kommunala partistödet för att stärka den lokala partiverksamheten, främja demokratisk dialog samt öka medborgarnas delaktighet i det politiska arbetet. Partistödet har huvudsakligen använts till följande:

- **Mötesverksamhet:** Genomförande av medlemsmöten, styrelsemöten och öppna politiska samtal för att möjliggöra en bredare dialog med medlemmar och allmänhet.
- **Studie- och utbildningsinsatser:** Arrangemang av utbildningar för medlemmar, förtroendevalda och nya aktiva, i syfte att stärka kunskap och engagemang inom politiska frågor och föreningsarbete.
- **Kommunikation och information:** Produktion och distribution av informationsmaterial, inklusive trycksaker och digitala kanaler, för att informera om vår politik och uppmuntra till engagemang.
- **Administrativt stöd:** Del av stödet har använts för att täcka administrativa kostnader kopplade till lokal partiverksamhet.

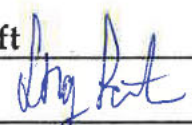
All användning av partistödet har skett i enlighet med gällande regelverk och syftar till att stärka det demokratiska arbetet i Luleå.

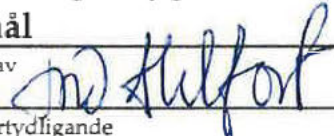
Redovisning av mottaget partistöd 2024

Parti Miljöpartiet de gröna i Luleå	Organisationsnummer 897000-5759
Adress Mjölkuddsvägen 17	Postadress 973 41 Luleå
Mottaget partistöd 2024 (kr): 303690 kr	

Underskrift

Ordförande 	Ort och datum
Namnförtydligande Stig Sörlin	Luleå 2025-05-16

Granskningsintyg: Partiet har använt partistödet för rätt ändamål

Intyg av 	Ort och datum Luleå 2025-05-16
Namnförtydligande Siw Ahlfort	Kassör

Redovisning

Beskriv hur partistödet använts:

Vi har använt stödet till att bekosta vår lokal, deltagande vid aktiviteter som Pride och arrangemang av öppna möten samt möten för medlemmar och förtroendevalda. Administration, lite resekostnader och till vår lokala valfond.

Redovisning av mottaget partistöd 2024

Parti	Sverigedemokraterna	Organisationsnummer	802511-1728
Adress	Kapellgrund 5	Postadress	Joas.funck@SD.se
Mottaget partistöd 2024 (kr):	624570		

Underskrift

Ordförande		Ort och datum	Luleå 28/5-25
Namnförtydligande	Joas Funck		

Granskningsintyg: Partiet har använt partistödet för rätt ändamål

Intygas av	Ulrika Isaksson	Ort och datum	Luleå 28/5-25
Namnförtydligande	Ulrika Isaksson		

Redovisning

Beskriv hur partistödet använts:

Partistödet har nyttjats för lokala aktiviteter i Luleå samt resor för föreningens företrädare till större Partievent som moderpartiet anordnat. Se bifogad resultaträkning och Verksamhetsberättelse för närmare specifikationer.

072 214 4014

Kommunstyrelseförvaltningen
Kansli

Redovisning av mottaget partistöd 2024

Parti	Organisationsnummer
Moderata samlingspartiet, Luleåkretsen	897000-7723
Adress	Postadress
Stationsgatan 36	972 32 Luleå
Mottaget partistöd 2024 (kr):	
945 450 kr	

Underskrift

Ordförande	Ort och datum
	Luleå den 9 juni 2025
Namnförtydligande	
Dag Sundberg	

Granskningsintyg: Partiet har använt partistödet för rätt ändamål

Intygas av	Ort och datum
	Luleå den 9 juni 2025
Namnförtydligande	
Fredrik Lundström	

Kommunledningsförvaltningen
Kansli

Redovisning

Beskriv hur partistödet använts:

Redovisning av partistöd – Moderata samlingspartiet, Luleåkretsen 2024

Det partistöd som under 2024 har betalats ut till Moderata samlingspartiet, Luleåkretsen har i huvudsak använts för att främja den samhällssyn som partiet företräder. Syftet har varit att bilda opinion för moderata idéer, vinna väljare och i praktisk politik omsätta dessa idéer i handling.

För att uppnå detta har partistödet använts till följande verksamheter:

- **Opinionsbildning och kampanjer**
Genom lokala kampanjer, både fysiskt på gator och torg samt digitalt via sociala medier, har vi arbetat för att vinna väljarnas förtroende för vår politik – lokalt, regionalt och nationellt.
- **Utveckling av lokal politik**
Arbetet med att utveckla en aktuell och för Luleå relevant moderat politik har varit prioriterat. Det har skett i dialog med medlemmar och förtroendevalda och i linje med partiets grundläggande värderingar.
- **Köp av service- och stödtjänster**
Partistödet har delvis använts till att köpa centrala och regionala tjänster såsom medlemsutskick, medlemssystem, IT- och administrativ support, kopiering och tryckning, medlemstidningar samt en del av kostnaden för partiombudsman.
- **Partilokal**
Medel har avsatts för hyra av partilokal som använts för möten, planering och övriga aktiviteter kopplade till den moderata verksamheten i Luleå.
- **Medlemsmöten**
Vi har genomfört medlemsmöten för att stärka den interna demokratin, engagera medlemmar och fördjupa diskussionen om partiets politik och vägval.

Genom ovanstående aktiviteter har partistödet bidragit till att stärka Moderata samlingspartiets närvaro och inflytande i Luleå.

Redovisning av mottaget partistöd 2024

Parti Centerpartiet	Organisationsnummer 897001-2863
Adress Timmermansgatan 22	Postadress 972 31 Luleå
Mottaget partistöd 2024 (kr): 464 130 kr	

Underskrift

Ordförande	Ort och datum Se digital signatur
Namnförtydligande Fredrik Sidevärn	

Granskningsintyg: Partiet har använt partistödet för rätt ändamål

Intygas av	Ort och datum Se digital signatur
Namnförtydligande Ove Bucht	

Redovisning

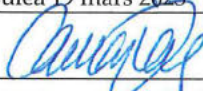
Partistödet för 2024 har använts till lokalt politiskt arbete enligt bifogad verksamhetsberättelse. Kostnaderna avser kampanjer, annonser, lokalhyra, mötesomkostnader, telekommunikation, resor, utbildningar, konferenser, samt kretsens del av kostnader för administrativt stöd från distriktet.

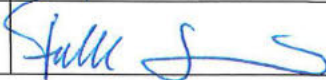
Redovisning av mottaget partistöd

Parti Vänsterpartiet	Organisationsnummer 897000-2609
Adress Lulsundsgatan 13	Postadress 972 41 Luleå
Mottaget partistöd (kr):	

Underskrift

Ordförande	Ort och datum Luleå 19 mars 2025
Namnförtydligande Carina Diaz	

Granskningsintyg: Partiet har använt partistödet för rätt ändamål

Intygas av	Ort och datum Luleå den 19 mars 2025
Namnförtydligande Folke Sundberg, revisor	

Redovisning

Vänsterpartiets partiföreningen i Luleå har använt kommunbidraget för 2024 till att bedriva politisk information och vänsteropinion inom Luleå kommun. En märkbar summa har även gått till att bekosta information, aktiviteter och kostnader i samband med EU-valet.

Utöver EU-valrörelse har partiföreningen genomfört medlemsaktiviteter, arrangerat kulturaktiviteter och studier, bokcirklar och interna utbildningar.

Styrelsen och enskilda medlemmar har deltagit vid övriga utbildningar som berör feminism, antirasism, centrala konferenser för nätverkande och politisk kompetensutveckling etc. Detta då det mesta aktiviteterna även från regionalt och centralt genomförts digitalt.

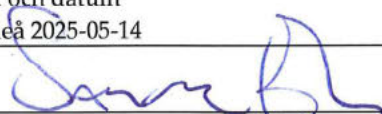
En del av partistödet går till att hålla med medlemslokal samt att inköpa administrativa tjänster, då medlemmarna genomför aktiviteter, administration och service till kommuninvånarna på ideell basis.

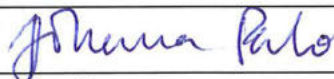
Redovisning av mottaget partistöd 2024

Parti Kristdemokraterna (KD)	Organisationsnummer 897000-5081
Adress Tullgatan 31 B	Potadress 972 39 Luleå
Mottaget partistöd (kr): 464 130 SEK	

Underskrift

Ordförande	Ort och datum Luleå 2025-05-14
Namnförtydligande Samuel Ek	

Granskningsintyg: Partiet har använt partistödet för rätt ändamål

Intygas av 	Ort och datum Luleå 250619
Namnförtydligande Johanna Palo	

Redovisning

Beskriv hur partistödet använts:

Partistödet har i huvudsak använts för att främja Kristdemokraterna i Luleås verksamhet, skapa opinion för vår politik och kampanjarbete.

Partistödet har använts till löpande fasta kostnader kopplade till kansli och administration, såsom hyra, el, kontorsmaterial, programvaror, licenser, bank och försäkring.

Partistödet har också använts till utbildningar, konferenser och deltagande på kommun- och regiondagar med tillhörande kostnader för resor och logi samt avdelningens proportionella andel i distriktsarbetet.

Vidare har partistödet använts till kostnader för stämmor, sammanträden och interna arrangemang samt annonsering. Överskottet av partistödet har avsatts i valfond för användning i kommande valrörelse.

Redovisning av mottaget partistöd 2024

Parti Socialistiskt Alternativ	Organisationsnummer 802404-0308
Adress Verkstadsvägen 38	Postadress 973 42 LULEÅ
Mottaget partistöd 2024 (kr): 304 740 kr	

Underskrift

Ordförande	Ort och datum <i>Luleå 14/06-25</i>
Namnförtydligande Nicole Johansson	<i>Nicole</i>

Granskningsintyg: Partiet har använt partistödet för rätt ändamål

Intygas av	Ort och datum <i>Luleå 2025.06.10</i>
Namnförtydligande Matilda Eriksson	<i>Matilda Eriksson</i>

Redovisning

Partistödet har varit en del av ekonomin för Socialistiskt Alternativs verksamhet i Luleå. Det har använts för att bekosta partiets lokal (som används som kontor, för möten och andra aktiviteter) inklusive kringkostnader som datorer, kopiator, internet/telefoni mm. Dessutom bekostar partistödet direkta utgifter för kampanjarbete, som tryck av material, resor, bränsle osv. Partiet i Luleå betalar också regelbundet ersättning till riksorganisationen för producerat material, utarbetande av politiska program, medlemsfortbildning och till tidningen Offensiv som stöd till nyhetsbevakning i Luleå och hela landet utifrån ett socialistiskt perspektiv.

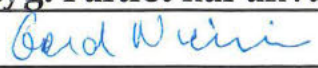
Redovisning av mottaget partistöd

Parti Liberalerna Luleå	Organisationsnummer 897000-8572
Adress Lulsundsgatan 34b	Postadress 972 41 Luleå
Mottaget partistöd (kr): 351 750kr	

Underskrift

Ordförande 	Ort och datum Luleå 23/2-25
Namnförtydligande Fredrik Hjälte	

Granskningsintyg: Partiet har använt partistödet för rätt ändamål

Intygas av 	Ort och datum Luleå 2025-02-22
Namnförtydligande GERD NIEMI	

Redovisning

Beskriv hur partistödet använts:

Efter granskning av verksamheten för Liberalerna Luleå framkommer det att partistödet under 2023 använts till att bedriva utåtriktat opinionsarbete i Luleå, utbildat medlemmar partiet, samt att tillsammans länsförbundet Liberalerna Norrbotten drivit en gemensam lokal på Lulsundsgatan 34 b, där Liberalerna Luleå har sina möten och där gruppleadaren har sin arbetsplats.

Detta stämmer överens med 29 § i kommunallagen om att verksamheten arbetat för att stärka sin ställning i den kommunala demokratin.

Redovisning av mottaget partistöd 2025

Parti Luleå SSU-krets	Organisationsnummer 897000-6139
Adress Hermelinsgatan 18BV	Postadress 972 41 Luleå
Mottaget partistöd (kr): 118 890	

Underskrift

Ordförande <i>Steen Thiago</i>	Ort och datum <i>Luleå 10/7 -25</i>
Namnförtydligande <i>Steen</i>	

Granskningsintyg: Partiet har använt partistödet för rätt ändamål

Intygas av <i>Agnes Nilsson</i>	Ort och datum <i>Luleå 10/7-25</i>
Namnförtydligande <i>Agnes Nilsson</i>	

Redovisning

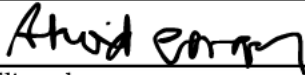
Beskriv hur partistödet använts:

Partistödet har använts till verksamhet m.m. riktat till ungdomar mellan åldrarna 13-35, i syfte att samla och skola medlemmar samt påverka politiken lokalt i Luleå. Verksamheten inkluderar bland annat medlemsaktiviteter, kampanjer i samband med EU-vallet och introduktionsträffar. Stödet innebär även att vi kan fortsätta hyra en lokal och därmed tillgängliggöra vår verksamhet till Luleås politiskt intresserade unga.

Redovisning av mottaget partistöd 2024

Parti Moderata ungdomsförbundet Luleå	Organisationsnummer 898801-4505
Adress Stationsgatan 36 A	Postadress 972 32 Luleå
Mottagetpartistöd 2024 (kr): 58725.00	

Underskrift

Ordförande 	Ort och datum Luleå den 23 september 2025
Namnförtydligande Arvid Persson	

Granskningsintyg: Partiet har använt partistödet för rätt ändamål

Intygas av 	Ort och datum Luleå den 23 september 2025
Namnförtydligande Emma Eavestone	

Redovisning

Beskriv hur partistödet använts:

Partistödet har använts i kommunen för att vara på olika platser runtom i kommunen och träffa ungdomar som kan vara intresserade av politik och isåfall erbjuda dem en väg in i politiken. Stödet har även använts för att hålla aktiviteter för de medlemmar som vi redan har både av social såväl som kunskaps/kompetenshöjande aktiviteter. Allt partistöd används för att främja ungdomar med politikintresse och att se till att de kan få utlopp för sitt samhällsintresse lokalt i kommunen.

Finansrapport december 2025

Ärendenr 2025/2038-2.1.0.1

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen delges information gällande finansrapport för december 2025.